

Konkurs

Konkurslag (1987:672)	9
Konkursförordning (1987:916)	55
Jordabalk (1970:994) – utdrag	63
<i>Internationella förhållanden</i>	
Insolvensförfaranden , förordning 1346/2000/EG	66
Kompletterande bestämmelser till insolvensförordningen , lag (2005:1046)	80
Kungörande och registrering av vissa insolvensförfaranden , förordning (2005:1056)	81
Internationella förhållanden rörande försäkringsföretags och kreditinstituts insolvens , lag (2005:1047)	83
Internationella förhållanden rörande försäkringsföretags och kreditinstituts insolvens , förordning (2005:1057)	85
Konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land , lag (1981:6)	87
Verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land , lag (1981:7)	89
Omedelbar skriftväxling med utländska domstolar i vissa konkurser , förordning (1983:162)	91
Kungörande av konkursbeslut i annat nordiskt land , cirkulär (1987:937) ...	92
<i>Förvaltarberättelse</i>	
Aktiebolagslag (2005:551) – utdrag	93
RedR 2 Kontrollbalansräkning	107
RevR 1 Granskning av kontrollbalansräkning	113
Ekonomiska föreningar , lag (1987:667) – utdrag	120
Bostadsrättslag (1991:614) – utdrag	123
Kooperativ hyresrätt , lag (2002:93) – utdrag	123
Sambruksföreningar , lag (1975:417) – utdrag	124
Understödsföreningar , lag (1972:262) – utdrag	124
Förvaltning av samfälligheter , lag (1973:1150) – utdrag	125
Handelsbolag och enkla bolag , lag (1980:1102) – utdrag	125
<i>Dagbok och akter</i>	
Dagbok och akter i konkursärenden och ärenden om företagsrekonstruktion , förordning (1979:802)	126

Forts. nästa sida

<i>Avgifter m.m.</i>	
Tillsynsavgift i konkurs , förordning (1979:972)	126
Avgifter vid de allmänna domstolarna , förordning (1987:452)	127
DVFS 2005:3 Redovisning av konkurskostnader och betalning av konkursavgifter	130
DVFS 2008:6 Konkursförvaltartaxa	131
BOLFS 2004:6 Avgifter för bevis och uppgifter i registret för fysiska personers och dödsbans konkurser	132
Avgiftslista	133
<i>Redovisning</i>	
BFNAR 2000:5 Räkenskapsinformation och dess arkivering	134
BFN U 87:10 Bokföring i konkurs	150
REKONs rekommendation angående bokföring i konkurs	151
<i>Förarbeten</i>	
Prop. 1986/87:90 Ny konkurslag – utdrag	155

Konkurslag (1987:672)

(senast ändrad genom SFS 2008:1077)

1 kap. Inledande bestämmelser	10
2 kap. Konkursansökan och konkursbeslut m.m.	11
Konkursansökan m.m.	11
Bevisning om obestånd	12
Konkurshinder	12
Säkerhetsåtgärder	12
Prövning av konkursansökan m.m.	13
Åtgärder vid konkursbeslut m.m.	14
Överflyttning av en konkurs	15
3 kap. Verkningar av konkurs	15
Gäldenärens förlust av sin rådighet	15
Egendom som ingår i ett konkursbo	15
Utmätning vid konkurs	16
Rättegång vid konkurs m.m.	16
4 kap. Återvinning till konkursbo	17
Inledande bestämmelser	17
Förutsättningar för återvinning	17
Verkan av återvinning	19
Talan om återvinning m.m.	20
5 kap. Fordringar i konkurs	21
Fordringar som kan göras gällande	21
Fordringar med solidariskt betalningsansvar	21
Vissa fordringar som är beroende av villkor	22
Beräkning av ränta på fordringar under konkurs m.m.	22
Värdering av vissa fordringar	22
Kvittning i konkurs	23
Ett konkursbos ansvar för lönefordringar	23
6 kap. Gäldenärens skyldigheter m.m.	24
Förbud mot näringsverksamhet under konkurs	24
Upplysnings- och närvaroplikt under konkurs	24
Bouppteckningssed	24
Tvångsmedel m.m.	25
Ersättning för inställelse	26
7 kap. Förvaltning och tillsyn	26
Förvaltare	26
Entledigande av förvaltare m.m.	27
Rådgivare och förlikningsman	27
Förvaltarens allmänna åligganden m.m.	28
Förvaltarens medelsförvaltning m.m.	30
Redovisning av medel till tredje man	31
Tillsynen över förvaltningen	31
Granskningsman	32
8 kap. Försäljning av egendom	32
Inledande bestämmelser	32
Försäljning av fast egendom	32
Försäljning av lös egendom	33
Kungörande av auktion i vissa fall	34
Indrivning av fordringar	34
9 kap. Bevaknings- och anmärkningsförfarandet	35
Bevakning	35
Anmärkning	35
Tvist angående en bevakad fordran	36
Efterbevakning	37

10 kap. Avskrivning av konkurs	38
11 kap. Utdelning	38
Inledande bestämmelser	38
Utdelningsförfarandet	38
Utbetalning av utdelningsmedel	40
Förskottsbetalning	41
När en konkurs anses avslutad m.m.	41
Efterutdelning	41
Viss anmälningsskyldighet m.m.	42
12 kap. Ackord i konkurs m.m.	42
Frivillig uppgörelse	42
Ackordsförslag m.m.	42
Sammanträde för prövning av ackordsförslag	43
Borgenärsmajoritet vid ackord m.m.	44
Fastställelse av ackord	45
Verkan av ackord	45
Tillsyn över ackord	46
Förverkande av ackord	46
13 kap. Förvaltarens slutredovisning	46
Avgivande av slutredovisningen	46
Granskning av slutredovisningen	47
Klander av slutredovisningen	47
14 kap. Konkurskostnader	48
Allmänna bestämmelser	48
Förvaltarens arvode	48
Förskott på förvaltarens arvode	49
Förvaltarens ersättning för kostnader	49
Övriga konkurskostnader	50
Fördelning av konkurskostnaderna på olika slag av egendom ..	50
15 kap. Information om beslut och åtgärder under konkurs	50
Formen för kungörande	50
Utbyte av kungörelse mot skriftliga underrättelser till borgenärerna	50
Utbyte av underrättelser och kallelser till borgenärerna mot kungörelse	51
Formen för kallelser och underrättelser m.m.	51
Register över konkurser	51
16 kap. Bestämmelser om handläggning och överklagande m.m.	51
Handläggning av konkursärenden	51
Verkställighet av beslut i konkursärenden	52
Överklagande av rättsens beslut i konkursärenden m.m.	52
17 kap. Skadestånd och straff	53
Skadestånd	53
Straff m.m.	53
Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	54
Propositioner	54

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Genom konkurs tar en gäldenärs samtliga borgenärer i ett sammanhang tvångsvis i anspråk gäldenärens samlade tillgångar för betalning av sina fordringar. Under konkurs omhändertas tillgångarna för borgenärernas räkning av konkursboet.

2 § En gäldenär som är på obestånd skall efter egen eller en borgenärs ansökan för-sättas i konkurs, om inte annat är föreskrivet.

Med obestånd (insolvens) avses att gäldenären inte kan rätteligen betala sina skulder och att denna oförmåga inte är endast tillfällig.

3 § Förvaltningen av ett konkursbo handhas av en eller flera förvaltare.

Förvaltningen av boet står under tillsyn av tillsynsmyndigheten. *Lag (2006:706)*

4 § Ett konkursbo som är på obestånd kan försättas i konkurs. Vad som är föreskrivet i denna lag om gäldenär skall i sådana fall gälla konkursboet.

5 § Med panträtt i fast egendom jämställs vid tillämpningen av denna lag annan särskild förmånsrätt som gäller i egendomen och inte grundas på utmätning.

Vad som sägs om borgenär med handpanträtt i lös egendom tillämpas också i fråga om borgenär med rätt att hålla kvar lös egendom till säkerhet för fordran (retentionsrätt). *Lag (1994:481)*

6 § Om det i någon annan lag har meddelats någon bestämmelse som avviker från denna lag, gäller den bestämmelsen.

Angående tillämpligheten av rättegångsbalken ges bestämmelser i det följande.

2 kap. Konkursansökan och konkursbeslut m.m.

Konkursansökan m.m.

1 § Ansökan om konkurs görs skriftligen hos den tingsrätt där gäldenären bör svara i tvistemål som angår betalningsskyldighet i allmänhet. Ansökningshandlingen skall vara egenhändigt undertecknad av sökanden eller sökandens ombud.

Sökanden skall ange och styrka de omständigheter som gör rätten behörig, om de inte är kända.

En ansökan skall avvisas, om det inte av den framgår vilken tingsrätt som är behörig och sökanden inte följer ett föreläggande att avhjälpa bristen.

I 2 § lagen (2005:1046) med kompletterande bestämmelser till insolvensförordningen finns ytterligare bestämmelser om ansökans innehåll. *Lag (2005:1052)*

2 § Har en konkursansökan gjorts hos en tingsrätt som inte är behörig, skall rätten genast sända handlingarna i ärendet till den tingsrätt som enligt vad dessa visar är behörig och underrätta sökanden. Ansökan skall anses gjord, när ansökningshandlingen kom in till den förra tingsrätten.

3 § Görs ansökan av gäldenären, bör till ansökningshandlingen bifogas en av gäldenären underskriven förteckning över boets tillgångar och skulder med uppgift om varje borgenärs namn och postadress samt om det räkenskapsmaterial och de andra handlingar som rör boet.

Ansöker ett dödsbo eller en dödsbodelägare om att boet skall försättas i konkurs, skall till ansökningshandlingen fogas en bestyrkt kopia av bouppteckningen efter den döde och, om bouppteckningen har registrerats, bevis om detta. Har inte bouppteckning förrättats, skall uppgift om varje delägares namn och postadress lämnas.

Lag (2001:97)

4 § Görs ansökan av en borgenär, skall han vid ansökan lämna uppgift om sin fordran och de omständigheter i övrigt på vilka han grundar yrkandet. Han skall även i original eller kopia bifoga de handlingar som han vill åberopa. Ansökningshandlingen och de handlingar som har bifogats denna skall ges in i två exemplar.

5 § En ansökan skall avvisas, om den i de avseenden som avses i 3 eller 4 § eller i övrigt är så bristfällig att den inte kan läggas till grund för prövning i sak och sökanden inte följer ett föreläggande att avhjälpa bristen.

6 § Har en borgenärs fordran fastställts av domstol eller av Kronofogdemyndigheten med stöd av lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning, skall detta godtas som stöd för behörighet att begära gäldenären i konkurs, även om avgörandet inte har vunnit laga kraft. Detta gäller dock inte, om en domstol har förordnat att avgörandet inte får verkställas.

En fordran som har fastställts genom en giltig skiljedom skall också godtas, om skiljedomen får verkställas enligt 3 kap. 15 eller 17 § utsökningsbalken och en domstol inte efter talan mot skiljedomen har bestämt annat.

I andra fall än de som avses i första och andra styckena skall borgenären styrka sin behörighet att begära gäldenären i konkurs. *Lag (2006:706)*

Bevisning om obestånd

7 § En uppgift av gäldenären att han är insolvent skall godtas, om det inte finns särskilda skäl att inte göra det.

8 § Om inte annat visas, anses en gäldenär vara insolvent, när det vid verkställighet enligt 4 kap. utsökningsbalken inom de senaste sex månaderna före konkursansökningen har framgått att han saknat tillgångar till full betalning av utmättningsfordringen. Detsamma gäller, om gäldenären har förklarat sig ställa in sina betalningar.

9 § En gäldenär, som är eller senare än ett år före konkursansökningen har varit bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1999:1078), skall om inte annat visas anses insolvent, om

1. gäldenären har uppmanats av en borgenär att betala klar och förfallen skuld men underlåtit att göra detta inom en vecka och
2. borgenären begär gäldenären i konkurs inom tre veckor därefter och skulden då ännu inte är betald.

Borgenärens uppmaning skall innehålla en upplysning om att en konkursansökan kan följa. Uppmaningen skall delges gäldenären. Delgivning enligt 12 § delgivningslagen (1970:428) får ske endast om det finns anledning att anta att gäldenären har avvikit eller på annat sätt håller sig undan.

Första och andra styckena gäller inte sådana juridiska personer som anges i 2 kap. 2 § bokföringslagen och som inte driver näringsverksamhet. *Lag (1999:1095)*

Konkurshinder

10 § En borgenär har inte rätt att få gäldenären försatt i konkurs, om

1. borgenären har betryggande pant eller därmed jämförlig säkerhet i egendom som tillhör gäldenären,
2. tredje man har ställt betryggande säkerhet för borgenärens fordran och konkursansökningen strider mot villkoren för säkerhetens ställande,
3. borgenärens fordran inte är förfallen till betalning och betryggande säkerhet erbjuds av tredje man.

Med säkerhet som har ställts eller erbjuds av tredje man avses även borgen, om borgensmannen svarar som för egen skuld.

10 a § Om företagsrekonstruktion pågår enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion, skall en borgenärs ansökan om konkurs, i fall gäldenären begär det, förklaras vilande i avvaktan på att företagsrekonstruktionen upphör.

Finns det särskilda skäl att anta att borgenärens rätt allvarligt äventyras, får dock rätten besluta att försätta gäldenären i konkurs. Innan ett sådant beslut meddelas skall rekonstruktören beredas tillfälle att yttra sig. *Lag (2003:538)*

Säkerhetsåtgärder

11 § Finns det sannolika skäl för bifall till en konkursansökan och kan det med skäl befaras att gäldenären skaffar undan egendom, får rätten, om det finns särskild anledning, förordna om kvarstad på gäldenärens egendom i avvaktan på att ansökningen prövas.

I fråga om en sådan säkerhetsåtgärd tillämpas vad som gäller om kvarstad för fordran som beviljas enligt 15 kap. rättegångsbalken, om inte något annat följer av denna lag. Detta gäller dock inte bestämmelsen i 16 kap. 15 § andra stycket utsökningsbalken.

Rätten får medge undantag från beviljad kvarstad.

12 § Finns det sannolika skäl för bifall till en konkursansökan och kan det med skäl befaras att gäldenären genom att resa utomlands undandrar sig en skyldighet eller överträder ett förbud som enligt denna lag gäller i konkurs, får rätten, om det finns särskild anledning till det, förbjuda gäldenären att resa utomlands i avvaktan på att ansökningen prövas. Om ett sådant reseförbud meddelas, får i samband därmed eller senare gäldenären åläggas att lämna ifrån sig sitt pass till Kronofogdemyndigheten. Om gäldenären inte har något pass, får förbud att utfärda pass för honom meddelas. Gäldenären får häktas, om det är uppenbart otillräckligt med ett reseförbud.

Om gäldenären är en juridisk person, tillämpas första stycket även på den styrelseledamot, verkställande direktör, bolagsman och likvidator som har avgått eller entledigats senare än ett år före den dag då konkursansökningen kom in till tingsrätten.

Beträffande en sådan säkerhetsåtgärd som avses i denna paragraf tillämpas bestämmelserna i 15 kap. 5, 6 och 8 §§ rättegångsbalken, om inte något annat följer av denna lag. En säkerhetsåtgärd kan inte hindras av att säkerhet ställs. Inte heller kan en beviljad säkerhetsåtgärd hävas av denna anledning. Kostnaden för häktning betalas av staten. *Lag (2006:706)*

13 § Frågor om säkerhetsåtgärder enligt 11 eller 12 § tas upp på begäran av en borgenär. Innan rätten meddelar beslut i frågan skall gäldenären ges tillfälle att yttra sig, om det lämpligen kan ske.

Rätten får hålla förhandling för prövning av fråga om säkerhetsåtgärd. Till förhandlingen skall gäldenären och borgenären kallas. Kallelserna bör delges.

Beträffande häktning tillämpas vad som sägs i 6 kap. 10 § tredje stycket och 11 §.

Ett beslut om reseförbud eller skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass skall delges gäldenären.

Prövning av konkursansökan m.m.

14 § Uptas en gäldenärs konkursansökan, skall rätten genast pröva ansökningen.

Gäldenärens konkursansökan skall dock prövas vid en förhandling, om

1. det med hänsyn till tillgängliga upplysningar eller av någon annan anledning finns särskilda skäl att inte godta uppgiften om gäldenärens insolvens eller
2. ansökningen avser ett dödsbo som inte står under förvaltning av boutredningsman och ansökningen inte har gjorts av samtliga delägare.

Förhandlingen skall hållas inom två veckor från det att ansökningen kom in till rätten. Om det finns särskilda skäl, får den hållas senare, dock senast inom en månad. Till förhandlingen skall gäldenären kallas. I fall som avses i andra stycket 2 skall även de dödsbodelägare som inte har biträtt ansökningen kallas. Ansökningen kan prövas slutligt även om gäldenären uteblir från förhandlingen. I kallelsen skall han upplysas om detta.

En konkursansökan som avses i andra stycket 2 skall förklaras vilande, om det görs en framställning om att dödsboets egendom skall avträdas till förvaltning av boutredningsman. Om dödsboets egendom avträds till förvaltning av boutredningsman, förfaller konkursansökningen.

15 § En kallelse som avses i 14 § tredje stycket skall delges. Kallelsen får delges enligt 12 § delgivningslagen (1970:428) endast om det finns anledning att anta att gäldenären har avvikit eller på annat sätt håller sig undan. Delgivning enligt 15 § första stycket delgivningslagen får ske även när gäldenären vistas på känd ort utomlands, om delgivning annars inte kan ske här i landet och rätten med hänsyn till omständigheterna finner att det inte är skäligt att kräva att delgivningen verkställs utomlands.

16 § Uptas en borgenärs konkursansökan, skall rätten sätta ut en förhandling för prövning av ansökningen.

Förhandlingen skall hållas inom två veckor från det att ansökningen kom in till rätten. Om det finns särskilda skäl, får den hållas senare, dock senast inom sex veckor.

Till förhandlingen skall parterna kallas. Parterna skall i kallelsen upplysas om den i 19 § föreskrivna påföljden av att part uteblir.

I kallelsen till gäldenären skall denne föreläggas att svara på konkursansökningen vid förhandlingen. I kallelsen skall även anges att gäldenären inte behöver inställa sig, om han före förhandlingen skriftligen medger ansökningen och rätten inte särskilt underrättar honom om att förhandlingen ändå skall hållas.

17 § I fråga om kallelser enligt 16 § tillämpas 15 §. Gäldenären skall samtidigt med kallelsen delges de av borgenären ingivna handlingarna.

Om delgivning med gäldenären sker enligt 15 § delgivningslagen (1970:428), får rätten förordna att gäldenärens egendom sätts under särskild vård. Kostnaden för vården skall betalas av borgenären.

18 § Om gäldenären före förhandlingen medger en borgenärs konkursansökan, skall rätten genast pröva ansökningen.

Om rätten med hänsyn till tillgängliga upplysningar eller av någon annan anledning finner att det finns särskilda skäl mot antagandet att gäldenären är insolvent, skall konkursansökningen dock prövas vid förhandlingen. Rätten skall genast underrätta gäldenären om detta.

Behöver frågan om att försätta gäldenären i konkurs inte prövas vid förhandlingen, skall denna ställas in och borgenären genast underrättas om detta.

19 § Uteblir borgenären från förhandlingen, skall ärendet avskrivras, om inte gäldenären medger ansökningen.

Ansökningen får prövas slutligt även om gäldenären uteblir från förhandlingen.

20 § En förhandling där frågan om att försätta gäldenären i konkurs skall prövas får skjutas upp på en parts begäran när det finns särskilda omständigheter. Uppskov får dock inte utan synnerliga skäl meddelas, om sökanden motsätter sig det. Endast om det är nödvändigt får uppskovet göras längre än fyra veckor.

21 § Om flera konkursansökningar mot samme gäldenär är anhängiga samtidigt och om en annan ansökan bifalls än den som kom in först, skall det vad gäller frågor som är beroende av tiden för konkursansökan anses som om konkursbeslutet har grundats på den ansökan som kom in först.

22 § En konkursansökan får inte återkallas sedan beslut om konkurs har meddelats. Även om gäldenären själv har ansökt om konkursen eller medgett en borgenärs konkursansökan, skall dock högre rätt upphäva beslutet, om gäldenären efter att ha överklagat visar att han är solvent.

23 § I fråga om rätt till ersättning för kostnader vid prövning av en borgenärs konkursansökan gäller 18 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar. Bestämmelsen i 18 kap. 2 § skall dock inte tillämpas. Borgenären får utan hinder av 14 § samma kapitel i konkursen göra gällande fordran på ersättning för sådana kostnader i den ordning som gäller för andra fordringar.

Åtgärder vid konkursbeslut m.m.

24 § När ett beslut om konkurs meddelas, skall tingsrätten

1. genast bestämma tidpunkt för det sammanträde vid vilket gäldenären skall avlägga bouppteckningsed (edgångssammanträde),
2. snarast utse förvaltare,
3. kalla gäldenären, förvaltaren, tillsynsmyndigheten och den borgenär som har gjort konkursansökningen till edgångssammanträdet.

Konkursbeslutet skall genast kungöras. Genom kungörelsen kallas övriga borgenärer till edgångssammanträdet.

Kallelsen till gäldenären enligt första stycket 3 skall delges.

25 § Om högre rätt upphäver ett beslut om konkurs, skall tingsrätten genast kungöra den högre rättens beslut. Egendomen i boet skall återställas till gäldenären i den mån den inte behövs för betalning av konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig.

Överflyttning av en konkurs

26 § Om det sedan ett beslut om konkurs har meddelats finns synnerliga skäl för att handlägga konkursen på någon annan ort, kan rätten efter samråd med tingsrätten på den andra orten bestämma att konkursen skall handläggas av den senare domstolen.

3 kap. Verkningar av konkurs

Gäldenärens förlust av sin rådighet

1 § Sedan ett beslut om konkurs har meddelats, får gäldenären inte råda över egendom som hör till konkursboet. Han får inte heller åta sig sådana förbindelser som kan göras gällande i konkursen.

2 § En rättshandling mellan gäldenären och någon annan som företas senast dagen efter den då kungörelsen om konkursbeslutet var införd i Post- och Inrikes Tidningar skall utan hinder av vad som sägs i 1 § gälla, om det inte visas att den andre kände till beslutet eller att det förekom omständigheter som gav honom skälig anledning att anta att gäldenären var försatt i konkurs. Överlåtelse av eller annat förfogande över egendom som på grund av detta skall gälla, skall likväl, om konkursboet utan oskäligt uppehåll yrkar det, gå åter mot att boet ersätter den andre vad han har utgett jämte nödvändig eller nyttigt kostnad.

Infriar någon en förpliktelse mot gäldenären efter den tidpunkt som anges i första stycket, skall det tillgodoräknas honom, om det av omständigheterna framgår att han var i god tro. En uppsägning eller annan liknande rättshandling som företas mot eller av gäldenären efter sagda tidpunkt skall gälla, om det av omständigheterna framgår att den andre var i god tro och det är uppenbart oskäligt att rättshandlingen blir ogiltig mot konkursboet.

Det finns särskilda bestämmelser om verkan av gäldenärens överlåtelse eller pantsättning av löpande skuldebrev, aktiebrev eller vissa andra jämförbara värdehandlingar.

Egendom som ingår i ett konkursbo

3 § Till ett konkursbo räknas, i den mån inte något annat följer av 2 §, all egendom som tillhörde gäldenären när konkursbeslutet meddelades eller tillfaller honom under konkursen och som är sådan att den kan utmätas.

Till konkursboet räknas även den egendom som kan tillföras boet genom återvinning enligt 4 kap.

4 § För att ta i anspråk gäldenärens lön och därmed jämställda förmåner som överstiger förbehållsbeloppet får förvaltaren för konkursboets räkning hos kronofogdemyndigheten begära utmätning enligt 7 kap. utsköningsbalken.

Att utmätning av lön som pågår vid konkursens början kan fortsätta för konkursboets räkning följer av 7 kap. 19 § andra stycket utsköningsbalken. *Lag (1995:308)*

5 § Gäldenären har rätt att av konkursboet få ut sådan egendom som enligt 5 kap. 1, 2 och 4 §§ utsköningsbalken undantas från utmätning.

I stället för 5 kap. 1 § 7 utsköningsbalken gäller att, om någon annan utväg till försörjning saknas, nödvändigt underhåll får betalas av konkursboet till gäldenären och hans familj eller annan underhållsberättigad under en månad från den dag då beslutet om konkurs meddelades eller, om det finns synnerliga skäl för det, under längre tid.

I ett dödsbos konkurs tillkommer en sådan förmån som avses i första stycket den dödes efterlevande familj. I stället för andra stycket gäller 18 kap. 5 § andra stycket ärvdabalken.

6 § Tvister mellan förvaltaren och gäldenären eller annan i frågor som avses i 4 och 5 §§ skall prövas av tillsynsmyndigheten på ansökan av förvaltaren, en borgenär, gäldenären eller en underhållsberättigad. Myndigheten skall inhämta yttranden i den omfattning som behövs för prövningen. Myndighetens beslut gäller omedelbart, även om det överklagas. Beslutet skall efter ansökan ändras, om senare upplysta omständigheter eller ändrade förhållanden motiverar det.

Tillsynsmyndighetens beslut i ett ärende som avses i första stycket får överklagas av den vars rätt berörs av beslutet. I fråga om ett sådant överklagande tillämpas bestämmelserna i utsökningsbalken om överklagande av beslut om utmätning av lön.

Lag (1995:793)

Utmätning vid konkurs

7 § Sedan beslut om konkurs har meddelats, får egendom som hör till konkursboet inte utmätas för fordran hos gäldenären, om inte något annat följer av 7 kap. 19 § första stycket utsökningsbalken. En utmätning som sker i strid mot detta är utan verkan.

Utän hinder av konkurs får ändå egendom, i vilken panträtt för viss fordran gäller, utmätas för fordringen. *Lag (1996:132)*

8 § Har utmätning hos gäldenären skett innan beslut om konkurs meddelats, skall verkställigheten fortgå utan hinder av konkursen, om inte något annat följer av andra eller tredje stycket. Om utmätningssökanden inte hade panträtt och om den förmånsrätt som han har vunnit genom utmätningen skall gå åter, skall belopp, som enligt utsökningsbalken skulle ha betalats till utmätningssökanden eller annan borgenär som inte hade panträtt, i stället redovisas till förvaltaren.

Verkställigheten skall på begäran av förvaltaren uppskjutas, om det behövs för att borgenärens rätt skall kunna tas till vara eller om det finns några andra synnerliga skäl för det. Uppskov får begäras även av en borgenär vars rätt kan bero därav. Om en auktion är utsatt, skall konkursboet betala den kostnad som blir onyttig genom uppskovet.

Hade utmätningssökanden inte panträtt och skall den förmånsrätt som han har vunnit genom utmätningen gå åter, skall även utmätningen gå åter om förvaltaren begär det innan egendomen har blivit såld.

Rättegång vid konkurs m.m.

9 § Pågår en rättegång mellan gäldenären och någon annan om sådan egendom som hör till konkursboet, får konkursboet överta gäldenärens talan. Om boet, trots att det har underrättats om rättegången, inte övertar gäldenärens talan, skall egendomen anses inte tillhöra konkursboet. Egendomen får inte så länge konkursen pågår utmätas för en fordran som kan göras gällande i konkursen. Om konkursboet övertar gäldenärens talan, tillämpas beträffande boets skyldighet att svara för rättegångskostnad vad som i rättegångsbalken föreskrivs om den till vilken överlåtelse har ägt rum enligt 13 kap. 7 § samma balk.

Förs talan mot gäldenären angående en fordran som kan göras gällande i konkursen, får konkursboet inträda i rättegången vid sidan av gäldenären.

Gäldenären skall underrätta domstolen om konkursen i de fall som avses i första och andra styckena. Domstolen skall lämna konkursboet meddelande om rättegången. I mål om betalningsföreläggande eller handräckning gäller vad som nu sagts om domstolen i stället kronofogdemyndigheten. *Lag (1991:857)*

10 § Anser förvaltaren att ett förlikningsanbud angående en osäker eller tvistig tillgång bör antas, får gäldenären själv med skyldighet att lämna redovisning till konkursboet utföra tvisten, om han ställer säkerhet för vad som bjuds genom förlikningen.

4 kap. Återvinning till konkursbo

Inledande bestämmelser

1 § Återvinning till konkursbo får på begäran av boet ske i enlighet med vad som anges i detta kapitel.

Återvinning får dock inte ske av

1. betalning av
  - a) skatt eller avgift som avses i 1 kap. 1 eller 1 b § skattebetalningslagen (1997:483),
  - b) skatt enligt vägtrafikskattelagen (2006:227) eller lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt,
  - c) tull och
  - d) ränta på belopp som avses i a–c, om beloppet var förfallet till betalning,
2. betalning av eller förmånsrätt för underhållsbidrag enligt äktenskaps- eller föräldrabalken, om bidragsbeloppet var förfallet till betalning och den underhållsberättigade inte har gynnats på ett otillbörligt sätt. *Lag (2006:231)*

2 § Med fristdag avses dagen då ansökningen om gäldenärens försättande i konkurs kom in till tingsrätten.

Har beslut meddelats om företagsrekonstruktion enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion avses med fristdag i stället dagen för ansökan om företagsrekonstruktion, såvida konkursansökningen har gjorts under företagsrekonstruktionen eller inom tre veckor från det att rätten beslutat att företagsrekonstruktionen skall upphöra.

Har ansökan om skuldsanering gjorts avses med fristdag i stället dagen för denna ansökan, såvida konkursansökningen har gjorts inom tre veckor från det att frågan om skuldsanering avgjordes.

Har ett dödsbo avträts till förvaltning av boutredningsman avses med fristdag dagen för ansökningen om detta, såvida boutredningsman har förordnats senare än tre månader före den dag som annars skulle anses som fristdag. *Lag (2006:551)*

3 § Som närstående¹ till gäldenären anses den som är gift med gäldenären eller är syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till gäldenären eller är besvägrad med honom i rätt upp- eller nedstigande led eller så att den ene är gift med den andres syskon samt den som på annat sätt står gäldenären personligen särskilt nära.

Som närstående till en näringsidkare eller en juridisk person anses vidare

1. den som har en väsentlig gemenskap med näringsidkaren eller den juridiska personen som är grundad på andelsrätt eller därmed jämförligt ekonomiskt intresse,
2. den som inte ensam men tillsammans med en närstående till honom har sådan gemenskap med näringsidkaren eller den juridiska personen som sägs under 1,
3. den som genom en ledande ställning har ett bestämmande inflytande över verksamhet som näringsidkaren eller den juridiska personen bedriver,
4. den som är närstående till någon som enligt 1–3 är närstående.

4 § Avhändelse av fast egendom anses inte ha ägt rum förrän lagfart har sökts.

Förutsättningar för återvinning

5 § En rättshandling, varigenom på ett otillbörligt sätt en viss borgenär har gynnats framför andra eller gäldenärens egendom har undandragits borgenärerna eller hans skulder har ökats, går åter, om gäldenären var eller genom förfarandet, ensamt eller i förening med annan omständighet, blev insolvent samt den andre kände till eller borde ha känt till gäldenärens insolvens och de omständigheter som gjorde rättshandlingen otillbörlig.

¹ Se Advokaten nr 3 1995 s. 13 f., Elliot, *Släktskap och annat närstående, en konkursrättslig genealogisk studie* [red.anm.].

Närstående till gäldenären skall anses ha sådan kännedom som anges i första stycket, om det inte görs sannolikt att han varken hade eller borde ha haft sådan kännedom.

Om rättshandlingen ägde rum mer än fem år före fristdagen, går den åter endast när den har gällt någon närstående till gäldenären.

6 § En gåva går åter, om den har fullbordats senare än sex månader före fristdagen. En gåva som har fullbordats dessförinnan men senare än ett år eller, när den har skett till någon som är närstående till gäldenären, tre år före fristdagen går åter, om det inte visas att gäldenären efter gåvan hade kvar utmättningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

Första stycket gäller även köp, byte eller annat avtal, om det med hänsyn till missförhållandet mellan utfästelserna på ömse sidor är uppenbart, att avtalet delvis har egenskap av gåva.

Understöd och sedvanliga gåvor som inte stod i missförhållande till gäldenärens ekonomiska förhållanden är undantagna från återvinning enligt denna paragraf.

7 § Bodelning mellan gäldenären och hans make eller dennes dödsbo, vid vilken gäldenären har eftergett sin rätt i avsevärd mån eller avstått från egendom mot att en fordran mot honom har lagts ut på hans lott, går i motsvarande mån åter, om bodelningshandlingen har kommit in till rätten senare än tre år före fristdagen och det inte visas att gäldenären efter bodelningen hade kvar utmättningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

Vad som sägs i första stycket om det fallet att gäldenären har avstått från egendom mot att en fordran mot honom har lagts ut på hans lott gäller inte, om egendomen utgjorde makarnas gemensamma bostad eller bohag och övertogs av den andra maken med stöd av bestämmelserna i 11 kap. 8 § äktenskapsbalken.

8 § Betalning av lön, arvode eller pension, som har skett senare än sex månader före fristdagen och som uppenbart översteg vad som kunde anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt, går åter till belopp motsvarande överskottet.

Har betalningen skett dessförinnan men senare än ett år eller, när den skett till någon som är närstående till gäldenären, tre år före fristdagen, går den åter i motsvarande mån, om det inte visas att gäldenären efter betalningen hade kvar utmättningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

9 § Överföring av medel till pensionsstiftelse, som har skett senare än sex månader före fristdagen och som har medfört att stiftelsen fått överskott på kapitalet, går åter till belopp motsvarande överskottet. Har överföringen skett dessförinnan men senare än ett år eller, när åtgärden väsentligen har gynnat gäldenären eller närstående till honom, tre år före fristdagen, går den åter i motsvarande mån, om det inte visas att gäldenären efter överföringen hade kvar utmättningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

Överföring till pensionsstiftelse i annat fall än som sägs i första stycket går åter, om överföringen har skett senare än tre månader före fristdagen. Har överföringen väsentligen gynnat gäldenären eller närstående till honom, går den också åter, om åtgärden har skett dessförinnan men senare än två år före fristdagen och det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Överföring av medel till personalstiftelse går åter, om överföringen har skett senare än sex månader före fristdagen. Har överföringen skett dessförinnan men senare än ett år eller, när åtgärden väsentligen har gynnat gäldenären eller närstående till honom, tre år före fristdagen, går den åter, om det inte visas att gäldenären efter överföringen hade kvar utmättningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

Om rätt att i särskilda fall återkräva försäkringspremier m. m. finns det bestämmelser i 15 kap. 8 § försäkringsavtalslagen (2005:104). *Lag (2005:115)*

10 § Betalning av en skuld, som har skett senare än tre månader före fristdagen och som har gjorts med annat än sedvanliga betalningsmedel, i förtid eller med belopp som avsevärt har försämrat gäldenärens ekonomiska ställning, går åter, om den inte med hänsyn till omständigheterna ändå kan anses som ordinär. Har betalningen skett till någon som är närstående till gäldenären dessförinnan men senare än två år före fristdagen, går den åter, om det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Vad som i första stycket sägs om återvinning av betalning tillämpas också när kvittning har skett, om borgenären enligt 5 kap. 19 eller 16 § inte hade varit berättigad att kvitta i konkursen.

11 § Betalning för en växel eller en check går åter i de fall som avses i 10 § endast i den mån den som mottog betalningen hade kunnat vägra att göra det utan att förlora växel- eller checkrätt mot någon annan hos vilken han kunde erhålla täckning.

Om återvinning av en betalning är utesluten till följd av vad som sägs i första stycket, är den som skulle ha burit den slutliga förlusten om betalningen hade uteblivit skyldig att utge ersättning under samma förutsättningar som hade gällt för återvinning, om betalningen hade skett till honom som borgenär.

12 § Säkerhet som gäldenären har överlämnat senare än tre månader före fristdagen och som inte var betingad vid skuldens tillkomst eller inte har överlämnats utan dröjsmål efter skuldens tillkomst går åter, om inte säkerställandet med hänsyn till omständigheterna ändå kan anses som ordinärt. Har säkerheten överlämnats till någon som är närstående till gäldenären dessförinnan men senare än två år före fristdagen, går den åter under angivna förutsättningar, om det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Med överlämnande av säkerhet jämställs annan åtgärd av gäldenären eller borgenären som är avsedd att trygga borgenärens rätt.

När säkerheten förutsätter inskrivning, skall dröjsmål som sägs i första stycket anses föreligga om ansökan har gjorts senare än på den inskrivningsdag som inträffar näst efter två veckor från skuldens tillkomst. *Lag (2002:266)*

13 § Förmånsrätt eller betalning som en borgenär har vunnit genom utmätning går åter, om förmånsrätten har inträtt senare än tre månader före fristdagen. Har utmätningen skett till förmån för någon som är närstående till gäldenären, går förmånsrätten eller betalningen också åter om förmånsrätten har inträtt dessförinnan men senare än två år före fristdagen och det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om förmånsrätten har inträtt vid utbyte mot egendom som har utmätts tidigare än tre månader före fristdagen eller, i fall som avses i första stycket andra meningen, två år före fristdagen. *Lag (1994:481)*

Verkan av återvinning

14 § Vid återvinning skall den egendom som gäldenären har utgett återbäras till konkursboet.

Den som har lämnat gäldenären något vederlag för egendomen har rätt att återfå vad han har utgett. Detta gäller dock inte ett sådant vederlag som inte har kommit boet till godo, om den som lämnade vederlaget hade eller borde ha haft kännedom om att gäldenärens avsikt var att undanhålla borgenärerna detta.

Finns den egendom som skall återbäras enligt första eller andra stycket inte i behåll, skall ersättning för dess värde utges. Är återbäring av viss egendom förenad med särskild olägenhet för den förpliktade, kan det medges honom att utge ersättning i egendomens ställe.

15 § Den som är skyldig att återbära egendom skall även utge den avkastning som belöper på tiden efter det att återvinning påkallades. Utgörs egendomen av ett penningbelopp eller skall ersättning utges för egendomens värde, utgår ränta enligt 5 §

räntelagen (1975:635) till och med den dag då skyldighet att återbära beloppet eller utge ersättningen inträder och enligt 6 § räntelagen för tiden därefter.

Skall någon återbära egendom vid återvinning enligt 5 §, kan han förklaras skyldig att utge även avkastning som belöper på tiden från det att han mottog egendomen till dess att återvinning påkallades. Ränta för sådan tid beräknas enligt 5 § räntelagen.

Den som har lagt ned nödvändig eller nyttig kostnad på egendom som återbärs har rätt till ersättning för denna, om det inte finns särskilda skäl mot det.

Återvinns en säkerhet som grundas på inteckning, skall inteckningshandlingen återställas eller, om den behövs som bevis för fordringen, tillhandahållas för utbyte eller dödning av inteckningen. Kan det inte ske, skall ersättning utges.

16 § Har tredje man ställt egendom som säkerhet för en förpliktelse av gäldenären och återfått säkerheten sedan gäldenären har fullgjort förpliktelsen, är den som har återställt säkerheten inte skyldig att vid återvinning återbära mer än vad som överstiger säkerhetens värde, om han inte kan återfå denna och inte heller, när han återställde säkerheten, kände till eller borde ha känt till gäldenärens insolvens.

Tredje man är skyldig att till borgenären eller, om konkursboet begär det, direkt till boet på nytt utge säkerheten eller ersätta dess värde under samma förutsättningar som skulle ha gällt för återvinning av fullgörelsen, om den i stället hade skett till honom.

Första och andra styckena tillämpas också när tredje man har ingått borgen för gäldenärens förpliktelse och gäldenären har fullgjort förpliktelsen.

17 § Skyldighet för någon annan än konkursboet att enligt 14, 15 eller 16 § utge egendom eller ersättning, återställa eller tillhandahålla en inteckningshandling eller på nytt ställa säkerhet eller borgen kan jämkas, om det finns synnerliga skäl.

18 § Om egendom som kan återvinnas har överlåtits till annan, har konkursboet samma rätt till återvinning mot denne, om han kände till eller borde ha känt till de omständigheter som grundar denna rätt.

Talan om återvinning m.m.

19 § Förvaltaren får påkalla återvinning

1. genom att väcka talan vid allmän domstol,
2. genom att göra anmärkning mot bevakning eller i samband med utdelningsförfarandet bestrida yrkande i annan ordning om betalnings- eller förmånsrätt i konkursen eller
3. genom att göra invändning mot annat yrkande som i rättegång framställs mot konkursboet.

Om förvaltaren inte vill påkalla återvinning och inte heller ingår förlikning i saken, får en borgenär påkalla återvinning genom att väcka talan vid allmän domstol.

För återgång av förmånsrätt som har vunnits genom utmätning behövs inte någon särskild åtgärd. *Lag (1994:481)*

20 § Talan vid allmän domstol om återvinning får väckas inom ett år från dagen för konkursbeslutet. Talan får även väckas inom sex månader från det att anledning där-till blev känd för konkursboet. Har gäldenären avhänt sig fast egendom eller är det fråga om återgång av en bodelning, får talan även väckas inom sex månader från den dag då lagfart söktes eller bodelningshandlingen gavs in till rätten.

En borgenär som för talan svarar för rättegångskostnaden men har rätt att få ersättning för denna av boet, i den mån kostnaden täcks av vad som har kommit boet till godo genom rättegången.

21 § Den som med anledning av återvinning får en fordran i konkursen behöver inte bevaka fordringen. Om utdelning har ägt rum, är han vid återbäring till boet berättigad att avräkna vad som borde ha tillkommit honom som utdelning enligt tidigare utdelningsförslag, om fordringen då hade varit känd. Vid senare utdelning skall utdelning beräknas för vad som kan återstå av en sådan fordran.

5 kap. Fordringar i konkurs

Fordringar som kan göras gällande

1 § I konkurs får endast en fordran som har uppkommit innan konkursbeslutet meddelades göras gällande, om inte något annat följer av 3 kap. 2 § eller bestämmelser i annan lag.

En fordran får göras gällande i konkurs även om den är beroende av villkor eller inte är förfallen till betalning. *Lag (2000:504)*

2 § I konkurs får inte fordran på lön, arvode eller pension göras gällande i den mån fordringen uppenbart överstiger vad som kan anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt.

Den som enligt 4 kap. 3 § skall anses som närstående² till gäldenären får inte göra gällande sådan fordran i vidare mån än som kan anses skäligt med hänsyn till vad som angetts i första stycket och inte i något fall för längre tid tillbaka än ett år innan konkursansökningen kom in till tingsrätten.

3 § En fordran på pension får i konkurs inte göras gällande till den del den betalas av en pensionsstiftelse.

Fordringar med solidariskt betalningsansvar

4 § Har flera utfäst eller på något annat sätt ådragit sig solidariskt betalningsansvar och är skulden delvis betald, skall utdelning för borgenärens återstående fordran i en solidariskt ansvarig gäldenärs konkurs beräknas på fordringens belopp utan avdrag för avbetalning som en medgäldenär har gjort,

1. om avbetalningen har skett genom ackord, konkurs eller annan fördelning av en insolvent medgäldenärs bo,
2. om den har skett senare än tre månader före den i 4 kap. 2 § angivna fristdagen eller
3. om och i den mån avbetalningen har medfört rätt för medgäldenären att söka tillbaka beloppet av konkursgäldenären (regressrätt).

Har konkursgäldenären infriat en medgäldenärs regressfordran och äger återvinning därav inte rum, skall dock avdrag göras.

Om utdelningen överstiger borgenärens återstående fordran, skall överskottet fördelas enligt vad som följer av gäldenärernas inbördes ansvarighet för fordringen.

Hur utdelning för en fordran hos ett handelsbolag beräknas i en bolagsmans konkurs är föreskrivet i 2 kap. 20 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

5 § När avbetalning har skett på en fordran för vilken flera är solidariskt ansvariga och utdelning till borgenären enligt 4 § skall beräknas på ett högre belopp än den återstående fordringen, skall utdelningen beräknas gemensamt för borgenären och en medgäldenär som har en regressfordran. Borgenären har företräde till betalning framför medgäldenären. Om flera medgäldenärer har rätt till betalning av det som återstår sedan borgenären har fått sitt, skall överskottet fördelas mellan dem enligt vad som följer av gäldenärernas inbördes ansvarighet för fordringen.

Första stycket gäller i tillämpliga delar även när en medgäldenär gör gällande en regressfordran med anledning av vad han senare kan komma att betala utöver vad som bör belöpa på honom.

6 § Om en borgenär uppbär utdelning i fall då konkursgäldenären har ställt säkerhet i sin egendom för en regressfordran som en solidariskt ansvarig medgäldenär kan få mot honom, minskas medgäldenärens rätt att utnyttja säkerheten med utdelningens belopp, i den mån utdelningen har beräknats på belopp som svarar mot säkerhetens värde.

Första stycket tillämpas också när konkursgäldenären har en fordran hos medgäldenären som denne hade kunnat använda till kvittning.

² Se Advokaten nr 3 1995 s. 13 f., Elliot, *Släktskap och annat närstående, en konkursrättslig genealogisk studie* [red.anm.].

7 § Om en solidariskt ansvarig medgäldenär har betalt skulden senare än tre månader före den i 4 kap. 2 § angivna fristdagen, skall utdelning för den regressfordran som han därigenom har fått beräknas på samma belopp som skulle ha tillämpats i fråga om utdelning till borgenären om skulden inte hade betalats. Har någon annan solidariskt ansvarig medgäldenär en regressfordran med anledning av en tidigare avbetalning, skall dock utdelningen fördelas mellan medgäldenärerna enligt vad som följer av gäldenärernas inbördes ansvarighet för fordringen.

8 § Om en solidariskt ansvarig gäldenär har försatts i konkurs och om den konkursen inte har avslutats innan en medgäldenär försätts i konkurs, har den förres konkursbo rätt till andel i överskott enligt 4 § tredje stycket även om regressfordringen inte har bevakats i medgäldenärens konkurs.

9 § Vad som sägs i 4–8 §§ om solidariskt betalningsansvar tillämpas också i de fall där borgenären har fått pant eller annan säkerhet i tredje mans egendom.

Vissa fordringar som är beroende av villkor

10 § Är en fordran beroende av ett villkor som innebär att borgenären inte har rätt att utfå fordringsbeloppet om inte viss omständighet inträffar, skall utdelning för fordringen inte beräknas i ett utdelningsförslag, om det saknas anledning att anta att villkoret kommer att uppfyllas.

Beräkning av ränta på fordringar under konkurs m.m.³

11 § För en fordran som är förenad med förmånsrätt och som löper med ränta skall ränta beräknas till den dag då utdelningsförslaget upprättas eller, om medlen betalas ut i förskott, dagen för utbetalningen.

Om en fordran som är förenad med förmånsrätt men som inte löper med ränta hade kunnat göras räntebärande genom delgivning av stämning eller av ansökan om betalningsföreläggande, skall ränta för den beräknas enligt 5 § räntelagen (1975:635) från dagen för konkursbeslutet, om fordringen då var förfallen till betalning och annars från den senare dag då fordringen förfaller till betalning. Räntan skall beräknas till dag som avses i första stycket.

För fordringar utan förmånsrätt beräknas från dagen för konkursbeslutet ränta mellan borgenärerna endast om boet räcker till betalning av mer än beloppet av alla fordringar i konkursen utan förmånsrätt, i förekommande fall inberäknat vid konkursbeslutet upplupen ränta. Räntan bestäms med tillämpning av första och andra styckena. *Lag (1991:857)*

12 § För en fordran som inte löper med ränta före förfallodagen skall utdelning beräknas endast på det belopp som efter fem procents årlig ränta utgör fordringens värde nedan angiven dag, om fordringen då inte var förfallen, nämligen

1. om fordringen utgår fullt eller med förmånsrätt, den dag då utdelningsförslaget upprättas,
2. om fordringen inte är förenad med förmånsrätt och inte utgår fullt, dagen för konkursbeslutet.

Betalas medel ut i förskott till borgenären för en fordran som avses i första stycket 1 och var fordringen då inte förfallen, skall utdelningen i stället beräknas efter fordringens värde på betalningsdagen.

Värdering av vissa fordringar

13 § En fordran avseende en förmån som inte utgår i pengar skall vid utdelning uppskattas till skäligt belopp.

En fordran på pension som inte är förfallen till betalning den dag då utdelningsförslaget upprättas skall uppskattas till det belopp som motsvarar upplupen del av pensionsutfästelsen den dagen. Uppskattningen sker med ledning av 2 och 3 §§ lagen (1967:531) om tryggnads av pensionsutfästelse m.m. En fordran på ränta eller an-

³ Se Advokaten nr 7 1997 s. 15, Elliot, *Beräkning av ränta på fordringar under konkurs m.m.* [red.anm.].

nan förmån som skall utgå under någons livstid och som inte är förfallen till betalning den dag då utdelningsförslaget upprättades skall uppskattas med ledning av 3 § angivna lag.

En fordran i utländskt myntslag skall beräknas efter den kurs som gäller den dag då utdelningsförslaget upprättas. Betalas medel ut i förskott till borgenären, sker beräkningen efter kursen på betalningsdagen.

14 § Om en gäldenär som i en konkurs har fått ackord återigen blir försatt i konkurs innan ackordet har fullgjorts, har en borgenär vars fordran har satts ned genom ackordet rätt till utdelning för fordringens hela ursprungliga belopp med avdrag för vad han redan har uppburit. Han får dock inte uppbära mer än vad han har rätt till enligt ackordet.

Första stycket tillämpas också när gäldenären har fått ackord enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion. *Lag (1996:1056)*

Kvittning i konkurs

15 § En fordran hos gäldenären som får göras gällande i konkursen kan av borgenären användas till kvittning mot en fordran som gäldenären hade mot honom när konkursbeslutet meddelades. Detta gäller dock inte om kvittning var utesluten utom konkurs på grund av fordringarnas beskaffenhet.

Är en fordran beroende av ett villkor som innebär att borgenären har rätt att få ut fordringsbeloppet endast om viss omständighet inträffar, skall borgenären fullgöra sin förpliktelse trots att han annars hade haft rätt att kvitta. Om han före den dag då utdelningsförslaget upprättas visar att villkoret har uppfyllts, har han emellertid rätt att återfå motsvarande belopp i den mån det inte överstiger vad han har att fordra. Finns det anledning att anta att villkoret kommer att uppfyllas senare, skall ett för borgenären beräknat belopp avsättas när utdelningsförslaget upprättas.

16 § En fordran mot gäldenären som har förvärvats genom en överlåtelse från tredje man senare än tre månader före den i 4 kap. 2 § angivna fristdagen får inte användas till kvittning mot en fordran som gäldenären hade när borgenären förvärvade sin fordran, om förvärvet inte med hänsyn till omständigheterna kan anses som ordinarie. En fordran mot gäldenären får inte heller användas till kvittning, om den har förvärvats genom sådan överlåtelse och borgenären då hade skälig anledning att anta att gäldenären var insolvent.

En borgenär som har satt sig i skuld till gäldenären under sådana omständigheter att det är att jämställa med en betalning med annat än sedvanliga betalningsmedel får inte kvitta i den mån en sådan betalning hade kunnat bli föremål för återvinning. *Lag (2005:196)*

17 § En fordran på ersättning som tillkommer en borgensman eller någon annan med anledning av en förpliktelse som han har infriat (regressfordran) anses vid tillämpningen av 15 och 16 §§ ha förvärvats när hans förpliktelse grundades.

Även om bevakningsförfarande äger rum i konkursen, behöver en borgenär som har rätt att kvitta inte bevaka sin fordran i den mån den täcks av gäldenärens fordran. När kvittning inte får ske, får borgenären trots det på sin skuld avräkna vad som borde ha tillkommit honom som utdelning i konkursen, om hans fordran intill skuldbeloppet hade bevakats i rätt tid.

Överlåter boet en fordran så att en borgenär därigenom förlorar rätten till kvittning, skall boet gottgöra borgenären för detta.

Ett konkursbos ansvar för lönefordringar

18 § Om en arbetstagare fortsätter att fullgöra sina åtaganden enligt anställningsavtalet, ansvarar konkursboet för arbetstagarens fordran på lön eller annan ersättning för arbete som belöper på tid efter en månad från konkursbeslutet. *Lag (2003:538)*

6 kap. Gäldenärens skyldigheter m. m.

Förbud mot näringsverksamhet under konkurs

1 § En gäldenär som är en fysisk person får inte under konkursen driva näringsverksamhet som medför bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen (1999:1078). Verksamhet som innebär utövning av rättighet som avses i 2 kap. 1 § regeringsformen eller 1 kap. 1 §, 4 kap. 1 §, 6 kap. 1 § eller 13 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen eller 1 kap. 1 §, 3 kap. 1, 2 eller 8 § eller 10 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen omfattas dock inte av förbudet. Inte heller omfattas jordbruksverksamhet.

Om näringsförbud efter särskild prövning finns det bestämmelser i lagen (1986:436) om näringsförbud. *Lag (1999:1095)*

Upplysnings- och närvaroplikt under konkurs

2 § Gäldenären skall ge rätten, tillsynsmyndigheten, förvaltare och granskningsmän de upplysningar av betydelse för konkursutredningen som de begär. Upplýsnings-skyldigheten omfattar även egendom, som inte ingår i boet på grund av att den finns utomlands.

Gäldenären skall på begäran av förvaltaren närvara vid bouppteckningsförrättningen. Är gäldenären en juridisk person och finns det flera ställföreträdare, gäller denna skyldighet dock inte för en sådan ställföreträdare vars närvaro förvaltaren anser sakna betydelse för boutredningen.

Vid förlikningssammanträde och sammanträde för prövning av ackordsförslag skall gäldenären närvara, och han inte har laga förfall eller rätten medger att han uteblir. Att gäldenären uteblir från ett sammanträde hindrar inte att de ärenden som skall förekomma på sammanträdet handläggs. *Lag (1995:793)*

Bouppteckningsed

3 § Gäldenären skall inför rätten avlägga bouppteckningsed. Han skall göra de tillägg till eller ändringar i bouppteckningen som han anser behövs och med ed be-tyga att bouppteckningens uppgifter om tillgångar, skulder och räkenskapsmaterial med gjorda tillägg eller ändringar är riktiga och att det inte enligt hans vetskap har oriktigt utelämnats eller tagits upp någon tillgång eller skuld.

Är gäldenären en juridisk person och finns flera ställföreträdare, behöver bouppteckningsed inte avläggas av en sådan ställföreträdare vars edgång förvaltaren anser sakna betydelse för boutredningen. *Lag (1995:793)*

4 § Bouppteckningseden skall avläggas vid ett edgångssammanträde. Edgångssammanträdet skall hållas tidigast en och senast två månader efter konkursbeslutet. Sammanträdet får dock hållas senare, om det är nödvändigt med hänsyn till konkursboets omfattning och beskaffenhet. Om gäldenären är förhindrad av laga förfall att avlägga eden vid edgångssammanträdet eller om bouppteckningen då ännu inte har kommit in till rätten, skall rätten så snart förfallet upphör eller bouppteckningen kommer in genom delgivning kalla gäldenären att fullgöra edgången. Edgångssammanträdet skall trots det hållas på utsatt tid.

När det finns anledning till det får rätten besluta att gäldenären skall avlägga eden inför en annan tingsrätt. Är gäldenären sjuk får eden avläggas där han vistas. Edgången får inte fullgöras före edgångssammanträdet.

5 § När det åligger en förmyndare att avlägga bouppteckningsed är även den omyn-dige, om han har fyllt femton år, skyldig att på yrkande av förvaltaren eller en borge-när avlägga eden. Detta gäller dock inte om det finns sådana särskilda omständighe-ter att anledning till edgången saknas.

Annan än gäldenären är skyldig att på yrkande av förvaltaren eller en borgenär av-lägga bouppteckningsed eller beediga viss uppgift i bouppteckningen, om det kan antas att sådan edgång är av betydelse för boutredningen. Detta gäller inte den som avses i 36 kap. 5 § rättegångsbalken såvitt gäller uppgift beträffande vilken han inte får höras som vittne, såvida han inte är närstående till gäldenären.

När ett yrkande om edgång enligt denna paragraf har framställts, skall rätten kalla förvaltaren, tillsynsmyndigheten och den som avses med yrkandet till förhandling inför rätten. Har yrkandet framställts av en borgenär, skall även denne kallas. Kallelsen till den som avses med yrkandet skall delges.

Bifalls yrkandet, skall edgången fullgöras genast om det lämpligen kan ske eller vid den senare tidpunkt som rätten bestämmer. I fråga om edgångens fullgörande gäller 4 § andra stycket. *Lag (1995:793)*

Tvångsmedel m.m.

6 § Gälldenären får inte efter det att konkursbeslutet har meddelats och innan han har avlagt bouppteckningsed bege sig utomlands utan rättens medgivande. Om det senare under konkursen finns skäl att befara att gälldenären genom att lämna landet undandrar sig skyldighet som föreskrivs i denna lag, får förbud meddelas honom att resa utomlands. Byter gälldenären vistelseort, skall han meddela förvaltaren var han vistas.

Om det finns skäl att befara att gälldenären åsidosätter ett förbud att resa utomlands, får gälldenären åläggas att lämna ifrån sig sitt pass till tillsynsmyndigheten. Om gälldenären inte har något pass, får förbud att utfärda pass för honom meddelas.

Om det finns skäl att befara att gälldenären genom att lämna den ort där han är bosatt undandrar sig skyldighet som föreskrivs i denna lag, får förbud meddelas honom att lämna orten.

7 § Ett beslut om reseförbud eller om åläggande för gälldenären att lämna ifrån sig sitt pass eller om förbud att utfärda pass meddelas av rätten på begäran av förvaltaren eller tillsynsmyndigheten. När det inte längre finns skäl för ett sådant beslut, skall beslutet omedelbart hävas.

Innan rätten meddelar beslut i en fråga som avses i denna paragraf, skall rätten ge gälldenären, förvaltaren och tillsynsmyndigheten tillfälle att yttra sig, om det lämpligen kan ske och det inte är utan betydelse. Rätten får också hålla förhandling i frågan. Till en sådan förhandling skall tillsynsmyndigheten, förvaltaren och gälldenären kallas. Kallelsen till gälldenären bör delges.

Ett beslut om reseförbud eller skyldighet för gälldenären att lämna ifrån sig sitt pass skall delges gälldenären.

8 § Har gälldenären med anledning av ett beslut enligt 2 kap. 12 § lämnat ifrån sig sitt pass, skall rätten omedelbart efter konkursbeslutet pröva om gälldenären skall återfå passet. Om det finns skäl att befara att gälldenären åsidosätter ett förbud att bege sig utomlands, har han inte rätt att återfå passet. En motsvarande omprövning skall ske, om förbud att utfärda pass har meddelats.

9 § Om gälldenären undandrar sig att fullgöra vad som åligger honom enligt 2, 3, 5 eller 6 § eller överträder ett reseförbud enligt 6 §, kan han efter omständigheterna aningen hämtas eller häktas. Detsamma gäller om det finns skäl att befara att gälldenären kommer att undandra sig en skyldighet eller överträda ett förbud som här har angetts.

Om någon annan än gälldenären undandrar sig att fullgöra edgång som har förelagts honom enligt 5 §, kan han efter omständigheterna föreläggas vite, hämtas eller häktas.

Häktning i de fall som avses i första och andra styckena får ske endast om det finns synnerliga skäl till det. Har gälldenären överträtt ett reseförbud enligt 6 §, skall han dock häktas om det inte är uppenbart att det är onödigt.

Kostnaden för hämtning eller häktning betalas av staten.

10 § Frågor om åtgärder enligt 9 § eller om utdömande av förelagt vite prövas av rätten på begäran av förvaltaren eller tillsynsmyndigheten.

Innan rätten beslutar i en fråga som avses i denna paragraf, skall rätten ge den som avses med åtgärden, förvaltaren och tillsynsmyndigheten tillfälle att yttra sig, om det lämpligen kan ske och det inte är utan betydelse.

Begärs någon häktad, skall rätten på yrkande förordna biträde åt honom, om det inte är uppenbart att sådant inte behövs. Biträdet har rätt till ersättning av staten för arbete, tidsspillan och utlägg. Rätten kan ålägga den som häktningsyrkandet riktas mot att såsom förlorande part helt eller delvis ersätta statens kostnader för biträdet. Ogillas häktningsyrkandet och beror detta på att sökanden inte har haft godtagbara skäl för yrkandet, skall sökanden ersätta statens kostnader för biträdet.

11 § Rätten får hålla förhandling för att pröva en fråga som avses i 10 §. Har häktning begärts, skall förhandling hållas, om det inte är fara i dröjsmål.

Till förhandlingen skall tillsynsmyndigheten, förvaltaren och, om möjligt, den som avses med åtgärden kallas. Den sistnämndes kallelse skall delges. Han får hämtas till förhandlingen, om det finns skäl till det. Har han kallats till förhandlingen eller kan det antas att han har avvikit eller på annat sätt håller sig undan, hindrar hans utevaro inte att yrkandet prövas.

Har rätten beslutat om häktning av någon som inte var närvarande vid rätten, skall, så snart beslutet har verkställts, anmälan om detta göras hos rätten. När en sådan anmälan har gjorts, skall förhandling i häktningsfrågan hållas snarast och senast fyra dagar efter det att häktningsbeslutet verkställdes.

Rätten skall med högst två veckors mellanrum hålla förhandling för att pröva om den som är intagen i häkte fortfarande skall vara häktad. Finns det inte längre skäl för häktning, skall rätten omedelbart förordna att den häktade skall friges. Ingen får under konkursen hållas häktad längre tid än tre månader.

12 § Om någon är häktad med stöd av 2 kap. 12 §, skall rätten i samband med konkursbeslutet pröva om denne fortfarande skall vara häktad. Föreligger skäl till häktning enligt 9 §, skall häktningen bestå. Vid tillämpning av 11 § fjärde stycket inräknas även tid under vilken gäldenären hållits häktad med stöd av 2 kap. 12 §.

13 § Om gäldenären är en juridisk person, tillämpas 2 § första stycket, 6–8 §§ samt 9 § första, tredje och fjärde styckena även på en styrelseledamot, en verkställande direktör, en bolagsman och en likvidator som har avgått eller entledigats senare än ett år före den dag då konkursansökningen kom in till tingsrätten.

Ersättning för inställelse

14 § Om gäldenären är i behov av det, är han berättigad till skälig ersättning av konkursboet för resa och uppehälle inom landet, när han till följd av bestämmelserna i 2–5 §§ inställer sig hos rätten eller någon annanstans. Vad som har sagts nu gäller även för en sådan person som avses i 13 §.

Har ett yrkande enligt 5 § andra stycket riktats mot någon annan än den som avses i 13 §, är han berättigad till skälig ersättning av boet för inställelse enligt 5 § tredje eller fjärde stycket.

Beslut om ersättning meddelas av rätten.

7 kap. Förvaltning och tillsyn

Förvaltare

1 § En förvaltare skall ha den särskilda insikt och erfarenhet som uppdraget kräver samt även i övrigt vara lämplig för uppdraget.

Den som är anställd vid en domstol får inte vara förvaltare.

Den som står i ett sådant förhållande till gäldenären, en borgenär eller någon annan att det är ägnat att rubba förtroendet för hans opartiskhet i konkursen får inte vara förvaltare. Detsamma gäller om det i övrigt finns någon omständighet som medför att förtroendet för hans opartiskhet kan rubbas.

Förvaltaren skall omedelbart underrätta tillsynsmyndigheten om omständigheter som kan medföra jäv för honom. *Lag (1988:1371)*

2 § Förvaltare utses av rätten.

Rätten bestämmer också antalet förvaltare. Flera än en förvaltare får utses om det med hänsyn till boets omfattning och beskaffenhet är behövligt att förvaltningen de-

las eller att den handhas odelad av flera. Om en förvaltare är jävig men det med hänsyn till förhållandena i konkursen är olämpligt att entlediga honom, får rätten utse någon annan att sköta förvaltningen i den del förvaltaren är jävig.

Om boets förvaltning skall vara delad, skall en förvaltare utses för varje del av förvaltningen. Rätten bestämmer efter vilka grunder delningen skall ske.

Särskilda bestämmelser om att ett allmänt ombud skall delta i konkursförvaltningen finns i försäkringsrörelselagen (1982:713), lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar och lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Lag (2004:306)

3 § Innan rätten utser förvaltare eller fattar beslut om att flera förvaltare skall finnas, skall tillsynsmyndigheten höras.

Frågor om att utse flera förvaltare eller att dela förvaltningen mellan flera förvaltare tas upp på begäran av tillsynsmyndigheten, förvaltare, en granskningsman eller en borgenär. Tillsynsmyndigheten och förvaltaren skall höras. Rätten får, om det behövs, pröva frågan vid en förhandling. Till förhandlingen skall tillsynsmyndigheten, förvaltaren och, om frågan har väckts av någon annan, denne kallas.

4 § Om flera förvaltare handhar förvaltningen odelad, får de endast gemensamt avhända boet någon rättighet eller vidta en åtgärd som kan medföra en förpliktelse för boet.

Finns det två förvaltare och kan de inte enas beträffande en åtgärd eller ett beslut som enligt denna lag ankommer på dem eller är förvaltarna flera än två och finns det inte majoritet för en viss mening, skall den mening gälla som tillsynsmyndigheten biträder.

Entledigande av förvaltare m.m.

5 § Om en förvaltare begär att få avgå och visar skäl till det, skall rätten entlediga honom.

En förvaltare som inte är lämplig eller av någon annan orsak bör skiljas från uppdraget skall entledigas av rätten. Frågor om entledigande tas upp på begäran av tillsynsmyndigheten, en granskningsman, en borgenär eller gäldenären.

En förvaltare får inte entledigas utan att tillsynsmyndigheten har hörts. Om någon annan än förvaltaren själv har begärt att förvaltaren skall entledigas, skall rätten, om det inte av särskilda skäl är onödigt, pröva frågan vid en förhandling. Till förhandlingen skall tillsynsmyndigheten, förvaltaren och, om frågan har väckts av någon annan, denne kallas. Om det är av särskilt intresse att borgenärerna hörs, skall de kallas till förhandlingen genom kungörelse.

Rätten får, om den finner skäl till det, i avvaktan på förhandlingen försätta en förvaltare ur tjänstgöring. Innan det sker skall tillsynsmyndigheten höras. Om en förvaltare försätts ur tjänstgöring, kan rätten utse någon annan att under tiden fullgöra hans åligganden.

6 § Om en förvaltare entledigas, skall rätten genast utse en ny förvaltare.

Första stycket gäller inte om det finns flera förvaltare och någon av dem entledigas samt rätten, efter att ha hört tillsynsmyndigheten, finner att det inte är nödvändigt att utse någon annan i den entledigades ställe.

Rådgivare och förlikningsman

7 § Om rätten av särskilda skäl finner det behövt, får den, efter att ha hört tillsynsmyndigheten, uppdra åt en lämplig person att vara rådgivare åt förvaltaren vid förvaltningen av boet eller att som förlikningsman biträda rätten med utredning och förlikning i en tvistefråga som har uppkommit genom anmärkning mot en bevakning eller att fullgöra båda dessa uppgifter.

Den som är anställd vid en domstol får inte vara rådgivare eller förlikningsman.

När uppdraget är slutfört skall det genast anmälas till rätten. Samtidigt skall en redogörelse lämnas för det arbete som uppdraget har medfört.

Rätten skall återkalla uppdraget när anmälan har gjorts eller när det annars finns skäl till återkallelse.

Förvaltarens allmänna åligganden m.m.

8 § Det åligger förvaltaren att ta till vara borgenärernas gemensamma rätt och bästa samt vidta alla de åtgärder som främjar en förmånlig och snabb avveckling av boet.

Första stycket hindrar inte att förvaltaren vid avvecklingen av boet beaktar vad som är ägnat att långsiktigt främja sysselsättningen, om det kan ske utan att borgenärernas rätt nämnvärt föringas.

9 § Förvaltaren är skyldig att på begäran lämna upplysningar om boet och dess förvaltning till rätten, borgenärer, granskningsmän, gäldenären eller tillsynsmyndigheten.

Förvaltaren är dock inte skyldig att lämna borgenärer, granskningsmän eller gäldenärer upplysningar om en anmälan enligt 16 § innan han avger slutredovisning.

Lag (2002:1125)

10 § I viktigare frågor skall förvaltaren höra tillsynsmyndigheten och särskilt berörda borgenärer, om det inte föreligger hinder mot det. Förvaltaren skall i sådana frågor höra även gäldenären, om det lämpligen kan ske.

11 § Om förvaltaren finner det nödvändigt, får han anlita ett sakkunnigt biträde för viss förvaltningsåtgärd.

12 § Förvaltaren skall snarast ta hand om gäldenärens bo med det räkenskapsmaterial och de andra handlingar som rör boet. Om gäldenären är eller under det senaste året före konkursansökningen har varit bokföringsskyldig, skall förvaltaren i det omhändertagna räkenskapsmaterialet på lämpligt sätt ange dagen för omhändertagandet.

Den som på uppdrag av gäldenären har upprättat räkenskapsmaterial rörande gäldenärens bo är skyldig att lämna ut materialet till förvaltaren i gäldenärens konkurs.⁴ *Lag (1995:793)*

13 § Förvaltaren skall upprätta en bouppteckning. I denna skall boets tillgångar tas upp till noggrant uppskattade värden. Bouppteckningen skall vidare innehålla uppgift om varje borgenärs namn och postadress.

Om det finns anledning, skall bouppteckningen också innehålla uppgift om egendom som inte ingår i boet på grund av att den finns utomlands. Har gäldenären uppgivit att sådan egendom saknas skall bouppteckningen innehålla uppgift om detta.

I den utsträckning det behövs skall bouppteckningen också innehålla en förteckning över dels räkenskapsmaterial, dels andra handlingar som rör boet.

Bouppteckningen skall av förvaltaren ges in till rätten och tillsynsmyndigheten så snart som möjligt och senast en vecka före edgångssammanträdet.

Har en av gäldenären underskriven bouppteckning förut getts in till rätten, behöver någon ny bouppteckning inte upprättas, om förvaltaren anser att denna är tillförlitlig. I så fall skall han snarast anmäla det till rätten och tillsynsmyndigheten.

Skall bevakningsförfarande äga rum och har någon bouppteckning ännu inte getts in till rätten, skall förvaltaren så snart som möjligt och senast en vecka från beslutet om bevakningsförfarandet skicka en förteckning över borgenärerna med uppgift om varje borgenärs postadress till rätten och tillsynsmyndigheten. I konkurs hos en bank, ett kreditmarknadsföretag eller ett företag som driver verksamhet enligt lagen

⁴ Jfr revisors upplysningsskyldighet; 9 kap. 46 § aktiebolagslagen, 8 kap. 16 § lagen om ekonomiska föreningar, 9 kap. 26 § bostadsrättslagen, 14 § lagen om sambruksföreningar samt 4 kap. 15 § stiftelselagen [red.anm.].

(2004:299) om inlåningsverksamhet skall till bouppteckningen eller borgenärsförteckningen bifogas uppgift om insättningsborgenärerna och deras fordringsbelopp med upplupen ränta. Detsamma gäller i ett värdepappersbolags konkurs om bolaget har tillstånd att ta emot insättningar på konto. I ett livförsäkringsbolags konkurs skall på motsvarande sätt bifogas uppgift om försäkringstagarna och deras fordringar.

Lag (2004:431)

14 § Förvaltaren får, om det behövs, begära handräckning av kronofogdemyndigheten för att kunna omhänderta eller annars få tillgång till gäldenärens bo med det räkenskapsmaterial och de andra handlingar som rör boet. Detsamma gäller sådant räkenskapsmaterial som avses i 12 § andra stycket. Kronofogdemyndigheten får då genomsöka hus, rum eller förvaringsställen och, om tillträde behövs till något utrymme som är tillslutet, låta öppna lås eller ta sig in på annat sätt. Kronofogdemyndigheten får även i övrigt använda tvång i den mån det behövs för det avsedda ändamålet och det kan anses befogat med hänsyn till omständigheterna. Våld mot person får dock brukas endast om kronofogdemyndigheten möter motstånd och i den mån det med hänsyn till ändamålet med ingripandet kan anses försvarligt.

I fråga om överklagande av kronofogdemyndighetens beslut eller åtgärd enligt första stycket tillämpas bestämmelserna i utsökningsbalken om talan mot utmätning i allmänhet. *Lag (1995:793)*

14 a § Att förvaltaren hos kronofogdemyndigheten kan begära utmätning av lön och därmed jämställda förmåner framgår av 3 kap. 4 §. *Lag (1995:308)*

15 §⁵ Förvaltaren skall snarast upprätta en skriftlig berättelse om boets tillstånd och om orsakerna till gäldenärens obestånd, såvitt de har kunnat utrönas, och om möjligt ange vid vilken tidpunkt obeståndet kan antas ha inträtt. Berättelsen skall vidare innehålla

1. en översikt över tillgångar och skulder av olika slag,
2. en uppgift om huruvida det har förekommit något sådant förhållande som kan föranleda återvinning till konkursboet,
3. en uppgift om huruvida det finns skälig anledning att anta att någon enligt bestämmelserna i aktiebolagslagen (2005:551) eller lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar är skyldig att återbära olovlig vinstutdelning eller annan olovlig utbetalning eller att enligt dessa lagar eller lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag utge skadestånd till aktiebolag, ekonomisk förening eller handelsbolag,
4. en uppgift i förekommande fall om vid vilken tidpunkt skyldighet enligt 25 kap. 13 § aktiebolagslagen att upprätta en kontrollbalansräkning kan antas ha inträtt, om denna tidpunkt kan utrönas,
5. en uppgift om vilket bokföringssystem en gäldenär som är eller under det senaste året före konkursansökningen har varit bokföringsskyldig har tillämpat och hur bokföringsskyldigheten har fullgjorts.

Berättelsen skall snarast och senast sex månader från konkursbeslutet skickas till rätten, tillsynsmyndigheten och varje borgenär som begär det. När det finns särskilda omständigheter får rätten medge anstånd med avlämnandet av berättelsen. Har gäldenären varit bokföringsskyldig, skall den av gäldenären senast uppgjorda balansräkningen bifogas berättelsen. *Lag (2005:909)*

16 § Om förvaltaren finner att gäldenären kan misstänkas för något brott som avses i 11 kap. brottsbalken, skall han omedelbart underrätta allmän åklagare om det och ange grunden för misstanken. Detsamma gäller om gäldenären har drivit näringsverksamhet och det under konkursförvaltningen kommer fram att gäldenären kan

⁵ Se avsnittet om förvaltarberättelse längre bak i denna flik. Se även 9 kap. 1 § fjärde stycket sekretesslagen om tillgång till revisionspromemoria [red.anm.].

misstänkas för något annat brott av inte ringa beskaffenhet som har samband med verksamheten.

Kan det misstänkas att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 4 § lagen (1986:436) om näringsförbud har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud kan komma i fråga, skall förvaltaren omedelbart underrätta åklagaren om detta och ange grunden för misstanken. *Lag (2001:933)*

16 a § Förvaltaren skall till den myndighet som enligt 26 kap. miljöbalken har att utöva tillsyn anmäla om han har anledning att anta att konkursgäldenären har lämnat kvar kemiska produkter, biotekniska organismer eller farligt avfall som behöver omhändertas. Detsamma gäller vid misstanke om mark- eller vattenföroreningar.

Lag (1998:810)

17 § Förvaltaren skall till sin slutredovisning bifoga en redogörelse för de åtgärder som han har vidtagit för att efterforska sådan brottslig gärning som avses i 16 § första stycket och sådant förfarande som avses i andra stycket samma paragraf samt resultatet av dessa efterforskningar.

Förvaltarens medelsförvaltning m.m.

18 § Pengar som flyter in under förvaltningen av ett konkursbo skall snarast göras räntebärande genom insättning på boets räkning i bank eller kreditmarknadsföretag. Detta behöver dock inte ske i den mån medlen behövs till betalning av löpande utgifter.

Även sedan konkursen har avslutats skall förvaltaren ha boets medel insatta i bank eller kreditmarknadsföretag mot ränta till dess medlen betalas ut enligt 11 kap. Förvaltaren skall underrätta tillsynsmyndigheten om var medlen står inne. *Lag (2004:431)*

19 § Förvaltaren skall, oavsett vad som gäller i fråga om bokföringsskyldighet för gäldenären, löpande bokföra in- och utbetalningar, om inte god redovisningssed kräver att bokföringen sker på något annat sätt.

Förvaltaren skall bevara räkenskapsmaterialet under minst tio år från utgången av det kalenderår då konkursen avslutades. I övrigt tillämpas 7 kap. bokföringslagen (1999:1078).

Första stycket medför inte någon inskränkning i den bokföringsskyldighet som kan vara särskilt föreskriven för att möjliggöra kontroll över viss verksamhet.

Beträffande skyldighet att sörja för underlag för deklaraions- och uppgiftsskyldighet och för kontroll därav finns särskilda bestämmelser. *Lag (1999:1095)*

20 § Om konkursen inte är avslutad då sex månader har förflutit efter edgångssammanträdet, skall förvaltaren inom en månad därefter till tillsynsmyndigheten avlämna en berättelse, i vilken alla de åtgärder som har vidtagits för att avsluta konkursen skall anges noggrant. Berättelsen skall innehålla uppgifter om in- och utbetalningar under den gångna perioden eller en kronologisk och systematisk sammanställning av boets affärshändelser. Har pengar under någon del av denna period stått inne i bank eller kreditmarknadsföretag, skall till berättelsen bifogas en av banken eller kreditmarknadsföretaget bestyrkt uppgift på de insättningar och uttag som har förekommit.

Senare under konkursen skall förvaltaren inom en månad från utgången av varje sexmånadersperiod avge en sådan berättelse som sägs i första stycket för den senaste perioden. Denna skall även innehålla fullständiga upplysningar om orsakerna till att konkursen inte har avslutats.

Förvaltaren skall snarast skicka en kopia av berättelsen till rätten. *Lag (2004:431)*

21 § Också sedan konkursen har avslutats skall förvaltaren, så länge boets medel är insatta i bank eller kreditmarknadsföretag, inom en månad från utgången av varje kalenderår till tillsynsmyndigheten lämna sådana uppgifter som sägs i 20 § första stycket andra och tredje meningarna. När några medel inte längre finns att lyfta, skall förvaltaren anmäla det till myndigheten. Förvaltaren skall samtidigt redovisa i vad mån utbetalning av utdelningsmedel skett med stöd av 11 kap. 13 a §. *Lag (2004:431)*

22 § Om det vid konkursens avslutande finns några hinder mot att det räkenskapsmaterial och de andra handlingar rörande boet som förvaltaren har tagit hand om återställs till gäldenären, skall de överlämnas till tillsynsmyndigheten, om inte förvaltaren anser att han bör bevara dem. Handlingarna skall bevaras i enlighet med vad som i varje särskilt fall gäller om arkivering. *Lag (1995:793)*

Redovisning av medel till tredje man

23 § Särskilda bestämmelser finns om en kommittents rätt att, när gäldenären såsom kommissionär för kommittentens räkning i eget namn har ingått avtal, mot tredje man göra gällande fordringsrätt på grund av avtalet. Detsamma är fallet i fråga om en kommittents rätt till redovisning för sådana belopp som flutit in till kommissionärens konkursbo för sålt gods.

Om gäldenären i något annat fall före konkursbeslutet har sålt någon annans egendom, har den vars egendom sålts rätt att, om betalningen helt eller delvis flutit in till konkursboet efter konkursbeslutet, av förvaltaren få redovisning för vad som har flutit in. I den mån betalningen inte har erlagts av köparen har han dessutom rätt att själv göra fordringsrätten gällande gentemot köparen, om inte köparens rätt därigenom skulle åsidosättas.

Vad som har sagts nu om rätt att få redovisning av förvaltaren skall också gälla om det i något annat fall till konkursboet flyter in medel för vilka gäldenären skulle haft skyldighet att redovisa till annan.

24 § Om gäldenären vid konkursbeslutet innehade redovisningsmedel som skall vara förbehållna någon annan, skall förvaltaren ta hand om medlen och sedan redovisa dem tillsammans med den ränta som har upplupit från dagen för konkursbeslutet. När det gäller att fastställa vad som sålunda skall tillkomma en redovisningsborgenär, dennes rätt i övrigt i konkursen samt skyldigheten att svara för kostnad med anledning av förfarandet, tillämpas vad som i denna lag sägs om borgenär som till säkerhet för sin fordran har panträtt. Ansvaret för sådan kostnad skall dock vila på redovisningsborgenären endast i den mån boet annars inte lämnar tillgång till betalning av kostnaden.

Tillsynen över förvaltningen⁶

25 § Kronofogdemyndigheten är tillsynsmyndighet. *Lag (2006:706)*

26 § I fråga om jäv mot en tjänsteman vid tillsynsmyndigheten gäller utöver vad som följer av 11 § förvaltningslagen (1986:223) att den som i allmänt mål har tagit befattning med indrivning av en fordran som görs gällande i konkursen inte får fullgöra någon tillsynsuppgift i konkursen.

27 § Tillsynsmyndigheten skall övervaka att förvaltningen bedrivs på ett ändamålsenligt sätt i överensstämmelse med denna lag och andra författningar. Den skall då särskilt se till att avvecklingen av konkursen inte fördröjs i onödan. Myndigheten får, när den finner det lämpligt, inventera konkursboets kassa och övriga tillgångar samt begära redovisning av förvaltaren. Om särskilda omständigheter motiverar det, får myndigheten utse en eller flera revisorer för granskning av boets räkenskaper och förvaltningen i övrigt.

28 § Tillsynsmyndigheten skall ha tillgång till det räkenskapsmaterial och de andra handlingar som rör boet.

Tillsynsmyndigheten är skyldig att på begäran lämna upplysningar om boet och dess förvaltning till rätten, borgenärer, granskningsmän eller gäldenären.

Lag (1995:793)

29 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt denna lag får inte överklagas i andra fall än de som avses i 3 kap. 6 §.

⁶ Sekretess hos tillsynsmyndigheten; 5 kap. 1 § och 8 kap. 19 § sekretesslagen [red.anm.].

Granskningsman

30 § Om en borgenär begär det, skall rätten förordna en granskningsman att med de befogenheter som anges i denna lag övervaka förvaltningen på borgenärens vägnar. Till granskningsman skall utses den som borgenären föreslår, om han är lämplig.

Granskningsmannen skall ha tillgång till det räkenskapsmaterial och de andra handlingar som rör boet.

Om borgenären begär det, skall även en ersättare för granskningsmannen utses. Bestämmelserna om granskningsman gäller även för ersättaren.

Granskningsmannen skall entledigas om han eller borgenären gör framställning om det eller om han visar sig inte vara lämplig.

Ersättningen till granskningsmannen skall betalas av borgenären. *Lag (1995:793)*

8 kap. Försäljning av egendom*Inledande bestämmelser*

1 § Boets egendom skall säljas så snart det lämpligen kan ske, om inte något annat följer av bestämmelserna i 2–5 §§, 6 § andra stycket, 8 § andra stycket, 14 § samt 12 kap. 1 § tredje stycket.

2 § Har gäldenären drivit en rörelse, får förvaltaren, om det lagligen kan ske, fortsätta rörelsen för konkursboets räkning i den mån det är ändamålsenligt. Detsamma gäller om förvaltaren sedan rörelsen har lagts ned vill återuppta denna. Rörelsen får dock fortsättas längre tid än ett år från edgångssammanträdet endast om det finns särskilda skäl för det.

3 § Har gäldenären överklagat konkursbeslutet, får inte mot hans vilja någon egendom i boet säljas förrän hovrätten har prövat överklagandet.

Första stycket utgör inte hinder mot

1. sådan försäljning som föranleds av bestämmelserna i 3 kap. 7 och 8 §§ samt 2 och 10 §§ i detta kapitel,
2. försäljning av sådan lös egendom som är utsatt för förskämning eller snar förstörelse eller hastigt faller i värde eller kräver alltför kostsam vård,
3. försäljning i annat fall av lös egendom, i den mån medel annars skulle saknas till betalning av utgifter för boet. *Lag (1995:793)*

4 § Om gäldenären ger in ett ackordsförslag, får egendomen i boet inte säljas innan ackordsfrågan har avgjorts. Vad som nu har sagts utgör inte hinder mot en försäljning om

1. den är förenlig med ackordsförslaget,
2. den föranleds av skäl som sägs i 3 § andra stycket 1 och 2,
3. den behövs för ändamål som anges i 12 kap. 24 § eller
4. det finns andra särskilda skäl.

5 § Om en inteckningshavare eller någon annan borgenär som för sin fordran har förmånsrätt i viss egendom yrkar att den egendomen skall säljas genom förvaltarens försorg och om hans rätt till betalning ur egendomen har lämnats obestridd eller fastställts genom ett lagakraftvunnet avgörande, får försäljning av egendomen inte uppskjutas. Detta gäller dock inte i fråga om egendom som behövs för en rörelse under tid då denna fortsätts med stöd av 2 § och inte heller om förvaltaren anser att anstånd är nödvändigt för att förhindra att konkursboet tillfogas avsevärd förlust eller att genomförandet av ett ackord väsentligt försvåras samt anstånd inte är oskäligt mot borgenären.

Försäljning av fast egendom

6 § Om fast egendom finns i boet, får förvaltaren begära att den säljs exekutivt. Egendomen får också säljas på annat sätt, om förvaltaren anser att det är fördelaktigare för boet. Om egendom säljs till konkursgäldenären eller någon denne sådan

närstående person som anges i 4 kap. 3 § skall försäljningen ha föregåtts av ett offentligt anbudsförfarande, om särskilda skäl inte gör det obehövt.

Har en exekutiv auktion hållits på fast egendom som hör till boet utan att någon försäljning har kommit till stånd, behöver förvaltaren inte vidta ytterligare åtgärder för egendomens försäljning. Har någon exekutiv auktion inte ägt rum men finns det anledning att anta att en sådan auktion inte kommer att leda till försäljning, behöver förvaltaren inte vidta någon åtgärd för att sälja egendomen, om samtycke till det har lämnats av de borgenärer som i konkursen kan göra gällande fordringar som skall utgå med särskild förmånsrätt ur egendomen.

Har en exekutiv auktion blivit utlyst på boets fasta egendom, skall förvaltaren före bevakningssammanträdet avlämna den behållning som under konkursen uppkommit av egendomen. Behållning som inte avlämnas före bevakningssammanträdet skall, om egendom säljs, avlämnas före tillträdesdagen och i annat fall innan utdelning sker i konkursen. Vid försäljning under hand skall behållningen avlämnas före tillträdesdagen.

Förvaltaren skall även senast vid bevakningssammanträdet anmäla arvode, andra kostnader och sådana fordringar som kan göras gällande i konkursen och som bör beaktas vid försäljning av egendomen. När förvaltaren gör en anmälan på en borgenärs vägnar, skall han skriftligen underrätta denne om det. *Lag (1995:793)*

Försäljning av lös egendom

7 § Försäljning av lös egendom som inte sker genom fortsättande av gäldenärens rörelse skall ske på auktion eller på annat sätt efter vad förvaltaren anser vara mest fördelaktigt för boet. Om egendom säljs till konkursgäldenären eller någon denne sådan närstående person som anges i 4 kap. 3 § skall försäljningen ha föregåtts av ett offentligt anbudsförfarande, om särskilda skäl inte gör det obehövt.

Lös egendom i vilken en borgenär har panträtt eller någon annan särskild förmånsrätt får inte utan hans samtycke säljas på annat sätt än på auktion, om hans rätt är beroende av försäljningen. Även om samtycke inte lämnas, får egendomen säljas på annat sätt än på auktion, om det är sannolikt att högre pris uppnås därigenom och om tillsynsmyndigheten medger det.

Samtycke enligt andra stycket krävs inte när förvaltaren säljer finansiella instrument, upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller valuta till gällande marknadspris eller när det är fråga om försäljning av lös egendom genom fortsättande av gäldenärens rörelse.

Särskilda bestämmelser om överlåtelse av försäkringsbestånd finns i 14 kap. 26 och 27 §§ försäkringsrörelselagen (1982:713). *Lag (2007:533)*

8 § När ett fartyg som inte är införd i fartygsregistrets skeppsdel eller i motsvarande utländska register, ett luftfartyg som inte är registrerat, gods i fartyg eller gods i luftfartyg skall säljas, får förvaltaren, om egendomen finns inom landet, begära att den säljs exekutivt.

Uppkommer fråga om att sälja ett registrerat skepp, ett registrerat luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg och finns egendomen inom landet, tillämpas 6 § första och andra styckena.

Skall gäldenärens rätt till andel i inteckning som belastar hans luftfartyg eller reservdelar till luftfartyg säljas, skall förvaltaren före försäljningen skaffa en särskild inteckningshandling på det belopp som tillkommer gäldenären, om det inte finns laga hinder mot det. Skall en inteckningshandling som innehåller av gäldenären och för vilken han är personligen ansvarig säljas, är förvaltaren skyldig att, om inte gäldenären medger att handlingen får säljas med bibehållen ansvarighet, förse handlingen med en påskrift som befriar gäldenären från ansvarighet. Något medgivande av gäldenären krävs dock inte, om denne har avvikit eller på något annat sätt håller sig undan.

Med fartyg likställs i denna lag ett fartyg under byggnad. Vad som sägs om fartygsregistrets skeppsdel skall då i stället gälla fartygsregistrets skeppsbyggnadsdel.

Lag (2001:383)

9 § Bestämmelserna i 6 § fjärde stycket tillämpas även när lös egendom som tillhör gäldenären skall säljas exekutivt under konkursen. I ett sådant fall skall förvaltaren dessutom, i den mån det behövs, i ärendet föra talan för de borgenärer som har förmånsrätt enligt 10 § förmånsrättslagen (1970:979) och skriftligen underrätta sådana borgenär om ett yrkande som han framställer på dennes vägnar.

10 § En borgenär som innehar lös egendom med handpanträtt får själv ombesörja att egendomen säljs på auktion. En sådan försäljning får dock inte utan förvaltarens samtycke äga rum tidigare än fyra veckor efter edgångssammanträdet. Borgenären skall minst en vecka innan han vidtar åtgärd för egendomens försäljning ge förvaltaren tillfälle att lösa in egendomen. Om det är fråga om ett fartyg eller gods i fartyg eller i luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg, skall egendomen säljas exekutivt.

Finansiella instrument och valuta får omedelbart säljas eller realiseras genom avräkning av en borgenär som har egendomen som säkerhet, om det sker på ett affärsmässigt rimligt sätt. Består säkerheten av onoterade aktier i konkursgäldenärens dotterbolag, skall borgenären dock först fråga förvaltaren om konkursboet vill lösa in aktierna.

Borgenären skall minst tre veckor i förväg underrätta förvaltaren om tid och plats för en auktion som inte hålls i exekutiv ordning.

Har egendomen sålts på annat sätt än exekutivt, skall borgenären för förvaltaren redovisa vad som har flutit in.

Vill inte borgenären själv sälja egendomen, får förvaltaren ombesörja försäljningen. En inteckning i luftfartyg eller i reservdelar till luftfartyg som har lämnats som pant av den intecknade egendomens ägare får dock inte säljas av förvaltaren. Han får bara låta sälja den rätt till andel i inteckningen som enligt vad som är särskilt föreskrivet kan tillkomma gäldenären. *Lag (2005:196)*

Kungörande av auktion i vissa fall

11 § Om konkursboets egendom skall säljas på auktion genom förvaltarens försorg, skall han låta kungöra auktionen på det sätt och inom den tid som föreskrivs för kungörande av exekutiv auktion på sådan egendom som det är fråga om. Kungörelsen behöver dock inte i något fall införas i Post- och Inrikes Tidningar.

Första stycket tillämpas också beträffande en auktion som enligt 10 § ombesörjs av en borgenär.

12 § Förvaltaren får kungöra en av honom utsatt auktion i mindre utsträckning än som följer av 11 § första stycket, om han anser att det är tillräckligt. Detta gäller dock inte i fråga om kungörande av

1. auktion på fast egendom, registrerat skepp, registrerat luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg, om inte gäldenären samtycker till det,
2. auktion på någon annan lös egendom i vilken en borgenär har panträtt eller någon annan särskild förmånsrätt, om inte borgenären samtycker till det.

Sådant samtycke av gäldenären som sägs i första stycket 1 krävs inte, om gäldenären har avvikit eller på något annat sätt håller sig undan.

13 § Förvaltaren bör i god tid före en av honom utsatt auktion på lös egendom särskilt underrätta varje känd borgenär som har panträtt eller någon annan särskild förmånsrätt i egendomen om auktionen.

Indrivning av fordringar

14 § Förvaltaren skall så snart det lämpligen kan ske vidta åtgärder för att driva in utestående fordringar. Kan en fordran inte drivas in inom rimlig tid, får den säljas som annan lös egendom.

9 kap. Bevaknings- och anmärkningsförfarandet

Bevakning

1 § Rätten får efter framställning från förvaltaren besluta att bevakningsförfarande skall äga rum i konkursen. Bevakning bör äga rum, om fordringar utan förmånsrätt kan antas erhålla utdelning i konkursen. *Lag (1987:1135)*

2 § Beslutar rätten att bevakningsförfarande skall äga rum, skall rätten bestämma inom vilken tid bevakning skall ske. Tiden för bevakning skall utgöra minst fyra och högst tio veckor från dagen för beslutet att anordna bevakningsförfarandet.

3 § Rätten skall genast kungöra vad som har beslutats enligt 1 och 2 §§.

4 § En borgenär skall inom den tid som har bestämts för bevakning av fordringar skriftligen hos rätten anmäla sin fordran och den förmånsrätt han vill göra gällande. Undantag från denna skyldighet följer dock av 4 kap. 21 §, 5 kap. 8 § och 17 § andra stycket samt 5 § i detta kapitel.

Att en fordran som omfattas av lönegarantilagen (1992:497) i vissa fall bevakas genom förvaltaren följer av den lagen.⁷ *Lag (1992:498)*

5 § En borgenär som till säkerhet för sin fordran har panträtt i fast eller lös egendom behöver inte bevaka fordringen för att få rätt till betalning ur den pantsatta egendomen.

En borgenär som har en fordran hos en bank, ett kreditmarknadsföretag eller ett företag som driver verksamhet enligt lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet på grund av en insättning på räkning behöver inte bevaka sin fordran i ett sådant instituts konkurs, om uppgift om fordringen har lämnats enligt 7 kap. 13 § sjätte stycket. Det samma gäller beträffande värdepappersbolag som har tillstånd att ta emot insättningar på konto. En försäkringstagare behöver inte bevaka sin fordran i ett livförsäkringsbolags konkurs, om uppgift om fordringen lämnats enligt det angivna lagrummet. *Lag (2004:431)*

6 § I bevakningsinlagen skall fordringens belopp anges, om det är möjligt. Grunden för fordringen skall framgå tydligt. Om förmånsrätt yrkas, skall borgenären också tydligt ange grunden för den. Inlagen skall vara egenhändigt undertecknad av borgenären eller borgenärens ombud.

Vid bevakningsinlagen skall borgenären i original eller bestyrkt kopia bifoga de handlingar som han vill åberopa till stöd för sitt anspråk.

Bevakningsinlagen och de handlingar som har bifogats denna skall ges in i två exemplar.

7 § Genast efter bevakningstidens utgång skall rätten överlämna det ena exemplaret av de inkomna bevakningshandlingarna till förvaltaren.

Förvaltaren skall skyndsamt upprätta en förteckning över de fordringar som har bevakats. För varje fordran anges dess belopp och, om förmånsrätt har yrkats, den åberopade grunden därfor samt den plats i förmånsrättsordningen som fordringen får enligt borgenärens yrkande. Kopior av förteckningen skall skickas till rätten och tillsynsmyndigheten.

Anmärkning

8 § När rätten beslutar att bevakning skall äga rum, skall rätten samtidigt, efter samråd med förvaltaren, bestämma

1. den tid inom vilken anmärkningar får framställas mot bevakningarna,
2. var de till förvaltaren överlämnade bevakningshandlingarna skall hållas tillgängliga för granskning,
3. tidpunkten för det förlikningssammanträde som skall hållas inför rätten om anmärkningar framställs.

⁷ 15 § lönegarantilagen, se även RH 1997:107 [red.anm.].

Om det visar sig vara lämpligare, får ett beslut enligt första stycket fattas senare, dock senast vid bevakningstidens utgång.

Anmärkningstiden skall bestämmas så att den utgör minst två och högst fyra veckor räknat från bevakningstidens utgång. Om det behövs med hänsyn till förhållandena i konkursen, får en längre anmärkningstid fastställas. Förlikningssammanträdet får inte hållas tidigare än två eller senare än fyra veckor från utgången av anmärkningstiden.

Underrättelser om vad rätten har bestämt enligt denna paragraf skall tillställas förvaltaren, tillsynsmyndigheten, gäldenären samt de borgenärer som har bevakat fordringar i konkursen.

9 § Förvaltaren skall granska bevakningshandlingarna och, om han finner anledning till anmärkning mot något yrkande om betalnings- eller förmånsrätt, skriftligen anmäla det till rätten inom den tid som har bestämts enligt 8 § första stycket 1. I anmärkningsskriften skall grunden för anmärkningen anges tydligt. Skriften skall vara egenhändigt undertecknad av förvaltaren eller dennes ombud.

Även en borgenär som har bevakat en fordran i konkursen och gäldenären får framställa anmärkning mot en bevakning. En sådan anmärkning skall framställas inom den tid och på det sätt som anges i första stycket.

Anmärkningsskriften och de handlingar som åberopas till stöd för anmärkningen skall ges in i två exemplar.

10 § Om en anmärkning görs av någon av dem som har rätt till det, gäller den också för de andra, även om de inte har tagit del i anmärkningen.

11 § Den som har rätt att framställa anmärkning mot en bevakning får efter anmärkningstidens utgång till stöd för en gjord anmärkning åberopa även en annan omständighet än sådan som har angetts i anmärkningsskriften. Efter förlikningssammanträdet får dock en ny omständighet som innebär att grunden för anmärkningen ändras åberopas endast om omständigheten varken var eller borde ha varit känd för den anmärkningsberättigade eller om det i övrigt finns särskilda skäl för att ändå tillåta att omständigheten åberopas.

Om en ny omständighet åberopas i ett annat sammanhang än vid förlikningssammanträdet eller vid en förhandling, gäller i fråga om formen för åberopandet vad som föreskrivs om anmärkning i 9 § första stycket.

12 § En borgenär får den betalnings- och förmånsrätt som han har yrkat i sin bevakning, om det inte på rätt sätt och i rätt tid har framställts någon anmärkning mot den. Att anmärkning inte har framställts hindrar dock inte att talan om återvinning väcks vid domstol.

Har ett yrkande om förmånsrätt lämnats utan anmärkning, får det inte gå ut över dem som enligt lag har företräde till betalning ur viss egendom. Ett yrkande om förmånsrätt som inte avser någon i lag föreskriven förmånsrätt är utan verkan, även om någon anmärkning inte har framställts mot yrkandet.

Twist angående en bevakad fordran

13 § Twistefrågor som har uppkommit genom framställda anmärkningar och som inte har förlikts skall handläggas vid ett förlikningssammanträde inför rätten. Vid detta får förvaltaren, borgenärerna och gäldenären föra talan. Till sammanträdet skall förvaltaren, de borgenärer mot vars bevakningar anmärkningar riktas och de som framställt anmärkningarna kallas.

Förvaltaren skall närvara vid sammanträdet. Att han uteblir hindrar dock inte att sammanträdet genomförs. Tillsynsmyndigheten har rätt att delta vid sammanträdet.

Rätten skall vid sammanträdet utreda twistefrågorna och söka åstadkomma förlikning. De närvarande som har rätt att föra talan får med bindande verkan för dem som har uteblivit medge att en anmärkning förfaller eller inskränks eller uppdra åt förvaltaren att ingå förlikning med en borgenär mot vars bevakning en anmärkning har

gjorts. Är både en borgenär och en borgensman eller någon annan som förutom gäldenären ansvarar för borgenärens fordran närvarande och kan de inte enas, gäller borgenärens mening om inte de andra löser ut honom eller ställer betryggande säkerhet för fordringen.

14 § Beslut enligt 13 § tredje stycket får överklagas av den som enligt 13 § första stycket är taleberättigad, om han anser att beslutet inte har tillkommit på lagligt sätt. Beslutet överklagas till hovrätten inom tre veckor från dagen för beslutet. Om inte hovrätten förordnar annat, skall beslutet gälla omedelbart. *Lag (1995:793)*

15 § Tvistefrågor som inte har blivit förlikta skall prövas av rätten vid en förhandling. Rätten skall vid förlikningssammanträdet förbereda de återstående tvistefrågorna så att de kan behandlas slutligt vid förhandlingen.

Förhandlingen skall om möjligt hållas i omedelbar anslutning till förlikningssammanträdet. Om det inte sker, skall rätten sätta ut förhandlingen till en dag inom fyra veckor efter sammanträdet eller, om det finns särskilda skäl för det, senare dag. Till en sådan förhandling skall förvaltaren, de borgenärer mot vars bevakningar anmärkningarna riktats och de som framställt anmärkningarna kallas.

16 § Tvistefrågor angående fordringar som har bevakats skall prövas snarast och om möjligt avgöras på en gång. Kräver vissa fordringar längre tid för att utredas och prövas, skall rätten besluta särskilt över de tvistefrågor som kan avgöras tidigare. Beror någon borgenärs anspråk på prövningen i en särskild rättegång, får det inte fördröja avgörandet. I sådant fall skall rätten fastställa hans rätt i konkursen för det belopp som kan bli bestämt genom dom i den rättegången.

Har ett ackordsförslag tagits upp, får rättens prövning av en tvistefråga skjutas upp till dess ackordsfrågan har avgjorts, om det är ändamålsenligt.

17 § Förlikning angående en anmärkning som har framställts mot en fordran får inte ingås på något annat sätt än som sägs i 13 §, om inte alla vars rätt är beroende av förlikningen samtycker till det.

18 § Om ett beslut varigenom en anmärkning mot en fordran har ogillats ändras av högre rätt, gäller det även för dem som inte har sökt ändring i beslutet.

19 § Genom ett beslut i en tvist angående en bevakad fordran avgörs endast vilken rätt som tillkommer fordringen i konkursen.

Efterbevakning

20 § Om bevakningsförfarande har ägt rum, får en borgenär som efter bevakningstidens utgång vill anmäla en fordran eller yrka förmånsrätt skriftligen göra det på det sätt som föreskrivs i 6 §.

Som ersättning för de kostnader för kungörelse, kallelser och underrättelser som föranleds av efterbevakningen skall borgenären till staten i förskott erlägga en avgift motsvarande tre procent av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

21 § När en fordran har efterbevakats, skall rätten så snart som avgiften enligt 20 § andra stycket har betalats överlämna det ena exemplaret av bevakningshandlingarna till förvaltaren och, efter samråd med denne, bestämma

1. den tid inom vilken anmärkningar får framställas mot bevakningen,
2. var de till förvaltaren överlämnade bevakningshandlingarna skall hållas tillgängliga för granskning,
3. tidpunkten för det förlikningssammanträde som skall hållas inför rätten om anmärkningar framställs.

Anmärkningstiden skall bestämmas så att den utgör minst två och högst fem veckor räknat från den dag då avgiften enligt 20 § andra stycket betalades. Förlikningssammanträdet inför rätten skall hållas inom fyra veckor från anmärkningstidens utgång.

Underrättelser om att en fordran har efterbevakats och vad rätten har bestämt enligt första stycket skall tillställas förvaltaren, tillsynsmyndigheten, gäldenären samt de borgenärer som har bevakat fordringar i konkursen.

22 § Utöver bestämmelserna i 20 och 21 §§ gäller beträffande efterbevakning i tillämpliga delar vad som föreskrivs om bevakning.

Om flera efterbevakningar har gjorts, skall de om möjligt handläggas gemensamt.

10 kap. Avskrivning av konkurs

1 § Om rätten efter att ha hört förvaltaren finner att konkursboets tillgångar inte räcker till betalning av uppkomna och väntade konkurskostnader och andra skulder som boet har ådragit sig, skall rätten besluta om avskrivning av konkursen.

2 § Konkursen får inte avskrivas enligt 1 § förrän bouppteckningen har beedigats och förvaltaren har fullgjort vad som åligger honom enligt 7 kap. 15 §.

Om det finns något hinder mot att bouppteckningsed avläggs av gäldenären eller någon annan inom skälig tid och om det saknas anledning att anta att det genom edgången skulle visa sig att tillgångar finns till betalning av konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig, får konkursen avskrivas trots att edgången inte har fullgjorts.

3 § Om någon fordran inte görs gällande och inte heller kan antas komma att göras gällande, skall rätten efter anmälan av förvaltaren genast besluta om avskrivning av konkursen. Om rätten har beslutat att bevakningsförfarande skall äga rum, får konkursen avskrivas först efter bevakningstidens utgång.

4 § Om det återstår tillgångar i boet när förvaltaren har betalt konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig, skall han

1. om det i fall som avses i 1 § står klart hur kvarvarande tillgångar skall fördelas och om tillsynsmyndigheten medger det, tillstålla berättigad borgenär vad som tillkommer denne,
2. i övriga fall återställa egendomen till gäldenären.

5 § Om ny tillgång blir känd efter det att konkursen har avskrivits enligt 1 §, skall 11 kap. 19–21 §§ gälla i tillämpliga delar.

11 kap. Utdelning

Inledande bestämmelser

1 § Om konkursen inte avskrivas, skall boets pengar, i den mån medlen inte går åt till betalning av konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig, delas ut till borgenärerna i den ordning som föreskrivs i detta kapitel. Utdelningen skall äga rum i enlighet med den rätt till betalning som tillkommer borgenärerna.

2 § Utdelning skall ske så snart som all tillgänglig egendom har förvandlats till pengar. Om egendom i sådana fall som avses i 8 kap. 6 § andra stycket eller 8 § andra stycket inte har blivit såld, utgör det inte hinder för utdelning. Har bevakningsförfarande ägt rum, får utdelning inte ske förrän den enligt 9 kap. 8 § bestämda anmärkningstiden har gått ut och, om anmärkning har framställts, förlikningssammanträde har hållits.

3 § När ett ackordsförslag är under prövning, får förvaltaren vänta med utdelning till dess ackordsfrågan har avgjorts, om det motiveras av förslaget.

Utdelningsförfarandet

4 § När utdelning skall ske, skall förvaltaren upprätta ett förslag till utdelning. Förvaltaren skall då beakta alla de fordringar och förmånsrätter som dittills har bevakats eller efterbevakats i konkursen eller, när bevakning inte har behövts, de fordringar

och förmånsrätter som dittills har gjorts gällande eller annars är kända för förvaltaren.

Förslaget skall för varje däri upptagen borgenär ange

1. beloppet av hans fordran med den ränta varpå utdelningen skall beräknas,
2. den förmånsrätt som följer med fordringen och
3. den utdelning som belöper på fordringen.

I förslaget skall också anges om det föreligger någon sådan omständighet som enligt 10 § andra eller tredje stycket medför inskränkning i borgenärens rätt att lyfta den utdelning som belöper på fordringen eller om det har betalats ut medel i förskott.

Till förslaget skall bifogas en redogörelse för förvaltningen av den egendom för vilken medel avsedda till utdelning har flutit in. Av redogörelsen skall framgå hur mycket som genom försäljning eller på annat sätt har flutit in för egendomen samt, om inte hela detta belopp enligt förslaget delas ut, för vilka andra ändamål återstoden har tagits i anspråk. Om medel som delas ut har flutit in för egendom vari särskild förmånsrätt har funnits, skall uppgifterna lämnas särskilt för den egendomen.

5 § När ett utdelningsförslag har upprättats, skall förvaltaren genast skicka förslaget med bifogad förvaltningsredogörelse till rätten och tillsynsmyndigheten.

6 § Rätten skall kungöra att ett utdelningsförslag har upprättats, så snart det utlåtande som tillsynsmyndigheten enligt 13 kap. 5 § skall avge över förvaltarens slutredovisning har kommit in till rätten.

Utdelningsförslaget och förvaltningsredogörelsen skall hållas tillgängliga hos rätten och tillsynsmyndigheten för den som vill ta del av handlingarna. En uppgift om detta skall tas in i kungörelsen.

Den som vill framställa invändning mot utdelningsförslaget skall göra det hos rätten senast den dag som rätten bestämmer och anger i kungörelsen. Denna dag skall bestämmas så att tre veckor förflyter från den tidpunkt då kungörelsen kan antas bli införd i Post- och Inrikes Tidningar.

7 § När tiden för invändning har gått ut, skall rätten fastställa utdelningen i konkursen i enlighet med utdelningsförslaget, om det inte genom invändning eller på något annat sätt framgår att fel eller brist som inverkar på någons rätt föreligger.

Om en fordran eller en förmånsrätt inte har bevakats eller efterbevakats senast då utdelningsförslaget upprättades, fastän bevakningsskyldighet har förelegat, är en invändning att fordringen eller förmånsrätten borde ha tagits upp i utdelningsförslaget utan verkan.

Om rätten finner att utdelning inte bör fastställas enligt förslaget, skall rätten aningen göra behövliga ändringar i det och fastställa det sålunda ändrade förslaget eller återförvisa ärendet till förvaltaren. Att ett nytt utdelningsförslag har upprättats skall kungöras endast om det finns skäl till det. Om kungörelse inte utfärdas, skall de borgenärer som berörs av ändringarna i utdelningsförslaget underrättas om det. I sådant fall skall invändning mot förslaget framställas inom tre veckor från dagen efter den då underrättelserna sändes ut. Slutdagen skall anges i underrättelserna.

8 § Om rätten anser att det finns anledning att inte fastställa utdelning enligt förslaget, skall den genom underrättelser bereda förvaltaren och den för vilken en ifrågasatt ändring skulle vara till nackdel tillfälle att yttra sig, om det inte är uppenbart obehövt. Den som har framställt invändning mot utdelningsförslaget skall få tillfälle att ta del av ett yttrande, om det inte är obehövt.

Rätten får hålla förhandling för att pröva en fråga om att fastställa utdelningsförslaget. Förhandling skall hållas, om det begärs av den som har framställt invändning mot förslaget, den för vilken en ifrågasatt ändring skulle vara till nackdel eller, i fråga om återvinning, förvaltaren. Till förhandlingen skall nu nämnda personer alltid kallas.

Utbetalning av utdelningsmedel

9 § När beslutet att fastställa utdelningen och beslut att bestämma arvode till förvaltaren har vunnit laga kraft, skall förvaltaren snarast till borgenärerna skicka de medel som tillkommer dem, om inte hinder mot utbetalning enligt 10 § andra eller tredje stycket föreligger.

Har förvaltaren skickat medlen till en borgenär under dennes senast kända adress, behöver förvaltaren inte vidta någon ytterligare åtgärd för att verkställa betalningen. När medlen har skickats till borgenärerna, skall förvaltaren anmäla det till rätten och tillsynsmyndigheten.

10 § Innan besluten att fastställa utdelning och att bestämma arvode till förvaltaren har vunnit laga kraft, får medel som tillagts en borgenär betalas ut endast om borgenären ställer säkerhet. Har tiden för överklagande av besluten löpt ut, får dock, utan att säkerhet ställs, utbetalning ske till borgenär som inte till sin nackdel berörs av ett överklagande av något av besluten.

Är en fordran beroende av något sådant villkor som avses i 5 kap. 10 §, får utdelningen för fordringen inte betalas ut förrän villkoret uppfyllts. Detsamma gäller i fråga om en tvistig fordran innan den har fastställts av domstol. När fordringen har fastställts men innan fastställelsebeslutet har vunnit laga kraft, får medlen betalas ut endast om borgenären ställer säkerhet.

Om bevakningsförfarande har ägt rum, får utdelning för en fordran som har efterbevakats inte betalas ut under den tid inom vilken anmärkningar får framställas mot efterbevakningen.

Om en borgenär som har lyft utdelning blir skyldig att till konkursboet betala tillbaka vad han har fått, skall han betala ränta på beloppet. Röntan beräknas enligt 5 § räntelagen (1975:635) från den dag då medlen betalades ut till och med den dag då skyldigheten att återbära medlen inträder och enligt 6 § räntelagen för tiden därefter.

Lag (1995:793)

11 § Säkerhet enligt 10 § skall bestå av pant eller borgen. Borgen skall ställas såsom för egen skuld och, om den ingås av två eller flera personer gemensamt, vara solidrisk.

Om en bank eller något annat jämförbart kreditinstitut skall ställa säkerhet, får förvaltaren godta en utfästelse av institutet att infria den förpliktelse som säkerheten skall avse.

Staten, kommun, landstingskommun och kommunalförbund behöver inte ställa säkerhet.

12 § En borgenär förlorar sin rätt till utdelning, om han inte gör anspråk på medlen inom två år räknat från

1. dagen då beslutet att fastställa utdelningen vann laga kraft, eller
2. den senare dag då borgenären blev berättigad att lyfta medlen utan att ställa säkerhet.

De medel som borgenär har förlorat sin rätt till skall fördelas mellan de borgenärer som har bevarat sin rätt och i andra hand överlämnas till gäldenären.

13 § När medel som har tillagts en borgenär i ett förslag till utdelning betalas ut, har borgenären rätt också till den ränta som har upplupit på medlen från den dag då utdelningsförslaget upprättades.

13 a § Om det sammanlagda belopp som tillkommer en borgenär understiger 100 kronor skall, såvida särskilda skäl inte föranleder annat, beloppet inte betalas ut till honom, utan fördelas på övriga utdelningsberättigade som inte tillgodosetts fullt ut. *Lag (1990:1072)*

Förskottsbetalning

14 § Innan utdelning äger rum, får förvaltaren självmant eller på begäran av en borgenär betala ut utdelningsmedel i förskott i enlighet med vad som föreskrivs i 15 §.

Även om en borgenär har fått betalt i förskott för sin fordran, skall den tas upp i utdelningsförslaget.

15 § Förskottsbetalning skall utgå för en fordran med förmånsrätt, om det lämpligen kan ske.

Förskottsbetalning skall utgå för en fordran utan förmånsrätt, om det är uppenbart att tillgångarna räcker till betalning av tio procent av sådana fordringar och det inte finns särskilda skäl mot det.

Förskottsbetalning för en fordran utgår endast i den mån det kan antas att utdelning kommer att belöpa på denna. Är fordringen beroende av villkor eller tvistig, får förskott inte betalas ut. När bevakningsskyldighet föreligger, får förskottsbetalning ske endast till en borgenär som har bevakat sin fordran i konkursen.

16 § Har en borgenär begärt förskottsbetalning, kan förvaltaren kräva att borgenären ställer säkerhet för att medlen återbetalas, om det visar sig att borgenären saknar rätt att behålla vad som betalas till honom. I fråga om sådan säkerhet gäller 11 §.

Vad som föreskrivs i 10 § fjärde stycket om skyldighet att betala ränta skall tillämpas även vid återbetalning av medel som har betalats ut i förskott.

17 § Om förvaltaren vägrar förskottsbetalning med begärt belopp, får borgenären hänskjuta frågan till rättens prövning.

När en konkurs anses avslutad m.m.

18 § En konkurs anses avslutad när tingsrätten har fastställt utdelning enligt 7 §. Detta gäller även om en tvist angående en fordran som har gjorts gällande i konkursen eller en fråga om underhåll åt gäldenären ännu inte är slutligt avgjord eller någon ytterligare tillgång till följd av rättegång eller på något annat sätt senare kan komma att tillföras konkursboet.

Även om konkursen är avslutad, får ett ackordsförslag som har getts in tidigare prövas enligt 12 kap.

Efterutdelning

19 § Blir medel tillgängliga för utdelning efter det att utdelningsförslag enligt 4 § har upprättats, skall förvaltaren dela ut dem till borgenärerna.

20 § Om det är oklart hur medlen skall fördelas, skall ett förslag till efterutdelning upprättas. I sådant fall tillämpas bestämmelserna i detta kapitel om utdelning, utbetalning av utdelningsmedel och förskottsbetalning.

I förslaget till efterutdelning kan utdelning beräknas även för en fordran som har blivit känd efter det att utdelningsförslag enligt 4 § upprättades. En fordran får beaktas utan bevakning trots att bevakningsförfarande förut har varit anordnat i konkursen. Har så inte varit fallet, får rätten emellertid besluta om bevakningsförfarande inför efterutdelningen.

Av nytillkomna medel skall en borgenär för en fordran som inte har tagits upp i utdelningsförslag enligt 4 § först så långt medlen räcker tilldelas så mycket som skulle ha tillagts fordringen, om denna hade beaktats i utdelningsförslaget. Därefter får han tillsammans med övriga borgenärer ta del i vad som kan återstå.

21 § Om förvaltaren anser att de nytillkomna medlen kan fördelas utan att förslag till efterutdelning upprättas och om tillsynsmyndigheten medger det, får han dela ut medlen till berättigade borgenärer utan att föreskrifterna i det föregående i detta kapitel iakttas. För utbetalningen gäller dock 9 § andra stycket och 13 a §. En borgenär förlorar sin rätt till utdelning, om han inte gör anspråk på medlen inom två år räknat från det att förvaltaren har anmält till rätten att han har skickat medlen till borgenären.

Första stycket tillämpas också för det fall att det finns skäl att upprätta ett utdelningsförslag men medlen inte förslår till betalning av de därmed förenade kostnader. *Lag (1990:1072)*

Viss anmälnings skyldighet m.m.

22 § Om utdelning eller efterutdelning har utfallit på ett företagsinteckningsbrevs belopp, skall förvaltaren anmäla detta till inskrivningsmyndigheten. Anmälan skall göras sedan beslutet att fastställa utdelningen eller efterutdelningen har vunnit laga kraft eller, i fall som avses i 21 §, när utbetalningen har ägt rum. Tillsammans med anmälningen skall förvaltaren sända in utdelningsförslaget eller någon annan handling som visar fördelningen.

När inteckningsborgenären lyfter betalning, skall detta antecknas på inteckningsbrevet. *Lag (2003:538)*

22 §⁸ Om utdelning eller efterutdelning har utfallit på ett företagsinteckningsbrevs belopp, ska förvaltaren anmäla detta till inskrivningsmyndigheten. Anmälan ska göras sedan beslutet att fastställa utdelningen eller efterutdelningen har vunnit laga kraft eller, i fall som avses i 21 §, när utbetalningen har ägt rum. Tillsammans med anmälningen ska förvaltaren sända in utdelningsförslaget eller någon annan handling som visar fördelningen.

När inteckningsborgenären lyfter betalning, ska detta antecknas på företagsinteckningsbrevet. Om företagsinteckningsbrevet är elektroniskt, ska förvaltaren i stället anmäla betalningen till Bolagsverket för registrering i inteckningsbrevsregistret.

Lag (2008:1077)

12 kap. Ackord i konkurs m.m.

Frivillig uppgörelse

1 § Visar gäldenären att han har kommit överens om betalningen av sina skulder eller på annat sätt träffat uppgörelse med de borgenärer vars fordringar har bevakats eller, när bevakning inte behövs, vars fordringar är kända för förvaltaren, skall rätten på ansökan av gäldenären besluta om nedläggning av konkursen. Innan beslut meddelas skall förvaltaren höras.

Om bevakningsförfarande äger rum, får beslut om att lägga ned konkursen inte meddelas före bevakningstidens utgång.

Rätten kan förordna att boets egendom inte får säljas innan ansöknings har prövats, om egendomen inte behöver säljas av någon sådan anledning som avses i 8 kap. 3 § andra stycket 2 och 3.

2 § Ett beslut att lägga ned konkursen skall kungöras.

Innan egendomen i boet återställs till gäldenären, skall konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig tas ut ur egendomen.

Är någon kostnad eller skuld tvistig, skall förvaltaren sätta in behövliga medel till betalning av kostnaden eller skulden i den bank eller det kreditmarknadsföretag som parterna enas om. Räntan skall tillkomma den som slutligen blir berättigad till medlen. *Lag (2004:431)*

Ackordsförslag m.m.

3 § Reglerna i 4–28 §§ om ackord är tillämpliga endast i en konkurs i vilken det har beslutats att bevakningsförfarande skall äga rum.

4 § Om gäldenären vill bjuda ackord, skall han tillställa rätten ett ackordsförslag. I förslaget skall anges

1. hur mycket gäldenären bjuder i betalning,
2. när betalningen skall ske,
3. om säkerhet har ställts för ackordet och vari säkerheten i så fall består.

⁸ Denna lydelse träder i kraft den 1 mars 2009 enligt lag (2008:1077) [red.anm.].

5 § Ett ackord får avse att fordringar som tillkommer de borgenärer som enligt 11 § har rätt att rösta om förslaget sätts ned och betalas på närmare angivet sätt. Ackordet skall ge likaberättigade borgenärer lika rätt och minst tjugofem procent av fordringarnas belopp, om inte en lägre ackordsprocent godkänns av samtliga kända borgenärer som har bevakat fordran och skulle omfattas av ackordet eller om det finns synnerliga skäl för lägre utdelning. Betalning av föreskriven minsta utdelning skall ske inom ett år efter det att ackordet har fastställts, om inte samtliga nämnda borgenärer godkänner en längre betalningstid.

Ett ackord får innehålla villkor att borgenärer får full betalning intill ett visst belopp, om avvikelsen kan anses skäligen med hänsyn till omfattningen av boet och övriga omständigheter. Avvikelser till nackdel för en viss borgenär får också äga rum, om han medger det.

Ett ackord får även avse att gäldenären endast får anstånd med betalningen eller annan särskild eftergift. Första och andra styckena gäller i tillämplig utsträckning.

6 § Ett ackordsförslag får tas upp endast om det kommer in till rätten före den dag då kungörelsen om utdelningsförslaget i konkursen är införd i Post- och Inrikes Tidningar eller, när utbyte enligt 15 kap. 2 § sker, före den dag då underrättelserna sändes ut.

Om ackordsförslaget har kommit in i rätt tid, skall rätten inhämta yttrande av förvaltaren huruvida förslaget bör föreläggas borgenärerna. Avstyrker förvaltaren att det sker, får förslaget tas upp endast om rätten finner synnerliga skäl till det.

7 § Möter enligt 4–6 §§ hinder mot att ackordsförslaget tas upp, skall det avvisas.

Sammanträde för prövning av ackordsförslag

8 § Om ackordsförslaget tas upp, skall borgenärerna genast kallas till ett sammanträde inför rätten för att pröva förslaget. Innan gäldenären har avlagt ed enligt 6 kap. 3 §, får kallelse utfärdas endast om det finns synnerliga skäl för det. Kallelsen till sammanträdet skall kungöras.

Sammanträdet får inte hållas tidigare än tre veckor efter det att ackordsförslaget togs upp och inte heller innan tvistefrågor som har uppkommit genom anmärkningar mot bevakade fordringar har handlagts vid förlikningssammanträdet.

9 § Förvaltaren skall snarast till rätten inkomma med yttrande huruvida han anser att ackordsförslaget bör antas av borgenärerna. Yttrandet skall hållas tillgängligt för borgenärerna vid sammanträdet för prövning av ackordsförslaget, om det inte har sänts till dem tidigare.

10 § Vid sammanträdet för prövning av ackordsförslaget bör förvaltaren närvara. Om gäldenären inte kan infinna sig personligen, bör han skicka ett ombud.

Förvaltaren skall tillhandahålla en förteckning över de borgenärer som har rätt att rösta i ackordsfrågan, med uppgift om de fordringsbelopp för vilka rösträtt får utövas. Har det mot någon av dessa fordringar framställts anmärkning som inte har prövats eller har, om efterbevakning har skett, anmärkningstiden ännu inte gått ut, skall det särskilt anges i förteckningen.

Om gäldenären inte har avlagt ed enligt 6 kap. 3 §, skall anledningen till det uppges vid sammanträdet.

11 § Vid omröstning i ackordsfrågan får rösträtt utövas endast för bevakade fordringar. En borgenär som kan få täckning för sin fordran genom kvittning eller vars fordran är förenad med förmånsrätt deltar dock inte i omröstningen. En borgenär, som har rätt till betalning först efter övriga borgenärer, deltar inte heller i omröstningen, såvida inte de övriga borgenärerna medger det.

Om en borgenär helt eller delvis avstår från kvittningsrätt eller förmånsrätt, deltar han eller hon i motsvarande mån. Kan en borgenärs fordran endast till viss del täckas genom kvittning, eller understiger värdet av den egendom i vilken borgenären har särskild förmånsrätt borgenärens fordran, deltar han eller hon med återstående del av fordringen.

En svarande som med anledning av en återvinningstalan har fått eller kan få en fordran mot gäldenären, får utan bevakning delta med fordringen i omröstningen.

Innebär ackordsförslaget att borgenärer som inte har förmånsrätt ska få full betalning intill visst belopp, får rösträtt inte utövas för de fordringar som därigenom får full betalning.

Med borgenärer som har förmånsrätt likställs en borgenär som till säkerhet för sin fordran har gjort förbehåll om återtaganderätt. *Lag (2008:993)*

12 § En anmärkning som har framställts mot en fordran utgör inte hinder mot att borgenären deltar med fordringen i omröstningen. Är utgången av omröstningen beroende av om fordringen skall beaktas eller inte, skall rätten vid sammanträdet utreda tvistefrågan och söka åstadkomma förlikning. De närvarande får med bindande verkan för dem som har uteblivit medge att en anmärkning förfaller eller inskränks eller uppdra åt förvaltaren att ingå förlikning med borgenären. Kan förlikning inte träffas, skall frågan handläggas enligt vad som sägs i 17 § första stycket för bestämmande av omröstningens utgång. Har en anmärkning mot någon yrkad fordran eller förmånsrätt prövats enligt 9 kap. 16 §, skall rättens avgörande dock tillämpas vid omröstningen i ackordsfrågan, om det inte före omröstningen visas att avgörandet har ändrats av högre rätt.

Förlikning angående en anmärkning som har framställts mot en fordran får inte ingås på något annat sätt än som har nämnts nu, om inte alla vars rätt är beroende av förlikningen samtycker till det.

13 § Om både en borgenär och en borgensman eller någon annan som förutom gäldenären ansvarar för borgenärens fordran vill rösta för denna i ackordsfrågan, har de tillsammans en röst, vilken beräknas efter borgenärens fordran. Kan de inte enas, gäller borgenärens mening, om inte de andra löser ut honom eller ställer betryggande säkerhet för fordringen.

14 § Gäldenären får inte återta eller ändra ackordsförslaget utan rättens medgivande. Ett yrkande om detta skall framställas senast vid sammanträdet och innan omröstningen sker.

Om en ändring i ackordsförslaget medges, får prövningen av ackordsförslaget skjutas upp till ett fortsatt sammanträde inom tre veckor. Om ändringen inte medför att förslaget blir sämre för borgenärerna, får prövningen skjutas upp endast om det finns särskilda skäl till det.

Om rätten i något annat fall än som avses i andra stycket, efter att ha hört förvaltaren och de närvarande borgenärerna, anser att det finns särskilda skäl för att borgenärernas prövning av ackordsförslaget skjuts upp, får rätten besluta om uppskov till ett fortsatt sammanträde inom tre veckor.

Borgenärsmajoritet vid ackord m.m.

15 § Ett ackordsförslag som ger minst femtio procent av fordringsbeloppen skall anses antaget av borgenärerna, om tre femtedelar av de röstande har godtagit förslaget och deras fordringar uppgår till tre femtedelar av de röstberättigande fordringarnas sammanlagda belopp. Är ackordsprocenten lägre, skall ackordsförslaget anses antaget om tre fjärdedelar av de röstande har enats om förslaget och deras fordringar uppgår till tre fjärdedelar av de röstberättigande fordringarnas sammanlagda belopp.

16 § Anser en borgenär eller gäldenären att ett beslut genom vilket ett ackordsförslag har förkastats av borgenärerna inte har tillkommit på lagligt sätt, får han överklaga beslutet i hovrätten inom tre veckor från beslutet. Gäldenären får dock överklaga beslutet endast om hans rätt kan vara beroende av det. Beslutet tillämpas omedelbart, om inte något annat förordnas. *Lag (1990:1072)*

Fastställelse av ackord

17 § Har ett ackordsförslag antagits vid sammanträdet men finns det enligt 19 § anledning att inte fastställa ackordet, skall ackordsfrågan prövas av rätten vid en förhandling. Detsamma gäller, om det vid sammanträdet inte kan avgöras om förslaget har antagits eller förkastats av borgenärerna.

Om ackordsfrågan inte skall prövas vid en förhandling, skall rätten fastställa ackordet.

Beslut i ackordsfrågan skall meddelas inom en vecka, om inte längre rådrum är nödvändigt på grund av särskilda omständigheter.

18 § Är utgången av omröstningen över ackordsförslaget beroende av om kvarstående anmärkningar godkänns eller inte och finns det i övrigt skäl att fastställa ackordet, skall rätten vid förhandlingen först pröva anmärkningarna eller så många av dem att utgången av omröstningen blir densamma vare sig övriga anmärkningar godkänns eller inte.

19 § Ett ackord får inte fastställas, om

1. ärendet inte har handlagts på föreskrivet sätt och felet kan ha inverkat på ackordsfrågans utgång,
2. ackordet inte uppfyller de villkor som anges i 5 §,
3. det finns skälig anledning att anta att gäldenären i hemlighet har gynnat någon borgenär i avsikt att inverka på ackordsfrågan eller att något annat svek har ägt rum vid ackordet eller
4. ackordet uppenbart är till skada för borgenärerna.

Även om första stycket inte är tillämpligt får rätten efter omständigheterna vägra att fastställa ackordet, om en borgenär eller en borgensman eller någon annan som förutom gäldenären svarar för fordringen har bestritt fastställelse på grund av att

1. betryggande säkerhet för ackordets fullgörande inte finns,
2. ackordet är till skada för borgenärerna eller
3. ackordet av någon annan särskild anledning inte bör medges.

Vägras fastställelse enligt första stycket 1 och är inte förslaget förkastat av borgenärerna eller förfallet, skall borgenärerna på nytt pröva ackordsförslaget och ett sammanträde sätts ut för detta. Ett sådant sammanträde får hållas tidigast tio dagar efter beslutet om vägrad fastställelse. Borgenärerna skall kallas till sammanträdet. Kallelsen skall kungöras.

20 § En förhandling enligt 17 § skall äga rum så snart som möjligt. Till förhandlingen skall förvaltaren, gäldenären och de borgenärer som var närvarande vid sammanträde som avses i 8 § kallas.

Verkan av ackord

21 § Ett fastställt ackord är bindande för alla borgenärer, kända och okända, som har haft rätt att efter bevakning rösta om ackordsförslaget.

En borgenär, som har rätt till betalning först efter övriga borgenärer, förlorar sin rätt till betalning av gäldenären, om inte alla borgenärer som enligt 11 § hade rätt att rösta om ackordsförslaget tillgodoses fullt ut genom ackordet.

Den som har förmånsrätt i viss egendom är bunden av ackordet i fråga om belopp som inte kan tas ut ur egendomen.

En borgenär har, utan hinder av ackordet, den rätt till kvittning som följer av 5 kap. 15 och 16 §§. *Lag (2008:993)*

22 § En borgenär som har godkänt ett ackordsförslag förlorar inte genom godkännandet sin rätt mot borgensmän eller andra som förutom gäldenären svarar för fordringen.

23 § En anmärkning mot en bevakning skall, om förmånsrätt yrkas för den bevakade fordringen, prövas på det sätt som föreskrivs i denna lag även om ackord har kommit till stånd.

24 § Innan egendomen i boet till följd av att ett ackord har fastställts återställs till gäldenären, skall konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig tas ut ur egendomen. Förvaltaren skall dessutom se till att de borgenärer som har förmånsrätt för sina bevakade fordringar av egendomen, så långt den räcker, får den betalning som tillkommer dem på grund av förmånsrätten.

Är någon kostnad eller skuld tvistig, tillämpas 2 § tredje stycket.

25 § När ackord har fastställts, får talan om återvinning inte väckas av någon borgenär som omfattas av ackordet. Talan som har väckts på behörigt sätt får trots det prövas.

Vad som vinnas genom återvinningstalan och inte behövs för något sådant ändamål som avses i 24 § skall, sedan kärandens kostnader har ersatts, tillkomma de borgenärer som omfattas av ackordet. En svarande som med anledning av kärandens talan får en fordran mot gäldenären har rätt att på vad han annars skulle ha fått betala avräkna den utdelning som tillkommer honom.

Tillsyn över ackord

26 § På begäran av en borgenär vars fordran omfattas av ackordet kan rätten, om det finns skäl till det, förordna förvaltaren eller någon annan lämplig person att utöva tillsyn över att gäldenären fullgör sina åtaganden enligt ackordet. Om det behövs, skall även en ersättare för tillsynsmannen förordnas.

Gäldenären skall ge tillsynsmannen de uppgifter som denne begär och följa de anvisningar som tillsynsmannen lämnar.

Tillsynsmannen skall entledigas av rätten, om det visar sig att han inte är lämplig eller att han av någon annan särskild orsak bör skiljas från uppdraget.

27 § Arvode till tillsynsmannen och ersättning för de kostnader som uppdraget har medfört skall prövas av rätten, om tillsynsmannen eller gäldenären begär det. Så länge ackordet inte har fullgjorts, får en sådan begäran framställas också av en borgenär vars fordran omfattas av ackordet.

Förverkande av ackord

28 § På ansökan av en borgenär vars fordran omfattas av ackordet kan rätten förklara att den eftergift som genom ackordet har medgetts gäldenären förfaller, om

1. gäldenären
  - a) har gjort sig skyldig till oredlighet mot borgenärer,
  - b) har gjort sig skyldig till uppsåtligt försvärande av konkurs eller exekutiv förrättning, eller
  - c) i hemlighet har gynnat någon borgenär i syfte att inverka på ackordsfrågan,
2. gäldenären har åsidosatt vad som åligger honom enligt 26 § andra stycket, eller
3. gäldenären på något annat sätt uppenbart har försummat sina åtaganden enligt ackordet.

Förlikning är inte tillåten i en fråga som avses i första stycket.

Även om den eftergift som har medgetts gäldenären förklaras förfallen, får borgenärerna göra ackordet i övrigt gällande mot gäldenären eller mot den som har gått i borgen för ackordet. *Lag (2005:243)*

13 kap. Förvaltarens slutredovisning

Avgivande av slutredovisningen

1 § Förvaltaren skall avge slutredovisning för sin förvaltning i enlighet med vad som föreskrivs i detta kapitel. En förvaltare som avgår innan konkursen är avslutad skall avge slutredovisning, även om han har haft hand om förvaltningen tillsammans med andra förvaltare. Har förvaltningen varit delad, behöver redovisningen omfatta endast den del av förvaltningen som har ankommit på den avgående förvaltaren ensam.

Om förvaltarens skyldighet att under konkursen redovisa medelsförvaltningen m.m. finns det bestämmelser i 7 kap. 18–21 §§.

2 § Slutredovisning skall avges

1. om konkursbeslutet hävs av högre rätt,
2. om förvaltaren avgår före konkursens slut,
3. om konkursen avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar,
4. om konkursen avskrivs därför att ingen fordran har gjorts gällande i konkursen,
5. vid utdelning och vid efterutdelning enligt 11 kap. 20 §,
6. vid efterutdelning enligt 11 kap. 21 §,
7. om konkursen läggs ned efter frivillig uppgörelse,
8. om egendomen i boet återställs till gäldenären till följd av att ackord har fastställts.

3 § Slutredovisningen skall avges till tillsynsmyndigheten. Till slutredovisningen skall förvaltaren bifoga de handlingar som är av betydelse för kontroll av redovisningen. Förvaltaren skall ge in en kopia av redovisningen till rätten. I fall som avses i 2 § 1, 4 och 7 skall en kopia samtidigt lämnas till gäldenären.

4 § I fall som avses i 2 § 5 skall slutredovisningen avges samtidigt som utdelningsförslaget ges in till rätten. I övriga i 2 § avsedda fall skall förvaltaren avge redovisningen så snart som möjligt.

Granskning av slutredovisningen

5 § Tillsynsmyndigheten skall i de fall som avses i 2 § 2, 3, 5, 6 och 8 granska slutredovisningen samt i de fall som avses i 2 § 2, 5 och 8 avge utlåtande över densamma. Tillsynsmyndigheten skall skicka utlåtandet till rätten. Redovisningen och utlåtandet skall hållas tillgängliga hos rätten och tillsynsmyndigheten för dem som vill ta del av handlingarna.

6 § I fall som avses i 2 § 5 skall av den kungörelse som rätten utfärdar enligt 11 kap. 6 § framgå att slutredovisningen och utlåtandet är tillgängliga för granskning och var handlingarna finns.

I fall som avses i 2 § 2 och 8 skall rätten, när tillsynsmyndigheten har lämnat sitt utlåtande, kungöra att slutredovisningen och utlåtandet har avgetts samt var handlingarna är tillgängliga för granskning.

I de kungörelser som nämns i första och andra styckena skall det anges vad den som vill klandra redovisningen måste göra.

Klander av slutredovisningen

7 § Förvaltarens slutredovisning får klandras av tillsynsmyndigheten och gäldenären. Även en borgenär får klandra redovisningen, om hans rätt kan vara beroende av den.

Talan om klander av slutredovisning väcks genom stämning vid den tingsrätt där konkursen är eller har varit anhängig.

I fall som avses i 2 § 2, 5 och 8 skall talan väckas senast den dag som rätten bestämmer och anger i kungörelsen. Denna dag skall bestämmas så att tre månader förflyter från den tidpunkt då kungörelsen kan antas bli införd i Post- och Inrikes Tidningar. I övriga fall skall talan väckas inom tre månader från den dag då kopian av redovisningen kom in till rätten.

8 § har upphävts genom lag (2006:706).

9 § En borgenär som har väckt klandertalan har rätt att av konkursboet få ersättning för sina rättegångskostnader i den mån de täcks av vad som genom rättegången har kommit boet till godo.

14 kap. Konkurskostnader

Allmänna bestämmelser

1 § Med konkurskostnad avses

1. arvode och kostnadsersättning till förvaltare,
2. arvode och kostnadsersättning till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 §,
3. ersättning till ett sakkunnigt biträde som förvaltare har anlitat med stöd av 7 kap. 11 §,
4. ersättning till staten för tillsynen över förvaltningen,
5. kostnad för kungörande av beslut eller åtgärd rörande konkursen,
6. kostnad för de skriftliga kallelser och underrättelser till borgenärerna som utfärdas i konkursen,
7. ersättning enligt 6 kap. 14 § till gäldenären eller någon annan för inställelse.

Som konkurskostnad anses inte de kostnader för kungörelsen, kallelser och underrättelser som föranleds av efterbevakning.

2 § Konkurskostnaderna skall utgå ur konkursboet framför andra skulder som boet har ådragit sig. I den mån konkurskostnaderna inte kan tas ut ur boet, skall de betalas av staten, om inte något annat följer av 3 §.

Om förvaltaren har haft kostnader för försäljning av fast egendom och de inte kan tas ut ur egendomens avkastning och köpeskillning eller annars ur boet, skall de betalas av staten. *Lag (2005:190)*

3 § Om en konkurs har uppstått på ansökan av någon annan borgenär än staten och om konkursen avskrivs enligt 10 kap. 1 §, skall, i den mån konkurskostnaderna inte kan tas ut ur boet, borgenären svara för dessa, dock högst med ett belopp som motsvarar en tiondel av det vid tiden för konkursbeslutet gällande basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Är flera borgenärer betalningsskyldiga, svarar de solidariskt. I beslutet om avskrivning skall ansvarig borgenär åläggas att betala konkurskostnaderna med den angivna begränsningen. Kan kostnaderna inte heller tas ut av borgenären, skall de betalas av staten.

Förvaltarens arvode

4 § Arvodet till förvaltaren bestäms av rätten. Om det har utsetts flera förvaltare, skall särskilt arvode bestämmas för var och en av dem.

Arvodet får inte bestämmas till ett högre belopp än som med hänsyn till det arbete som uppdraget har krävt, den omsorg och skicklighet varmed det har utförts samt boets omfattning kan anses utgöra skäligen ersättning för uppdraget.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fastställer taxa som skall tillämpas vid bestämmande av arvode till förvaltaren om konkursen avskrivs enligt 10 kap. 1 §.

5 § Arvodet skall bestämmas till ett visst belopp i ett för allt, om inte enligt 18 § ett särskilt arvode behöver beräknas för egendom som avses där. Ett sådant särskilt arvode får bestämmas innan arvodesfrågan i övrigt avgörs.

När ett särskilt arvode bestäms för viss egendom, tillämpas de grunder för arvodesberäkningen som anges i 4 §.

6 § Arvodet bestäms efter framställning av förvaltaren. Har det utsetts flera förvaltare, bör deras arvoden bestämmas på en gång, om det lämpligen kan ske.

I arvodesframställningen skall förvaltaren ange det belopp som han begär och, om det kan komma i fråga att bestämma ett särskilt arvode för viss egendom, även det beloppet. Till framställningen skall bifogas en redogörelse för det arbete som uppdraget har medfört med en specificerad räkning, som utvisar det begärda beloppets fördelning på de olika förvaltningsåtgärderna. Har förvaltaren anlitat ett sådant

biträde som avses i 7 kap. 11 § och har biträdet erhållit gottgörelse eller har förvaltaren tillgodoförts ersättning för utgifter, skall det anges i redogörelsen.

Om det finns anledning att bestämma ett särskilt arvode för viss egendom, skall förvaltaren tillhandahålla rätten en förteckning över de kända rättsägare som har särskild förmånsrätt i egendomen.

7 § Avser en arvodesframställning endast att ett särskilt arvode skall bestämmas för viss egendom, får rätten avgöra om det finns skäl att ta upp yrkandet till prövning innan arvode i övrigt bestäms.

8 § I andra fall än de som avses i 9 § tredje stycket och 10 § skall rätten, innan arvodesframställningen prövas, inhämta yttrande i arvodesfrågan av tillsynsmyndigheten samt ge gäldenären och de borgenärer som hos rätten har begärt det tillfälle att yttra sig över framställningen inom viss tid, minst två och högst fyra veckor. I fall som sägs i 6 § tredje stycket skall varje känd borgenär som har särskild förmånsrätt i egendomen ges tillfälle att yttra sig över framställningen. Om ett konkursbeslut upphävts, skall den borgenär vars ansökan lagts till grund för beslutet ges tillfälle att yttra sig över framställningen.

Rätten får hålla förhandling i arvodesfrågan, om den finner skäl till det. Till förhandling skall förvaltaren, tillsynsmyndigheten, gäldenären samt de borgenärer som har begärt att få yttra sig över arvodesframställningen kallas. I fall som avses i 6 § tredje stycket skall varje känd borgenär som har särskild förmånsrätt i egendomen kallas. Om ett konkursbeslut upphävts, skall den borgenär vars ansökan lagts till grund för beslutet kallas. *Lag (2005:190)*

9 § I fall då tingsrätten har att fastställa utdelning eller efterutdelning i konkursen skall beslut i arvodesfrågan meddelas samtidigt med beslutet om fastställelse, när inte något annat följer av 7 §.

Oberoende av om talan har förts mot ett beslut om att fastställa utdelning eller efterutdelning får högre rätt som ändrar lägre rätts beslut i arvodesfrågan göra den ändring i beslutet om fastställelse som föranleds därav eller, om det behövs, återförvisa utdelningsfrågan till förvaltaren.

Den domstol som har att pröva en fråga om utdelning eller efterutdelning får bestämma tilläggsarvode till förvaltaren för arbete i anledning av handläggningen av frågan vid domstolen.

10 § Om konkursen avskrivs eller läggs ned eller om efterutdelning enligt 11 kap. 21 § äger rum, skall rätten höra tillsynsmyndigheten innan arvode till förvaltaren bestäms. *Lag (2005:190)*

11 § En förvaltare får inte lyfta sitt arvode förrän han har avgett slutredovisningen för sin förvaltning. När arvodesframställningen lämnats in till rätten får dock förvaltaren, utan särskilt beslut av rätten, lyfta den del av det begärda arvodet som motsvarar den mervärdesskatt som beräknats för arvodet. *Lag (2003:893)*

Förskott på förvaltarens arvode

12 § Rätten får tillerkänna förvaltaren skäligt belopp att utgå i förskott innan slutligt arvode bestäms, om det är rimligt med hänsyn till omfattningen av det arbete som uppdraget har medfört, den tid under vilken konkursen har varat och ytterligare beräknas pågå samt övriga förhållanden.

En framställning om förskott skall ange det belopp som begärs och de skäl som åberopas för förskottsbetalningen. Till framställningen skall bifogas en redogörelse för det arbete som uppdraget har medfört och en uppgift om boets ekonomiska ställning. Rätten skall inhämta yttrande i förskottsfrågan av tillsynsmyndigheten.

Förvaltarens ersättning för kostnader

13 § Förvaltaren får under förvaltningens gång ur konkursboet ta ut medel för att betala de kostnader som uppdraget medför. Uttagen skall anges i förvaltarens slutredovisning.

14 § Avskrivs konkursen enligt 10 kap. 1 §, skall rätten bestämma kostnadsersättningen och ersättningen enligt 2 § andra stycket till förvaltaren samtidigt som arvodet bestäms. Tillsynsmyndigheten skall höras också över begäran om ersättning för kostnader. *Lag (2005:190)*

Övriga konkurskostnader

15 § Rätten bestämmer arvodet till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 § efter att ha hört tillsynsmyndigheten och förvaltaren. Härvid tillämpas 4 § andra stycket och 5 §.

16 § Ersättningen till ett sakkunnigt biträde som har anlitats med stöd av 7 kap. 11 § bestäms av förvaltaren.

17 § Ersättningen till staten för tillsynen över förvaltningen utgår enligt föreskrifter som regeringen meddelar.

Ersättningen till staten för sådana konkurskostnader som avses i 1 § första stycket 6 utgår enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Fördelning av konkurskostnaderna på olika slag av egendom

18 § Av arvodet till förvaltaren eller sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 § ska, om det i boet finns egendom i vilken särskild förmånsrätt gäller och i den mån det inverkar på de borgenärers rätt som inte har sådan förmånsrätt i egendomen eller på statens ansvar för konkurskostnaderna, den del som avser egendomen i fråga fastställas att betalas ur egendomens avkastning och köpeskilling.

Då särskild förmånsrätt gäller i boet tillhörig egendom, får inte till skada för någon med samma eller bättre förmånsrätt, av egendomens avkastning och köpeskilling betalas någon annan konkurskostnad än som har sagts i första stycket. Särskild förmånsrätt enligt 5 § förmånsrättslagen (1970:979), hindrar dock inte att egendomen används till betalning också av övriga konkurskostnader, i den mån det inte finns annan egendom i boet som kan användas till betalning.

Med arvode som sägs i första stycket jämställs vid tillämpningen av denna paragraf konkursboets kostnader för vård och försäljning av egendomen i fråga.

Lag (2008:993)

15 kap. Information om beslut och åtgärder under konkurs

Formen för kungörande

1 § Kungörelsen om konkursbeslutet skall införas i Post- och Inrikes Tidningar och, enligt vad som föreskrivs i 3 § lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m.m., i ortstidning.

När ett beslut eller en åtgärd i något annat fall än som sägs i första stycket eller i 8 kap. 11 § skall kungöras enligt denna lag, skall kungörelsen införas i Post- och Inrikes Tidningar och den eller de ortstidningar som rätten bestämmer.

Utbyte av kungörelse mot skriftliga underrättelser till borgenärerna

2 § I en konkurs vari bevakningsförfarande har ägt rum skall följande kungörelser ersättas med skriftliga underrättelser till borgenärerna, om det saknas anledning att anta att kostnaden för tillkännagivandet med kungörelse blir lägre eller att kungörelse i övrigt är lämpligare, nämligen

1. kungörelse med kallelse till förhandling angående entledigande av förvaltare,
2. kungörelse med information om att ett förslag till utdelning eller efterutdelning har upprättats samt att slutredovisningen och tillsynsmyndighetens utlåtande över den finns tillgängliga för granskning,
3. kungörelse av beslut om att lägga ned konkursen på grund av frivillig uppgörelse,

4. kungörelse med information om att slutredovisningen och tillsynsmyndighetens utlåtande över den finns tillgängliga för granskning i fall då förvaltare avgår före konkursens slut.

Om utbyte sker i de fall som anges i första stycket 2, 3 eller 4 skall tid som avses i 11 kap. 6 § tredje stycket, 13 kap. 7 § tredje stycket och 16 kap. 9 § första stycket i stället räknas från dagen efter den då underrättelserna sändes ut.

Utbyte av underrättelser och kallelser till borgenärerna mot kungörelse

3 § Om antalet borgenärer med fordringar utan förmånsrätt är mycket stort, får underrättelser till dessa borgenärer och sådana kallelser till dem som inte behöver delges ersättas av ett tillkännagivande genom kungörelse.

Formen för kallelser och underrättelser m.m.

4 § Skriftliga kallelser och underrättelser enligt denna lag sänds med posten i vanligt brev till mottagaren under hans senaste kända postadress, om inte något annat följer av särskilda föreskrifter om delgivning.

Skall någon enligt en föreskrift i lagen beredas tillfälle att yttra sig i en viss fråga, får delgivning äga rum.

Register över konkurser

5 § Hos Bolagsverket skall, för de ändamål som anges i 6 §, med hjälp av automatisk databehandling föras ett för hela landet gemensamt register över fysiska personers och dödsbans konkurser.

I handelsregisterlagen (1974:157), aktiebolagslagen (2005:551) och lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar finns bestämmelser om registrering av juridiska personers konkurser. *Lag (2005:909)*

6 § Det register som avses i 5 § första stycket får användas för upplysningar till den som begär uppgifter om fysiska personers och dödsbans konkurser. Bolagsverket får använda registret för uppföljning av och tillsyn över de övriga register som förs hos verket samt för utfärdande av bevis om att en person eller ett dödsbo inte är försatt i konkurs vid någon domstol i landet. *Lag (2004:241)*

7 § Registret får innehålla uppgifter om:

1. konkursgäldenärens namn, personnummer och adress,
2. datum för konkursbeslutet,
3. datum för konkursens avslutande,
4. den domstol som fattat beslutet om konkursen och domstolens målnummer,
5. beslut genom vilket högre rätt har upphävt konkursbeslutet,
6. konkursförvaltarens namn och adress samt
7. namn och adress på den tillsynsmyndighet som utövar tillsyn över förvaltningen.

Uppgifterna i registret skall gallras fem år efter utgången av det kalenderår då konkursen avslutades. *Lag (1995:793)*

8 § Om en fysisk person eller ett dödsbo försätts i konkurs, skall tingsrätten samma dag till Bolagsverket sända en underrättelse om beslutet. Underrättelsen skall innehålla de uppgifter som anges i 7 § 1, 2, 4, 6 och 7. Tingsrätten skall även underrätta verket när en sådan konkurs har avslutats eller när högre rätt har upphävt ett konkursbeslut. *Lag (2004:241)*

16 kap. Bestämmelser om handläggning och överklagande m.m.

Handläggning av konkursärenden

1 § Prövningen av en konkursansökan och handläggningen av konkursen sker som ett konkursärende hos tingsrätten. Som konkursärende handläggs inte sådan talan enligt denna lag som skall väckas genom stämning.

2 § I konkursärenden gäller rättegångsbalkens bestämmelser om tvistemål i tillämpliga delar, om inte något annat sägs i denna lag. Sker handläggningen vid förhandling, tillämpas bestämmelserna om huvudförhandling i tvistemål, om inte sakens beskaffenhet motiverar avsteg därifrån.

Om den som har kallats till en förhandling uteblir, hindrar det inte att den fråga som förhandlingen gäller prövas och avgörs.

Rättens avgörande sker genom beslut.

3 § En tingsrätt skall vid handläggningen av ett konkursärende bestå av en lagfarens domare. Vid en förhandling får dock rätten bestå av tre lagfarna domare.

Verkställighet av beslut i konkursärenden

4 § Ett beslut om konkurs och om upphävande av ett konkursbeslut går i verkställighet omedelbart. Detsamma gäller andra beslut av rätten under handläggningen av ett konkursärende i en fråga som enligt denna lag skall prövas av rätten, om inte något annat förordnas eller följer av andra stycket.

Beslut under handläggningen av ett konkursärende går i verkställighet först sedan det har vunnit laga kraft, om beslutet avser

1. arvode eller kostnadsersättning till förvaltare,
2. arvode till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 §,
3. arvode eller kostnadsersättning till en sådan tillsynsman som har utsetts enligt 12 kap. 26 §,
4. utdömande av förelagt vite.

Angående verkställighet av beslut att fastställa utdelning finns det bestämmelser i 11 kap. 9 och 10 §§.

Överklagande av rättens beslut i konkursärenden m.m.

5 § Varje tingsrätts beslut i ett konkursärende i en fråga som enligt denna lag skall prövas av rätten får överklagas för sig, om inte något annat följer av 6 eller 7 §.

Har ett beslut meddelats utan att förhandling har hållits, skall de som beslutet har gått emot genast underrättas om tiden för beslutet, i den mån det med hänsyn till omständigheterna är motiverat. När det är lämpligt, bör i underrättelsen ges besked om utgången av den prövade frågan.

6 § Ett beslut enligt 9 kap. 1 § att bevakning skall äga rum får inte överklagas. Inte heller får ett beslut av tingsrätten enligt 11 kap. 7 § tredje stycket som innefattar återförvisning av ett utdelningsförslag till förvaltaren överklagas.

Rättens beslut i fråga om utdelning får överklagas endast av den som i rätt tid har framställt invändning mot utdelningsförslaget eller, om rätten beslutar fastställa utdelning som avviker från förslaget, den vars rätt påverkas av ändringen. Förvaltaren får fullfölja talan i en fråga som gäller återvinning.

7 § Mot beslut enligt 12 kap. 18 § med anledning av en framställd anmärkning får talan inte föras.

Mot följande beslut får talan inte föras särskilt, nämligen

1. beslut i fråga om vägrat återtagande eller om ändring i ett ackordsförslag enligt 12 kap. 14 §,
2. beslut enligt 12 kap. 19 § att borgenärerna på nytt skall pröva ackordsfrågan.

8 § Tillsynsmyndigheten får överklaga tingsrätts beslut, om beslutet rör

1. utseende eller entledigande av förvaltare, antalet förvaltare eller delning av förvaltningen mellan flera förvaltare,
2. arvode, kostnadsersättning eller förskott till förvaltare,
3. reseförbud eller skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass, förbud att utfärda pass, hämtning eller häktning eller föreläggande eller utdömande av vite,

4. uppdrag som eller arvode till rådgivare eller förlikningsman,
5. avslag på en framställning om att inleda bevakningsförfarande,
6. avskrivning av konkurs enligt 10 kap. 1 §. *Lag (2006:706)*

9 § Ett sådant beslut av tingsrätten som avses i 5 § får överklagas hos hovrätten. Överklagandet skall ske inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades. Är det fråga om ett konkursbeslut eller ett beslut om nedläggning av en konkurs på grund av frivillig uppgörelse, räknas dock tiden för överklagande från den dag då kungörelsen om beslutet var införd i Post- och InrikesTidningar.

Beslut om åläggande av reseförbud, om skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass, om förbud att utfärda pass samt om någons häktande eller kvarhållande i häkte får överklagas utan inskränkning till viss tid. Detsamma gäller klagan mot ett beslut på den grunden att förfarandet onödigt uppehålls genom beslutet.

Lag (1994:1050)

17 kap. Skadestånd och straff

Skadestånd

1 § En förvaltare skall ersätta de skador som han vid fullgörande av sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet tillfogar boet, en konkursborgenär eller gäldenären. Skadeståndet kan jämkas efter vad som är skäligt med hänsyn till handlingens beskaffenhet, skadans storlek och omständigheterna i övrigt.

Skall flera förvaltare ersätta samma skada, svarar de solidariskt för skadeståndet i den mån inte skadeståndsskyldigheten har jämkats för någon av dem enligt första stycket. Vad någon har betalt i skadestånd får sökas åter av de andra efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

2 § Talan om skadestånd enligt 1 § som inte grundas på brott skall föras genom klander av förvaltarens slutredovisning.

3 §⁹ Om en borgenärs konkursansökan inte bifalls och om borgenären när han gav in sin ansökan saknade skälig anledning att anta att gäldenären var på obestånd, skall borgenären ersätta gäldenären den skada som skäligen kan anses ha orsakats denne genom ansökningen och dess handläggning.

Om ett beslut om konkurs upphävs, skall den borgenär vars ansökan lagts till grund för konkursbeslutet ersätta gäldenären för konkurskostnader som utgått ur konkursboet. Detta gäller dock inte om konkursen upphävs på grund av att gäldenären har åberopat en ny omständighet eller ett nytt bevis. Borgenären svarar inte heller för kostnader i konkursen som gäldenären har orsakat av vårdslöshet. Om flera borgenärer är ersättningskyldiga, svarar de solidariskt för ersättningen.

Talan om skadestånd enligt första stycket eller ersättning enligt andra stycket skall väckas vid den tingsrätt där ärendet om gäldenärens försättning i konkurs är eller har varit anhängigt. I detta ärende får sådan talan väckas utan stämning.

Lag (2005:190)

Straff m.m.

4 § En gäldenär som i strid mot förbudet i 6 kap. 1 § första stycket driver näringsverksamhet under konkursen döms till böter.

5 § En borgenär som för sin röst vid ett sammanträde i samband med ackord i konkurs har betingat sig någon särskild förmån av gäldenären döms till böter eller fängelse i högst ett år.

⁹ Se Advokaten nr 9 1998 s. 10, Elliot, *Obefogad konkursansökan – en fråga om skadestånd för huvudmannen och disciplinpåföljd för ombudet*. Observera att ett fel smugit sig in i artikeln; förutsättningen för lagrummets tillämpning är att konkursansökan inte bifalls och inte som det står i artikeln att konkursansökan ogillas [red.anm.].

6 § Åtal mot en gäldenär för brott som avses i 11 kap. brottsbalken och åtal mot en borgenär för brott som sägs i 5 § får väckas vid den tingsrätt där konkursen är eller har varit anhängig.

7 § Allmän åklagare och polismyndighet skall ha tillgång till alla handlingar som rör boet och som kan lämna upplysning om huruvida gäldenären har gjort sig skyldig till brottsligt förfarande mot sina borgenärer.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

2008:993

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.
2. I fråga om en företagsinteckning enligt den upphävda lagen (2003:528) om företagsinteckning tillämpas äldre bestämmelser.

2008:1077

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2009.

Propositioner

<i>SFS 1987:672</i> Prop. 1986/87:86 Prop. 1986/87:90	<i>SFS 1987:1135</i> Prop. 1987/88:2	<i>SFS 1988:1371</i> Prop. 1988/89:31	<i>SFS 1989:1002</i> Prop. 1989/90:3
<i>SFS 1989:1084</i> Prop. 1989/90:34	<i>SFS 1990:457</i> Prop. 1989/90:71	<i>SFS 1990:1072</i> Prop. 1990/91:22	<i>SFS 1991:857</i> Prop. 1990/91:126
<i>SFS 1991:878</i> Prop. saknas	<i>SFS 1991:999</i> Prop. 1990/91:142	<i>SFS 1991:1562</i> Prop. 1990/91:179	<i>SFS 1992:498</i> Prop. 1991/92:139
<i>SFS 1992:555</i> Prop. 1991/92:113	<i>SFS 1994:344</i> Prop. 1993/94:123	<i>SFS 1994:446</i> Prop. 1993/94:191	<i>SFS 1994:481</i> Prop. 1993/94:151
<i>SFS 1994:1050</i> Prop. 1993/94:190	<i>SFS 1995:308</i> Prop. 1994/95:49	<i>SFS 1995:793</i> Prop. 1994/95:189	<i>SFS 1995:1584</i> Prop. 1995/96:60 Prop. 1995/96:74
<i>SFS 1996:129</i> Prop. saknas	<i>SFS 1996:132</i> Prop. saknas	<i>SFS 1996:775</i> Prop. 1995/96:5	<i>SFS 1996:1056</i> Prop. saknas
<i>SFS 1996:1440</i> Prop. 1996/97:1	<i>SFS 1998:810</i> Prop. 1997/98:45	<i>SFS 1999:125</i> Prop. 1998/99:35	<i>SFS 1999:1095</i> Prop. 1998/99:130
<i>SFS 1999:1310</i> Prop. 1999/2000:18	<i>SFS 2000:504</i> Prop. 1999/2000:82	<i>SFS 2001:97</i> Prop. 2000/01:21	<i>SFS 2001:383</i> Prop. 2000/01:88
<i>SFS 2001:933</i> Prop. 2000/01:150	<i>SFS 2002:266</i> Prop. 2001/02:57	<i>SFS 2002:1125</i> Prop. 2001/02:191	<i>SFS 2003:538</i> Prop. 2002/03:49
<i>SFS 2003:694</i> Prop. 2002/03:99	<i>SFS 2003:893</i> Prop. 2002/03:112	<i>SFS 2004:241</i> Prop. 2003/04:34	<i>SFS 2004:306</i> Prop. 2002/03:139
<i>SFS 2004:431</i> Prop. 2003/04:99	<i>SFS 2005:115</i> Prop. 2003/04:150	<i>SFS 2005:190</i> Prop. 2004/05:35	<i>SFS 2005:196</i> Prop. 2004/05:30
<i>SFS 2005:243</i> Prop. 2004/05:69	<i>SFS 2005:909</i> Prop. 2005/06:25	<i>SFS 2005:1052</i> Prop. 2005/06:37	<i>SFS 2006:231</i> Prop. 2005/06:65
<i>SFS 2006:551</i> Prop. 2005/06:124	<i>SFS 2006:706</i> Prop. 2005/06:200	<i>SFS 2007:533</i> Prop. 2006/07:115	<i>SFS 2008:993</i> Prop. 2007/08:161
<i>SFS 2008:1077</i> Prop. 2008/09:17			

Konkursförordning (1987:916)

(senast ändrad genom SFS 2008:999)

Allmänna bestämmelser	55
Konkursansökan m.m.	55
Säkerhetsåtgärder	56
Konkursbeslut m.m.	56
Kungörelsen om konkursbeslutet	56
Underrättelser om konkurs m.m.	56
Överklagande	58
Överflyttning av en konkurs	58
Bouppteckningsed	58
Kallelser till edgångssammanträdet	58
Förlikningsman	59
Bevaknings- och anmärkningsförfarandet	59
Efterbevakning	59
Utdelningsförfarandet	60
Anmälan till myndighet beträffande viss egendom som inte har sålts ..	60
Ackord i konkurs	61
Förvaltarens slutredovisning	61
Näringsförbud	61
Konkurskostnader	61
Vissa krediträttingars konkurs	62
Avslutande bestämmelser	62
Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	62

Allmänna bestämmelser

1 § Denna förordning gäller handläggning av konkurser enligt konkurslagen (1987:672).

2 § I fråga om dagbok och aktbildning i ärenden vid tingsrätterna enligt konkurslagen (1987:672) och lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion finns bestämmelser i förordningen (1979:802) om dagbok och akter i konkursärenden och ärenden om företagsrekonstruktion. *Förordning (1998:1360)*

3 § I förordningen (1979:972) om tillsynsavgift i konkurs finns föreskrifter om ersättning till staten för tillsynen över förvaltningen. *Förordning (1998:1360)*

4 § har upphävts genom förordning (2006:766).

Konkursansökan m.m.

5 § I ett sådant föreläggande som avses i 2 kap. 1 § tredje stycket eller 5 § konkurslagen (1987:672) skall rätten erinra om att ansöknigen kan avvisas, om bristen inte avhjälps.

6 § När en tingsrätt enligt 2 kap. 2 § konkurslagen (1987:672) sänder handlingarna i ärendet till en annan tingsrätt, skall det framgå vilken dag ansöknigen kom in till den förra tingsrätten.

7 § I en sådan kallelse som avses i 2 kap. 16 § tredje stycket konkurslagen (1987:672) skall tingsrätten uppmana gäldenären att till rätten anmäla

1. den postadress under vilken kallelser och underrättelser kan sändas till honom, om inte adressen är rätt angiven i konkursansöknigen,
2. varje borgenär som har en fordran på lön eller pension och sådan borgenärs adress.

Säkerhetsåtgärder

8 § I beslut varigenom någon ålagts att lämna ifrån sig sitt pass skall rätten erinra om att den som inte rättar sig efter beslutet kan häktas.

Konkursbeslut m.m.

9 § Om rätten har grundat sin behörighet på någon annan omständighet än att gäldenären har eller vid sin död hade hemvist här i landet, skall det anges i konkursbeslutet.

Om flera konkursansökningar mot samme gäldenär har varit anhängiga samtidigt och om en annan ansökan bifalls än den som kom in först, skall det i konkursbeslutet anmärkas vilken dag som den första ansökningen kom in till tingsrätten.

Kungörelsen om konkursbeslutet

10 § Kungörelsen enligt 2 kap. 24 § andra stycket konkurslagen (1987:672) skall innehålla uppgifter om

1. konkursbeslutet och dagen för det,
2. tiden och platsen för edgångssammanträdet,
3. att borgenärerna genom kungörelsen kallas till edgångssammanträdet,
4. gäldenärens namn och postadress samt, i förekommande fall och om uppgiften framgår av handlingarna, gäldenärens person- eller organisationsnummer och firma eller annat näringskännetecken som han driver eller under det senaste året har drivit näringsverksamhet under,
5. den tingsrätt där konkursen handläggs,
6. förvaltarens namn och postadress, om denne har utsetts, och
7. att, i förekommande fall, annonseringen av kungörelser i konkursen fortsättningsvis kommer att ske i ett begränsat antal tidningar.

Har före konkursbeslutet utfärdats kallelse på gäldenärens okända borgenärer och har tiden för att anmäla fordran ännu inte löpt ut, skall rätten i kungörelsen erinra om att verkan av kallelsen inte har förfallit genom konkursen.

Kungörelsen skall hållas tillgänglig på tingsrättens kansli på samtliga kansliorter.

Förordning (2001:76)

11 § I fråga om skyldighet för tingsrätten att i vissa fall kungöra konkursbeslutet utomlands finns det såvitt gäller Danmark, Finland och Norge föreskrifter i 2 § lagen (1981:6) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land och såvitt gäller Island föreskrifter i 2 § lagen (1934:67) med bestämmelser om konkurs, som omfattar egendom i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Underrättelser om konkurs m.m.

12 § Rätten ska genast skicka en kopia av kungörelsen om konkursbeslutet till

1. förvaltaren och tillsynsmyndigheten,
2. Kronofogdemyndigheten, Skatteverket och Åklagarmyndigheten,
3. inskrivningsmyndigheten för företagsinteckning,
4. registermyndigheten, om gäldenären är en registrerad juridisk person eller en enskild näringsidkare som är införd i handelsregistret,
5. tillståndsmyndigheten, om det är upplyst att gäldenären har tillstånd att utöva eller förestå en viss näringsverksamhet och tillståndet enligt lag eller annan författning kan komma att upphöra på grund av konkursen,
6. Revisorsnämnden, om gäldenären är auktoriserad eller godkänd revisor,
7. överförmyndaren, om det är upplyst att gäldenären är förmyndare, god man eller sådan förvaltare som förordnats enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken,
8. inskrivningsmyndigheten, om det är upplyst att det i boet finns fast egendom eller tomträtt,
9. registermyndigheten, om det är upplyst att det i boet finns registrerat skepp eller skeppsbygge, andel i sådan egendom eller villkorlig äganderätt till egendomen eller till andel däri,

10. inskrivnings- och registermyndigheterna, om det är upplyst att det i boet finns registrerat luftfartyg eller andel i eller intecknade reservdelar till sådant luftfartyg,
11. Sveriges advokatsamfund, om gäldenären är advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå,
12. Sveriges riksbank och Finansinspektionen, om gäldenären är ett kreditinstitut,
13. Fastighetsmäklarnämnden, om gäldenären är fastighetsmäklare,
14. central värdepappersförvarare, enligt lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument, om det är upplyst att det i boet finns finansiella instrument som är registrerade hos värdepappersförvararen,
15. Finansinspektionen, om det är upplyst att gäldenären är delägare i ett anmält avvecklingssystem enligt lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden,
16. Affärsverket svenska kraftnät, om det är upplyst att det i boet finns elcertifikat som är registrerade i elcertifikatsregistret enligt lagen (2003:113) om elcertifikat,
17. Statens energimyndighet, om det är upplyst att det i boet finns utsläppsrätter som är registrerade i utsläppsrättsregistret enligt lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter, och
18. Centrala studiestödsnämnden, om gäldenären är en fysisk person.

Första stycket 9 tillämpas också när egendomen är registrerad utomlands.

Rätten ska också genast underrätta Kronofogdemyndigheten om myndigheten har verkställt beslut om kvarstad enligt 2 kap. 11 § konkurslagen (1987:672) om inte underrättelse om konkursen lämnas enligt första stycket 2. *Förordning (2007:793)*

13 § I samband med underrättelse enligt 12 § första stycket skall uppgift lämnas om förvaltarens namn och adress, om inte detta framgår av kungörelsen om konkursbeslutet. Till en underrättelse enligt 12 § första stycket 8, 9 eller 10 skall fogas sådana uppgifter som är av betydelse för att mottagaren skall kunna identifiera egendomen. Underrättelse enligt 12 § första stycket 3 skall också innehålla uppgift om gäldenärens person- eller organisationsnummer, om inte uppgiften framgår av kungörelsen om konkursbeslutet.

Skall rätten enligt 2 § lagen (1981:6) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land kungöra ett beslut om konkurs i ett annat nordiskt land och är inskrivning av konkursen föreskriven i det andra landet, skall rätten begära att konkursen skrivs in i fastighetsbok eller domstolsprotokoll (*tingslysning*) eller i annat offentligt register i det andra landet.

14 § Att uppgift om konkursen ska föras in i den förteckning över konkurser som förs av inskrivningsmyndigheten för företagsinteckning framgår av förordningen (2003:552) om företagshypotek.

När inskrivningsmyndigheten har underrättats enligt 12 § första stycket 8, ska myndigheten göra en anteckning om konkursen i fastighetsregistrets inskrivningsdel. Har en myndighet underrättats enligt 12 § första stycket 10, ska anteckning om konkursen göras i inskrivningsregistret. Anteckningen ska göras på den första inskrivningsdagen efter det att underrättelsen kom in till myndigheten.

Att anteckning om konkursen i vissa fall ska göras även i fartygsregistrets skeppsdel och fartygsregistrets skeppsbyggnadsdel framgår av sjölagen (1994:1009).

Förordning (2008:999)

15 § Rätten skall genast till polismyndigheten, Kronofogdemyndigheten och tillsynsmyndigheten skicka en kopia av ett beslut enligt konkurslagen (1987:672) om skyldighet för gäldenären eller någon annan att lämna ifrån sig sitt pass eller om förbud att utfärda pass. Myndigheterna skall också underrättas så snart ett sådant beslut hävs eller passet återlämnas enligt 6 kap. 8 § konkurslagen. *Förordning (2006:766)*

Överklagande

16 § Överklagas tingsrättens konkursbeslut, skall rätten snarast underrätta förvaltaren och tillsynsmyndigheten om överklagandet.

Om en högre rätt upphäver ett beslut om konkurs, skall tingsrätten genast underrättas. Tingsrätten skall kungöra den högre rättens beslut och underrätta alla som har fått underrättelse om konkursen enligt 12 § första stycket.

Överflyttning av en konkurs

17 § Beslutar rätten enligt 2 kap. 26 § konkurslagen (1987:672) att en konkurs skall handläggas av en annan tingsrätt, skall underrättelse om överflyttningen sändas till

1. dem som enligt 12 § första stycket har underrättats om konkursen,
2. gäldenären,
3. varje känd borgenär och
4. dem som enligt 21 § har underrättats om edgångssammanträdet.

Bouppteckningsed

18 § Är gäldenären en juridisk person med flera ställföreträdare, skall förvaltaren, när han ger in bouppteckning eller en sådan förteckning eller anmälan som avses i 7 kap. 13 § konkurslagen (1987:672), samtidigt ange vilka ställföreträdare som enligt hans mening inte behöver avlägga ed.

Har förvaltaren angett att en ställföreträdare inte behöver avlägga bouppteckningsed, skall rätten underrätta ställföreträdaren om detta.

19 § Om bouppteckningseden skall avläggas av gäldenären efter edgångssammanträdet, skall rätten underrätta tillsynsmyndigheten och förvaltaren om tid och plats för edgången.

20 § Skall enligt 6 kap. 5 § andra stycket konkurslagen (1987:672) bouppteckningsed avläggas eller viss uppgift i bouppteckningen beedigas av någon annan än gäldenären och fullgörs inte edgångsskyldigheten genast, skall rätten underrätta tillsynsmyndigheten, förvaltaren och, om edgångsyrkandet har framställts av en borgenär, denne om tiden och platsen för edgången.

Kallelser till edgångssammanträdet

21 § Rätten skall snarast underrätta gäldenärens make, om gäldenären är gift, och varje känd solidariskt ansvarig medgäldenär om edgångssammanträdet.

22 § Kallelsen till gäldenären enligt 2 kap. 24 § första stycket 3 konkurslagen (1987:672) skall innehålla

1. en erinran om att han är skyldig att vid edgångssammanträdet avlägga bouppteckningsed,
2. en erinran om att han enligt 6 kap. 6 § konkurslagen inte utan rättens medgivande får bege sig utomlands innan han har avlagt eden,
3. förvaltarens namn och postadress, om uppgiften inte har tagits in i kungörelsen om konkursbeslutet och
4. de övriga uppgifter som har tagits in i kungörelsen om konkursbeslutet.

I fråga om delgivning av kallelsen gäller vad som är föreskrivet om delgivning av stämning i tvistemål. Om edgångsskyldigheten inte fullgörs vid edgångssammanträdet, skall gäldenärens kallelse till edgången delges på samma sätt.

23 § Kallelse enligt 2 kap. 24 § första stycket 3 konkurslagen (1987:672) till förvaltaren, tillsynsmyndigheten och den borgenär som har ansökt om konkursen skall skickas så snart som möjligt.

Kallelsen enligt första stycket och underrättelsen till gäldenärens make enligt 21 § denna förordning skall innehålla de uppgifter som anges i 22 § första stycket 3 och 4.

24 § Har förvaltaren godkänt en förut ingiven bouppteckning, skall ett exemplar av bouppteckningen bifogas kallelsen till tillsynsmyndigheten.

Förlikningsman

25 § En förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 § konkurslagen (1987:672) skall hos rätten genast anmäla när en tvist som omfattas av hans uppdrag har förljts.

Bevaknings- och anmärkningsförfarandet

26 § Om bevakning skall äga rum, skall rätten genast underrätta gäldenären, förvaltaren, tillsynsmyndigheten och varje känd borgenär samt dem som enligt 21 § skall underrättas om edgångssammanträdet. Underrättelsen skall innehålla uppgifter om

1. innehållet i den kungörelse som utfärdats enligt 9 kap. 3 § konkurslagen (1987:672),
2. tingsrättens postadress på den kansliort där ärendet handläggs och
3. vad rätten enligt 9 kap. 8 § första stycket konkurslagen har bestämt i fråga om
  - a) anmärkningstid,
  - b) plats där bevakningshandlingarna skall hållas tillgängliga för granskning samt
  - c) tidpunkten för det förlikningssammanträde som skall hållas inför rätten, om anmärkningar framställs.

Om rätten fattar beslut i de frågor som avses i första stycket 3 vid ett senare tillfälle än vid beslutet om bevakningsförfarandet, skall särskild underrättelse om det förstnämnda beslutet skickas snarast därefter.

I underrättelse enligt första stycket skall erinras om att borgenärerna i andra fall än som avses i 14 kap. 6 § tredje stycket konkurslagen endast på begäran ges tillfälle att enligt 8 § samma kapitel yttra sig över förvaltarens arvodesframställning och, om rätten håller förhandling i arvodesfrågan, kallas till förhandlingen. *Förordning (2001:76)*

27 § Om en anmärkning enligt 9 kap. 9 § konkurslagen (1987:672) framställs mot en fordran, skall rätten snarast underrätta borgenären om anmärkningen.

Åberopas en ny omständighet till stöd för en anmärkning vid något annat tillfälle än vid förlikningssammanträdet eller en förhandling, skall borgenären också underrättas.

Till underrättelsen skall fogas en kopia av anmärknings- eller ändringskriften. Underrättelsen skall också innehålla en uppmaning till borgenären att till rätten inge skriftligt yttrande och bifoga de handlingar som styrker hans fordran, om inte handlingarna i fråga har getts in tidigare.

28 § Samtidigt med underrättelse enligt 27 § skall rätten också om anmärkningen och om förlikningssammanträdet underrätta

1. gäldenären,
2. tillsynsmyndigheten och
3. varje känd solidariskt ansvarig medgäldenär.

Om någon annan än förvaltaren har framställt en anmärkning eller skriftligen åberopat en ny omständighet till stöd för en anmärkning, skall rätten skicka en kopia av handlingen till förvaltaren.

29 § Bestämmer rätten att en sådan förhandling som avses i 9 kap. 15 § konkurslagen (1987:672) inte skall äga rum i omedelbar anslutning till förlikningssammanträdet, skall rätten särskilt underrätta gäldenären och tillsynsmyndigheten om förhandlingen. Den som var närvarande vid förlikningssammanträdet behöver inte underrättas särskilt.

Efterbevakning

30 § Har en borgenär efterbevakat enligt 9 kap. 20 § konkurslagen (1987:672) och betalar han inte efterbevakningsavgiften, skall rätten underrätta honom om att efterbevakningen inte föranleder någon åtgärd från rättens sida förrän avgiften har betalats.

Utdelningsförfarandet

31 § Rätten skall snarast efter edgångssammanträdet särskilt underrätta varje känd borgenär om huruvida han kan påräkna utdelning för fordringen eller, i förekommande fall, att konkursen har avskrivits.

Innan rätten lämnar uppgifter enligt första stycket, skall samråd ske med förvaltaren, om det behövs.

Om inte konkursen har avskrivits, skall i underrättelsen erinras om att borgenärer i andra fall än som avses i 14 kap. 6 § tredje stycket konkurslagen (1987:672) endast på begäran ges tillfälle att enligt 8 § samma kapitel yttra sig över förvaltarens arvodesframställning och, om rätten håller förhandling i arvodesfrågan, kallas till förhandlingen. En borgenär som inte kan antas komma i fråga för utdelning skall också erinras om att han kommer att underrättas om utdelningsförslag och slutredovisning endast om det visar sig att han trots allt kommer i fråga för utdelning eller om han särskilt begär att få bli underrättad.

Om rätten har beslutat att bevakning skall äga rum, skall underrättelse enligt första stycket inte lämnas.

32 § Rätten skall skicka en kopia av kungörelse enligt 11 kap. 6 § första stycket konkurslagen (1987:672) till

1. varje borgenär som i utdelningsförslaget har tillagts utdelning,
2. annan borgenär som har begärt att bli underrättad,
3. annan borgenär, om det av särskilda skäl kan antas vara av betydelse för honom att bli underrättad,
4. förvaltaren och
5. tillsynsmyndigheten.

En borgenär som har tillagts utdelning skall också upplysas om den utdelning som i utdelningsförslaget har beräknats för honom.

En borgenär som avses i första stycket 3 skall upplysas om de omständigheter som motiverar underrättelsen.

33 § Om förhandling enligt 11 kap. 8 § andra stycket konkurslagen (1987:672) skall hållas, skall rätten underrätta tillsynsmyndigheten om förhandlingen.

Förvaltaren skall till rätten överlämna de handlingar som behövs för prövningen.

34 § När konkursen har avslutats ska rätten underrätta

1. tillsynsmyndigheten,
2. Kronofogdemyndigheten,
3. inskrivningsmyndigheten för företagsinteckning,
4. den registermyndighet som enligt 12 § första stycket 4 eller 17 har underrättats om konkursen, i förekommande fall med uppgift om att konkursen har avslutats med överskott, och
5. Skatteverket. *Förordning (2007:793)*

Anmälan till myndighet beträffande viss egendom som inte har sålts

35 § Om en konkurs i något annat fall än som avses i 2 kap. 25 § konkurslagen (1987:672) har upphört utan att försäljning har ägt rum av följande egendom, skall detta antecknas i angivna register.

Egendom

1. Fast egendom
2. Här i Sverige registrerat skepp eller andel i sådant skepp
3. Här i Sverige registrerat luftfartyg eller andel i eller intecknade reservdelar till sådant luftfartyg.

Register

- Fastighetsregistrets inskrivningsdel
Fartygsregistrets skeppsdel
Inskrivningsregistret för luftfartyg

Förvaltaren skall anmäla förhållandet till de myndigheter som har underrättats om konkursen. *Förordning (2005:146)*

Ackord i konkurs

36 § Ett ackordsförslag skall ges in till rätten i tre exemplar.

37 § Rätten bestämmer efter samråd med förvaltaren tid och plats för sammanträde enligt 12 kap. 8 § första stycket konkurslagen (1987:672).

Av kungörelsen med kallelse till sammanträdet skall framgå att ackordsförslaget finns tillgängligt hos förvaltaren.

När kungörelsen har utfärdats, skall rätten genast skicka en kopia av kungörelsen till gäldenären och alla kända borgenärer. Rätten skall samtidigt skicka en kopia av ackordsförslaget till borgenärerna. Blir en borgenär känd först senare, skall rätten så snart som möjligt skicka en kopia av kungörelsen och ackordsförslaget till honom.

38 § Medges ändring av ackordsförslaget och beslutas av den anledningen med stöd av 12 kap. 14 § andra stycket konkurslagen (1987:672) att ett fortsatt sammanträde skall hållas, skall rätten genast tillkännage tid och plats för det fortsatta sammanträdet. Varje röstberättigad borgenär med känd adress som inte var närvarande vid det sammanträde då tillkännagivandet gjordes skall underrättas om tid och plats för det fortsatta sammanträdet. I underrättelsen skall det anges vilken ändring som har gjorts i ackordsförslaget och om förvaltaren tillstyrker ändringen eller inte.

Beslutas ett fortsatt sammanträde av någon annan anledning än som avses i första stycket, behöver någon underrättelse inte skickas till de borgenärer som inte var närvarande vid det sammanträde då tid och plats för det fortsatta sammanträdet tillkännagavs.

39 § Skall sammanträde hållas enligt 12 kap. 19 § tredje stycket konkurslagen (1987:672) för ny prövning av ackordsförslaget, skall kungörelsen om sammanträdet utfärdas snarast. Rätten skall samtidigt skicka en särskild underrättelse om kungörelsens innehåll till förvaltaren, gäldenären och varje röstberättigad borgenär med känd adress.

Förvaltarens slutredovisning

40 § När kungörelse enligt 13 kap. 6 § andra stycket konkurslagen (1987:672) utfärdas, skall rätten skicka en kopia av kungörelsen till förvaltaren, gäldenären och varje känd borgenär. Har redovisning avgetts enligt 13 kap. 2 § 8 konkurslagen, behöver kopia inte skickas till borgenärer med fordringar utan förmånsrätt.

Näringsförbud

41 § Om inte förvaltaren har gjort någon anmälan om näringsförbud enligt 7 kap. 16 § andra stycket konkurslagen (1987:672), skall tillsynsmyndigheten snarast göra en sådan anmälan, om det finns anledning till det. Tillsynsmyndigheten skall till sin anmälan foga den utredning som finns hos myndigheten.

Konkurskostnader

42 § Kostnader som enligt 14 kap. 2 § konkurslagen (1987:672) skall betalas av staten utbetalas av Domstolsverket. *Förordning (2005:191)*

43 § Ersättningen till staten för sådana konkurskostnader som avses i 14 kap. 1 § första stycket 6 konkurslagen (1987:672) tas ut enligt föreskrifter som meddelas av Domstolsverket.

44 § Den taxa för arvode som avses i 14 kap. 4 § tredje stycket konkurslagen (1987:672) fastställs av Domstolsverket på grundval av en timkostnadsnorm som beslutas av regeringen. *Förordning (1991:1407)*

45 § I kallelse till förhandling enligt 14 kap. 8 § andra stycket konkurslagen (1987:672) skall gäldenären och de berörda borgenärerna erinras om att de i stället för att inställa sig till förhandlingen kan yttra sig skriftligen över arvodesframställningen.

46 § När konkursen avslutas på något annat sätt än som anges i 14 kap. 10 §¹ konkurslagen (1987:672) skall rätten underrätta Domstolsverket om beslut angående arvode till förvaltare.

Vissa kreditinrättnings konkurs

47 § Försätts ett bankaktiebolag, en sparbank eller en medlemsbank i konkurs, får rätten efter samråd med förvaltarna bestämma att insättningsborgenärerna under rättas på något annat sätt än som anges i 26, 31, 32 och 37–40 §§, i den mån det är lämpligt. Upplysningar om vad som sålunda har bestämts skall kungöras av rätten.

Förordning (1995:1610)

48 § I ett bankaktiebolags, en sparbanks eller en medlemsbanks konkurs skall sådan förteckning som avses i 7 kap. 13 § fjärde stycket konkurslagen (1987:672) genom förvaltares försorg skickas till vart och ett av kreditinrättningens kontor för att där under bevakningstiden hållas tillgänglig för var och en som vill ta del av den. Förteckningen skall under samma tid hållas tillgänglig också hos rätten och förvaltare.

Förordning (1995:1610)

49 § En underrättelse enligt 26 § till en insättningsborgenär skall innehålla upplysning om att förteckning upprättats och var förteckningen finns att tillgå samt en erinran om att borgenär inte behöver bevaka sin fordran i den mån fordringsbeloppet har tagits upp i förteckningen.

Avslutande bestämmelser

50 § Kallelser och underrättelser från rätten enligt denna förordning sänds med posten i vanligt brev till mottagaren under hans senaste kända postadress.

51 § Har en handling som skall ges in till rätten i två eller flera exemplar inte kommit in i föreskrivet antal, skall rätten på ingivarens bekostnad låta göra de kopior som behövs.

52 § Är en handling som kommer in till rätten avfattad på danska eller norska eller är en handling från en utländsk borgenär som är bosatt utomlands avfattad på engelska, franska eller tyska, skall handlingen godtas utan översättning till svenska.

53 § Underrättelser eller andra handlingar som rätten skickar till eller delger den som vistas utomlands och som inte har något känt ombud här i landet skall vara avfattade på ett språk som mottagaren kan antas förstå. Utrikesdepartementet lämnar biträde för översättning av handlingar.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

2008:174

| Denna förordning träder i kraft den 1 juni 2008.

2008:999

| Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2009.

---

¹ Avser paragrafens lydelse före den 1 maj 2005 [red.anm.].

UTDRAG

Jordabalk (1970:994)

Första avdelningen Rättsförhållanden rörande fast egendom	63
8 kap. Arrende i allmänhet (15–18 och 21–22 §§)	63
Utmätning och konkurs	63
Bortförande av arrendatorn tillhörig egendom	63
12 kap. Hyra (27, 29–31, 36 och 38 §§)	64
Hyresgästens användning av lägenheten	64
Utmätning och konkurs	64
Överlåtelse av hyresrätten	64

Första avdelningen Rättsförhållanden rörande fast egendom**8 kap. Arrende i allmänhet (15–18 och 21–22 §§)***Utmätning och konkurs*

15 § Om fastigheten blivit utmätt före tillträdesdagen, får arrendatorn uppsäga avtalet. Han har även rätt till ersättning för skada. Uppsägning skall dock ske inom en månad från det arrendatorn fick kännedom om att fastigheten blivit utmätt. Upphäves utmätningen eller förfaller eljest frågan om fastighetens försäljning, får ej uppsägning ske därefter. *Lag (1971:503)*

16 § Bestämmelserna i 15 § äger motsvarande tillämpning, om jordägaren försättes i konkurs före tillträdesdagen.

17 § Försättes arrendatorn i konkurs, får konkursboet uppsäga avtalet. Jordägaren har därvid rätt till ersättning för skada.

18 § Försättes vid bostadsarrende, anläggningsarrende eller lägenhetsarrende arrendatorn i konkurs innan han tillträtt arrendestället och har ej jordägaren säkerhet för avtalets fullgörande med vilken han skäligen kan nöjas, får jordägaren uppsäga avtalet, om han ej erhåller sådan säkerhet inom en vecka efter anfordran.

Uppsäger jordägaren avtalet och är detta träffat för viss tid som ej understiger tio år, skall jordägaren utge skäligen ersättning för arrenderättens värde, om ej annat avtalats. I annat fall än då avtalet träffats för viss tid som ej understiger tio år har jordägaren, om han uppsäger avtalet, rätt till ersättning för skada.

Om jordbruksarrende finns särskilda bestämmelser i 9 kap.

Bortförande av arrendatorn tillhörig egendom

21 § Har arrendatorn uppfört egen byggnad på arrendestället eller har han i övrigt nedlagt kostnad på detta utöver vad som ålegat honom, skall byggnaden eller vad som eljest utförts erbjudas jordägaren till inlösen, när arrendatorn frånträder arrendet. Har jordägaren ej inom en månad från det erbjudandet gjordes förklarar sig villig att antaga detta, får arrendatorn föra bort egendomen eller överlåta den till en tillträdande arrendator. Om han för bort egendomen, skall han dock återställa arrendestället i tjänligt skick.

Är ej vad som arrendatorn enligt första stycket får skilja från arrendestället bortfört eller överlåtet till den tillträdande arrendatorn inom tre månader från det arrendestället avträdades eller anspråk på lösen slutligen ogillades, tillfaller det jordägaren utan lösen.

Har ämnen hämtats från jordägarens fastighet till byggnad eller annan anläggning, får anläggningen ej tagas bort, innan arrendatorn ersatt jordägaren värdet av vad som tagits från fastigheten.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller även sådan egendom som arrendatorn i enlighet med första stycket förvärvat av en tidigare arrendator.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller ej, om annat avtalats. *Lag (1995:567)*

22 § Har avträdande arrendator på arrendestället lämnat kvar annan honom tillhörig egendom än som avses i 21 § och försummar han att inom tre månader efter anmaning föra bort egendomen, tillfaller den jordägaren utan lösen.

12 kap. Hyra (27, 29–31, 36 och 38 §§)

Hyresgästens användning av lägenheten

27 § Om hyresgästen överger lägenheten, får hyresvärden genast återta den.

Om det i en lägenhet som hyresgästen har lämnat eller från vilken han avhysts eller i ett utrymme som hör till lägenheten finns egendom, som kan antas tillhöra honom eller någon i hans hushåll, och om han inte inom tre månader från anmaning eller inom sex månader från det han lämnade eller avhysts från lägenheten har avhämtat egendomen, tillfaller den hyresvärden utan lösen. *Lag (1984:694)*

Utmätning och konkurs

29 § Om fastigheten blivit utmätt före tillträdesdagen, får hyresgästen säga upp avtalet. Han har även rätt till ersättning för skada. Uppsägning skall dock ske inom en månad från det hyresgästen fick kännedom om att fastigheten blivit utmätt. Upphävs utmätningen eller blir i annat fall frågan om fastighetens försäljning inaktuell får inte uppsägning ske därefter. *Lag (1984:694)*

30 § Bestämmelserna i 29 § gäller också, om hyresvärden försätts i konkurs före tillträdesdagen. *Lag (1984:694)*

31 § Om hyresgästen försätts i konkurs, får konkursboet säga upp avtalet. Beträffande bostadslägenheter fordras dock att gäldenären samtycker till uppsägningen.

Har lägenheten ej tillträtts när konkursen inträffar och har ej hyresvärden sådan säkerhet för att avtalet fullgörs att han skäligen kan nöja sig, får hyresvärden säga upp avtalet om han ej erhåller sådan säkerhet inom en vecka efter anfordran.

Inträffar i fråga om en lokal konkursen efter tillträdet och har ej hyresvärden sådan säkerhet för att avtalet fullgörs att han skäligen kan nöja sig, får hyresvärden säga upp avtalet,

1. om inte sådan säkerhet ställs inom en månad efter anfordran,
2. om inte konkursboet inom samma tid förklarar sig vilja svara för hyresgästens skyldigheter under hyrestiden, eller
3. om inte, när hyresrätten får överlätas, överlåtelse sker i enlighet med avtalet.

Sägs avtalet upp enligt första, andra eller tredje stycket, har hyresvärden rätt till ersättning för skada.

Om en hyresvärd uppmanar ett konkursbo att ställa en lokal till hyresvärdens förfogande¹ och konkursboet inte inom en månad gör detta, ansvarar konkursboet för hyran från konkursbeslutet till dess lokalen ställs till hyresvärdens förfogande.

Lag (2003:530)

Överlåtelse av hyresrätten

36 § Den som hyr en lägenhet för att helt eller till väsentlig del använda den för handel, hantverk, industri eller annan förvärvsverksamhet, får överlåta hyresrätten till den som skall överta verksamheten, om hyresnämnden lämnar tillstånd till överlåtelsen. Sådant tillstånd skall lämnas, om hyresvärden ej har befogad anledning att motsätta sig att hyresrätten överläts. Har hyresgästen innehaft lägenheten mindre än tre år, får tillstånd dock lämnas endast om synnerliga skäl föreligger. Tillståndet kan förenas med villkor. *Lag (1984:694)*

¹ Vad som krävs för att lokalen ska anses ha ställts till hyresvärdens förfogande har lämnats åt rätts-tillämpningen. Syftet med bestämmelsen är att hyresvärden ska kunna förfoga över och utnyttja lokalen. Normalt är en lokal ställd till hyresvärdens förfogande när denne får nycklarna dit. – Om egendom har lämnats i en lokal, får hyresvärden förfara med den på sätt som anges i 27 § andra stycket, se prop. 2002/03:49 s. 145 [red.anm].

38 § Överlåter hyresgästen hyresrätten med samtycke av hyresvärden eller med tillstånd av hyresnämnden, är han fri från de skyldigheter som hyresavtalet innebär för honom för tiden efter överlåtelsen. Detta gäller endast om inte annat villkor ställts upp i samband med samtycket eller tillståndet.

Den nye hyresgästen svarar tillsammans med överlåtaren för skyldigheterna enligt avtalet för tiden före överlåtelsen, om inte något annat avtalats med hyresvärden. Vid ett lägenhetsbyte har en ny bostadshyresgäst dock ett sådant ansvar endast om han gentemot hyresvärden i en särskilt upprättad handling har åtagit sig det. Ett sådant åtagande medför inte skyldighet att betala något annat än hyresskulder och inte heller skyldighet att betala sådana skulder till ett högre belopp än som motsvarar hyran för de tre kalendermånaderna närmast före överlåtelsen. *Lag (1993:400)*

RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 1346/2000

Insolvensförfaranden(2000-05-29 [EGT L 160, 30.6.2000, s. 1]¹)

KAPITEL I	Allmänna bestämmelser	69
KAPITEL II	Erkännande av insolvensförfaranden	72
KAPITEL III	Sekundära insolvensförfaranden	75
KAPITEL IV	Upplysningar till borgenärer och om hur anspråk skall anmälas	77
KAPITEL V	Övergångs- och slutbestämmelser	77

Europeiska unionens råd har antagit denna förordning

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 61 c och artikel 67.1 i detta,

med beaktande av Förbundsrepubliken Tysklands och Republiken Finlands initiativ,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande, och

av följande skäl:

- (1) Europeiska unionen har som mål att upprätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa.
- (2) För att den inre marknaden skall fungera väl krävs det att gränsöverskridande insolvensförfaranden fungerar effektivt och smidigt och denna förordning behöver antas för att uppnå detta syfte som omfattas av det civilrättsliga samarbetet i den mening som avses i artikel 65 i fördraget.
- (3) Företagens verksamhet har i allt högre grad gränsöverskridande verkningar och regleras därför i allt större utsträckning av gemenskapsrätten. Eftersom sådana företags insolvens även påverkar den inre marknads goda funktion behövs en gemenskapsrättsakt som ställer krav på samordning av de åtgärder som skall vidtas beträffande en insolvent gäldenärs tillgångar.
- (4) För att den inre marknaden skall fungera väl måste det undvikas att parterna får motiv att överföra tillgångar från en medlemsstat till en annan eller att välja jurisdiktion för att få en förmånligare rättslig ställning ("forum shopping").
- (5) Målen kan inte uppnås fullt ut på nationell nivå och därför är det befogat att vidta åtgärder på gemenskapsnivå.
- (6) Enligt proportionalitetsprincipen bör förordningen begränsas till bestämmelser som reglerar behörigheten att inleda insolvensförfaranden samt att anta beslut som fattas omedelbart på grundval av insolvensförfaranden och står i nära samband med dessa. Dessutom bör förordningen innehålla bestämmelser om erkännande av dessa beslut och om tillämplig lag, vilka även tillgodoser den nämnda principens krav.
- (7) Konkurs, ackord och liknande förfaranden är undantagna från tillämpningsområdet för Brysselkonventionen från 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttsens område, ändrad genom konventionerna om tillträde till den konventionen.
- (8) För att uppnå syftet att förbättra insolvensförfaranden och kunna handlägga insolvensärenden med gränsöverskridande inslag effektivare är det nödvändigt och lämpligt att bestämmelserna om behörighet, erkännande och tillämplig lag på detta område blir föremål för gemenskapslagstiftning som är bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna.
- (9) Denna förordning bör gälla insolvensförfaranden, oavsett om gäldenären är en fysisk eller juridisk person, en affärsman eller privatperson och de insolvensförfaranden för vilka denna förordning är tillämplig anges i bilagorna. Den bör dock inte tillämpas på insolvensförfaranden som rör försäkringsföretag, kreditinstitut, investmentföretag som hanterar medel eller värdepapper för tredje mans räkning eller kollektiva investmentföretag. Dessa företag bör inte omfattas av förordningen eftersom de omfattas av särskild reglering och de nationella tillsynsmyndigheterna har i viss utsträckning mycket långtgående befogenheter att ingripa.
- (10) Insolvensförfaranden innebär inte nödvändigtvis ingripande av en rättslig myndighet. Uttrycket *domstol* i denna förordning bör ges en vid betydelse och innebära en person eller ett organ med bemyndigande enligt nationell lagstiftning att inleda insolvensförfaranden.

¹ Senast ändrad genom förordning 788/2008/EG [red.anm.].

För att förordningen skall vara tillämplig bör förfarandena (som består av åtgärder och formaliteter föreskrivna i lag) inte endast överensstämma med förordningens bestämmelser utan också vara officiellt erkända och ha rättsverkan i den medlemsstat där insolvensförfaranden inleds och förfarandena bör vara kollektiva insolvensförfaranden som innebär att gäldenären helt eller delvis berövas rådigheten över sina tillgångar samt att en förvaltare utses.

- (11) Förordningen utgår från det förhållandet att ett enda allmänligt insolvensförfarande inom hela gemenskapen knappast kan genomföras eftersom det finns så stora skillnader i materiell rätt mellan de olika medlemsstaterna. Mot bakgrund av detta skulle det ofta leda till svårigheter om rättsordningen i den stat där förfarandet inleds tillämpades undantagslöst. Detta gäller till exempel för den mycket skiftande utformningen av olika säkerhetsintressen som finns inom gemenskapen. Utformningen av de förmånsrätter som vissa borgenärer åtnjuter vid insolvensförfaranden skiljer sig ibland också fullständigt åt. Förordningen försöker ta hänsyn till detta på två olika sätt. Det bör å ena sidan anges särskilda bestämmelser om tillämplig lag för vissa typer av rättsliga relationer (t.ex. sakrätter och anställningsavtal). Det föreskrivs å andra sidan att det förutom ett huvudinsolvensförfarande med allmän räckvidd även skall finnas nationella förfaranden som bara omfattar tillgångar i den stat där förfarandet inleds.
- (12) Förordningen gör det möjligt att inleda huvudinsolvensförfaranden i den medlemsstat i vilken platsen där gäldenären har sina huvudsakliga intressen finns. Dessa förfaranden har allmän räckvidd och de avser att omfatta gäldenärens samtliga tillgångar. För att skydda intressen av olika slag tillåter förordningen att sekundärförfaranden inleds och löper parallellt med huvudförfarandena. Sekundärförfarandena får inledas i den medlemsstat där gäldenären har ett driftställe. Verkan av sekundärförfaranden är begränsade till tillgångar som finns i den staten. Tvingande regler för samordning med huvudförfarandena tillgodoser behovet av enhetlighet i gemenskapen.
- (13) Begreppet *platsen där de huvudsakliga intressena finns* bör motsvara den plats där gäldenären vanligtvis förvaltar sina intressen och därför är fastställbar för tredje man.
- (14) Förordningen tillämpas endast på förfaranden när platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns ligger i gemenskapen.
- (15) Genom denna förordning fastställs endast internationell behörighet, det vill säga att den medlemsstat utses, vars domstolar får inleda ett insolvensförfarande. Territoriell behörighet inom den medlemsstaten avgörs av den nationella rättsordningen i den berörda medlemsstaten.
- (16) Den domstol som har behörighet att inleda huvudinsolvensförfaranden bör ha rätt att besluta om interimistiska åtgärder och skyddsåtgärder från den tidpunkt då det begärdes att förfarandet skulle inledas. Säkerhetsåtgärder såväl före som efter det att ett insolvensförfarande har inletts är av stor vikt för att garantera effektiviteten i förfarandet. Enligt förordningen tillhandahålls olika möjligheter till sådana åtgärder. Den domstol som är behörig när det gäller huvudinsolvensförfarandet bör också kunna besluta om tillfälliga säkerhetsåtgärder för egendom som finns inom andra medlemsstaters territorium. En förvaltare som utses interimistiskt bör dessutom, innan huvudinsolvensförfarandet inleds, i de medlemsstater där gäldenären har ett driftställe, kunna begära att de säkerhetsåtgärder vidtas som är möjliga enligt dessa staters rättsordning.
- (17) Innan huvudinsolvensförfarandet inleds bör rätten att begära att ett insolvensförfarande skall inledas i den medlemsstat där gäldenären har ett driftställe begränsad till lokala borgenärer och det lokala driftställets borgenärer eller till fall där huvudinsolvensförfaranden inte får inledas enligt rättsordningen i den medlemsstat i vilken platsen där gäldenären har sina huvudsakliga intressen finns. Skälet till denna begränsning är att fall där territoriella insolvensförfaranden begärs före det huvudsakliga insolvensförfarandet skall begränsas till vad som är absolut nödvändigt. Om huvudinsolvensförfarandet inleds blir territoriella förfaranden sekundära.
- (18) Sedan huvudinsolvensförfarandet har inletts är rätten att begära att ett insolvensförfarande skall inledas i den medlemsstat där gäldenären har ett driftställe inte begränsad enligt denna förordning. Förvaltaren i huvudinsolvensförfarandet eller andra personer med bemyndigande enligt nationell rätt får begära att ett sekundärt insolvensförfarande inleds.
- (19) Sekundära insolvensförfaranden kan tjäna olika syften, förutom skydd av lokala intressen. Det kan uppkomma fall när gäldenärens tillgångar är alltför komplexa för att förvaltas som en enhet eller när skillnaderna i de berörda rättssystemen är så stora att svårigheter kan uppstå genom att verkningarna av rättsordningen i den stat där förfarandet inleds utsträcks till att omfatta övriga stater där tillgångarna finns. Av detta skäl får förvaltaren i huvudförfarandet begära att sekundärförfaranden inleds när detta krävs för en effektiv förvaltning av tillgångarna.

- (20) Huvudinsolvensförfaranden och sekundära förfaranden kan dock endast bidra till en effektiv avyttring av de tillgångar som finns om de förfaranden som pågår samtidigt samordnas. En viktig förutsättning för detta är ett nära samarbete mellan de olika förvaltarena vilket särskilt måste omfatta ett tillräckligt utbyte av information. För att säkerställa huvudinsolvensförfarandets dominerande roll bör förvaltaren av detta förfarande ges flera möjligheter att påverka sekundära förfaranden som pågår samtidigt. Han bör till exempel kunna föreslå en rekonstruktionsplan eller ett ackord eller begära att tillgångarna i det sekundära insolvensförfarandet inte får säljas.
- (21) En borgenär som har sitt hemvist eller sitt säte inom gemenskapen bör ha rätt att anmäla sina fordringar i vart och ett av de insolvensförfaranden som pågår i gemenskapen. Detta bör även gälla skattemyndigheter och socialförsäkringsorgan. För att borgenärerna skall behandlas lika måste dock utdelningarna samordnas. En borgenär bör få behålla det han har fått i utdelning i ett insolvensförfarande, men bör få delta i utdelningen av de sammanlagda tillgångarna i ett annat förfarande först när borgenärer med samma förmånsrättsliga ställning har fått samma andel i sina fordringar.
- (22) Enligt förordningen bör beslut som rör inledande, genomförande och slutförande av ett insolvensförfarande inom förordningens tillämpningsområde erkännas omedelbart, liksom beslut som har direkt samband med detta insolvensförfarande. Det automatiska erkännandet bör således leda till att de verkningar som förfarandet får genom rättsordningen i den stat där det inleds utsträcks till alla övriga medlemsstater. Erkännandet av de beslut som fattas av medlemsstaternas domstolar bör vila på principen om ömsesidigt förtroende. Därför bör grunderna för icke-erkännande reduceras till ett nödvändigt minimum. Enligt denna princip bör även konflikten lösas om domstolarna i två medlemsstater anser sig behöva att inleda ett huvudinsolvensförfarande. Beslutet i den domstol som först inleder ett förfarande bör erkännas i de andra medlemsstaterna utan att de ges befogenhet att påverka den domstols beslut.
- (23) I förordningen bör anges, för de områden som den omfattar, enhetliga lagvalsregler som inom sitt tillämpningsområde, ersätter nationella internationellt privaträttsliga regler. Om inte annat anges bör rättsordningen i den medlemsstat där förfarandet inleds vara tillämplig (lex concursus). Denna lagvalsregel om lagkonflikter bör gälla både för huvudförfarandet och lokala förfaranden. Lex concursus bestämmer samtliga verkningar av insolvensförfarandet; såväl processuella som materiella, för berörda personer och rättsliga förhållanden. Lex concursus anger alla förutsättningar för att inleda, genomföra och slutföra ett insolvensförfarande.
- (24) Det automatiska erkännandet av ett insolvensförfarande i den stat där förfarandet inleds kan hämma tillämpningen av de regler enligt vilka transaktioner genomförs i andra medlemsstater. För att skydda berättigade förväntningar och säkerheten vid transaktioner i andra medlemsstater än den medlemsstat där förfaranden inleds bör det anges ett antal undantag från den allmänna regeln.
- (25) Det finns ett särskilt behov av en särreglering när det gäller sakrättsliga frågor eftersom dessa är mycket viktiga för kreditväsendet. Grunderna, giltigheten och omfattningen av dessa sakrätter bör därför i allmänhet regleras enligt lex situs rättsordning och bör inte beröras av att ett insolvensförfarande inleds. En sakrättsligt skyddad rättsinnehavare bör därför kunna bibehålla sin rätt att separera egendom som omfattas av skyddet. Om tillgångarna är sakrättsligt skyddade enligt lex situs i en medlemsstat men huvudförfarandet genomförs i en annan medlemsstat, kan förvaltaren i huvudförfarandet begära att ett sekundärförfarande inleds vid den domstol som är behörig om en sakrätt görs gällande och om gäldenären har ett driftställe där. Om något sekundärförfarande inte inleds, måste överskottet vid försäljning av den tillgång som omfattas av sakrätt tillföras förvaltaren i huvudförfarandet.
- (26) Om kvittning inte är tillåten enligt inledningsstatens rättsordning bör borgenären likväl ha rätt till kvittning om detta är möjligt enligt tillämplig lag avseende den insolvente gäldenärens fordran. På detta sätt kommer kvittningen att få ett slags garantifunktion som grundas på rättsliga bestämmelser på vilka den berörde borgenären kan förlita sig vid den tidpunkt då fordran uppstår.
- (27) Det finns ett behov av skydd även för betalningssystem och finansiella marknader. Detta gäller till exempel de avtal om avveckling och nettnetnng som dessa system innehåller samt avyttring av värdepapper och de säkerheter som ställs för dessa transaktioner, vilket särskilt regleras genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/26/EG av den 19 maj 1998 om slutgiltig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper. För sådana transaktioner skall därför endast den rättsordning gälla som är tillämplig på det berörda systemet eller på den berörda marknaden. Denna bestämmelse syftar till att förhindra att de mekanismer för betalning och avveckling av transaktioner som gäller i betalnings- eller kvittningssystemen eller på medlemsstaternas reglerade finansiella marknader änd-

- ras om en deltagare blir insolvent. I direktiv 98/26/EG finns särskilda bestämmelser som bör ha företräde framför bestämmelserna i denna förordning.
- (28) För att skydda arbetstagarna och sysselsättningen måste de verkningar som insolvensförfarandena har för anställningsförhållandena och för parternas rättigheter och skyldigheter regleras genom den rättsordning som är tillämplig på avtalet enligt de allmänna reglerna om lagkonflikter. Alla andra rättsliga frågor rörande insolvens, till exempel huruvida arbetstagarnas fordringar skall skyddas genom förmånsrätt, och vilken prioritet denna förmånsrätt i förekommande fall skall ha, bör regleras enligt inledningsstatens rättsordning.
- (29) I affärslivets intresse bör på förvaltarens begäran det väsentliga innehållet i beslutet om att inleda ett insolvensförfarande offentliggöras i de andra medlemsstaterna. Om det finns ett driftställe i den berörda medlemsstaten kan ett obligatoriskt offentliggörande krävas. I inget av fallen bör emellertid offentliggörandet vara något villkor för att förfarandet skall erkännas utomlands.
- (30) Det kan finnas fall då några berörda personer inte känner till att ett förfarande har inletts och rättshandlar i god tro i strid med den nya situationen. För att skydda sådana personer som infriar en skuld hos gäldenären därför att de inte känner till att ett förfarande har inletts utomlands bör betalningen anses som befriande även om den skulle ha gjorts till den utländske förvaltaren.
- (31) Förordningen bör innehålla bilagor som rör organisationen av insolvensförfarandena. Efter som dessa bilagor utslutande hänför sig till medlemsstaternas lagstiftning finns det särskilda och väl grundade skäl för rådet att förbehålla sig rätten att ändra dessa bilagor för att kunna ta hänsyn till eventuella ändringar i medlemsstaternas nationella rättsordning.
- (32) Förenade kungariket och Irland har i enlighet med artikel 3 i det protokoll om Förenade kungarikets och Irlands ställning som är fogat till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen meddelat sin önskan att delta i antagandet och tillämpningen av denna förordning.
- (33) Danmark deltar i enlighet med artiklarna 1 och 2 i det protokoll om Danmarks ställning som är fogat till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen inte i antagandet av denna förordning och är därför inte bundet av den och omfattas inte av dess tillämpning.

Härigenom föreskrivs följande

KAPITEL I Allmänna bestämmelser

Artikel 1 Tillämpningsområde

1. Denna förordning skall tillämpas på kollektiva insolvensförfaranden som innebär att gäldenären helt eller delvis berövas rådigheten över sina tillgångar och att en förvaltare utses.
2. Denna förordning skall inte tillämpas på insolvensförfaranden som rör försäkringsföretag, kreditinstitut, investmentföretag som tillhandahåller tjänster som innebär hantering av medel eller värdepapper för tredje mans räkning eller kollektiva investmentföretag.

Artikel 2 Definitioner

I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

- a) *insolvensförfaranden*: de kollektiva förfaranden som avses i artikel 1.1. Förteckningen över dessa förfaranden finns i bilaga A.
- b) *förvaltare*: varje person eller institution som har till uppgift att förvalta eller realisera de tillgångar över vilka gäldenären berövats sin rådighet eller att övervaka dennes angelägenheter. Dessa personer och institutioner anges i bilaga C.
- c) *likvidationsförfarande*: ett insolvensförfarande i enlighet med a, inbegripet förfaranden som innebär att gäldenärens tillgångar kan avyttras, även när förfarandet avslutas genom ett ackord eller på annat liknande sätt eller avslutas på grund av att gäldenärens tillgångar inte räcker till för att betala kostnaderna för förfarandet. Dessa förfaranden anges i bilaga B.
- d) *domstol*: en medlemsstats rättsliga organ eller annan myndighet som har behörighet att inleda ett insolvensförfarande eller att fatta beslut under förfarandet.

- e) *beslut*: när det gäller att inleda ett insolvensförfarande eller utse en förvaltare, avses även ett avgörande av varje domstol som är behörig att inleda sådana förfaranden eller att utse en förvaltare.
- f) *tidpunkten för inledande av förfarandet*: den tidpunkt från vilken beslutet att inleda förfarandet gäller, oavsett om beslutet är slutligt eller inte.
- g) *den medlemsstat där tillgångar befinner sig för* så vitt angår
  - materiell egendom: den medlemsstat inom vars territorium egendomen finns,
  - egendom och rättigheter som ägaren eller innehavaren måste låta registrera i ett offentligt register: den medlemsstat under vars överinseende registret förs,
  - fordringar: den medlemsstat inom vars territorium platsen där gäldenären i fråga har sina huvudsakliga intressen finns, enligt definitionen i artikel 3.1.
- h) *driftställe*: varje verksamhetsplats där gäldenären annat än tillfälligt idkar ekonomisk verksamhet med personella och materiella resurser.

Artikel 3 Internationell behörighet

1. Domstolarna i den medlemsstat inom vars territorium platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns, har behörighet att inleda ett insolvensförfarande. För bolag och andra juridiska personer skall sätet anses vara platsen där de huvudsakliga intressena finns, om inte annat visas.
2. När platsen där en gäldenärs huvudsakliga intressen finns befinner sig inom en medlemsstats territorium, har domstolarna i en annan medlemsstat behörighet att inleda ett insolvensförfarande endast om gäldenären har ett driftställe i den senare medlemsstaten. Verkningarna av detta förfarande får enbart omfatta gäldenären tillhörig egendom som finns inom denna medlemsstats territorium.
3. När ett insolvensförfarande enligt punkt 1 har inletts, skall ett förfarande enligt punkt 2 som inleds därefter vara ett sekundärförfarande. Detta senare förfarande måste vara ett likvidationsförfarande.
4. Ett territoriellt insolvensförfarande enligt punkt 2 får inledas innan ett huvudförfarande med tillämpning av punkt 1 inletts endast i följande fall, nämligen
  - a) om ett insolvensförfarande enligt punkt 1 inte kan inledas enligt de förutsättningar som gäller enligt rättsordningen i den medlemsstat inom vars territorium platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns, eller
  - b) om begäran att inleda ett territoriellt insolvensförfarande har gjorts av en borgenär som har hemvist eller säte i den medlemsstat inom vars territorium det berörda driftstället är beläget, eller vars fordran härrör från verksamheten vid detta driftställe.

Artikel 4 Tillämplig lag

1. Om inte annat föreskrivs i denna förordning skall lagen i den medlemsstat inom vars territorium insolvensförfarandet inleds, nedan kallad inledningsstaten, vara tillämplig på insolvensförfarandet och dess verkningar.
2. Lagen i inledningsstaten skall bestämma förutsättningarna för att inleda ett förfarande, samt för att genomföra och slutföra det. Denna lag skall under alla förhållanden bestämma
  - a) mot vilka slags gäldenärer ett insolvensförfarande kan inledas,
  - b) vilka tillgångar som ingår i boet och hur de tillgångar skall behandlas vilken förvärvats av gäldenären efter det att insolvensförfarandet har inletts,
  - c) gäldenärens rådighet och förvaltarens behörighet,
  - d) förutsättningarna för kvittning,
  - e) insolvensförfarandets verkningar på gäldenärens gällande avtal,
  - f) insolvensförfarandets verkningar på förfaranden som inletts av enskilda borgenärer, med undantag för pågående rättegångar,

- g) de fordringar som skall anmälas i förfarandet och hur de fordringar skall behandlas, som uppkommit efter det att insolvensförfarandet har inletts,
- h) hur fordringar skall anmälas, styrkas och godtas,
- i) hur influtna medel skall fördelas, företrädesordningen och vilka rättigheter de borgenärer har, vilka efter det att insolvensförfarandet har inletts delvis tillgodosetts till följd av sakrättsligt skydd eller genom kvittning,
- j) förutsättningarna för och verkningarna av att insolvensförfarandet slutförs, varvid bl. a. avses avslutande genom ett ackord,
- k) borgenärernas ställning efter slutfört insolvensförfarande,
- l) vem som skall stå för kostnaderna för insolvensförfarandet,
- m) vilka återvinningsbestämmelser eller liknande bestämmelser som är tillämpliga.

Artikel 5 Tredjemansskydd

1. Borgenärs eller tredje mans sakrättsliga skydd beträffande materiell eller immateriell, fast eller lös egendom – både särskilda tillgångar och en samling obestämda tillgångar som en helhet och som ändras vid olika tidpunkter – som tillhör gäldenären och som vid den tidpunkt när ett insolvensförfarande inleds finns i en annan medlemsstat, skall inte påverkas av att ett insolvensförfarande inleds i en annan medlemsstat.
2. Bland de rättigheter som avses i punkt 1 ingår
  - a) rätten att förfoga över tillgången eller att ta ut sin fordran ur den eller dess avkastning, särskilt vid retentionsrätt eller panträtt,
  - b) ensamrätt att driva in en fordran, särskilt på grund av pant eller säkerhetsöverlåtelse,
  - c) rätten att begära egendomen åter från den som utan rättighetsinnehavarens samtycke har den i sin besittning eller använder den,
  - d) en sakrättsligt skyddad nyttjanderätt till egendomen.
3. En rättighet som upptagits i ett offentligt register och som har verkan mot tredje man och som därigenom får ett sådant sakrättsligt skydd som avses i punkt 1, skall anses ha sakrättsligt skydd.
4. Punkt 1 påverkar inte återvinningstalan som avses i artikel 4.2 m.

Artikel 6 Kvittning

1. Att ett insolvensförfarande inleds påverkar inte en borgenärs rätt att kvitta en fordran mot en fordran som gäldenären har mot honom, om sådan kvittning är tillåten enligt det lands lag, som är tillämplig på den insolvente gäldenärens fordran.
2. Punkt 1 hindrar inte återvinningstalan enligt artikel 4.2 m.

Artikel 7 Återtagandeförbehåll

1. En säljares återtaganderätt påverkas inte av att ett insolvensförfarande inleds beträffande köparen, om varan då förfarandet inleds finns i en annan medlemsstat än inledningsstaten.
2. Att ett insolvensförfarande inleds beträffande en säljare, efter det att han har levererat en vara, skall inte utgöra grund för att häva köpeavtalet och skall inte hindra köparen från att förvärva varan, om varan då förfarandet inleds finns i en annan medlemsstat än inledningsstaten.
3. Punkterna 1 och 2 påverkar inte återvinningstalan enligt artikel 4.2 m.

Artikel 8 Avtal avseende fast egendom

Verkan av ett insolvensförfarande på avtal om förvärv av eller nyttjanderätt till fast egendom skall regleras uteslutande av lagen i den medlemsstat inom vars territorium den fasta egendomen är belägen.

Artikel 9 Betalningssystem och finansiella marknader

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 5 skall verkningarna av ett insolvensförfarande på de rättigheter och skyldigheter som åvilar parter i ett betalnings- eller avräkningssystem eller på en finansiell marknad, uteslutande regleras av den medlemsstats lag, som är tillämplig på systemet eller marknaden.
2. Punkt 1 påverkar inte åtgärder som vidtas i samband med återvinning i enlighet med den lag som är tillämplig på betalningssystemet eller den finansiella marknaden i fråga.

Artikel 10 Anställningsavtal

Verkan av ett insolvensförfarande på anställningsavtal och anställningsförhållanden skall uteslutande regleras av den medlemsstats lag, som är tillämplig på anställningsavtalet.

Artikel 11 Verkan på registrerade rättigheter

Verkan av ett insolvensförfarande på gäldenärens rätt till fast egendom, skepp eller luftfartyg vilka är föremål för offentlig registrering, bestäms av lagen i den medlemsstat under vars överinseende registret förs.

Artikel 12 Gemenskapspatent och gemenskapsvarumärken

Vid tillämpningen av denna förordning får ett gemenskapspatent, ett gemenskapsvarumärke eller motsvarande rättighet som skapats genom gemenskapsrätten, ingå i förfarandet endast om det utgör ett förfarande som avses i artikel 3. 1.

Artikel 13 Handlingar som kan återvinnas

Artikel 4.2 m skall inte tillämpas om den som haft vinning av en återvinningsgrundande handling visar att

- handlingen omfattas av lagen i en annan medlemsstat än inledningsstaten och
- den lagen i det föreliggande fallet inte tillåter att handlingen angrips på något sätt.

Artikel 14 Skydd för tredje mans förvärv

Giltigheten av en åtgärd varigenom gäldenären, efter det att ett insolvensförfarande har inletts, mot vederlag disponerar över

- fast egendom eller
- ett skepp eller ett luftfartyg som är föremål för offentlig registrering eller
- värdepapper vars bestånd enligt lag är beroende av registrering

skall bestämmas av lagen i den stat inom vars territorium den fasta egendomen är belägen eller under vars överinseende registret förs.

Artikel 15 Verkan av ett insolvensförfarande på pågående rättegångar

Verkningar av ett insolvensförfarande på en pågående rättegång beträffande egendom eller rättigheter över vilka gäldenären inte längre äger rådhighet, regleras uteslutande av lagen i den medlemsstat där rättegången pågår.

KAPITEL II Erkännande av insolvensförfaranden

Artikel 16 Utgångspunkt

1. Beslut om att inleda ett insolvensförfarande fattat av en domstol i en medlemsstat, som har behörighet enligt artikel 3, skall från den tidpunkt det har verkan i inledningsstaten erkännas i alla andra medlemsstater.

Detta skall också gälla i de fall ett insolvensförfarande med hänsyn till gäldenärens rättsliga status inte kan inledas mot honom i de andra medlemsstaterna.

2. Erkännande av ett förfarande enligt artikel 3. 1 hindras inte att ett förfarande enligt artikel 3.2 inleds av en domstol i en annan medlemsstat. Detta senare förfarande är i så fall ett sekundärt insolvensförfarande i den mening som avses i kapitel III.

Artikel 17 Verkan av erkännande

1. Ett beslut varigenom ett förfarande enligt artikel 3.1 inleds, skall utan ytterligare formaliteter ha samma verkningar i alla andra medlemsstater som det har i inledningsstaten, om inte annat föreskrivs i denna förordning och så länge inte något förfarande enligt artikel 3.2 har inletts i dessa andra medlemsstater.
2. Verkan av ett beslut varigenom ett förfarande enligt artikel 3.2 inleds, får inte angripas i andra medlemsstater. Begränsningar av borgenärernas rättigheter, särskilt i form av betalningsansånd eller nedsättning av fordringar som en följd av detta förfarande skall ha verkan på egendom som befinner sig inom en annan medlemsstats territorium endast gentemot de borgenärer som har medgett detta.

Artikel 18 Förvaltarens behörighet

1. En förvaltare som har utsetts av en domstol som är behörig enligt artikel 3.1 har samma behörighet inom andra medlemsstaters territorier som han har enligt lagen i inledningsstaten, så länge inget annat insolvensförfarande har inletts eller säkerhetsåtgärder av motsatt innebörd har vidtagits till följd av en begäran om att ett insolvensförfarande skall inledas i denna andra stat. Förvaltaren har under alla förhållanden rätt att överföra gäldenärens egendom från den medlemsstats territorium inom vilket den befinner sig, om inte annat följer av artiklarna 5 och 7.
2. En förvaltare som har utsetts av en domstol som är behörig enligt artikel 3.2, får i en annan medlemsstat, utom rätta eller vid domstol, göra gällande att lös egendom efter det att ett insolvensförfarande har inletts har överförts från inledningsstaten till den andra medlemsstaten. Han får också vidta åtgärder i borgenärernas intresse avseende återvinning.
3. När förvaltaren utövar sitt uppdrag skall han efterkomma rättsordningen i den medlemsstat inom vars territorium han avser att vidta åtgärder, särskilt vad gäller förfarandet för att avyttra tillgångar. Hans behörighet innefattar inte rätten att använda tvångsåtgärder eller avgöra tvister.

Artikel 19 Bevis om utseende av förvaltare

En vidimerad kopia av beslutet att utse förvaltaren eller annat intyg utfärdat av behörig domstol utgör bevis på att han utsetts till förvaltare.

En översättning till det officiella språket eller till ett av de officiella språken i den medlemsstat inom vars territorium förvaltaren utövar sitt uppdrag får begäras. Ingen legalisering eller andra liknande formaliteter krävs.

Artikel 20 Överlämnande och avräkning

1. En borgenär som, efter det att ett förfarande enligt artikel 3.1 har inletts, på något sätt, exempelvis genom verkställighetsåtgärder, har helt eller delvis fått betalt ur egendom som tillhör gäldenären och som finns inom en annan medlemsstats territorium, skall till förvaltaren lämna vad han har fått, om inte annat följer av artiklarna 5 och 7.
2. För att tillförsäkra borgenärerna lika behandling skall en borgenär, som under ett pågående insolvensförfarande har fått delbetalning för sin fordran, delta i utdelning i andra förfaranden endast när borgenärer med samma förmånsrätt har fått motsvarande utdelning i ett sådant annat förfarande.

Artikel 21 Offentliggörande

1. På begäran av förvaltaren skall innehållet i beslutet om att inleda insolvensförfarandet och, när så är lämpligt, även beslutet att utse honom till förvaltare, offentliggöras i en annan medlemsstat i enlighet med de regler för offentliggörande som gäller i den staten. Ett sådant offentliggörande skall också ange vem som har utsetts till förvaltare och huruvida domstolen grundar sin behörighet på artiklarna 3.1 eller 3.2.

2. I en medlemsstat inom vars territorium gäldenären har ett driftställe får det emellertid föreskrivas att ett offentliggörande skall vara obligatoriskt. I sådant fall skall förvaltaren eller annan behörig myndighet i den medlemsstat där förfarandet enligt artikel 3.1 har inletts, vidta åtgärder så att offentliggörande sker.

Artikel 22 Registrering i ett offentligt register

1. Förvaltaren kan begära att ett beslut om att inleda ett förfarande enligt artikel 3.1 registreras i inskrivningsregistret, handelsregistret och annat offentligt register som förs i de andra medlemsstaterna.
2. I en medlemsstat kan det emellertid föreskrivas att registrering är obligatoriskt. I sådant fall skall förvaltaren eller behörig myndighet i den medlemsstat där förfarandet enligt artikel 3.1 inletts, vidta åtgärder så att registreringen sker.

Artikel 23 Kostnader

Kostnaderna för offentliggörande och registrering enligt artiklarna 21 och 22 skall anses som kostnader för förfarandet.

Artikel 24 Infriande av en skuld till gäldenären

1. Om en skuld till en gäldenär skall infrias hos förvaltaren i den medlemsstat där ett insolvensförfarande har inletts men i stället betalas till gäldenären i en annan medlemsstat, skall den betalningen anses befriande om betalaren inte kände till att förfarandet hade inletts.
2. När en sådan skuld har infriats före offentliggörandet enligt artikel 21 skall betalaren anses inte ha känt till att ett insolvensförfarande har inletts, om inte annat visas. När en skuld har infriats efter offentliggörandet, skall betalaren anses ha känt till att ett insolvensförfarande har inletts, om inte annat visas.

Artikel 25 Erkännande och verkställighet av andra beslut

1. Beslut som rör ett insolvensförfarandes genomförande och slutförande, samt ackord, och som fattats av en domstol, vars beslut om att inleda förfarandet erkänns i enlighet med artikel 16, skall erkännas utan krav på ytterligare formaliteter. Sådana beslut skall verkställas i enlighet med artiklarna 31–51, med undantag för artikel 34.2, i Brysselkonventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, ändrad genom konventionerna om tillträde till den konventionen.

Första stycket skall även gälla beslut som är direkt hänförliga till insolvensförfarandet och har nära samband härmed, även om de fattats av en annan domstol.

Första stycket skall även gälla beslut som rör säkerhetsåtgärder som fattats efter det att en begäran om att ett insolvensförfarande skall inledas har framställts.

2. Andra beslut än de som avses i punkt 1 skall erkännas och verkställas i enlighet med den konvention som avses i första stycket, i den mån den är tillämplig.
3. Medlemsstaterna behöver inte erkänna eller verkställa ett beslut som avses i första stycket om det skulle kunna innebära att den personliga friheten eller posthemligheten kränks.

Artikel 26 Ordre public

En medlemsstat får vägra att erkänna ett insolvensförfarande som har inletts i en annan medlemsstat eller vägra att verkställa beslut som fattats i samband med ett sådant förfarande, om verkningarna av ett sådant erkännande eller en sådan verkställighet skulle vara uppenbart oförenliga med grunderna för den statens rättsordning (ordre public), särskilt vad gäller statens grundläggande rättsprinciper och individens grundlagsenliga fri- och rättigheter.

KAPITEL III Sekundära insolvensförfaranden

Artikel 27 Förutsättningar för att inleda ett förfarande

Om ett förfarande enligt artikel 3.1 inletts av en domstol i en medlemsstat och detta förfarande erkänns i en annan medlemsstat (huvudförfarande), skall – utan att frågan om gäldenärens insolvens prövas i denna andra stat – ett sekundärt insolvensförfarande kunna inledas i denna medlemsstat, om någon domstol där är behörig enligt artikel 3.2. Detta förfarande måste vara ett förfarande som anges i bilaga B. Förfarandets verkan skall begränsas till de av gäldenärens tillgångar som finns inom denna andra medlemsstats territorium.

Artikel 28 Tillämplig lag

Om inte annat föreskrivs i denna förordning skall lagen i den medlemsstat inom vars territorium sekundärförfarandet inleds vara tillämplig på det förfarandet.

Artikel 29 Rätt att begära att ett förfarande inleds

Rätt att begära att ett sekundärförfarande inleds har

- a) förvaltaren i huvudförfarandet,
- b) varje annan person eller myndighet som har rätt att begära att ett insolvensförfarande inleds enligt lagen i den medlemsstat inom vars territorium begäran framställs om att sekundärförfarandet skall inledas.

Artikel 30 Förskottsbetalning av kostnader

När lagen i den medlemsstat där det begärts att ett sekundärförfarande skall inledas föreskriver att gäldenärens tillgångar skall räcka till för att täcka hela eller delar av förfarandekostnaderna, får domstolen begära att sökanden i förskott betalar för kostnaderna eller ställer tillräcklig säkerhet för dessa.

Artikel 31 Skyldighet att samarbeta och lämna upplysningar

1. Med de begränsningar som kan följa av sekretessbestämmelser är förvaltarna i huvud- och sekundärförfarandena skyldiga att informera varandra. De skall omedelbart delge varandra alla upplysningar som kan vara av värde för det andra förfarandet, särskilt upplysningar som rör hur långt anmälningsförfarandet fortskridit och alla åtgärder som syftar till att avsluta förfarandet.
2. Om inte annat följer av de bestämmelser som reglerar vart och ett av förfarandena, skall förvaltarna i huvud- och sekundärförfarandena samarbeta med varandra.
3. Förvaltaren i sekundärförfarandet skall så snart som möjligt ge förvaltaren i huvudförfarandet möjlighet att lämna förslag om avyttring eller användning av tillgångar som ingår i sekundärförfarandet.

Artikel 32 Utövandet av borgenärsrättigheter

1. Varje borgenär har rätt att anmäla sina fordringar i huvudförfarandet och i vilket sekundärförfarande som helst.
2. Förvaltarna i huvud- och sekundärförfarandena skall i de övriga förfarandena anmäla de fordringar som anmälts i det förfarande i vilket de utsetts, under förutsättning att detta är till fördel för borgenärerna i det förfarande de själva handhar; det gäller med förbehåll för borgenärernas rätt att motsätta sig det eller återkalla sin anmälan, när den tillämpliga rättsordningen tillåter det.
3. Förvaltaren i ett huvud- eller sekundärförfarande har rätt att delta i andra förfaranden på samma villkor som en borgenär, bland annat vad avser rätten att närvara vid borgenärssammanträden.

Artikel 33 Vilandeförklaring

1. Den domstol som har inlett ett sekundärförfarande skall på begäran av förvaltaren i huvudförfarandet helt eller delvis vilandeförklara sekundärförfarandet, förutsatt att domstolen i sådant fall får begära att förvaltaren i huvudförfarandet vidtar lämpliga åtgärder för att säkerställa borgenärernas eller grupper av borgenärers intressen i sekundärförfarandet. En sådan begäran från förvaltaren i huvudförfarandet får avslås endast om den påtagligt saknar intresse för borgenärerna i huvudförfarandet. En vilandeförklaring får bestämmas upp till tre månader. Vilandeförklaringen får förlängas. Den får förnyas för ytterligare perioder upp till tre månader.
2. Den domstol som avses i punkt 1 skall häva vilandeförklaringen
  - på begäran av förvaltaren i huvudförfarandet,
  - självmant, på begäran av en borgenär eller av förvaltaren i sekundärförfarandet om vilandeförklaringen inte längre framstår som motiverad, varvid hänsyn särskilt skall tas till intresset hos borgenärerna i huvud- eller sekundärförfarandet.

Artikel 34 Åtgärder för att avsluta sekundärförfarandet

1. Om den lag som är tillämplig på sekundärförfarandet tillåter att förfarandet avslutas utan likvidation genom en rekonstruktionsplan, ett ackord eller en liknande åtgärd, har förvaltaren i huvudförfarandet rätt att själv föreslå en sådan åtgärd.

Ett beslut om att sekundärförfarandet skall avslutas genom åtgärd som anges i första stycket blir slutgiltigt först om förvaltaren i huvudförfarandet samtycker till det. Saknas sådant samtycke kan beslutet dock bli slutgiltigt, om den föreslagna åtgärden inte påverkar det ekonomiska intresset hos borgenärerna i huvudförfarandet.
2. En sådan begränsning av borgenärernas rättigheter som härrör från en i punkt 1 avsedd åtgärd och som föreslås i ett sekundärförfarande, såsom ett betalningsanstånd eller en skuldnedsättning, har inte utan samtycke av alla berörda borgenärer någon verkan beträffande sådana gäldenärens tillgångar som inte omfattas av sekundärförfarandet.
3. Under den tid ett förfarande vilar på grund av beslut enligt artikel 33, kan endast förvaltaren i huvudförfarandet eller gäldenären med den förres samtycke begära att åtgärder enligt punkt 1 vidtas i sekundärförfarandet; andra förslag om sådana åtgärder kan varken godtas eller underställas omröstning.

Artikel 35 Överskott i sekundärförfarandet

Om, genom realisation av tillgångar, samtliga fordringar i sekundärförfarandet kan betalas, skall förvaltaren i detta förfarande genast överföra överskottet till förvaltaren i huvudförfarandet.

Artikel 36 Efterföljande inledning av huvudförfarandet

Om ett förfarande enligt artikel 3.1 inleds efter det att ett förfarande enligt artikel 3.2 har inletts i en annan medlemsstat, skall artiklarna 31-35 tillämpas på det först inledda förfarandet i den mån det förfarandets förlopp tillåter detta.

Artikel 37 Omvandling av det först inledda förfarandet

Förvaltaren i huvudförfarandet får begära att ett förfarande enligt bilaga A som har inletts tidigare i en annan medlemsstat skall omvandlas till ett likvidationsförfarande om det är i borgenärernas i huvudförfarandet intressen.

Den domstol som är behörig enligt artikel 3.2 skall besluta om omvandling till något av de förfaranden som anges i bilaga B.

Artikel 38 Säkerhetsåtgärder

Om en domstol i en medlemsstat – behörig enligt artikel 3.1 – interimistiskt utser en förvaltare i syfte att säkra gäldenärens tillgångar, är den interimistiskt utsedde förvaltaren behörig att begära att åtgärder vidtas för att skydda eller säkra gäldenärens tillgångar vilka finns i en annan medlemsstat, enligt den statens rättsordning, för tiden från det att begäran om att ett insolvensförfarande skall inledas har framställts fram till dess att beslut om att inleda ett förfarande har fattats.

KAPITEL IV Upplysningar till borgenärer och om hur anspråk skall anmälas

Artikel 39 Rätt att anmäla fordringar

Varje borgenär – inklusive skattemyndighet eller socialförsäkringsorgan i medlemsstaterna – som har sin hemvist eller sitt säte i en annan medlemsstat än inledningsstaten, har rätt att skriftligen anmäla sina fordringar i insolvensförfarandet.

Artikel 40 Skyldighet att underrätta borgenärer

1. När ett insolvensförfarande har inletts i en medlemsstat skall den behöriga domstolen eller den förvaltare som domstolen utsett omedelbart underrätta kända borgenärer med hemvist eller säte i andra medlemsstater om detta.
2. Underrättelsen, vilken skall sändas till var och en av dessa borgenärer, skall innehålla upplysningar om vilka tidsfrister som gäller och följden av att dessa tidsfrister inte iakttas, den myndighet eller det organ hos vilka fordringar skall anmälas och vad som gäller i övrigt. Underrättelsen skall också ange om borgenärer som har fordringar förenade med förmåns- eller säkerhetsrätt behöver anmäla sina fordringar.

Artikel 41 Innehållet i en anmälan av fordran

En borgenär skall översända en kopia av underlag, i den mån sådant finns, samt ange kravets art, datum för dess uppkomst och dess belopp, och om han gör gällande förmånsrätt, säkerhetsrätt eller återtagandeförbehåll, samt i vilken egendom den åberopade rätten gäller.

Artikel 42 Språk

1. Underrättelsen enligt artikel 40 skall tillhandahållas på det officiella eller ett av de officiella språken i inledningsstaten. En blankett med titeln "Anmodan att anmäla fordran. Tidsfrister att iaktta" angivet på samtliga Europeiska unionens institutioners officiella språk skall användas.
2. Varje borgenär med hemvist eller säte i en annan medlemsstat än inledningsstaten har rätt att anmäla sin fordran på det officiella eller något av de officiella språken i den staten. I sådant fall skall dock på anmälan anges "Anmälan av fordran" på det eller något av de officiella språken i inledningsstaten. Dessutom kan det krävas att borgenären tillhandahåller en översättning till det officiella språket eller ett av de officiella språken i den stat där förfarandet har inletts.

KAPITEL V Övergångs- och slutbestämmelser

Artikel 43 Tillämpning i tiden

Bestämmelserna i denna förordning gäller enbart för insolvensförfaranden som har inletts efter det att förordningen har trätt i kraft. Rättshandlingar som gäldenären har företagit före denna tidpunkt skall regleras av den lag som var tillämplig på rättshandlingen när den företogs.

Artikel 44 Förhållandet till konventioner

1. När denna förordning har trätt i kraft ersätter den i förhållandena mellan medlemsstaterna, vad gäller de frågor den omfattar, bl.a. följande konventioner som har ingåtts mellan två eller flera medlemsstater:
  - a) Konventionen mellan Belgien och Frankrike om domstolars behörighet samt erkännande och verkställighet av domar, skiljedomar och officiella handlingar undertecknad i Paris den 8 juli 1899.
  - b) Konventionen (med tilläggsprotokoll av den 13 juni 1973) mellan Belgien och Österrike om konkurs, ackord och betalningsinställelse undertecknad i Bryssel den 16 juli 1969.
  - c) Konventionen mellan Belgien och Nederländerna om konkurs samt om domstolars territoriella behörighet samt erkännande och verkställighet av domar, skiljedomar och officiella handlingar undertecknad i Bryssel den 28 mars 1925.
  - d) Traktaten mellan Tyskland och Österrike om konkurs och ackord undertecknad i Wien den 25 maj 1979.
  - e) Konventionen mellan Frankrike och Österrike om erkännande och verkställighet av konkursbeslut undertecknad i Wien den 27 februari 1979.
  - f) Konventionen mellan Frankrike och Italien om verkställighet av domar på det civil- och handelsrättsliga området undertecknad i Rom den 3 juni 1930.
  - g) Konventionen mellan Italien och Österrike om konkurs och ackord undertecknad i Rom den 12 juli 1977.
  - h) Konventionen mellan Nederländerna och Tyskland om ömsesidigt erkännande och verkställighet av domar och andra exekutionstitlar på det civil- och handelsrättsliga området undertecknad i Haag den 30 augusti 1962.
  - i) Konventionen samt dess protokoll, mellan Förenade kungariket och Belgien om ömsesidig verkställighet av domar på det civil- och handelsrättsliga området undertecknad i Bryssel den 2 maj 1934.
  - j) Konventionen mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige angående konkurs undertecknad i Köpenhamn den 7 november 1933.
  - k) Den europeiska konventionen om vissa internationella aspekter rörande konkurser undertecknad i Istanbul den 5 juni 1990.
  - l) Konventionen mellan Jugoslavien och Grekland om ömsesidigt erkännande och verkställighet av domar, undertecknad i Aten den 18 juni 1959.
  - m) Avtalet mellan Jugoslavien och Österrike om ömsesidigt erkännande och verkställighet av skiljedomar och skiljedomsavgöranden i handelsärenden, undertecknat i Belgrad den 18 mars 1960.
  - n) Konventionen mellan Jugoslavien och Italien om ömsesidigt rättsligt samarbete i civila och administrativa ärenden, undertecknad i Rom den 3 december 1960.
  - o) Avtalet mellan Jugoslavien och Belgien om civil- och handelsrättsligt samarbete, undertecknat i Belgrad den 24 september 1971.
  - p) Konventionen mellan Jugoslaviens och Frankrikes regeringar om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, undertecknad i Paris den 18 maj 1971.
  - q) Avtalet mellan Tjeckoslovakien och Grekland om rättslig hjälp i civil- och brottmål, undertecknat i Aten den 22 oktober 1980, som fortfarande är i kraft mellan Tjeckien och Grekland.
  - r) Avtalet mellan Tjeckoslovakien och Cypern om rättslig hjälp i civil- och brottmål, undertecknat i Nicosia den 23 april 1982, som fortfarande är i kraft mellan Tjeckien och Cypern.
  - s) Traktaten mellan Tjeckoslovariens regering och Frankrikes regering om rättslig hjälp samt erkännande och verkställighet av domar i civil-, familje- och handelsrättsliga ärenden, undertecknad i Paris den 10 maj 1984, som fortfarande är i kraft mellan Tjeckien och Frankrike.

- t) Traktaten mellan Tjeckoslovakien och Italien om rättslig hjälp i civil- och brottmål, undertecknad i Prag den 6 december 1985, som fortfarande är i kraft mellan Tjeckien och Italien.
  - u) Avtalet mellan Lettland, Estland och Litauen om rättslig hjälp och rättsförhållanden, undertecknat i Tallinn den 11 november 1992.
  - v) Avtalet mellan Estland och Polen om rättslig hjälp och rättsliga förhållanden i civil-, arbets- och straffrättsliga ärenden, undertecknat i Tallinn den 27 november 1998.
  - w) Avtalet mellan Litauen och Polen om rättslig hjälp och rättsförhållanden i civil-, familje-, arbets- och straffrättsliga ärenden, undertecknat i Warszawa den 26 januari 1993.
  - x) Konventionen mellan Rumänien och Grekland om rättslig hjälp i civil- och straffrättsliga ärenden, med protokoll, undertecknad i Bukarest den 19 oktober 1972.
  - y) Konventionen mellan Rumänien och Frankrike om rättslig hjälp på privaträttsens område, undertecknad i Paris den 5 november 1974.
  - z) Avtalet mellan Bulgarien och Grekland om rättslig hjälp i civil- och straffrättsliga ärenden, undertecknat i Aten den 10 april 1976.
  - aa) Avtalet mellan Bulgarien och Cypern om rättslig hjälp i civil- och straffrättsliga ärenden, undertecknat i Nicosia den 29 april 1983.
  - ab) Avtalet mellan Bulgariens regering och Frankrikes regering om ömsesidig rättslig hjälp i civilrättsliga ärenden, undertecknat i Sofia den 18 januari 1989.
  - ac) Fördraget mellan Rumänien och Tjeckien om rättslig hjälp i civilrättsliga ärenden, undertecknat i Bukarest den 11 juli 1994.
  - ad) Fördraget mellan Rumänien och Polen om rättslig hjälp och rättsförhållanden i civilrättsliga ärenden, undertecknat i Bukarest den 15 maj 1999.
2. De konventioner som anges i punkt 1 skall tillämpas på frågor som avser förfaranden som har inletts innan denna förordning har trätt i kraft.
3. Denna förordning är inte tillämplig
- a) i en medlemsstat i den utsträckning den är oförenlig med förpliktelser som uppstår i samband med konkurs och som härrör från en konvention som medlemsstaten före ikraftträdande av denna förordning har slutit med ett eller flera tredje länder.
  - b) i Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland i den utsträckning den är oförenlig med förpliktelser som uppstår i samband med konkurs och likvidation av insolventa bolag och som härrör från överenskommelser inom ramen för samväldet vilka föreligger när denna förordning träder i kraft. *Förordning (1791/2006/EG).*

Artikel 45 *Ändringar av bilagorna*

Rådet får fatta beslut med kvalificerad majoritet på initiativ av en av sina medlemmar eller på förslag från kommissionen, om ändring av bilagorna.

Artikel 46 *Rapporter*

Kommissionen skall senast den 1 juni 2012 och vart femte år därefter, till Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén, lägga fram en rapport om tillämpningen av denna förordning. Rapporten skall vid behov åtföljas av förslag till ändringar av denna förordning.

Artikel 47 *Ikraftträdande*

Denna förordning träder i kraft den 31 maj 2002.

[Bilagorna återges ej här; red.anm.]

Lag (2005:1046) med kompletterande bestämmelser till insolvensförordningen

1 § Denna lag kompletterar rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden (insolvensförordningen).

Insolvensförfaranden i svensk rätt är enligt insolvensförordningen konkurs och företagsrekonstruktion.

2 § En ansökan om konkurs eller företagsrekonstruktion skall anses avse ett förfarande enligt artikel 3.1 insolvensförordningen (huvudinsolvensförfarande), om det inte anges att den avser ett förfarande enligt artikel 3.2 insolvensförordningen (territoriellt begränsat förfarande). Sökanden skall styrka de omständigheter som ligger till grund för svensk domstols behörighet och för det förfarande enligt insolvensförordningen som ansökan avser.

En ansökan skall avvisas, om grunden för ansökan inte framgår och sökanden inte följer ett föreläggande att avhjälpa bristen.

3 § När ett huvudinsolvensförfarande har beslutats i en annan medlemsstat och förfarandet avser en gäldenär med ett driftställe i Sverige, skall beslutet anmälas till Bolagsverket för kungörande. Också i andra fall får en sådan anmälan göras. Insolvensförfarandet skall kungöras i Post- och InrikesTidningar.

Det som enligt svensk lag eller annan författning gäller i fråga om anteckning av beslut om konkurs i offentliga register gäller också när ett huvudinsolvensförfarande har beslutats i en annan medlemsstat. Beslutet skall anmälas till Bolagsverket som skall underrätta den som för respektive register.

Regeringen får meddela föreskrifter om vad som skall framgå av anmälan om kungörande enligt första stycket och av anmälan om registrering enligt andra stycket.

För kungörande och hantering av anmälan om registrering får Bolagsverket ta ut avgifter. Regeringen får meddela föreskrifter om avgifternas storlek.

4 § Det är i Sverige konkursförvaltaren och rekonstruktören som har den registreringsskyldighet som avses i artikel 22.2 insolvensförordningen och den underrättelseskyldighet som avses i artikel 40 insolvensförordningen.

Propositioner

SFS 2005:1046

Prop. 2005/06:37

Förordning (2005:1056) om kungörande och registrering av vissa insolvensförfaranden

Tillämpningsområde

1 § Denna förordning gäller vid tillämpning av rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden (insolvensförordningen).

Territoriellt begränsade förfaranden

2 § Om ett beslut om konkurs eller företagsrekonstruktion avser ett territoriellt begränsat förfarande, skall domstolen ange detta i beslutet. Avser beslutet ett sekundärförfarande enligt artikel 3.3 insolvensförordningen, skall också detta anges.

Kungörande

3 § En anmälan om kungörande enligt 3 § första stycket lagen (2005:1046) med kompletterande bestämmelser till insolvensförordningen skall innehålla uppgifter om

1. vilken gäldenär beslutet avser,
2. vilken domstol som har fattat beslutet,
3. när beslutet har fattats,
4. vem som har utsetts till förvaltare, och
5. om förfarandet är ett huvudinsolvensförfarande eller ett territoriellt begränsat förfarande.

Registrering

4 § En anmälan om registrering enligt 3 § andra stycket lagen (2005:1046) med kompletterande bestämmelser till insolvensförordningen skall göras om gäldenären

1. har beviljats företagsinteckning i Sverige,
2. är en registrerad juridisk person eller en enskild näringsidkare som är införd i handelsregistret,
3. är auktoriserad eller godkänd revisor och verksam i Sverige,
4. är förmyndare, god man eller förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken,
5. har fast egendom eller tomträtt som är införd i fastighetsregistret,
6. har i Sverige registrerat skepp eller skeppsbygge, andel i sådan egendom eller villkorlig äganderätt till egendomen eller till andel i den,
7. har i Sverige registrerat luftfartyg eller andel i eller intecknade reservdelar till sådant luftfartyg,
8. är advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå och är verksam i Sverige,
9. är fastighetsmäklare och är verksam i Sverige,
10. är deltagare i ett anmält avvecklingssystem i Sverige enligt lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden,
11. har elcertifikat som är registrerade i elcertifikatsregistret, eller
12. i annat fall har tillstånd att utöva eller förestå en viss näringsverksamhet i Sverige och tillståndet enligt lag eller annan författning kan komma att upphöra på grund av beslutet.

Av anmälan skall det, förutom uppgift om vilka av punkterna 1–12 som föranleder registrering, framgå

1. vilken gäldenär beslutet avser,
2. vilken domstol som har fattat beslutet,
3. när beslutet har fattats,
4. vem som har utsetts till förvaltare, och
5. samtliga uppgifter som har betydelse för identifieringen av föremålet för registrering.

5 § När en anmälan enligt 4 § har gjorts, skall Bolagsverket anteckna förhållandet i de register som verket för samt underrätta

1. inskrivningsmyndigheten för företagsinteckning, om gäldenären har beviljats företagsinteckning,
2. Revisorsnämnden, om gäldenären är auktoriserad eller godkänd revisor,
3. överförmyndaren, om gäldenären är förmyndare, god man eller sådan förvaltare som förordnats enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken,
4. inskrivningsmyndigheten, om gäldenären har fast egendom eller tomträtt,
5. registermyndigheten, om gäldenären har registrerat skepp eller skeppsbygge, andel i sådan egendom eller villkorlig äganderätt till egendomen eller till andel i den,
6. inskrivnings- och registermyndigheterna, om gäldenären har registrerat luftfartyg eller andel i eller in-tecknade reservdelar till sådant luftfartyg,
7. Sveriges advokatsamfund, om gäldenären är advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå,
8. Fastighetsmäklarnämnden, om gäldenären är fastighetsmäklare,
9. Finansinspektionen, om gäldenären är deltagare i ett anmält avvecklings-system enligt lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden,
10. Affärsverket svenska kraftnät, om gäldenären har elcertifikat som är registrerade i elcertifikatsregistret enligt lagen (2003:113) om elcertifikat,
11. tillståndsmyndigheten, om gäldenären i annat fall har tillstånd att utöva eller förestå en viss näringsverksamhet och tillståndet enligt lag eller annan författning kan komma att upphöra på grund av insolvensbeslutet, eller
12. Kronofogdemyndigheten, om gäldenären har utmättningsbar egendom.

Avgifter

6 § Avgift skall betalas med 600 kr i ärenden som rör kungöranden enligt 3 § och med 800 kr i ärenden som rör hantering av registreringar enligt 4 §. Avgiften skall betalas till Bolagsverket när anmälan ges in.

Lag (2005:1047) om internationella förhållanden rörande försäkringsföretags och kreditinstituts insolvens

(senast ändrad genom SFS 2007:567)

Tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller vid en rekonstruktionsåtgärd eller ett likvidationsförfarande för ett försäkringsföretag eller ett kreditinstitut hemmahörande i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES).

Lagen gäller också i tillämpliga delar för andra försäkringsföretag och kreditinstitut som har beviljats tillstånd att bedriva verksamhet genom filial i en stat inom EES.

Lagen gäller inte för sådana försäkringsföretag vars försäkringsrörelse omfattar endast återförsäkring.

2 § I denna lag betyder

1. *rekonstruktionsåtgärd*: åtgärd som har beslutats av domstol eller annan myndighet för att bevara eller återställa ett företags eller ett instituts finansiella ställning och som kan påverka andras rätt,
2. *likvidationsförfarande*: tvångslikvidation, konkurs och liknande kollektivt tvingande förfarande som har beslutats av domstol eller annan myndighet och innebär att företagets eller institutets tillgångar avyttras och behållningen fördelas mellan borgenärerna, aktieägarna eller delägarna,
3. *rekonstruktör*: den som utses av en myndighet för att vidta en rekonstruktionsåtgärd,
4. *förvaltare*: den som utses av en myndighet för att ha hand om ett likvidationsförfarande.

Svensk domsrätt

3 § Svensk domstol eller annan myndighet får ta upp en ansökan om ett likvidationsförfarande, endast om företaget eller institutet är hemmahörande i Sverige eller är hemmahörande utanför EES och har beviljats tillstånd att bedriva verksamhet genom filial här.

Verkan av rekonstruktionsåtgärd och likvidationsförfarande i andra stater inom EES

4 § En rekonstruktionsåtgärd och ett likvidationsförfarande i en annan stat inom EES har verkan i Sverige i enlighet med vad som gäller i den staten. Rekonstruktörens eller förvaltarens behörighet gäller också här.

Rekonstruktörens eller förvaltarens behörighet skall anses styrkt genom förordnandet i original eller i bestyrkt kopia eller genom annat särskilt intyg. På begäran skall en svensk översättning tillhandahållas.

Tillämplig lag m.m.

5 § I ett svenskt likvidationsförfarande och i fråga om dess verkan tillämpas svensk lag, om inte annat följer av 6–15 §§.

6 § Har någon före förfarandet en rätt till egendom i en annan stat inom EES som gäller mot företagets eller institutets borgenärer, påverkar förfarandet inte den rätten.

7 § I fråga om verkan av förfarandet på ett anställningsavtal tillämpas lagen i den stat inom EES som gäller för avtalet.

8 § I fråga om verkan av förfarandet på ett avtal om nyttjanderätt till eller förvärv av fast egendom tillämpas lagen i den stat inom EES där egendomen är belägen. Den lagen avgör också frågan om egendomen är fast eller lös.

9 § I fråga om verkan av förfarandet på sådan rätt till fast egendom, skepp eller luftfartyg som följer av en anteckning i ett offentligt register tillämpas lagen i den stat inom EES där registret förs.

10 § I fråga om giltigheten av vissa förfoganden efter beslutet om förfarandet tillämpas lagen i den stat inom EES där fast egendom är belägen eller där ett register eller ett konto förs eller ett förvaringssystem finns. Detta gäller om ett företag eller ett institut mot ersättning förfogar över

1. fast egendom,
2. skepp eller luftfartyg till vilket rätten följer av en anteckning i ett offentligt register, eller
3. värdepapper för vars giltighet, eller för att ett förfogande över dem skall vara giltigt, det förutsätts att en anteckning görs i ett register eller på ett konto enligt lagen i en stat inom EES, eller i ett centralt förvaringssystem som regleras av lagen i en stat inom EES.

11 § I fråga om verkan av förfarandet på en pågående rättegång som gäller egendom eller rättigheter som företaget eller institutet inte längre råder över tillämpas lagen i den stat inom EES där rättegången pågår.

12 § I fråga om verkan av förfarandet på sådan rätt som följer av ett avtal på en reglerad marknad för finansiella instrument eller på ett avtal om avräkning eller återköp tillämpas den lag som gäller för avtalet. *Lag (2007:567)*

13 § I fråga om verkan av förfarandet när det gäller sådana finansiella instrument som avses i 5 kap. 3 § lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument tillämpas den lag som följer av nämnda paragraf.

I fråga om verkan av förfarandet på företagets eller institutets rättigheter och skyldigheter som deltagare i ett anmält avvecklingssystem tillämpas den lag som följer av 12 § lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden.

14 § Förutom den rätt en borgenär kan ha till kvittning av en fordran enligt någon annan svensk lag har borgenären rätt till kvittning, om kvittning får ske enligt lagen i den stat inom EES som är tillämplig på fordran mot borgenären.

15 § Om lagen i någon annan stat inom EES är tillämplig på en rättshandling och den lagen inte medger att rättshandlingen angräps, får återvinning av rättshandlingen inte ske.

Registrering och underrättelseskyldighet

16 § Det som enligt svensk lag eller annan författning gäller i fråga om anteckning av beslut om konkurs i offentliga register gäller också när en rekonstruktionsåtgärd eller ett likvidationsförfarande har beslutats i en annan stat inom EES. Beslutet skall anmälas till Finansinspektionen som skall underrätta den som för respektive register.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om vad som skall framgå av anmälan om registrering.

Om det av lagen i en annan stat inom EES följer att ett svenskt likvidationsförfarande skall registreras där, skall förvaltaren se till att detta sker.

17 § När ett beslut om likvidationsförfarande har meddelats av svensk domstol eller annan myndighet, skall förvaltaren utan dröjsmål skriftligen underrätta kända borgenärer med hänvisning till en annan stat inom EES. I underrättelsen skall det anges vilken domstol eller annan myndighet som handlägger förfarandet, vem som är förvaltare, hur fordringar kan göras gällande och andra uppgifter av betydelse för borgenärerna.

Förvaltaren skall fortlöpande hålla borgenärerna underrättade om hur förfarandet fortskrider.

Propositioner

SFS 2005:1047
Prop. 2005/06:37

SFS 2007:567
Prop. 2006/07:115

Förordning (2005:1057) om internationella förhållanden rörande försäkringsföretags och kreditinstituts insolvens

(senast ändrad genom SFS 2007:340)

Tillämpningsområde

1 § Denna förordning har samma tillämpningsområde som lagen (2005:1047) om internationella förhållanden rörande försäkringsföretags och kreditinstituts insolvens.

Offentliggöranden

2 § När ett likvidationsförfarande har beslutats i Sverige för ett försäkringsföretag eller ett kreditinstitut som är hemmahörande här, skall Finansinspektionen se till att detta offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning och i övrigt på lämpligt sätt. Om likvidationsförfarandet avser ett kreditinstitut, skall offentliggörandet dessutom ske i två nationella tidningar i var och en av de stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) där företaget har en filial. Offentliggörandet skall innehålla uppgifter om vilken myndighet som har fattat beslutet, vilken lag som är tillämplig på förfarandet och vem som har utsetts till förvaltare.

Om Finansinspektionen har underrättats om att en rekonstruktionsåtgärd har vidtagits eller ett likvidationsförfarande beslutats i någon annan stat inom EES, får Finansinspektionen kungöra det på lämpligt sätt i Sverige.

Underrättelser

3 § Finansinspektionen skall skyndsamt underrätta tillsynsmyndigheterna i andra stater inom EES om att ett likvidationsförfarande har beslutats i Sverige. Avser förfarandet ett försäkringsföretag eller ett kreditinstitut som är hemmahörande utanför EES och som har etablerat en filial i Sverige, behöver Finansinspektionen endast underrätta tillsynsmyndigheterna i de andra stater inom EES där företaget eller institutet har etablerat en filial.

Om ett försäkringsföretag eller ett kreditinstitut som är hemmahörande i en annan stat inom EES har en filial i Sverige och rekonstruktionsåtgärder behöver vidtas i fråga om företaget eller institutet, skall Finansinspektionen underrätta tillsynsmyndigheten i företagets eller institutets hemland.

3 a § När en förvaltare fullgör sin underrättelseskyldighet enligt 17 § lagen (2005:1047) om internationella förhållanden rörande försäkringsföretags och kreditinstituts insolvens, skall han eller hon använda en blankett med rubriken "Anmodan att anmäla en fordran – tidsfrister att beakta". Om det är fråga om att lämna synpunkter på en fordran, skall förvaltaren använda en blankett med rubriken "Anmodan att lämna synpunkter angående en fordran – tidsfrister att beakta". Rubrikerna skall anges på Europeiska unionens samtliga officiella språk.

En borgenär med hemvist eller säte i en annan stat inom EES får anmäla sin fordran, eller komma in med synpunkter på sin fordran, på den statens officiella språk. Handlingarna skall ha rubriken "Anmälan av fordran" respektive rubriken "Synpunkter angående fordringar" på svenska. Förvaltaren får begära att borgenären översätter hela handlingen till svenska. *Förordning (2007:340)*

Registrering

4 § En anmälan om registrering enligt 16 § lagen (2005:1047) om internationella förhållanden rörande försäkringsföretags och kreditinstituts insolvens skall göras om försäkringsföretaget eller kreditinstitutet

1. har beviljats företagsinteckning i Sverige,
2. har fast egendom eller tomträtt som är införd i fastighetsregistret,

3. har i Sverige registrerat skepp eller skeppsbygge, andel i sådan egendom eller villkorlig äganderätt till egendomen eller till andel i den,
4. har i Sverige registrerat luftfartyg eller andel i eller intecknade reservdelar till sådant luftfartyg,
5. är deltagare i ett anmält avvecklingssystem i Sverige enligt lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden,
6. har elcertifikat som är registrerade i elcertifikatsregistret, eller
7. i annat fall har tillstånd att utöva eller förestå en viss näringsverksamhet i Sverige och tillståndet enligt lag eller annan författning kan komma att upphöra på grund av beslutet.

Av anmälan skall det, förutom uppgift om vilka av punkterna 1–7 som föranleder registrering, framgå

1. vilken gäldenär beslutet avser,
2. vilken domstol som har fattat beslutet,
3. när beslutet har fattats,
4. vem som har utsetts till förvaltare, och
5. samtliga uppgifter som har betydelse för identifiering av föremålet för registrering.

5 § När en anmälan enligt 4 § har gjorts, skall Finansinspektionen anteckna förhållandet i de register inspektionen för samt underrätta

1. inskrivningsmyndigheten för företagsinteckning, om försäkringsföretaget eller kreditinstitutet har beviljats företagsinteckning,
2. inskrivningsmyndigheten, om företaget eller institutet har fast egendom eller tomträtt,
3. registermyndigheten, om företaget eller institutet har registrerat skepp eller skeppsbygge, andel i sådan egendom eller villkorlig äganderätt till egendomen eller till andel i den,
4. inskrivnings- och registermyndigheterna, om företaget eller institutet har registrerat luftfartyg eller andel i eller intecknade reservdelar till sådant luftfartyg,
5. Affärsverket svenska kraftnät, om företaget eller institutet har elcertifikat som är registrerade i elcertifikatsregistret enligt lagen (2003:113) om elcertifikat,
6. tillståndsmyndigheten, om företaget eller institutet har tillstånd att utöva eller förestå en viss näringsverksamhet och tillståndet enligt lag eller annan författning kan komma att upphöra på grund av beslutet om rekonstruktionsåtgärd eller likvidationsförfarande, eller
7. Kronofogdemyndigheten, om företaget eller institutet har utmätningsbar egendom i Sverige.

Samarbete vid samtidiga likvidationsförfaranden för filialer

6 § När likvidationsförfaranden som gäller filialer till ett försäkringsföretag eller ett kreditinstitut hemmahörande utanför EES pågår samtidigt i Sverige och i en annan stat inom EES, skall Finansinspektionen och förvaltaren sträva efter att samordna sina åtgärder med motsvarande organ i den andra staten.

Lag (1981:6) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land

(senast ändrad genom SFS 2005:1049)

1 § Om någon som försätts i konkurs här i riket har egendom även i Danmark, Finland, Island eller Norge, skall konkursen omfatta denna egendom.

I fråga om sådan egendom skall, om inte annat följer av denna lag, svensk lag tillämpas i följande hänseenden: den verkan konkursen medför beträffande gäldenärens rätt att råda över sin egendom, vad som ingår i konkursboet och återvinning till konkursboet, gäldenärens rättigheter och skyldigheter under konkurs, konkursboets förvaltning, borgenärens betalnings- och förmånsrätt, utdelning, ackord samt avslutande av konkurs. I konkursboet skall dock inte ingå egendom som enligt lagen i det land där den finns över huvud inte får tas i anspråk av ägarens borgenärer.

Särskilda bestämmelser finns i rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden och lagen (2005:1047) om internationella förhållanden rörande försäkringsföretags och kreditinstituts insolvens. *Lag (2005:1049)*

2 § Inträffar här i riket en konkurs som omfattar egendom i ett annat nordiskt land, skall rätten utan dröjsmål låta kungöra konkursbeslutet i den för offentliga meddelanden avsedda tidningen i det andra landet.

Om ett beslut om offentlig ackordsförhandling utan konkurs meddelas här i riket och gäldenären har egendom i ett annat nordiskt land, skall beslutet kungöras i det andra landet i enlighet med vad som sägs i första stycket. *Lag (1987:676)*

3 § Uppkommer i en svensk konkurs fråga om återvinning till konkursboet av ett skepp, ett skeppsbygge eller ett luftfartyg som är registrerat i ett annat nordiskt land eller av en andel i sådan egendom, tillämpas lagen i det land där egendomen är registrerad. Detsamma gäller i frågan huruvida inskrivning i offentligt register har betydelse för giltigheten gentemot konkursboet av gäldenärens förfogande över egendom av angivet slag.

4 § Om lös egendom som inte omfattas av 3 § är satt till underpant för skuld i enlighet med lagen i ett annat nordiskt land och egendomen vid tiden för konkursbeslutet är kvar i detta land, tillämpas det landets bestämmelser om verkan mot konkursbo av att inskrivning (*tinglysning*) av pantsättningen har skett eller försumrats.

5 § Vilken verkan en konkurs skall ha på den rätt som har vunnits genom utmätning (*utlägg*) i ett annat nordiskt land och på ett där påbörjat utmätningsförfarande bedöms enligt det landets lag.

6 § Om egendom som vid tiden för konkursbeslutet fanns i ett annat nordiskt land är pantsatt eller om den enligt det landets lag får kvarhållas till säkerhet för fordran, skall det landets lag tillämpas i fråga om rätten att ta ut fordringen ur egendomen.

7 § Försäljning av konkursboets egendom i ett annat nordiskt land skall ske enligt det landets lag.

8 § Fråga huruvida särskild förmånsrätt äger rum i egendom som vid tiden för konkursbeslutet fanns i ett annat nordiskt land samt fråga om företrädet mellan flera särskilda förmånsrätter i sådan egendom avgörs enligt det landets lag. Särskild förmånsrätt har företräde framför allmän förmånsrätt när det gäller angiven egendom.

Beträffande förmånsrätt i fartyg och fartyg under byggnad gäller utan hinder av första stycket 3 kap. 21, 51 och 52 §§ sjölagen (1994:1009). Detsamma gäller beträffande annan verkan i förhållande till tredje man.

Fråga huruvida förmånsrätt äger rum för skatt eller avgift som pålagts i ett annat nordiskt land bedöms enligt det landets lag. Allmän förmånsrätt som sålunda skall gälla omfattar inte annan egendom än den som vid tiden för konkursbeslutet fanns i det andra landet. Ur denna egendom får inte med den allmänna förmånsrätten tas ut

mer än vad som återstår sedan från värdet av egendomen har frånräknats en andel av summan av fordringarna mot konkursboet och konkursfordringar med annan allmän förmånsrätt än den som följer med skatt eller avgift. Den andel som skall frånräknas bestäms så, att den motsvarar förhållandet mellan egendomen i det andra landet och all den egendom som ingår i konkursboet. Skall finsk lag tillämpas enligt första meningen i detta stycke, gäller, utan hinder av första stycket andra meningen, vad som i finsk lag föreskrivs om företrädet mellan allmän förmånsrätt för skatt och särskild förmånsrätt för annan fordran. *Lag (1994:1023)*

9 § Vid tillämpningen av denna lag anses en konkursgäldenärs fordran finnas där fordringshandlingen är, om fordringen grundas på ett löpande skuldebrev eller ett annat fordringsbevis som måste företeas vid krav på betalning. Andra fordringar anses som befintliga här i riket.

I ett nordiskt land registrerat skepp, skeppsbygge eller luftfartyg anses befintligt i det land där det är registrerat, dock inte vid tillämpning av 7 §.

10 § Bestämmelserna i denna lag om skepp och skeppsbygge eller fartyg och fartyg under byggnad gäller även egendom som utan att vara fartyg eller fartyg under byggnad har registrerats i skeppsregister eller i skeppsbyggnadsregister i något av de nordiska länderna. Bestämmelserna i denna lag om luftfartyg gäller även reservdelar som har in-tecknats gemensamt med luftfartyget.

11 § Denna lag tillämpas inte på frågan om ett konkursbos rätt eller plikt att tillträda ett av gäldenären slutet avtal som inte var fullgjort från båda sidor vid tiden för konkursbeslutet.

12 § I fråga om återvinning vid en offentlig ackordsförhandling här i riket som omfattar egendom i ett annat nordiskt land tillämpas svensk lag. Beträffande sådan egendom som avses i 3 § tillämpas dock den paragrafen.

13 § Har i ett beslut om konkurs eller om inledande av offentlig ackordsförhandling utan konkurs angetts att rätten grundat sin behörighet på annan omständighet än att gäldenären har eller vid sin död hade sitt hemvist här i riket, tillämpas inte denna lag.

Bolag, förening eller stiftelse skall anses ha hemvist här i riket, om styrelsen har sitt säte där. *Lag (1987:676)*

Propositioner

SFS 1981:6

Prop. 1980/81:35

SFS 1983:156

Prop. saknas

SFS 1986:182

Prop. saknas

SFS 1987:676

Prop. 1986/87:90

SFS 1994:1023

Prop. 1993/94:195

SFS 1994:1139

Prop. saknas

SFS 2005:1049

Prop. 2005/06:37

Lag (1981:7) om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land

(senast ändrad genom SFS 2005:1050)

1 § Om någon försätts i konkurs i Danmark, Finland, Island eller Norge, skall konkursen omfatta även gäldenärens egendom här i riket. Utan hinder av beslut om konkurs i annat nordiskt land fortgår dock konkurs som dessförinnan beslutats här i riket.

I fråga om sådan egendom skall, om inte annat följer av denna lag, lagen i det andra landet (konkurslandet) tillämpas i följande hänseenden: den verkan konkursen medför beträffande gäldenärens rätt att råda över sin egendom, vad som ingår i konkursboet och återvinning till konkursboet, gäldenärens rättigheter och skyldigheter under konkurs, konkursboets förvaltning, borgenärers betalnings- och förmånsrätt, utdelning, ackord samt avslutande av konkurs. I konkursboet skall dock inte ingå egendom här i riket som enligt svensk lag över huvud inte får tas i anspråk av ägarens borgenärer.

Med konkurs jämställs i denna lag sådan offentlig likvidation av bank som enligt lagen i det nordiska land där banken har sitt säte utesluter konkursförfarande.

Särskilda bestämmelser finns i rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden och lagen (2005:1047) om internationella förhållanden rörande försäkringsföretags och kreditinstituts insolvens. *Lag (2005:1050)*

2 § En konkursdomstol eller en konkursförvaltning i konkurslandet får hos en tingsrätt här i riket begära att gäldenärens här befintliga egendom skall upptecknas. Om en sådan begäran framställs skall rätten förordna en lämplig person att upprätta bouppteckning över gäldenärens tillgångar och de skulder som särskilt belastar sådana tillgångar.

På begäran av en konkursdomstol eller en konkursförvaltning i konkurslandet skall rätten även förordna en lämplig person att ta hand om gäldenärens egendom här i riket till dess den kan övertas av konkursförvaltningen. Det åligger den som har förordnats att även försälja egendom som inte lämpligen kan bevaras.

En konkursdomstol eller en konkursförvaltning i konkurslandet kan här i riket påkalla sådan handräckning som avses i 7 kap. 14 § konkurslagen (1987:672).

Lag (1987:677)

3 § Har en begäran gjorts hos en tingsrätt om åtgärd enligt 2 §, får rätten av den som har begärt åtgärden kräva förskott för kostnaden med skäligt belopp. Är en handling avfattad på finska eller isländska, skall den vara åtföljd av en styrkt översättning till danska, norska eller svenska. *Lag (1987:677)*

4 § Uppkommer fråga om återvinning till konkursboet av fast egendom här i riket eller huruvida inskrivning i domstolsprotokoll eller fastighetsbok är av betydelse för giltigheten gentemot boet av gäldenärens förfogande över sådan egendom, avgörs frågan enligt svensk lag.

Uppkommer motsvarande fråga beträffande skepp, skeppsbygge eller luftfartyg, som är registrerat här i riket eller i ett annat nordiskt land, eller beträffande andel i sådan egendom, tillämpas lagen i det land där egendomen är registrerad.

5 § Har lös egendom som tillhör gäldenären och som inte omfattas av 4 § blivit såld men förblivit i gäldenärens vård och är egendomen vid tiden för konkursbeslutet kvar här i riket, skall svensk lag tillämpas när det gäller att bedöma om avtalets verkan mot borgenärer är beroende av att det i föreskriven ordning har kungjorts eller införts i offentligt register.

6 § Vilken verkan en konkurs skall ha på den rätt som vunnits genom utmätning här i riket och på ett här påbörjat utmättningsförfarande bedöms enligt svensk lag.

7 § Om egendom som vid tiden för konkursbeslutet fanns här i riket är pantsatt eller om den enligt svensk lag får kvarhållas till säkerhet för fordran, skall svensk lag tillämpas i fråga om rätten att ta ut fordringen ur egendomen.

8 § Försäljning av konkursboets egendom här i riket skall ske enligt svensk lag.

9 § Om det här i riket uppstår fråga huruvida särskild förmånsrätt äger rum i egendom som fanns här vid tiden för konkursbeslutet eller fråga om företrädet mellan flera särskilda förmånsrätter i sådan egendom, avgörs frågan enligt svensk lag. När det gäller angiven egendom har särskild förmånsrätt företräde framför allmän förmånsrätt som skall beaktas enligt 1 §.

Beräffande förmånsrätt i fartyg och fartyg under byggnad gäller utan hinder av första stycket lagvalsreglerna i konkurslandets sjölag vid konkurs i Danmark, Finland eller Norge. Detsamma gäller beträffande annan verkan i förhållande till tredje man.

10 § Vid tillämpningen av denna lag anses en konkursgäldenärs fordran finnas där fordringshandlingen är, om fordringen grundas på ett löpande skuldebrev eller ett annat fordringsbevis som måste företeas vid krav på betalning. Andra fordringar anses som befintliga i konkurslandet.

I ett nordiskt land registrerat skepp, skeppsbygge eller luftfartyg anses befintligt i det land där det är registrerat, dock inte vid tillämpning av 8 §.

11 § Bestämmelserna i denna lag om skepp och skeppsbygge eller fartyg och fartyg under byggnad gäller även egendom som utan att vara fartyg eller fartyg under byggnad har registrerats i skeppsregister eller skeppsbyggnadsregister i något av de nordiska länderna. Bestämmelserna i denna lag om luftfartyg gäller även reservdelar som har in-tecknats gemensamt med luftfartyget.

12 § Denna lag tillämpas inte på frågan om ett konkursbos rätt eller plikt att tillträda ett av gäldenären slutet avtal som inte var fullgjort från båda sidor vid tiden för konkursbeslutet.

13 § Ett ackord som har blivit fastställt i en konkurs eller efter en offentlig ackordsförhandling utan konkurs i något av de andra nordiska länderna gäller här i riket. I fråga om återvinning vid en offentlig ackordsförhandling tillämpas lagen i det land där förhandlingen äger rum. Beträffande sådan egendom som avses i 4 § tillämpas dock den paragrafen.

14 § Är en offentlig ackordsförhandling utan konkurs inledd i ett annat nordiskt land, får inte, så länge förhandlingen pågår, beslut om konkurs eller om inledande av offentlig ackordsförhandling meddelas här i riket. I fråga om utmätning och utmätt egendoms försäljning tillämpas svensk lag vad gäller egendom som finns här.

15 § Har i ett annat nordiskt land meddelats beslut om konkurs eller om inledande av offentlig ackordsförhandling utan konkurs och har i beslutet angivits att gäldenären inte har eller vid sin död inte hade sitt hemvist i det landet, tillämpas inte denna lag.

Bolag, förening eller stiftelse skall anses ha hemvist i det land där bolaget, föreningen eller stiftelsen har sitt säte.

Propositioner

SFS 1981:7

Prop. 1980/81:35

SFS 1983:157

Prop. saknas

SFS 1986:183

Prop. saknas

SFS 1987:677

Prop. 1986/87:90

SFS 2005:1050

Prop. 2005/06:37

Förordning (1983:162) om omedelbar skriftväxling med utländska domstolar i vissa konkurser

(senast ändrad genom SFS 1987:935)

När det här i riket inträffar en konkurs som omfattar egendom i ett annat nordiskt land, får konkursförvaltaren hos en domstol i det andra landet begära

1. att egendom som finns i det landet upptecknas,
2. att åtgärd vidtas för egendomens bevarande till dess konkursförvaltningen kan ta hand om den eller för försäljning av egendom som inte lämpligen kan bevaras.

Begäran enligt första stycket får sändas direkt till domstolen men kan också överlämnas till utrikesdepartementet, som vidarebefordrar handlingen till behörig domstol i det andra landet.

Begäran som enligt 2 § lagen (1981:7) om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land eller enligt 2 § lagen (1934:68) om verkan av konkurs, som inträffat i Danmark, Finland, Island eller Norge kommer in till en konkursdomstol här i riket skall behandlas utan hinder av att den har översänts direkt från det andra landet.

Förordning (1987:935)

Cirkulär (1987:937) om kungörande av konkursbeslut i annat nordiskt land, m.m.

Den tidning som avses i 2 § lagen (1934:67) med bestämmelser om konkurs, som omfattar egendom i Danmark, Finland, Island eller Norge, och i 2 § lagen (1981:6) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land är

- i *Danmark* "Statstidende" (på Färöarna "Dimmalaetting"),
- i *Finland* "Officiella tidningen",
- i *Island* "Lögbirtingarblad", samt
- i *Norge* "Norsk Lysingsblad".

Med anledning av föreskrifterna i 2 § lagen (1934:67) med bestämmelser om konkurs, som omfattar egendom i Danmark, Finland, Island eller Norge, och i 13 § andra stycket konkursförordningen (1987:916) meddelas vidare att tillkännagivanden om konkurser skall

- i *Danmark*
  - a) tinglysas vid den underrätt, inom vars område fast egendom som ingår i konkursboet är belägen,
  - b) införs i fartygsregistret (Det almindelige skibsregister, Köpenhamn), om i konkursboet ingår fartyg om minst 20 registerton brutto eller andel i sådant fartyg,
- i *Finland*
  - a) införs i inteckningsprotokollet vid den underrätt, inom vars område fast egendom som ingår i konkursboet är belägen,
  - b) införs i vederbörande fartygsregister, om i konkursboet ingår handelsfartyg om minst 19 registerton netto eller fartyg, som eljest är intaget i fartygsregister, eller andel i fartyg som nu nämnts,
  - c) införs i luftfartygsregistret (luftfartsstyrelsen, Vanda), om i konkursboet ingår luftfartyg,
- i *Island*
  - a) tinglysas vid underrätten i den rättskrets inom vars område fast egendom som ingår i konkursboet är belägen,
  - b) införs i vederbörande fartygsregister, om i konkursboet ingår fartyg om mer än 12 registerton brutto,
- i *Norge*
  - a) tinglysas vid den herreds- eller byrett inom vars område fast egendom som ingår i konkursboet är belägen,
  - b) införs i vederbörande fartygsregister (skibsregister), om i konkursboet ingår fartyg som är registrerat i skibsregister.

UTDRAG

Aktiebolagslag (2005:551)

17 kap. Värdeöverföringar från bolaget	93
Begreppet värdeöverföring	93
Tillåtna former för värdeöverföring	93
Skyddet för bolagets bundna egna kapital och försiktighetsregeln	94
Värdeöverföringar under löpande räkenskapsår	94
Gåva till allmännyttigt ändamål	94
Återbäringskyldighet vid olaglig värdeöverföring	94
Bristtäckningsansvar vid olaglig värdeöverföring	94
25 kap. Likvidation och konkurs	95
Frivillig likvidation	95
Allmänt om tvångslikvidation	96
Tvångslikvidation på grund av Bolagsverkets beslut	96
Tvångslikvidation på grund av bestämmelse i bolagsordningen	97
Tvångslikvidation på grund av kapitalbrist, m.m.	97
Tvångslikvidation och inlösen på grund av majoritetsmissbruk ..	99
Handläggningen av frågor om likvidation	99
Beslut om att utse eller entlediga en likvidator	100
Genomförandet av likvidationen	100
Konkurs	103
29 kap. Skadestånd	104
Stiftares, styrelseledamots och verkställande direktörs skadeståndsansvar	104
Revisors, lekmannarevisors och särskild granskares skadeståndsansvar	104
Aktieägares skadeståndsansvar	104
Aktieägares inlösenkyldighet vid missbruk	105
Jämkning av skadestånd	105
Gemensamt skadeståndsansvar	105
Talan om skadestånd till bolaget	105
Tiden för att väcka talan	105
Konkursbos rätt att föra talan	106

17 kap. Värdeöverföringar från bolaget*Begreppet värdeöverföring*

1 § Med värdeöverföring avses i denna lag

1. vinstutdelning,
2. förvärv av egna aktier, dock inte förvärv enligt 19 kap. 5 §,
3. minskning av aktiekapitalet eller reservfonden för återbetalning till aktieägarna, och
4. annan affärshändelse som medför att bolagets förmögenhet minskar och inte har rent affärsmässig karaktär för bolaget.

Om överföring av tillgångar i samband med fusion eller delning av aktiebolag och om utskiftning vid likvidation finns särskilda bestämmelser i 23–25 kap.

Tillåtna former för värdeöverföring

2 § Värdeöverföringar från bolaget får ske endast enligt bestämmelserna i denna lag om

1. vinstutdelning,
2. förvärv av egna aktier,

3. minskning av aktiekapitalet eller reservfonden för återbetalning till aktieägarna, och
4. gåva som avses i 5 §.

Skyddet för bolagets bundna egna kapital och försiktighetsregeln

3 § En värdeöverföring får inte äga rum om det inte efter överföringen finns full täckning för bolagets bundna egna kapital. Beräkningen skall grunda sig på den senast fastställda balansräkningen med beaktande av ändringar i det bundna egna kapitalet som har skett efter balansdagen.

Även om det inte finns något hinder enligt första stycket får bolaget genomföra en värdeöverföring till aktieägare eller annan endast om den framstår som försvarlig med hänsyn till

1. de krav som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på storleken av det egna kapitalet, och
2. bolagets konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Om bolaget är ett moderbolag, skall hänsyn tas även till de krav som koncernverksamhetens art, omfattning och risker ställer på koncernens egna kapital samt till koncernens konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Värdeöverföringar under löpande räkenskapsår

4 § Under tiden från och med den årsstämma där resultaträkningen och balansräkningen för ett räkenskapsår har fastställts fram till nästa årsstämma får värdeöverföringar ske med ett sammanlagt belopp som uppgår till högst det belopp som vid den första årsstämman var tillgängligt för värdeöverföring enligt 3 § första stycket. Vid beräkningen av utrymmet för värdeöverföring skall ändringar i det bundna egna kapitalet som har skett efter den senaste årsstämman beaktas.

Gåva till allmännyttigt ändamål

5 § Bolagsstämman eller, om saken med hänsyn till bolagets ställning är av ringa betydelse, styrelsen, får besluta om gåva till allmännyttigt eller därmed jämförligt ändamål, om det med hänsyn till ändamålets art, bolagets ställning och omständigheter - na i övrigt får anses skäligt och gåvan inte strider mot 3 §.

Återbäringskyldighet vid olaglig värdeöverföring

6 § Om en värdeöverföring som avses i 1 § 1 eller 3 eller 5 § har skett i strid med bestämmelserna i detta kapitel eller i 18 eller 20 kap., skall mottagaren återbära vad han eller hon har uppburit, om bolaget visar att han eller hon insåg eller bort inse att värdeöverföringen stod i strid med denna lag. Har en värdeöverföring enligt 1 § 4, som inte avser gåva enligt 5 §, skett i strid med detta kapitel, är mottagaren återbäringskyldig om bolaget visar att han eller hon insåg eller bort inse att transaktionen innefattade en värdeöverföring från bolaget.

På värdet av den egendom som skall återbäras skall mottagaren betala ränta enligt 5 § räntelagen (1975:635) från det att värdeöverföringen ägde rum till dess att ränta skall betalas enligt 6 § räntelagen till följd av 3 eller 4 § samma lag.

Bestämmelser om rättsföljderna vid olagliga förvärv av egna aktier finns i 19 kap.

Bristtäckningsansvar vid olaglig värdeöverföring

7 § Om det uppkommer någon brist vid återbärning enligt 6 §, är de personer som har medverkat till beslutet om värdeöverföringen ansvariga för denna. Detsamma gäller de som har medverkat till verkställandet av beslutet eller till upprättandet eller fastställandet av en oriktig balansräkning som har legat till grund för beslutet om värdeöverföring.

För ansvar enligt första stycket förutsätts i fråga om styrelseledamot, verkställande direktör, revisor, lekmannarevisor och särskild granskare, uppsåt eller oaktsamhet, och, i fråga om aktieägare och annan, uppsåt eller grov oaktsamhet.

För brist som uppkommer vid återbäringen ansvarar även den som har tagit emot egendom från en person som avses i 6 § första stycket med vetskap om att den härör från en olaglig värdeöverföring.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i första – tredje styckena gäller 29 kap. 5 och 6 §§.

25 kap. Likvidation och konkurs

Frivillig likvidation

Bolagsstämman beslut om likvidation

1 § Bolagsstämman kan besluta att bolaget skall gå i likvidation.

Majoritetskrav

2 § Ett beslut av bolagsstämman om likvidation är giltigt, om det har biträtts av aktieägare med mer än hälften av de avgivna rösterna. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Första stycket gäller inte, om annat föreskrivs i bolagsordningen. Även om det i bolagsordningen föreskrivs kvalificerad majoritet för beslut om likvidation, fattas dock ett sådant beslut med sådan majoritet som anges i första stycket, när det finns grund för tvångslikvidation enligt 11, 12 eller 17 §.

Förslag till beslut

3 § Om bolagsstämman skall pröva en fråga om likvidation, skall styrelsen eller, om förslaget väcks av någon annan, förslagsställaren upprätta ett förslag till beslut.

I förslaget till beslut skall följande uppgifter anges:

1. skälen för att bolaget skall gå i likvidation och vilka alternativ till likvidation som finns,
2. från vilken dag beslutet om likvidation föreslås gälla,
3. den beräknade tidpunkten för skifte,
4. skifteslikvidens beräknade storlek, samt
5. i förekommande fall, vem som föreslås till likvidator.

4 § Om frågan om likvidation inte skall behandlas på årsstämman, skall följande handlingar fogas till förslaget enligt 3 §:

1. en kopia av den årsredovisning som innehåller de senast fastställda balans- och resultaträkningarna, försedd med en anteckning om bolagsstämmans beslut om bolagets vinst eller förlust,
2. en kopia av revisionsberättelsen för det år årsredovisningen avser,
3. en redogörelse, undertecknad av styrelsen, för händelser av väsentlig betydelse för bolagets ställning som har inträffat efter det att årsredovisningen lämnades, samt
4. ett yttrande över den redogörelse som avses i 3, undertecknat av bolagets revisor.

Kallelsens innehåll

5 § Kallelsen till bolagsstämman skall ange det huvudsakliga innehållet i förslaget till beslut om likvidation.

Tillhandahållande av förslaget till beslut

6 § Styrelsen skall hålla förslaget till beslut om likvidation, i förekommande fall tillsammans med handlingar som avses i 4 §, tillgängligt för aktieägarna under minst två veckor närmast före den bolagsstämma där frågan om likvidation skall prövas.

Kopior av handlingarna skall genast och utan kostnad för mottagaren sändas till de aktieägare som begär det och uppger sin postadress.

Handlingarna skall läggas fram på stämman.

Innehållet i bolagsstämmans beslut

7 § Bolagsstämmans beslut om likvidation skall innehålla de uppgifter som framgår av 3 § andra stycket 2 och, i förekommande fall, 5.

Registrering

8 § Bolagsstämman skall vidta åtgärder för att beslutet om likvidation genast anmäls för registrering i aktiebolagsregistret.

Tidpunkt då beslutet om likvidation börjar gälla

9 § Bolagsstämmans beslut om likvidation gäller omedelbart eller från och med den senare dag bolagsstämman bestämmer. Om inte bolagsordningen föreskriver en senare dag, får dagen inte sättas senare än det närmast följande räkenskapsårets första dag. När det finns grund för tvångslikvidation enligt 11, 12 eller 17 §, gäller beslutet alltid omedelbart.

Allmänt om tvångslikvidation

10 § I 11 § finns bestämmelser om att Bolagsverket i vissa fall skall besluta om likvidation. I 12, 17, 21, 50 och 51 §§ finns bestämmelser om att allmän domstol i vissa fall skall besluta om likvidation.

Bolagsverkets och domstolens beslut skall registreras i aktiebolagsregistret.

Tvångslikvidation på grund av Bolagsverkets beslut

11 § Bolagsverket skall besluta att bolaget skall gå i likvidation, om

1. bolaget inte på föreskrivet sätt har kommit in med anmälan till Bolagsverket om sådan behörig styrelse, verkställande direktör, särskild delgivningsmottagare eller revisor som skall finnas enligt denna lag,
2. bolaget inte till Bolagsverket har kommit in med årsredovisning och revisionsberättelse enligt 8 kap. 3 § första stycket årsredovisningslagen (1995:1554) eller, i förekommande fall, koncernredovisning och koncernrevisionsberättelse enligt 8 kap. 16 § samma lag inom elva månader från räkenskapsårets utgång,
3. bolaget efter beslut om att aktiekapitalet skall vara bestämt i kronor i stället för i euro har ett registrerat aktiekapital eller minimikapital som inte står i överensstämmelse med 1 kap. 5 § eller, i fråga om publika aktiebolag, 14 § och bolaget inte inom sex månader från det att beslutet fick verkan har anmält nödvändiga beslut om ändring i bolagsordningen och om ökning av aktiekapitalet för registrering, eller
4. bolaget på grund av bestämmelserna i 19 kap. 6 eller 16 § är skyldigt att minska aktiekapitalet till ett belopp som understiger lägsta tillåtna aktiekapital enligt 1 kap. 5 § eller, ifråga om publika aktiebolag, 14 §.

Beslut om likvidation skall dock inte meddelas, om likvidationsgrunden har upphört under ärendets handläggning hos Bolagsverket och avgift som har påförts enligt 26 § har betalats.

En fråga om likvidation enligt första stycket prövas av Bolagsverket självmant eller på ansökan av styrelsen, en styrelseledamot, den verkställande direktören, en aktieägare, en borgenär eller, i sådana fall som avses i första stycket 1, någon annan vars rätt är beroende av att det finns någon som kan företräda bolaget.

Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

Tvångslikvidation på grund av bestämmelse i bolagsordningen

12 § Allmän domstol skall besluta att bolaget skall gå i likvidation, om bolaget enligt bolagsordningen är skyldigt att gå i likvidation.

En fråga om likvidation enligt första stycket tas upp av tingsrätten på anmälan av Bolagsverket eller på ansökan av styrelsen, en styrelseledamot, den verkställande direktören eller en aktieägare.

Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

Tvångslikvidation på grund av kapitalbrist, m.m.

Skyldighet att upprätta kontrollbalansräkning

13 § Styrelsen skall genast upprätta och låta bolagets revisor granska en kontrollbalansräkning

1. när det finns skäl att anta att bolagets eget kapital, beräknat enligt 14 §, understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet, eller
2. när det vid verkställighet enligt 4 kap. utsökningsbalken har visat sig att bolaget saknar tillgångar till full betalning av utmätningsfordringen. *Lag (2007:317)*

Kontrollbalansräkningens innehåll

14 § En kontrollbalansräkning skall upprättas enligt tillämplig lag om årsredovisning. Vid beräkningen av det egna kapitalets storlek får följande justeringar göras.

1. Tillgångar får tas upp till ett högre värde och avsättningar och skulder tas upp till ett lägre värde än i den ordinarie redovisningen, om de värderingsprinciper som används vid upprättande av kontrollbalansräkningen är förenliga med god redovisningssed. Pensionsåtaganden som enligt 8 a § lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. har redovisats under en delpost under rubriken Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser får dock inte tas upp till lägre belopp än vad som är tillåtet enligt 7 § samma lag.
2. Tillgångar får redovisas till nettoförsäljningsvärdet.
3. Skulder på grund av statligt stöd för vilket återbetalningsskyldigheten är beroende av bolagets ekonomiska ställning behöver inte redovisas, om stödet, i händelse av konkurs eller likvidation, skall betalas tillbaka först sedan övriga skulder har betalats.

Obeskattade reserver skall delas upp på eget kapital och uppskjuten skatteskuld.

Justeringar enligt första och andra styckena skall redovisas särskilt.

Kontrollbalansräkningen skall undertecknas av styrelsen.

Första kontrollstämman

15 § Om kontrollbalansräkningen utvisar att bolagets eget kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet, skall styrelsen snarast möjligt utfärda kallelse till en bolagsstämma som skall pröva om bolaget skall gå i likvidation (första kontrollstämman). I fråga om beslutsunderlag och kallelse skall bestämmelserna i 3–6 §§ tillämpas.

Kontrollbalansräkningen och ett yttrande av revisorn över denna skall läggas fram på stämman.

Andra kontrollstämman

16 § Om den kontrollbalansräkning som har lagts fram vid den första kontrollstämman inte utvisar att det egna kapitalet, beräknat enligt 14 §, vid tiden för stämman uppgick till minst det registrerade aktiekapitalet och stämman inte har beslutat att bolaget skall gå i likvidation, skall bolagsstämman inom åtta månader från den första kontrollstämman på nytt pröva frågan om bolaget skall gå i likvidation (andra kontrollstämman). I fråga om beslutsunderlag och kallelse skall bestämmelserna i 3–6 §§ tillämpas.

Styrelsen skall inför den andra kontrollstämman upprätta en ny kontrollbalansräkning enligt 14 § och låta bolagets revisor granska den. Den nya kontrollbalansräkningen och ett yttrande av bolagets revisor över denna skall läggas fram på stämman.

Beslut om tvångslikvidation

17 § Allmän domstol skall besluta att bolaget skall gå i likvidation, om

1. någon andra kontrollstämma inte hålls inom den tid som anges i 16 § första stycket, eller
2. den kontrollbalansräkning som har lagts fram vid den andra kontrollstämman inte har granskats av bolagets revisor eller inte utvisar att det egna kapitalet, beräknat enligt 14 §, vid tiden för stämman uppgick till minst det registrerade aktiekapitalet och stämman inte har beslutat att bolaget skall gå i likvidation.

I sådana fall som avses i första stycket skall styrelsen ansöka hos tingsrätten om beslut om likvidation. Ansökan skall göras inom två veckor från den andra kontrollstämman eller, om en sådan inte har hållits, från den tidpunkt då den senast skulle ha hållits. Frågan om likvidation kan även prövas på ansökan av en styrelseledamot, den verkställande direktören, en revisor i bolaget eller en aktieägare.

Beslut om likvidation skall inte meddelas, om det under ärendets handläggning vid tingsrätten visas att en kontrollbalansräkning som utvisar att bolagets eget kapital, beräknat enligt 14 §, uppgår till minst det registrerade aktiekapitalet har granskats av bolagets revisor och lagts fram på en bolagsstämma.

Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

Personligt betalningsansvar för bolagets företrädare

18 § Om styrelsen har underlåtit att

1. i enlighet med 13 § upprätta och låta bolagets revisor granska en kontrollbalansräkning enligt 14 §,
2. i enlighet med 15 § sammankalla en första kontrollstämma, eller
3. i enlighet med 17 § ansöka hos tingsrätten om att bolaget skall gå i likvidation, svarar styrelsens ledamöter solidariskt för de förpliktelser som uppkommer för bolaget under den tid som underlåtenheten består.

Den som med vetskap om styrelsens underlåtenhet handlar på bolagets vägnar svarar solidariskt med styrelsens ledamöter för de förpliktelser som därigenom uppkommer för bolaget.

Ansaret enligt första och andra styckena gäller inte för den som visar att han eller hon inte har varit försumlig.

I sådana fall som avses i 13 § 1 gäller ansaret enligt första stycket 1 endast om bolagets eget kapital, beräknat enligt 14 §, understeg hälften av bolagets registrerade aktiekapital vid den tidpunkt då styrelsens skyldighet att upprätta kontrollbalansräkning uppkom. Ansaret gäller inte om bolagets eget kapital hade stigit över denna gräns efter den angivna tidpunkten men innan kontrollbalansräkningen senast skulle vara upprättad.

Personligt betalningsansvar för aktieägare

19 § En aktieägare som med vetskap om att bolaget är skyldigt att gå i likvidation enligt 17 § första stycket deltar i ett beslut att fortsätta bolagets verksamhet ansvarar solidariskt med dem som svarar enligt 18 § för de förpliktelser som uppkommer för bolaget efter den tidpunkt som anges i 17 § andra stycket.

Ansvarsperiodens slut

20 § Ansaret enligt 18 och 19 §§ omfattar inte förpliktelser som uppkommer sedan

1. en ansökan enligt 17 § andra stycket har gjorts,
2. en kontrollbalansräkning som utvisar att bolagets eget kapital, beräknat enligt 14 §, uppgår till det registrerade aktiekapitalet har granskats av bolagets revisor och lagts fram på bolagsstämma, eller
3. bolagsstämman, Bolagsverket eller domstol har beslutat om likvidation.

Tvångslikvidation och inlösen på grund av majoritetsmissbruk

Likvidation

21 § Om en aktieägare genom att missbruka sitt inflytande i bolaget uppsåtligt har medverkat till en överträdelse av denna lag, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen, kan allmän domstol på talan av ägare till en tiondel av samtliga aktier besluta att bolaget skall gå i likvidation, om det finns särskilda skäl till det på grund av missbrukets långvarighet eller någon annan anledning.

Om en aktieägare, sedan en talan enligt första stycket har väckts, för sin del återkallar talan, kan övriga aktieägare som har väckt talan fullfölja denna.

Inlösen av aktier

22 § I det fall som avses i 21 § kan domstolen på yrkande av bolaget i stället för att besluta om likvidation ålägga bolaget att inom viss tid lösa in kärandens aktier. Om bolaget inte löser in aktierna inom den tid som domstolen har fastställt, skall domstolen på talan av den vars aktier skulle ha lösts in besluta att bolaget skall gå i likvidation.

När domstolen prövar bolagets yrkande skall den ta särskild hänsyn till de anställdas och borgenärernas intressen. Inlösen får inte ske om bolagets eget kapital, beräknat enligt 14 §, efter inlösen skulle understiga hälften av det registrerade aktiekapitalet.

Syssloman

23 § Om talan har väckts enligt 21 § och det finns en påtaglig risk att fortsatt missbruk väsentligt skadar kärandens rätt, får domstolen utse en eller flera sysloman att i styrelsens och den verkställande direktörens ställe förvalta bolaget till dess att domstolens beslut i frågan om likvidation har vunnit laga kraft. Beslutet att utse en sysloman gäller omedelbart. Beslutet skall registreras i aktiebolsregistret.

Ett beslut i en fråga om utseende av sysloman får överklagas särskilt. En domstol som skall pröva ett överklagande får besluta att det överklagade beslutet tills vidare inte skall gälla. *Lag (2007:317)*

Handläggningen av frågor om likvidation

Handläggning hos Bolagsverket

24 § I ett ärende enligt 11 § skall Bolagsverket förelägga bolaget samt aktieägare och borgenärer som vill yttra sig i ärendet att komma in med ett skriftligt yttrande eller efterfrågade handlingar till verket inom en viss tid. Föreläggandet skall delges bolaget, om det kan ske på annat sätt än enligt 15–17 §§ delgivningslagen (1970:428). Bolagsverket skall kungöra föreläggandet i Post- och Inrikes Tidningar minst en månad före utgången av den utsatta tiden.

Handläggning hos allmän domstol

25 § I ett ärende enligt 12 eller 17 § skall domstolen förelägga bolaget samt aktieägare och borgenärer som vill yttra sig i ärendet att komma in med ett skriftligt yttrande till domstolen inom en viss tid. Föreläggandet skall delges bolaget, om det kan ske på annat sätt än enligt 15–17 §§ delgivningslagen (1970:428). Domstolen skall kungöra föreläggandet i Post- och Inrikes Tidningar minst en månad före utgången av den utsatta tiden.

Avgift

26 § Om Bolagsverket självmant meddelar bolaget ett likvidationsföreläggande som grundar sig på 11 § första stycket 1, skall bolaget förpliktas att betala en särskild avgift för kostnaderna i likvidationsärendet.

Bolaget får förpliktas att betala en avgift enligt första stycket endast om Bolagsverket senast sex veckor innan föreläggandet meddelades har skickat en påminnelse till bolaget på dess senast anmälda postadress om den brist som föreläggandet avser. Påminnelsen skall innehålla en upplysning om att bolaget kan bli skyldigt att betala en avgift om bristen inte avhjälps.

Om det kommer fram i likvidationsärendet att det inte fanns grund för tvångslikvidation när föreläggandet meddelades, skall avgiftsbeslutet upphävas.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgiftens storlek.

27 § Bolaget skall befrias från avgiften enligt 26 § om den underlåtenhet som har föranlett avgiften framstår som ursäktlig med hänsyn till omständigheter som bolaget inte har kunnat råda över. Bolaget skall också befrias från avgiften om det framstår som uppenbart oskäligt att ta ut den.

Bestämmelserna om befrielse från avgift skall beaktas även om något yrkande om detta inte har framställts, om det föranleds av vad som har förekommit i ärendet.

Om en avgift inte har betalats efter betalningsuppsmaning, skall avgiften lämnas för indrivning. Regeringen får föreskriva att indrivning inte behöver begäras för ringa belopp.

Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Vid indrivning får verkställighet enligt utsökningsbalken ske.

Beslut om att utse eller entlediga en likvidator

Beslut att utse en likvidator

28 § En domstol skall utse en eller flera likvidatorer när den beslutar om likvidation.

Bolagsverket skall utse en eller flera likvidatorer när

1. verket beslutar om likvidation,
2. verket har registrerat ett beslut om likvidation enligt 8 §, och
3. ett bolag i likvidation i annat fall saknar en till registret anmäld behörig likvidator.

Ett beslut att utse en likvidator skall registreras.

Den som utses till likvidator skall vara lämplig för uppdraget. Den som har ingått i bolagets ledning eller som genom aktieinnehav har utövat ett bestämmande inflytande över bolaget får utses till likvidator endast om det finns särskilda skäl.

Beslut att entlediga en likvidator

29 § Om en likvidator begär att få avgå och visar skäl till det, skall likvidatorn entledigas. En likvidator skall också entledigas om han eller hon inte är lämplig eller av någon annan orsak bör skiljas från uppdraget.

En likvidator entledigas av domstol eller, om likvidatorn har utsetts av Bolagsverket och själv begär att bli entledigad, av Bolagsverket.

En ansökan om att domstol skall besluta om entledigande kan göras av Bolagsverket, likvidatorn, en aktieägare eller någon annan vars rätt är beroende av likvidationen.

Den som entledigar en likvidator skall genast utse en ny. Detta gäller dock inte om det finns någon annan likvidator och det inte kan anses nödvändigt att utse en ny likvidator i den entledigades ställe.

Genomförandet av likvidationen

Likvidatorns ställning

30 § En likvidator träder i styrelsens och den verkställande direktörens ställe och har i uppdrag att genomföra likvidationen. Bestämmelserna om styrelse och styrelseledamöter i denna lag och tillämplig lag om årsredovisning gäller även i fråga om likvidatorn, om inte annat följer av detta kapitel.

Om bolagsstämman har beslutat att bolaget skall gå i likvidation, företräds bolaget av styrelsen och, i förekommande fall, den verkställande direktören till dess att en likvidator har utsetts.

Revision och annan granskning under likvidationen

31 § Uppdrag att vara revisor, lekmannarevisor eller särskild granskare upphör inte genom att bolaget går i likvidation. Bestämmelserna i 9 och 10 kap. skall tillämpas under likvidationen.

Revisorn skall i revisionsberättelsen uttala sig om huruvida likvidationen fördröjs i onödan.

Bolagsstämmans ställning under likvidationen

32 § Bestämmelserna i denna lag om bolagsstämma gäller även under likvidationen, om inte annat följer av bestämmelserna i detta kapitel eller av ändamålet med likvidationen.

Redovisning för tiden innan likvidator utsågs

33 § När bolaget har gått i likvidation och en likvidator har utsetts, skall styrelsen och den verkställande direktören genast redovisa sin förvaltning av bolagets angelägenheter under den tid för vilken redovisningshandlingar inte förut har lagts fram på bolagsstämma. Redovisningen skall upprättas enligt tillämplig lag om årsredovisning och granskas enligt bestämmelserna om revision i 9 kap. denna lag. Redovisningen och revisionsberättelsen skall läggas fram på bolagsstämma så snart det kan ske. Bestämmelserna i 7 kap. 11 § 3 och 25 § om stämmans behandling av frågan om ansvarsfrihet och om tillhandahållande av handlingar inför stämman skall tillämpas.

Om den tid som redovisningen skall avse omfattar även föregående räkenskapsår, skall det upprättas en särskild redovisning för det året och, om bolaget är ett moderbolag som är skyldigt att upprätta koncernredovisning, en särskild koncernredovisning.

Kallelse på okända borgenärer

34 § Likvidatorn skall snarast efter det att han eller hon har tillträtt ansöka om kallelse på bolagets okända borgenärer enligt lagen (1981:131) om kallelse på okända borgenärer.

Avvecklingen av rörelsen

35 § Så snart det kan ske skall likvidatorn genom försäljning på offentlig auktion eller på annat lämpligt sätt förvandla bolagets egendom till pengar, i den utsträckning det behövs för likvidationen, samt betala bolagets skulder. Bolagets rörelse får fortsättas, om det behövs för en ändamålsenlig avveckling eller för att de anställda skall få skälig tid att skaffa sig ny anställning.

Obestånd

36 § Om bolaget är på obestånd, skall likvidatorn ansöka om att bolaget försätts i konkurs.

Redovisning under likvidationen

37 § Likvidatorn skall för varje räkenskapsår upprätta en årsredovisning, som skall läggas fram på årsstämman. I fråga om stämman och redovisningen skall följande bestämmelser inte tillämpas:

- 7 kap. 11 § 2 denna lag,
- 2 kap. 1 § andra stycket, 5 kap. 18–25 §§, 6 kap. 2 och 5 §§ årsredovisningslagen (1995:1554), samt
- 5 kap. 2 § 3 och 6 kap. 3 § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.

I balansräkningen får det egna kapitalet tas upp i en post. Balansräkningen skall innehålla uppgift om aktiekapitalet, i förekommande fall fördelat på olika aktieslag.

En tillgång får inte tas upp till högre värde än den beräknas inbringa efter avdrag för försäljningskostnaderna. Om en tillgång kan beräknas inbringa ett väsentligt högre belopp än det värde som tas upp i balansräkningen, skall det beräknade beloppet anges särskilt vid tillgångsposten. Om en skuld eller likvidationskostnad kan beräknas kräva ett belopp som väsentligt avviker från vad som har redovisats som skuld, skall det beräknade beloppet anges vid skuldposten.

Bestämmelserna om koncernredovisning och om delårsrapport i tillämplig lag om årsredovisning skall inte tillämpas på bolag i likvidation.

Skifte

38 § När den anmälningstid som har satts ut i kallelsen på okända borgenärer har löpt ut och alla kända skulder har betalats, skall likvidatorn skifta bolagets återstående tillgångar. Om det råder tvist om en skuld eller om en skuld inte har förfallit till betalning eller av annan orsak inte kan betalas, skall pengar sättas av till betalning av skulden och återstoden skiftas.

Talan mot skifte

39 § En aktieägare som är missnöjd med skiftet får väcka talan mot bolaget senast tre månader efter det att slutredovisning enligt 40 § lades fram på bolagsstämma.

Om skiftet ändras till följd av en talan enligt första stycket, skall den som har uppburit för mycket återbära överskjutande del. På värdet av den egendom som skall återbäras skall mottagaren betala ränta enligt 5 § räntelagen (1975:635) från det att egendomen lämnades ut till dess att ränta skall betalas enligt 6 § räntelagen till följd av 3 eller 4 § samma lag. Om det uppkommer brist vid återbäringen, är de personer som har medverkat till skiftet ansvariga för denna enligt bestämmelserna i 17 kap. 7 §.

Slutredovisning

40 § När uppdraget som likvidator har fullgjorts, skall likvidatorn så snart som möjligt lämna slutredovisning för förvaltningen genom en förvaltningsberättelse som avser likvidationen i dess helhet. Berättelsen skall även innehålla en redogörelse för skiftet. Tillsammans med berättelsen skall lämnas redovisningshandlingar för hela likvidationstiden.

Berättelsen och redovisningshandlingarna skall lämnas till bolagets revisor. Revisorn skall inom en månad därefter lämna en revisionsberättelse över slutredovisningen och förvaltningen under likvidationen.

När revisionsberättelsen har lämnats till likvidatorn, skall han eller hon genast kalla aktieägarna till en bolagsstämma för granskning av slutredovisningen. Förvaltningsberättelsen med bifogade redovisningshandlingar och revisionsberättelsen skall under minst två veckor före bolagsstämman hållas tillgängliga hos bolaget för aktieägarna. Kopior av handlingarna skall genast och utan kostnad för mottagaren sändas till de aktieägare som begär det och uppger sin postadress. Handlingarna skall läggas fram på stämman.

Bolagsstämman skall fatta beslut angående ansvarsfrihet för likvidatorn. I fråga om beslutet gäller bestämmelserna i 7 kap. 14 § andra stycket. *Lag (2007:317)*

Bolagets upplösning

41 § När likvidatorn har lagt fram slutredovisningen, är bolaget upplöst. Likvidatorn skall genast anmäla detta för registrering i aktiebolagsregistret. Kopior av de handlingar som anges i 40 § tredje stycket skall bifogas anmälan.

Preskription av rätt till andel i tillgångarna

42 § En aktieägare som inte inom fem år efter det att slutredovisningen lades fram på bolagsstämma anmäler sig för att lyfta vad han eller hon har fått vid skiftet förlorar sin rätt till andel i de skiftade tillgångarna. Med tillämpning av 44 § skall kvarvarande tillgångar då skiftas mellan bolagets övriga aktieägare. Om tillgångarna är av obetydligt värde, kan allmän domstol på anmälan av likvidatorn besluta att tillgångarna skall tillfalla Allmänna arvsfonden.

Skadeståndstalan

43 § Trots bestämmelserna i 41 § kan ägare till en tiondel av samtliga aktier hos likvidatorn begära bolagsstämma för behandling av en fråga om talan om skadestånd till bolaget enligt 29 kap. 1–3 §§. I så fall skall bestämmelsen i 7 kap. 17 § andra stycket tillämpas.

Fortsatt likvidation

44 § Om en tillgång framkommer för bolaget efter dess upplösning enligt 41 § eller om talan väcks mot bolaget eller det av annat skäl uppkommer behov av en likvidationsåtgärd, skall likvidationen fortsätta.

Likvidatorn skall genast anmäla den fortsatta likvidationen för registrering i aktiebolagsregistret. Kallelse till den första bolagsstämman efter återupptagandet skall ske enligt bolagsordningen. Dessutom skall skriftlig kallelse sändas till varje aktieägare vars postadress är införd i aktieboken eller på annat sätt känd för bolaget.

Om den tillgång som avses i första stycket är av obetydligt värde, kan allmän domstol på anmälan av likvidatorn besluta att tillgången i stället skall tillfalla Allmänna arvsfonden.

Upphörande av likvidation

45 § Om bolaget har gått i likvidation på grund av bolagsstämmans beslut eller, i de fall som avses i 17 § och 51 § första stycket, på grund av domstols beslut, kan stämman sedan bolagets revisor har yttrat sig besluta att likvidationen skall upphöra och bolagets verksamhet återupptas. Ett sådant beslut får dock inte fattas, om

1. det finns grund för tvångslikvidation enligt 11 eller 12 §,
2. bolagets eget kapital, beräknat enligt 14 §, enligt revisorns yttrande inte uppgår till det registrerade aktiekapitalet, eller
3. utskiftning har ägt rum.

När bolagsstämman beslutar att likvidationen skall upphöra, skall den samtidigt välja styrelse.

Likvidatorn skall se till att beslutet om att likvidationen skall upphöra och valet av styrelse genast anmäls för registrering i aktiebolagsregistret. Beslutet får inte verkställas förrän det har registrerats.

46 § Om ett likvidationsbeslut som har gått i verkställighet har blivit upphävt genom en domstols dom eller beslut som har vunnit laga kraft, skall likvidatorn genast anmäla detta för registrering i aktiebolagsregistret samt, om det upphävda likvidationsbeslutet är sådant som avses i 11, 12, 17 eller 21 §, kalla till bolagsstämma för val av styrelse. *Lag (2005:812)*

47 § När en likvidation har upphört enligt 45 eller 46 §, skall 40 § tillämpas. Kopior av de handlingar som anges i 40 § tredje stycket skall ges in till Bolagsverket.

Konkurs

Registrering

48 § Beslut om konkurs och beslut om företagsrekonstruktion skall registreras i aktiebolagsregistret.

Företrädare för bolaget i dess egenskap av konkursgäldenär

49 § Under konkursen företräds bolaget som konkursgäldenär av den styrelse och verkställande direktör eller de likvidatorer som fanns vid konkursens början. Bestämmelserna i denna lag om rätt att avgå, om entledigande och om ny tillsättning gäller dock även under konkursen.

Bolagets upplösning efter konkurs

50 § Om bolaget är försatt i konkurs och denna avslutas utan överskott, är bolaget upplöst när konkursen avslutas. Finns det efter konkursens avslutande tillgångar som inte omfattas av konkursen eller väcks talan mot bolaget eller uppkommer det av annat skäl behov av en likvidationsåtgärd, skall allmän domstol på ansökan av den som berörs besluta om likvidation. Ett sådant beslut gäller omedelbart. Kallelse till den första bolagsstämman efter beslutet skall ske enligt 44 § andra stycket.

Likvidation efter överskottskonkurs m.m.

51 § Om en konkurs avslutas med överskott eller läggs ned efter frivillig uppgörelse eller om egendomen i konkursboet återställs till bolaget till följd av att akord har fastställts, skall allmän domstol i samband med att konkursen avslutas besluta att bolaget skall gå i likvidation. Ett sådant beslut gäller omedelbart.

Var bolaget i likvidation när det försattes i konkurs, skall likvidationen fortsätta enligt 44 §, om konkursen avslutas på det sätt som anges i första stycket.

29 kap. Skadestånd

Stiftares, styrelseledamots och verkställande direktörs skadeståndsansvar

1 § En stiftare, styrelseledamot eller verkställande direktör som när han eller hon fullgör sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar bolaget skall ersätta skadan. Detsamma gäller när skadan tillfogas en aktieägare eller någon annan genom överträdelse av denna lag, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen.

Om bolaget har upprättat ett prospekt, en erbjudandehandling som avses i 2 a kap. lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument eller ett sådant dokument som avses i 2 b kap. 2 § samma lag, gäller vad som sägs i första stycket andra meningen även skada som tillfogas genom överträdelse av 2, 2 a eller 2 b kap. nämnda lag eller kommissionens förordning (EG) nr 809/2004 av den 29 april 2004 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/71/EG i fråga om informationen i prospekt, utformningen av dessa, införlivande genom hänvisning samt offentliggörande av prospekt och spridning av annonser. *Lag (2006:457)*

Revisors, lekmannarevisors och särskild granskares skadeståndsansvar

2 § En revisor, lekmannarevisor eller särskild granskare är ersättningskyldig enligt de grunder som anges i 1 §. Han eller hon skall även ersätta skada som uppsåtligen eller av oaktsamhet vållas av hans eller hennes medhjälpare. I de fall som avses i 9 kap. 44 § denna lag och 9 § lagen (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt svarar dock revisorn endast för skada på grund av oriktiga uppgifter som revisorn eller revisorns medhjälpare har haft skäligen anledning att anta var oriktiga.

Om ett registrerat revisionsbolag är revisor eller särskild granskare, är det detta bolag och den som är huvudansvarig för revisionen eller granskningen som är ersättningskyldiga.

Aktieägares skadeståndsansvar

3 § En aktieägare skall ersätta skada som han eller hon uppsåtligen eller av grov oaktsamhet tillfogar bolaget, en aktieägare eller någon annan genom att medverka till överträdelse av denna lag, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen.

Aktieägares inlösenkyldighet vid missbruk

4 § Om det är motiverat med hänsyn till faran för fortsatt missbruk och förhållandena i övrigt, är en aktieägare som avses i 3 § också skyldig att lösa in skadelidande aktieägares aktier. Lösenbeloppet skall bestämmas till ett belopp som är skäligt med hänsyn till bolagets ställning och övriga omständigheter.

Jämkning av skadestånd

5 § Om någon är ersättningskyldig enligt 1–3 §§, kan skadeståndet jämkas efter vad som är skäligt med hänsyn till handlingens art, skadans storlek och omständigheterna i övrigt.

Gemensamt skadeståndsansvar

6 § Om flera skall ersätta samma skada, svarar de solidariskt för skadeståndet i den mån inte skadeståndsskyldigheten har jämkats för någon av dem enligt 5 §. Vad någon av dem har betalat i skadestånd får återkrävas av de andra efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

Talan om skadestånd till bolaget

7 § Talan om skadestånd till bolaget enligt 1–3 §§ får väckas, om majoriteten eller en minoritet bestående av ägare till minst en tiondel av samtliga aktier i bolaget, vid bolagsstämma har biträtt ett förslag om att väcka en skadeståndstalan eller, när det gäller en styrelseledamot eller den verkställande direktören, har röstat mot ett förslag om ansvarsfrihet.

8 § En uppgörelse i fråga om skadeståndsskyldighet till bolaget enligt 1–3 §§ får träffas endast av bolagsstämman och endast under förutsättning att inte ägare till minst en tiondel av samtliga aktier i bolaget röstar mot förslaget om uppgörelse.

Om en aktieägare för skadeståndstalan för bolagets räkning, får en uppgörelse inte träffas utan hans eller hennes samtycke.

9 § Ägare till minst en tiondel av samtliga aktier i bolaget får i eget namn föra talan om skadestånd till bolaget enligt 1–3 §§. Om en aktieägare sedan talan har väckts avstår från talan, kan de övriga ändå fullfölja denna.

Den som har väckt talan svarar för rättegångskostnaderna men har rätt till ersättning av bolaget för kostnader som täcks av vad som har kommit bolaget till godo genom rättegången.

Tiden för att väcka talan

10 § Talan för bolagets räkning mot en styrelseledamot eller den verkställande direktören om skadestånd på grund av beslut eller åtgärd under ett räkenskapsår skall väckas senast ett år från det att årsredovisningen och revisionsberättelsen för räkenskapsåret lades fram på bolagsstämman.

11 § Har bolagsstämman beslutat att bevilja ansvarsfrihet eller att inte föra en skadeståndstalan utan att aktieägare till sådant antal som anges i 7 § har röstat emot det eller har tiden för att väcka talan gått ut enligt 10 §, får talan enligt 7 eller 9 § ändå väckas, om det i årsredovisningen eller i revisionsberättelsen eller på annat sätt inte har lämnats i väsentliga hänseenden riktiga och fullständiga uppgifter till bolagsstämman om det beslut eller den åtgärd som talan grundas på.

Att tiden för att väcka talan kan vara begränsad även i sådana fall som avses i första stycket framgår av 13 §.

12 § Trots bestämmelserna i 7–11 §§ får styrelsen föra en skadeståndstalan som grundas på brott.

13 § Talan för bolagets räkning enligt 1–3 §§ som inte grundas på brott får inte väckas mot

1. en stiftare sedan fem år har förflutit från bolagets bildande,
2. en styrelseledamot eller den verkställande direktören sedan fem år har förflutit från utgången av det räkenskapsår då beslut eller åtgärder som talan grundas på fattades eller vidtogs,
3. en revisor sedan fem år har förflutit från utgången av det räkenskapsår som revisionsberättelsen avser,
4. en lekmannarevisor sedan fem år har förflutit från utgången av det räkenskapsår som granskningsrapporten avser,
5. en särskild granskare sedan fem år har förflutit från den dag när yttrandet över den särskilda granskningen lades fram på bolagsstämman,
6. en aktieägare sedan två år har förflutit från beslut eller åtgärder som talan grundas på.

Konkursbos rätt att föra talan

14 § Om bolaget har försatts i konkurs efter en ansökan som har gjorts innan den tid som anges i 13 § har gått ut, får konkursboet föra talan enligt 1–3 §§ trots att frihet från skadeståndsansvar har inträtt enligt 7, 8 eller 10 §. Efter utgången av den tid som anges i 13 § får en sådan talan dock inte väckas senare än sex månader från edgångssammanträde.

FAR SRS

RedR 2 Kontrollbalansräkning

(oktober 2008)

Syfte	107
Bakgrund	107
Styrelsens ansvar	108
Styrelsens åtgärder	108
Kontrollbalansräkningen	108
Värderingsfrågor	109
Immateriella tillgångar	110
Materiella anläggningstillgångar	110
Aktier i dotterföretag	110
Varulager	111
Pågående arbeten	111
Skulder	111
Uppskjuten skatt	111
Utfästelse om kapitaltillskott	111
Bilaga Exempel på uppställning	112

Syfte

Syftet med denna framställning är att ge vägledning om god sed vid upprättande av en kontrollbalansräkning enligt ABL 25 kap. 14 §. I tillämpliga delar gäller denna rekommendation även i andra fall då en kontrollbalansräkning ska upprättas enligt lagregler.

Bakgrund

Enligt ABL 25 kap. 13 § åligger det styrelsen att genast upprätta och låta bolagets revisor granska en kontrollbalansräkning

1. när det finns skäl att anta att bolagets eget kapital, beräknat enligt ABL 25 kap. 14 §, understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet, eller
2. när det vid verkställighet enligt 4 kap. utsköningsbalken har visat sig att bolaget saknar tillgångar till full betalning av utmätningsfordring.

Om kontrollbalansräkningen visar att bolagets eget kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet, ska styrelsen snarast möjligt utfärda kallelse (se ABL 25 kap. 15 §) till en bolagsstämma som ska pröva om bolaget ska gå i likvidation (första kontrollstämman).

Om den kontrollbalansräkning som har lagts fram vid den första kontrollstämman inte utvisar att det egna kapitalet, beräknat enligt ABL 25 kap. 14 §, vid tiden för stämman uppgick till minst det registrerade aktiekapitalet och stämman inte har beslutat att bolaget ska gå i likvidation, ska bolagsstämman inom åtta månader från den första kontrollstämman på nytt pröva frågan om bolaget ska gå i likvidation (andra kontrollstämman). Styrelsen ska inför den andra kontrollstämman upprätta en ny kontrollbalansräkning enligt ABL 25 kap. 14 § och låta bolagets revisor granska den.

Om någon andra kontrollstämma inte hålls inom angiven tid eller om den kontrollbalansräkning som har lagts fram vid denna stämman inte har granskats av bolagets revisor eller inte utvisar att det egna kapitalet uppgick till minst det registrerade aktiekapitalet och stämman inte beslutat att bolaget ska gå i likvidation så ska styrelsen ansöka hos rätten om beslut om likvidation. Ansökan ska göras inom två veckor från den tidpunkt när den andra kontrollstämman hölls eller skulle ha hållits. Sådan ansökan kan även göras av en styrelseledamot, den verkställande direktören, en revisor i bolaget eller en aktieägare.

Styrelsens ansvar

Underlåter styrelsen att enligt ABL 25 kap. 13 § upprätta och låta bolagets revisor granska en kontrollbalansräkning eller att, när så erfordras enligt ovan, sammankalla en första kontrollstämma eller ansöka hos rätten om att bolaget ska gå i likvidation, svarar styrelsens ledamöter och den som med vetskap om styrelsens underlåtenhet handlar på bolagets vägnar solidariskt för de förpliktelser som därigenom uppkommer för bolaget.

Styrelsens åtgärder

Styrelsen ska genast vidta åtgärder för att upprätta en kontrollbalansräkning, om den befarar att det egna kapitalet understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet eller om bolaget visat sig sakna utmätningsbara tillgångar vid en utmätning. En sådan situation kan inträffa när som helst under året, inte bara per den ordinarie balansdagen. Om kontrollbalansräkningen visar att det egna kapitalet understiger hälften av aktiekapitalet, ska styrelsen kalla till bolagsstämma så snart som möjligt (första kontrollstämman). För att någon tid inte ska gå förlorad, bör styrelsen kalla till stämma, även om revisorn ännu inte hunnit avsluta sin granskning av kontrollbalansräkningen. Om inte en ordinarie stämma är nära förestående, gäller kallelsen en extra stämma. Stämman ska pröva om bolaget ska gå i likvidation.

Någon kontrollbalansräkning behöver inte upprättas i sådana fall då det synliga egna kapitalet visserligen understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet men det uppenbart och med mycket god marginal finns dolda övervärden som täcker bristen. I dessa fall bör dock styrelsen i ett protokoll notera de överväganden den gjort då situationen uppstod. Om situationen kvarstår när närmast årsredovisning upprättas, ska styrelsens upplysa om dessa överväganden i förvaltningsberättelsen.

Om bolaget fått ett bindande löfte om ett kapitaltillskott, kan detta, efter styrelsens prövning av värdet, vara motiv för att inte upprätta kontrollbalansräkning. Om det finns någon som helst tvekan om att övervärdena eller löftet om kapitaltillskott är tillräckliga, ska en kontrollbalansräkning upprättas.

Om den första kontrollstämman beslutar att fortsätta bolagets verksamhet, ska styrelsen kalla till ny bolagsstämma, som ska hållas inom åtta månader från den första stämman. Den nya bolagsstämman (andra kontrollstämman) ska på nytt pröva frågan om bolaget ska gå i likvidation. Om den nya kontrollbalansräkning som ska läggas fram på stämman inte utvisar att det egna kapitalet vid tiden för stämman uppgick till minst det registrerade aktiekapitalet och stämman inte beslutat att bolaget ska gå i likvidation, ska styrelsen ansöka hos rätten om beslut om likvidation.

Kontrollbalansräkningen

I kontrollbalansräkningen får enligt ABL 25 kap. 14 § vid beräkningen av det egna kapitalets storlek följande justeringar göras.

1. Tillgångar får tas upp till ett högre värde och avsättningar och skulder tas upp till ett lägre värde än i den ordinarie redovisningen, om de värderingsprinciper som används vid upprättande av kontrollbalansräkningen är förenliga med god redovisningssed. Redovisade pensionsåtaganden i enlighet med tryggandelagen under rubriken Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser får dock inte tas upp till lägre belopp än som är tillåtet enligt tryggandelagen.
2. Tillgångar får redovisas till nettoförsäljningsvärdet.
3. Skulder på grund av statligt stöd för vilket återbetalningsskyldigheten är beroende av bolagets ekonomiska ställning behöver inte redovisas, om stödet, i händelse av konkurs eller likvidation, ska betalas tillbaka först sedan övriga skulder har betalats.
4. Obeskattade reserver ska delas upp på eget kapital och uppskjuten skatteskuld.

Lagen ställer inte upp några andra formkrav på kontrollbalansräkningen än att justeringar enligt ovan ska redovisas särskilt och att den ska undertecknas av styrelsen. Den bör kunna tas fram och presenteras på det sätt som redovisas nedan.

Först tas en balansräkning fram enligt reglerna i tillämplig lag om årsredovisning. Värdering sker normalt utifrån förutsättningen om fortsatt drift, dvs. enligt fortlevnadsprincipen. En anläggning skrivs t.ex. ned, om det hade varit motiverat i en ordinarie årsredovisning. Någon avsättning för avvecklingskostnader eller andra reserveringar, som skulle bli aktuella vid ett beslut om likvidation, ska inte tas med. Denna balansräkning ligger sedan till grund för de justeringar som kan göras i kontrollbalansräkningen enligt ovan. Tillämpade värderingsprinciper bör dokumenteras i anslutning till denna balansräkning.

Därefter går man igenom posterna i balansräkningen för att fastställa om där finns några tillgångar som kan få ett högre värde eller några skulder som kan få ett lägre värde i kontrollbalansräkningen. Justeringarna kan således bara förbättra ställningen i förhållande till den ordinarie balansräkningen upprättad enligt god redovisningssed. Av en not till kontrollbalansräkningen ska det framgå vad de gjorda justeringarna har grundats på.

I bilagan visas ett exempel på hur en kontrollbalansräkning kan utformas. Först redovisas balansräkningen enligt reglerna för årsredovisning, därefter justeringarna och i den sista kolumnen själva kontrollbalansräkningen. Lagen anger att kontrollbalansräkningen ska undertecknas av styrelsen. Detta innebär att balansräkningen måste undertecknas av minst hälften av styrelsens ledamöter. Samma regler om att upprätta kontrollbalansräkning gäller, såväl vid den första tidpunkt då frågan är om det egna kapitalet understiger halva aktiekapitalet som vid den senare tidpunkt inom åtta månader då kontrollbalansräkning upprättas inför den andra kontrollstämman. Det ligger dock i sakens natur att värderingar ska inriktas på en tidpunkt så nära inpå respektive stämmodag som möjligt.

Värderingsfrågor

Syftet med kontrollbalansräkningen är att klarlägga bolagets ställning och därmed förutsättningarna för att driva verksamheten vidare. I vissa fall medger därför lagstiftningen att man gör avsteg från de principer som tillämpas i den ordinarie redovisningen. Detta leder till en mindre konsekvent tillämpning av försiktighetsprincipen till förmån för en redovisning av ställningen som i större utsträckning baseras på försäljningsvärden.

I den ordinarie redovisningen ska samma redovisningsprinciper tillämpas från ett år till ett annat. Den bestämmelsen gäller inte vid upprättande av en kontrollbalansräkning. Där får tillgångar tas upp till högre värde och skulder till lägre värde än i årsredovisningen om de värderingsprinciper som används är förenliga med god redovisningssed. Som exempel medger allmänna råd och rekommendationer från normgivande organ i vissa fall att juridisk person tillämpar gällande skatteregler för värdering av tillgångar i stället för huvudregeln för redovisningen. Leder detta till ett lägre värde på en tillgång kan i stället för huvudregeln tillämpas i kontrollbalansräkningen.

Vid den särskilda värderingen av tillgångarna i en kontrollbalansräkning får dessa i stället värderas till nettoförsäljningsvärdet (försäljningsvärdet med avdrag för förutsebara försäljningskostnader). Försäljningsvärdet bestäms med utgångspunkt i det pris som man beräknar kunna uppnå och på basis av den information som är tillgänglig på balansdagen. Bedömningen grundas på förutsättningen att företaget fortsätter sin verksamhet. Normalt bör värdering ske under antagande att bolagets verksamhet ska fortsätta. Denna fortlevnadsprincip bör emellertid inte tillämpas om det saknas vilja eller ekonomiska förutsättningar att fortsätta verksamheten, såsom när det finns beslut om att bolaget ska lägga ned eller när det står klart att bolagets ekonomiska situation är sådan att verksamheten måste läggas ned. Hänsyn ska tas till sådan information som blivit tillgänglig efter balansdagen och som undanröjer osäkerhet om förhållanden som rådde på balansdagen. Tillgångarna ska värderas

var för sig på samma sätt som i den ordinarie redovisningen. Kollektiv värdering görs enligt samma grunder som i den ordinarie redovisningen.

Om de försäljningsvärden som satts på olika anläggningstillgångar (t.ex. driftsfastighet, maskinpark, patent och varumärke) förutsätter att verksamheten avvecklas, att stora förändringar görs i den eller att nya åtaganden kommer till i framtiden, måste kostnaderna för detta beaktas på samma sätt som de skulle ha beaktats i ett årsbokslut efter en genomförd försäljning.

Enligt ABL 25 kap. 14 § p. 3 så behöver inte skulder på grund av statligt stöd för vilket återbetalningsskyldigheten är beroende av bolagets ekonomiska ställning redovisas, om stödet, i händelse av konkurs eller likvidation ska betalas tillbaka först sedan övriga skulder har betalats.

Nedan redovisas överväganden om vissa poster i en kontrollbalansräkning, där erfarenheten visar att det kan uppstå tveksamhet vid värderingen.

Immateriella tillgångar

Utgifter som aktiverats som immateriella tillgångar i den ordinarie balansräkningen med stöd av bestämmelserna i ÅRL 4 kap. 2 § får tas upp som tillgång även i en kontrollbalansräkning.

När utgifter av detta slag löpande kostnadsförts, kan man i vissa fall göra ett tillägg i kontrollbalansräkningen. Om utgifterna hade kunnat aktiveras med stöd av ÅRL men bolaget ändå valt att kostnadsföra dem, får de aktiveras i kontrollbalansräkningen till ett värde som motsvarar anskaffningsvärdet minskat med nödvändiga avskrivningar och nedskrivningar. Denna möjlighet bör dock utnyttjas med försiktighet och bara i uppenbara fall.

När de kostnader som lagts ned resulterat i en tillgång med ett påvisbart marknadsvärde, t.ex. ett patent eller utvecklingsutgifter, får denna tillgång tas upp till nettoförsäljningsvärdet om detta värde antingen överstiger ett restvärde som beräknats på det sätt som beskrivits ovan eller avser en tillgång som inte hade kunnat aktiveras med stöd av ÅRL.

Materiella anläggningstillgångar

Även för materiella anläggningstillgångar finns det i vissa fall anledning att ta upp ett värde för tillgångar som kostnadsförts i den löpande redovisningen. Detta gäller t.ex. inventarier med en ekonomisk livslängd av högst tre år. Sådana inventarier kostnadsförs regelmässigt på grund av gällande skatteregler. I många företag kan de årliga investeringarna i sådana tillgångar, t.ex. formverktyg, uppgå till betydande belopp. I en kontrollbalansräkning kan det då finnas anledning att beräkna ett planligt restvärde för sådana tillgångar.

I de fall en leasad tillgång omgående kan lösas in och säljas får man i kontrollbalansräkningen ta upp ett övervärde, som beräknas som skillnaden mellan nettoförsäljningsvärdet och lösenvärdet.

Aktier i dotterföretag

Kontrollbalansräkningen avser bolaget och inte den koncern bolaget eventuellt ingår i. Detta gör att man måste ägna balansposten "Aktier i dotterföretag" särskild uppmärksamhet. Redan i den ordinarie balansräkningen ska man ha bedömt om någon nedskrivning behöver göras, t.ex. beroende på värdenedgång i ett goodwillvärde som ingår i det bokförda värdet. Som övervärde får man ta med skillnaden mellan nettoförsäljningsvärdet och det bokförda värdet på aktierna. Ibland kan man inte fastställa ett särskilt nettoförsäljningsvärde på ett dotterföretag på grund av koncernstrukturen (t.ex. då dotterföretagets verksamhet är starkt integrerad med moderföretagets). I sådana fall kan man lämpligen beräkna värdet som moderföretagets andel i dotterföretagets eget kapital beräknat enligt värderingsreglerna för kontrollbalansräkning.

Varulager

Hur varulagret ska värderas enligt ordinarie bokslutsregler framgår av allmänna råd och rekommendationer om redovisning av varulager. I kontrollbalansräkningen får man göra tillägg, om nettoförsäljningsvärdet överstiger det värde man får om man tillämpar ordinarie regler. Vid en bedömning av ett eventuellt övervärde bör man dock beakta orsaken till den förlustsituation som uppstått. Om man beräknar avdragen för försäljnings- och lagringskostnader samt andelen i allmänna administrationskostnader korrekt, leder detta ofta till att man inte kan göra något tillägg.

Pågående arbeten

För pågående arbeten avseende entreprenader och liknande arbeten gäller att man i juridisk person ofta redovisar dessa enligt gällande skatteregler. Om en redovisning av de pågående arbetena enligt reglerna för successiv vinstavräkning ger ett högre värde får ett tillägg göras i kontrollbalansräkningen. Beräknad vinst i en orderportfölj eller icke påbörjade kontrakt får inte tas med. Pågående arbeten avseende tjänsteuppdrag får redovisas på motsvarande sätt.

Skulder

Skulder på grund av statligt stöd för vilket återbetalningsskyldigheten är beroende av bolagets ekonomiska ställning behöver inte redovisas, om stödet, i händelse av konkurs eller likvidation, ska betalas tillbaka först sedan övriga skulder betalats. Skulder och avsättningar i övrigt får tas upp till ett lägre värde än i den ordinarie redovisningen om de värderingsprinciper som används är förenliga med god redovisningssed. En sådan omvärdering är normalt inte möjlig.

ÅRL kräver inte att pensionsåtaganden skuldförs. De kan redovisas inom linjen som ansvarsförbindelse. När god redovisningssed medger att pensionsåtaganden inte redovisas som skuld kan de också utelämnas i kontrollbalansräkningen. Men åtaganden som redovisas som skuld i den ordinarie balansräkningen får inte utelämnas till den del de redovisas under en delpost under rubriken Avsättningar för pensioner och omfattas av tryggandelagens förbud mot att minska denna delpost.

Uppskjuten skatt

Övervärden på tillgångarna i en balansräkning skulle i de flesta fall ge upphov till skattepliktiga överskott, om de realiserades. Uppskjuten skatteskuld på dessa överskott redovisas i kontrollbalansräkningen liksom uppskjuten skatteskuld hänförlig till obeskattade reserver. Förekomsten av sådan skatteskuld kan medföra att uppskjuten skattefordran beräknas till högre belopp i kontrollbalansräkningen än som enligt god redovisningssed hade kunnat redovisas i en ordinarie årsredovisning. Små företag som inte redovisar uppskjuten skatt i sin ordinarie årsredovisning måste göra en reservering för beräknad skatt i sådana fall då en realisation av övervärden helt eller delvis skulle medföra en effektiv inkomstbeskattning på grund av att bolaget inte har några skattemässiga underskott.

Utfästelse om kapitaltillskott

En utfästelse om ett kapitaltillskott ska tas med i en kontrollbalansräkning, om den är oåterkallelig och definitiv och har lämnats av en solvent part samt utlöses automatiskt när kapitalet understiger den stipulerade nivån. Ett förbehåll om rätt till framtida återbetalning får bara avse det fall att återbetalningen kan ske inom ramen för ABL 17 kap. 3 §. Ett kapitaltillskott bör bokföras snarast och senast i det årsbokslut som följer närmast efter den tidpunkt då bolaget fått tillskottet.

Att en skuld efterställts får inte medföra att den utelämnas i kontrollbalansräkningen, om inte efterställandet uppfyller alla de villkor som angivits ovan.

Bilaga Exempel på uppställning**X-KÖPINGS MEKANISKA AB**

Kontrollbalansräkning 200X-03-31

	<i>Balans- räkning</i>	<i>Juste- ring</i>		<i>Kontroll- balans- räkning</i>
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Materiella anläggningstillgångar				
Byggnader och mark	1.000			1.000
Inventarier, verktyg och installationer	<u>1.500</u>	+ 200	Not 1	<u>1.700</u>
Summa anläggningstillgångar	<u><u>2.500</u></u>			<u><u>2.700</u></u>
Omsättningstillgångar				
Varulager m.m.	2.000	+ 600	Not 2	2.600
Kortfristiga fordringar	2.400			2.400
Kassa och bank	<u>100</u>			<u>100</u>
Summa omsättningstillgångar	<u><u>4.500</u></u>			<u><u>5.100</u></u>
Summa tillgångar	<u><u>7.000</u></u>	+ 800		<u><u>7.800</u></u>
SKULDER OCH EGET KAPITAL				
Eget kapital				
Aktiekapital	1.500			
Reservfond	150			
Balanserad vinst eller förlust	50			
Periodens resultat	<u>- 1.700</u>			
Summa eget kapital	<u><u>0</u></u>	+ 900	Not 3	<u><u>900</u></u>
Obeskattade reserver	100	- 100		0
Avsättningar	400			400
Långfristiga skulder	1.600			1.600
Kortfristiga skulder	<u>4.900</u>			<u>4.900</u>
Summa skulder	<u><u>6.900</u></u>			<u><u>6.900</u></u>
Summa skulder och eget kapital	<u><u>7.000</u></u>	+ 800		<u><u>7.800</u></u>

Not 1 Planenligt restvärde av tidigare kostnadsförda formverktyg.**Not 2** Varor har tagits upp till nettoförsäljningsvärdet.**Not 3** Uppskjuten skatteskuld i obeskattade reserver och justeringar avräknas mot uppskjuten skattefordran som hänför sig till underskottsavdrag.

X-Köping 200X-04-15

AA-son

BB-son

CC-son
VD

FAR SRS REKOMMENDATIONER I REVISIONSFRÅGOR

RevR 1 Granskning av kontrollbalansräkning

(december 2008)

Syfte och omfattning	113
Bakgrund	113
Skyldighet att upprätta kontrollbalansräkning	113
Kontrollbalansräkningens innehåll	113
Första kontrollstämman	113
Andra kontrollstämman	114
Beslut om tvångslikvidation	114
Frågor om personligt betalningsansvar	114
Ansvarsavgränsning mellan styrelse och revisor	114
Revisorns granskning	115
Revisorns yttrande	116

Syfte och omfattning

Syftet med denna rekommendation är att ge vägledning om god revisionssed vid granskning av en kontrollbalansräkning i enlighet med aktiebolagslagen (2005:551), ABL, och utformning av det yttrande som revisorn ska lämna då.

I denna rekommendation behandlas inte revisorns uppgift att, som ett led i förvaltningsrevisionen, bedöma om styrelsen och verkställande direktören följt aktiebolagslagens bestämmelser om skyldigheten att upprätta kontrollbalansräkning.

Bakgrund*Skyldighet att upprätta kontrollbalansräkning*

Enligt 25 kap. 13 § ABL ska styrelsen genast upprätta och låta bolagets revisor granska en kontrollbalansräkning när det finns skäl att anta att bolagets eget kapital, beräknat enligt 14 §, understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet. Samma skyldighet har styrelsen när det vid verkställighet enligt 4 kap. utsökningensbalken har visat sig att bolaget saknar utmätningsbara tillgångar.

Kontrollbalansräkningens innehåll

Av 14 § första stycket framgår att en kontrollbalansräkning ska upprättas enligt tillämplig lag om årsredovisning. Vid beräkningen av det egna kapitalets storlek får sådana justeringar göras som framgår av paragrafens första och andra stycken.

Av det tredje stycket framgår att justeringarna ska redovisas särskilt och av det fjärde stycket framgår att kontrollbalansräkningen ska undertecknas av styrelsen.

FAR SRS har utfärdat en rekommendation om god sed vid upprättande av en kontrollbalansräkning, Red R 2 *Kontrollbalansräkning*.

Första kontrollstämman

I 15 § första stycket sägs att om kontrollbalansräkningen visar att bolagets eget kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet, ska styrelsen snarast möjligt utfärda kallelse till en bolagsstämman som ska pröva om bolaget ska gå i likvidation (första kontrollstämman). I fråga om beslutsunderlag och kallelse ska bestämmelserna i 25 kap. 3–6 §§ tillämpas.

Enligt det andra stycket ska kontrollbalansräkningen och ett yttrande av revisorn över denna läggas fram på stämman.

Andra kontrollstämman

Av det första stycket i 16 § framgår att om den kontrollbalansräkning som har lagts fram vid den första kontrollstämman inte utvisar att det egna kapitalet, beräknat enligt 14 §, vid tiden för stämman uppgick till minst det registrerade aktiekapitalet och stämman inte har beslutat att bolaget ska gå i likvidation, ska bolagsstämman inom åtta månader från den första kontrollstämman på nytt pröva frågan om bolaget ska gå i likvidation (andra kontrollstämman). Även för denna stämma ska bestämmelserna i 25 kap. 3–6 §§ tillämpas i fråga om beslutsunderlag och kallelse.

I paragrafens andra stycke sägs att styrelsen inför den andra kontrollstämman ska upprätta en ny kontrollbalansräkning enligt 14 § och låta bolagets revisor granska den. Den nya kontrollbalansräkningen och ett yttrande av revisorn över den ska läggas fram på stämman.

Beslut om tvångslikvidation

Enligt 17 § första stycket ska rätten besluta att bolaget ska gå i likvidation, om

1. någon andra kontrollstämma inte hålls inom den tid som anges i 16 § första stycket, eller
2. den kontrollbalansräkning som har lagts fram vid den andra kontrollstämman inte har granskats av bolagets revisor eller inte utvisar att det egna kapitalet, beräknat enligt 14 §, vid tiden för stämman uppgick till minst det registrerade aktiekapitalet och stämman inte har beslutat att bolaget ska gå i likvidation.

Av paragrafens andra stycke framgår att i de fall som avses i det första stycket ska styrelsen ansöka hos rätten om beslut om likvidation. Ansökan ska göras inom två veckor från den andra kontrollstämman eller, om en sådan inte har hållits, från den tidpunkt då den senast skulle ha hållits. Frågan om likvidation kan även prövas på ansökan av en styrelseledamot, den verkställande direktören, en revisor i bolaget eller en aktieägare.

I det tredje stycket sägs att beslut om likvidation inte ska meddelas, om det under ärendets handläggning vid tingsrätten visas att bolagsstämman har fastställt en kontrollbalansräkning som utvisar att det egna kapitalet uppgår till minst det registrerade aktiekapitalet.

Beslutet om likvidation gäller omedelbart enligt det fjärde stycket.

Frågor om personligt betalningsansvar

Frågor om personligt betalningsansvar för bolagets företrädare och för aktieägare samt ansvarsperiodens slut regleras i 18, 19 respektive 20 §§.

Ansvarsavgränsning mellan styrelse och revisor

Ansvar för att upprätta en kontrollbalansräkning ligger hos styrelsen, som också ska svara för värderingen av balansposterna i den. Styrelsen ska alltså genast vidta åtgärder för att upprätta en kontrollbalansräkning, om den befarar att hälften av aktiekapitalet är förbrukat eller det har konstaterats att bolaget saknar utmättningsbara tillgångar. En sådan situation kan inträffa när som helst under året, inte bara per den ordinarie balansdagen. Om kontrollbalansräkningen visar att mer än hälften av aktiekapitalet är förbrukat, ska styrelsen kalla till den första kontrollstämman snarast möjligt. För att någon tid inte ska gå förlorad, bör styrelsen kalla till stämma, även om revisorn ännu inte hunnit avsluta sin granskning av kontrollbalansräkningen. Om inte den ordinarie stämman är nära förestående, gäller kallelsen en extra stämma. Ärendet ska anges i kallelsen.

Revisorn ansvarar för att granska kontrollbalansräkningen och för att lämna ett yttrande över denna granskning. Skyldigheten gäller kontrollbalansräkningar som styrelsen upprättat, oavsett när de upprättats eller vad de visar.

Det krav på skyndsamhet som enligt ABL måste iakttas i samband med upprättande och granskning av kontrollbalansräkning medför att revisorns möjligheter att i förväg planera och genomföra sina granskningsåtgärder försvåras. Styrelsen förut-sätts därför kontakta revisorn så snart den överväger att upprätta en kontrollbalans-räkning, för att revisorn ska få möjlighet att förbereda och genomföra granskningen av den inom rimlig tid.

Revisorns granskning

Enligt ABL ska revisorn granska kontrollbalansräkningar upprättade enligt 25 kap. 14 §.

Granskningen ska utmyнна i att revisorn uttalar sig om huruvida det kommit fram något som tyder på att kontrollbalansräkningen inte uppfyller ABLs krav. För att revisorn ska kunna uttala sig måste han eller hon, som ett led i granskningen, bedöma de värden som satts på bolagets tillgångar och skulder i kontrollbalansräkningen jämfört med reglerna i 14 §.

Eftersom revisorn ska uttala sig med begränsad säkerhet medför detta att en översiktlig granskning av uppgifterna är tillräcklig för att ett yttrande ska kunna lämnas. Omfattningen, generellt sett, av en översiktlig granskning framgår av SÖG 2410.

Granskningen av en kontrollbalansräkning är begränsad och skiljer sig på så sätt från revisionen av en årsredovisning. Granskningen omfattar därför inte resultaträkningen annat än som ett led i granskningen av den balansräkning som tagits fram enligt reglerna i 14 § och inte heller styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. Vidare gäller att bokslutet i regel inte är dokumenterat i samma utsträckning som ett årsbokslut. Tillsammans med kravet på skyndsamhet begränsar dessa omständigheter revisorns möjligheter att ta ställning till alla de förhållanden som skulle ha kommit fram vid en revision av motsvarande årsredovisningsmaterial.

Revisorns åtgärder vid den översiktliga granskningen av en kontrollbalansräkning består framför allt av förfrågningar och analyser av sådana faktorer som är väsentliga för kontrollbalansräkningen. Revisorn bör därför först försöka skaffa sig en klar bild av verksamheten och orsakerna till den uppkomna situationen för att kunna bedöma de förutsättningar som värderingar av bolagets tillgångar och skulder baseras på. Därefter kan revisorns åtgärder omfatta bl. a. följande:

1. Intervjuer med företagsledningen och andra ansvariga befattningshavare för att ta reda på om det gjorts några väsentliga förändringar i redovisningssystem och interna kontroller, redovisningsprinciper respektive bokslutsmetoder.
2. Analytisk granskning, t. ex. analys av relevanta relationstal ur det bokslut som ligger till grund för kontrollbalansräkningen, bl. a. bruttovinstprocent, genom jämförelser med t. ex. tidigare år och budget samt uppföljning av poster som vid en sådan analys visar markanta avvikelser eller poster som övervägts särskilt vid tidigare revisioner.
3. Rimlighetsbedömning av de underlag, t. ex. värderingsintyg, som styrelsen haft när den omvärderat tillgångar och skulder enligt ABLs särskilda värderingsregler.
4. Stickprovvis granskning av att de siffror som presenterats i kontrollbalansräkningen kan härledas till den underliggande bokföringen och ett dokumenterat periodbokslut.

Hur omfattande granskningen måste göras påverkas också av revisorns kunskap och erfarenheter från tidigare års revisioner. Vidare avgörs omfattningen dels av en allmän riskbedömning, dels av de iakttagelser som revisorn gör under sin granskning och som kan leda till att det behövs ytterligare granskningsinsatser. Om revisorn inte kan få tillfredsställande förklaringar till de iakttagelser han eller hon gjort på annat sätt, kan det bli nödvändigt för revisorn att utvidga granskningsinsatsen till att omfatta fullständiga revisionsåtgärder.

Revisorns yttrande

ABL innehåller inga särskilda bestämmelser om hur revisorns yttrande över granskning av kontrollbalansräkning ska utformas. Yttrandet bör följa samma struktur som övriga yttranden enligt RevR 9 *Revisorns övriga yttranden enligt aktiebolagslagen och aktiebolagsförordningen*.

I sitt yttrande ska revisorn inte uttala sig om huruvida kontrollbalansräkningen upprättats inom den tid som ABL anger som krav.

Revisorn ska teckna en hänvisning till yttrandet på kontrollbalansräkningen på samma sätt som gäller vid revision av en årsredovisning.

Förslag till formulering av ett yttrande (inklusive revisorspåteckning) enligt standardutformningen när kontrollbalansräkningen utvisar att bolagets egna kapital inte understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet samt ett förslag i det omvända fallet respektive ett yttrande som avviker från standardutformningen följer här.

Exempel 1 – Yttrande enligt standardutformningen när kontrollbalansräkningen utvisar att det egna kapitalet inte understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet

Revisorns yttrande över granskning av kontrollbalansräkning enligt 25 kap. 13 § aktiebolagslagen

Till styrelsen i ... AB, org.nr 556xxx-xxxx

Uppdrag och ansvarsfördelning

Jag/Vi har granskat styrelsens kontrollbalansräkning per ÅÅÅÅ-MM-DD. Det är styrelsen som har ansvaret för att kontrollbalansräkningen uppfyller kraven i 25 kap. 14 § aktiebolagslagen. Mitt/Vårt ansvar är att granska kontrollbalansräkningen så att jag/vi kan lämna ett skriftligt yttrande över om kontrollbalansräkningen uppfyller aktiebolagslagens krav. Detta yttrande är endast avsett som underlag till styrelsens beslut huruvida det finns skäl att kalla till första kontrollstämma enligt 25 kap. 15 § aktiebolagslagen och är inte avsett att användas för något annat ändamål.

Granskningens inriktning och omfattning

Granskningen har utförts i enlighet med RevR 1 *Granskning av kontrollbalansräkning*. Det innebär att jag/vi har planerat och utfört granskningen för att i yttrandet med begränsad säkerhet kunna uttala mig/oss om huruvida kontrollbalansräkningen uppfyller aktiebolagslagens krav. Granskningen har innefattat kontrollbalansräkningen, underlag till den samt förfrågningar om kontrollbalansräkningen. Jag/Vi anser att min/vår granskning ger mig/oss en rimlig grund för mitt/vårt uttalande nedan.

Uttalande

Grundat på min/vår granskning har det inte framkommit något som tyder på att kontrollbalansräkningen inte uppfyller aktiebolagslagens krav.

Ort den DD månad ÅÅÅÅ

A.A.

Auktoriserad/Godkänd revisor

eller

X AB

Registrerat revisionsbolag

A.A.

Huvudansvarig revisor

Revisorspåteckning

Mitt/Vårt yttrande avseende denna kontrollbalansräkning har lämnats ÅÅÅÅ-MM-DD.

.....
 Namnförtydligande
 Auktoriserad / Godkänd revisor

Exempel 2 – Yttrande enligt standardutformningen när kontrollbalansräkningen utvisar att det egna kapitalet understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet

Revisorns yttrande över granskning av kontrollbalansräkning enligt 25 kap. 13 § (alt. 16 §) aktiebolagslagen

Till bolagsstämman i ... AB, org.nr 556xxx-xxxx

Uppdrag och ansvarsfördelning

Jag/Vi har granskat styrelsens kontrollbalansräkning per ÅÅÅÅ-MM-DD. Det är styrelsen som har ansvaret för att kontrollbalansräkningen uppfyller kraven i 25 kap. 14 § aktiebolagslagen. Mitt/Vårt ansvar är att granska kontrollbalansräkningen så att jag/vi kan lämna ett skriftligt yttrande över om kontrollbalansräkningen uppfyller aktiebolagslagens krav. Detta yttrande är endast avsett att användas som underlag till första (alt. andra) kontrollstämman enligt 25 kap. 15 § (alt. 16 §) aktiebolagslagen och är inte avsett att användas för något annat ändamål.

Granskningens inriktning och omfattning

Granskningen har utförts i enlighet med RevR 1 *Granskning av kontrollbalansräkning*. Det innebär att jag/vi har planerat och utfört granskningen för att i yttrandet med begränsad säkerhet kunna uttala mig/oss om huruvida kontrollbalansräkningen uppfyller aktiebolagslagens krav. Granskningen har innefattat kontrollbalansräkningen, underlag till den samt förfrågningar om kontrollbalansräkningen. Jag/Vi anser att min/vår granskning ger mig/oss en rimlig grund för mitt/vårt uttalande nedan.

Uttalande

Grundat på min/vår granskning har det inte framkommit något som tyder på att kontrollbalansräkningen inte uppfyller aktiebolagslagens krav.

Ort den DD månad ÅÅÅÅ

A.A.
 Auktoriserad / Godkänd revisor

eller

X AB
 Registrerat revisionsbolag

A.A.
 Huvudansvarig revisor

Revisorspåteckning

Mitt/Vårt yttrande avseende denna kontrollbalansräkning har lämnats ÅÅÅÅ-MM-DD.

.....
 Namnförtydligande
 Auktoriserad/Godkänd revisor

Exempel 3 – Yttrande som avviker från standardutformningen när kontrollbalansräkningen utvisar att det egna kapitalet understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet

Revisorns yttrande över granskning av kontrollbalansräkning enligt 25 kap. 13 § (alt. 16 §) aktiebolagslagen

Till bolagsstämman i ... AB, org.nr 556xxx-xxxx

Uppdrag och ansvarsfördelning

Jag/Vi har granskat styrelsens kontrollbalansräkning per ÅÅÅÅ-MM-DD. Det är styrelsen som har ansvaret för att kontrollbalansräkningen uppfyller kraven i 25 kap. 14 § aktiebolagslagen. Mitt/Vårt ansvar är att granska kontrollbalansräkningen så att jag/vi kan lämna ett skriftligt yttrande över om kontrollbalansräkningen uppfyller aktiebolagslagens krav. Detta yttrande är endast avsett att användas som underlag till första (alt. andra) kontrollstämman enligt 25 kap. 15 § (alt. 16 §) aktiebolagslagen och är inte avsett att användas för något annat ändamål.

Granskningens inriktning och omfattning

Granskningen har utförts i enlighet med RevR 1 *Granskning av kontrollbalansräkning*. Det innebär att jag/vi har planerat och utfört granskningen för att i yttrandet med begränsad säkerhet kunna uttala mig/oss om huruvida kontrollbalansräkningen uppfyller aktiebolagslagens krav. Granskningen har innefattat kontrollbalansräkningen, underlag till den samt förfrågningar om kontrollbalansräkningen. Jag/Vi anser att min/vår granskning ger mig/oss en rimlig grund för mina/våra uttalanden nedan.

Uttalanden

Vid min/vår granskning har det framkommit att *varulagret redovisats till försäljningsvärdet utan avdrag för försäljningskostnaderna, som uppgår till ungefär ... kronor.*

I övrigt har det inte framkommit något som tyder på att kontrollbalansräkningen inte uppfyller aktiebolagslagens krav.

Ort den DD månad ÅÅÅÅ

A.A.
 Auktoriserad/Godkänd revisor
 eller
 X AB
 Registrerat revisionsbolag
 A.A.
 Huvudansvarig revisor

Revisorspåteckning

Mitt/Vårt yttrande avseende denna kontrollbalansräkning har lämnats ÅÅÅÅ-MM-DD och avviker från standardutformningen.

.....

Namnförtydligande

Auktoriserad/Godkänd revisor

UTDRAG

Lag (1987:667) om ekonomiska föreningar

10 kap. Överskottsutdelning och annan användning av föreningens egendom	120
13 kap. Skadestånd m.m.	121

10 kap. Överskottsutdelning och annan användning av föreningens egendom

1 § Föreningens medel får betalas ut till medlemmarna endast i form av överskottsutdelning, återbetalning av medlemsinsatser enligt 4 kap., utbetalning vid nedsättning av medlemsinsatsernas belopp och utskiftning vid föreningens likvidation.

Med överskottsutdelning avses i denna lag

1. *gottgörelse* i form av efterlikvider, återbäringar eller liknande som grundas på rörelsens resultat utan att ha räknats in i redovisade årsresultat, och
2. utdelningar från redovisade årsresultat i form av medlemsåterbärning eller på annat sätt (*vinstutdelning*).

Att stadgarna skall innehålla bestämmelser om användningen av vinst och av behållna tillgångar vid föreningens likvidation följer av 2 kap. 2 §.

2 § Vinstutdelning får inte överstiga vad som i den fastställda balansräkningen och, i fråga om moderförening, i den fastställda koncernbalansräkningen för det senaste räkenskapsåret redovisas som föreningens eller koncernens fria egna kapital med avdrag för

1. det belopp som enligt lag eller stadgarna skall avsättas till bundet eget kapital eller, i fråga om moderförening, det belopp som av det fria egna kapitalet i koncernen enligt årsredovisningarna för företag inom denna skall föras över till det bundna egna kapitalet, och
2. belopp som annars enligt stadgarna skall användas för något annat ändamål än utdelning till medlemmarna. *Lag (1997:914)*

2 a § Sådant belopp som enligt 2 § kan bli föremål för vinstutdelning får överföras till medlemsinsatserna genom insatsemission. *Lag (1997:914)*

3 § Gottgörelser som avses i 1 § andra stycket 1 får inte lämnas i vidare mån än att föreskriven avsättning kan göras till reservfonden.

Överskottsutdelning får inte ske med så stort belopp att utdelningen med hänsyn till föreningens eller koncernens konsolideringsbehov, likviditet eller ställning i övrigt står i strid med god affärssed.

4 § Gottgörelser och sådan vinstutdelning som beräknas i förhållande till den omfattning i vilken någon har deltagit i föreningens verksamhet eller i övrigt tagit denna i anspråk får lämnas även till andra än medlemmar.

Vinstutdelning som beräknas på annat sätt än i förhållande till den omfattning i vilken någon deltagit i föreningens verksamhet eller i övrigt tagit denna i anspråk får även lämnas till innehavare av förlagsandelar och till avgången medlem i förhållande till inestående insatser. *Lag (1997:914)*

5 § Föreningsstämman fattar beslut om överskottsutdelning. Den får uppdra åt styrelsen att fatta beslut om gottgörelser.

6 § Till reservfonden skall avsättas minst fem procent, i kreditmarknadsförening dock minst tio procent, av den del av föreningens nettovinst för året som inte går åt för att täcka en balanserad förlust. Vid avsättning till reservfonden skall till nettovinsten räknas även gottgörelser. Uppgår reservfonden till minst tjugo procent av det inbetalda insatskapitalet behöver sådan avsättning till reservfond som avses i detta

stycke inte ske, om summan av reservfonden och det inbetalda insatskapitalet uppgår antingen till minst fyrtio procent av nettovärdet på föreningens tillgångar eller till minst samma belopp som föreningens skulder och avsättningar enligt balansräkningen. I en kreditmarknadsförening behöver avsättning inte heller göras enligt detta stycke om reservfonden uppgår till minst trettio procent av föreningens insatskapital.

Till reservfonden skall vidare avsättas det belopp som

1. medlem vid avgång ur föreningen inte får tillbaka av sina insatser,
2. förlagsandelsinnehavare inte får ut vid inlösen av en förlagsinsats,
3. enligt stadgarna skall avsättas till reservfonden,
4. enligt beslut av föreningsstämman i övrigt skall föras över från det i balansräkningen redovisade fria egna kapitalet till reservfonden.

Reservfonden får enligt beslut av föreningsstämman sättas ned endast för att täcka sådan förlust enligt den fastställda balansräkningen som inte kan täckas av fritt eget kapital.

Vid tillämpningen av första stycket skall belopp som i balansräkningen har tagits upp under rubriken Avsatt till pensioner eller sådan delpost som avses i 8 a § lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. inte räknas som skuld eller avsättning i den mån det överstiger det belopp under vilket posten enligt 7 § första stycket lagen om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. inte får nedbringas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får medge en förening eller vissa grupper av föreningar undantag helt eller delvis från bestämmelserna i första–tredje styckena, om det finns synnerliga skäl till det med hänsyn till arten av föreningsverksamheten och övriga omständigheter. *Lag (2004:305)*

7 § Sker utbetalning till en medlem eller någon annan i strid mot denna lag, skall mottagaren betala tillbaka vad han har erhållit med ränta beräknad enligt 5 § räntelagen (1975:635) från det att utbetalningen erhållits intill dess att högre ränta skall betalas enligt 6 § räntelagen till följd av 3 eller 4 § samma lag. Detta gäller dock inte, om mottagaren hade skälig anledning att anta att utbetalningen utgjorde laglig överskottsutdelning.

För den brist som uppkommer vid återbetalningen ansvarar enligt 13 kap. 1–4 §§ de som har medverkat till att besluta om eller verkställa utbetalningen eller till att upprätta eller fastställa en oriktig balansräkning som har legat till grund för beslutet.

8 § Föreningsstämman får besluta om gåvor till allmännyttiga eller därmed jämförbara ändamål, om det med hänsyn till ändamålet, föreningens ställning och omständigheterna i övrigt kan anses skäligt. Styrelsen får för sådana ändamål endast använda tillgångar som med hänsyn till föreningens ställning är av ringa betydelse.

13 kap. Skadestånd m.m.

1 § Om en styrelseledamot eller verkställande direktören uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar föreningen då han fullgör sitt uppdrag, skall han ersätta skadan. Det samma gäller när skadan tillfogas en föreningsmedlem eller någon annan genom överträdelse av denna lag eller tillämplig årsredovisningslag eller genom överträdelse av stadgarna. *Lag (1999:1094)*

2 § En revisor är ersättningsskyldig enligt de grunder som anges i 1 §. Revisorn ansvarar även för skada som uppsåtligen eller av oaktsamhet orsakas av revisorns medhjälpare. I fall som avses i 9 § lagen (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt svarar dock revisorn endast för skada på grund av oriktiga uppgifter som revisorn eller revisorns medhjälpare har haft skälig anledning att anta var oriktiga.

Om ett revisionsbolag är revisor, åligger ersättningsskyldigheten detta bolag och den som är huvudansvarig för revisionen. Om en sammanslutning eller ett revisionsorgan som avses i 8 kap. 4 § är revisor, åligger ersättningsskyldigheten den som har förrättat revisionen och den som har utsett honom eller henne. *Lag (2004:1184)*

3 § En föreningsmedlem eller en röstberättigad som inte är medlem är skyldig att ersätta den skada som han genom att medverka till överträdelse av denna lag eller stadgarna uppsåtligen eller av grov oaktsamhet tillfogar föreningen, en medlem eller någon annan.

4 § Om någon är ersättningskyldig enligt 1–3 §§, kan skadeståndet jämkas efter vad som är skäligt med hänsyn till handlingens beskaffenhet, skadans storlek och omständigheterna i övrigt.

Skall flera ersätta samma skada, svarar de solidariskt för skadeståndet i den mån inte skadeståndsskyldigheten har jämkats för någon av dem enligt första stycket. Vad någon har utgett i skadestånd får krävas tillbaka från de andra efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

5 § Talan om skadestånd till föreningen enligt 1–3 §§ kan väckas, om vid en föreningsstämma majoriteten eller en minoritet bestående av minst en tiondel av samtliga röstberättigade har biträtt ett förslag om att väcka skadeståndstalan eller, såvitt gäller en styrelseledamot eller verkställande direktören, har röstat mot ett förslag om att bevilja ansvarsfrihet. En uppgörelse om skadeståndsskyldigheten kan träffas endast av föreningsstämman och bara under förutsättning att inte en tiondel av samtliga röstberättigade röstar mot förslaget till uppgörelse. Om en föreningsmedlem för skadeståndstalan för föreningens räkning, kan någon uppgörelse inte träffas utan hans samtycke.

Talan om skadestånd till föreningen får föras av röstberättigade som utgör minst en tiondel av samtliga röstberättigade. Om en röstberättigad sedan talan har väckts avstår från talan, kan likväl de övriga fullfölja denna. Den som har väckt talan svarar för rättegångskostnaderna men har rätt till ersättning av föreningen för den kostnad som täcks av vad som har kommit föreningen till godo genom rättegången.

Talan för föreningens räkning mot en styrelseledamot eller verkställande direktören om skadestånd på grund av ett beslut eller en åtgärd under ett räkenskapsår skall väckas senast ett år från det att årsredovisningen och revisionsberättelsen för räkenskapsåret lades fram på föreningsstämma.

Har ett beslut fattats om att bevilja ansvarsfrihet eller att inte föra skadeståndstalan utan att det minsta antalet röstberättigade som avses i första stycket röstat mot beslutet eller har tiden för talan förslutits enligt tredje stycket, kan trots detta talan enligt första eller andra stycket väckas, om det i årsredovisningen eller i revisionsberättelsen eller på något annat sätt till föreningsstämman inte har lämnats i väsentliga hänseenden riktiga och fullständiga uppgifter om det beslut eller den åtgärd som ligger till grund för talan.

Skadeståndstalan som grundas på brott kan alltid föras av styrelsen.

6 § Sådan talan för föreningens räkning enligt 1–3 §§ som inte grundas på brott kan ej väckas mot

1. styrelseledamot eller verkställande direktören sedan tre år har förflutit från utgången av det räkenskapsår då det beslut eller den åtgärd, som ligger till grund för talan fattades eller vidtogs,
2. revisor sedan tre år har förflutit från det att revisionsberättelsen lades fram på föreningsstämman eller yttrande som avses i denna lag avgavs,
3. föreningsmedlem eller röstberättigad, som inte är föreningsmedlem, sedan två år har förflutit från det beslut eller den åtgärd som ligger till grund för talan.

Försätts föreningen i konkurs på en ansökan som gjorts innan den tid som anges i första stycket har gått ut, kan konkursboet föra talan enligt 1–3 §§ trots att frihet från skadeståndsansvar har inträtt enligt 5 §. Efter utgången av den nämnda tiden kan en sådan talan dock inte väckas senare än sex månader från edgångssammanträdet.

Lag (1987:687)

UTDRAG

Bostadsrättslag (1991:614)**9 kap. Bestämmelser om föreningen m.m. (27–28 §§)***Vinstutdelning m.m.*

27 § Utdelning får endast ske av vinst som redovisas i fastställd balansräkning för senaste räkenskapsåret.

Vinst får inte delas ut till andra än bostadsrättshavarna. Vinsten fördelas mellan dem efter insatserna för bostadsrätterna, om inte något annat har bestämts i stadgarna.

28 § Har vinstutdelning beslutats och verkställts i strid med 27 § eller någon bestämmelse i föreningens stadgar, gäller bestämmelserna om återbetalning m.m. i 10 kap. 7 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar.

Bestämmelserna om vissa gåvor i 10 kap. 8 § nämnda lag gäller i fråga om bostadsrättsföreningar.

10 kap. Skadestånd, straff och vite m.m. (1 §)

1 § Bestämmelserna om skadestånd m.m. i 13 kap. lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar gäller i tillämpliga delar i fråga om bostadsrättsföreningar.

UTDRAG

Lag (2002:93) om kooperativ hyresrätt**2 kap. Föreningsrättsliga bestämmelser (21–23 §§)***Vinstutdelning m.m.*

21 § Utdelning får ske endast av årets vinst och balanserad vinst som redovisas i fastställd balansräkning för det senaste räkenskapsåret.

Vinst får inte delas ut till andra än föreningens medlemmar. Vinsten fördelas mellan dem efter insatserna, om inte något annat har bestämts i stadgarna.

22 § Om vinstutdelning har beslutats och verkställts i strid med 21 § eller någon bestämmelse i föreningens stadgar, gäller bestämmelserna om återbetalning m.m. i 10 kap. 7 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar.

Bestämmelserna om vissa gåvor i 10 kap. 8 § lagen om ekonomiska föreningar gäller också för kooperativa hyresrättsföreningar.

Likvidation och annan upplösning

23 § Bestämmelserna om likvidation och upplösning i 11 kap. lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar gäller också för kooperativa hyresrättsföreningar.

Vad som föreskrivs i 11 kap. 3 § lagen om ekonomiska föreningar för det fall föreningens medlemmar går ned under ett lägsta antal skall tillämpas på en kooperativ hyresrättsförening, om antalet medlemmar går ned under tre.

6 kap. Skadestånd, straff och överklagande m.m. (1–1 a §§)*Skadestånd*

1 § Bestämmelserna om skadestånd m.m. i 13 kap. lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar gäller också i fråga om kooperativa hyresrättsföreningar.

1 a § Om en intygsgivare uppsättligen eller av oaktsamhet åsidosätter sina åligganden enligt 4 kap. 3 §, skall han eller hon ersätta föreningen eller en kooperativ hyresgäst den skada som därigenom uppkommit. Om det är skäligt, kan skadeståndet sättas ned eller helt falla bort. *Lag (2003:34)*

UTDRAG

Lag (1975:417) om sambruksföreningar**Överskottsutdelning och annan användning av föreningens egendom (15 §)**

15 § Bestämmelserna i 10 kap. lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar gäller i tillämpliga delar i fråga om sambruksföreningar med följande undantag:

1. Hänvisningen i 10 kap. 1 § första stycket till 4 kap. skall i stället avse bestämmelserna om lösen av andelar i 9 § av denna lag.
2. Bestämmelsen i 10 kap. 2 § andra stycket lagen om ekonomiska föreningar gäller inte.
3. Vid tillämpningen av bestämmelserna i 10 kap. 6 § första stycket lagen om ekonomiska föreningar skall bland skulderna ej inräknas gäld för vilken föreningen har lämnat säkerhet av panträtt på grundval av inteckning i jordbruksfastighet inom sextio procent av det senast fastställda taxeringsvärdet. Vad som har sagts nu gäller i tillämpliga delar i fråga om annan egendom, vilken enligt bestämmelse som meddelas av regeringen får anses erbjuda motsvarande säkerhet.
4. Vad som sägs i 10 kap. 6 § fjärde stycket lagen om ekonomiska föreningar beträffande belopp, som har tagits upp under rubriken Avsatt till pensioner, skall gälla även i den mån sådant belopp täcks av kreditförsäkring i svensk försäkringsanstalt eller utländsk försäkringsanstalt som har rätt att driva rörelse här i riket.

Lag (1987:671)

Skadestånd m.m. (17 §)

17 § Bestämmelserna i 13 kap. lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar gäller i fråga om sambruksföreningar. *Lag (1987:671)*

UTDRAG

Lag (1972:262) om understödsföreningar**Talan mot styrelseledamot, revisor, föreningsmedlem eller röstberättigad (36 §)**

36 § Bestämmelserna i 63–66 §§ lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar¹ äger motsvarande tillämpning på understödsförening.

¹ Hänvisningen till lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar gäller fortfarande enligt 3 § lagen (1987:668) om införande av lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar [red. anm].

UTDRAG

Lag (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter

Föreningsförvaltning (54 §)

Skadeståndsskyldighet m.m.

54 § I fråga om skyldighet för styrelseledamot, syssloman enligt denna lag, revisor eller medlem att ersätta skada, som han tillskyndat föreningen, medlem eller tredje man, och om talan om sådan ersättning äger 13 kap. lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar motsvarande tillämpning. Talan upptages dock av fastighetsdomstolen. *Lag (1987:670)*

UTDRAG

Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag

2 kap. Handelsbolag (14–16 §§)

Bolagsmännens inbördes rättigheter och skyldigheter

14 § En bolagsman som uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar bolaget när han fullgör sina uppgifter skall ersätta skadan. Skadeståndet kan jämkas efter vad som är skäligt med hänsyn till handlingens beskaffenhet, skadans storlek och omständigheterna i övrigt.

Skall flera ersätta samma skada, svarar de solidariskt för skadeståndet i den mån inte skadeståndsskyldigheten har jämkats för någon av dem enligt första stycket. Vad någon har betalat i skadestånd får sökas åter av de andra efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

15 § Talan för bolagets räkning mot en bolagsman om skadestånd på grund av beslut eller åtgärd under ett räkenskapsår skall väckas, om talan förs i en bolagsmans namn, senast ett år från det årsredovisningen eller årsbokslutet blev tillgängligt för sistnämnde bolagsman eller, om talan förs i bolagets namn, senast ett år från det årsredovisningen eller årsbokslutet blev tillgängligt för samtliga bolagsmän.

Har tiden för talan föruttit eller har årsredovisning eller årsbokslut inte upprättats, kan talan ändå väckas, om det inte i årsredovisningen eller årsbokslutet eller på annat sätt till bolagsmännen har lämnats i väsentliga hänseenden riktiga och fullständiga uppgifter om det beslut eller den åtgärd som ligger till grund för talan. Talan som avses i detta stycke kan dock inte väckas sedan tre år har förflutit från utgången av det räkenskapsår då beslutet fattades eller åtgärden vidtogs.

Utan hinder av första eller andra stycket kan skadeståndstalan som grundas på brott föras mot en bolagsman. *Lag (1999:1089)*

16 § En bolagsman som vill klandra en årsredovisning eller ett årsbokslut skall väcka talan senast ett år efter det att årsredovisningen eller årsbokslutet blev tillgängligt för honom. *Lag (1999:1089)*

Förordning (1979:802) om dagbok och akter i konkursärenden och ärenden om företagsrekonstruktion

(senast ändrad genom SFS 1996:782)

1 § Över ärenden enligt konkurslagen (1987:672) och lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion skall tingsrätten föra en förteckning enligt formulär som fastställs av Domstolsverket. Förteckningen skall föras särskilt för ärenden enligt konkurslagen och för ärenden enligt lagen om företagsrekonstruktion.

Ärendena skall tas upp i förteckningen efter hand som de kommer in. De skall numreras i löpande följd för kalenderår. Förteckningsbladen skall förvaras i en samlingspärm och ordnas i följd efter ärendenummer. *Förordning (1996:782)*

2 § När ett beslut har meddelats om konkurs eller om företagsrekonstruktion enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion skall ett dagboksblad och ett referensblad läggas upp. *Förordning (1996:782)*

3 § I varje ärende skall handlingarna föras samman i en akt.

4 § På dagboksbladet skall föras uppgifter i de avseenden som anges i formulär som fastställs av Domstolsverket. Dagboken skall visa samtliga åtgärder som har vidtagits i ärendet.

Dagboksbladet skall förvaras i akten till dess ärendet har avgjorts och därefter i en samlingspärm.

5 § På referensbladet skall föras uppgifter i de avseenden som anges i formulär som fastställs av Domstolsverket.

Referensbladen skall förvaras i en samlingspärm och ordnas i nummerföljd eller annan lämplig ordning. Sedan ärendet har avgjorts, skall referensbladet tas ut ur pärmen.

6 § har upphävts genom förordning (1979:861).

Förordning (1979:972) om tillsynsavgift i konkurs

(senast ändrad genom SFS 2003:930)

1 § Statens kostnader för tillsyn i konkurs skall ersättas genom en tillsynsavgift.

2 § När en konkurs avslutas på något av de sätt som anges i 14 kap. 10 §¹ konkurslagen (1987:672) utgår inte någon tillsynsavgift. *Förordning (1987:930)*.

3 § När en konkurs upphör på något annat sätt än de som avses i 2 § uppgår tillsynsavgiften till ett belopp som svarar mot fem procent av i konkursen fastställda förvaltararvodena² upp till sammanlagt 200.000 kr och två procent av den del av arvodena som överstiger 200.000 kr. *Förordning (1987:930)*.

4 § har upphävts genom förordning (1987:930).

5 § har upphävts genom förordning (1987:1216).

6 § När boets tillgångar räcker till betalning av tillsynsavgiften eller en del av den, skall förvaltaren redovisa avgiften till Domstolsverket så snart som möjligt. Närmare föreskrifter för redovisningen får meddelas av Domstolsverket efter samråd med Skatteverket. *Förordning (2003:930)*.

¹ Avser paragrafens lydelse före den 1 maj 2005 [red.anm.]

² Att avgiften beräknas på arvoden utan mervärdesskatt framgår av 22 kap. 5 § mervärdesskattelagen [red.anm.].

Förordning (1987:452) om avgifter vid de allmänna domstolarna

(senast ändrad genom SFS 2008:1039)

1 § Denna förordning gäller avgifter för ansökningar (ansökningsavgifter) och för kungörande i konkurs- och ackordsärenden (kungörandeavgifter) vid allmän domstol, varmed i denna förordning även avses fastighetsdomstol och miljödomstol.

Avgiften ska fastställas av domstolen och betalas till staten i de fall och med de belopp som anges i en särskild avgiftslista (*Bilaga*).

Särskilda bestämmelser om avgifter för miljödomstols verksamhet finns i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Förordning (2008:173)

2 § Ansökningsavgift ska betalas av den som anhängiggör ett mål eller ett ärende.

Kungörandeavgift i konkursärenden ska betalas av konkursboet och i ärenden om företagsrekonstruktion av gäldenären. *Förordning (2008:173)*

3 § Befriade från skyldigheten att betala avgifter enligt denna förordning är

1. sådan domstol eller skiljedomstol som ska avgöra tvist mellan stater och annat internationellt organ som bildats för behandling av sådan tvist, i mål eller ärende som handläggs enligt lagen (1946:818) om bevisupptagning åt vissa internationella organ,
2. utländsk domstol i mål eller ärende som handläggs enligt lagen (1946:816) om bevisupptagning åt sådan domstol eller lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål,
3. den som ansöker om att själv bli försatt i konkurs, i fråga om ansökningsavgiften,
4. sådan utländsk myndighet som avses i 18 kap. 18 § första stycket sjölagen (1994:1009) i ärende om sjöförklaring. *Förordning (2008:173)*

4 § Ansökningsavgift skall betalas när målet eller ärendet inleds. Bestämmelser om avvisning på grund av utebliven betalning av ansökningsavgiften finns i 42 kap. 4 § och 47 kap. 4 § rättegångsbalken och 10 § lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Förordning (1996:396)

5 § Ansökningsavgiften skall betalas tillbaka om rättshjälp enligt rättshjälplagen (1996:1619) har beviljats den part som har betalat avgiften. *Förordning (1999:66)*

6 § Kungörandeavgifter i konkursärenden eller ackordsärenden skall betalas när beslut om konkursen eller ackordsförhandlingen har meddelats.

7–8 §§ har upphävts genom förordning (2008:173).

9 § Beslut om avgift enligt denna förordning får överklagas hos Domstolsverket. Skrivelsen med överklagandet ska ha kommit in till den domstol som meddelade beslutet inom ett år från den dag då avgiften betalades.

Den omständigheten att skrivelsen med överklagandet getts in till Domstolsverket utgör inte något hinder mot att överklagandet tas upp till prövning, om handlingarna har kommit in före överklagandetidens utgång.

Domstolsverkets beslut får inte överklagas. *Förordning (2008:173)*

10 § Domstolsverket får meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för verkställigheten av denna förordning.

11 § Hos den domstol som fastställer avgift enligt denna förordning ska ett exemplar av förordningen hållas tillgänglig för allmänheten. *Förordning (2008:173)*

12 § har upphävts genom förordning (2008:173).

Ikrافتrädande- och övergångsbestämmelser

2008:173

1. Denna förordning träder i kraft den 1 juni 2008.
2. Vid överklagande av ett beslut som har meddelats före ikrافتrädandet ska äldre bestämmelser tillämpas.

2008:1039

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2009.

Bilaga Avgiftslista**1. Ansökningsavgifter****Mål**

Ansökan varigenom tvistemål anhängiggörs. Med tvistemål avses i denna förordning även fastighetsmål, mål vid miljödomstol med undantag av mål om utdömande av vite efter särskild ansökan av myndighet och mål för vilka avgift tas ut enligt 2 eller 3 kap. förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, samt mål enligt förordningen (EG) nr 861/2007 av den 11 juli 2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande

Ansökan varigenom enskilt åtal anhängiggörs

450 kr
450 kr**Allmänna domstolsärenden**

Ansökan varigenom det anhängiggörs ett ärende om

- adoption, vårdnad eller umgängesrätt,
- namn enligt namnlagen (1982:670),
- testamentsvittnesförhör,
- dödande av förkommen handling,
- dödande av inteckning,
- förordnande av boutredningsman, bodelningsförrättare eller skiftesman,
- tillstånd till försäljning m.m. enligt 7 kap. 8 § äktenskapsbalken eller 24 § sambolagen (2003:376),
- beslut om särskild förvaltning enligt 9 kap. 8 § äktenskapsbalken,
- förordnande om rätt att bo kvar i det gemensamma hemmet enligt 18 kap. 2 § äktenskapsbalken eller 28 § sambolagen (2003:376),
- tillstånd till försäljning av fast egendom eller tomträtt enligt 19 kap. 13 § ärvdabalken,
- förordnande enligt 3 eller 6 § lagen (1904:48 s. 1) om samäganderätt,
- förordnande av synemän enligt 9 kap. 24 § jordabalken,
- tillstånd till fusion enligt 12 kap. lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar,
- likvidation och förordnande av likvidator enligt 25 kap. aktiebolagslagen (2005:551), 11 kap. lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar och 2 kap. 37 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag,
- kraftlöshetsförklaring av fullmakt enligt 17 § lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område,
- förordnande enligt lagen (1929:145) om skiljemän,
- förordnande av sammanträdesledare enligt 7 och 20 §§ lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter,
- blodundersökning enligt lagen (1958:642) om blodundersökning m.m. vid utredning av faderskap,
- sjöförklaring,
- entledigande av någon annan än sökanden från ett uppdrag som angetts ovan

375 kr

Ansökan avseende

- äktenskapsförord,
- gåva mellan makar,
- bodelning eller anmälan om bodelning,
- intagande i protokoll för framtida säkerhet 275 kr

Konkursärenden och ärenden om företagsrekonstruktion

- Ansökan* varigenom ett konkursärende anhängiggörs 500 kr
- Ansökan* varigenom ett ärende om företagsrekonstruktion anhängiggörs 500 kr

2. Kungörandeavgifter

- Konkursärenden och ärenden om företagsrekonstruktion 3.000 kr

Förordning (2008:1039)

DOMSTOLSVERKETS FÖRESKRIFTER – DVFS 2005:3

Redovisning av konkurskostnader och betalning av konkursavgifter m.m.

Allmänna bestämmelser om betalning

1 § Betalning enligt dessa föreskrifter skall ske till allmänna domstolars PlusGiro 15274-4 eller bankgiro 5128-8272. Vid betalning anges den tingsrätt som handlägger konkursen, konkursärendets nummer samt gäldenärens namn och organisations- eller personnummer.

Betalning av konkurskostnader m.m.

2 § Domstolsverket föreskriver med stöd av 42 § konkursförordningen (1987:916) följande angående sättet för betalning av de konkurskostnader som enligt 14 kap. 2 § konkurslagen (1987:672) skall betalas av staten.

Tingsrätten beslutar om förvaltarens arvode och kostnadsersättning samt om förskott på förvaltararvode.

Efter tingsrättens beslut ansöker konkursförvaltaren om ersättning av staten för konkurskostnader på blankett DV 517 (Ansökan om ersättning från staten för konkurskostnader som inte har kunnat tas ur boet). Ansökan ges in till den tingsrätt som handlägger konkursen.

Fastställande av kallelseavgift

3 § Domstolsverket fastställer med stöd av 14 kap. 17 § andra stycket konkurslagen (1987:672) och 43 § konkursförordningen (1987:916) att ersättningen till staten för de konkurskostnader som avses i 14 kap. 1 § första stycket 6 konkurslagen, kostnad för de skriftliga kallelser och underrättelser till borgenärerna som utfärdas i konkursen (kallelseavgiften), skall vara 325 kr.

Redovisning av avgifter i utdelningskonkurs

4 § Domstolsverket föreskriver med stöd av 6 § förordningen (1979:972) om tillsynsavgift, 43 § konkursförordningen (1987:916) och 10 § förordningen (1987:452) om avgifter vid de allmänna domstolarna följande.

I konkurs som avslutas genom utdelning skall konkursförvaltaren betala in tillsynsavgift, kallelseavgift och kungörandeavgift.

Redovisning av avgifter i konkurs som avslutas på något av de sätt som anges i 14 kap. 10 §¹ konkurslagen

5 § Domstolsverket föreskriver med stöd av 43 § konkursförordningen (1987:916) och 10 § förordningen (1987:452) om avgifter vid de allmänna domstolarna följande.

I konkurs som avslutats på något av de sätt som anges i 14 kap. 10 §¹ konkurslagen (1987:672) skall förvaltaren, om inte ansökan om ersättning för konkurskostnader gjorts hos tingsrätten i enlighet med 2 §, i omedelbar anslutning till inbetalning enligt nedan avge redovisning till Domstolsverket på blankett DV 518 (Redovisning).

I de fall där boets tillgångar räcker till att betala samtliga konkurskostnader skall förvaltaren betala in kungörande- och kallelseavgiften.

Täcker boets tillgångar förvaltarens arvode och annan ersättning till förvaltaren men inte kungörande- och kallelseavgifterna fullt ut, skall förvaltaren betala in den del av boets tillgångar som återstår sedan han tillgodogjort sig arvode och annan ersättning.

Betalning av avgift enligt 9 kap. 20 § konkurslagen

6 § Borgenär skall betala avgiften (efterbevakningsavgift) i förskott. Om avgiften betalas kontant anses den erlagd då tingsrätten tagit emot betalningen.

¹ Avser paragrafens lydelse före den 1 maj 2005 [red.anm.].

DOMSTOLSVERKETS FÖRESKRIFTER – DVFS 2008:6

Konkursförvaltartaxa

Tillämpningsområde

1 § Konkursförvaltartaxan gäller i konkurser som avskrivs enligt 10 kap. 1 § konkurslagen.

Taxebelopp

2 § Ersättning för arbete utgår med 8.900 kr.

Avvikelse från taxebelopp

3 § Taxebeloppet får överskridas om ett konkursärende krävt avsevärt mer arbete än normalt. Överskridande får endast ske när rätten finner att skälig ersättning överstiger taxebeloppet med minst hälften. Gränsen för överskridande blir alltså 13.350 kr.

4 § Taxebeloppet får underskridas endast om förvaltaren varit vårdslös, försumlig eller visat oskicklighet.

Taxebeloppets omfattning

5 § Taxebeloppet omfattar allt förvaltarens arbete i konkursen. I taxebeloppet ingår ersättning för tidsspillan i en timme och allmänna kontorskostnader.

Tidsspillan

6 § Tidsspillan avser i allmänhet sådan tid då produktivt arbete med något uppdrag inte utförs, trots att förvaltarens arbetstid tas i anspråk. Restid och väntetid utgör den vanligaste formen av tidsspillan. Det måste från fall till fall avgöras vad som kan anses utgöra tidsspillan vid utförande av ett visst uppdrag.

7 § Tidsspillan ersätts till den del sammanlagd tidsspillan överstiger en timme. I denna timme ska i första hand inräknas ersättningsgill tidsspillan före kl. 08.00 och efter kl. 18.00.

8 § I de fall taxebeloppet överskrids med stöd av 3 § ersätts all tidsspillan.

9 § Ersättning för tidsspillan kan utgå endast för tid mellan kl. 07.00 och kl. 22.00. Övernattar förvaltaren på annan ort än den där han har sitt tjänsteställe utgår ersättning för tidsspillan mellan kl. 18.00 och kl. 22.00 endast om tidsspillan avser restid.

10 § Normal måltidspaus utgör inte ersättningsgill tidsspillan.

11 § Ersättning utgår med 1.015 kr per timme under vardagar mellan kl. 08.00 och kl. 18.00 och med 640 kr per timme för annan tid.

Mervärdesskatt m.m.

12 § Beloppen i taxan är angivna exklusive mervärdesskatt. Saknar konkursförvaltaren F-skattsedel ska ersättningsbeloppet multipliceras med kvoten av 840/1104.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

2008:6

1. Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 januari 2009, då Domstolsverkets föreskrifter (DVFS 2007:15) om konkursförvaltartaxa ska upphöra att gälla.
2. Äldre föreskrifter ska tillämpas i fråga om yrkande om arvode till konkursförvaltare som framstälts före den 1 januari 2009.
3. Föreskriften gäller även i mindre konkurser som avskrivs enligt 185 d § konkurslagen (1921:225).

Rättsfall m.m. rörande tillämpningen av konkursförvaltartaxan

Konkursförvaltare har vid sidan av arvode enligt taxa erhållit ersättning för kostnader avseende telefaxsändningar, porto och fotokopior (se NJA 1996 s. 618).

Vad gäller ersättning för kostnader för fotokopior ska endast kostnad för papper och toner inräknas (se NJA 1998 s. 145).

Arbete som utförts av ett sakkunnigt biträde som med stöd av 7 kap. 11 § konkurslagen anlitats av en konkursförvaltare räknas som förvaltarens eget när ersättningen till förvaltare bestäms (se NJA 2000 s. 475).

Mervärdesskatt ska utgå med 25 procent även på utlägg för resor och hotell (se NJA 2005 s. 606).

Det åligger konkursförvaltaren att i förvaltarberättelsen om möjligt ange vid vilken tidpunkt obeståndet inträffat samt om och när skyldighet inträtt att enligt 25 kap. 13 § aktiebolagslagen upprätta kontrollbalansräkning. I vissa fall kan konkursförvaltaren avstå från att lämna dessa uppgifter. Har uppgifterna bedömts som nödvändiga är ofta kostnaderna för att ta fram dem höga. Arvodet bestäms därför ofta utan tillämpning av taxan i dessa konkurser (prop. 1986/87:90 s. 271 f.).

BOLAGSVERKETS FÖRESKRIFTER – BOLFS 2004:6

Avgifter för bevis och uppgifter i registret för fysiska personers och dödsbonds konkurser

	Kronor
Konkursfrihetsbevis, per person/dödsbo	100
Konkursbevis, per person/dödsbo	100

Konkursavgifter m.m. 2009

Konkursansökan, egen ansökan och rättshjälp fri. 500 kr

Bevis, från Bolagsverket, **om att någon inte är i konkurs**. 100 kr

Bevis, från Bolagsverket, **om den som är i konkurs**. 100 kr

Efterbevakningsavgift. Tre hundradelar av det prisbasbelopp som gäller (42.800 kr för år 2009) när efterbevakningen kommer in till tingsrätten. 1.284 kr

Taxa för förvaltararvode, exklusive mervärdesskatt. 8.900 kr
Gräns för överskridande, exklusive mervärdesskatt. 13.350 kr

Tillsynsavgift. Endast vid ordinär utdelning, 11 kap. 1–8 §§ KonkL.

Av i konkursen slutligt fastställda sammanlagda förvaltararvoden utan mervärdesskatt upp till **200.000 kr**. 5 %

Av överstigande del. 2 %

Avgifter för tingsrättens information

om beslut och åtgärder under konkursen

<i>Konkurs med konkursbeslut</i>	<i>Kungörande-avgift</i>	<i>Kallelse-avgift</i>
meddelat 1 juli 1987–31 januari 1988	1.700 kr	–
fattat eller meddelat 1–5 februari 1988	2.000 kr	–
fattat och meddelat 6 februari 1988–30 juni 1990	2.000 kr	200 kr
meddelat 1 juli 1990–8 februari 1996	3.000 kr	200 kr
meddelat 9 februari 1996–28 februari 2003	3.000 kr	250 kr
meddelat från och med 1 mars 2003	3.000 kr	325 kr

Tumregelsbelopp för förfarande enligt 10 kap. 4 § 1 KonkL och för efterutdelning enligt 11 kap. 21 § andra stycket KonkL. Vad som svarar mot den taxa för förvaltararvode, inklusive mervärdesskatt, som gäller dagen för upprättande av slutredovisning enligt respektive 13 kap. 2 § 3 och 13 kap. 2 § 6 KonkL. 11.125 kr

Högsta belopp för konkurssökande borgenärs ansvar enligt 14 kap. 3 § KonkL vid avskrivning enligt 10 kap. 1 § KonkL, vilket innefattar förfaranden enligt 10 kap. 4 § KonkL, se prop. 1986/87:90 s. 364. En tiondel av det prisbasbelopp som gällde när konkursbeslutet meddelades.

År	1/10
2003	3.890 kr
2004	3.930 kr
2005	3.940 kr
2006	3.970 kr
2007	4.030 kr
2008	4.100 kr
2009	4.280 kr

Lägsta belopp vid utbetalning av fastställd utdelning, 11 kap. 13 a § KonkL. I beloppet inräknas ränta enligt 11 kap. 13 § KonkL. 100 kr

Stämningsansökan i lönegarantimål och i mål om klander av konkursförvaltares slutredovisning, rättshjälp fri. 450 kr

[Hans Elliot ©]

BFNs VÄGLEDNING MED BFNAR 2000:5

Räkenskapsinformation och dess arkivering

Introduktion	134
Vägledningen och dess innehåll	134
Bokföringslagen och annan lagstiftning	135
Lagregler och allmänna råd	135
Vad är räkenskapsinformation?	135
Vilken form kan räkenskapsinformation ha?	136
Förutsättningar	136
Hur ska arkivering ske?	136
Var ska arkivering ske?	137
Hur länge ska räkenskapsinformation bevaras?	137
När får man förstöra räkenskapsinformation?	137
Vem är ansvarig för arkiveringen?	138
Ikraftträdande	138
Kommentarer	138
Vad är räkenskapsinformation? (punkterna 1–4)	138
Vilken form kan räkenskapsinformation ha? (punkterna 5–9)	139
Förutsättningar (punkterna 10–13)	142
Hur ska arkivering ske? (punkterna 14–17)	143
Var ska arkivering ske? (punkterna 18–25)	144
Hur länge ska räkenskapsinformation bevaras? (punkterna 26–27)	145
När får man förstöra räkenskapsinformation? (punkterna 28–30)	145
Vem är ansvarig för arkiveringen? (punkterna 31–33)	146
Exempel	147
Exempel 1 Underlag för verifikationer	147
Exempel 2 Generell prisöverenskommelse	147
Exempel 3 Arkivplan	147
Exempel 4 Gränsdragning – bokföring i Sverige och utomlands	147
Allmänna råd (BFNAR 2000:5)	148

Introduktion*Vägledningen och dess innehåll*

Bokföringsnämnden har i denna vägledning samlat *bokföringslagens bestämmelser* och nämndens *allmänna råd* om räkenskapsinformation och dess arkivering (BFNAR 2000:5), *kommentarer* till dessa samt *exempel* på hur redovisning kan se ut.

Lagreglerna och Bokföringsnämndens allmänna råd är tillämpliga för samtliga bokföringsskyldiga enligt bokföringslagen.

Arkiveringsbestämmelserna tillhör bokföringslagens centrala delar. Genom dessa tillförsäkras intressenterna åtkomst till räkenskapsinformationen under den i lag bestämda arkiveringstiden.

Bokföringslagens arkiveringsbestämmelser utgår från begreppet räkenskapsinformation. Gemensamt för det som enligt lagen är räkenskapsinformation är att det är information som är viktig för att kunna följa och förstå bokföringen från den enskilda affärshändelsen fram till årsbokslutet eller årsredovisningen.

I denna vägledning avses med:

- *BFL* – bokföringslagen (1999:1078),
- *ÅRL* – årsredovisningslagen (1995:1554),
- *Konkl* – konkurslagen (1987:672),
- *BFN* – Bokföringsnämnden,
- *företag* – en fysisk eller juridisk person som är bokföringsskyldig enligt BFL (1 kap. 2 § första stycket 1 BFL).

I vägledningen behandlas ett antal områden som gäller räkenskapsinformation och dess arkivering under följande avsnitt:

- Vad är räkenskapsinformation?
- Vilken form kan räkenskapsinformation ha?
- Förutsättningar,
- Hur ska arkivering ske?
- Var ska arkivering ske?
- Hur länge ska räkenskapsinformationen bevaras?
- När får man förstöra räkenskapsinformation? och slutligen
- Vem är ansvarig för arkiveringen?

Bokföringslagen och annan lagstiftning

I avsnittet "Lagregler och allmänna råd" redovisas både BFLs bestämmelser och BFNs allmänna råd.

För den företagare som ska avgöra om han är skyldig att bevara viss information kan även andra bestämmelser vara av betydelse såsom t.ex. bestämmelser i lagen om självdeklaration och kontrolluppgifter, skattebetalningslagen, mervärdesskatte-lagen och aktiebolagslagen. När det i denna vägledning anges att viss information inte är räkenskapsinformation kan det alltså inte uteslutas att det ändå kan finnas krav i annan lagstiftning på att informationen ska bevaras.

Lagregler och allmänna råd

Vad är räkenskapsinformation?

Primär räkenskapsinformation

1. Räkenskapsinformation är sådana sammanställningar av uppgifter som finns i
  - en öppningsbalansräkning,
  - en bokföring för presentation i registreringsordning och i systematisk ordning,
  - en sidoordnad bokföring,
  - en verifikation eller en handling m.m. som en verifikation hänvisar till,
  - en systemdokumentation och en behandlingshistorik,
  - en årsredovisning eller ett årsbokslut,
  - en specifikation av balansräkningspost (jfr 1 kap. 2 § första stycket 9 a) BFL).
2. En följesedel, tidsbeställningslista, handling som utgör underlag för utbetalning av lön eller ersättning till arbetstagare eller en annan sammanställning av uppgifter med liknande funktioner som dessa tre utgör räkenskapsinformation endast om de innehåller obligatoriska uppgifter för en verifikation och dessa inte ersätts av en fullständig sammanställning – t.ex. en faktura eller ett kvitto – som innehåller dessa uppgifter (BFNAR 2000:5 punkten 1).

Avtal och andra viktigare handlingar

3. Avtal och andra handlingar av särskild betydelse för att belysa verksamhetens ekonomiska förhållanden är också räkenskapsinformation (jfr 1 kap. 2 § första stycket 9 b) BFL).

Övrig räkenskapsinformation

4. Även sådana uppgifter i övrigt som är av betydelse för att det ska gå att följa och förstå de enskilda bokföringsposternas behandling i bokföringen är räkenskapsinformation (jfr 1 kap. 2 § första stycket 9 c) BFL).

Vilken form kan räkenskapsinformation ha?

5. Räkenskapsinformation ska bevaras i
  - a) vanlig läsbar form (dokument),
  - b) mikroskrift som kan läsas med förstoringshjälpmiddel, eller
  - c) annan form som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med tekniskt hjälpmedel (maskinläsbart medium) och som genom omedelbar utskrift kan tas fram i sådan form som avses i a) eller b) (jfr 7 kap. 1 § första stycket BFL).
6. Räkenskapsinformation som avser avslutat räkenskapsår kan vara lagrad med teknik som inte längre används i företaget. En viss fördröjning av utskrift i vanlig läsbar form får accepteras (BFNAR 2000:5 punkten 2).
7. Dokument, mikroskrift och maskinläsbart medium med räkenskapsinformation som företaget har tagit emot från någon annan ska bevaras i det skick materialet hade när det kom till företaget (7 kap. 1 § andra stycket första meningen BFL).
8. Dokument, mikroskrift och maskinläsbart medium med räkenskapsinformation som företaget självt har upprättat ska bevaras i det skick materialet fick när räkenskapsinformationen sammanställdes (7 kap. 1 § andra stycket andra meningen BFL).
9. En årsredovisning och ett årsbokslut ska alltid vara i vanlig läsbar form (jfr 2 kap. 5 § ÅRL och 6 kap. 4 § BFL).

Förutsättningar

Varaktighet

10. Dokument, mikroskrift och maskinläsbara medier som används för att bevara räkenskapsinformation ska vara varaktiga (jfr 7 kap. 2 § första stycket BFL).
11. Om ett företag tar emot räkenskapsinformation i form av t.ex. ett dokument som inte uppfyller kravet på varaktighet ska företaget kopiera detta. Kopian måste då uppfylla detta krav. Därefter ska både det ursprungligen mottagna dokumentet och kopian arkiveras. (BFNAR 2000:5 punkten 3).

Språk

12. Årsredovisningar och årsbokslut ska vara avfattade på svenska (jfr 2 kap. 5 § ÅRL och 6 kap. 4 § BFL).

Kryptering

13. Räkenskapsinformationen får krypteras eller på annat liknande sätt göras obegriplig för den som saknar tillgång till särskild utrustning endast om det är motiverat av säkerhetsskäl och informationen utan dröjsmål kan presenteras i klartext (BFNAR 2000:5 punkten 4).

Hur ska arkivering ske?

14. Arkivering ska ske i ordnat skick och på betryggande och överskådligt sätt (jfr 7 kap. 2 § första stycket BFL).
15. För att en arkivering ska anses ske på ett betryggande sätt krävs att företaget förvarar räkenskapsinformationen så att den inte riskerar att förstöras eller förkomma. Det innebär bl.a. att informationen ska förvaras och transporteras på ett sätt som ger ett godtagbart skydd ur brand- och säkerhetssynpunkt (BFNAR 2000:5 punkten 5).
16. Dokument, mikroskrift och maskinläsbara medier som används för att bevara räkenskapsinformation ska vara lätt åtkomliga (jfr 7 kap. 2 § första stycket BFL).
17. Ett företag ska upprätta en arkivplan om det är nödvändigt för att kunna överblicka vad som arkiverats som räkenskapsinformation. Av arkivplanen ska framgå vad som arkiverats, var det förvaras och vid behov även hur arkivet är uppbyggt (BFNAR 2000:5 punkten 6).

Var ska arkivering ske?

18. Dokument, mikroskrift och maskinläsbara medier som används för att bevara räkenskapsinformation ska förvaras i Sverige om annat inte följer av punkterna 20–25 (jfr 7 kap. 2 § första stycket BFL).
19. Maskinutrustning och system som behövs för att presentera räkenskapsinformation i vanlig läsbar form (dokument) eller i mikroskrift ska hållas tillgängliga i Sverige såvida inte annat följer av punkterna 20–25 (jfr 7 kap. 2 § andra stycket BFL).
20. Om det finns särskilda skäl och är förenligt med god redovisningssed, får ett dokument som innefattar en verifikation, trots bestämmelserna i punkterna 18 och 19, tillfälligt förvaras utomlands (jfr 7 kap. 3 § BFL).
21. Särskilda skäl för tillfällig förvaring utomlands av dokument som innefattar en verifikation föreligger när
  - a) dokumentet behövs för att kunna återkräva skatt eller av annat skäl behöver uppvisas i original eller
  - b) dokumentet behövs för att bokföring ska kunna ske i utlandet (BFNAR 2000:5 punkten 7).
22. När dokument förs ur landet enligt punkten 21 a) ska företaget bevara en kopia av handlingen i Sverige (BFNAR 2000:5 punkten 8).
23. Så snart bokföring skett eller dokumentet har tjänat sitt syfte utomlands måste verifikationen återföras till Sverige. Med begreppet "så snart bokföring skett" avses i detta sammanhang så snart redovisningsperioden avslutats och avstämningskontrollerna genomförts. Detta innebär att det inte är tillåtet att förvara handlingen i annat land till dess bokslutsarbetet avslutats (BFNAR 2000:5 punkten 9).
24. Om det finns särskilda skäl får skattemyndigheten eller – för företag under dess tillsyn – Finansinspektionen tillåta att ett företag förvarar maskinläsbara medier utomlands. I sådana fall får maskinutrustning och system som avses i punkten 19 hållas tillgängliga i samma land. Tillståndet får förenas med villkor och begränsas till viss tid. Även om tillstånd ges, ska företaget genom omedelbar utskrift kunna ta fram räkenskapsinformationen i Sverige i vanlig läsbar form (dokument) eller i mikroskrift (jfr 7 kap. 4 § BFL).
25. Bestämmelserna i punkterna 18 och 19 om förvaring i Sverige gäller inte dokument, mikroskrift, maskinläsbara medier, utrustning och system som avser verksamhet som företaget bedriver genom en filial utomlands, om företaget är bokföringsskyldigt i det landet (jfr 7 kap. 5 § BFL).

Hur länge ska räkenskapsinformation bevaras?

26. Dokument, mikroskrift och maskinläsbara medier som används för att bevara räkenskapsinformationen ska bevaras fram till och med det tionde året efter utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades (jfr 7 kap. 2 § första stycket BFL).
27. Maskinutrustning och system som behövs för att presentera räkenskapsinformationen i vanlig läsbar form eller i mikroskrift ska hållas tillgängliga under hela den tid som anges i punkten 26 (jfr 7 kap. 2 § andra stycket BFL).

När får man förstöra räkenskapsinformation?

Förstöring efter överföring

28. Ett företag får förstöra ett maskinläsbart medium som används för att bevara räkenskapsinformation, om räkenskapsinformationen på ett betryggande sätt överförs till dokument, mikroskrift eller annat maskinläsbart medium (7 kap. 6 § första meningen BFL).

29. Om räkenskapsinformationen består av uppgifter som företaget har tagit emot från någon annan, får det maskinläsbara mediet dock förstöras först från och med det fjärde året efter utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades (7 kap. 6 § andra meningen BFL).

Förstöring efter tillstånd

30. Om det finns särskilda skäl får skattemyndigheten eller – för företag under dess tillsyn – Finansinspektionen för visst fall tillåta att dokument, mikroskrift och maskinläsbara medier som används för att bevara räkenskapsinformation förstörs före utgången av den tid som anges i punkten 26 (jfr 7 kap. 7 § BFL).

Vem är ansvarig för arkiveringen?

31. En enskild näringsidkare ansvarar för att räkenskapsinformation som avser näringsverksamheten arkiveras. Detta gäller även efter att rörelsen överlåtits eller upphört (jfr 4 kap. 1 § första stycket 3 BFL).
32. I en juridisk person är det den juridiska personen som sådan som ansvarar för arkiveringen (jfr 4 kap. 1 § första stycket 3 BFL).
33. Sedan en juridisk person upphört ansvarar:
- likvidator för räkenskapsinformation som avser en juridisk person som likviderats under medverkan av likvidator (BFNAR 2000:5 punkten 10),
  - bolagsmännen för räkenskapsinformation som avser ett handelsbolag som likviderats utan likvidator (BFNAR 2000:5 punkten 10),
  - konkursgäldenär för räkenskapsinformation som avser tid före konkursen (jfr 7 kap. 22 § Konkl),
  - konkursförvaltaren eller tillsynsmyndigheten för räkenskapsinformation enligt c) om hinder föreligger mot att överlämna räkenskapsinformationen till konkursgäldenären (jfr 7 kap. 22 § Konkl),
  - konkursförvaltaren för räkenskapsinformation som härrör från konkursen (jfr 7 kap. 19 § andra stycket Konkl),
  - styrelsen i ett aktiebolag när ett aktiebolags registrerade aktiekapital inte uppgår till 100.000 kr och bolaget avförts ur aktiebolagsregistret (jfr punkt 5 av övergångsbestämmelserna /1994:802/ om ändring i aktiebolagslagen),
  - det övertagande företaget för räkenskapsinformation som avser bolag som upphört efter att ha övertagits genom fusion (jfr BFNAR 1999:1 punkten 25).

Ikraftträdande

34. BFNs allmänna råd (BFNAR 2000:5) träder i kraft den 1 januari 2001 och ska tillämpas beträffande räkenskapsår under vilka bokföringsskyldighet föreligger enligt bokföringslagen (1999:1078).

Kommentarer

Vad är räkenskapsinformation? (punkterna 1–4)

I BFL finns grundläggande bestämmelser om vad som är räkenskapsinformation. Räkenskapsinformation kan kategoriseras som antingen *primär räkenskapsinformation*, *avtal och andra viktigare handlingar* eller *övrig räkenskapsinformation*.

Primär räkenskapsinformation

Punkten 1 anger vissa särskilt uppräknade sammanställningar av uppgifter som finns i bokföringen som är räkenskapsinformation. Bestämmelsen innebär att t.ex. faktura, kvitto, bokföringsorder och annat som används i bokföringen för att visa att en affärshändelse inträffat och vad den avser utgör räkenskapsinformation. Den innebär också att t.ex. bokföring för presentation i registreringsordning och i systematisk ordning, årsbokslut samt årsredovisning är räkenskapsinformation.

Det bör härvid observeras att ett årsbokslut består av en resultaträkning, en balansräkning samt noter. En årsredovisning består därutöver av en förvaltningsberättelse samt i vissa fall en finansieringsanalys.

Det är ofta lätt att konstatera att en handling eller en annan sammanställning av information är räkenskapsinformation. Andra gånger kan det vara svårare. Det sistnämnda kan t. ex. gälla för följesedlar, tidsbeställningslistor eller dokument som utgör underlag för löneutbetalningar eller ersättning till arbetstagare. I punkten 2 anges när dessa uppgifter är räkenskapsinformation.

I 5 kap. 7 § BFL anges att en verifikation ska innehålla uppgift om när den sammanställts, när affärshändelsen inträffat, vad denna avser, vilket belopp den gäller och vilken motpart den berör. Bestämmelsen i punkten 2 ska förstås så att de handlingar som utgör underlag för en verifikation blir räkenskapsinformation endast i de fall någon eller några av de uppräknade obligatoriska uppgifterna inte tas in i verifikationen, t. ex. en faktura. Den omständigheten att företaget underlåter att ta in andra icke-obligatoriska uppgifter från följesedel i fakturan medför däremot inte att följesedeln blir räkenskapsinformation.

Exempel 1 behandlar underlag för verifikationer.

Avtal och andra viktigare handlingar

Avtal och andra handlingar som är av särskild betydelse för att belysa verksamhetens ekonomiska förhållanden är också räkenskapsinformation. Syftet med bestämmelsen är att företag ska spara avtal som är av sådan vikt att de har en självständig ekonomisk betydelse för att kunna bedöma företaget. Detta kan vara fallet om avtalet behövs för att kunna göra en solvensbedömning.

Avgörande är om den enskilda handlingen verkligen har en särskild betydelse för företaget. Vid bedömningen måste både handlingens innehåll och företagets verksamhet och storlek beaktas. Vad som i företaget måste anses utgöra rutinbetonad affärskorrespondens eller avtal av en art och omfattning som är frekvent förekommande i företaget är därför inte räkenskapsinformation av detta slag.

Som en tumregel kan anges att viktigare skriftväxling, beslutsprotokoll, tillståndsbevis, avtal, företagshypoteksbrev, pantbrev, aktiebrev, delgivning av ansökan om betalningsföreläggande och skuldebrev ofta har en sådan betydelse, att de utgör räkenskapsinformation.

Avtal och andra handlingar kan dock utgöra räkenskapsinformation på annan grund än att de är av särskild betydelse för att belysa verksamhetens ekonomiska förhållanden. Detta är fallet t. ex. om man i en verifikation hänvisar till ett hyresavtal angående avtalad månadshyra. Avtalet utgör då en del av verifikationen och blir därför räkenskapsinformation redan av denna anledning. Ett företag kan även ha intresse av att spara ett avtal av juridiska eller interna skäl.

Övrig räkenskapsinformation

Även andra uppgifter kan vara räkenskapsinformation om de är av betydelse för att det ska gå att följa de enskilda bokföringsposternas behandling. På denna grund blir ofta t. ex. instruktioner om redovisningsprinciper, attestregler, krypteringsnycklar, värderingsnormer, lagerinventeringslistor samt EDI-avtal och generella prisöverenskommelser räkenskapsinformation.

Exempel 2 behandlar generella prisöverenskommelser.

Vilken form kan räkenskapsinformation ha? (punkterna 5–9)

Det finns en grundläggande frihet för företagaren att välja mellan att antingen bevara sin räkenskapsinformation i direkt läsbar form (pappersdokument), i mikroskrift, eller i maskinläsbar form. Valfriheten omfattar emellertid inte årsredovisning eller årsbokslut vilka alltid ska vara i vanlig läsbar form.

Lagen godkänner tre lagringsformer för räkenskapsinformation: vanlig läsbar form (dokument), mikroskrift och maskinläsbar form. Den sistnämnda formen rymmer bl.a. de optiska databärarna CD-rom, CD-R och DVD. Den rymmer också de magnetiska databärarna, t.ex. hårddiskar och disketter (magnetiska skrivminnen) och magnetband.

Räkenskapsinformation som ett företag tagit emot från annan

Räkenskapsinformation som tagits emot från annan ska bevaras i det skick informationsmaterialet hade när det kom till företaget. Detta innebär att räkenskapsinformationen i princip ska bevaras i sin ursprungliga form (jfr prop. 1998/99:130 s. 405).

När det gäller pappersdokument innebär kravet på bevarande just det dokument som kommit till företaget. Dokumentet får inte ersättas med något annat dokument, t.ex. en fotokopia. Det får inte heller ersättas med lagring i annan form, såsom elektronisk lagring genom scanning (jfr prop. 1998/99:130 s. 405). Däremot är det naturligtvis tillåtet att använda scanningsmekaniken i det praktiska bokföringsarbetet under förutsättning att originalverifikationen också arkiveras. Hur detta kan gå till behandlar BFN dels i en vägledning om verifikationer, dels i en kommande vägledning om löpande bokföring.

Kravet på bevarande i ursprungligt skick gäller också räkenskapsinformation på maskinläsbart medium, som företaget mottagit från annan. Det gäller enbart information som *redan under överföringen* var knuten till ett fysiskt föremål. Överlämnas t.ex. en optisk skiva (eller en diskett) med räkenskapsinformation till ett företag måste just den optiska skivan (eller disketten) bevaras.

För räkenskapsinformation på maskinläsbart medium som vid överföringstillfället inte antagit någon fysisk form har kravet på bevarande i ursprungligt skick inte någon relevans. Det är för sådan information i stället tillräckligt att informationen bevaras i elektronisk form. Däremot kan informationen inte utan tillstånd överföras till pappersform (se nedan under förstörelse av räkenskapsinformation).

Den skillnad lagen gör mellan information som vid överföring antagit fysisk form och information som inte gjort det får betydelse på flera sätt. Den sistnämnda får konverteras till företagets eget informationssystem. Detta gäller under förutsättning att räkenskapsinformationen inte förändras, dvs. informationsinnehållet ska vara det samma efter konverteringen som före (jfr prop. 1998/99:130 s. 405). För nu aktuell information finns det vidare inte något krav på bevarande på företagets ursprungliga lagringsmedium. Den hårddisk på vilken informationen först lagrades behöver alltså inte bevaras. Det står företaget fritt att överföra informationen från hårddisken till en cd-rom, diskett eller dylikt. Företaget är också oförhindrat att därefter flytta mellan olika elektroniska lagringsmedier, allt under förutsättning att informationsinnehållet inte förändras.

Ett exempel, som avser ett mindre företag, kan illustrera. Ett företag får en elektronisk faktura med e-post. Fakturan konverteras till företagets informationssystem där den lagras tillfälligt. Månadsvis överförs de elektroniska fakturorna till diskett. Vid årets slut överförs informationen på de tolv disketterna till en cd-rom. Det är denna cd-rom som ska bevaras under den tioåriga arkiveringstiden. Företaget följer BFL under förutsättning att informationen inte i sak förändras vid konverteringen eller vid de olika överföringarna.

Räkenskapsinformation som den bokföringsskyldige själv har upprättat

För egenupprättad räkenskapsinformation gäller i princip liknande regler som de som gäller för utifrån mottagen räkenskapsinformation. Räkenskapsinformationen ska således bevaras i det skick den fick när den sammanställdes.

När det gäller elektroniskt lagrad räkenskapsinformation som företaget självt har upprättat är också de regler som gäller rätten att förstöra räkenskapsinformation av stor betydelse. Sådan information som upprättats av företaget självt får nämligen förstöras sedan informationen överförts till pappersdokument. Att företaget t.ex.

har upprättat sina bokföringsorder elektroniskt och ursprungligen lagrat dessa på en diskett har alltså inte någon betydelse. Skulle företaget vilja bevara dem i form av ett pappersdokument kan företaget göra det. Sedan överföring skett får uppgifterna på disketten förstöras.

Detta gäller som angivits inte för pappersdokument. Har räkenskapsinformation ursprungligen sammanställts i form av ett pappersdokument, ska detta dokument bevaras. Detta väcker frågan om vad som avses med att information sammanställts.

Ett exempel illustrerar frågeställningen. Bokslutsarbete pågår i ett företag. Den ekonomiansvariga sköter arbetet. På papper sammanställs informationen till bokföringsorder. Den fråga som uppkommer är om informationen kan anses ha sammanställts i och med det utförda arbetet och företaget därmed är hänvisat till att spara bokföringsorden i pappersform, eller om företaget – sedan informationen lagrats elektroniskt – kan göra sig av med dessa.

Svaret är att företaget kan göra sig av med pappersdokumenten. Det förhållandet att information samlats under ett förberedande arbete innebär inte att den sammanställts i den mening lagen avser. Först när företaget ställt samman informationen i den form den är avsedd att presenteras i, har en sammanställning i nu aktuell mening skett.

Gränsdragning

Eftersom arkiveringsreglerna för egenupprättad och mottagen räkenskapsinformation skiljer sig åt är det viktigt att göra klart för sig vad som är vad. För det mesta är detta inte svårt. När det gäller räkenskapsinformation som sammanställts på företagets uppdrag av någon person utanför företaget kan det vara svårare. Vad gäller t.ex. för räkenskapsinformation som en fristående redovisningskonsult upprättat åt ett företag?

När det i BFL talas om information som "mottagits från annan" avses att informationen ska ha kommit till företaget från en motpart i en affärshändelse som ett led i affärshändelsen. Det innebär att den räkenskapsinformation som en uppdragstagare sammanställer åt ett företag är att likställa med information som upprättats helt in-ternt i företaget, om den inte avser en affärshändelse där företaget och konsulten är motparter. På motsvarande sätt gäller om t.ex. en leverantör skickar en faktura direkt till företagets redovisningskonsult. Företaget ska då bevara informationen i den form den skickades till konsulten, som i detta sammanhang ska ses som en representant för företaget.

Maskinell utrustning

Bestämmelserna i punkterna 7 och 8 ställer inte något krav på bevarande av den maskinella utrustning som ursprungligen användes för att spara informationen. Tillgången på maskinvara kan göra det nödvändigt att använda annan utrustning än den som användes från början. (Prop. 1998/99:130 s. 405.)

Av punkten 6 framgår emellertid att en viss fördröjning av utskrift i vanlig läsbar form får accepteras beträffande räkenskapsinformation som avser avslutat räkenskapsår. Detta beroende på att informationen kan vara lagrad med en teknik som inte längre används i företaget. Om ett företag valt att spara en äldre dator och programvara får det således anses vara acceptabelt med en viss fördröjning under den tid det tar för företaget att installera datorn och programmet på nytt. I annat fall ligger det i sakens natur att företag måste ha beredskap för att kunna konvertera äldre programvara till företagets nuvarande. Även i sistnämnda fall får en viss fördröjning accepteras av utskrift i vanlig läsbar form.

Förutsättningar (punkterna 10–13)

Varaktighet

Kravet på att räkenskapsinformation ska vara varaktig innebär när det gäller dokument att dessa ska vara skrivna på sådant papper och med sådan skrift att de alltså kan läsas vid arkiveringstidens utgång.

I fråga om val av material kan den bokföringsskyldige få ledning av Riksarkivets föreskrifter. Av särskilt intresse är RA-FS 1991:2 om framställning och hantering av pappershandlingar, RA-FS 1991:10 om tekniska krav för papper, RA-FS 1992:4 om tekniska krav för skrivmedel för framställning av skrift på papper, RA-FS 1992:8 om tekniska krav för mikrofilm och RA-FS 1994:2 om upptagningar för automatisk databehandling (ADB-upptagningar). Det bör uppmärksammas att dessa föreskrifter primärt riktar sig till statliga myndigheter och inte är bindande för bokföringsskyldiga företag.

Språk

I BFL anges att ett årsbokslut ska vara avfattat på svenska. ÅRL innehåller en motsvarande reglering för årsredovisningar. Därutöver saknas i svensk rätt bestämmelser som uttryckligen anger vilket språk bokföringens olika delar ska föras på.

Ett *årsbokslut* består av en resultaträkning, en balansräkning samt noter. En *årsredovisning* innefattar därutöver en förvaltningsberättelse och i vissa fall en finansieringsanalys. Kravet på svenska omfattar således inte sådana specifikationer som regleras i 6 kap. 11 § BFL, eftersom dessa inte utgör en del av själva årsbokslutet eller årsredovisningen.

Kryptering

Det är i princip inte förenligt med BFLs syfte att göra räkenskapsinformation obegriplig för den behörige granskare som saknar särskild utrustning, t.ex. en krypteringsnyckel av något slag. Samtidigt kan det finnas goda skäl för ett företag att kryptera information. Räkenskapsinformation kan t.ex. innefatta information som är känslig ur konkurrenssynpunkt och som inte går att läsa ut ur årsredovisningen. Särskilt påtagligt är behovet av att skydda räkenskapsinformation som lagras på maskinläsbara media.

Innan ett företag får kryptera sin räkenskapsinformation ska man emellertid först och främst ta ställning till om det är motiverat av säkerhetsskäl. Har företaget räkenskapsinformation som är nätansluten kan det ofta vara motiverat att lagra informationen krypterad. Så fort informationen lagras på annat sätt minskar behovet av kryptering, t.ex. är risken mindre för utomstående angrepp. Det finns ofta starkare skäl som talar för att man krypterar räkenskapsinformation som tillhör löpande räkenskapsår än sådan som avser avslutade räkenskapsperioder.

Avgörande för om ett företag får kryptera räkenskapsinformation är även att informationen utan dröjsmål ska kunna presenteras i klartext. Man bör i detta sammanhang vara medveten om att det innebär stora svårigheter att under lång tid kryptera på grund av bl.a. snabb teknikutveckling och brister i nuvarande system. Dekryptering bör således ske så snart räkenskapsinformationen inte längre är att anse som känslig. Om företaget inte kan garantera att räkenskapsinformationen utan dröjsmål kan presenteras i klartext får kryptering över huvud taget inte ske.

Det är av största vikt att företag på begäran, av t.ex. en behörig granskare, ska kunna uppvisa sina krypteringsnycklar. Om ett företag således är skyldigt att upprätta systemdokumentation ska krypteringsnycklarna alltid framgå av denna. I företag som inte behöver upprätta sådan dokumentation utgör alltid krypteringsnycklarna räkenskapsinformation enligt punkten 4.

Hur ska arkivering ske? (punkterna 14–17)

Arkivering på betryggande sätt

Bedömningen av vad som är förvaring *på betryggande sätt* måste ytterst alltid göras i det enskilda fallet. Hur bedömningen utfaller är beroende av olika förhållanden som kan avse både räkenskapsinformationen, företaget och den plats där informationen förvaras. Utgångspunkten är en analys av vilka risker det finns för att informationen ska förstöras. Bedömningen påverkas emellertid också av faktorer som avser räkenskapsinformationens vikt och möjligheterna att återskapa denna.

I punkten 15 anges att räkenskapsinformation ska ges ett *godtagbart skydd* mot att förstöras. I detta ligger ett krav på att informationen allmänt ska förvaras på en säker plats. Men det innebär också att kraven på förvaring är olika för olika räkenskapsinformation.

Hur ska då den närmare prövningen gå till? Först bör de risker som finns med den valda förvaringsplatsen närmare analyseras. Den fråga man då framför allt bör ställa sig är om platsen är mer utsatt för risk för brand, översvämning, stöld eller liknande risker än andra platser som normalt kan komma ifråga för förvaring av räkenskapsinformation. Om detta inte är fallet får platsen anses betryggande för förvaring av sådan räkenskapsinformation som inte är av särskild vikt och som inte heller har ett informationsinnehåll som det saknas möjlighet att återskapa med en rimlig arbetsinsats.

Detta innebär att ett kontor i en kontorsfastighet eller i en villafastighet vanligen duger som förvaringsplats för merparten av den räkenskapsinformation som förekommer i ett företag. Däremot ger i normalfallet en förvaring i en fastighet som inte står under regelbunden uppsikt t. ex. en fritidsfastighet eller förvaring i ett parkerat fordon inte ett godtagbart skydd.

Något generell krav på att räkenskapsinformationen ska förvaras i säkerhetsskåp finns inte. Det är tillräckligt att informationen förvaras på ett sätt som en normalt akt-sam person förvarar viktigare handlingar.

Vad nu sagts gäller emellertid inte för all räkenskapsinformation. Det finns räkenskapsinformation som är särskilt viktig för att bedöma företaget samtidigt som den inte går att återskapa. Motsvarande gäller om informationen är nödvändig för åtkomst till annan räkenskapsinformation, såsom t. ex. krypteringsnycklar. För denna typ av information är kraven på säkerhet högre. Ett företag som har sådan räkenskapsinformation bör vidta ytterligare åtgärder för att skydda informationen, även om det inte finns någon förhöjd risk för brand, översvämning, stöld eller dylikt. En sådan åtgärd kan vara att låsa in räkenskapsinformationen i ett säkerhetsskåp.

Ett motsvarande krav på ytterligare åtgärder gäller också för det företag som i sin riskanalys konstaterar att det finns en förhöjd risk för brand, översvämning, stöld eller dylikt. Det kan t. ex. gälla en kemisk-teknisk industri som förvarar räkenskapsinformationen i en kontorslokal i anslutning till industrilokalen.

Kravet på godtagbar säkerhet gäller även under transport av räkenskapsinformation. På motsvarande sätt som vid förvaring i allmänhet måste också i detta fall kraven anpassas efter informationens vikt och möjligheterna att återskapa den. Normalt är det tillräckligt att räkenskapsinformation vidarebefordras med vanlig post. Är informationen viktig och unik måste naturligtvis också i detta fall säkerheten ökas. Det kan då bli aktuellt att assurera posten eller att skicka informationen med bud.

En särskild fråga är vad som gäller för räkenskapsinformation som lagras på maskinläsbart medium. Även här gäller det generella kravet på att förvaring och transport ska ske med en godtagbar säkerhet. Lika som i exemplen ovan påverkas kraven av hur den grundläggande riskanalysen utfaller. I denna bör hänsyn också tas till lagringsmediets allmänna kvalitet. Generellt kan t. ex. sägas att en cd-rom har en längre livslängd än en diskett.

Om räkenskapsinformation som lagrats t. ex. på en cd-rom inte längre används i det löpande bokföringsarbetet skiljer sig ofta inte riskbedömningen i sig ifrån den

som gäller räkenskapsinformation i form av pappersdokument. Sedan det direkta arbetet med räkenskapsinformation avslutats är risken för att den elektroniska skivan förstörs inte större än risken för att ett pappersdokument förstörs. De grundläggande kraven på förvaring skiljer sig då heller inte åt.

Det bör emellertid observeras att man kan bevara betydligt större mängder information på en cd-rom jämfört med ett dokument. Om cd-romen skulle förstöras finns det således en risk att företaget förlorar en betydligt större mängd information än om ett dokument skulle förstöras. Detsamma gäller om en hårddisk används som lagringsmedium.

För elektroniskt lagrad räkenskapsinformation som fortfarande används i arbetet är risken för att sådan information förstörs betydligt större än risken för att pappersdokument eller maskinläsbara medier som inte längre används i den löpande bokföringen förstörs. Därför krävs det att företaget regelbundet skapar säkerhetskopior av den räkenskapsinformation som lagrats på maskinläsbart medium om informationen fortfarande används i arbetet.

Hur ofta säkerhetskopiering ska ske beror på verksamhetens omfattning och intensitet. I större företag med många affärshändelser sker det regelmässigt varje dag. I mycket små företag med få affärshändelser är det ofta tillräckligt att säkerhetskopiering sker en gång varje månad.

Överskådlighet och åtkomlighet

Räkenskapsinformation ska vara *lätt åtkomlig*. Den ska förvaras på ett *överskådligt sätt*. I kraven på åtkomlighet och överskådlighet ligger att räkenskapsinformationen ska förvaras så att t.ex. revisorer eller myndigheter utan svårighet ska kunna få tillgång till informationen. Tillsammans innebär kraven att en utomstående granskare ska kunna hitta det han söker och dessutom kunna ta del av den information han funnit.

Detta innebär att informationen ska kunna hittas inom skälig tid, vilket gäller oberoende av om informationen lagrats elektroniskt eller på annat sätt. Det är inte rimligt att kräva att arkivet ska vara organiserat så att en utomstående granskare genast kan hitta all information utan hjälp av den arkiveringskyldige. Däremot måste arkiveringen skötas så att även en utomstående granskare ges möjlighet att omedelbart överblicka arkivets innehåll. I många fall är det därför nödvändigt att ett företag upprättar en arkivplan. Av en arkivplan bör framgå vad som arkiverats, var räkenskapsinformationen förvaras och vid behov även hur arkivet är uppbyggt.

I kravet på åtkomlighet ligger också att ett företag inte får organisera arkiveringen så att det i realiteten inte självt har tillgång till räkenskapsinformationen och därför heller inte kan bereda andra tillgång till den. Bevaras räkenskapsinformation hos företagets redovisningskonsult eller hos ett arkiveringsföretag är det bokföringsskyldiga företaget skyldigt att genom avtalsvillkor eller på annat sätt tillse att det har tillgång till informationen. Att bevarande hos tredje man ibland innebär att räkenskapsinformation inte är omedelbart tillgänglig får emellertid accepteras.

Exempel 3 beskriver en arkivplan.

Var ska arkivering ske? (punkterna 18–25)

Av punkten 18 följer att dokument, mikroskrift och maskinläsbara medier som används för att lagra räkenskapsinformation som huvudregel ska förvaras i Sverige. Motsvarande huvudregel gäller för maskinutrustning och system som behövs för att presentera räkenskapsinformation i vanlig läsbar form eller i mikroskrift (jfr punkten 19).

Dokument som innefattar räkenskapsinformation får tillfälligt förvaras utomlands om det är förenligt med god redovisningssed. I punkten 21 anges i vilka situationer detta kan bli aktuellt.

Krav på kopiering av det dokument som skickas utomlands finns bl. a. i de fall utförelsen sker för att återkräva skatt eller för att uppvisa ett dokument i en skadestånd-

process inför domstol. Det kan härvid vara lämpligt att kopian t.ex. förses med anteckning om när originalet skickades utomlands, vart det skickades, i vilket syfte det skickades utomlands e.d. Behovet av sådan information får dock bedömas från fall till fall.

När ett dokument som innefattar en verifikation tillfälligt förts utomlands för bokföring, måste dokumentet återföras så snart redovisningsperioden avslutats och avstämningkontrollerna genomförts. Med redovisningsperiod avses en begränsad tid (vanligtvis en månad) och kontrollerna ska ske i omedelbar anslutning till redovisningsperiodens slut. Det sagda innebär att det inte är tillåtet att förvara handlingen i annat land t.ex. till dess att bokslutsarbetet är färdigt. Särskilda skäl att på nytt föra ut dokumentet i samband med bokslutsarbetet föreligger inte. Behöver företaget tillgång till dokumentet på nytt får således endast en kopia skickas utomlands.

Att sköta sin bokföring i annat land än Sverige blir framför allt aktuellt för den som har tillstånd från skattemyndigheten att förvara maskinläsbara medier utanför landet (punkten 24). Vissa möjligheter att sköta det praktiska bokföringsarbetet i annat land finns emellertid även om man inte har sådant tillstånd. Det är t.ex. förenligt med bokföringslagen att sköta bokföringsarbetet från terminal i annat land så länge maskinutrustningen är placerad i Sverige.

I exempel 4 ges exempel på gränsdragning mellan bokföring i Sverige och utomlands.

Hur länge ska räkenskapsinformation bevaras? (punkterna 26–27)

Maskinutrustning och system som behövs för att presentera räkenskapsinformation i vanlig läsbar form eller mikroskrift ska hållas tillgängliga fram till och med det tionde året efter utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades. Detta innebär att en bokföringsskyldig måste se till att under hela arkiveringstiden ha tillgång till sådan utrustning och sådana system som fordras för att avläsa räkenskapsinformationen. Den bokföringsskyldige är emellertid oförhindrad att byta ut äldre utrustning mot ny av liknande slag.

När får man förstöra räkenskapsinformation? (punkterna 28–30)

BFL skiljer mellan *överföring* av räkenskapsinformation och (annan) *förstörelse* av räkenskapsinformation. Förstörelse utan överföring kräver tillstånd. Sådant tillstånd kan avse alla former av räkenskapsinformation. Det är däremot endast räkenskapsinformation som bevarats på maskinläsbart medium som kan överföras till annan form. Överföring kan ske till dokument, mikroskrift eller till annat maskinläsbart medium. Reglerna om överföring skiljer sig åt för räkenskapsinformation som företaget självt sammanställt och räkenskapsinformation som företaget tagit emot från annan.

Räkenskapsinformation i maskinläsbar form som den bokföringsskyldige själv har sammanställt

Räkenskapsinformation i maskinläsbar form som den bokföringsskyldige själv har sammanställt – framför allt registreringar gjorda i syfte att kunna presentera bokföringen i registreringsordning och systematisk ordning – får förstöras omedelbart efter bokföringen under förutsättning att informationen samtidigt överförs till annan tillåten lagringsform och att överföringen kan ske på betryggande sätt. Överföringen får alltså inte innebära någon risk för att informationen förvanskas eller förstörs (jfr prop. 1998/99:130 s. 273).

Räkenskapsinformation i maskinläsbar form som företaget tagit emot från annan

Räkenskapsinformation i maskinläsbar form som företaget tagit emot från annan får förstöras, efter betryggande överföring till annan tillåten lagringsform, först från och med det fjärde året efter utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades.

Vem är ansvarig för arkiveringen? (punkterna 31–33)

Ansvar i enskild näringsverksamhet

Ansvar för arkiveringen i en enskild näringsverksamhet åvilar den enskilda näringsidkaren. Om rörelsen överläts är utgångspunkten därför att räkenskapsinformationen stannar hos säljaren. Naturligtvis kan säljare och köpare avtala att köparen ska överta den räkenskapsinformation som avser tiden före rörelseöverlåtelsen. Säljaren av en enskild näringsverksamhet kan dock aldrig befria sig från arkiveringsansvaret genom ett sådant avtal.

För både säljare och köpare är det viktigt, om räkenskapsinformationen överlämnas till köparen, att det vid överlåtelsen dokumenteras vilken räkenskapsinformation som finns och vars arkiveringsansvar åvilar säljaren. I samband med överlåtelsen bör därför en förteckning göras över den räkenskapsinformation som överlämnas till köparen.

En enskild näringsidkare som avvecklar sin verksamhet och flyttar utomlands får inte ta med sig räkenskapsinformationen till det nya hemlandet. Enligt 7 kap. 2 § BFL ska nämligen sådan information förvaras i Sverige fram till och med det tionde året efter det kalenderår då räkenskapsåret avslutades.

Ansvar i juridiska personer

Att ansvaret för arkiveringen av en juridisk persons räkenskapsinformation åvilar den juridiska personen besvarar bara delvis frågan om vem det ytterst är som får bära konsekvenserna om arkiveringsskyldigheten inte fullgörs. Blir det fråga om ansvar för bokföringsbrott kommer åtal att väckas mot den fysiska person som är ansvarig för att bokföringsskyldigheten inte fullgjorts. Beroende på vad i företaget det är som har brutit kan det då bli aktuellt att ställa styrelse, VD eller den som faktiskt haft att handha arkiveringen till ansvar.

En särskild fråga är vad som gäller vid företagsöverlåtelser. Utgångspunkten i t. ex. aktiebolag är att räkenskapsinformationen ska följa företaget. Företaget måste nämligen ha tillgång till denna under hela arkiveringstiden. Naturligtvis kan säljare och köpare avtala att säljaren ska behålla den räkenskapsinformation som avser tiden före företagsöverlåtelsen. En förutsättning är då att företags tillgång till informationen säkras i avtalet, så att företaget även i fortsättning kan fullgöra sina skyldigheter mot externa granskare. Ett företag kan inte befria sig från ansvar genom att avtala att någon annan ska arkivera räkenskapsinformationen.

För både säljare och köpare är det viktigt att det vid överlåtelsen dokumenteras vilken räkenskapsinformation som finns och följer företaget. I samband med överlåtelsen bör därför en förteckning göras över den räkenskapsinformation som överlämnas till köparen.

Konkurs

Efter avslutad konkurs gäller enligt Konkl att räkenskapsinformation som avser tiden före konkursen ska återlämnas till konkursgäldenären. I praktiken är det konkursförvaltaren som, efter det att konkursen avslutats, ombesörjer att räkenskapsinformationen skickas till t. ex. ett arkivhus. Kostnaden för denna arkivering bär antingen av konkursboet eller staten. Räkenskapsinformationen gallras efter tio år.

Skyldigheten att arkivera räkenskapsinformation, som härrör från konkursboet, åvilar alltid konkursförvaltaren.

Betydelsen av avtal

Det är vanligt förekommande att den bokföringsskyldige avtalar med någon annan om att denne ska sköta arkiveringen. Inget hindrar att så sker. Det är emellertid viktigt att komma ihåg att ett sådant avtal aldrig i sig kan befria den bokföringsskyldige från ansvaret för arkiveringen. Däremot borde det ofta kunna anses att den förvaring som sker i ett arkiveringsföretag sker på ett betryggande sätt. Den bokföringsskyldige måste dock se till att han alljämt har möjlighet att utan dröjsmål få tillgång till informationen.

Exempel

Exempel 1 Underlag för verifierationer

(1) I en följesedel anges att leverans skett den 14 februari 2000 av 30 kg äpplen à 3 kr/kg och 20 kg apelsiner à 3,50 kr/kg. En fruktgrossist har levererat och mottagare är en lanthandel. Det anges vidare att frukten ursprungligen kommer från Sydamerika och att den anlänt till Sverige tre veckor före leveransen. Slutligen innehåller följesedeln uppgifter om var och när reklamation ska ske. Om samtliga uppgifter tas in i den faktura som grossisten utfärdar är följesedeln naturligtvis inte räkenskapsinformation. Detsamma gäller om det i fakturan endast anges datum för leverans, att denna avsett 30 kg äpplen à 3 kr/kg och 20 kg apelsiner à 3,50 kr/kg, totalpris och mottagare. Annorlunda förhåller det sig om någon av dessa sistnämnda uppgifter utelämnas i fakturan. Då blir följesedeln också räkenskapsinformation.

(2) En hudterapeut antecknar namn på sina kunder i en tidsbeställningslista. Hudterapeuten har ingen kassaapparat, utan lämnar skrivna kvitton på betalningar. Om det på kvittot anges vad kunden betalat för, pris och kundens namn blir beställningslistan inte räkenskapsinformation. Om däremot listan är nödvändig för att få tillgång till samtliga de obligatoriska uppgifterna som en verifieration ska innehålla, är den räkenskapsinformation.

Exempel 2 Generell prisöverenskommelse

Fruktgrossisten, från exemplet ovan, köper trälådor och papperskartonger till sin verksamhet från ett emballageföretag. I samband med tillkomsten av leveransavtal mellan företagen har fruktgrossisten tagit emot en datafil med emballageföretagets prislista. Datafilen ligger sedan till grund för en på elektronisk väg gjord beställning och upprättad faktura. Om fakturan innefattar uppgift om antal lådor och kartonger, styckepris och kostnad utgör inte prisöverenskommelsen räkenskapsinformation. Om fruktgrossisten däremot endast anger leveranskvantitet och totalsumma och i övrigt hänvisar till prisöverenskommelsen behöver denna sparas för att man ska kunna följa och förstå de enskilda bokföringsposterna och prisöverenskommelsen blir därför räkenskapsinformation.

Exempel 3 Arkivplan

Fruktgrossisten, från tidigare exempel, har bedömt att det är lämpligt att upprätta en arkivplan för att en utomstående granskare, t.ex. en skatterevisor, snabbt ska ges möjlighet att överblicka innehållet i företagens arkiv. Arkivplanen ser ut så här.

1. Elektronisk räkenskapsinformation lagras på cd-rom och förvaras i säkerhets-skåp i företagens lokaler i rum 1 på Bokföringsgatan 1, 100 00 X-köping.
2. Räkenskapsinformation i dokumentform förvaras i pärmar i företagens lokaler i rum 2 på Bokföringsgatan 1, 100 00 X-köping.
3. Räkenskapsinformation som används i den löpande bokföringen för innevarande räkenskapsår förvaras hos Redovisningsbyrå Arne Andersson HB, Sveagatan 2, 111 11 X-köping.

För större företag kan det finnas behov av kompletterande uppgifter i arkivplanen för att ytterligare förtydliga hur och var räkenskapsinformationen förvaras.

Exempel 4 Gränsdragning – bokföring i Sverige och utomlands

1. Ett finländskt moderbolag har ett svenskt dotterbolag. Koncernen har samordnat redovisningen i Finland. De maskinläsbara medier som avser det svenska dotterbolaget samlas i en databas vid en svensk anläggning. Här finns också en terminal som ger åtkomst till databasen. Bokföringen sker emellertid vid en terminal i Finland. Dotterbolaget får då tillfälligt föra ut verifierationer ur Sverige för att bokföra i Finland. Den beskriva situationen kräver inte tillstånd enligt BFL.

2. Den enskilde näringsidkaren C bedrev tidigare verksamhet i Köpenhamn. Han bor fortfarande i Köpenhamn, men driver numera juridisk byrå i Malmö. Eftersom han velat behålla sin danska redovisningsbyrå tar han varje vecka med sig verifikationerna och kolumndagboken till Danmark för att redovisningskonsulten ska bokföra veckans transaktioner. Kolumndagboken förvaras normalt i den juridiska byråns lokaler i Sverige och återförs dit direkt efter bokföringen i Danmark. Det är i och för sig tillåtet enligt BFL att på detta sätt tillfälligt föra ut verifikationer ur landet. Däremot får man inte föra ut kolumndagboken från Sverige eftersom den är i pappersform. Detta gör förfarandesättet otillåtet.

Allmänna råd (BFAR 2000:5)

Bestämmelser om arkivering av räkenskapsinformation finns bl.a. i 7 kap. bokföringslagen (1999:1078). Bokföringsnämnden lämnar följande allmänna råd om räkenskapsinformation och dess arkivering.

Vad är räkenskapsinformation?

Primär räkenskapsinformation

1. En följesedel, tidsbeställningslista, handling som utgör underlag för utbetalning av lön eller ersättning till arbetstagare eller en annan sammanställning av uppgifter med liknande funktioner som dessa tre utgör räkenskapsinformation endast om de innehåller obligatoriska uppgifter för en verifikation och dessa inte ersätts av en fullständig sammanställning – t.ex. en faktura eller ett kvitto – som innehåller dessa uppgifter.

Vilken form kan räkenskapsinformation ha?

2. Räkenskapsinformation som avser avslutat räkenskapsår kan vara lagrad med teknik som inte längre används i företaget. En viss fördröjning av utskrift i vanlig läsbar form får accepteras.

Förutsättningar

Varaktighet

3. Om ett företag tar emot räkenskapsinformation i form av t.ex. ett dokument som inte uppfyller kravet på varaktighet skall företaget kopiera detta. Kopian måste då uppfylla detta krav. Därefter skall både det ursprungligen mottagna dokumentet och kopian arkiveras.

Kryptering

4. Räkenskapsinformationen får krypteras eller på annat liknande sätt göras obehörig för den som saknar tillgång till särskild utrustning endast om det är motiverat av säkerhetsskäl och informationen utan dröjsmål kan presenteras i klartext.

Hur skall arkivering ske?

5. För att en arkivering skall anses ske på ett betryggande sätt krävs att företaget förvarar räkenskapsinformationen så att den inte riskerar att förstöras eller förkomma. Det innebär bl.a. att informationen skall förvaras och transporteras på ett sätt som ger ett godtagbart skydd ur brand- och säkerhetssynpunkt.

6. Ett företag skall upprätta en arkivplan om det är nödvändigt för att kunna överblicka vad som arkiverats som räkenskapsinformation. Av arkivplanen skall framgå vad som arkiverats, var det förvaras och vid behov även hur arkivet är uppbyggt.

Var skall arkivering ske?

7. Särskilda skäl för tillfällig förvaring utomlands av dokument som innefattar en verifikation föreligger när
  - a) dokumentet behövs för att kunna återkräva skatt eller av annat skäl behöver uppvisas i original eller
  - b) dokumentet behövs för att bokföring skall kunna ske i utlandet.

- 8.** När dokument förs ur landet enligt punkten 7 a) skall företaget bevara en kopia av handlingen i Sverige.
- 9.** Så snart bokföring skett eller dokumentet har tjänat sitt syfte utomlands måste verifikationen återföras till Sverige. Med begreppet "så snart bokföring skett" avses i detta sammanhang så snart redovisningsperioden avslutats och avstämningskontrollerna genomförts. Detta innebär att det inte är tillåtet att förvara handlingen i annat land till dess bokslutsarbetet avslutats.

Vem är ansvarig för arkiveringen?

- 10.** Sedan en juridisk person upphört ansvarar:
- a) likvidator för räkenskapsinformation som avser en juridisk person som likviderats under medverkan av likvidator,
  - b) bolagsmännen för räkenskapsinformation som avser ett handelsbolag som likviderats utan likvidator.

BFN U 87:10 BokfÖring i konkurs

Bakgrund

Genom SFS 1987:672 träder en ny konkurslag (KL) i kraft 1988-01-01. Denna lag innehåller flera bestämmelser om bokfÖring i konkurs. De nya reglerna innebär att fÖrvaltaren i större utsträckning än tidigare skall tillämpa mer utvecklade bokfÖringsprinciper vid redovisningen av fÖrvaltningen. I detta uttalande anges riktlinjerna fÖr hur dessa regler bÖr tillämpas fÖr att bokfÖringen skall stå i ÖverensstÄmmelse med god redovisningssed (jfr prop. 1986/87:90 s. 170 f).

Syftet med detta uttalande är att fastställa de grundläggande kraven fÖr bokfÖring i konkurs. BFN Överlämnar åt konkursfÖrvaltarna att utifrån riktlinjerna i detta uttalande på lämpligt sätt verka fÖr en utveckling av god redovisningssed.

BokfÖringsskyldigheten fÖr konkursbo regleras i 7 kap. 19 § KL. Huvudregeln är att fÖrvaltaren, oavsett vem som är gÄldenär, löpande skall bokfÖra in- och utbetalningar (kontantbokfÖring). Kraven är emellertid större vid mer omfattande och komplicerade konkurser samt när gÄldenärens rörelse drivs vidare av konkursfÖrvaltaren.

Uttalandet omfattar bokfÖringen i sådana konkurser som enligt reglerna i KL inte får ske enbart genom kontantbokfÖring.

BFNs bedömning

KonkursfÖrvaltaren har att i första hand verka fÖr att konkursen ger bästa möjliga ekonomiska resultat fÖr borgenärerna. Syftet med konkursfÖrvaltningen är att snarast möjligt omvandla boets tillgångar till kontanter (jfr 8 kap. 1 § KL) och att betala skulderna med hänsynstagande till bl. a. förmånsrättslagen (1970:979).

BokfÖringen i konkurs skall utgöra underlag fÖr kontroll av att tillgångarna inte fÖrstÖrs eller skingras. Den skall ge en Översikt Över konkursens gång och ställning samt utgöra underlag fÖr fÖrvaltarens redovisningar och utdelningsfÖrslag. Vidare skall fÖrvaltarens bokfÖring vara så upplagd att man utifrån denna kan erhålla underlag fÖr bedömning av om konkursboets drift bÖr fortsättas eller avslutas.

Med hänsyn till den interna kontrollen och behovet av resultatuppfÖljning i konkurser skall obetalda in- och utgående fakturor som uppkommit under den fortsatta driften tillfÖras bokfÖringen. In- och utgående fakturor kan bokfÖras kontinuerligt på leverantÖrens respektive kunders konton, i fÖrda fÖrteckningar eller i sidoordnad redovisning (reskontra). Inventering och fÖrteckning av obetalda fakturor skall ske minst vid varje tillfälle som fÖrvaltaren har att avge redovisning till tillsynsmyndigheten.

BetalningsstrÖmmarna skall registreras på ett sådant sätt att de kan hänfÖras till de olika förmånsrättslagen.

BokfÖringen skall i fÖrekommande fall vara upplagd så att den ger erforderligt underlag fÖr fÖrdelning av medel från försäljning av varor som till någon del baseras på råvaror, halvfabrikat eller produkter i arbete som fanns vid konkursutbrottet.

KonkursfÖrvaltarens bokfÖringsskyldighet innebär att varje konkursbo skall särredovisas. BokfÖringen fÖr de olika konkursgÄldenärerna får inte sammanfÖras med fÖrvaltarens egen bokfÖring. Särredovisning kan ske på olika sätt. KonkursfÖrvaltaren kan sidoordnat med sin egen bokfÖring lägga upp en separat bokfÖring fÖr konkursboet, anlita utomstÄende konsult fÖr konkursboets bokfÖring eller använda konkursgÄldenärens egna bokfÖringssystem. Verifikationer skall identifieras genom att de åsätts nummer i löpande följd i en eller flera serier separat fÖr varje konkursbo.

REKONSTRUKTÖRS- OCH KONKURSFÖRVALTARKOLLEGIET – REKON

Rekommendation angående bokföring i konkurs

(2007-05-29)

Bakgrund	151
Definitioner	151
1 Löpande bokföring	151
2 Bokföringsprinciper	151
3 Bokföringsmetoder	152
Ställningstagande	152
1 Syften	152
2 Rekommendation	153
3 Redovisning av skatter och avgifter m.m.	154
4 Arkivering	154

Bakgrund

Konkursbon är inte bokföringsskyldiga enligt bokföringslagen (2 kap. 3 §). Bokföringsskyldigheten för konkursbon regleras istället i konkurslagen (7 kap. 19 §). Huvudregeln är att förvaltaren, oavsett vem som är gäldenär, löpande skall bokföra in- och utbetalningar om inte god redovisningssed kräver att bokföringen sker på något annat sätt.

Bokföringsnämnden (BFN) har i sitt uttalande BFN U 87:10 av 1987-11-27 angett riktlinjer för hur dessa regler bör tillämpas för att stå i överensstämmelse med god redovisningssed.

BFN har samtidigt överlämnat åt konkursförvaltarna att utifrån riktlinjerna i detta uttalande på lämpligt sätt verka för en utveckling av god redovisningssed.

Mot bakgrund härav har REKON ansett sig böra anföra följande till vägledning av vad som kan anses vara god redovisningssed vid bokföring i konkurs.

(Denna rekommendation ersätter tidigare rekommendation från 1988-11-21.)

Definitioner**1 Löpande bokföring**

Bokföring i konkurs skall ske löpande. Grundläggande beskrivning av löpande bokföring återfinns i 5 kap. 1 § bokföringslagen.

Grundbokföring och huvudbokföring definieras sålunda: "Affärshändelserna skall bokföras så att de kan presenteras i registreringsordning (grundbokföring) och i systematisk ordning (huvudbokföring). Detta skall ske på ett sådant sätt att det är möjligt att kontrollera fullständigheten i bokföringsposterna och överblicka verksamhetens förlopp, ställning och resultat".

Enligt BFNs uttalande skall verifikationer åsättas nummer i löpande följd i en eller flera serier separat för varje konkursbo.

2 Bokföringsprinciper

Bokföringslagen bygger på principen om bokföringsmässiga grunder. Denna princip innebär bland annat att man får att få en löpande överblick över rörelsens ställning måste ta hänsyn till obetalda fordringar och skulder samt förändringar av lager.

Som en undantagsregel nämner bokföringslagen kontantprincipen. Enligt denna princip kan bokföring av fordringar och skulder dröja tills betalning sker. Användning av kontantprincipen förutsätter

- att endast ett mindre antal fakturor eller andra handlingar, som tillkännager anspråk på vederlag förekommer,
- att fordringarna eller skulderna enligt dessa verifikationer ej uppgår till avsevärda belopp,

- att verifikationerna för obetalda fordringar och skulder ordnas och förvaras för sig så att betryggande överblick fortlöpande finns över dem, samt
- att användandet av kontantprincipen är förenligt med god redovisningssed.

Kontantprincipen har i 7 kap. 19 § konkurslagen angivits som tillämplig, om inte god redovisningssed kräver att bokföring sker på annat sätt.

3 Bokföringsmetoder

3.1 Metoder för bokföring i konkursbo

Konkursboets bokföring läggs upp som en separat bokföring (särredovisning). Historiskt har förekommit att konkursboets bokföring istället utgjort en integrerad del av konkursförvaltarens egen bokföring (integrerad redovisning).

Särredovisning kan ske på olika sätt. Konkursföretagets egna bokföringssystem kan användas. Konkursförvaltaren kan anlita utomstående konsult för konkursboets redovisning och han kan sidoordnat med sin egen redovisning lägga upp en separat bokföring för konkursboet.

3.2 Metoder för bokföring av fakturor

BFN har i uttalandet ej krävt att i varje konkurs, där bokföring enligt kontantmetoden ej är tillräcklig, in- och utgående fakturor skall bokföras löpande, utan godtagit att inventering och bokföring av utestående kundfordringar sker regelbundet, dock minst vid varje tillfälle som förvaltaren har att avge redovisning till tillsynsmyndigheten. Denna metod innebär följande.

Någon löpande grundbokföring sker inte av obetalda fakturor. Däremot sker löpande bokföring av in- och utgående fakturor. Obetalda fakturor inventeras och förtecknas vid utgången av redovisningsperiod, varvid de samtidigt tillföres den systematiska bokföringen. Vid förtecknandet används särskilda listor för in- respektive utgående fakturor. Påföljande bokföringsperiod inleds med att de obetalda fakturorna bokas bort igen. Därefter sker löpande bokföring av fakturor efter hand som de betalas intill nästkommande inventeringstillfälle. Vid detta tillfälle obetalda fakturor inventeras, förtecknas och tillföres den systematiska bokföringen, varefter påföljande bokföringsperiod återigen inleds med att de bokas bort. De obetalda fakturorna skall hanteras enligt fastställda rutiner. Dessa skall omfatta alla åtgärder som behövs för lämplig förvaring av fakturorna i avvaktan på förtecknande eller betalning och bokföring. Förvaring kan därvid ske enligt fakturornas datering eller i bokstavsordning. Betalda och obetalda fakturor förvaras var för sig. Det är i kontrollhänseende lämpligt att utgående fakturor är försedda med i förväg tryckta nummer eller att de åsätts nummer i en ADB-rutin.

I mera omfattande konkurser med fortsatt drift är det oftast nödvändigt att bokföra fakturor med löpande förteckningar alternativt i en sidoordnad redovisning (reskontra).

Ställningstagande

1 Syften

Konkursförvaltaren har att i första hand verka för att konkursen ger bästa möjliga ekonomiska resultat för borgenärerna. Syftet med konkursförvaltningen är därför att snarast möjligt omvandla konkursboets tillgångar till kontanter och att tillse att utdelningsförslag blir upprättade i enlighet med förmånsrättslagen.

Bokföringen i konkurs skall ge följande underlag för kontroll att tillgångarna inte förstöres eller skingras

- underlag för kontinuerlig uppföljning av resultat och likviditetsflöde vid fortsatt drift,
- översikt över konkursens gång och ställning,
- underlag för förvaltarens redovisningar och utdelningsförslag.

Bokföringen skall vara ett led i den interna kontrollen. Den bör kunna ge styrinformation om huruvida driften skall fortsättas eller avvecklas.

Betalningsströmmarna skall registreras så, att de kan hänföras till de olika för-månsrättslagen och därmed underlätta möjligheterna till förskottsutdelning. Vidare skall den vid fortsatt drift vid behov ge underlag för värdering av förkovrad egendom. Slutligen skall bokföringen vara underlag för förvaltarens redovisningar och under-lätta kontroll av förvaltningen.

2 Rekommendation

En konkursförvaltare har att förvalta konkursbon, där gäldenären kan vara såväl fy-sisk person utan näringsverksamhet som fysisk eller juridisk person med sådan verksamhet.

Bokföring i konkurs skall ske så att den med egen nummerserie kan särredovisas från konkursförvaltarens egen bokföring.

Vid enklare konkurser där endast ett fåtal transaktioner förekommer kan bokföring ordnas enligt kontantmetoden utan särskild systematisk kontering av in- och utbetal-ningar.

Denna rekommendation begränsas i fortsättningen till att gälla konkursbon där gäldenären är näringsidkare och där verksamheten fortsätter samt andra konkurs-bon där antalet transaktioner inte uppgår till endast ett fåtal.

Bokföringen bör vara datoriserad. Konkursföretagets eget bokföringssystem kan användas endast då konkursboets bokföring kan särredovisas i egen nummerserie och då övriga krav på bokföring i konkurs uppfylls.

All löpande bokföring skall utföras såväl kronologiskt som systematiskt. En bok-föring, som endast omfattar in- och utbetalningar i kronologisk ordning kan inte upp-fylla syftena med bokföring i konkurs. Den mest relevanta systematiken torde kunna uppnås genom användande av en för verksamheten anpassad kontoplan. Affärshän-delsen skall

1. hänföras till konto (affärshändelsens art),
2. debiteras alternativt krediteras, och
3. vid behov hänföras till för-månsrättslag.

Bokföringen skall utgöra underlag för slutredovisning och utdelningsförslag och in-nehållet i sluthandlingarna bör enkelt kunna härledas ur bokföringen. Upplysninger i sluthandlingarna kan också komplettera bokföringen t. ex. beträffande boets hante-ring av gäldenärens tillgångar i fall då dessa inte omvandlats till kontanter. Mot denna bakgrund bör bokföringen i normalfallet endast omfatta de gäldenärens medel som faktiskt inflyter till konkursboet samt intäkter och kostnader som uppkommer i kon-kursboets egen verksamhet. Gäldenärens utestående fordringar tas därför upp i konkursboets bokföring först då de inflyter och annan gäldenärs egendom först då egendomen försäljs eller på annat sätt disponeras av konkursboet.

I konkurser med fortsatt drift bör bokföringsmässiga grunder tillämpas för bokfö-ringen. Den s.k. modifierade kontantprincipen bör undvikas men får ske under förut-sättning att ovan under 3.2 anvisad metod för bokföring av fakturor tillämpas beträf-fande fakturor som utställs av eller inkommer till konkursboet.

Upprättande av periodiskt förda förteckningar bör ske med hänsyn till konkursfö-retagets interna kontroll och behovet av resultatuppföljning i konkurser, där driften fortsättes.

I en konkurs influtna medel skall insättas på bankräkning separat för respektive konkursgäldenär i enlighet med 7 kap. 18 § konkurslagen.

I den mån så behövs för en riktig fördelning av boets medel enligt för-månsrättsla-gen, skall inventeringar och värderingar av omsättningstillgångar utföras och redovisningen utformas så att den värdeförändring som uppkommer under boets fortsatt drift kan utläsas. Värdering bör om möjligt ske enligt vad som gäller för god redovis-ningssed i allmänhet. Detta krav kan modifieras efter uppgörelse mellan berörda bor-genärer.

3 Redovisning av skatter och avgifter m.m.

Bokföringen skall i konkurs vidare vara så upplagd att erforderligt underlag finns för upprättande av skattedeklarationer och kontrolluppgifter till anställda i konkursboet. De särskilda föreskrifter om dokumentation av affärshändelser och bokföring som kan finnas i mervärdesskattelagen, annan skattelagstiftning eller speciell lagstiftning för viss verksamhet skall följas av de konkursbon som är berörda av föreskrifterna.

4 Arkivering

För arkivering gäller 7 kap. 19 och 22 §§ konkurslagen.

UTDRAG UR PROP. 1986/87:90

Ny konkurslag

4 Specialmotivering	155
4.1 Förslaget till ny konkurslag	155
4.1.1 1 kap. Inledande bestämmelser	156
4.1.2 2 kap. Konkursansökan och konkursbeslut m.m.	159
4.1.3 3 kap. Verknningar av konkurs	173
4.1.4 4 kap. Återvinning till konkursbo	176
4.1.5 5 kap. Fordringar i konkurs	186
4.1.6 6 kap. Gäldenärens skyldigheter m.m.	194
4.1.7 7 kap. Förvaltning och tillsyn	205
4.1.8 8 kap. Försäljning av egendom	225
4.1.9 9 kap. Bevaknings- och anmärkningsförfarandet	233
4.1.10 10 kap. Avskrivning av konkurs	248
4.1.11 11 kap. Utdelning	253
4.1.12 12 kap. Ackord i konkurs m.m.	274
4.1.13 13 kap. Förvaltarens slutredovisning	282
4.1.14 14 kap. Konkurskostnader	289
4.1.15 15 kap. Information om beslut och åtgärder under konkurs	301
4.1.16 16 kap. Bestämmelser om handläggning och besvär m.m.	307
4.1.17 17 kap. Skadestånd och straff	320

[Sidnumreringen i textens yttermarginal ansluter till propositionens sidnumrering; red.anm.]

4 Specialmotivering**4.1 Förslaget till ny konkurslag**

Konkurslagskommitténs förslag till ny konkurslag vilar på i huvudsak samma principer som den nu gällande konkurslagen. Den kronologiska framställningsmetoden, dvs. att lagen i största möjliga utsträckning tidsmässigt följer den praktiska handläggningen av en konkurs, har behållits. Även kapitelindelningen följer i stort sett KL:s kapitelindelning. I KL-förslaget har emellertid antalet kapitel utökats och vissa regler med sakligt samband har samlats i nya särskilda kapitel, t.ex. reglerna om konkurskostnader och om handläggningen hos rätten. Vidare är KL-förslaget indelat i avdelningar. Avdelningsindelningen anknyter främst till skillnaderna mellan stor och mindre konkurs.

Med det enhetliga konkursförfarande som jag nu föreslår blir en avdelningsindelning inte lika naturlig. Då en sådan indelning knappast heller skulle öka läsbarheten, har den inte tagits upp i mitt förslag.

Den av kommittén föreslagna kapitelindelningen har med ett undantag följts. Jag bortser här från att 14 kap. KL-förslaget, vilket innehåller särskilda bestämmelser om mindre konkurs, saknar motsvarighet i mitt förslag. Detsamma gäller 18 kap. KL-förslaget, som behandlar näringsförbud efter särskild prövning. Undantaget i övrigt från kommittéförslagets kapitelindelning gäller reglerna om avskrivning av konkurs.

Reglerna om avskrivning av konkurs återfinns i såväl KL som i KL-förslaget på flera olika ställen. Olika regler gäller för avskrivning av ordinär konkurs på grund av otillräckliga tillgångar och för mindre konkurs. Reglerna om avskrivning av ordinär konkurs kan också sägas vara ofullständiga, eftersom det saknas föreskrifter om hur det skall föraras med eventuell återstående tillgångar efter avskrivningsbeslutet. Ofta saknar också bestämmelserna om avskrivning av konkurs ett naturligt samband med de regler i anslutning till vilka de har placerats. Sälunda har exempelvis

Prop.
s. 182

reglerna om avskrivning av ordinär konkurs på grund av otillräckliga tillgångar placerats i utdelningskapitlet.

Reglerna om avskrivning av konkurs – särskilt då i fråga om mindre konkurs – torde vara några av de mest tillämpliga reglerna i konkurslagen. Det är därför naturligt att de ges en mer framträdande placering. Dessa skäl talar enligt min mening för att avskrivningsreglerna samlas i ett särskilt kapitel och därvid görs mer enhetliga och fullständiga. I mitt förslag har reglerna placerats i ett nytt kapitel (10 kap.) omedelbart före utdelningskapitlet.

4.1.1 1 kap. Inledande bestämmelser

I 1 kap. har intagits vissa grundläggande bestämmelser om konkurs. I enlighet med vad som föreslagits under remissbehandlingen inleds kapitlet med en allmänt hållen definition av begreppet konkurs (1 §). I paragrafen anges också helt allmänt vad som förstås med begreppet konkursbo. Följande paragraf behandlar den allmänna konkursgrunden (2 §). Härfter följer de grundläggande reglerna om förvaltning och tillsyn (3 §). Att ett konkursbo kan försättas i konkurs framgår av 4 §. I 5 § har intagits bestämmelser om tillämpningen av regler om panträtt i fast resp. lös egendom. Kapitlet avslutas med en bestämmelse (6 §) om hur en avvikande regel i en annan lag förhåller sig till reglerna i konkurslagen.

Prop.
s. 183

Två av paragraferna i 1 kap. KL-förslaget saknar motsvarighet i mitt förslag. I den ena (1 kap. 2 §) anges de två formerna för handläggning av konkurs. Med det enhetliga konkursförfarande som jag här förordar kan dessa regler slopas. De ersätts dock i viss mån av 9 kap. 1 §, vari förutsättningarna för beslut om att anordna ett bevakningsförfarande anges. Vidare sägs i 1 kap. 6 § KL-förslaget att staten, kommun och landstingskommun skall jämföras med borgenär som bevakat fordran i konkursen om den ifrågasatt fordringen omfattas av den av kommittén föreslagna bevakningsfriheten. Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.6.1) redovisat mina skäl för att inte ta upp en regel om bevakningsfrihet för skatte- och avgiftsfordringar i mitt förslag.

1 kap. 1 § Genom konkurs tar en gäldenärs samtliga borgenärer i ett sammanhang tvångsvis i anspråk gäldenärens samlade tillgångar för betalning av sina fordringar. Under konkurs omhändertas tillgångarna för borgenärernas räkning av konkursboet.

Paragrafen saknar motsvarighet i såväl KL som KL-förslaget.

Hovrätten för Nedre Norrland har ifrågasatt om inte den nya konkurslagen bör inledas med en allmän definition av begreppet konkurs. Visserligen torde konkurs vara ett välkänt begrepp för de flesta. Jag menar emellertid ändå att det i en lag av denna omfattning bör finnas en definition av det grundläggande begreppet konkurs, även om denna definition med nödvändighet måste vara allmänt hållen. Paragrafens utformning överensstämmer med *lagrådets* förslag.

I paragrafens första mening har i enlighet härmed angetts vad som från principiella synpunkter kännetecknar konkurs. Utmärkande för konkurs, till skillnad från utmätning, är att det är gäldenärens samtliga tillgångar som tas i anspråk för betalning så långt möjligt av skulderna. Konkurs skiljer sig från utmätning även därigenom att betalningen i princip skall avse samtliga skulder som finns vid en viss tidpunkt.

På motsvarande sätt anges vad begreppet konkursbo rent allmänt betyder. Den definition som innefattas i andra meningen är emellertid inte heltäckande. Begreppet konkursbo kan ha delvis olika betydelser beroende på i vilket sammanhang det används. Det kan sålunda betyda den förmögenhetsmassa som skall användas för betalning till borgenärerna (se t.ex. 3 kap. 3 §) men också det speciella rättssubjekt som konkursboet utgör och som kan förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter (t.ex. 3 kap. 9 §).

Allmänna bestämmelser om handläggningen av konkursärenden har tagits upp i 16 kap.

Paragrafen har utformats enligt förslag av *lagrådet*. Som lagrådet har anfört kan definitionerna i paragrafen inte i sig läggas till grund för att lösa rättsliga problem. Prop. s. 184

1 kap. 2 § En gäldenär som är på obestånd skall efter egen eller en borgenärs ansökan försättas i konkurs, om inte annat är föreskrivet.

Med obestånd (insolvens) avses att gäldenären inte kan rätteligen betala sina skulder och att denna oförmåga inte är endast tillfällig.

Paragrafen överensstämmer i sak med 1 kap. 1 § KL-förslaget och 1 § KL.

I 6 § av förevarande kapitel anges att om det i någon annan lag har meddelats någon bestämmelse som avviker från konkurslagen, den bestämmelsen gäller framför konkurslagen. Med hänsyn till den bestämmelsen har kommittén föreslagit att första stycket av förevarande 2 § avslutas med en reservation för konkurshinder som kan följa av "denna lag". En remissinstans har påpekat att konkurshinder inte följer av andra bestämmelser i KL-förslaget än 2 kap. 10 §, varför det i tydlighetens intresse uttryckligen bör hänvisas till denna paragraf.

Bestämmelser om konkurshinder har även i mitt förslag tagits upp i 2 kap. 10 §. Därutöver kan konkurshinder följa av bl.a. 9 och 13 §§ ackordslagen (1970:847) och lagen (1940:300) angående förordnande om anstånd med betalning av gäld (moratorielagen). Dessutom kan det förhållandet att gäldenären försatts i konkurs i annat nordiskt land med föra hinder mot bifall till en konkursansökan. Även om det med den föreslagna bestämmelsen i 1 kap. 6 § följer att konkurshinder i andra lagar skall beaktas vid tillämpningen av 2 §, bör detta förhållande framgå även av förevarande paragraf.

Enligt min mening är det tillräckligt att i förevarande paragraf anmärka att konkurshinder kan följa av särskilda föreskrifter, vare sig dessa utgörs av bestämmelser i konkurslagen eller av andra bestämmelser. Första stycket har utformats i enlighet med det sagda.

1 kap. 3 § Förvaltningen av ett konkursbo handhas av en eller flera förvaltare.

Förvaltningen av boet står under tillsyn av en tillsynsmyndighet.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 1 kap. 3 § KL-förslaget. Det första stycket motsvaras av 41 § första stycket första meningen KL och det andra stycket av 42 § första stycket KL.

Paragrafen upptar de grundläggande reglerna om konkursförvaltningen och tillsynen däröver. För närvarande gäller att i mindre konkurs endast en förvaltare kan utses. I det enhetliga konkursförfarandet kan flera förvaltare utses även om något bevakningsförfarande inte anordnas. I 7 kap. 2 § anges närmare under vilka omständigheter flera förvaltare kan utses.

Enligt 21 kap. 1 § ärvdabalken i dess lydelse före den 1 juli 1981 svarade dödsbodelägarna personligen för de skulder efter den avlidne som de kände till vid bouppteckningens förrättande. Delägarna kunde emellertid befria sig från detta ansvar genom att avträda boet till förvaltning av boutredningsman eller till konkurs. Liknande regler fanns för den situationen att en skuld blev känd efter bouppteckningen. Denna reglering har samband med föreskriften i 185 a § andra stycket KL att förvaltare i dödsbofallen skall utses endast om bouppteckning enligt 20 kap. ärvdabalken inte har upprättats eller annars särskilda skäl föreligger. Syftet med en konkursansökan i dessa fall var ofta att dödsbodelägarna önskade befria sig från det personliga betalningsansvaret. Någon egentlig konkursutredning behövdes då inte (prop. 1978/79:105 s. 221). Prop. s. 185

Eftersom principen om dödsbodelägarnas personliga ansvar för den dödes skulder numera har övergetts (prop. 1980/81:48, SFS 1981:359), saknas det anledning för delägarna att försätta dödsboet i konkurs enbart för att undvika ansvaret för skulderna. Därmed saknas det, som kommittén har påpekat, skäl för att behålla särregleringen för dessa fall.

Närmare bestämmelser om förvaltningen av konkursboet och tillsynen däröver finns i 7 kap.

1 kap. 4 § Ett konkursbo som är på obestånd kan försättas i konkurs. Vad som är föreskrivet i denna lag om gäldenär skall i sådana fall gälla konkursboet.

Paragrafen överensstämmer med 1 kap. 4 § KL-förslaget och 193 § KL.

1 kap. 5 § Med panträtt i fast egendom jämställs vid tillämpningen av denna lag annan särskild förmånsrätt som gäller i egendomen och inte grundas på utmätning eller betalningssäkring.

Vad som sägs om borgenär med handpanträtt i lös egendom tillämpas också i fråga om borgenär med rätt att hålla kvar lös egendom till säkerhet för fordran (retentionsrätt).

Paragrafen överensstämmer med 1 kap. 5 § KL-förslaget och motsvarar i sak 195 § KL.

Med uttrycket handpanträtt avses detsamma som i 4 § 2 förmånsrättslagen (1970:979). Det innebär att även panträtt i lös egendom som på grund av egendomens beskaffenhet stiftas utan tradition inbegrips. Som exempel kan nämnas pantträtt i muntlig fordran efter denuntiation. Vidare inbegrips såväl konventionell handpanträtt, dvs. panträtt som grundas på avtal, och legal handpanträtt, dvs. sådan panträtt som uppkommit direkt på grund av bestämmelser i lag (t.ex. 6, 31, 32, 36 och 75 §§ kommissionslagen 1914:45). Även termen retentionsrätt har samma betydelse som i 4 § 2 förmånsrättslagen, dvs. en rätt att kvarhålla lös egendom till säkerhet för fordran.

Att bestämmelserna i bl.a. konkurslagen angående fast egendom och rättighet däri också tillämpas i fråga om tomträtt följer av 13 kap. 26 § jordabalken.

Prop.
s. 186

Hovrätten för Nedre Norrland har ifrågasatt om paragrafen försvarar sin plats i 1 kap. Någon helt invändningsfri placering av paragrafen går knappast att finna. Jag anser att det med hänsyn till bestämmelsernas allmänna karaktär är försvarbart att behålla den av kommittén föreslagna placeringen.

1 kap. 6 § Om det i någon annan lag har meddelats någon bestämmelse som avviker från denna lag, gäller den bestämmelsen.

Angående tillämpligheten av rättegångsbalken ges bestämmelser i det följande.

Paragrafen saknar motsvarighet i KL. Det första stycket överensstämmer med 1 kap. 7 § KL-förslaget.

Av allmänna principer för lagtolkning följer att speciallagstiftning normalt tar över allmän lagstiftning, varför den föreslagna bestämmelsen i första stycket från formell synpunkt knappast är nödvändig. Jag anser dock att bestämmelsen fyller ett behov eftersom den klagör ett förhållande som inte står klart för den oiniterade. Kommittén har i betänkandet (s. 256) angett ett antal bestämmelser som för vissa fall avviker från konkurslagen och som alltså skall gälla i stället för denna. Jag får här hänvisa till betänkandet. Angående konkurshinder hänvisar jag också till specialmotiveringen till 2 § i detta kapitel.

Den nya konkurslagen innehåller vissa delvis nya regler om handläggningen. En nyhet som redan berörts är att konkursdomarinstitutionen har slopats och ersatts av rätten som sådan. Vidare föreslås att åtskilliga av de frågor som i dag handläggs av rätten som vanligt tvistemål skall handläggas inom ramen för konkursärendet. Detta gäller t.ex. prövningen av en borgenärs konkursansökan som inte har medgetts av gäldenären, av tvistiga fordringar i konkurs och av förvaltares arvodesanspråk. Av 16 kap. 2 § framgår att rättegångsbalkens (RB) bestämmelser om handläggningen av tvistemål i tillämpliga delar gäller vid rättens handläggning av konkursärenden. Angående den närmare regleringen av dessa frågor hänvisas i första hand till specialmotiveringen i anslutning till rubriken till 16 kap. samt till 16 kap. 1–3 §§.

På förslag av *lagrådet* har jag som ett andra stycke tagit upp en bestämmelse som klagör att första stycket inte har avseende på företrädesförhållandet i vad avser konkurslagen och RB. Frågan i vad mån RB är tillämplig i konkursärenden regleras i särskilda bestämmelser i det följande, främst i 16 kap.

4.1.2 2 kap. Konkursansökan och konkursbeslut m.m.

Kapitlet innehåller bestämmelser som huvudsakligen rör inledande av konkurs. Bestämmelserna motsvarar i stort sett 2–19 §§ KL. Dessa bestämmelser omarbetades i grunden vid 1975 års konkursreform. Beträffande motiven kan jag därför i huvudsak hänvisa till prop. 1975:6.

Som framgått av den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4) föreslås nu att konkursdomarinstitutionen avskaffas. Detta medför behov av att finna nya rutiner för handläggningen av en tvistig konkursansökan. Prop. s. 187

Handläggningen tillgår i dag på följande sätt. En ansökan av en borgenär om att gäldenären skall försättas i konkurs görs hos konkursdomaren. Denne delger gäldenären ett föreläggande att svara på ansökningen. Om gäldenären inte då medger bifall till ansökningen, hänskjuts denna till rättens prövning. Konkursdomaren kallar parterna till en förhandling inför rätten varvid ansökningen slutligt prövas. Kallelsen till förhandlingen skall delges gäldenären. Uteblir borgenären från förhandlingen skall målet avskrivas, om inte gäldenären medger bifall till ansökningen. Gäldenärens utevaro utgör inte något hinder mot att målet avgörs.

Det nu gällande förfarandet för prövning av tvistiga konkursansökningar har kritiserats för att vara alltför omständligt. Tilltagande svårigheter att få mindre nogräknade gäldenärer delgivna har understött kritiken. Delgivningssvårigheterna ger sig främst till känna vid försök att delge kallelsen till förhandlingen inför rätten. Det påstås att gäldenären vid det här laget vet vad det är fråga om och därför kan ha ett intresse av att undgå delgivningsförsök.

Eftersom handläggningen av en konkursansökan framdeles kommer att äga rum endast vid rätten blir det inte aktuellt med någon form av hänskjutande av en tvistig konkursansökan. Konkurslagskommittén har övervägt olika alternativa lösningar. Kommittén har stannat för att föreslå ett system som enligt kommittén i praktiken redan tillämpas på sina håll i landet och som bygger på att man slår samman föreläggandet för gäldenären att svara på en konkursansökan med en kallelse till en förhandling inför rätten. Antalet delgivningstillfällen kan därmed minskas till ett och proceduren förenklas. En olägenhet som är förenad med systemet är att rätten alltid måste sätta ut varje konkursansökan av borgenär till förhandling trots att denna i många fall senare måste ställas in om gäldenären medger ansökningen.

Kommitténs förslag till ny handlägningsordning har av de remissinstanser som har uttalat sig i denna fråga fått ett odelat positivt mottagande. Kommittéförslaget har också lagts till grund för utformningen av mitt förslag.

I förhållande till 2 kap. KL-förslaget medför det enhetliga konkursförfarandet vissa ändringar av bl.a. reglerna som rör åtgärder vid konkurs (2 kap. 23–25 §§ KL-förslaget). Vidare har reglerna om förfarandet när högre rätt beslutar om ändrad handlägningsform (2 kap. 26 § KL-förslaget) av naturliga skäl fått utgå.

En fråga som inte har behandlats av kommittén är frågan om *ersättning för rättegångskostnader* som en part har haft i samband med en konkursansökan. KL upptar inga särskilda regler om detta, men det anses i praxis att 18 kap. RB bör tillämpas analogt. I 10 § förmånsrättslagen (1970:979) sägs bl.a. att en borgenärs kostnader för gäldenärens försättande i konkurs åtnjuter den förmånsrätt som följer av den paragrafen. Det får antas att en borgenär inte är skyldig att framställa anspråk på kostnadsersättning i konkursansökningsmålet för att vara berättigad till förmånsrätt (jfr dock vad lagrådet har anfört i sitt yttrande i anslutning till 2 kap. 23 §). En borgenär kan ju ha kostnader för försättandet i konkurs även om gäldenären omedelbart medger ansökningen och handläggningen av kostnadsfrågan bör inte få fördröja ett konkursbeslut. Det är emellertid osäkert om rättens prövning av en borgenärs kostnadsanspråk är bindande för förvaltaren eller om denne senare kan framställa anmärkning mot anspråket. Det torde också råda viss osäkerhet om huruvida borgenären är skyldig att bevaka sin fordran på sådan fastställd kostnadsersättning. I avsaknad av särskilda regler därom torde en sådan skyldighet åvila borgenären.

Prop. s. 188

Föregen del anser jag det önskvärt att det i konkurslagen förs in bestämmelser om parternas ansvar för kostnader i samband med konkursansökningsförfarandet. Bestämmelser om detta har tagits upp i 23 § i förevarande kapitel.

Det kan inte anses lämpligt att ålägga en borgenär skyldighet att framställa sitt krav på kostnadsersättning innan rätten avgör en konkursansökan. Borgenären saknar möjlighet att bedöma när ansökningskravet kan komma att avgöras och det skulle medföra onödigt försening att ålägga rätten skyldighet att bereda borgenären tillfälle att inkomma med sitt kostnadsyrkande. I detta avseende passar således inte bestämmelserna i 18 kap. 14 § RB. Om däremot konkursansökningskravet ogillas bör gäldenären, om han begär ersättning för sina kostnader, vara skyldig att i enlighet med 18 kap. 14 § RB framställa sina anspråk innan handläggningen avslutas. Undantag från reglerna i 18 kap. 14 § RB bör därför göras endast såvitt avser borgenärsanspråk på ersättning.

Konkursansökan m.m.

2 kap. 1 § Ansökan om konkurs görs skriftligen hos den tingsrätt där gäldenären bör svara i tvistemål som angår betalningsskyldighet i allmänhet. Ansökningshandlingens skall vara egenhändigt undertecknad av sökanden eller sökandens ombud.

Sökanden skall ange och styrka de omständigheter som gör rätten behörig, om de inte är kända.

En ansökan skall avvisas, om det inte av den framgår vilken tingsrätt som är behörig och sökanden inte följer ett föreläggande att avhjälpa bristen.

Paragrafen överensstämmer i sak med 2 kap. 1 § KL-förslaget och 6 § KL.

I förhållande till KL har de ändringar vidtagits som betingas av att konkursdomarinstitutionen avskaffas.

Att ansökningshandlingens skall vara egenhändigt undertecknad av sökanden eller dennes ombud är närmast självklart. Även om man tolkningsvis kan komma fram till att ett sådant krav gäller utan uttrycklig reglering, delar jag kommitténs uppfattning att kravet bör framgå direkt av lagen. En bestämmelse i ämnet har förts in i första stycket andra meningen.

Enligt Stockholms tingsrätt bör forumfrågan övervägas ytterligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Det kan enligt tingsrätten sättas i fråga om den generella hänvisningen till RB:s forumregler i mål om betalningsskyldighet alltid är ändamålsenlig. Dessa forumregler kan enligt tingsrätten medföra att en konkursansökan måste tas upp och prövas även i fall som avses i 10 kap. 3 och 4 §§ RB. Detta kan leda till att tingsrätten nödgas handlägga en konkurs där varken gäldenären själv (3 och 4 §§) eller någon honom tillhörig egendom (4 §) finns här i riket. Detta anser tingsrätten vara en föga meningsfull uppgift.

Den fråga som tingsrätten har tagit upp rör närmast förutsättningarna för att svensk domstol över huvud taget skall vara behörig att pröva en konkursansökan beträffande någon som saknar hemvist här i riket. Indirekt har dock regleringen av forum betydelse även för den frågan.

Självfallet kan en konkursansökan mot den som har forum i landet endast med stöd av 10 kap. 3 eller 4 § RB många gånger vara meningslös. Som tingsrätten själv har påpekat finns det emellertid skäl som talar för att ett konkursförfarande ändå bör kunna anordnas här i landet i sådana fall. En konkurs kan vara nödvändig för att återvinning skall kunna ske (jfr NJA 1980 s. 340) samt för att löneborgenärers intressen skall kunna tillgodoses genom ianspråktagande av lönegarantier. Dessutom kan näringsförbud under vissa förutsättningar åläggas den som är i konkurs (2 § lagen, 1986:436, om näringsförbud).

De praktiska nackdelar som den nuvarande ordningen kan medföra torde aktualiseras endast undantagsvis. Det får som regel förutsättas att en borgenär inte lägger ned kostnader på att söka få en gäldenär som saknar hemvist i Sverige försatt i konkurs här annat än när detta fyller någon praktisk funktion. Jag anser därför inte att det

på de skäl som tingsrätten har anfört finns anledning till någon överarbetning av forumreglerna.

I fråga om ansökningens innehåll gäller bl.a. reglerna i 33 kap. RB angående skyldighet att lämna uppgifter av betydelse för delgivning (jfr 16 kap. 2 § första stycket).

2 kap. 2 § Har en konkursansökan gjorts hos en tingsrätt som inte är behörig, skall rätten genast sända handlingarna i ärendet till den tingsrätt som enligt vad dessa visar är behörig och undermått sökanden. Ansökan skall anses gjord, när ansökningshandlingen kom in till den förra tingsrätten.

Paragrafen överensstämmer i sak med 2 kap. 2 § KL-förslaget och 7 § KL.

2 kap. 3 § Görs ansökan av gäldenären, bör till ansökningshandlingen bifogas en av gäldenären underskriven förteckning över boets tillgångar och skulder med uppgift om varje borgenärs namn och postadress samt om de böcker och andra handlingar som rör boet.

Ansöker ett dödsbo eller en dödsbodeläggare om att boet skall försättas i konkurs, skall till ansökningshandlingen bifogas bouppteckningen efter den döde eller, om inregistrering har skett, uppgift om dagen där för. Har inte bouppteckning förrättats, skall uppgift om varje delägares namn och postadress lämnas.

Prop.
s. 190

Paragrafen stämmer i sak överens med 2 kap. 3 § KL-förslaget och 8 § KL, fränsett att i mitt förslag kravet på att förteckningen skall ges in i två exemplar har slopats.

Anledning för ett dödsbo eller en dödsbodeläggare att ansöka om att dödsboet skall försättas i konkurs kan vara att gäldenären har företagit rättshandlingar som är återvinningsbara. Att även en enskild deläggare kan vara taleberättigad följer av 18 kap. 1 a § ärvdabalken.

2 kap. 4 § Görs ansökan av en borgenär, skall han vid ansökan lämna uppgift om sin fordran och de omständigheter i övrigt på vilka han grundar yrkandet. Han skall även i original eller kopia bifoga de handlingar som han vill åberopa. Ansökningshandlingen och de handlingar som har bifogats denna skall ges in i två exemplar.

Paragrafen överensstämmer med 2 kap. 4 § KL-förslaget och 9 § KL.

2 kap. 5 § En ansökan skall avvisas, om den i de avseenden som avses i 3 eller 4 § eller i övrigt är så bristfällig att den inte kan läggas till grund för prövning i sak och sökanden inte följer ett föreläggande att avhjälpa bristen.

Paragrafen stämmer i sak överens med 2 kap. 5 § KL-förslaget. Den motsvarar 10 § KL med det tillägget att det uttryckligen anges att ansökan får avvisas bara om bristerna är sådana att ansökan inte kan läggas till grund för prövning i sak.

Om sökanden eller dennes ombud trots ett föreläggande därom inte förser ansökningshandlingen med underskrift, bör ansökan avvisas.

2 kap. 6 § Har en borgenärs fordran fastställt av domstol eller har en domstol enligt lagsökningslagen (1946:808) meddelat bevis att utmätning för en fordran får äga rum, skall detta godtas som stöd för behörighet att begära gäldenären i konkurs, även om avgörandet inte har vunnit laga kraft. Detta gäller dock inte, om en domstol har förordnat att avgörandet inte får verkställas.

En fordran som har fastställts genom skiljedom skall också godtas, om skiljedomen får verkställas enligt 3 kap. 15 eller 16 § utsökningsbalken och en domstol inte har meddelat ett sådant förordnande som avses i 18 § i samma kapitel.

I andra fall än de som avses i första och andra styckena skall borgenären styrka sin behörighet att begära gäldenären i konkurs.

Paragrafen överensstämmer med 2 kap. 6 § KL-förslaget och 11 § KL.

Har verkställighet av skiljedomen inte sökts skall rätten bedöma huruvida hinder mot verkställighet av skiljedomen föreligger. Har kronofogdemyndigheten prövat saken och funnit att hinder mot verkställighet inte möter kan vad som har förekommit i verkställighetsmålet åberopas i konkursärendet, men rätten är inte bunden av kronofogdemyndighetens beslut (prop. 1980/81:84 s. 207).

Prop.
s. 191

I 11 § andra stycket KL, som motsvarar tredje stycket i förslaget, sägs för närvarande att borgenären i övriga fall skall styrka fordringen. Detta uttryck syftar enbart på borgenärens behörighet att söka gäldenären i konkurs, dvs. att han har en fordran mot gäldenären. Uttrycket kan emellertid felaktigt föranleda den uppfattningen att de exekutionstitlar som anges i förslagets första och andra stycken också alltid skall lägg-

gas till grund för insolvensprövningen (jfr NJA 1981 s. 395). För att klargöra att så inte är fallet sägs i den nu förevarande paragrafens tredje stycke att borgenären i andra fall än som avses i första och andra styckena skall styrka sin behörighet att söka gäldenären i konkurs.

Bevisning om obestånd

2 kap. 7 § En uppgift av gäldenären att han är insolvent skall godtas, om det inte finns särskilda skäl att inte göra det.

Paragrafen stämmer överens med 2 kap. 7 § KL-förslaget och 2 § KL.

2 kap. 8 § Om inte annat visas, anses en gäldenär vara insolvent, när det vid verkställighet enligt 4 kap. utsökningsbalken inom de senaste sex månaderna före konkursansökningen har framgått att han saknat tillgångar till full betalning av utmätningsfordringen. Detsamma gäller, om gäldenären har förklarat sig ställa in sina betalningar.

Paragrafen motsvaras av 2 kap. 8 § KL-förslaget och 3 § KL.

I förhållande till 3 § KL har i enlighet med KL-förslaget gjorts den ändringen att ordet "utmätning" ersatts med "verkställighet enligt 4 kap. utsökningsbalken". Enligt 4 kap. 9 § i balken skall kronofogdemyndigheten i den utsträckning som påkallas av ansökningens innehåll, gäldenärens förhållanden och övriga omständigheter undersöka huruvida gäldenären har utmätningsbar egendom. För att undersöka detta kan kronofogdemyndigheten använda flera olika metoder. En utmätningsförrättning hos gäldenären är en metod. Förhör med gäldenären och registerforskning är andra metoder genom vilka det kan fastställas huruvida gäldenären har utmätningsbara tillgångar. Den föreslagna formuleringen ansluter bättre än den nuvarande till den ordning som sålunda gäller enligt utsökningsbalken.

Utgångspunkten för beräkning av sexmånadersfristen är dagen för utmätningen eller, om utmätning inte ägt rum, den dag då kronofogdemyndigheten bedömer att ytterligare undersökningar enligt 4 kap. 9 § utsökningsbalken inte skall göras. Någon särskild bestämmelse om detta anser jag inte behövlig. Kronofogdemyndighetens beslut redovisas antingen i form av en underrättelse enligt 6 kap. 26 § utsökningsförordningen (ett s.k. SUT-intyg) eller, om utmätning har verkställts, i samband med återredovisningen till borgenären.

Kommittén har också föreslagit att orden "befunnits sakna tillgångar till full betalning av utmätningsfordringen" i 3 § KL byts ut mot "befunnits helt eller delvis sakna tillgångar till betalning av utmätningsfordringen". Enligt min mening är emellertid den nuvarande ordalydelsen mer klargörande.

2 kap. 9 § En gäldenär, som är eller senare än ett år före konkursansökningen har varit bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1976:125), skall om inte annat visas anses insolvent, om

1. gäldenären har uppmanats av en borgenär att betala klar och förfallen skuld men underlåtit att göra detta inom en vecka och
2. borgenären begär gäldenären i konkurs inom tre veckor därefter och skulden då ännu inte är betald.

Borgenärens uppmaning skall innehålla en upplysning om att en konkursansökan kan följa. Uppmaningen skall delges gäldenären. Delgivning enligt 12 § delgivningslagen (1970:428) får ske endast om det finns anledning att anta att gäldenären har avvikit eller på annat sätt håller sig undan.

Paragrafen överensstämmer i sak med 2 kap. 9 § KL-förslaget och 4 § KL.

Den i 4 § KL upptagna konkursgrunden är tillämplig beträffande gäldenär som är eller har varit bokföringsskyldig. Därmed avses emellertid endast bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen (1976:125). Av 1 § tredje stycket jordbruksbokföringslagen (1979:141) anses nämligen följa att det inte är möjligt att tillämpa denna konkursgrund om gäldenären är bokföringsskyldig endast enligt jordbruksbokföringslagen. KL-förslaget innebär inte någon ändring på denna punkt.

Kronofogdemyndigheten i Kristianstads distrikt har hos justitiedepartementet begärt att 4 § KL ändras så att den kan tillämpas också i de fall då gäldenären är bokfö-

ringsskyldig enligt jordbruksbokföringslagen. Riksskatteverket (RSV), som tillstyrkt bifall till framställningen, har anfört:

"Flera kronofogdemyndigheter har till RSV uppgivit att man ser det som ett hinder, att staten inte får åberopa presumtionsgrunden för obestånd enligt 4 § KL vid ansökan om konkurs mot större jordbrukare. RSV anser att det i de flesta fall inte kan föreligga så stora svårigheter att i skatteindrivningen mot jordbrukare verkställa den utredning, som kan visa om skäl föreligger för en konkursansökan eller inte. Emellertid har utvecklingen på jordbrukets område lett till bl. a. att allt större enheter tillskapas med omfattande affärsförhållanden. Det kan ofta iakttas att lånebilden och säkerhetsarrangemangen p. g. a. stordrift för t. ex. mjölk- och köttproduktion är komplicerad. Kronofogdemyndigheten kan bli tvungen att lägga ner ett omfattande arbete för att få en bild av de restförda jordbrukarnas ekonomiska förhållanden. Antalet restförda jordbrukare har också under senare år ökat.

Som en jämförelse kan nämnas att ett avsevärt antal mindre aktiebolag och andra näringsidkare är bokföringsskyldiga enligt bokföringslagen. Mot dessa småföretagare kan man sålunda använda förfarandet med betalningsuppmaning enligt 4 § KL.

Prop.
s. 193

Det bör också påpekas att förutom bokföringsskyldiga även jordbrukare kan få företagsinteckning i sin näringsverksamhet.

Med hänsyn till det nyss anförda samt i syfte att få till stånd den snabba handläggning, som många gånger är behövlig i de fall fråga om konkurs uppkommer, vill RSV tillstyrka den framställning kronofogdemyndigheten i Kristianstad ingivit till departementet".

Kronofogdemyndigheterna i Linköping och Uddevalla distrikt samt Föreningen Sveriges kronofogdar har i sina yttranden över konkurslagskommitténs slutbetänkande framfört samma begäran.

För egen del vill jag först erinra om att den nu ifrågavarande presumtionsgrunden för obestånd ursprungligen var tillämplig endast på köpmän. Det ansågs angeläget att personer, som i sin förvärvsverksamhet fortlöpande ingick förbindelser, med tanke på borgenärernas säkerhet, snabbt kunde försättas i konkurs. Denna aspekt har numera kommit i skymundan men presumtionsgrunden används ofta när staten är sökande borgenär. Fördelen med detta är att borgenären inte behöver genomföra någon undersökning av gäldenärens förhållanden, något som beträffande gäldenärer med omfattande verksamhet kan vara både kostsamt och tidskrävande.

För att presumtionsgrunden i 4 § KL skall få åberopas krävs inte att den ifrågavarande skulden har uppkommit i den bokföringspliktiga rörelsen. Enligt jordbruksbokföringslagen är varje enskild person som äger eller brukar en jordbruksfastighet skyldig att ordna sin bokföring på det sätt som anges i lagen. Lagen är således tillämplig också i de fall då personer med en helt annan yrkesinriktning äger en mindre jordbruksfastighet. Presumtionsgrunden skulle alltså kunna bli tillämplig beträffande personer, vars ekonomiska omständigheter markant avviker från företagarens, om den utvidgas till att gälla fall då bokföringsskyldighet föreligger endast enligt jordbruksbokföringslagen.

Enligt 1 § andra stycket jordbruksbokföringslagen behöver lagens bestämmelser om årsbokslut inte tillämpas av näringsidkare i vars verksamhet den årliga bruttoomsättningen understiger ett gränsvärde motsvarande 20 gånger det basbelopp som enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring gäller under den sista månaden av räkenskapsåret. Endast den enskilde jordbrukare vars bruttoomsättning för närvarande överstiger 466.000 kr behöver alltså upprätta exempelvis resultat- och balansräkningar.

Det får antas att det är med avseende på dessa jordbrukare som olägenheterna av att inte kunna utnyttja presumtionsgrunden i 4 § KL för en konkursansökan gör sig mest gällande. Detta talar för att man skulle kunna införa en möjlighet att använda

bokföringsskyldigheten enligt jordbruksbokföringslagen som presumtionsgrund, om man begränsar sig till denna kategori.

Prop.
s. 194

Det är emellertid förenat med stora praktiska svårigheter att konstatera huruvida en jordbrukare verkligen är skyldig att upprätta årsbokslut enligt bestämmelserna i jordbruksbokföringslagen. Den praktiska nyttan av en bestämmelse i ämnet minskar därmed. Härtill kommer att 1980 års företagsskattekommitté i delbetänkandet (SOU 1984:70) Staketmetoden föreslår bl.a. att jordbruksbokföringslagen avskaffas och dess bestämmelser tas in i en reviderad bokföringslag. Kommitténs förslag skall ses mot bakgrund av kommitténs principförslag om ett nytt beskattningssystem för enskilda näringsidkare. Genomförs förslagen, vilket kan beräknas ske tidigast år 1989, kommer förutsättningarna relativt snart efter den nya konkurslagens ikraftträdande att avsevärt förändras.

Sammanfattningsvis anser jag därför att det för närvarande inte föreligger tillräckligt starka skäl för att föreslå en sådan ändring av den aktuella presumtionsgrunden för obestånd som RSV och vissa kronofogdemyndigheter har begärt.

I mitt förslag har uttryckligen angetts att bestämmelserna är tillämpliga i fråga om den som varit bokföringsskyldig enligt bokföringslagen. För att klargöra att bokföringsskyldigheten skall ha förelegat någon gång under en tidsrymd av ett år närmast före konkursansökningen har ordalydelsen dessutom jämkats något (jfr NJA 1977 s. 467).

Konkurshinder

2 kap. 10 § En borgenär har inte rätt att få gäldenären försatt i konkurs, om

1. borgenären har betryggande pant eller därmed jämförlig säkerhet i egendom som tillhör gäldenären,
2. tredje man har ställt betryggande säkerhet för borgenärens fordran och konkursansökningen strider mot villkoren för säkerhetens ställande,
3. borgenärens fordran inte är förfallen till betalning och betryggande säkerhet erbjuds av tredje man.

Med säkerhet som har ställts eller erbjuds av tredje man avses även borgen, om borgensmannen svarar som för egen skuld.

Paragrafen stämmer överens med 2 kap. 10 § KL-förslaget och 5 § KL.

Säkerhetsåtgärder

2 kap. 11 § Finns det sannolika skäl för bifall till en konkursansökan och kan det med skäl befaras att gäldenären skaffar undan egendom, får rätten, om det finns särskild anledning, förordna om kvarstad på gäldenärens egendom i avvaktan på att ansökningen prövas.

I fråga om en sådan säkerhetsåtgärd tillämpas vad som gäller om kvarstad för fordran som beviljas enligt 15 kap. rättegångsbalken, om inte något annat följer av denna lag. Detta gäller dock inte bestämmelsen i 16 kap. 15 § andra stycket utsköningsbalken.

Rätten får medge undantag från beviljad kvarstad.

Paragrafen överensstämmer med 2 kap. 11 § KL-förslaget och 14 a § KL.

Prop.
s. 195

2 kap. 12 § Finns det sannolika skäl för bifall till en konkursansökan och kan det med skäl befaras att gäldenären genom att resa utomlands undandrar sig en skyldighet eller överträder ett förbud som enligt denna lag gäller i konkurs, får rätten, om det finns särskild anledning till det, förbjuda gäldenären att resa utomlands i avvaktan på att ansökningen prövas. Om ett sådant reseförbud meddelas, får i samband därmed eller senare gäldenären åläggas att lämna ifrån sig sitt pass till den kronofogdemyndighet som rätten bestämmer. Om gäldenären inte har något pass, får förbud att utfärda pass för honom meddelas. Gäldenären får häktas, om det är uppenbart otillräckligt med ett reseförbud.

Om gäldenären är en juridisk person, tillämpas första stycket även på den styrelseledamot, verkställande direktör, bolagsman och likvidator som har avgått eller entledigats senare än ett år före den dag då konkursansökningen kom in till tingsrätten.

Beträffande en sådan säkerhetsåtgärd som avses i denna paragraf tillämpas bestämmelserna i 15 kap. 5, 6 och 8 §§ rättegångsbalken, om inte något annat följer av denna lag. En säkerhetsåtgärd kan inte hindras av att säkerhet ställs. Inte heller kan en beviljad säkerhetsåtgärd hävas av denna anledning. Kostnaden för häktning betalas av staten.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 2 kap. 12 § KL-förslaget och 14 b § KL.

Vissa av de bestämmelser i KL som rör gäldenären anses i fall då gäldenären är en juridisk person tillämpliga på dem som enligt vanliga associationsrättsliga regler är ställföreträdare för gäldenären medan andra bestämmelser bara tar sikte på fysiska personer. Någon uttrycklig reglering av detta finns inte utan sammanhanget får avgöra. Bestämmelserna om tvångsmedel anses tillämpliga på ställföreträdare för juridiska personer.

Till skillnad från det till lagrådet remitterade lagförslaget har här tagits upp en bestämmelse i *första stycket* tredje meningen för fall då gäldenären inte har något pass. I den situationen kan rätten meddela ett förbud mot att pass utfärdas för honom.

Bestämmelserna om reseförbud och häktning skall enligt 14 b § KL tillämpas också på vissa förutvarande ställföreträdare, nämligen styrelseledamot, verkställande direktör och likvidator som avgått eller entledigats senare än ett år före dagen då konkursansökningen kom in till konkursdomaren.

Om konkursgäldenären är ett handelsbolag eller ett kommanditbolag bör enligt min mening reglerna tillämpas också på en tidigare bolagsman. Det *andra stycket* har utformats i enlighet härmed. En motsvarande ändring föreslås i 6 kap. 13 §.

Rättens beslut enligt första stycket medför inte i sig att den berörde är förhindrad att skaffa sig ett nytt pass. Av 6 § passlagen (1978:302) följer emellertid att en person normalt sett är berättigad att erhålla endast ett pass. Passmyndigheten har vid sin prövning av en passansökan alltid tillgång till information om huruvida pass finns utfärdat för sökanden. För att trots det kunna erhålla ett nytt pass måste i praktiken den passökande sanningslöst vid ansökningen lämna uppgift om att hans tidigare pass har förkommit. Den sökande gör sig därmed skyldig till osann försäkring.

Jag anser emellertid att detta inte är tillräckligt. Om den som har ålagts reseförbud anser sig ha starka skäl för att lämna landet, drar han sig förmodligen inte för att sanningslöst intyga att det tidigare passet har förkommit.

Reseförbud enligt RB utgör uttryckligen hinder mot bifall till en passansökan (7 § 3 passlagen). Rätten är skyldig att underrätta den lokala polismyndigheten om ett sådant beslut (23 a § passförordningen, 1979:664). Hos myndigheten registreras uppgiften på ett sådant sätt att den är lätt tillgänglig för alla polismyndigheter. Motsvarande bör enligt min mening gälla också för reseförbud enligt konkurslagen när gäldenären i det sammanhanget ålagts att lämna ifrån sig sitt pass. Det sagda tar sikte såväl på beslut som meddelas under konkursansökningsstadiet som senare under konkursens meddelade beslut. Vad som har sagts nu bör gälla även ett beslut varigenom förbud att utfärda pass för gäldenären har meddelats.

Vad som nu har sagts medför behov av ändringar i bl.a. passlagen (se avsnitt 4.23).

2 kap. 13 § Frågor om säkerhetsåtgärder enligt 11 eller 12 § tas upp på begäran av en borgenär. Innan rätten meddelar beslut i frågan skall gäldenären ges tillfälle att yttra sig, om det lämpligen kan ske.

Rätten får hålla förhandling för prövning av fråga om säkerhetsåtgärd. Till förhandlingen skall gäldenären och borgenären kallas. Kallelserna bör delges.

Beträffande häktning tillämpas vad som sägs i 6 kap. 10 § tredje stycket och 11 §.

Ett beslut om reseförbud eller skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass skall delges gäldenären.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 2 kap. 13 § KL-förslaget och motsvaras av 14 c § KL.

Enligt 14 c § KL krävs inte förhandling för prövning av en fråga om säkerhetsåtgärd. Som anförs i anslutning till 6 kap. 11 § bör emellertid förhandling i princip vara obligatorisk vid prövning av frågor om häktning under konkurs. Detsamma bör då gälla även under konkursansökningsstadiet.

Andra stycket sista meningen har tillkommit på förslag av *lagrådet*. Jag får angående motiven för denna bestämmelse hänvisa till 15 kap. 4 §. Även det tredje stycket, som i lagrådsremissen utgjorde en del av det andra stycket, har utformats i enlighet

med lagrådets förslag. Skälen för den ändringen liksom innebörden av de nya regler-
na framgår under 6 kap. 11 §.

Prövning av konkursansökan m.m.

2 kap. 14 § Uppatas en gäldenärs konkursansökan, skall rätten genast pröva ansökningen.

Gäldenärens konkursansökan skall dock prövas vid en förhandling, om

1. det med hänsyn till tillgängliga upplysningar eller av någon annan anledning finns särskilda skäl att inte godta uppgiften om gäldenärens insolvens eller
2. ansökningen avser ett dödsbo som inte står under förvaltning av boutredningsman och ansökningen inte har gjorts av samtliga delägare.

Prop.
s. 197

Förhandlingen skall hållas inom två veckor från det att ansökningen kom in till rätten. Om det finns särskilda skäl, får den hållas senare, dock senast inom en månad. Till förhandlingen skall gäldenären kallas. I fall som avses i andra stycket 2 skall även de dödsbodelägare som inte har biträtt ansökningen kallas. Ansökningen kan prövas slutligt även om gäldenären uteblir från förhandlingen. I kallelsen skall han upplysas om detta.

En konkursansökan som avses i andra stycket 2 skall förklaras vilande, om det görs en framställning om att dödsboets egendom skall avträdas till förvaltning av boutredningsman. Om dödsboets egendom avträds till förvaltning av boutredningsman, förfaller konkursansökningen.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 2 kap. 14 § KL-förslaget och motsvaras av 12 § KL. Det tredje stycket motsvarar närmast 15 § första stycket KL.

I paragrafen behandlas förfarandet nären gäldenär själv ansöker om att bli försatt i konkurs. I förhållande till KL har gjorts de ändringar som betingas av att konkursdomarinstitutionen avskaffas. Sålunda har föreskriften att en ansökan under vissa omständigheter skall hänskjutas till rätten slopats och ersatts med bestämmelser att ansökningen i motsvarande fall skall prövas vid en förhandling. De särskilda bestämmelserna i tredje stycket motsvaras av 15 § första stycket första meningen KL. Inte heller i detta avseende innebär förslaget någon förändring i sak.

Fjärde stycket första meningen saknar direkt motsvarighet i såväl KL som KL-förslaget. För närvarande gäller enligt 12 § andra stycket andra meningen KL att en egen konkursansökan av ett dödsbo förfaller om dödsboets egendom avträds till boutredningsmannaförvaltning på grund av en framställning som har gjorts senast då konkursansökningen prövas. Enligt Stockholms tingsrätt är det omöjligt att i förväg veta om en inkommen ansökan om att dödsboets egendom skall avträdas till förvaltning av boutredningsman senare kommer att bifallas. I den situationen har det enligt tingsrätten förekommit att konkursansökningen har förklarats vilande i avvaktan på rättsens prövning av den andra ansökningen.

Det finns anledning att till en början påpeka att det numera inte är självklart att en konkursansökan skall förfalla om dödsboets förvaltning avträds till boutredningsman. Som framhållits i avslutning till 1 kap. 3 § har dödsbodelägarna numera i princip inget ansvar för den dödes skulder. Det saknas alltså anledning att som tidigare avträda förvaltningen av dödsboets egendom till boutredningsman (eller till konkurs) för att befria dödsbodelägarna från detta ansvar. En konkursansökan kan emellertid betingas av andra skäl, exempelvis för att kunna utnyttja möjligheten att väcka talan om återvinning. Även i ett sådant fall kan det finnas skäl att låta konkursansökningen stå tillbaka till förmån för en ansökan om boutredningsman. Boutredningsmannens arbete kan utföras utan att konkurslagstiftningens omfattande regelsystem behöver tillämpas. Det ligger också i dennes uppdrag bl. a. att träffa överenskommelser med den dödes borgenärer om inte boet räcker till full betalning av fordringarna. Det får därefter ankomma på boutredningsmannen att vid behov ansöka om att dödsboet försätts i konkurs, varvid hans uppdrag förfaller enligt 19 kap. 7 § ärvdebalken.

Prop.
s. 198

Avsikten med nuvarande ordning torde vara just den som tingsrätten antytt, nämligen att den slutliga prövningen av konkursansökningen skall anstå till dess en ansökan om att avträda boets egendom till boutredningsman har prövats slutligt. Först om prövningen leder till bifall av den senare ansökningen, skall konkursansökningen anses förfallen. Jag anser att detta bör framgå klart av lagtexten, särskilt som en vi-

landeförklaring kan sägas stå i strid mot bestämmelsen i första stycket att en ansökan skall prövas genast. Det fjärde stycket har utformats i enlighet härmed.

2 kap. 15 § En kallelse som avses i 14 § tredje stycket skall delges. Kallelsen får delges enligt 12 § delgivningslagen (1970:428) endast om det finns anledning att anta att gäldenären har avvikit eller på annat sätt håller sig undan. Delgivning enligt 15 § första stycket delgivningslagen får ske även när gäldenären vistas på känd ort utomlands, om delgivning annars inte kan ske här i landet och rätten med hänsyn till omständigheterna finner att det inte är skäligt att kräva att delgivningen verkställs utomlands.

Paragrafen överensstämmer i sak med 2 kap. 15 § KL-förslaget och motsvaras av 13 § tredje stycket andra och tredje meningarna KL jämförda med 15 § andra stycket KL.

På förslag av *lagrådet* inleds första stycket med en bestämmelse om att delgivning skall ske (jfr under 15 kap. 4 §). I 16 § finns bestämmelser om förhandling inför rätten med anledning av en borgenärs konkursansökan. Borgenären och gäldenären skall enligt paragrafen kallas till förhandlingen. I 17 § första stycket föreskrivs att i fråga om kallelser enligt 16 § tillämpas 15 §. Det innebär att även kallelser enligt 16 § till såväl borgenären som gäldenären skall delges.

2 kap. 16 § Upptas en borgenärs konkursansökan, skall rätten sätta ut en förhandling för prövning av ansökningen.

Förhandlingen skall hållas inom två veckor från det att ansökningen kom in till rätten. Om det finns särskilda skäl, får den hållas senare, dock senast inom sex veckor. Till förhandlingen skall parterna kallas. Parterna skall i kallelsen upplysas om den i 19 § föreskrivna påföljden av att part uteblir.

I kallelsen till gäldenären skall denne föreläggas att svara på konkursansökningen vid förhandlingen. I kallelsen skall även anges att gäldenären inte behöver inställa sig, om han före förhandlingen skriftligen medger ansökningen och rätten inte särskilt underrättar honom om att förhandlingen ändå skall hållas.

Paragrafen stämmer i huvudsak överens med 2 kap. 16 § KL-förslaget och motsvaras närmast av 13 § första stycket KL samt i viss mån också av 15 § första stycket KL.

I förhållande till KL har gjorts de ändringar som betingas av att konkursdomarinstitutionen avskaffas. Ansökningen skall alltid prövas av rätten, i första hand vid en förhandling. Om gäldenären medger ansökningen, skall emellertid enligt 18 § rätten normalt pröva ansökningen utan förhandling. Behöver inte förhandling hållas, skall en redan utsatt förhandling ställas in (se vidare 18 §).

Prop.
s. 199

Särskilda skäl att hålla förhandling senare än inom två veckor kan vara bl. a. förutsebara delgivningssvårigheter eller att gäldenären behöver längre rådtrum, t. ex. om han vistas utomlands eller om hans ekonomiska förhållanden är svårbedömda. Att kallelserna skall delges följer av 17 § jämförd med 15 §.

Enligt kommittéförslaget skall gäldenären anmodas att lämna de upplysningar som är av betydelse för valet av handläggningsform. I det enhetliga förfarandet behövs inte en sådan bestämmelse. Enligt min mening saknas också skäl för att ålägga gäldenären skyldighet att i detta skede lämna upplysningar som belyser behovet av bevakningsförfarande. Det är förvaltaren som i första hand har att ta ställning till denna fråga och beslut i frågan behöver inte fattas förrän det finns ett tillfredsställande underlag för bedömningen. Normalt kan beslutet fattas vid edgångssammanträdet.

2 kap. 17 § I fråga om kallelser enligt 16 § tillämpas 15 §. Gäldenären skall samtidigt med kallelsen delges de av borgenären ingivna handlingarna.

Om delgivning med gäldenären sker enligt 15 § delgivningslagen (1970:428), får rätten förordna att gäldenärens egendom sätts under särskild vård. Kostnaden för vården skall betalas av borgenären.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 2 kap. 17 § KL-förslaget. Det första stycket motsvaras närmast av 13 § tredje stycket och 15 § andra stycket KL samt det andra stycket av 13 § fjärde stycket KL.

För närvarande gäller enligt 13 § fjärde stycket KL att konkursdomaren, om delgivning sker enligt 15 § delgivningslagen, skall tillse att gäldenärens egendom sätts un-

der säker vård. Kostnaden skall betalas av borgenären. Kommittén föreslår inte någon ändring av dessa bestämmelser (2 kap. 17 § andra stycket KL-förslaget).

Enligt Stockholms tingsrätt kan tillämpningen av 17 § andra stycket KL-förslaget avsevärt fördröja handläggningen av en konkursansökan. Eftersom borgenärens kostnad för vården i dag utgör en rättegångskostnad i konkursansökningsmålet, kan beslutet inte meddelas förrän dels den person som har förvaltat egendomen har framfört sina ersättningsanspråk och dels borgenären beretts tillfälle att yrka ersättning för sin rättegångskostnad. Tingsrätten ifrågasätter också om det är nödvändigt att gäldenärens egendom sätts under säker vård i fall då delgivning sker genom "spikning" på grund av att gäldenären undandrar sig delgivning utan att ha avvikit från sitt hemvist.

Prop.
s. 200

Som anförts i anslutning till kapitelrubriken förordar jag att regler om ansvaret för rättegångskostnader införs i lagen (2 kap. 23 §). Enligt de föreslagna reglerna behöver en borgenär för att få göra sin fordran på ersättning för rättegångskostnader gällande i konkursen med förmänsrätt enligt 10 § förmänsrättslagen (1970:979) inte framställa sina anspråk innan rätten meddelar konkursbeslutet. Med en sådan ordning torde beslut med anledning av själva konkursansökningen kunna meddelas utan tidsutdräkt.

Beträffande tingsrättens andra påpekande angående behovet av att i avsedda fall sätta egendomen under säker vård vill jag framhålla att bestämmelsen är av gammalt datum och skall ses mot bakgrund av delvis andra delgivningsbestämmelser och av att möjligheten att förordna om kvarstad då inte fanns.

Om delgivning sker enligt 15 § delgivningslagen är förhållandena typiskt sett sådana att det finns anledning att befara att gäldenären inte lojalt kommer att medverka vid ett eventuellt konkursförfarande. Det finns då risk för att sådan gäldenärens tillhörig egendom som påträffas inte kommer att skötas av gäldenären på ett sådant sätt att dess värde består. Ibland kan då förutsättningar för kvarstad föreligga men detta är inte alltid fallet. Möjligheten att i denna situation sätta gäldenärens egendom under säker vård bör därför behållas. Det bör emellertid överlämnas åt rätten att i varje enskilt fall avgöra om sådan vård kan fylla någon praktisk funktion.

Jag förordar alltså att den nuvarande skyldigheten att sätta egendomen under säker vård ersätts med en möjlighet för rätten att förordna om sådan vård. Det förutsätts att i första hand den ansökande borgenären lämnar upplysningar om behovet av sådan vård. Även tillsynsmyndigheten kan emellertid ha kännedom om förhållanden som inverkar på rättens bedömning. Uttrycket "säker vård" har bytts ut mot "särskild vård" utan att någon saklig förändring är avsedd.

2 kap. 18 § Om gäldenären före förhandlingen medger en borgenärs konkursansökan, skall rätten genast pröva ansökningen.

Om rätten med hänsyn till tillgängliga upplysningar eller av någon annan anledning finner att det finns särskilda skäl mot antagandet att gäldenären är insolvent, skall konkursansökningen dock prövas vid förhandlingen. Rätten skall genast underrätta gäldenären om detta.

Behöver frågan om att försätta gäldenären i konkurs inte prövas vid förhandlingen, skall denna ställas in och borgenären genast underrättas om detta.

Paragrafen stämmer i huvudsak överens med 2 kap. 18 § KL-förslaget och motsvaras närmast av 14 § första stycket KL.

I förhållande till KL har vidtagits de ändringar som betingas av den nya formen för handläggning av konkursansökningar. I det tredje stycket har – efter påpekande av Svea hovrätt – i förtydligande syfte införts den i och för sig naturliga regeln att rätten i den angivna situationen skall ställa in den utsatta förhandlingen.

2 kap. 19 § Uteblir borgenären från förhandlingen, skall ärendet avskrivras, om inte gäldenären medger ansökningen.

Prop.
s. 201

Ansökningen får prövas slutligt även om gäldenären uteblir från förhandlingen.

Paragrafen stämmer i sak överens med 2 kap. 19 § andra och tredje styckena KL-förslaget. Den motsvarar 16 § första och andra styckena KL.

Av 16 kap. 2 och 3 §§ framgår bl.a. att rätten vid förhandlingen normalt sett är domför med en lagfaren domare och att RB:s regler om huvudförhandling i tvistemål i princip skall tillämpas.

2 kap. 20 § En förhandling där frågan om att försätta gäldenären i konkurs skall prövas får skjutas upp på parts begäran när det finns särskilda omständigheter. Uppskov får dock inte utan synnerliga skäl meddelas, om sökanden motsätter sig det. Endast om det är nödvändigt får uppskovet göras längre än fyra veckor.

Paragrafen överensstämmer med 2 kap. 20 § KL-förslaget och 16 § tredje stycket KL.

2 kap. 21 § Om flera konkursansökningar mot samme gäldenär är anhängiga samtidigt och om en annan ansökan bifalls än den som kom in först, skall det vad gäller frågor som är beroende av tiden för konkursansökan anses som om konkursbeslutet har grundats på den ansökan som kom in först.

Paragrafen överensstämmer i sak med 2 kap. 21 § KL-förslaget och 17 § KL.

2 kap. 22 § En konkursansökan får inte återkallas sedan beslut om konkurs har meddelats. Även om gäldenären själv har ansökt om konkursen eller medgett en borgenärs konkursansökan, skall dock högre rätt upphäva beslutet, om gäldenären efter att ha överklagat visar att han är solvent.

Paragrafen överensstämmer med 2 kap. 22 § KL-förslaget och 18 § KL.

2 kap. 23 § I fråga om rätt till ersättning för kostnader vid prövning av en borgenärs konkursansökan gäller 18 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar. Bestämmelsen i 18 kap. 2 § skall dock inte tillämpas. Borgenären får utan hinder av 14 § samma kapitel i konkursen göra gällande fordran på ersättning för sådana kostnader i den ordning som gäller för andra fordringar.

Paragrafen, som i förhållande till det remitterade förslaget jämkats något på förslag av *lagrådet*, är ny. Den saknar också motsvarighet i KL-förslaget. Motiven för att nu införa regler om parternas kostnader i samband med prövning av en konkursansökan har redovisats under kapitelrubriken.

Prop.
s. 202

Huvudregeln att 18 kap. RB gäller i tillämpliga delar står i överensstämmelse med vad som anses gälla redan i dag. Detta innebär bl.a. att en part har rätt till ersättning för samma kostnader som i vanliga tvistemål, t.ex. för ansökningsavgift, juridiskt biträde och inställelsekostnader. Hänvisningen avser emellertid även de formella reglerna i 18 kap. RB. Av naturliga skäl är frågan om rättegångskostnader aktuell endast när ansökan görs av en borgenär.

I andra meningen har för tydlighets skull uttryckligt undantag gjorts för tillämpning av kvittningsregeln i 18 kap. 2 § RB. Den bestämmelsen skulle annars kunna läsas så att den och inte 18 kap. 1 § skulle vara huvudregel i konkursansökan.

Av tredje meningen framgår att en borgenär – vid bifall till konkursansökningsingen – inte behöver framställa sitt anspråk på kostnadsersättning innan handläggningen avslutas. Det räcker att han gör anspråket gällande i konkursen antingen genom bevakning eller formlost. Konkursansökningskostnaderna skall alltså i princip behandlas på samma sätt som andra konkursfordringar. En borgenär som vill ha ersättning för rättegångskostnader i ansökningsförfarandet måste göra anspråket gällande genom bevakning eller på annat sätt, oavsett om rätten meddelat beslut i ersättningsfrågan eller inte.

I samband med lagrådsremissen framhöll jag vidare att om rätten har meddelat beslut om ersättning för rättegångskostnader, detta beslut inte är bindande för förvaltaren och övriga borgenärer utan kan angripas genom t.ex. anmärkning mot bevakning. Jag angav vidare att någon uttrycklig bestämmelse om detta inte torde behövas.

Lagrådet vänder sig mot detta uttalande och anför bl.a. att med uttalandet torde åsyftas att rättens beslut på sin höjd har bevisverkan när det gäller att fastställa utdelningsberättigat belopp.

Lagrådet har ytterligare framhållit att det av allmänna regler om domstolsavgörandens rättskraft torde följa att en före konkursen meddelad och lagakraftvunnen dom varigenom gäldenären har ålagts betalningsskyldighet gentemot en borgenär är att lägga till grund för borgenärens rätt att erhålla utdelning i konkursen, såvitt angår

fordringens giltighet och storlek (se Welamson, a. a. s. 290, not 6). Detta gäller enligt lagrådet också en förpliktelse att betala rättegångskostnader. En reservation bör dock göras för möjligheten att i speciella fall påkalla återvinning. Den angivna principen får, i avsaknad av positiv lagstöd för motsatsen, anses tillämplig även på ett beslut av rätten i anslutning till ett konkursbeslut att tillerkänna borgenären gottgörelse för konkursansökningskostnader. Den aktuella bestämmelsen i tredje meningen innefattar knappast något sådant stöd. Lagrådet anser för sin del att det inte finns tillräckligt behov av en regel av innebörd att rättens beslut i kostnadsfrågan endast skulle ha bevisverkan när kostnadsanspråket görs gällande i konkursen. Det kan härvidlag anmärkas att enligt uttalanden i litteraturen (Ekelöf, Rättegång III, fjärde upplagan, 1980, s. 176 f.) rätten utan särskilt yrkande från gäldenärens sida torde kunna pröva skäligheten av begärd ersättning. Att ersättningsbeslutet i princip får rättskraft i konkursen innebär emellertid enligt lagrådet inte att borgenären är befriad från att bevaka sin fordran, när bevakningsförfarande är anordnat.

Prop.
s. 203

För egen del kan jag hålla med lagrådet om att avgörandet i kostnadsfrågan har rättskraft i förhållandet mellan sökande borgenär och gäldenären. Huvudprincipen måste också vara att beslutet i kostnadsfrågan binder även övriga borgenärer. Jag vill emellertid inte utesluta att frågan någon gång kan bedömas annorlunda, om beslutet grundas enbart på ett medgivande av gäldenären.

Om en borgenärs konkursansökan ogillas, måste eventuella ersättningsanspråk från gäldenärens sida prövas samtidigt. I det fallet måste på vanligt sätt krävas att gäldenären framställer sitt kostnadsanspråk innan handläggningen avslutas. Borgenären skall beredas tillfälle att yttra sig över anspråket.

En särskild fråga är hur den situationen skall behandlas i rättegångskostnads hänseende att flera borgenärer var för sig gjort konkursansökan och gäldenären försatts i konkurs på grund av en av ansökningarna. Enligt vad som uttalades i samband med 1975 års reform borde även de övriga borgenärerna då betraktas som vinnande parter (prop. 1975:6 s. 182). Motsvarande gäller för det fallet att en eller flera borgenärer gjort konkursansökan och gäldenären försatts i konkurs på senare egen ansökan. Jag kan för min del ansluta mig till dessa uttalanden. Att uttryckligen reglera hur kostnadsfördelningen skall ske i de olika situationer som kan bli aktuella är emellertid vanskligt. Man bör sålunda knappast betrakta en borgenär som vinnande part om hans ansökan, om den hade prövats, skulle ha ogillats därför att exempelvis något konkurshinder enligt 2 kap. 10 § förelåg. Borgenären kanske inte heller var behörlig att ansöka om gäldenärens försättande i konkurs.

Även gäldenären kan ha kostnader i samband med att han själv ansöker om att bli försatt i konkurs. I den mån gäldenären själv har betalt sådan kostnad berör denna inte konkursboet. En fordran som har uppkommit för t. ex. en advokat som biträtt gäldenären i samband med ansökningen får behandlas på samma sätt som andra fordringar som kan göras gällande i konkursen.

Den nya bestämmelsen föranleder behov av ändring av rättshjälpslagens (1972:429) regler om motparts ersättningsskyldighet för kostnad för allmän rätts-hjälp (se avsnitt 4.7).

Åtgärder vid konkursbeslut m.m.

2 kap. 24 § När ett beslut om konkurs meddelas, skall tingsrätten

1. genast bestämma tidpunkt för det sammanträde vid vilket gäldenären skall avlägga bouppteckningsed (edgångssammanträde),
2. snarast utse förvaltare,
3. kalla gäldenären, förvaltaren, tillsynsmyndigheten och den borgenär som har gjort konkursansökningen till edgångssammanträdet.

Prop.
s. 204

Konkursbeslutet skall genast kungöras. Genom kungörelsen kallas övriga borgenärer till edgångssammanträdet.

Kallelsen till gäldenären enligt första stycket 3 skall delges.

Paragrafen motsvaras av 2 kap. 23–25 §§ KL-förslaget. Första stycket 1 motsvaras närmast av 19 § första stycket KL. Punkten 2 motsvaras närmast av 45 § och

185 a § första stycket KL. Punkten 3 motsvaras närmast av 19 § tredje stycket KL samt 18 § första stycket 2 och 25 § första stycket KF. Det andra stycket har sin motsvarighet i 18 a § andra stycket och 19 § andra stycket KL. Det tredje stycket är nytt.

Regleringen av rättens åtgärder i samband med ett konkursbeslut förenklas avsevärt med det enhetliga konkursförfarandet. Sålunda behöver rätten inte fatta beslut om handläggningsform eller om bevakningstider. I *första stycket* anges de beslut som rätten alltid måste fatta i samband med konkursbeslutet.

Punkten 1. Enligt 19 § första stycket KL skall konkursdomaren omedelbart bestämma tidpunkten för det första borgenärssammanträdet i en ordinär konkurs. I en mindre konkurs behöver konkursdomaren däremot inte fatta beslut om tidpunkten för det s.k. edgångssammanträdet förrän bouppteckningen har kommit in (185 d § första stycket KL). Bouppteckningen skall tillställas konkursdomaren senast en månad från konkursbeslutet och edgången får inte äga rum tidigare än en vecka från konkursbeslutet.

Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.3) redogjort för mina motiv att utmönstra begreppet första borgenärssammanträde ur konkurslagen. Jag har därvid föreslagit att det sammanträde vid vilket gäldenären skall avlägga bouppteckningsed genomgående betecknas edgångssammanträde.

Som jag har anfört i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.4) bör edgångssammanträdet normalt äga rum tidigast en och senast två månader från konkursbeslutet. Det är givet att det i inledningen av en konkurs kan föreligga svårigheter att rätt bedöma den tid som förvaltaren behöver för att upprätta bouppteckningen. Motsvarande svårigheter föreligger i dag i ordinär konkurs. Sammanträdet bör givetvis hållas så snart som möjligt men om rätten saknar information om boets omfattning och beskaffenhet är det bättre att ta till något i överkant än tvärtom. Endast om det står klart att boets beskaffenhet och omfattning gör det nödvändigt bör edgångssammanträdet läggas senare än två månader efter konkursbeslutet. Jag får vidare hänvisa till specialmotiveringen till 6 kap. 4 §.

Punkten 2. För närvarande gäller att konkursdomaren i en ordinär konkurs utan dröjsmål och efter att ha hört tillsynsmyndigheten skall utse en interimförvaltare som har till uppgift att handha förvaltningen av boet till dess slutlig förvaltare har utsetts vid det första borgenärssammanträdet (45 § KL). I mindre konkurs skall konkursdomaren genast efter samråd med tillsynsmyndigheten utse förvaltare (185 a § KL).

Det är naturligtvis av största vikt att boets egendom så snart som möjligt omhändertas av en förvaltare. Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.2) förordat att systemet med interimförvaltare slopas. Det är naturligtvis ändå viktigt att rätten så snart som möjligt utser förvaltare. Helst bör det ske genast. Rätten, tillsynsmyndigheten och den tilltänkte förvaltaren kan emellertid behöva viss tid för att överväga förvaltarvalet. I punkt 2 har därför angetts endast att rätten skall utse förvaltare snarast.

Med rätten avses i detta sammanhang alltid den tingsrätt vid vilken ansökan först har prövats, även om konkursbeslutet har meddelats av högre rätt.

Att rätten alltid skall höra tillsynsmyndigheten innan förvaltare utses framgår av 7 kap. 3 § och behöver därför, som *lagrådet* påpekar, inte särskilt anges här.

Punkten 3. Av 19 § tredje stycket KL och 17 § första stycket KF framgår att gäldenären snarast skall kallas till det första borgenärssammanträdet. I denna punkt anges att rätten till edgångssammanträdet skall särskilt kalla gäldenären, förvaltaren, tillsynsmyndigheten och den borgenär som har ansökt om gäldenärens försättande i konkurs. Vilka som skall särskilt underrättas om sammanträdet bör däremot framgå av den nya konkursförordning som jag avser att lägga fram i samband med den nya lagens ikraftträdande. Att övriga borgenärer kallas genom kungörelsen om konkursbeslutet följer av det andra stycket.

Enligt *andra stycket* skall konkursbeslutet genast kungöras. Bestämmelser om det närmare innehållet i kungörelsen bör meddelas i konkursförordningen. Enligt 15 kap.

Prop.
s. 205

1 § första stycket skall kungörelse liksom för närvarande ske enligt den s.k. breda principen, dvs. kungörelsen skall införas i Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidning. I överensstämmelse med kommitténs förslag föreslås att uppgift om rättens beslut om i vilka tidningar annonsering av kungörelser fortsättningsvis kommer att ske inte skall tas in i kungörelsen om konkursbeslutet (se avsnitt 2.9.4). Genom kungörelsen kallas borgenärerna till edgångssammanträdet. Detta bör framgå av kungörelsen.

Beträffande innehållet i övrigt i kungörelsen kan anmärkas följande. Enligt KF behövs förvaltarens namn inte föras in i kungörelsen. Anledningen är att kungörelsen ibland måste utfärdas innan förvaltare har utsetts. Riksskatteverket (RSV) hävdar, med instämmande av ett flertal kronofogdemyndigheter, att uppgift om förvaltarens namn och adress bör tas in i kungörelsen om konkursbeslutet. Detta sker enligt RSV redan nu på flera håll. Enligt RSV leder den nuvarande ordningen till att tillsynsmyndigheterna kontaktas av borgenärer som önskar upplysningar om konkursen. Myndigheterna saknar på det stadiet helt kännedom om konkursen. Även Sveriges advokatsamfund har berört denna sak i sitt remissvar. Samfundet anser att de berörda borgenärerna bör lämnas information om konkursen, inte av förvaltarna utan av konkursdomstolen.

Borgenärernas behov av information torde vara störst i konkursens inledande skede. De vill då få information främst om möjligheterna att erhålla utdelning i konkursen. Jag anser därför att kungörelsen bör innehålla uppgift om i vad mån tillgångarna i boet kan antas förslå till utdelning till borgenärerna. Kan den frågan ännu inte bedömas, bör uppgift i stället lämnas om detta.

Prop.
s. 206

I övrigt torde förvaltaren vara den som i inledningskedet – fränsett gäldenären – vet mest om boet. Det är därför ofrånkomligt att uppgiften att ge ytterligare information måste ligga på förvaltaren. Inget hindrar givetvis att förvaltaren ger någon annan inom sin kontorsorganisation uppgiften att faktiskt besvara förfrågningar från borgenärerna. Jag anser därför att även uppgift om den utsedde förvaltaren om möjligt bör tas in i kungörelsen om konkursbeslutet. Om förvaltaren inte kan utses omedelbart får emellertid inte den omständigheten medföra att kungörelsen fördröjs. Uppgifter om förvaltaren får i sådana fall avvaras. På den punkten kan ju borgenärerna lätt skaffa sig information hos rätten.

På förslag av *lagrådet* anges i ett nytt tredje stycke att kallelsen till gäldenären skall delges. Angående motiven till denna bestämmelse hänvisas till specialmotiveringen under 15 kap. 4 §. Det kan i det sammanhanget finnas anledning att påpeka att den omständigheten att gäldenären inte går att delge kallelsen till edgångssammanträdet inte utgör något hinder mot ett beslut om tvångsåtgärder mot honom. Föreskrifter om förfarandet vid prövning av tvångsåtgärder finns i 6 kap. 10 §.

2 kap. 25 § Om högre rätt upphäver ett beslut om konkurs, skall tingsrätten genast kungöra den högre rättens beslut. Egendomen i boet skall återställas till gäldenären i den mån den inte behövs för betalning av konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig.

Paragrafen överensstämmer i sak med 2 kap. 27 § KL-förslaget och 26 § KL. Av lagtexten framgår att det är tingsrätten som skall kungöra även den högre rättens beslut.

Vad som utgör konkurskostnader framgår av 14 kap. 1 §. Bestämmelsen i andra meningen är givetvis inte tillämplig i fråga om rätttegångskostnader i samband med prövningen av en konkursansökan (jfr 2 kap. 23 §).

Stockholms tingsrätt har ifrågasatt om regeln att boet skall betala konkurskostnaderna i dessa fall verkligen är rättfärdig. Enligt tingsrätten är det inte rimligt vare sig att gäldenären skall behöva betala kostnaderna när han felaktigt har försatts i konkurs eller att förvaltaren blir utan ersättning för sitt arbete, om boets egendom inte förslår till betalning av denna. Tingsrätten anser att frågan om konkurskostnader vid upphävda konkursbeslut bör utredas närmare och eventuellt regleras särskilt i det nya konkurskostnadskapitlet. Enligt tingsrätten är den rimligaste lösningen att den konkurssökande borgenären får ersätta kostnaderna.

För egen del vill jag framhålla följande. En konkursförvaltare måste givetvis, alldeles oberoende av om talan förs mot konkursbeslutet, genast omhändertaga boet och vidta alla de förvaltningsåtgärder som normalt är förenade med ett konkursutbrott. Förvaltaren bör emellertid relativt snart kunna bedöma huruvida gäldenärens förhållanden är sådana att konkursbeslutet kan verka tveksamt. Om gäldenären då har fört talan mot beslutet, är det naturligt att förvaltaren i avvaktan på utgången i högre rätt endast vidtar sådana förvaltningsåtgärder som är absolut nödvändiga.

Det kan naturligtvis ändå inträffa att konkurskostnader av icke obetydlig omfattning uppkommer. Jag är emellertid inte beredd att nu föreslå att den konkurssökande borgenären skall bära kostnaderna i dessa fall. Borgenären är ju regelmässigt i den situationen att han inte får betalt för en fordran hos gäldenären. Det kan för borgenären vara svårt att bedöma om gäldenären är insolvent. Har t.ex. konkursbeslutet grundats på en presumptionsregel om insolvens, kan utgången i högre rätt bero på att gäldenären först då visar att han har tillgångar i sådan omfattning att grund för konkursbeslutet saknas. I den situationen bör givetvis gäldenären svara för kostnaderna.

Prop.
s. 207

Enligt min mening är gäldenären även i övriga fall närmast att svara för konkurskostnaderna, om konkursbeslutet upphävs i högre rätt. Gäldenärens vetskap om att han kan drabbas av ansvar för konkurskostnaderna bör förmå honom att redan i tingsrätten göra allt för att undvika ett konkursbeslut. Det är givetvis ändå tänkbart att tingsrättens beslut i efterhand kan komma att framstå som materiellt felaktigt även mot bakgrund av vad som åberopades av gäldenären där. Med en annan reglering skulle man emellertid riskera att gäldenären är mindre aktiv än han bör vara i den situationen. Jag förordar därför att nuvarande ordning behålls på den punkten.

Överflyttning av en konkurs

2 kap. 26 § Om det sedan ett beslut om konkurs har meddelats finns synnerliga skäl för att handlägga konkursen på någon annan ort, kan rätten efter samråd med tingsrätten på den andra orten bestämma att konkursen skall handläggas av den senare domstolen.

Paragrafen överensstämmer med 2 kap. 28 § KL-förslaget och 201 § KL.

Överflyttas konkursen, flyttas även tillsynen till tillsynsmyndigheten i det senare distriktet. Detta följer av förordningen (1979:755) om tillsynsmyndighet i konkurs.

4.1.3 3 kap. Verknningar av konkurs

I detta kapitel har sammanförts sådana bestämmelser som i olika avseenden reglerar konkursbeslutets verknningar. Kapitlet upptar bestämmelser om gäldenärens rådhetsförlust (1 §) och undantag därifrån (2 §). Vidare anges (3 §) vilken egendom som ingår i konkursboet. I paragrafen sägs det bl.a. att den egendom som kan tillföras boet genom återvinning räknas till konkursboet. Bestämmelserna om återvinning har däremot intagits i ett särskilt kapitel, 4 kap. Särbestämmelser om gäldenärens lön finns i 4 § och i 5 § anges vilken egendom som gäldenären trots konkursen själv får behålla. Vad som skall ske om förvaltaren och gäldenären inte kan komma överens i frågor som avses i 4 och 5 §§ regleras i 6 §. Kapitlet avslutas med bestämmelser om utmätning vid konkurs (7 och 8 §§), om rättegång vid konkurs (9 §) och om förlikning (10 §).

I förhållande till 3 kap. KL-förslaget avviker mitt förslag på två punkter. Bestämmelserna i 5 § har i KL-förslaget sin motsvarighet i 6 kap. 14 §. Förfarandereglerna i 3 kap. 5 § och 6 kap. 15 § KL-förslaget har därmed kunnat sammanföras till en paragraf (6 §). Vidare motsvaras 10 § av 8 kap. 13 § KL-förslaget. De bestämmelserna anser jag hör bättre hemma i förevarande kapitel.

Prop.
s. 208

De bestämmelser som har tagits upp i detta kapitel ansluter nära till vad som gäller nu. Kommitténs förslag har inte väckt någon kritik hos remissinstanserna i annat än formuleringsfrågor. Det stora flertalet bestämmelser har genomgått genomgripande förändringar i samband med 1975 års konkurslagsreform (prop. 1975:6). Paragraferna har därför här lämnats i stort sett okommenterade.

Gäldenärens förlust av sin rådighet

3 kap. 1 § Sedan ett beslut om konkurs har meddelats, får gäldenären inte råda över egendom som hör till konkursboet. Han får inte heller åta sig sådana förbindelser som kan göras gällande i konkursen.

Paragrafen stämmer i sak överens med såväl 3 kap. 1 § KL-förslaget som 20 § KL.

3 kap. 2 § En rättshandling mellan gäldenären och någon annan som företas senast dagen efter den då kungörelsen om konkursbeslutet var införd i Post- och Inrikes Tidningar skall utan hinder av vad som sägs i 1 § gälla, om det inte visas att den andre kände till beslutet eller att det förekom omständigheter som gav honom skälig anledning att anta att gäldenären var försatt i konkurs. Överlåtelse av eller annat förfogande över egendom som på grund av detta skall gälla, skall likväl, om konkursboet utan oskäligt uppehåll yrkar det, gå åter mot att boet ersätter den andre vad han har utgett jämte nödvändig eller nyttigt kostnad.

Infriar någon en förpliktelse mot gäldenären efter den tidpunkt som anges i första stycket, skall det tillgodoräknas honom, om det av omständigheterna framgår att han var i god tro. En uppsägning eller annan liknande rättshandling som företas mot eller av gäldenären efter sagda tidpunkt skall gälla, om det av omständigheterna framgår att den andre var i god tro och det är uppenbart oskäligt att rättshandlingen blir ogiltig mot konkursboet.

Det finns särskilda bestämmelser om verkan av gäldenärens överlåtelse eller pantsättning av löpande skuldebrev, aktiebrev eller vissa andra jämförbara värdehandlingar.

Paragrafen överensstämmer med 3 kap. 2 § KL-förslaget och 21 § KL.

Egendom som ingår i ett konkursbo

3 kap. 3 § Till ett konkursbo räknas, i den mån inte något annat följer av 2 §, all egendom som tillhörde gäldenären när konkursbeslutet meddelades eller tillfaller honom under konkursen och som är sådan att den kan utmätas.

Prop. s. 209 Till konkursboet räknas även den egendom som kan tillföras boet genom återvinning enligt 4 kap.

Paragrafen stämmer överens med 3 kap. 3 § KL-förslaget och 27 § första stycket KL.

3 kap. 4 § Gäldenären får behålla lön och inkomst som vid utmätning jämfås med lön, om beloppet inte betalats ut vid konkursens början, samt inkomst av sådant slag som gäldenären förvärvat därefter. Detta gäller dock inte i den mån inkomsten, efter skatteavdrag, uppenbart överstiger vad som behövs för gäldenärens och hans familjs underhåll samt för annan underhållsskyldighet som gäldenären har. Om rätten till pension eller livränta är sådan att den kan utmätas, får konkursboet förfoga över den.

Vad som sägs om lön tillämpas också i fråga om periodiskt utgående ersättning för utnyttjande av rätt till litterärt eller konstnärligt verk eller annat sådant.

Gäldenären är skyldig att underrätta förvaltaren om sådan inkomst som avses i första och andra styckena. Vill förvaltaren göra anspråk på inkomsten, skall han underrätta arbetsgivare eller annan som skall utge förmånen. Innan sådan underrättelse har lämnats får förfallet belopp betalas ut till gäldenären.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 3 kap. 4 § KL-förslaget och 27 § andra och tredje styckena KL.

Paragrafen har i förhållande till lagrådsremissens lagförslag formulerats om på *lagrådets* inrådan. Lagrådet anför i sitt yttrande bl. a. följande. I sak innebär första styckets reglering att gäldenären, med den begränsning som följer av styckets andra mening, får behålla sådana inkomster som enligt 7 kap. 1 § utsökningsbalken kan ifrågakomma för s. k. löneutmätning. Här i ligger till en början att sjukpenning m. m. som faller under sistnämnda paragrafs första stycke 4 blir inbegripet i vad konkursgäldenär får behålla, något som är en nyhet i förhållande till 27 § andra stycket KL. Vidare är att märka att med den valda formuleringen i nu förevarande paragrafs första stycke första meningen pension och livränta faller in under regleringen där (se 7 kap. 1 § 3 utsökningsbalken).

En av lagrådets ledamöter har i ett särskilt yttrande pekat på att andra stycket behandlar endast *periodiskt* utgående ersättning för utnyttjande av rätt till litterärt eller konstnärligt verk eller annat sådant. Om ersättning för utnyttjanderätt av angivet slag

utgår i form av engångsbelopp kan enligt yttrandet underhållsreglerna i kapitlets 5 § tillgripas.

Jag har *för egen del* inget att erinra mot vad som sålunda har uttalats.

3 kap. 5 § Gälldenären har rätt att av konkursboet få ut sådan egendom som enligt 5 kap. 1, 2 och 4 §§ utsökningsbalken undantas från utmätning.

I stället för 5 kap. 1 § 7 utsökningsbalken gäller att, om någon annan utväg till försörjning saknas, nödvändigt underhåll får betalas av konkursboet till gälldenären och hans familj eller annan underhållsberättigad under en månad från den dag då beslutet om konkurs meddelades eller, om det finns synnerliga skäl för det, under längre tid. Prop. s. 210

I ett dödsbos konkurs tillkommer en sådan förmån som avses i första stycket den dödes efterlevande familj. I stället för andra stycket gäller 18 kap. 5 § andra stycket ärvdabalken.

Paragrafen överensstämmer i sak med 6 kap. 14 § KL-förslaget och 97 § KL.

De underhållsbelopp som kan utgå enligt andra och tredje styckena anses i dag formellt utgåra en konkurskostnad. Av 14 kap. 1 och 2 §§ följer att de konkurskostnader som inte kan tas ut ur boet skall ersättas av staten. I 14 kap. 1 § ges en uttömmande uppräkningslista av de kostnader som anses som konkurskostnader. I enlighet med vad vissa remissinstanser påpekat anser jag emellertid att nu ifrågakvarande kostnader inte bör betraktas som konkurskostnader. I mitt förslag behandlas därför dessa underhållsbelopp inte som konkurskostnader utan som konkursboets skuld (massaskuld). Underhåll kan således utgå endast om boet förslår till det.

3 kap. 6 § Tvister mellan förvaltaren och gälldenären eller annan i frågor som avses i 4 och 5 §§ skall prövas av tillsynsmyndigheten på ansökan av förvaltaren, en borgenär, gälldenären eller en underhållsberättigad. Myndigheten skall inhämta yttranden i den omfattning som behövs för prövningen. Myndighetens beslut gäller omedelbart, även om det överklagas. Beslutet skall efter ansökan ändras, om senare upplysta omständigheter eller ändrade förhållanden motiverar det.

Tillsynsmyndighetens beslut i ett ärende som avses i första stycket får överklagas av den vars rätt berörs av beslutet. I fråga om sådan besvärstalan tillämpas bestämmelserna i utsökningsbalken om besvär över utmätning av lön.

Paragrafen överensstämmer i sak med 3 kap. 5 § och 6 kap. 15 § KL-förslaget samt 27 § fjärde och femte styckena och 98 § andra meningen KL.

Utmätning vid konkurs

3 kap. 7 § Sedan beslut om konkurs har meddelats, får egendom som hör till konkursboet inte utmätas för fordran hos gälldenären. Om det ändå sker, är åtgärden utan verkan.

Utan hinder av konkurs får ändå egendom, i vilken panträtt för viss fordran gäller, utmätas för fordringen.

Paragrafen överensstämmer med 3 kap. 6 § KL-förslaget och 23 § KL.

3 kap. 8 § Har utmätning hos gälldenären skett innan beslut om konkurs meddelats, skall verkställigheten fortgå utan hinder av konkursen, om inte något annat följer av andra eller tredje stycket. Om utmätningssökanden inte hade panträtt och om den förmånsrätt som han har vunnit genom utmätningen skall gå åter, skall belopp, som enligt utsökningsbalken skulle ha betalats till utmätningssökanden eller annan borgenär som inte hade panträtt, i stället redovisas till förvaltaren. Prop. s. 211

Verkställigheten skall på begäran av förvaltaren uppskjutas, om det behövs för att borgenärens rätt skall kunna tas till vara eller om det finns några andra synnerliga skäl för det. Uppskov får begäras även av en borgenär vars rätt kan bero därav. Om en auktion är utsatt, skall konkursboet betala den kostnad som blir onyttig genom uppskovet.

Hade utmätningssökanden inte panträtt och skall den förmånsrätt som han har vunnit genom utmätningen gå åter, skall även utmätningen gå åter, om förvaltaren begär det innan egendomen har blivit såld.

Paragrafen överensstämmer med 3 kap. 7 § KL-förslaget och 24 § KL.

Rättegång vid konkurs m.m.

3 kap. 9 § Pågår en rättegång mellan gälldenären och någon annan om sådan egendom som hör till konkursboet, får konkursboet överta gälldenärens talan. Om boet, trots att det har underrättats om rättegången, inte övertar gälldenärens talan, skall egendomen anses inte tillhöra konkursboet. Egendomen får inte så länge konkursen pågår utmätas för en fordran som kan göras gällan-

de i konkursen. Om konkursboet övertar gäldenärens talan, tillämpas beträffande boets skyldighet att svara för rättegångskostnad vad som i rättegångsbalken föreskrivs om den till vilken överlåtelse har ägt rum enligt 13 kap. 7 § samma balk.

Förs talan mot gäldenären angående en fordran som kan göras gällande i konkursen, får konkursboet inträda i rättegången vid sidan av gäldenären.

Gäldenären skall underrätta domstolen om konkursen i de fall som avses i första och andra styckena. Domstolen skall lämna konkursboet meddelande om rättegången.

Paragrafen överensstämmer med 3 kap. 8 § KL-förslaget och 22 § KL.

3 kap. 10 § Anser förvaltaren att ett förlikningsanbud angående en osäker eller tvistig tillgång bör antas, får gäldenären själv med skyldighet att lämna redovisning till konkursboet utföra tvisten, om han ställer säkerhet för vad som bjuds genom förlikningen.

Paragrafen överensstämmer i allt väsentligt med 8 kap. 13 § KL-förslaget och 78 § KL.

Paragrafen är i gällande lag inplacerad i anslutning till 77 § KL vari indrivning av fordringar m.m. behandlas. Enligt min mening hör bestämmelsen sakligt sett mera samman med bestämmelserna i förevarande kapitel.

I 78 § KL sägs att förlikningsanbud får antas om förvaltaren finner budet fördelaktigt för boet. Det torde stå klart att det ligger inom förvaltarens befogenhet att själv bestämma om ett förlikningsanbud angående tvistig eller osäker tillgång skall antas. Han bör därvid givetvis se till vad som kan anses vara fördelaktigt för boet. Någon gång kan det i enlighet med 7 kap. 10 § mitt förslag föreligga skyldighet för förvaltaren att höra tillsynsmyndigheten och särskilt berörda borgenärer innan han godtar ett sådant anbud. Det är därför inte motiverat att behålla bestämmelsen att budet får antas om förvaltaren finner det fördelaktigt för boet.

Enligt 7 kap. 10 § är förvaltaren skyldig att i viktigare frågor höra även gäldenären, om det lämpligen kan ske. Den bestämmelsen bör, som *lagrådet* påpekar, ges den innebörden att förvaltaren skall höra gäldenären innan han antar ett förlikningsanbud, om det inte finns grundad anledning att anta att gäldenären inte vill göra bruk av sin rätt eller det föreligger svårigheter att få kontakt med gäldenären. Det finns emellertid ingen garanti för att gäldenären alltid får kännedom om förlikningen och faktiskt kan utnyttja den rättighet som tilläggs honom i denna paragraf.

Gäldenären är redovisningsskyldig gentemot konkursboet för vad han lyckas uppnå genom att själv utföra tvisten. Härav följer att gäldenären, i den mån han inte kan få ut kostnaderna av motparten, bör kunna få ersättning av konkursboet intill det belopp som motsvarar mervärdet av det som vunnits till boet. Träffar gäldenären en förlikning som är mer fördelaktig för boet än den förvaltaren kunde uppnå torde gäldenären också kunna få ersättning för sina kostnader intill det belopp som motsvarar mervärdet. Om däremot gäldenären förlorar tvisten synes det med hänsyn till syftet med bestämmelsen uteslutet att konkursboet skall svara för rättegångskostnader som uppkommit efter det att gäldenären övertagit talan. Att borgenären är redovisningsskyldig gentemot boet för vad han kan vinna bör, som *lagrådet* påpekar, framgå direkt av lagen.

4.1.4 4 kap. Återvinning till konkursbo

Återvinningsbestämmelserna har samlats i ett kapitel. Bestämmelserna motsvarar 28–40 c §§ KL och upptas i samma ordningsföljd som i KL. Kapitlet omfattar fyra avsnitt. Under rubriken Inledande bestämmelser (1–4 §§) upptas vissa undantag från återvinning samt definitioner m.m. (motsvarar 28–29 b §§ KL). I nästa avsnitt, Förutsättningar för återvinning, redovisas de olika fall där återvinning kan äga rum (5–13 §§, motsvarande 30–38 §§ KL). Under rubriken Verkan av återvinning (14–18 §§) avhandlas vad återvinning närmare innebär såvitt avser återbäringsskyldighet m.m. (motsvarar 39–40 a §§ KL). I det sista avsnittet, Talan om återvinning m.m. (19–21 §§) regleras processuella frågor. Där finns också en regel rörande bevakningsfrihet för den som med anledning av återvinning får en fordran i konkursen (motsvarar 40 b och 40 c § KL).

Den systematiska uppbyggnaden av kapitlet överensstämmer med KL-förslaget. KL:s återvinningsbestämmelser är i sak oförändrade i KL-förslaget, med ett undantag. Detta behandlas i specialmotiveringen till 5 §. De ändringar som skett i övrigt grundar sig på Eko-kommissionens betänkande (SOU 1983:60) Återvinning i konkurs.

Inledande bestämmelser

Prop.
s. 213

4 kap. 1 § Återvinning till konkursbo får på begäran av boet ske i enlighet med vad som anges i detta kapitel. Återvinning får dock inte ske av

1. betalning av skatt eller avgift som avses i 1 § lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m.m., om fordringen var förfallen till betalning,
2. betalning av eller förmånsrätt för underhållsbidrag enligt äktenskaps- eller föräldrabalken, om bidragsbeloppet var förfallet till betalning och den underhållsberättigade inte har gynnats på ett otillbörligt sätt.

Paragrafen överensstämmer i sak med 4 kap. 1 § KL-förslaget och 28 § KL.

Enligt den nuvarande lydelsen undantas från återvinningsbestämmelserna betalning av skatt eller allmän avgift som avses i 1 § lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m.m., om fordringen varit förfallen till betalning. Det i lagtexten använda uttrycket "skatt eller allmän avgift" är detsamma som kommer till användning i 11 § förmånsrättslagen (1970:979). Detta begrepp omfattar alla de fordringar på skatt, däribland tull, samt avgift som anges i 1971 års lag. Orden "allmän avgift" har ersatts med uttrycket "avgift".

Som angetts i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.2) har kommissionens förslag om att från återvinning undanta även den förmånsrätt som vunnits genom utmätning inte tagits upp i mitt förslag.

4 kap. 2 § Med fristdag avses dagen då ansökningen om gäldenärens försättande i konkurs kom in till tingsrätten.

Har god man förordnats enligt ackordslagen (1970:847) avses med fristdag i stället dagen för ansökningen om detta, såvida konkursansökningen har gjorts inom tre veckor från det att verkan av godmansförordnandet förföll eller, när förhandling om offentligt ackord har följt, ackordsfrågan avgjordes.

Har ett dödsbo avträtts till förvaltning av boutredningsman avses med fristdag dagen för ansökningen om detta, såvida boutredningsman har förordnats senare än tre månader före den dag som annars skulle anses som fristdag.

Paragrafen överensstämmer med 4 kap. 2 § KL-förslaget och 29 § KL.

Har flera borgenärer ansökt om gäldenärens försättande i konkurs är fristdagen att räkna från den dag då den första ansökningen kom in, oavsett om denna föranlett konkursbeslutet eller inte (2 kap. 21 §).

4 kap. 3 § Som närstående till gäldenären anses den som är gift med gäldenären eller är syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till gäldenären eller är besvägrad med honom i rätt upp- eller nedstigande led eller så att den ene är gift med den andres syskon samt den som på annat sätt står gäldenären personligen särskilt nära.

Som närstående till en näringsidkare eller en juridisk person anses vidare

Prop.
s. 214

1. den som har en väsentlig gemenskap med näringsidkaren eller den juridiska personen som är grundad på andelsrätt eller därmed jämförligt ekonomiskt intresse,
2. den som inte ensam men tillsammans med en närstående till honom har sådan gemenskap med näringsidkaren eller den juridiska personen som sägs under 1,
3. den som genom en ledande ställning har ett bestämmande inflytande över verksamhet som näringsidkaren eller den juridiska personen bedriver,
4. den som är närstående till någon som enligt 1–3 är närstående.

Paragrafen överensstämmer med 4 kap. 3 § KL-förslaget och 29 a § KL.

4 kap. 4 § Avhändelse av fast egendom anses inte ha ägt rum förrän lagfart har sökts.

Paragrafen överensstämmer med 4 kap. 4 § KL-förslaget och 29 b § KL.

Såsom *lagrådet* anfört inskränker sig den direkta betydelsen av paragrafen, åtminstone i det väsentliga, dels till bedömningen av återvinningsfristen, dels till bedömningen av frågan, om gäldenären vid avhändelsen var insolvent eller blev det ge-

nom denna. Mitt förslag innebär nu att temat för den motbevisning som återvinnings-svaranden i vissa fall kan prestera för att freda sig mot återvinning skall vid benefika transaktioner avse gäldenärens sufficiens i stället för hans solvens. Liksom lagrådet vill jag med anledning av detta påpeka att föreliggande lagrum måste anses tillämpligt också vid denna insufficiensbedömning. Gäller transaktionen fast egendom, blir alltså tidpunkten för lagfartsansökan att lägga till grund för prövningen av relationen mellan gäldenärens tillgångar och skulder.

Förutsättningar för återvinning

4 kap. 5 § En rättshandling, varigenom på ett otillbörligt sätt en viss borgenär har gynnats framför andra eller gäldenärens egendom har undandragits borgenärerna eller hans skulder har ökats, går åter, om gäldenären var eller genom förfarandet, ensamt eller i förening med annan omständighet, blev insolvent samt den andre kände till eller borde ha känt till gäldenärens insolvens och de omständigheter som gjorde rättshandlingen otillbörlig.

Närstående till gäldenären skall anses ha sådan kännedom som anges i första stycket, om det inte görs sannolikt att han varken hade eller borde ha haft sådan kännedom.

Om rättshandlingen ägde rum mer än fem år före fristdagen, går den åter endast när den har gällt någon närstående till gäldenären.

Paragrafens första och tredje stycken motsvarar 4 kap. 5 § KL-förslaget och 30 § KL. Det andra stycket, som saknar motsvarighet i såväl KL-förslaget som KL, motsvarar närmast kommissionens förslag.

Prop.
s. 215

Det i *första stycket* för närvarande använda uttrycket "var eller genom sitt förfarande blev insolvent" har vållat tvekan i rättstillämpningen. Uttrycket har nämligen uppfattats på det viset att paragrafen skulle åsyfta endast en sådan rättshandling som har företagits av konkursgäldenären och således inte en åtgärd som har företagits av någon annan, t. ex. en borgenär. Tveksamheten har uppstått till följd av en vid 1975 års reform under departementsbehandlingen gjord redaktionell ändring i lagberedningens lagförslag. Begreppet rättshandling har emellertid i tillämpningen getts en vid innebörd. Det har sålunda ansetts omfatta även ett förfarande från gäldenärens sida som närmast får karaktäriseras som passivitet. Orden "genom sitt förfarande" har därför, såsom också kommittén föreslagit, ersatts med orden "genom förfarandet". Med en sådan ändring vinnas att regelns syfte, nämligen att göra det möjligt att återvinna otillbörliga rättshandlingar vare sig gäldenären själv eller någon annan företagit rättshandlingen, kommer till klarare uttryck. Av samma skäl har, på *lagrådets* inrådan, andra och tredje styckena formulerats om.

Vid återvinning enligt denna bestämmelse är det tillräckligt att borgenärerna tillfogats indirekt skada, dvs. att skadan uppstått till följd av rättshandlingen i förening med andra omständigheter. Ett exempel härpå är att gäldenären strax före konkursen skaffar sig betydande penningbelopp genom försäljning av egendom och förbrukar pengarna eller på annat sätt undandrar borgenärerna dessa och därigenom kommer på obestånd. För att denna vidsträckt innebörd av paragrafen klart skall framgå har kommissionen i sitt förslag till lagtext i det första stycket gjort ett tillägg enligt vilket det räcker att "rättshandlingen bidrog till att han blev insolvent". I det till lagrådet remitterade förslaget anförde jag att det inte finns något behov av att förtydliga lagtexten på denna punkt och att jag, i likhet med flera remissinstanser, ansåg att det av kommissionen föreslagna tillägget skulle innebära en saklig ändring av bestämmelsen.

Lagrådet har ifrågasatt om inte ett förtydligande skulle vara lämpligt med tanke på att läget kan vara det att en sådan rättshandling som avses i paragrafen inte ensam varit orsak till insolvensen. Också andra åtgärder eller omständigheter kan ha varit medverkande. Återvinningsmöjlighet bör – i överensstämmelse med vad som får anses gälla för närvarande (prop. 1975:6 s. 209) – stå öppen även i sådana fall där samverkande orsaker till insolvensen föreligger och där alltså skadan för borgenärerna är indirekt. Detta bör enligt lagrådet komma till uttryck i lagtexten genom en påbyggnad på den aktuella paragrafens första mening.

Med anledning av lagrådets påpekande har jag stannat för att – i överensstäm- melse med vad lagrådet föreslagit – till orden "genom förfarandet" foga "ensamt eller i förening med annan omständighet".

Någon ändring i sak åsytas inte med detta förtydligande tillägg. För att ytterligare åskådliggöra innebörden av det indirekta skaderekvisitet kan erinras om ett i tidigare förarbeten anfört exempel (SOU 1970:75 s. 161, jfr prop. 1975:6 s. 209). Om en gäl- denär, innan han ger sig in på vågade spekulationer, ger bort sin egendom för att un- dandra sina borgenärer denna och därefter blir insolvent genom affärerna, kan åter- vinning av gåvan komma i fråga, om det hela hör så nära samman att det bör behand- las som en enhet. Självfallet måste kravet på kausalsammanhang mellan gälldenä-rens handlande och insolvensen upprätthållas.

Prop.
s. 216

Jag vill vidare påpeka att det inte finns någon egentlig tidsgräns för när den indirek- ta skadan måste inträda. Detta, i förening med det förhållandet att återvinningsfris- ten är så lång som fem år och att det om rättshandlingen gällt någon närstående inte finns någon sådan frist alls, innebär att utrymmet för återvinning enligt denna be- stämmelse inte i samma utsträckning som vid de objektiva återvinningsbestämmel- serna begränsas av tidsfaktorn. Detta kan ha sin betydelse bl.a. i fråga om skatte- skulder.

Det är främst den s.k. skattecykeln som har motiverat förlängningen av återvin- ningsfristerna från två till tre år i de återvinningsbestämmelser som avser transaktio- ner av benefik karaktär (avsnitt 2.5.6). Möjligheterna till återvinning enligt dessa ob- jektiva bestämmelser är emellertid beroende av att beskattningen verkligen sker i vanlig ordning, dvs. att skattedebiteringen grundar sig på ett beslut vid den årliga taxeringen. Vid eftertaxering däremot sker en förskjutning av beskattningen och skatteanspråket blir kanske fastställt först genom ett flera år senare meddelat beslut. I ett sådant fall kan möjligheten till återvinning med stöd av de objektiva återvinnings- reglerna vara utesluten. I stället kan återvinning enligt förevarande bestämmelse vara möjlig, förutsatt givetvis att det nödvändiga kausalsammanhanget föreligger. Att det kommit att förflyta lång tid innan skatteanspråket kommer i dagen och gör gäl- denären insolvent innebär alltså i sig inte något hinder för återvinning enligt denna bestämmelse.

Andra stycket är nytt. Bestämmelsen, vars lydelse har formulerats om efter för- slag av *lagrådet*, har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.3). Den in- nebär att den som enligt denna paragraf söker återvinning av en rättshandling som företagits gentemot närstående till gälldenären inte behöver visa att den närstående medkontrahenten var i ond tro i fråga om gälldenärens insolvens och de omständig- heter som gjorde rättshandlingen otillbörlig. Ond tro i dessa hänseenden skall i stället presumeras. Den närstående kan undgå återvinning om han gör sannolikt att han inte hade sådan kännedom.

Genom presumtionsbestämmelsen blir det den närstående, och inte den som sö- ker återvinning, som står risken för att frågan huruvida den närstående varit i ond tro blir outredd. Om ingen eller bristfällig utredning föreligger härom skall således pre- sumtionen för ond tro gälla. Är omständigheterna sådana att det är sannolikt att den närstående faktiskt var i god tro bryts å andra sidan presumtionen.

Vad som skall krävas för att presumtionen skall brytas får bedömas från fall till fall, varvid bl.a. transaktionens art och syfte och i vilken relation den närstående står till gälldenären har betydelse. Den närståendes faktiska möjligheter att i det enskilda fal- let visa sannolika skäl för sin goda tro måste också komma med i denna bedömning. Det är naturligtvis alltid svårt att bevisa att man inte kände till ett visst förhållande. Detta är skälet till att full bevisning om god tro inte kan krävas av den närstående. Sammantaget bör emellertid den nya presumtionsregeln öka återvinningsmöjlighe- terna gentemot närstående. Skulle tillämpningen av den nya bestämmelsen slå allt- för hårt i det enskilda fallet föreligger jämningsmöjligheter enligt 17 §.

Formuleringen av det *tredje stycket* överensstämmer med vad *lagrådet* föreslagit.

Prop.
s. 217

4 kap. 6 § En gåva går åter, om den har fullbordats senare än sex månader före fristdagen. En gåva som har fullbordats dessförinnan men senare än ett år eller, när den har skett till någon som är närstående till gäldenären, tre år före fristdagen går åter, om det inte visas att gäldenären efter gåvan hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

Första stycket gäller även köp, byte eller annat avtal, om det med hänsyn till missförhållandet mellan utfästelserna på ömse sidor är uppenbart, att avtalet delvis har egenskap av gåva.

Understöd och sedvanliga gåvor som inte stod i missförhållande till gäldenärens ekonomiska förhållanden är undantagna från återvinning enligt denna paragraf.

Paragrafen motsvarar 4 kap. 6 § KL-förslaget och 31 § KL.

I enlighet med kommissionens förslag har första stycket ändrats i två hänseenden i förhållande till såväl KL som KL-förslaget. Övriga stycken är oförändrade.

Den förlängda återvinningsfristen för närstående i första stycket har förlängts från två till tre år. Bakgrunden härtill har redovisats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.6). Har gåvan fullbordats tidigare än sex månader men senare än tre år före fristdagen skall gåvan således gå åter om inte den som anspråket riktas mot kan prestera viss motbevisning. Även temat för motbevisningen har ändrats. Enligt den nya lydelsen är temat i stället för gäldenärens solvens dennes sufficiens, dvs. att gäldenären efter gåvan hade kvar utmätningsbara tillgångar som uppenbart motsvarade hans skulder. Bakgrunden till denna ändring har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.4).

Om gäldenären är eller varit bokföringsskyldig är i första hand det räkenskapsmaterial som finns för den aktuella perioden av betydelse vid sufficiensbedömningen. Återvinningsvaranden kan också hänvisa till den med anledning av konkursen upprättade bouppteckningen. Ju längre tid tillbaka gåvan ligger, desto svårare är det naturligtvis att utgå från konkursbouppteckningen. Beaktas bör också att andra principer för t. ex. värdering av ett varulager kan vara motiverade vid tiden för gåvan än vid en värdering i konkursen. Återvinningsvaranden bör genom förvaltarens försorg beredas tillgång till allt det räkenskapsmaterial som övertagits av konkursförvaltaren vid konkursutbrottet.

Har givaren inte varit bokföringsskyldig torde man vara hänvisad till i första hand gäldenärens deklarationshandlingar, om sådana är tillgängliga för konkursförvaltaren. Vid värderingen i detta sammanhang skall dock inte de värderingsprinciper som ligger till grund för beskattningen tillämpas. I fråga om fast egendom skall man t. ex. utgå från marknadsvärdet.

Lagrådet har i anslutning härtill anfört bl. a. följande. Det nya bevis temat kan tänkas ge upphov till åtskilliga tillämpningssvårigheter. Dessa hänför sig bl. a. till frågorna om hur tillgångarna skall beräknas och vilka skuldposter som skall tillmätas relevans. Sufficiensbedömningen är – i motsats till en solvensbedömning – statisk och tar sikte på gäldenärens förmögenhetsställning vid tidpunkten för den aktuella transaktionen. Som riktlinjer för tillgångarnas värdering torde få gälla vad de kan väntas inbringa vid en realisation som vidtas vid lämplig tidpunkt (jfr SOU 1970:75 s. 60). Av detta följer att tillgångarna inte utan vidare kan åsättas de värden som upptogs eller rätteligen, enligt bokföringsrättsliga regler, skulle ha upptagits i gäldenärens balansräkning. Beträffande skuldsidan torde det följdriktiga vara att beakta sådana skulder som skulle ha kunnat göras gällande i en konkurs, beslutad omedelbart efter transaktionen i fråga, men endast dessa. Avgörande blir alltså, om en skuld skall anses ha "uppkommit" före transaktionen, och detta begrepp får här ges samma innebörd som i 100 § KL och 5 kap. 1 § i den föreslagna lagen.

Enligt *lagrådet* torde de närmare tillämpningsproblemen få lösas i rättstillämpningen. Departementschefen har, fortsätter *lagrådet*, i remissprotokollet (avsnitt 2.5.2) diskuterat vilka skulder, särskilt på skatte- och avgiftsområdet, som är av betydelse för tillämpning av det i återvinningsreglerna underförstådda nackdelsrekvisitet, med vilket det nu ifrågasvarande insufficiensrekvisitet har ett omedelbart samband; uttalandena görs dock utan anknytning till något positivt förslag till lagreglering. Uppkommande svårigheter mildras i någon mån av kravet att den utmätningsba-

ra egendomen *uppenbart* skall motsvara gäldenärens skulder för att medkontrahenten skall gå fri från återvinning.

Lagrådet har inte föreslagit någon ändring i paragrafen i förhållande till lagrådsremissen och även jag anser att förslaget bör vidhållas.

Om gäldenären visserligen var eller blev insufficient genom gåvan men därefter åter blivit sufficient för att sedan på nytt bli insufficient bör återvinningsvaranden, liksom tidigare, kunna undgå återvinning genom att visa att det inte rör sig om samma insufficiens (jämför prop. 1975:6 s. 144).

4 kap. 7 § Bodelning mellan gäldenären och hans make eller dennes dödsbo, vid vilken gäldenären har eftergett sin rätt i avsevärd mån eller avstått från egendom mot att en fordran mot honom har lagts ut på hans lott, går i motsvarande mån åter, om bodelningshandlingen har kommit in till rätten senare än tre år före fristdagen och det inte visas att gäldenären efter bodelningen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

Paragrafen motsvaras av 4 kap. 7 § KL-förslaget och 32 § KL. I enlighet med kommissionens förslag har återvinningsfristen förlängts från två till tre år. Denna ändring har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.6).

Jag vill nämna att frågor om återvinning av bodelning även tas upp i lagrådsremissen den 4 december 1986 om följdlagstiftning till äktenskapsbalken m.m.

4 kap. 8 § Betalning av lön, arvode eller pension, som har skett senare än sex månader före fristdagen och som uppenbart översteg vad som kunde anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt, går åter till belopp motsvarande överskottet.

Prop.
s. 219

Har betalningen skett dessförinnan men senare än ett år eller, när den skett till någon som är närstående till gäldenären, tre år före fristdagen, går den åter i motsvarande mån, om det inte visas att gäldenären efter betalningen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

Paragrafen motsvarar 4 kap. 8 § KL-förslaget och 33 § KL. Den har på grundval av kommissionens förslag ändrats i flera hänseenden.

Bestämmelserna i 33 § KL är för närvarande tillämpliga endast i förhållande till närstående till gäldenären. Bestämmelserna har nu som huvudregel gjorts generellt tillämpliga. Denna fråga har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.5).

Förutsättningen för återvinning är att sökanden kan visa att lön m.m. utgått till återvinningsvaranden med ett uppenbart oskäligt belopp med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt. Utvidgningen till andra anställda än närstående torde, som framhållits i den allmänna motiveringen, få praktisk betydelse när den anställda utan att vara formellt närstående kan sågas stå gäldenären nära, t.ex. på grund av sitt inflytande i företaget. Någon förutsättning för bestämmelsens tillämplighet är detta dock inte. Liksom tidigare är det fråga om att göra en totalbedömning av förhållandena vid tiden för intjänandet av förmånen. Vad som under förarbetena till 33 § KL uttalades härom har alltjämt giltighet (prop. 1975:6 s. 217). Således kan arbetsinsatsen i det särskilda fallet ha varit så kvalificerad att en hög lön varit motiverad, såsom när en särskilt skicklig kraft knutits till ett sviktande företag för att söka rädda det.

Temat för den motbevisning som återvinningsvaranden har att prestera för att undgå återvinning vid den förlängda återvinningsfristen har ändrats till att avse gäldenärens sufficiens i stället för dennes solvens. I denna fråga hänvisas till vad som anförts i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.4) och vid 6 §. I enlighet med vad som gäller för övriga återvinningsbestämmelser av benefik karaktär, har en förlängd frist om ett år med möjlighet till motbevisning införts för en återvinningsvarande som inte är närstående till gäldenären. Den förlängda fristen för närstående till gäldenären har förlängts från två till tre år. I denna del hänvisas till vad som anförts i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.6).

4 kap. 9 § Överföring av medel till pensionsstiftelse, som har skett senare än sex månader före fristdagen och som har medfört att stiftelsen fått överskott på kapitalet, går åter till belopp motsvarande överskottet. Har överföringen skett dessförinnan men senare än ett år eller, när åtgär-

den väsentligen har gynnat gäldenären eller närstående till honom, tre år före fristdagen, går den åter i motsvarande mån, om det inte visas att gäldenären efter överföringen hade kvar utmättningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

Prop.
s. 220

Överföring till pensionsstiftelse i annat fall än som sägs i första stycket går åter, om överföringen har skett senare än tre månader före fristdagen. Har överföringen väsentligen gynnat gäldenären eller närstående till honom går den också åter, om åtgärden har skett dessförinnan men senare än två år före fristdagen och det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Överföring av medel till personalstiftelse går åter, om överföringen har skett senare än sex månader före fristdagen. Har överföringen skett dessförinnan men senare än ett år eller, när åtgärden väsentligen har gynnat gäldenären eller närstående till honom, tre år före fristdagen, går den åter, om det inte visas att gäldenären efter överföringen hade kvar utmättningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

Om rätt att i särskilda fall återkräva försäkringspremier m.m. finns det föreskrifter i 117 § lagen (1927:77) om försäkringsavtal.

Paragrafen motsvarar 4 kap. 9 § KL-förslaget och 34 § KL.

I första stycket regleras överföring till pensionsstiftelse som medfört att stiftelsen fått överskott. Enligt 15 § lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m. föreligger överskott på stiftelsens kapital när tillgångarna överstiger skulderna. Överskottsfallen är att betrakta som benefika överföringar och bestämmelsen är därför utformad efter vad som gäller för gåva. Överföring till personalstiftelse, som regleras i tredje stycket, jämsställs över lag med överskottsfallen.

I andra stycket regleras andra överföringar till pensionsstiftelser än sådana som avses i första stycket, dvs. överföringar utan att överskott uppkommit. Denna bestämmelse är utformad efter mönster av återvinningsbestämmelserna om förtida betalning och säkerställelse i efterhand.

I första och tredje styckena, som avser överföringar av närmast benefik karaktär, har temat för motbevisningen ändrats från att avse gäldenärens solvens till att avse dennes sufficiens. I denna del hänvisas till vad som anförts i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.4) och vid 6 §. Vidare har återvinningsfristen i förhållande till närstående förlängts från två till tre år. Även här hänvisas till den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.6). Andra stycket är oförändrat såväl i fråga om temat för motbevisningen som i fråga om återvinningsfristernas längd.

4 kap. 10 § Betalning av en skuld, som har skett senare än tre månader före fristdagen och som har gjorts med annat än sedvanliga betalningsmedel, i förtid eller med belopp som avsevärt har försämrat gäldenärens ekonomiska ställning, går åter, om den inte med hänsyn till omständigheterna ändå kan anses som ordinär. Har betalningen skett till någon som är närstående till gäldenären dessförinnan men senare än två år före fristdagen, går den åter, om det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Prop.
s. 221

Vad som i första stycket sägs om återvinning av betalning tillämpas också när kvittning har skett, om borgenären enligt 5 kap. 15 eller 16 § inte hade varit berättigad att kvitta i konkursen.

Paragrafen överensstämmer i sak med 4 kap. 10 § KL-förslaget och 35 § KL. Såsom framgått av den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.2) har något ändringsbehov inte ansetts föreligga beträffande dessa bestämmelser.

4 kap. 11 § Betalning för en växel eller en check går åter i de fall som avses i 10 § endast i den mån den som mottog betalningen hade kunnat vägra att göra det utan att förlora växel- eller checkrätt mot någon annan hos vilken han kunde erhålla täckning.

Om återvinning av en betalning är utesluten till följd av vad som sägs i första stycket, är den som skulle ha burit den slutliga förlusten om betalningen hade utelämnats skyldig att utge ersättning under samma förutsättningar som hade gällt för återvinning, om betalningen hade skett till honom som borgenär.

4 kap. 12 § Säkerhet som gäldenären har överlämnat senare än tre månader före fristdagen går åter, om den inte var betingad vid skuldens tillkomst eller inte har överlämnats utan dröjsmål efter skuldens tillkomst. Har säkerheten överlämnats till någon som är närstående till gäldenären dessförinnan men senare än två år före fristdagen, går den åter under angivna förutsättningar, om det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Med överlämnande av säkerhet jämställs annan åtgärd av gäldenären eller borgenären som är avsedd att trygga borgenärens rätt.

När säkerheten förutsätter inskrivning, skall dröjsmål som sägs i första stycket anses föreligga om ansökan har gjorts senare än på den inskrivningsdag som inträffar näst efter två veckor från skuldens tillkomst.

4 kap. 13 § Förmånsrätt eller betalning som en borgenär har vunnit genom utmätning går åter, om förmånsrätten har inträtt senare än tre månader före fristdagen. Har utmätningen skett till förmån för någon som är närstående till gäldenären, går förmånsrätten eller betalningen också åter, om förmånsrätten har inträtt dessförinnan men senare än två år före fristdagen och det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Förmånsrätt på grund av betalningssäkring går åter, om förmånsrätten har inträtt senare än tre månader före fristdagen.

Paragraferna 11–13 överensstämmer i sak med 4 kap. 11–13 §§ KLförslaget och 36–38 §§ KL. Jag vill fästa uppmärksamheten på ett uttalande av en av lagrådets ledamöter i anslutning till 11 §, ett uttalande som jag för egen del inte har någon erinran mot.

Verkan av återvinning

4 kap. 14 § Vid återvinning skall den egendom som gäldenären har utgett återbäras till konkursboet.

Den som har lämnat gäldenären något vederlag för egendomen har rätt att återfå vad han har utgett. Detta gäller dock inte ett sådant vederlag som inte har kommit boet till godo, om den som lämnade vederlaget hade eller borde ha haft kännedom om att gäldenärens avsikt var att undanhålla borgenärerna detta.

Finns den egendom som skall återbäras enligt första eller andra stycket inte i behåll, skall ersättning för dess värde utges. Är återbäring av viss egendom förenad med särskild olägenhet för den förpliktade, kan det medges honom att utge ersättning i egendomens ställe.

4 kap. 15 § Den som är skyldig att återbära egendom skall även utge den avkastning som belöper på tiden efter det att återvinning påkallades. Utgörs egendomen av ett penningbelopp eller skall ersättning utges för egendomens värde, utgår ränta enligt 5 § räntelagen (1975:635) till och med den dag då skyldighet att återbära beloppet eller utge ersättningen inträder och enligt 6 § räntelagen för tiden därefter.

Skall någon återbära egendom vid återvinning enligt 5 §, kan han förklaras skyldig att utge även avkastning som belöper på tiden från det att han mottog egendomen till dess att återvinning påkallades. Ränta för sådan tid beräknas enligt 5 § räntelagen.

Den som har lagt ned nödvändig eller nyttig kostnad på egendom som återbärs har rätt till ersättning för denna, om det inte finns särskilda skäl mot det.

Återvinns en säkerhet som grundas på inteckning, skall inteckningshandlingen återställas eller, om den behövs som bevis för fordringen, tillhandahållas för utbyte eller dödning av inteckningen. Kan det inte ske, skall ersättning utges.

4 kap. 16 § Har tredje man ställt egendom som säkerhet för en förpliktelse av gäldenären och återfått säkerheten sedan gäldenären har fullgjort förpliktelsen, är den som har återställt säkerheten inte skyldig att vid återvinning återbära mer än vad som överstiger säkerhetens värde, om han inte kan återfå denna och inte heller, när han återställde säkerheten, kände till eller borde ha känt till gäldenärens insolvens.

Tredje man är skyldig att till borgenären eller, om konkursboet begär det, direkt till boet på nytt utge säkerheten eller ersätta dess värde under samma förutsättningar som skulle ha gällt för återvinning av fullgörelsen, om den i stället hade skett till honom.

Första och andra styckena tillämpas också när tredje man har ingått borgen för gäldenärens förpliktelse och gäldenären har fullgjort förpliktelsen.

4 kap. 17 § Skyldighet för någon annan än konkursboet att enligt 14, 15 eller 16 § utge egendom eller ersättning, återställa eller tillhandahålla en inteckningshandling eller på nytt ställa säkerhet eller borgen kan jämkas, om det finns synnerliga skäl.

4 kap. 18 § Om egendom som kan återvinnas har överlåtit till annan, har konkursboet samma rätt till återvinning mot denne, om han kände till eller borde ha känt till de omständigheter som grundar denna rätt.

Paragraferna 14–18 överensstämmer i sak med 4 kap. 14–18 §§ KLförslaget och 39–40 a §§ KL.

Prop.
s. 222

Prop.
s. 223

*Talan om återvinning m.m.***4 kap. 19 §** Förvaltaren får påkalla återvinning

1. genom att väcka talan vid allmän domstol,
2. genom att göra anmärkning mot bevakning eller i samband med utdelningsförfarandet bestrida yrkande i annan ordning om betalnings- eller förmånsrätt i konkursen eller
3. genom att göra invändning mot annat yrkande som i rättegång framställs mot konkursboet.

Om förvaltaren inte vill påkalla återvinning och inte heller ingår förlikning i saken, får en borgenär påkalla återvinning genom att väcka talan vid allmän domstol.

För återgång av förmånsrätt som har vunnits genom utmätning eller genom betalningssäkring behövs inte någon särskild åtgärd.

4 kap. 20 § Talan vid allmän domstol om återvinning får väckas inom ett år från dagen för konkursbeslutet. Talan får även väckas inom sex månader från det att anledning därtill blev känd för konkursboet. Har gäldenären avhänt sig fast egendom eller är det fråga om återgång av en bodelning, får talan även väckas inom sex månader från den dag då lagfart söktes eller bodelningshandlingens gavs in till rätten.

En borgenär som för talan svarar för rättegångskostnaden men har rätt att få ersättning för denna av boet, i den mån kostnaden täcks av vad som har kommit boet till godo genom rättegången.

Paragraferna motsvarar 4 kap. 19 § KL-förslaget och 40 b § KL. Motsvarande bestämmelser var i det till lagrådet remitterade lagförslaget upptagna i en paragraf (4 kap. 19 §).

Lagrådet har i anslutning till dessa paragrafer anfört följande.

”Genom en lagändring år 1975 infördes möjlighet för konkursförvaltaren att påkalla återvinning – förutom genom att väcka talan vid domstol – genom att göra anmärkning mot bevakning eller invändning mot annat yrkande som framställs mot konkursboet. Nyheten innebar att en invändning grundad på ett återvinningsanspråk mot betalningsrätt eller förmånsrätt kunde prövas utan extra omgång vid konkursdomstolen tillsammans med andra anmärkningar mot en bevakad fordran.

De återgivna reglerna har oförändrade förts över till 4 kap. 19 § i förslaget till ny konkurslag. När detta förslag förverkligas kommer emellertid bevakningsförfarande att anordnas endast mera undantagsvis. Den till anmärkning mot bevakning alternativa utvägen att rikta invändning mot ett yrkande gentemot konkursboet torde stå öppen endast i fråga om talan som i rättegång förs mot boet, t.ex. vid vindikationstalan (se SOU 1970:75 s. 179). Följden skulle bli att en konkursförvaltare, som på återvinningsgrund vill bestrida ett yrkande om utdelning i konkurs, i flertalet fall vore hänvisad till att väcka talan i tvistemål mot borgenären, kanske vid en annan domstol än konkursdomstolen. Det kunde rentav inträffa att de stipulerade fristerna för återvinningstalan hade löpt ut, när förvaltaren skulle ta ställning till en fordran som uttryckligen åberopades först på ett sent stadium av konkursen.

Med hänsyn till det anförda vill lagrådet ifrågasätta om inte lämpligen en fordran som i konkurs kan göras gällande utan bevakning bör få mötas med återvinningsanspråk inom ramen för utdelningsförfarandet, utan att frågan dessförinnan har prövats i tvistemål. Inom denna ram kan ett yrkande om att rätt till återvinning föreligger prövas av domstol, i första instans konkursdomstolen.

En avigsida med en sådan ordning är att frågan om återvinning kan komma att hållas svävande under lång tid, till förfång för den berörde borgenären. Det bör nämligen knappast komma i fråga att ange någon tidsgräns inom vilken återvinningsinvändningen måste framställas. Betänkligheterna försvagas emellertid av att anspråket i det aktuella läget är ett rent försvarsmedel mot utdelningsyrkandet och i princip inte kan leda till annat än att detta yrkande helt eller delvis ogillas (jfr Walin, Materiell konkursrätt, 1980, s. 206). Det kan för övrigt förutsättas att förvaltaren i alla viktigare fall under hand snarast un-

derrättar borgenären om sin inställning och söker träffa uppgörelse med denne.

Om den ifrågasatta ordningen genomförs, bör enligt lagrådet för överskådlighetens skull de sätt på vilka förvaltaren kan påkalla återvinning anges i tre punkter i ett första stycke av 19 §. Andra och tredje meningarna i paragrafens första stycke enligt departementsförslaget bör som följd härav brytas ut till två stycken i paragrafen. De tidigare andra och tredje styckena bildar lämpligen en särskild paragraf, 20 §. Detta medför en förskjutning av kapitlets sista paragraf, som blir 21 §.”

Som kommentar till den föreslagna 19 § tillägger lagrådet följande. Att återvinning påkallas har liksom enligt gällande rätt en formell innebörd (se t.ex. uttryckets användning i 4 kap. 15 § i förslaget). Den nya möjligheten enligt punkt 2 att återropa återvinningskäl är därför knuten till den särskilda procedur som utdelningsförfarandet utgör (se härom 11 kap. i förslaget). Återvinning ”påkallas” alltså inte genom att förvaltaren före utdelningsstadiet, under hand, hos borgenären gör gällande att en fordran eller en förmånsrätt är återvinningsbar. Sådant påkallande kan däremot göras genom att förvaltaren i sitt utdelningsförslag underkänner en återropad fordran eller förmånsrätt för fordran. Det kan vidare inträffa att ändringsyrkanden från en borgenärs sida hos rätten med anledning av det upprättade förslaget i sin tur ger förvaltaren anledning att återropa att återvinningsrätt föreligger. Också härigenom har återvinning ”påkallats”. I båda fallen kan enligt lagrådet frågan, huruvida återvinningspåståendet är berättigat, komma under rättens prövning, eventuellt vid en förhandling. På motsvarande sätt kan återvinning påkallas när efterutdelning skall äga rum och alltså efter det att konkursen har avslutats. Naturligtvis är förvaltaren oförhindrad att på ett tidigare stadium, inom uppställda frister, väcka talan om återvinning i vanligt tvistemål. Lagrådet framhåller att den nya kanalen för att föra fram återvinningsanspråk inte kan utnyttjas till att angripa en fordran som omfattas av ett bevakningsförfarande.

Prop.
s. 225

För egen del ansluter jag mig till vad lagrådet sålunda har anfört och godtar den av lagrådet föreslagna utformningen av 19 och 20 §§.

I 20 § första stycket har i enlighet med kommissionens förslag gjorts två sakliga ändringar. Dessa har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.7). Den primära talefristen är densamma som enligt gällande rätt, ett år. En nyhet är att tiden skall räknas från dagen för konkursbeslutet i stället för från fristdagen.

Vid sidan av den primära talefristen finns en särskild frist som räknas från det att anledning till återvinning blev känd för konkursboet. Dessutom finns en specialregel beträffande avhändelse av fast egendom eller återgång av bodelning. I dessa fall börjar fristen löpa då lagfart söktes resp. bodelningshandlingen gavs in till rätten. Fristen har i båda fallen förlängts från tre till sex månader.

Av 9 kap. 12 § första stycket andra meningen framgår att i fall då bevakningsförfarande har ägt rum talan om återvinning får föras även om någon anmärkning mot en bevakad fordran eller förmånsrätt inte har framställts.

4 kap. 21 § Den som med anledning av återvinning får en fordran i konkursen behöver inte bevakas fordringen. Om utdelning har ägt rum, är han vid återbäring till boet berättigad att avräkna vad som borde ha tillkommit honom som utdelning enligt tidigare utdelningsförslag, om fordringen då hade varit känd. Vid senare utdelning skall utdelning beräknas för vad som kan återstå av en sådan fordran.

Paragrafen motsvarar närmast 4 kap. 20 § KL-förslaget och 40 c § KL.

Förevarande paragraf motsvarar i sak vad som nu gäller enligt 40 c § KL men har anpassats till det enhetliga förfarandet.

Lagrådet har med anledning av paragrafens lydelse enligt det remitterade förslaget (där 20 §) ifrågasatt behovet av att i paragrafen inbegripa även bevakningsfria konkurser och förordat en formulering som ansluter nära till gällande rätt.

Prop.
s. 226

För egen del vill jag framhålla att den som med anledning av återvinning får en fordran aldrig behöver bevaka denna fordran för att komma i fråga för utdelning. Om något utdelningsförslag ännu inte har upprättats, skall förvaltaren, även om bevakningsförfarande har ägt rum, beakta fordringen när han upprättar utdelningsförslaget. Om utdelningsförslag redan har upprättats, får återvinningssvaret vid återbäring till boet avräkna vad som hade bort tillkomma honom som utdelning för fordringen, om den hade varit känd när förslaget upprättades. I den situationen kan den fordringen inte materiellt prövas i konkursförandet. Lagrådets förslag har emellertid medfört en viss jämkning av lagtexten.

4.1.5 5 kap. Fordringar i konkurs

I förevarande kapitel har i överensstämmelse med KL-förslaget samlats de s.k. materiella konkursregler som rör rätten till utdelning i konkurs. Härigenom bryts i viss mån den kronologiska framställningsmetoden, men genom att regleringen samlats på detta sätt ökar åskådligheten.

Remissinstanserna har inte haft något att erinra mot själva utformningen av 5 kap. KL-förslaget. Den föreslagna utformningen har också lagts till grund för mitt förslag. I syfte att öka åskådligheten föreslår jag en ny rubrik före 13 §. Denna och nästföljande paragraf behandlar värderingen av vissa särskilda fordringar.

De flesta av kapitlets bestämmelser omarbetades i samband med 1975 års konkursreform. Här föreslås endast ett fåtal sakliga nyheter. En sådan är att den nuvarande begränsningen i 100 a § KL av rätten för närstående att göra gällande lönefordringar m.m. som är oskäliga med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt utvidgas till att omfatta även andra än närstående. Förslaget i den delen grundar sig på Eko-kommissionens betänkande. Vidare föreslås i enlighet med KL-förslaget vissa nya regler för beräkning av ränta på konkursfordringar samt för värdering av fordringar i utländsk valuta. Dessa förslag har under remissbehandlingen allmänt lämnats utan erinran.

I 196 § KL sägs sammanfattningsvis att en borgenär inte äger rätt till betalning för en konkursfordran enligt det högre belopp som har bestämts för det fall att betalning inte erläggs inom viss tid, dvs. i praktiken när kassarabatt lämnas vid snabb betalning. Undantag görs om den aktuella kassarabatten är fem procent eller lägre. För att regeln skall tillämpas krävs att anmärkning framställs mot bevakningen. Bestämelsen, som införlivades med konkurslagstiftningen redan år 1884, har till syfte att förhindra att en säljare betingar sig en oskäligt hög fordran att bevaka i köparens konkurs. Kommittén har föreslagit att bestämmelsen slopas eftersom de missförhållanden som den avser att stävja inte torde ha någon motsvarighet i nutida affärsliv. Förslaget har lämnats utan erinran av remissinstanserna och bestämmelsen i fråga har inte heller tagits upp i mitt förslag.

I den allmänna motiveringen (avsnitt 2.7.3) har jag föreslagit att reglerna om interimsutdelning slopas. En följd härav är att även begreppet slututdelning kan utmönstras ur konkurslagen. Med begreppet utdelning avses därför i mitt förslag den utdelning som sker i konkursens slutskede och som i dag benämns slututdelning. Om efterutdelning avses, används den benämningen. Detta har föranlett vissa ändringar av formell natur i förevarande kapitel.

Prop.
s. 227

I 5 kap. 11 § fjärde stycket KL-förslaget finns en bestämmelse som tar sikte på det fallet att utdelning eller efterutdelning sker formlost, dvs. utan att utdelningsförslag dessförinnan har upprättats. Den ifrågakvarande bestämmelsen anger att räntan vid formlös utdelning skall beräknas till dagen då förvaltaren anmäler att utbetalning har ägt rum i stället för som vid vanlig utdelning till dagen för upprättande av utdelningsförslaget. Som framgår av den allmänna motiveringen (avsnitt 2.7.1) anser jag att kommitténs förslag om ett formlost utdelningsförfarande inte bör genomföras. Mitt förslag innehåller en viss motsvarighet så till vida att om en konkurs avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar, eventuellt kvarvarande medel får överlämnas till bäst berättigad borgenär i stället för som nu till gäldenären. I den situationen bör räntan

beräknas till utbetalningsdagen. Jag får här hänvisa till vad som anförs i anslutning till 11 §. Någon motsvarighet till 5 kap. 11 § fjärde stycket KL-förslaget återfinns således inte i mitt förslag.

Som nämnts ändrades det stora flertalet bestämmelser i detta kapitel år 1975 (prop. 1975:6). Kommentarererna i anslutning till bestämmelserna har därför här inskränkts till i stort sett endast hänvisningar till KL-förslaget och KL.

Fordringar som kan göras gällande

5 kap. 1 § I konkurs får endast en fordran som har uppkommit innan konkursbeslutet meddelades göras gällande, om inte något annat följer av 3 kap. 2 §.

En fordran får göras gällande i konkurs även om den är beroende av villkor eller inte är förfallen till betalning.

Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 1 § KL-förslaget och 100 § första och andra styckena KL.

Hänvisningen i 100 § första stycket KL till "annan bestämmelse" har ersatts av bestämmelsen i 1 kap. 6 §. Av den följer att särbestämmelser också i fortsättningen tar över konkurslagen.

5 kap. 2 § I konkurs får inte fordran på lön, arvode eller pension göras gällande i den mån fordringen uppenbart överstiger vad som kan anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt.

Den som enligt 4 kap. 3 § skall anses som närstående till gäldenären får inte göra gällande sådan fordran i vidare mån än som kan anses skäligt med hänsyn till vad som angetts i första stycket och inte i något fall för längre tid tillbaka än ett år innan konkursansökningen kom in till tingsrätten.

Första stycket är nytt och motsvaras i sak närmast av Eko-kommissionens förslag medan andra stycket motsvaras av 5 kap. 2 § KL-förslaget och 100 a § KL.

Paragrafen begränsar betalningsrätten i konkurs för fordringar på lön, arvode eller pension. Den gäller för närvarande endast närståendes anspråk men har nu, genom den nya regleringen i första stycket, gjorts generell. Ändringen har vidtagits som en följd av ändringen i 4 kap. 8 § om återvinning av löneutbetalningar m.m. (se vid den paragrafen och vid avsnitt 2.5.5 i den allmänna motiveringen). Viss skillnad föreligger dock alltså mellan löneanspråk m.m. från närstående och sådana anspråk från andra än närstående. I fråga om annan än närstående är bestämmelsen tillämplig endast i den mån anspråket är uppenbart oskäligt medan det i fråga om anspråk från närstående är tillräckligt att det är oskäligt. Det är vidare endast i fråga om anspråk från närstående som en tidsbegränsning finns.

Regleringen i första stycket avser anspråk från annan än närstående till gäldenären. I kravet på att anspråket skall vara uppenbart oskäligt ligger att förvaltaren inte skall behöva granska samtliga löneanspråk i konkursen utan att granskningen kan koncentreras till dem som är mer iögonfallande. Avgörandet av frågan om anspråket är uppenbart oskäligt skall, liksom enligt 4 kap. 8 §, grundas på en helhetsbedömning. Som framgått av den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.5) ankommer det på förvaltaren att visa att anspråket är uppenbart oskäligt.

Andra stycket motsvaras i sak helt av 100 a § KL.

5 kap. 3 § En fordran på pension får i konkurs inte göras gällande till den del den betalas av en pensionsstiftelse.

Paragrafen överensstämmer med 5 kap. 3 § KL-förslaget och 100 § tredje stycket KL.

Fordringar med solidariskt betalningsansvar

5 kap. 4 § Har flera utfäst eller på något annat sätt ådragit sig solidariskt betalningsansvar och är skulden delvis betald, skall utdelning för borgenärens återstående fordran i en solidariskt ansvarig gäldenärs konkurs beräknas på fordringens belopp utan avdrag för avbetalning som en medgäldenär har gjort,

1. om avbetalningen har skett genom ackord, konkurs eller annan fördelning av en insolvent medgäldenärs bo,
2. om den har skett senare än tre månader före den i 4 kap. 2 § angivna fristdagen eller
3. om och i den mån avbetalningen har medfört rätt för medgäldenären att söka tillbaka beloppet av konkursgäldenären (regressrätt).

Prop.
s. 228

Har konkursgäldenären infriat en medgäldenärs regressfordran och äger återvinning därav intet rum, skall dock avdrag göras.

Om utdelningen överstiger borgenärens återstående fordran, skall överskottet fördelas enligt vad som följer av gäldenärernas inbördes ansvarighet för fordringen.

Prop.
s. 229

Hur utdelning för en fordran hos ett handelsbolag beräknas i en bolagsmans konkurs är föreskrivet i 2 kap. 20 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 4 § KL-förslaget och 133 § KL. Det första stycket har i mitt förslag redigerats om i syfte att göra det mer lättillgängligt.

5 kap. 5 § När avbetalning har skett på en fordran för vilken flera är solidariskt ansvariga och utdelning till borgenären enligt 4 § skall beräknas på ett högre belopp än den återstående fordringen, skall utdelningen beräknas gemensamt för borgenären och en medgäldenär som har en regressfordran. Borgenären har företräde till betalning framför medgäldenären. Om flera medgäldenärer har rätt till betalning av det som återstår sedan borgenären har fått sitt, skall överskottet fördelas mellan dem enligt vad som följer av gäldenärernas inbördes ansvarighet för fordringen.

Första stycket gäller i tillämpliga delar även när en medgäldenär gör gällande en regressfordran med anledning av vad han senare kan komma att betala utöver vad som bör belöpa på honom.

Paragrafen överensstämmer med 5 kap. 5 § KL-förslaget och 134 § KL.

I förhållande till KL har i första stycket gjorts den redaktionella ändringen att hänvisningen till tredje stycket i föregående paragraf ersatts med den regel som hänvisningen syftade på.

5 kap. 6 § Om en borgenär uppbär utdelning i fall då konkursgäldenären har ställt säkerhet i sin egendom för en regressfordran som en solidariskt ansvarig medgäldenär kan få mot honom, minskas medgäldenärens rätt att utnyttja säkerheten med utdelningens belopp, i den mån utdelningen har beräknats på belopp som svarar mot säkerhetens värde.

Första stycket tillämpas också när konkursgäldenären har en fordran hos medgäldenären som denne hade kunnat använda till kvittning.

Paragrafen överensstämmer med 5 kap. 6 § KL-förslaget och 134 a § KL.

5 kap. 7 § Om en solidariskt ansvarig medgäldenär har betalt skulden senare än tre månader före den i 4 kap. 2 § angivna fristdagen, skall utdelning för den regressfordran som han därigenom har fått beräknas på samma belopp som skulle ha tillämpats i fråga om utdelning till borgenären om skulden inte hade betalats. Har någon annan solidariskt ansvarig medgäldenär en regressfordran med anledning av en tidigare avbetalning, skall dock utdelningen fördelas mellan medgäldenärerna enligt vad som följer av gäldenärernas inbördes ansvarighet för fordringen.

Prop.
s. 230

Paragrafen överensstämmer med 5 kap. 7 § KL-förslaget och 134 b § KL. Hänvisningen till 4 § tredje stycket har även i denna paragraf ersatts med den regel som återfinns i det nämnda lagrummet.

5 kap. 8 § Om en solidariskt ansvarig gäldenär har försatts i konkurs och om den konkursen inte har avslutats innan en medgäldenär försätts i konkurs, har den förres konkursbo rätt till andel i överskott enligt 4 § tredje stycket även om regressfordringen inte har bevakats i medgäldenärens konkurs.

Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 8 § KL-förslaget och 134 c § KL.

Innebörden av bestämmelsen är att en gäldenärs konkursbo är befriat från skyldigheten att bevaka en regressfordran i en medgäldenärs konkurs i den mån det vid utdelning till borgenären uppstår överskott som skall komma det förra konkursboet till del. Bestämmelsen är naturligen tillämplig endast i konkurser vari bevakningsförfarande äger rum.

Det finns anledning att i anslutning till denna paragraf erinra om den dåvarande departementschefens uttalande i prop. 1976:5 (s. 283) att reglerna om fordringar med solidariskt betalningsansvar bör betraktas som utdelningsregler vilka skall tillämpas ex officio. Av detta följer bl. a. att en borgenär som anser att utdelning bör beräknas för honom på ett högre belopp än skuldbeloppet enligt reglerna i 4–8 §§ inte behöver ange detta när han gör sin fordran gällande. Borgenären behöver alltså bara göra gällande det faktiska skuldbeloppet.

5 kap. 9 § Vad som sägs i 4–8 §§ om solidariskt betalningsansvar tillämpas också i de fall där borgenären har fått pant eller annan säkerhet i tredje mans egendom.

Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 9 § KL-förslaget och 135 § KL.

Vissa fordringar som är beroende av villkor

5 kap. 10 § Är en fordran beroende av ett villkor som innebär att borgenären inte har rätt att utfå fordringsbeloppet om inte viss omständighet inträffar, skall utdelning för fordringen inte beräknas i ett utdelningsförslag, om det saknas anledning att anta att villkoret kommer att uppfyllas.

Paragrafen motsvaras av 5 kap. 10 § KL-förslaget och 136 § KL. Den behandlar s.k. suspensivt villkorade fordringar. Paragrafen har som följd av att institutet interimsutdelning slopats i mitt förslag kunnat förenklas avsevärt.

Enligt 100 § andra stycket KL, som motsvaras av 1 § andra stycket i förevarande kapitel, får en fordran göras gällande i konkurs – genom bevakning eller på annat sätt – trots att borgenärens rätt till betalning är beroende av att en viss omständighet inträffar. Vid utdelning som sker före slututdelningen, s.k. interimsutdelning, skall enligt 136 § KL utdelning beräknas för fordringen. Borgenären får däremot enligt 141 § andra stycket inte lyfta beloppet innan villkoret har uppfyllts. I förslaget till slututdelning skall utdelning inte beräknas för fordringen om det då saknas anledning att anta att villkoret kommer att uppfyllas. Det belopp som kan ha reserverats för betalning av fordringen i tidigare utdelningsförslag skall i detta läge gå till fördelning mellan de övriga borgenärerna, dvs. tilläggas konkursboets utdelningsbara förmögenhetsmassa (136 § tredje meningen KL).

Prop.
s. 231

I och med att utdelning enligt mitt förslag föreslås förekomma endast i konkursens slutskede kan bestämmelsen om hur den villkorade fordringen skall behandlas i andra utdelningsförslag än förslaget till slututdelning slopas. Detsamma gäller bestämmelsen om hur det skall förfaras med i tidigare utdelningsförslag avsatt belopp när fordringen vid slututdelningen inte skall beaktas på grund av att det saknas anledning anta att villkoret kommer att uppfyllas. Om beloppet har reserverats för den villkorade fordringen och det senare visar sig att villkoret inte kommer att uppfyllas, bör efterutdelning äga rum och tillgängliga medel fördelas på övriga borgenärer enligt gängse regler.

En fråga som bör uppmärksammas är hur det skall förfaras när avsättning för den villkorade fordringen inte har skett i utdelningsförslaget men efterutdelning blir aktuell därför att nya tillgångar blir tillgängliga för utdelning. Om det alltjämt saknas anledning att anta att villkoret kommer att uppfyllas, skall den villkorade fordringen inte tas upp i förslaget till efterutdelning. Om det däremot skulle visa sig att villkoret har uppfyllts efter konkursens slut bör fordringen då komma i fråga för efterutdelning på samma sätt som andra fordringar. Några särskilda regler härom torde dock inte vara nödvändiga.

Beräkning av ränta på fordringar under konkurs m.m.

I 138 § KL finns bestämmelser om ränteberäkning och reduktion av fordringar. Bestämmelserna har kritiserats främst för att de är ägnade att föranleda komplicerade och tidsödande uträkningar, med ökade arvodeskostnader som följd (se vidare betänkandet SOU 1983:24 s. 167).

Kommittén har ansett att möjligheterna att radikalt ändra reglerna är begränsade. KL-förslaget innehåller emellertid vissa snärre sakliga ändringar, närmast för att anpassa lagtexten till den utveckling som ägt rum i praxis. Bestämmelserna har också setts över i redaktionellt hänseende och de har fått en modernare och mer lättillgänglig utformning.

Riksskatteverket (RSV) har, med instämmande av kronofogdemyndigheten i Malmö, ifrågasatt om inte reglerna skulle kunna förenklas ytterligare. Eftersom en konkurs nästan alltid medför stora förluster för flertalet borgenärer bör enligt RSV det betraktelsesättet kunna accepteras att borgenärernas ränteyrkanden beaktas i mindre omfattning än vad som föreslagits och vad som gäller i dag. T.ex. när det gäller

Prop.
s. 232

löneanspråk från ett mycket stort antal löneborgenärer med olika belopp för olika perioder lär det redan förekomma att man inte anser det praktiskt försvarligt att utnyttja resurser till sådana ränteberäkningar som lagstiftningen egentligen kräver. Som en tänkbar väg anvisar RSV en föreskrift om att ränteyrkanden under – förslagsvis – 1.000 kr inte beaktas.

För egen del anser jag, i likhet med kommittén, att reglerna behövs och att ytterligare förenklingar av dessa skulle leda till orättvisor mellan olika grupper av borgenärer. I många fall har reglerna om ränteberäkning stor betydelse och det är i sådana fall inte godtagbart om lagen inte skulle medge att ett krav på ränta kan tillgodoses. Det kan vidare ifrågasättas om den av RSV föreslagna föreskriften att räntebelopp under t.ex. 1.000 kr inte skall beaktas verkligen skulle medföra någon lättnad av betydelse. Förhållandena i konkurserna skiljer sig åt och det går knappast att utan närmare undersökning bedöma hur en sådan ändring skulle slå. I förhållande till KL-förslaget har i mitt förslag dock vissa redaktionella och språkliga förändringar gjorts.

5 kap. 11 § För en fordran som är förenad med förmånsrätt och som löper med ränta skall ränta beräknas till den dag då utdelningsförslaget upprättas eller, om medlen betalas ut i förskott, dagen för utbetalningen.

Om en fordran som är förenad med förmånsrätt men som inte löper med ränta hade kunnat göras räntebärande genom delgivning av stämning eller av ansökan om lagsökning eller betalningsföreläggande, skall ränta för den beräknas enligt 5 § räntelagen (1975:635) från dagen för konkursbeslutet, om fordringen då var förfallen till betalning och annars från den senare dag då fordringen förfaller till betalning. Räntan skall beräknas till dag som avses i första stycket.

För fordringar utan förmånsrätt beräknas från dagen för konkursbeslutet ränta mellan borgenärerna endast om boet räcker till betalning av mer än beloppet av alla fordringar i konkursen utan förmånsrätt, i förekommande fall inberäknat vid konkursbeslutet upplupen ränta. Räntan bestäms med tillämpning av första och andra styckena.

Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 11 § första – tredje styckena KL-förslaget och motsvaras delvis av 138 § första och andra styckena KL.

I *första stycket* behandlas räntebärande fordringar som är förenade med förmånsrätt. För sådana fordringar skall ränta alltid beräknas. I 138 § andra stycket KL liksom i motsvarande bestämmelse i KL-förslaget anges att bestämmelsen skall tillämpas om ränta är utfäst eller av annan anledning lagligen skall utgå. I mitt förslag anges endast att bestämmelsen skall tillämpas beträffande fordran som löper med ränta. Någon saklig ändring är inte avsedd. Bestämmelsen ger inte någon vägledning vid bedömningen av efter vilken räntefot som räntan skall beräknas. Detta får förvaltaren ta ställning till när han prövar borgenärens fordringsanspråk.

Räntan skall normalt beräknas till den dag då utdelningsförslaget upprättas. Eftersom institutet interimsutdelning har slopats i mitt förslag behöver det inte särskilt anges att det är fråga om förslaget till slututdelning. Om förskottsbetalning enligt 11 kap. 14 § har ägt rum skall däremot ränta beräknas endast till den dag då utbetalning sker. Det bör påpekas att det är utbetalningsdagen och inte den dag borgenären lyfter betalningen som avses.

Prop.
s. 233

Att ränta principiellt skall beräknas på samma sätt i fall då kvarvarande egendom vid avskrivning (se 10 kap. 4 §) överlämnas till bäst berättigad borgenär torde stå klart utan författningsreglering. Ränteberäkning torde i dessa fall bli aktuell endast i undantagsfall.

I det *andra stycket* anges att om en förmånsberättigad fordran löper utan ränta skall ränta i vissa fall beräknas enligt 5 § räntelagen, nämligen då en fordran har kunnat göras räntebärande genom delgivning av stämning eller av ansökan om lagsökning eller betalningsföreläggande. Ränteberäkning blir därmed inte aktuell beträffande flertalet skatter och offentliga avgifter samt böter, viten och rättsverkansbelopp.

Ränta skall i dessa fall aldrig räknas för tid före konkursbeslutet även om förfalldagen inträffat dessförinnan. Normalt räknas alltså räntan från dagen för konkursbeslutet. Om fordringen då inte var förfallen till betalning, räknas räntan i stället från förfalldagen. Slutpunkten för beräkningen av räntan är densamma som då en fordran löper med ränta.

Fordringar utan förmånsrätt behandlas i *tredje stycket*. Huvudregeln, som framgår indirekt, är här att ränta inte skall beräknas på sådana fordringar. I saklig överensstämmelse med vad som nu gäller sägs att ränta i dessa fall skall beräknas endast om boet räcker till betalning av mer än beloppet av alla fordringar utan förmånsrätt som har gjorts gällande i konkursen. I såväl gällande rätt som KL-förslaget anges att vad som skall täckas är "kapitalbeloppet av alla fordringar". Som kommittén anför är emellertid den verkliga innebörden av gällande rätt den att alla förmånsberättigade fordringar skall ha fått betalt såväl för kapitalbeloppet som räntor hänförliga till tiden både före och under konkursen innan de oprioriterade får täckning. Dessutom är det beträffande sistnämnda fordringar så att i kapitalbeloppet, i motsats till vad nuvarande ordalydelse antyder, skall inräknas även före konkursbeslutet upplupna räntor. Det nuvarande uttrycket har i mitt förslag ersatts med "beloppet av alla fordringar utan förmånsrätt". Dessutom har för tydlighets skull lagts till att i beloppet skall i förekommande fall inräknas vid konkursbeslutet upplupen ränta.

5 kap. 12 § För en fordran som inte löper med ränta före förfallodagen skall utdelning beräknas endast på det belopp som efter fem procents årlig ränta utgör fordringens värde nedan angiven dag, om fordringen då inte var förfallen, nämligen

1. om fordringen utgår fullt eller med förmånsrätt, den dag då utdelningsförslaget upprättas,
2. om fordringen inte är förenad med förmånsrätt och inte utgår fullt, dagen för konkursbeslutet.

Betalas medel ut i förskott till borgenären för en fordran som avses i första stycket 1 och var fordringen då inte förfallen, skall utdelningen i stället beräknas efter fordringens värde på betalningsdagen.

Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 12 § KL-förslaget och 138 § tredje stycket KL.

Prop.
s. 234

I förevarande paragraf regleras för vilket belopp utdelningen skall beräknas för en fordran som löper utan ränta och som vid utdelningstillfället alltså inte är förfallen. Fordringen skall då diskonteras efter en räntefot av fem procent. En motsvarande diskonteringsregel finns i 2 kap. 28 § utsökningsbalken. Där anges också att diskontering skall ske även när utfäst ränta är lägre än fem procent. Den räntefot skall då tillämpas varmed den utfästa räntan understiger fem procent. Kommittén har inte funnit anledning att ta upp någon motsvarande regel i förevarande paragraf. Även jag anser att en bestämmelse om reducering vid lägre ränta än fem procent kan avvaras.

Värdering av vissa fordringar

5 kap. 13 § En fordran avseende en förmån som inte utgår i pengar skall vid utdelning uppskattas till skäligt belopp.

En fordran på pension som inte är förfallen till betalning den dag då utdelningsförslaget upprättas skall uppskattas till det belopp som motsvarar upplupen del av pensionsutfästelsen den dagen. Uppskattningen sker med ledning av 2 och 3 §§ lagen (1967:531) om tryggnade av pensionsutfästelse m. m. En fordran på ränta eller annan förmån som skall utgå under någons livstid och som inte är förfallen till betalning den dag då utdelningsförslaget upprättades skall uppskattas med ledning av 3 § angivna lag.

En fordran i utländskt myntslag skall beräknas efter den kurs som gäller den dag då utdelningsförslaget upprättas. Betalas medel ut i förskott till borgenären, sker beräkningen efter kursen på betalningsdagen.

Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 13 § KL-förslaget. De första och andra styckena överensstämmer i sak med 139 § KL. Det tredje stycket saknar däremot motsvarighet i KL.

Första stycket upptar en bestämmelse om hur värdet av en fordran som inte utgår i pengar skall beräknas vid utdelning. Såväl i KL-förslaget som i KL anges i motsvarande bestämmelse att värdet av fordran skall uppskattas "efter ortens pris". Med detta ålderdomliga uttryck torde avses att uppskattningen skall göras efter en allmän skälighetsbedömning med utgångspunkt i de lokala förhållandena. I mitt förslag har uttrycket ersatts med "till skäligt belopp". De lokala prisavvikelserna inom landet har

numera minskat väsentligt. I den mån sådana förhållanden är av betydelse i detta sammanhang bör de dock givetvis beaktas. Någon ändring i sak avses således inte.

Andra stycket rör beräkningen av icke förfallna pensionsfordringar. Kommittén har ingående prövat huruvida den tidpunkt som nu styr beräkningen av kapitalvärdet av en fordran på framtida pension bör ändras (s. 170). Kommittén har därvid övervägt bl.a. om inte konkurslagens regler bör bringas i överensstämmelse med de föreskrifter som Riksskatteverket (RSV) med stöd av 23 § lönegarantikungörelsen (1970:745) utfärdat rörande beräkning av pensionsfordran enligt 13 § förmånsrättslagen (1970:979), dvs. pension till en arbetstagare som är född år 1907 eller tidigare eller dennes efterlevande. Enligt föreskrifterna skall beräkningen ske per den dag som infaller sex månader efter konkursansökningen.

Prop.
s. 235

Kommittén framhåller bl.a. att de båda olika beräkningsgrunderna medför vissa skillnader för pensionsborgenärerna. En beräkning enligt RSV:s föreskrifter kan ofta vara fördelaktigare, främst beroende på att förmånsrätten omfattar längre tid. De pensionsborgenärer som omfattas av 13 § förmånsrättslagen är emellertid en krympande grupp. Något starkare behov av ändring – som då rätteligen borde avse även 12 och 13 §§ förmånsrättslagen – ger sig numera inte till känna. Kommitténs slutsats är att någon ändring av tidpunkten inte bör ske. Remissinstanserna har inte berört frågan. För egen del anser jag att kommittéförslaget att behålla nuvarande beräkningsregel i KL bör följas.

Som en följd av att endast ett utdelningstillfälle föreslås förekomma under en konkurs har författningstexten kunnat förenklas. Det torde inte bli aktuellt att tillämpa bestämmelserna i detta stycke i samband med förskottsbetalning. I likhet med KL-förslaget innehåller därför stycket ingen bestämmelse om tidpunkten för beräkningen i sådana fall.

Lagrådet har i anslutning till denna paragraf uttalat följande.

”Den föreslagna bestämmelsen i andra stycket om hur en icke till betalning förfallen pensionsfordran skall uppskattas överensstämmer i sak med vad som nu gäller enligt 139 § KL. Uppskattningen skall således ske med ledning av 2 och 3 §§ lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. (tryggandelagen). Enligt dessa bestämmelser gäller följande. Med upplopen del av utfäst pension förstås kapitalvärdet av den pension som arbetstagaren intjänat vid beräkningstillfället (2 § andra stycket). Om inga andra regler om intjänande har knutits till pensionsutfästelsen, anses arbetstagaren vid varje tillfälle ha intjänat så stor del av utfäst pension som motsvarar förhållandet mellan det antal år som arbetstagaren varit i arbetsgivarens tjänst och antalet år från tjänstens början till pensionsåldern (2 § första stycket). Beräkning av kapitalvärdet sker med ledning av försäkringstekniska grunder (3 §).

Beräkning av kapitalvärdet enligt 3 § tryggandelagen är nödvändig i fråga om pensionsutfästelser av traditionellt slag där pensionsbelopp och pensionsålder är angivna. Det förekommer emellertid pensionsutfästelser som inte innehåller dessa kapitaliseringsfaktorer utan är så utformade att kapitalvärdet vid utbetalningstillfället anges i utfästelsen.

Frågan om en pensionsutfästelse av angivet slag är förenlig med bestämmelserna i 2 och 3 §§ tryggandelagen har prövats av regeringsrätten i ett mål angående rätt till avdrag för överföring av medel till en pensionsstiftelse (RÅ 1985 1:33). Utbetalning av pensionen kunde enligt utfästelsen påkallas vid avgång ur tjänsten eller vid dödsfall. Regeringsrätten fann att beräkningsregeln i 3 § tryggandelagen inte kan anses innebära hinder mot att utforma en pensionsutfästelse så att kapitalvärdet vid utbetalningstillfället anges i utfästelsen. Pensionens kapitalvärde vid beräkningstillfället ansågs vara det som angavs i utfästelsen.

Enligt lagrådets mening bör en på så vis utformad pensionsutfästelse bedömas på motsvarande sätt, när en fordran på grund av utfästelsen görs gäl-

lande i en konkurs. Om det av utfästelsen framgår att pensionen var till fullo intjänad på dagen för upprättande av utdelningsförslaget och att infriande av utfästelsen kan påkallas omedelbart, bör således hänvisningen till 2 och 3 §§ tryggandelagen inte hindra att upplupen del av utfästelsen är det i denna angivna kapitalvärdet."

För egen del instämmer jag i vad lagrådet sålunda anfört.

Prop.
s. 236

I det *tredje stycket* upptas regler som anger när en fordran i utländsk valuta skall omräknas. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i KL, men den föreslagna regeln överensstämmer med vad som enligt praxis har kommit att gälla beträffande dessa fordringar. Kommittén föreslår att fordran i utländsk valuta skall omräknas efter kursen den dag då utdelningsförslaget upprättas eller, om förskottsbetalning till borgenären sker, dagen för betalningen. Förslaget har lämnats utan erinran av remissinstanserna. De föreslagna reglerna har utan ändring införts i mitt förslag.

Bestämmelserna bör få motsvarande tillämpning om det skulle bli aktuellt att omräkna utländska myntslag i den situationen att konkursen avskrivs och kvarvarande egendom överlämnas till bäst berättigad borgenär.

Denna och nästföljande paragraf har i mitt förslag försetts med en egen rubrik.

5 kap. 14 § Om en gäldenär som i en konkurs har fått ackord återigen blir försatt i konkurs innan ackordet har fullgjorts, har en borgenär vars fordran har satts ned genom ackordet rätt till utdelning för fordringens hela ursprungliga belopp med avdrag för vad han redan har uppburit. Han får dock inte uppbära mer än vad han har rätt till enligt ackordet.

Första stycket tillämpas också när gäldenären har fått ackord enligt ackordslagen (1970:847).

Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 14 § KL-förslaget och 140 § KL.

Av bestämmelserna i ackordslagen har ansetts följa att den borgenär vars fordran är förenad med förmånsrätt inte i en efterföljande konkurs kan åberopa förmånsrätten om han avstått från den och deltagit i ackordet. Kronofogdemyndigheten i Eskilstuna och länsstyrelsen i Göteborgs- och Bohus län har hävdatt att de angivna förhållandena för med sig att förmånsberättigade borgenärer drar sig för att medverka i en ackordssituation av rädsla för att senare finna att deras fordran i en konkurs är i praktiken värdelös.

Konkurslagskommittén har inte ansett att något påtagligt reformbehov föreligger och pekar bl. a. på att det är ytterst sällsynt att den beskrivna situationen verkligen inträffar.

För egen del ansluter jag mig till kommitténs uppfattning. Jag är inte beredd att nu föreslå ändringar i det aktuella hänseendet.

Kvittning i konkurs

5 kap. 15 § En fordran hos gäldenären som får göras gällande i konkursen kan av borgenären användas till kvittning mot en fordran som gäldenären hade mot honom när konkursbeslutet meddelades. Detta gäller dock inte om kvittning var utesluten utom konkurs på grund av fordringarnas beskaffenhet.

Är en fordran beroende av ett villkor som innebär att borgenären har rätt att få ut fordringsbeloppet endast om viss omständighet inträffar, skall borgenären fullgöra sin förpliktelse trots att han annars hade haft rätt att kvitta. Om han före den dag då utdelningsförslaget upprättas visar att villkoret har uppfyllts, har han emellertid rätt att återfå motsvarande belopp i den mån det inte överstiger vad han har att fordra. Finns det anledning att anta att villkoret kommer att uppfyllas senare, skall ett för borgenären beräknat belopp avsättas när utdelningsförslaget upprättas.

Prop.
s. 237

Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 15 § KL-förslaget och 121 § första och andra styckena KL. Som en följd av att det enligt mitt förslag endast kan förekomma en utdelning under konkursen behöver det inte i lagtexten särskilt anges att det är slututdelningen som avses.

Bestämmelserna om kvittning har inte berörts av remissinstanserna. Det finns inte heller av någon annan anledning skäl att nu överväga någon förändring. Bestämmelserna har därför utan ändring i sak införts i mitt förslag.

Andra stycket andra meningen har, på inrådan av *lagrådet*, formulerats om i förhållande till det remitterade lagförslaget. *Lagrådet* har i anslutning därtill uttalat bl. a. följande. Om borgenären senare visar att villkoret har uppfyllts, vare sig uppfyllelsen har skett innan eller efter det att utdelningsförslaget upprättades, är han berättigad att återfå beloppet, förutsatt att detta har avsatts för honom i utdelningsförslaget. Har så inte skett, kan borgenären genom vederbörlig invändning mot utdelningsförslaget påkalla att avsättning skall göras med tanke på en framtida uppfyllelse; skulle han införa rätten påvisa att villkoret redan har uppfyllts, möter det givetvis inte något hinder att beloppet direkt tilldelas honom när utdelningen fastställs.

5 kap. 16 § En fordran mot gäldenären som har förvärvats genom en överlåtelse från tredje man senare än tre månader före den i 4 kap. 2 § angivna fristdagen får inte användas till kvittning mot en fordran som gäldenären hade när borgenären förvärvade sin fordran. Detsamma gäller om en fordran mot gäldenären har förvärvats tidigare genom sådan överlåtelse och borgenären då hade skäligen anledning att anta att gäldenären var insolvent.

En borgenär som har satt sig i skuld till gäldenären under sådana omständigheter att det är att jämställa med en betalning med annat än sedvanliga betalningsmedel får inte kvitta i den mån en sådan betalning hade kunnat bli föremål för återvinning.

Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 16 § KL-förslaget och 121 § tredje och fjärde styckena KL.

5 kap. 17 § En fordran på ersättning som tillkommer en borgensman eller någon annan med anledning av en förpliktelse som han har infriat (regressfordran) anses vid tillämpningen av 15 och 16 §§ ha förvärvats när hans förpliktelse grundades.

Prop.
s. 238

Aven om bevakningsförfarande äger rum i konkursen, behöver en borgenär som har rätt att kvitta inte bevaka sin fordran i den mån den täcks av gäldenärens fordran. När kvittning inte får ske, får borgenären trots det på sin skuld avräkna vad som borde ha tillkommit honom som utdelning i konkursen, om hans fordran intill skuldbeloppet hade bevakats i rätt tid.

Överlåter boet en fordran så att en borgenär därigenom förlorar rätten till kvittning, skall boet gottgöra borgenären för detta.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 5 kap. 17 § KL-förslaget och 121 a § KL.

I förhållande till KL-förslaget har första meningen i andra stycket formulerats om mot bakgrund av att bevakning i det enhetliga konkursförfarandet kan förekomma endast om rätten har beslutat om det. Dessutom har den redan nu gällande principen att bevakningsfriheten avser endast den del av borgenärens fordran som täcks av gäldenärens motfordran kommit till direkt uttryck i lagtexten.

Lagrådet har anmärkt att borgenären vid avräkning enligt andra meningen i andra stycket inte bör få tillgodoräkna sig utdelning på sin obebakade fordran i den mån den överstiger skuldbeloppet. Detta bör enligt *lagrådets* mening framgå av lagtexten. Den av mig föreslagna lagtexten tillgodoser *lagrådets* synpunkt.

4.1.6 6 kap. Gäldenärens skyldigheter m.m.

Förevarande kapitel innehåller regler som i stort sett svarar mot 4 kap. KL. Till kapitlet har vidare förts förbudet i 199 a § KL för gäldenären att under konkursen driva bokföringspliktig verksamhet samt reglerna i 53 § första stycket KL om skyldighet för gäldenären att närvara vid bouppteckningsförrättningen och uppge boet.

I förhållande till KL-förslaget har, som framgår av vad som har anförts i anslutning till rubriken till 3 kap., gjorts den ändringen att bestämmelserna i 6 kap. 14 och 15 §§ KL-förslaget om gäldenärens rätt att få ut egendom av konkursboet har placerats inte i 6 kap. utan i 3 kap.

Kapitlet inleds med bestämmelsen om förbud för gäldenären att under konkursen driva bokföringspliktig verksamhet. Gäldenärens skyldighet att närvara vid bouppteckningsförrättningen och att lämna upplysningar om boet behandlas i 2 §. Regler rörande skyldighet för gäldenären och annan att beediga bouppteckningen finns i 3–5 §§. Härfter följer reglerna om reseförbud och skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass (6–8 §§) och om tvångsmedel m.m. (9–13 §§). Kapitlet avslutas med regler om ersättning för kostnader i samband med vissa inställelser (14 §).

De flesta av de bestämmelser som nu föreslås ingå i 6 kap. sågs över i samband med 1979 års konkurslagsreform. Kommittén har fört över dessa bestämmelser till KL-förslaget i stort sett utan ändring i sak. Kommittén har emellertid föreslagit vissa ändringar i fråga om prövningen av frågor om skyldighet för andra än gäldenären att avlägga ed och av häktningsfrågor. Dessutom föreslår kommittén vissa ändringar av bestämmelserna om ersättning för kostnader i samband med vissa inställelser. Remissinstanserna har i huvudsak lämnat KL-förslaget utan erinran.

I mitt förslag har bestämmelserna om tidpunkten för edgångssammanträdet (4 §) anpassats till det enhetliga konkursförfarandet. De gäller därmed lika i alla konkurser. Dessutom har förutsättningarna för att tillgripa häktning anpassats till bl.a. regleringen i utsokningsbalken.

Prop.
s. 239

Förbud mot näringsverksamhet under konkurs

6 kap. 1 § En gäldenär som är en fysisk person får inte under konkursen driva näringsverksamhet som medför bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen (1976:125). Verksamhet som innebär utövning av rättighet som avses i 2 kap. 1 § regeringsformen eller 1 kap. 1 §, 4 kap. 1 §, 6 kap. 1 § eller 13 kap. 5 § tryckfrihetsförordningen omfattas dock inte av förbudet.

Om näringsförbud efter särskild prövning finns det bestämmelser i lagen (1986:436) om näringsförbud.

Paragrafen överensstämmer i sak med 6 kap. 1 § KL-förslaget. Första stycket överensstämmer i sak med 199 a § KL medan det andra stycket är nytt.

Förbudet i 199 a § KL mot näringsverksamhet under konkurs riktar sig endast mot den gäldenär som är fysisk person. En ställföreträdare för en juridisk person som är i konkurs drabbas således inte av detta automatiska näringsförbud. I förevarande kapitel i övrigt avses däremot med gäldenären såväl fysiska som juridiska personer. De skyldigheter m.m. som enligt kapitlet åvilar gäldenären drabbas således även ställföreträdare för en juridisk person. I klagörande syfte anges därför särskilt i den nu förevarande paragrafen att näringsförbudet träffar endast gäldenär som är fysisk person. En juridisk person som har försatts i konkurs torde med hänsyn till konkurslagens regler om bl.a. förlust av rådighet vara förhindrad att under konkursen driva någon som helst egen verksamhet.

En remissinstans – Svenska företagares riksförbund – anser att ett så kategoriskt förbud som följer av paragrafen kan drabba företagare alltför hårt. Som jag ser det är emellertid förbudet en nödvändig följd av att gäldenären förlorar rådigheten över sin egendom. Det är knappast möjligt att ha regler som i viss utsträckning tillåter gäldenären att driva verksamhet under konkursen. Inget hindrar däremot att konkursförvaltaren, om han anser det vara förenligt med konkursboets intressen, driver ett företag vidare under konkursen och därvid anlitar gäldenärens tjänster. Detta är emellertid en sak som det ankommer på förvaltaren att besluta om i det enskilda fallet.

Som tidigare nämnts gäller sedan den 1 juli 1986 en ny lag om näringsförbud. Lagen ersätter bl.a. bestämmelserna i KL om näringsförbud efter särskild prövning. Enligt lagen skall näringsförbud omfatta inte bara förbud att driva näring varmed följer bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen utan även förbud mot näringsverksamhet som är underkastad reglerna i jordbruksbokföringslagen (1979:141). Det kan därför övervägas om inte det automatiska näringsförbudet bör omfatta även jordbruksrörelse.

Det automatiska näringsförbudet skiljer sig från det förbud som kan åläggas efter särskild prövning genom att det automatiska förbudet gäller endast under konkursen. Rent faktiskt torde det automatiska förbudet ha en begränsad betydelse vid sidan av bestämmelsen i 3 kap. 1 § om förbud för gäldenären att råda över sin egendom och att ingå förbindelser. Redan på grund av den bestämmelsen följer att gäldenären i praktiken är förhindrad att under konkursen fortsätta en jordbruksverksamhet som han tidigare bedrivit. Att därutöver förbjuda honom att ägna sig åt jordbruksverksamhet under konkurstiden, om han nu undantagsvis har möjlighet till det, skulle kunna drabba konkursgäldenären onödigt hårt. Något behov av en sådan inskränkning torde heller inte föreligga. En möjlighet till dispens måste i så fall öppnas på mot-

Prop.
s. 240

svarande sätt som i näringsförbudslagen, något som emellertid skulle strida mot principen att det här aktuella näringsförbudet förutsätts vara automatiskt.

Jag har därför stannat för att inte nu föreslå någon ändring av nuvarande ordning. Som framgår av vad som anförts i anslutning till 2 kap. 9 § kan emellertid saken komma i ett annat läge om förslaget att föra samman bokföringslagen och jordbruksbokföringslagen till en gemensam lag genomförs.

Upplysnings- och närvaroplikt under konkurs

6 kap. 2 § Gälldenären skall ge rätten, tillsynsmyndigheten, förvaltare och granskningsmän de upplysningar om boet som de begär.

Gälldenären skall för förvaltaren redogöra för boet och på begäran av förvaltaren närvara vid bouppteckningsförrättningen. Är gälldenären en juridisk person och finns det flera ställföreträdare, gäller denna skyldighet dock inte för en sådan ställföreträdare vars närvaro förvaltaren anser sakna betydelse för boutredningen.

Vid förlikningssammanträde och sammanträde för prövning av ackordsförslag skall gälldenären närvara, om han inte har laga förfall eller rätten medger att han uteblir. Att gälldenären uteblir från ett sammanträde hindrar inte att de ärenden som skall förekomma på sammanträdet handläggs.

Paragrafen överensstämmer i sak med 6 kap. 2 § KL-förslaget. Det första stycket motsvarar 89 § första stycket KL och det andra stycket 53 § första stycket fjärde och femte meningarna KL. Det tredje stycket motsvarar 89 § andra stycket KL.

Bestämmelserna i denna och följande paragrafer i kapitlet skall tillämpas oavsett om gälldenären är en fysisk eller en juridisk person. Lagen innehåller inte några särskilda regler om vilka personer som i det senare fallet omfattas av de skyldigheter som åligger gälldenären enligt detta kapitel. Vem som skall anses vara ställföreträdare för den juridiska personen får avgöras enligt vanliga associationsrättsliga regler. Av 13 § följer att även tidigare ställföreträdare ibland kan åläggas vissa skyldigheter enligt detta kapitel.

Första stycket. Riksskatteverket (RSV) har under remissbehandlingen aktualiserat frågan i vilken utsträckning borgenärerna skall tillåtas att aktivt ta del i konkursförvaltningen. RSV föreslår t. ex. att gälldenären skall åläggas skyldighet att lämna även borgenär de upplysningar om boet som denne begär.

Prop.
s. 241

Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4.1) redovisat min syn på vissa problem som uppmärksammas rörande konkursförvaltningen och tillsynen. En av de bärande tankarna bakom 1979 års konkurslagsreform var att stärka konkursförvaltarens ställning. Att låta borgenärerna själva ta mer aktiv del i konkursförvaltningen skulle i viss mån strida mot dessa tankar. Borgenärernas intressen skall tas till vara av förvaltaren och en borgenär som vill ha information är i princip hänvisad till förvaltaren. Jag har emellertid i den allmänna motiveringen förutskickat att jag är beredd att på nytt ta upp denna och andra därmed sammanhängande frågor om utvecklingen ger anledning till det. För närvarande finns det enligt min mening inte underlag för att föreslå annat än marginella förändringar av reglerna om konkursförvaltningen.

Andra stycket. I förhållande till KL föreslås den ändringen att gälldenären är skyldig att närvara vid bouppteckningsförrättningen endast när förvaltaren begär det. Nuvarande föreskrift om att gälldenären skall uppge boet redligen och under edsförpliktelse har slopats eftersom den saknar självständig betydelse.

Det *tredje stycket* överensstämmer i sak med såväl KL-förslaget som KL men har formulerats om. Jag har i den allmänna motiveringen förordat att begreppet borgenärssammanträde nu utmönstras ur konkurslagen (avsnitt 2.2.3). Begreppet bör ersättas av mer särskiljande benämningar som t. ex. edgångssammanträde och förlikningssammanträde. I 89 § andra stycket KL regleras i dag gälldenärens närvaroplikt i samband med olika borgenärssammanträden. Bestämmelser om gälldenärens skyldigheter vid olika sammanträden finns också på andra håll. Bestämmelserna bör alltså jämt finnas kvar men de aktuella sammanträdena bör i stället anges direkt. De sammanträden med borgenärerna som det enligt mitt förslag blir fråga om är, utöver edgångssammanträdet, förlikningssammanträde (9 kap. 13 §) och sammanträde för prövning av ackordsförslag (12 kap. 8, 14 och 19 §§).

Bouppteckningsed

6 kap. 3 § Gälldenären skall inför rätten avlägga bouppteckningsed. Han skall göra de tillägg till eller ändringar i bouppteckningen som han anser behövs och med ed betyga att bouppteckningen med gjorda tillägg eller ändringar är riktig, så att det inte enligt hans vetskap har oriktigt utlämnats eller upptagits någon tillgång eller skuld.

Är gälldenären en juridisk person och finns flera ställföreträdare, behöver bouppteckningsed inte avläggas av en sådan ställföreträdare vars edgång förvaltaren anser sakna betydelse för boutredningen.

Paragrafen överensstämmer i sak med 6 kap. 3 § KL-förslaget och 91 § KL.

Frågan huruvida konkursen kan avslutas utan att gälldenären har avlagt bouppteckningsed behandlas i anslutning till 10 kap. 2 § andra stycket och rubriken till 11 kap.

Prop.
s. 242

Riksskatteverket har, liksom kronofogdemyndigheten i Eskilstuna, hävdad att det kan förekomma fall då det är angeläget att gälldenären avlägger ytterligare en bouppteckningsed. En sådan möjlighet bör därför enligt dessa remissinstanser införas i konkurslagen.

För egen del anser jag att principiella skäl talar mot att en sådan möjlighet öppnas. En gälldenär som i något avseende lämnar oriktiga uppgifter i samband med bouppteckningseden kan enligt 11 kap. 1 § andra stycket brottsbalken dömas för oredlighet mot borgenärer. Straffansvaret förutsätter att den aktuella uppgiften inte rättas innan den beedigas. Om möjlighet öppnas för gälldenären att avlägga bouppteckningsed ytterligare en gång kan det befaras att pressen på gälldenären att redan från början lämna fullständiga och riktiga uppgifter om sin egendom skulle minska. I mitt förslag har därför principen om endast en edgång behållits.

6 kap. 4 § Bouppteckningseden skall avläggas vid ett edgångssammanträde. Edgångssammanträdet skall hållas tidigast en och senast två månader efter konkursbeslutet. Sammanträdet får dock hållas senare, om det är nödvändigt med hänsyn till konkursboets omfattning och beskaffenhet. Om gälldenären är förhindrad av laga förfall att avlägga eden vid edgångssammanträdet eller om bouppteckningen då ännu inte har kommit in till rätten, skall rätten så snart förfallet upphör eller bouppteckningen kommer in genom delgivning kalla gälldenären att fullgöra edgången. Edgångssammanträdet skall trots det hållas på utsatt tid.

När det finns anledning till det får rätten besluta att gälldenären skall avlägga eden inför en annan tingsrätt. Är gälldenären sjuk får eden avläggas där han vistas. Edgången får inte fullgöras före edgångssammanträdet.

Paragrafen motsvaras av 6 kap. 4 § KL-förslaget samt 92 § och 185 d § första stycket första och tredje meningarna KL.

Som en följd av det enhetliga konkursförfarandet måste bestämmelserna om tidpunkten för gälldenärens edsavläggelse omarbetas. Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.4) förordat att edgångssammanträdet i alla konkurser skall hållas tidigast en och senast två månader från konkursbeslutet. I likhet med vad som i dag gäller för första borgenärssammanträde i ordinär konkurs föreslås också att edgångssammanträdet får hållas senare om det är nödvändigt med hänsyn till konkursboets omfattning och beskaffenhet. Denna möjlighet bör givetvis utnyttjas endast i de undantagsfall då det av föreliggande uppgifter framstår som helt klart att förvaltaren saknar möjlighet att utföra sina uppgifter inom tvåmånadersperioden. Att det är rätten som bestämmer när edgångssammanträdet skall äga rum framgår av 2 kap. 24 §. Tidpunkten skall bestämmas omedelbart i samband med konkursbeslutet. Det utsatta edgångssammanträdet skall alltid hållas även om gälldenären är förhindrad att då avlägga eden. De närvarande borgenärerna skall då ges besked om när och var edgången är tänkt att äga rum. (Angående den fortsatta handläggningen; se specialmotiveringen till 7 kap. 13 §.)

Prop.
s. 243

Stockholms tingsrätt anmärker att ordet "tillåta" i 6 kap. 4 § tredje stycket KL-förslaget antyder att gälldenären måste göra en formell framställning om att få avlägga eden inför annan tingsrätt, något som sällan eller aldrig förekommer i sådana fall då gälldenären är ovillig att medverka vid konkursutredningen. Tingsrätten föreslår att bestämmelsen ges en sådan utformning att rätten, eventuellt efter hörande av för-

valtaren, får möjlighet att utan framställning förordna att ed skall avläggas vid en annan tingsrätt när det framstår som lämpligt. I mitt förslag har ordalydelsen jämkats så att det framgår att rätten även utan framställning av gäldenären kan besluta i saken. Om edgången inte fullgörs vid edgångssammanträdet, skall den fullgöras senare. Detta framgår av andra styckets sista mening.

I konsekvens med vad som har sagts i anslutning till 2 kap. 24 § har, på förslag av *lagrådet*, i det första stycket angetts att gäldenärens kallelse till edgången skall delges.

6 kap. 5 § När det åligger en förmyndare att avlägga bouppteckningsed är även den omyndige, om han har fyllt femton år, skyldig att på yrkande av förvaltaren eller en borgenär avlägga eden. Detta gäller dock inte om det finns sådana särskilda omständigheter att anledning till edgången saknas.

Annan än gäldenären är skyldig att på yrkande av förvaltaren eller en borgenär avlägga bouppteckningsed eller beediga viss uppgift i bouppteckningen, om det kan antas att sådan edgång är av betydelse för boutredningen.

När ett yrkande om edgång enligt denna paragraf har framställts, skall rätten kalla förvaltaren, tillsynsmyndigheten och den som avses med yrkandet till förhandling inför rätten. Har yrkandet framställts av en borgenär, skall även denne kallas. Kallelsen till den som avses med yrkandet skall delges.

Bifalls yrkandet, skall edgången fullgöras genast om det lämpligen kan ske eller vid den senare tidpunkt som rätten bestämmer. I fråga om edgångens fullgörande gäller 4 § andra stycket.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 6 kap. 5 § KL-förslaget och 93 § KL.

I paragrafen har gjorts de ändringar i förhållande till gällande rätt som betingas av att konkursdomarinstitutionen nu avskaffas.

Riksskatteverket anser, med instämmande av kronofogdemyndigheterna i Eskilstuna och Sollentuna, att också tillsynsmyndigheten bör ges befogenhet att framställa yrkande om edgångsskyldighet för annan än gäldenären. Om tillsynsmyndigheten anser att någon annan än gäldenären kan ha upplysningar att lämna om boet, bör myndigheten givetvis fästa förvaltarens uppmärksamhet på detta. Från praktisk synpunkt synes en sådan ordning tillräcklig. Att ge tillsynsmyndigheten en form av partsställning i nu ifrågakvarande förfarande skulle som jag ser det knappast vara förenligt med tillsynsfunktionen.

Prop.
s. 244

Stockholms tingsrätt har föreslagit att det införs möjlighet att ålägga annan än gäldenären inte bara att beediga upprättad bouppteckning eller viss uppgift utan också att medverka vid boutredningen på sätt som anges i 2 §. Rätten bör också få utnyttja tvångsåtgärder för att genomdriva en sådan skyldighet. Enligt tingsrätten har det under senare tid allt oftare förekommit fall då det vid juridiska personer konkurser är någon annan än de formella företrädarna som besitter kunskaperna om boet. Efter ändringar i aktiebolagslagen (1975:1385) förekommer det nu oftare än förr att en förordnad likvidator ansöker om bolagets försättande i konkurs. Enligt tingsrätten saknar likvidatorn ofta all kännedom om boet, bortsett från skatteskulderna, och den "verkliga" bolagsmannen kan förmås medverka endast därigenom att han åläggs skyldighet att beediga den av likvidatorn upprättade nödbouppteckningen. Den verkliga boutredningen kommer i sådana fall att äga rum vid edgångssammanträdet inför konkursdomaren. Detta medför att förvaltaren inte kan kontrollera lämnade uppgifter och ställa de följdfrågor som kontrollen kan ge upphov till.

Det är givetvis av största vikt att förvaltaren kan få erforderliga upplysningar om konkursboet. Man kan emellertid diskutera om den föreslagna ändringen – som inte är av helt enkel natur – i någon nämnvärd grad skulle förbättra förvaltarnas möjligheter att få tillgång till de begärda upplysningarna. Den som ålagts skyldighet att avlägga bouppteckningsed kan ådömas straffansvar om han därvid lämnar en osann uppgift eller förtiger sanningen. Det är för den berörde viktigt, om han vill undgå sådant ansvar, att han självmant kompletterar den upprättade bouppteckningen så att den stämmer överens med hans kännedom om konkursboet. Det bör emellertid knappast komma i fråga att tvinga personen att avlägga eden om denne förklarar att han behöver ytterligare tid för att komplettera bouppteckningen. Detsamma bör

gälla om förvaltaren med anledning av de framkomna uppgifterna anser sig behöva ytterligare tid för att kontrollera dessa. Att införa en uppgiftsskyldighet för annan än gäldenären gentemot förvaltaren skulle emellertid föra alltför långt. Eftersom en sådan uppgiftsskyldighet inte rimligen kan vara straffsanktionerad kan det föra med sig att det är lättare för vederbörande att lämna oriktiga uppgifter än att vågra lämna dem vid en edgång. Jag är sammanfattningsvis inte beredd att nu föreslå att annan än gäldenären, eller dennes ställföreträdare, skall kunna åläggas skyldighet att medverka vid boutredningen.

Stockholms tingsrätt har vidare påpekat att det av såväl KL som KL-förslaget följer att edgången i princip måste fullgöras genast även i sådana fall då den som har ålagts edgångsskyldigheten förklarar att han avser att överklaga beslutet. Detta kan enligt tingsrätten föra med sig att den berörde tvingas att fullgöra edgången även om högre rätt sedermera upphäver hans edgångsskyldighet. Tingsrätten föreslår att det öppnas en möjlighet för rätten att skjuta upp edgången till ett senare tillfälle även i andra fall än sådana då edgången av praktiska skäl inte kan fullgöras omedelbart. I mitt förslag har tingsrättens synpunkter tillgodosetts genom en jämkning av ordalydelsen.

I fråga om förhandlingen gäller 16 kap. 2 och 3 §§. Det innebär bl. a. att rätten är domförr med en lagfaren domare, att i princip rättegångsbalkens regler om huvudförhandling i tvistemål skall tillämpas och att utevaror inte hindrar att saken prövas och avgörs.

Lagrådet anser att kallelsen till den som avses med yrkandet alltid skall delges och föreslår att en uttrycklig bestämmelse om det tas upp i tredje stycket som en sista mening. Jag godtar lagrådets förslag. Prop. s. 245

Tvångsmedel m. m.

6 kap. 6 § Gäldenären får inte efter det att konkursbeslutet har meddelats och innan han har avlagt bouppteckningsed bege sig utomlands utan rättens medgivande. Om det senare under konkursen finns skäl att befara att gäldenären genom att lämna landet undandrar sig skyldighet som föreskrivs i denna lag, får förbud meddelas honom att resa utomlands. Byter gäldenären vistelseort, skall han meddela förvaltaren var han vistas.

Om det finns skäl att befara att gäldenären åsidosätter ett förbud att resa utomlands, får gäldenären åläggas att lämna ifrån sig sitt pass till tillsynsmyndigheten. Om gäldenären inte har något pass, får förbud att utfärdas pass för honom meddelas.

Om det finns skäl att befara att gäldenären genom att lämna den ort där han är bosatt undandrar sig skyldighet som föreskrivs i denna lag, får förbud meddelas honom att lämna orten.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 6 kap. 6 § KL-förslaget och 88 § första- tredje samt sjätte styckena KL.

Kronofogdemyndigheten i Eskilstuna har ifrågasatt om inte en restriktivare inställning till gäldenärens utlandsresor under konkursen är önskvärd. Det framstår för många som stötande att en gäldenär, som orsakat borgenärerna stora förluster, skall i stort sett oförhindrat kunna företa dyrbara utlandsresor.

Frågan om gäldenärens tillgänglighet under konkursen prövades i samband med 1979 års konkurslagsreform. Jag anser inte att det finns anledning att nu överväga några principiellt betydelsefulla förändringar i detta hänseende. Inskränkningar i gäldenärens rörelsefrihet bör göras endast om det är motiverat med hänsyn till konkursutredningen. Bestämmelserna i KL-förslaget har förts över till mitt förslag utan saklig ändring.

Ett beslut om att ålägga gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass bör utgöra passhinder och antecknas i registret över efterlysta personer (jfr 2 kap. 12 §). I likhet med vad som anfördes under den nämnda paragrafen tar, till skillnad från lagrådsremissens lagförslag, mitt förslag upp en bestämmelse som ger rätten möjlighet att beträffande den gäldenär som saknar pass meddela ett förbud att pass utfärdas för honom. Ett sådant förbud bör också utgöra ett passhinder.

6 kap. 7 § Ett beslut om reseförbud eller om åläggande för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass eller om förbud att utfärda pass meddelas av rätten på begäran av förvaltaren eller tillsynsmyndigheten. När det inte längre finns skäl för ett sådant beslut, skall beslutet omedelbart hävas.

Prop. s. 246 Innan rätten meddelar beslut i en fråga som avses i denna paragraf, skall rätten ge gäldenären, förvaltaren och tillsynsmyndigheten tillfälle att yttra sig, om det lämpligen kan ske och det inte är utan betydelse. Rätten får också hålla förhandling i frågan. Till en sådan förhandling skall tillsynsmyndigheten, förvaltaren och gäldenären kallas. Kallelsen till gäldenären bör delges.

Ett beslut om reseförbud eller skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass skall delges gäldenären.

Paragrafen motsvarar 6 kap. 7 § KL-förslaget. De två första styckena motsvarar 88 § fjärde och femte styckena KL. Det tredje stycket saknar motsvarighet i KL.

En förhandling för prövning av fråga om reseförbud, om skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass eller om förbud att utfärda pass bör hållas om rätten anser att det därvid kan komma fram uppgifter som är av betydelse för bedömningen av den av förvaltaren eller tillsynsmyndigheten framställda begäran. Förhandlingen kan förutsättas normalt äga rum i gäldenärens intresse. Uteblir gäldenären och har han beretts tillfälle att yttra sig i frågan, kan denna avgöras trots utevaron, se 16 kap. 2 §. Efter påpekande av *lagrådet* har tagits upp en bestämmelse att kallelsen till gäldenären bör delges; delgivning är alltså inte obligatorisk (jfr vad som anförs i anslutning till 15 kap. 4 §).

Enligt 14 c § andra stycket KL (2 kap. 13 § tredje stycket i mitt förslag) skall ett beslut under konkursansökningsskedet om reseförbud och skyldighet att lämna ifrån sig sitt pass delges gäldenären. Detsamma bör gälla om beslutet meddelas under själva konkursen. Däremot är intresset av delgivning inte lika starkt beträffande förbud att utfärda pass. Någon skyldighet att delge föreskrivs därför inte för underrättelsen om det beslutet (se 16 kap. 5 §).

6 kap. 8 § Har gäldenären med anledning av ett beslut enligt 2 kap. 12 § lämnat ifrån sig sitt pass, skall rätten omedelbart efter konkursbeslutet pröva om gäldenären skall återfå passet. Om det finns skäl att befara att gäldenären åsidosätter ett förbud att bege sig utomlands, har han inte rätt att återfå passet. En motsvarande omprövning skall ske, om förbud att utfärda pass har meddelats.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 6 kap. 8 § KL-förslaget och 88 a § KL. Den sista meningen är dock ny (se under 6 §).

6 kap. 9 § Om gäldenären undandrar sig att fullgöra vad som åligger honom enligt 2, 3, 5 eller 6 § eller överträder ett reseförbud enligt 6 §, kan han efter omständigheterna antingen hämtas eller häktas. Detsamma gäller om det finns skäl att befara att gäldenären kommer att undandra sig en skyldighet eller överträda ett förbud som här har angetts.

Om någon annan än gäldenären undandrar sig att fullgöra edgång som har förelagts honom enligt 5 §, kan han efter omständigheterna föreläggas vite, hämtas eller häktas.

Prop. s. 247 Häktning i de fall som avses i första och andra styckena får ske endast om det finns synnerliga skäl till det. Har gäldenären överträtt ett reseförbud enligt 6 §, skall han dock häktas om det inte är uppenbart att det är onödigt.

Kostnaden för hämtning eller häktning betalas av staten.

Paragrafen motsvarar, med vissa sakliga ändringar, 6 kap. 9 § KL-förslaget och 94 § KL.

I 94 § första stycket KL finns för närvarande bestämmelser om tvångsmedel mot gäldenären när denne undandrar sig att fullgöra vissa skyldigheter som åligger honom enligt bestämmelser i KL. De skyldigheter som avses är att under edsförpliktelse uppgge boet (53 §), att inte lämna landet innan bouppteckningsed har avlagts, att iaktta ett särskilt meddelat reseförbud och lämna ifrån sig sitt pass när detta ålagts honom (88 §), att lämna upplysningar om boet och närvara vid borgenärssammanträde (89 §) samt att avlägga bouppteckningsed (91 och 93 §§). De tvångsmedel som kan komma i fråga är efter omständigheterna hämtning eller häktning. Om det skäligen kan befaras att gäldenären kommer att undandra sig någon av dessa skyldigheter eller överträda ett reseförbud kan han också hämtas eller häktas. I det fallet får dock häktning tillgripas endast om särskild anledning förekommer. Om någon annan än gäldenären undandrar sig sin skyldighet att avlägga bouppteckningsed enligt 93 §

kan denne enligt 94 § andra stycket hämtas eller genom vite eller häkte tillhållas att fullgöra sin skyldighet.

Enligt 94 § tredje stycket KL skall kostnaden för häktning betalas av allmänna medel. Hämtningskostnaden däremot anses som en konkurskostnad som i första hand skall tas ut av boet.

Kommittén föreslår inte någon annan saklig ändring av dessa regler än att även hämtningskostnaden, i överensstämmelse med vad som gäller enligt 8 § tredje stycket lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs, skall betalas av allmänna medel.

Enligt 4 kap. 14 § utsökningsbalken är en gäldenär i mål om utmätning skyldig att lämna de uppgifter om sina tillgångar som behövs i målet. Gäldenären är också skyldig att på begäran inge en förteckning över tillgångarna samt att på heder och samvete bekräfta de uppgifter om sina tillgångar som han har lämnat vid förhör eller i förteckning. Även tredje man har enligt 4 kap. 15 § en viss upplysningskyldighet. Enligt 16 kap. 13 § utsökningsbalken gäller de nu nämnda bestämmelserna även vid verkställighet av beslut om kvarstad för fordran.

I 2 kap. 15 och 16 §§ utsökningsbalken finns bestämmelser om tvångsmedel när gäldenären eller tredje man underlåter att fullgöra sina skyldigheter i utsökningsmål. Om gäldenären eller tredje man inte efterkommer ett föreläggande enligt 4 kap. 14 eller 15 § eller 16 kap. 13 § jämförd med nämnda lagrum får han häktas, om synnerliga skäl föreligger. Häktning enligt utsökningsbalken får alltså användas under betydligt mer begränsade förutsättningar än enligt KL.

Enligt min mening bör häktning som tvångsmedel inte få användas i större utsträckning enligt konkurslagen än i motsvarande fall enligt utsökningsbalken. Någon principiell skillnad mellan de fall då häktning får tillgripas mot en utmättnings- eller kvarstadsgäldenär och mot en konkursgäldenär som underlåter att fullgöra sina skyldigheter enligt 2, 3, 5 eller 6 § torde inte föreligga. I dessa fall bör alltså häktning få tillgripas endast om synnerliga skäl föreligger.

Prop.
s. 248

När det gäller fall då ett reseförbud har överträtts ligger saken annorlunda till. Överträdelse av ett reseförbud som rätten har ålagt bör normalt medföra att gäldenären häktas (jfr 25 kap. 9 § RB). I det fallet bör det finnas ett kraftigt påtryckningsmedel för att förmå gäldenären att iaktta förbudet. Detsamma bör också gälla vid överträdelse av det automatiska reseförbudet. Även i det fallet finns det nämligen starka skäl som talar för att förbudet bör vara förenat med en effektiv sanktion om det överträds. I tillämpningen kan det dock finnas större anledning att avstå från häktning vid överträdelse av det automatiska förbudet än när gäldenären bryter mot ett reseförbud som ålagts efter särskild prövning.

Som nämnts kan häktning förekomma också när det skäligen kan befaras att gäldenären i framtiden kommer att undandra sig en skyldighet eller överträda ett reseförbud. I dessa fall bör enligt min mening över lag krävas att det föreligger synnerliga skäl för att häktning skall få tillgripas. Detsamma bör gälla om det är någon annan än gäldenären som undandrar sig att fullgöra edgångsskyldighet som har förelagts honom.

Paragrafen har utformats i enlighet med det sagda. Vidare har i överensstämmelse med KL-förslaget angetts att även hämtningskostnader skall betalas av staten.

6 kap. 10 § Frågor om åtgärder enligt 9 § eller om utdömmande av förelagt vite prövas av rätten på begäran av förvaltaren eller tillsynsmyndigheten.

Innan rätten beslutar i en fråga som avses i denna paragraf, skall rätten ge den som avses med åtgärden, förvaltaren och tillsynsmyndigheten tillfälle att yttra sig, om det lämpligen kan ske och det inte är utan betydelse.

Begärs någon häktad, skall rätten på yrkande förordna biträde åt honom, om det inte är uppenbart att sådant inte behövs. Biträdet har rätt till ersättning av staten för arbete, tidsspillan och utlägg. Rätten kan ålägga den som häktningsyrkandet riktas mot att såsom förlorande part helt eller delvis ersätta statens kostnader för biträdet. Ogillas häktningsyrkandet och beror detta på att sökanden inte har haft godtagbara skäl för yrkandet, skall sökanden ersätta statens kostnader för biträdet.

De båda första styckena motsvarar 6 kap. 10 § KL-förslaget och 95 § första stycket och tredje stycket första meningen KL. Det tredje stycket är nytt.

Andra stycket har jämkats i förhållande till gällande rätt i avsikt att klargöra att även den som enligt 5 § ålagts skyldighet att beediga bouppteckningen eller viss uppgift normalt skall beredas tillfälle att yttra sig innan rätten meddelar beslut beträffande åtgärd som rör honom.

Vid utdömmande av vite tillämpas lagen (1985:206) om viten i den mån något annat inte sägs i konkurslagen (jfr 1 § andra stycket nämnda lag).

Prop.
s. 249

I lagrådsremissen föreslog jag att den som avses med ett häktningsyrkande skall ha rätt till juridiskt biträde. Lagrådet har godtagit förslaget i huvudsak men föreslår att rätten till biträde bör gälla generellt och inte bara vid förhandling i häktningsfrågan. I fråga om reglernas utformning väcker lagrådet frågan om inte det lämpligaste är att man i konkurslagen gör en någorlunda uttömmande reglering, i stort efter den modell som finns i 10 kap. 13 § föräldrabalken. Lagrådet har föreslagit att en enligt dessa linjer utformad lagtext tas upp i 10 § som ett tredje stycke.

Jag godtar lagrådets synpunkter. Det tredje stycket har utformats i enlighet med lagrådets förslag.

Det bör anmärkas, att om frågan om häktning förfaller av den anledningen att vederbörande på svarandesidan fullgör sitt åliggande, han torde få anses vara förlorende part. I uttrycket "helt eller delvis" bör inläggas att rätten kan hämta vägledning i 31 kap. 1 § RB.

6 kap. 11 § Rätten får hålla förhandling för att pröva en fråga som avses i 10 §. Har häktning begärts, skall förhandling hållas, om det inte är fara i dröjsmål.

Till förhandlingen skall tillsynsmyndigheten, förvaltaren och, om möjligt, den som avses med åtgärden kallas. Den sistnämndes kallelse skall delges. Han får hämtas till förhandlingen, om det finns skäl till det. Har han kallats till förhandlingen eller kan det antas att han har avvikit eller på annat sätt håller sig undan, hindrar hans utevaro inte att yrkandet prövas.

Har rätten beslutat om häktning av någon som inte var närvarande vid rätten, skall, så snart beslutet har verkställts, anmälan om detta göras hos rätten. När en sådan anmälan har gjorts, skall förhandling i häktningsfrågan hållas snarast och senast fyra dagar efter det att häktningsbeslutet verkställdes.

Rätten skall med högst två veckors mellanrum hålla förhandling för att pröva om den som är intagen i häkte fortfarande skall vara häktad. Finns det inte längre skäl för häktning, skall rätten omedelbart förordna att den häktade skall frigges. Ingen får under konkursen hållas häktad längre tid än tre månader.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 6 kap. 11 § KL-förslaget och 95 § andra och tredje styckena KL. Det tredje stycket är dock nytt.

Enligt KL-förslaget är rätten, i motsats till vad som för närvarande gäller, i princip skyldig att hålla förhandling för prövning av en häktningsfråga. Förhandling får underlåtas endast om det föreligger fara i dröjsmål. Härmed åsyftas främst sådana fall där det finns skäl att anta att den som berörs av åtgärden har för avsikt att lämna landet eller då konkursgäldenären planerar att skaffa undan egendom av betydande värde. I övrigt föreslår kommittén en reglering som ansluter till vad som gäller för prövning av häktningsfrågor enligt 2 kap. 16 § utsökningsbalken.

Kommittéförslaget har lämnats utan erinran av remissinstanserna med ett undantag. Stockholms tingsrätt anser att förslaget att förhandling i häktningsfrågor måste hållas i alla de fall där det inte föreligger fara i dröjsmål, framstår som onödigt omfattande. Även om häktningsförhandling i vissa fall visar sig vara nödvändig, har den dock enligt tingsrätten knappast någon funktion vid de vanligast förekommande häktningsorsakerna. Tingsrätten anser att den nuvarande – i praktiken mest brukade – möjligheten till häktning "på handlingarna" skall behållas. På konkursansökningsstadiet (där häktningsframställningar varit ytterst sällsynta) finns det enligt tingsrätten ett ytterst begränsat utrymme för särskilda förhandlingar i häktningsfrågan. På det stadiet torde det också nästan alltid vara fara i dröjsmål.

Prop.
s. 250

Enligt tingsrätten har häktningsframställningar efter konkursbeslutet hittills undantagslöst kommit från förvaltaren och grundas nästan alltid på endera av två om-

ständigheter; gäldenären har uteblivit från sammanträde med förvaltaren för att uppges boet (vanligast) eller gäldenären har uteblivit från ett sammanträde för edgång (någon gång). Det är enligt tingsrätten inte troligt att en sådan gäldenär skulle bry sig om att komma till en häktningsförhandling. Förvaltaren kan lika gärna utveckla vad han har att säga i den skriftliga häktningsframställningen och det brukar han också göra. Tillsynsmyndigheten sitter vanligen inte inne med några andra upplysningar än sådana som härrör från förvaltaren.

Tingsrätten framhåller vidare att de gäldenärer som det nu är fråga om regelmässigt är svårdelgivna. Bara för att delgivning inte kan ske med gäldenären, är det heller inte utan vidare klart att det kan "antas att han har avvikit eller på annat sätt hållit sig undan". Nya delgivningsförsök av kallelser kan behöva företas för att man skall få grund för sådant antagande. Finnes kallelse av gäldenären kunna underlåtas, framstår det som meningslöst att hålla förhandling med förvaltaren och tillsynsmyndigheten.

Enligt tingsrätten är det inte heller häktning i och för sig som åsyftas med häktningsframställningarna. Vad det är fråga om är i stället att med häktningshotet förmå gäldenären att äntligen uppfylla de förpliktelser han undandrar sig. Det är då viktigare att bringa häktningshotet till gäldenärens kännedom än att av honom få veta varför han inte efterkommit kallelsen till förvaltaren eller rätten. Tingsrätten har i det först beskrivna typfallet gynnsamma erfarenheter av ett skriftligt förfarande där gäldenären föreläggs att skriftligen yttra sig över förvaltarens häktningsyrkande men där han framför allt tillhålls att före utsatt tid kontakta förvaltaren för att äntligen genomföra bouppteckningen. Det är enligt tingsrätten sällsynt att någon bryr sig om att inge ett skriftligt svar till konkursdomaren men många vänder sig inom fristen till förvaltaren, vilket visar att de uppfattat föreläggandet alldeles riktigt. I det andra typfallet – uteblivande från edgång – får möjligheten till häktningsförhandling ingen självständig betydelse eftersom gäldenären samtidigt med att han delges häktningshotet kallas till sammanträde för edgång, alternativt häktningsförhandling. Det bör tilläggas att häktningstiderna i det ovan beskrivna vanligaste häktningsfallet oftast är mycket korta, högst ett dygn. Så snart förvaltaren har fått kännedom om att häktningen gått i verkställighet, beger han sig till häktet. Han brukar då få de uppgifter om boet han begär, varefter han omedelbart underrättar konkursdomaren, som häver häktningen – också "på handlingarna".

För egen del kan jag väsentligen ansluta mig till de synpunkter som Stockholms tingsrätt har lagt på frågan om syftet med reglerna om häktning i konkurs. Jag menar emellertid att detta syfte kan uppnås också med det av kommittén föreslagna förfarandet. Som regel torde det visserligen krävas att den berörde delges kallelse till en förhandling och det medför givetvis ett visst merarbete för rätten. Jag anser dock att det är ofrånkomligt att det i en ny konkurslag ges garantier för att den som berörs av ett så ingripande tvångsmedel som häktning får möjlighet att framföra sina synpunkter vid en förhandling. En annan ordning torde strida mot art. 5(1)b) och art. 6(1) i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna. En annan sak är att hotet om häktning i många fall kan medföra att gäldenären eller tredje man fullgör sina skyldigheter utan att häktning behöver beslutas. Det bör inte möta några svårigheter att utforma lämpliga rutiner i fråga om kallelser och förhandlingar så att en förhandling snabbt kan ställas in om den blir onödig.

Mitt förslag har utformats i huvudsaklig överensstämmelse med KL-förslaget. I enlighet med vad som gäller enligt 2 kap. 16 § andra stycket utsökningsbalken har angetts att den som avses med åtgärden skall kallas om hinder inte möter, t.ex. därför att han har flytt utomlands. På inrådan av *lagrådet* har i mitt förslag tagits upp en föreskrift om att den som avses med häktningsyrkandet skall kallas genom delgivning.

Bestämmelsen i det andra stycket i det remitterade förslaget om rätt till biträde m.m. har, som framgått av den föregående paragrafen, flyttats dit.

Prop.
s. 251

Med hänsyn till de förpliktelse som åvilar oss enligt den nyssnämnda europeiska konventionen föreslår jag vidare en särskild bestämmelse som tar sikte på det fallet att en person har häktats i sin utvevar. Förhandling skall i sådant fall hållas inom fyra dagar från det beslutet verkställts (jfr SOU 1985:27 s. 190).

I fråga om rättens sammansättning m.m. gäller bestämmelserna i 16 kap. Ett beslut om häktning går i verkställighet omedelbart, 16 kap. 4 § första stycket.

Bestämmelserna i förevarande paragraf om förhandling vid prövning av häktningsfrågor gäller också vid häktning under konkursansökningsstadiet enligt 2 kap. 12 §. Detta framgår av 2 kap. 13 § tredje stycket.

6 kap. 12 § Om någon är häktad med stöd av 2 kap. 12 §, skall rätten i samband med konkursbeslutet pröva om denne fortfarande skall vara häktad. Föreligger skäl till häktning enligt 9 §, skall häktningen bestå. Vid tillämpning av 11 § fjärde stycket inräknas även tid under vilken gäldenären hållits häktad med stöd av 2 kap. 12 §.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 6 kap. 12 § KL-förslaget och 95 a § KL. I förhållande till KL har gjorts de ändringar som betingas av att konkursdomarinstitutionen avskaffas och ersätts av rätten som sådan.

Den sista meningen har lagts till på förslag av *lagrådet*. Jag instämmer alltså i lagrådets uppfattning att i den föreskrivna längsta häktningstiden skall inräknas tid varunder gäldenären har hållits häktad i samband med prövningen av konkursansökningen.

Prop.
s. 252

6 kap. 13 § Om gäldenären är en juridisk person, tillämpas 2 § första stycket, 6–8 §§ samt 9 § första, tredje och fjärde styckena även på en styrelseledamot, en verkställande direktör, en bodelagsman och en likvidator som har avgått eller entledigats senare än ett år före den dag då konkursansökningen kom in till tingsrätten.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 6 kap. 13 § KL-förslaget och 96 § KL.

I förhållande till KL-förslaget har gjorts den ändringen att i fall då konkursgäldenären är ett handelsbolag eller ett kommanditbolag bestämmelsen gäller även en bodelagsman som har avgått senare än ett år före den dag då konkursansökningen kom in (jfr 2 kap. 12 §). Förfarandereglerna i 10–12 §§ är direkt tillämpliga, varför hänvisningarna till dessa lagrum inte har tagits upp i mitt förslag.

Ersättning för inställelse

6 kap. 14 § Om gäldenären är i behov av det, är han berättigad till skäligen ersättning av konkursboet för resa och uppehälle inom landet, när han till följd av bestämmelserna i 2–5 §§ inställer sig hos rätten eller någon annan. Vad som har sagts nu gäller även för en sådan person som avses i 13 §.

Har ett yrkande enligt 5 § andra stycket riktats mot någon annan än den som avses i 13 §, är han berättigad till skäligen ersättning av boet för inställelse enligt 5 § tredje eller fjärde stycket.

Beslut om ersättning meddelas av rätten.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 6 kap. 16 § KL-förslaget. De två första styckena motsvaras av 99 § första och tredje styckena KL. Det tredje stycket saknar däremot direkt motsvarighet i gällande lag.

Enligt KL är gäldenärens möjlighet att få ersättning för kostnader för resa och uppehälle i anslutning till vissa inställelser i princip begränsade till kostnader för resor inom domsagan. I kommittéförslaget har den geografiska begränsningen till resor inom domsagan ersatts med resor inom riket. Förslaget, som lämnats utan erinran av remissinstanserna, innebär en naturlig anpassning till moderna förhållanden. Även jag biträder förslaget. Gäldenärens rätt till ersättning bör emellertid inte vara ovillkorlig. I likhet med kommittén förordar jag att ersättning skall utgå bara om gäldenärens ekonomiska förhållanden är sådana att han kan anses vara i behov av ersättning. Om gäldenären har överträtt ett reseförbud, bör han inte vara berättigad till ersättning för en längre resa än den som hade varit aktuell om gäldenären hade iakttagit reseförbudet.

Den som avses med ett yrkande om edgång är berättigad till viss ersättning av boet för sin inställelse inför rätten, såväl vid den förhandling varvid yrkandet prövas som när edgången fullgörs, om detta sker senare.

Beslut om ersättning av boet till annan än den som avses i det första stycket fattas för närvarande av konkursdomaren. I övrigt beslutar förvaltaren. KL-förslaget innebär att det alltid i första hand är förvaltaren som beslutar om ersättning. Endast om kostnaden inte kan tas ut ur boet, skall rätten besluta.

Prop.
s. 253

Av bestämmelserna i 14 kap. 1 och 2 §§ framgår att kostnaden för gäldenärens eller annans inställelse enligt denna paragraf utgör en konkurskostnad och att denna kostnad i första hand skall tas ut ur boet. Går inte detta, skall kostnaden betalas av staten.

Kommittén berör inte närmare hur det skall kunna konstateras om boet saknar medel för att betala ersättning för inställelsen. Även om det är möjligt att göra ett välgrundat antagande på den punkten, kan det inte förrän vid konkursens slut klarläggas om boet räcker till för betalning av denna konkurskostnad. Det finns risk för att kommitténs förslag skulle medföra att förvaltarna för säkerhets skull alltid låter rätten besluta om ersättning för denna inställelse. Rätten å sin sida skulle sannolikt endast om det står fullt klart att tillgångarna i boet räcker till för betalning av denna kostnad kunna vägra att besluta om ersättningen. Besvärliga gränsdragningsfrågor kan befaras uppkomma.

I de flesta sammanhang då en person som inställer sig inför en domstol är berättigad till ersättning för sin inställelse beslutar rätten om ersättningen. Mot denna bakgrund och med hänsyn till de tillämpningssvårigheter som KL-förslaget kan befaras medföra har i mitt förslag införts en bestämmelse i det tredje stycket som anger att rätten alltid beslutar om ersättning för inställelse enligt denna paragraf.

Den i 6 kap. 16 § tredje stycket första meningen KL-förslaget intagna bestämmelsen som anger att det allmänna står ett subsidiärt ansvar för dessa inställelsekostnader har inte tagits upp i mitt förslag. Ett sådant ansvar följer emellertid av den allmänna regeln om ansvaret för konkurskostnader i 14 kap. 2 §.

Det remitterade förslaget upptog i första stycket en hänvisning till 2–4 §§. Lagrådet har i anslutning till första stycket anfört bl. a. följande. I enlighet med den princip som torde ligga till grund för urvalet av situationer som kan berättiga till ersättning (SOU 1983:24 s. 286) bör sådan kunna utges också till underårig gäldenär i fall som avses i 5 §. Hänvisning bör därför i 14 § första stycket göras även till 5 §. Härigenom kommer det dessutom att stå klart att förutvarande ställföreträdare som anges i 13 § får ersättning enligt 14 § första stycket vid inställelse till förhandling eller edgång enligt 5 §.

I fråga om andra stycket har lagrådet påpekat att bestämmelsen torde avse endast den mot vilken edgångsyrkande har framställts enligt 5 § andra stycket.

Paragrafen har utformats i enlighet med lagrådets förslag.

4.1.7 7 kap. Förvaltning och tillsyn

Förevarande kapitel motsvarar 7 kap. KL-förslaget. Bestämmelserna sågs över i samband med 1979 års reform. Förarbetena återfinns alltså i stor utsträckning i prop. 1978/79:105.

7 kap. KL-förslaget innehåller två sakliga nyheter. Kommittén föreslår att förvaltaren alltid skall ha tillgång till räkenskapsmaterial som rör gäldenärens bo. Den föreslår också att förvaltarens skyldighet att i ordinär konkurs avge s. k. kvartalsräkningar slopas. Däremot har kommittén inte i sak sett över de regler om konkursförvaltningen och tillsynen däröver som tillskapades i samband med 1979 års reform. I dessa hänseenden har kommittén endast gjort en lagteknisk och språklig översyn av bestämmelserna.

Prop.
s. 254

KL-förslaget har fått ett övervägande positivt mottagande. Ett stort antal myndigheter – däribland riksskatteverket, kronofogdemyndigheter och länsstyrelser – har emellertid i sina remissyttranden uppehållit sig vid frågor kring förvaltningen och tillsynen. Jag har i den allmänna motiveringen berört en del av den kritiken (avsnitt

2.4.1) och återkommer till vissa frågor i anslutning till bestämmelserna i detta kapitel. Så till vida har jag tagit fasta på kritiken att jag föreslår att förvaltaren skall vara skyldig att höra tillsynsmyndigheten i viktigare förvaltningsfrågor (10 §). I samma avsnitt har jag också berört mitt förslag att förvaltaren ges möjlighet att vid avvecklingen av boet ta hänsyn även till andra intressen än det rena borgenärsintresset (8 §). Förvaltarens bokföringsskyldighet under konkurs (19 §) har jag berört i avsnitt 2.10.

Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.11) redovisat mina skäl för att i enlighet med KL-förslaget införa en skyldighet för vissa uppdragstagare att till konkursförvaltare lämna ut även sådant räkenskapsmaterial som uppdragstagaren själv har upprättat.

Jag skall nu närmare beröra kommitténs förslag att slopa de s.k. kvartalsräkningar. Enligt 58 § tredje stycket KL skall förvaltaren inom två veckor från utgången av mars, juni, september och december månader varje år till tillsynsmyndigheten avlämna räkning över boets inkomster och utgifter i pengar under det gångna kvartalet. Har under någon del av kvartalet pengar stått inne i bank, skall vid räkningen fogas en av banken bestyrkt uppgift på de insättningar och uttag som har förekommit under kvartalet. Avskrift av räkningen skall lämnas till konkursdomaren. Efter konkursens avslutande kan enligt 58 § fjärde stycket KL föreligga skyldighet att årsvis avge en liknande redovisning.

En kvartalsräkning har begränsad betydelse som underlag för kontroll av förvaltningen. Räkningen består för närvarande ofta endast av en direkt avskrift av konkursboets bokföring samt i förekommande fall föreskriven uppgift från bank. Från kontrollsynpunkt är det enligt min mening tillräckligt att sådana uppgifter som har sagts nu lämnas två gånger om året, lämpligen i anslutning till halvårsberättelsen. Det synes inte vara påkallat att ge några ytterligare föreskrifter om hur motsvarigheten till kvartalsräkningarna bör utformas. Det får i stället förutsättas att förvaltarna i samråd med tillsynsmyndigheten avfattar dessa så att de kan utgöra underlag för slutredovisningen.

Som framhållits i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.2) förutsätter det enhetliga konkursförandet en samordning av reglerna om utseende av förvaltare i konkurs. Det av mig föreslagna systemet bygger i princip på att rätten, efter det att tillsynsmyndigheten getts tillfälle att yttra sig, i alla konkurser snarast möjligt utser slutlig förvaltare. Institutet interimsförvaltare utmönstras alltså ur konkursslagen. Rätten behöver inte inhämta borgenärernas åsikt om förvaltarvalet. En borgenär som inte är nöjd med valet har dock alltid möjlighet – förutom att överklaga beslutet – att påkalla byte av förvaltare. Det kan dock vara lämpligt att rätten innan förvaltare utses rådgör med särskilt berörda borgenärer i vissa fall. Om en sådan kontakt uppenbarar att en intressekonflikt mellan borgenärerna föreligger kan det medföra att den föreslagna förvaltaren inte bör utses. Vidare kommer det att finnas möjlighet att utse flera förvaltare i alla konkurser.

I 16 kap. 7 § KL-förslaget har tagits upp en bestämmelse om möjligheten att föra talan mot tillsynsmyndighetens beslut enligt konkursslagen. Mot placeringen i 16 kap. har anmärkts att bestämmelsen inte har något samband med övriga bestämmelser där, vilka behandlar rättens handläggning. Bestämmelsen har i mitt förslag tagits upp i förevarande kapitel i anslutning till reglerna om tillsynen (29 §). I övrigt har vid utformningen av mitt förslag dispositionen i 7 kap. KL-förslaget i stort kunnat följas trots att reglerna nu föreslås gälla lika i alla konkurser.

Kapitlet inleds med regler om utseende av förvaltare (1–4 §§) och om entledigande av förvaltare (5 och 6 §§). Därefter behandlas rådgivare och förlikningsman (7 §). Under en särskild rubrik har regler om förvaltarens allmänna åligganden förts in (8–17 §§). Förvaltarens medelsförvaltning och redovisningsskyldighet under konkursen regleras i 18–22 §§. I 23 och 24 §§ återfinns regler om redovisning av medel till tredje man. Tillsynsfunktionen regleras i 25–29 §§ och kapitlet avslutas med en paragraf (30 §) som behandlar granskningsmannainstitutet.

Förvaltare

7 kap. 1 § En förvaltare skall ha den särskilda insikt och erfarenhet som uppdraget kräver, ha borgenärernas och tillsynsmyndighetens förtroende samt även i övrigt vara lämplig för uppdraget. Den som är anställd vid en domstol får inte vara förvaltare.

Paragrafen överensstämmer i sak med 7 kap. 2 § KL-förslaget och 44 § KL. Den ersätter också 185 a § första stycket sista meningen KL (jfr 14 kap. 1 § första stycket KL-förslaget).

Vid 1979 års reform skärptes kraven på förvaltarnas kvalifikationer. Avsikten var att endast ett mindre antal specialiserade personer skulle komma i fråga för förvaltaruppdragen. Detsamma skulle i princip gälla också beträffande förvaltare i mindre konkurser. Enligt uttalanden i propositionen (1978/79:105 s. 226) accepterades dock att också andra personer kunde komma i fråga i sådana mindre konkurser där tillgångarna kunde antas inte räcka till för betalning av konkurskostnaderna. Motsvarande bör gälla också i fortsättningen.

Jag vill i det här sammanhanget framhålla att frågan om förvaltarens anknytning till vissa borgenärsgrepp har fått ökad betydelse till följd av högsta domstolens avgörande i ett mål om fördelning mellan borgenärerna av upparbetat värde av företagsintecknad egendom (NJA 1982 s. 900). I fall då det kan bli aktuellt att tillämpa de fördelningsprinciper som angetts i nyssnämnda mål, bör förvaltaren i möjligaste mån stå fri i förhållande till de motstridiga intressen som kan föreligga.

Prop.
s. 256

Med anledning av ett påpekande från en remissinstans bör framhållas att det givetvis får förutsättas att förvaltaren åtnjuter även tillsynsmyndighetens förtroende. Den tanken kommer i dag till uttryck bl. a. därigenom att rätten är skyldig att alltid inhämta tillsynsmyndighetens mening innan förvaltare utses. För att undanröja tveksamhet finns det emellertid anledning att uttryckligen ange detta i lagtexten. Det första stycket har utformats i enlighet härmed. Det ligger i sakens natur att myndigheten, när den motsätter sig att en person utses till förvaltare, måste kunna redovisa godtagbara skäl för sin ståndpunkt, och att rätten är oförhindrad att pröva dessa skäl.

7 kap. 2 § Förvaltare utses av rätten.

Rätten bestämmer också antalet förvaltare. Flera än en förvaltare får utses endast om det med hänsyn till boets omfattning och beskaffenhet är behövt att förvaltningen delas eller att den handhas odelad av flera.

Om boets förvaltning skall vara delad, skall en förvaltare utses för varje del av förvaltningen. Rätten bestämmer efter vilka grunder delningen skall ske.

Paragrafen motsvaras närmast av 2 kap. 24 § första stycket 3, 2 kap. 25 § och 7 kap. 1 och 7 §§ KL-förslaget samt av 41 § första stycket, 46 § andra meningen och 50 § första stycket första meningen KL.

I jämförelse med lagrådsremissen har denna och nästföljande paragraf redigerats om i enlighet med vad *lagrådet* har föreslagit. De materiella reglerna om utseende av förvaltare har samlats i denna paragraf medan 3 § behandlar endast procedurreglerna.

Som en följd av att konkursdomarinstitutionen avskaffas kommer förvaltare att utses av rätten. Att förvaltare skall utses snarast efter konkursbeslutet framgår av 2 kap. 24 § första stycket 2. Att tillsynsmyndigheten alltid skall höras innan förvaltare utses följer av 7 kap. 3 §.

Förvaltarens namn bör helst anges i kungörelsen om konkursbeslutet. Kungörelsen får emellertid inte fördröjas i avvaktan på att förvaltare utses. Kan uppgift om förvaltarens namn och adress inte tas in i kungörelsen får den meddelas berörda personer på annat sätt. Det måste emellertid framhållas att det alltid är viktigt att gäldenärens bo omhändertas så snabbt som möjligt. Den försening som sålunda kan förekomma i samband med förvaltarvalet får därför inte göras längre än vad som är absolut nödvändigt. Att förvaltare utses senare än en eller annan dag efter konkursbeslutet bör ifrågakomma endast i rena undantagsfall och måste då kunna motiveras av särskilda omständigheter.

I överensstämmelse med kommitténs förslag skall förvaltare utses i alla konkurser. Någon motsvarighet till 185 a § andra stycket KL, vari sågs att förvaltare i döds-

Prop.
s. 257

bos konkurs bara skall utses i vissa fall, har inte tagits upp i mitt förslag. Detta är en följd av att dödsbodeläggarna efter ändringar i 21 kap. ärvdabalken sedan den 1 juli 1981 inte längre normalt drabbas av något personligt betalningsansvar för den dödes skulder. Det saknas därmed anledning för delägarna att av detta skäl ansöka om dödsboets försättande i konkurs.

Enligt 1 kap. 3 § skall förvaltningen av ett konkursbo handhas av en eller flera förvaltare. I den nu aktuella paragrafen anges i andra stycket under vilka förutsättningar flera förvaltare får utses.

I samband med 1979 års reform utvidgades möjligheterna att utse flera förvaltare i en ordinär konkurs. Även om tillämpningsområdet nu formellt vidgas till att gälla alla konkurser är avsikten inte att flera än en förvaltare framdeles skall utses oftare än i dag. Alltjämt gäller att detta får ske endast om det behövs med hänsyn till boets omfattning och beskaffenhet.

7 kap. 3 § Innan rätten utser förvaltare eller fattar beslut om att flera förvaltare skall finnas, skall tillsynsmyndigheten höras.

Frågor om att utse flera förvaltare eller att dela förvaltningen mellan flera förvaltare tas upp på begäran av tillsynsmyndigheten, förvaltare, en granskningsman eller en borgenär. Tillsynsmyndigheten och förvaltaren skall höras. Rätten får, om det behövs, pröva frågan vid en förhandling. Till förhandlingen skall tillsynsmyndigheten, förvaltaren och, om frågan har väckts av någon annan, denne kallas.

Första stycket motsvaras närmast av 2 kap. 24 § första stycket 3 och 25 §, 7 kap. 1 § andra stycket och 4 § jämförd med 3 § KL-förslaget samt av 41 § första stycket, 46 § och 47 § jämförd med 46 § KL. Andra stycket motsvaras av 7 kap. 4 § och 7 § första stycket tredje meningen KL-förslaget samt 47 § och 50 § första stycket andra mening- en KL.

På *lagrådets* inrådan har, som nämnts under den föregående paragrafen, de rena förfarandereglerna för att utse förvaltare m. m. samlats i denna paragraf.

Enligt gällande ordning kan konkursdomaren självmant ta upp en fråga om att utse ytterligare förvaltare eller att dela förvaltningen. Kommittén anser att detta rimmar mindre väl med den funktionsfördelning som genomfördes vid 1979 års konkursförvaltningsreform. Kommittén föreslår att rätten endast på begäran av tillsynsmyndigheten, förvaltare, granskningsman eller en borgenär skall få ta upp frågor av nu berört slag. I KL-förslaget upptas bestämmelser i ämnet i två skilda paragrafer, 4 och 7 §§. I mitt förslag har dessa sammanförts i *andra stycket* av förevarande paragraf.

Lagrådet har också pekat på att den ifrågakavande regleringen kan göras mer enhetlig, antingen så att rätten tillåts att i initialskedet ex officio förordna även om delad förvaltning eller så att beslut om att mer än en förvaltare skall finnas skall vara beroende av initiativ från utomstående. Jag instämmer i lagrådets påpekanden och förordar det senare alternativet. Paragrafen har utformats i enlighet härmed.

Enligt 47 § första stycket KL skall konkursdomaren, om antalet förvaltare skall ökas, kalla alla borgenärerna till ett sammanträde varvid beslutet fattas. Någon motsvarande regel finns däremot inte för det fall att förvaltningen skall delas. Eftersom en förvaltare skall utses för varje del av förvaltningen torde emellertid det i praktiken krävas att sammanträde hålls för prövning av frågan om att öka antalet förvaltare. Själva frågan om delningen kräver emellertid inte att sammanträde hålls. Regeln torde tillämpas så att beslutet om delningen av förvaltningen fattas samtidigt med beslutet om ökningen av antalet förvaltare. Har flera förvaltare redan tidigare utsetts, kan beslutet om delning givetvis fattas utan sammanträde.

Prop.
s. 258

I anslutning till rubriken till 16 kap. diskuteras frågan om benämningen på olika sammanträden och förhandlingar som hålls inför rätten. I överensstämmelse med de principer som redovisas där bör bl. a. det nuvarande sammanträdet för prövning av en fråga om att öka antalet förvaltare resp. att dela förvaltningen benämnas förhandling.

Det finns anledning att ifrågasätta om det alltid är nödvändigt att hålla förhandling innan beslut om att öka antalet förvaltare fattas. Valet av den första förvaltaren sker ju

utan att borgenärerna ges tillfälle att uttala sin mening. Ett beslut om att öka antalet förvaltare medför visserligen en ökning av konkurskostnaderna och det kan inte utslutas att det i dessa fall kan finnas anledning att låta olika borgenärsintressen komma till tals. Borgenärer som menar att den tidigare utsedde förvaltaren har anknytning till en annan borgenär eller borgenärsgrupp kan naturligtvis ha anledning att försöka hindra att ytterligare en förvaltare med samma anknytning utses.

Det sagda leder till att förhandling inte bör vara obligatorisk men att en sådan bör kunna hållas om rätten anser att det behövs. Normalt bör saken kunna avgöras utan förhandling. Om en begäran om att öka antalet förvaltare framställs före edgångssammanträdet, bör frågan lämpligen prövas vid det sammanträdet. Oavsett om förhandling hålls eller inte skall förvaltaren och tillsynsmyndigheten alltid höras.

7 kap. 4 § Om flera förvaltare handhar förvaltningen odelad, får de endast gemensamt avhända boet någon rättighet eller vidta en åtgärd som kan medföra en förpliktelse för boet.

Finns det två förvaltare och kan de inte enas beträffande en åtgärd eller ett beslut som enligt denna lag ankommer på dem eller är förvaltarna flera än två och finns det inte majoritet för en viss mening, skall den mening gälla som tillsynsmyndigheten biträder.

Paragrafen överensstämmer i sak med 7 kap. 7 § andra och tredje styckena KL-förslaget samt 50 § andra och tredje styckena KL.

Fjärde stycket i 50 § KL innehåller en bestämmelse om att förvaltarna i fall av delad förvaltning bland sig skall välja en att motta meddelanden eller handlingar som skall tillställas förvaltaren och att förvara sådana handlingar. Konkursdomaren och tillsynsmyndigheten skall underrättas om vem som har valts. Enligt kommitténs mening är regleringen obehövlig. Jag instämmer i detta. I de fall då förvaltningen inte är samfällad bör i delningsbeslutet anges vilken av förvaltarna som skall motta t. ex. bevakningshandlingarna. Är förvaltningen samfällad, möter inte något hinder att förvaltarna inbördes kommer överens om vem som skall motta handlingar. Den ifrågakavande bestämmelsen har därför inte någon motsvarighet i mitt förslag. Vad förvaltarna har kommit överens om bör av praktiska skäl anmälas hos rätten.

Prop.
s. 259

Entledigande av förvaltare m.m.

7 kap. 5 § Om en förvaltare begär att få avgå och visar skäl till det, skall rätten entlediga honom.

En förvaltare som inte är lämplig eller av någon annan orsak bör skiljas från uppdraget skall entledigas av rätten. Frågor om entledigande tas upp på begäran av tillsynsmyndigheten, en granskningsman, en borgenär eller gäldenären.

En förvaltare får inte entledigas utan att tillsynsmyndigheten har hört. Om någon annan än förvaltaren själv har begärt att förvaltaren skall entledigas, skall rätten, om det inte av särskilda skäl är onödigt, pröva frågan vid en förhandling. Till förhandlingen skall tillsynsmyndigheten, förvaltaren och, om frågan har väckts av någon annan, denne kallas. Om det är av särskilt intresse att borgenärerna hörs, skall de kallas till förhandlingen genom kungörelse.

Rätten får, om den finner skäl till det, i avvaktan på förhandlingen försätta en förvaltare ur tjänstgöring. Innan det sker skall tillsynsmyndigheten höras. Om en förvaltare försätts ur tjänstgöring, kan rätten utse någon annan att under tiden fullgöra hans åligganden.

Paragrafens båda första stycken överensstämmer i sak med 7 kap. 8 § första stycket KL-förslaget och 80 § första stycket KL. De tredje och fjärde styckena motsvarar 7 kap. 6 § andra stycket och 8 § andra stycket KL-förslaget samt 49 § andra stycket och 80 § andra stycket KL.

Bestämmelserna om entledigande och byte av förvaltare har i mitt förslag tagits upp i denna och nästföljande paragraf. Det enhetliga förfarandet för utseende av förvaltare har möjliggjort vissa förenklingar av författningstexten i förhållande till KL-förslaget.

Bestämmelserna om förutsättningarna för entledigande av förvaltare och om förfarandet har förts samman i denna paragraf. I nästföljande paragraf har reglerna om rättens skyldighet att utse en ny förvaltare tagits upp.

En följd av det enhetliga konkursförfarandet är att alla bestämmelser om entledigande och byte av förvaltare blir fullt ut tillämpliga i alla konkurser.

I *första och andra styckena* har reglerna i 7 kap. 8 § första stycket KL-förslaget och 80 § första stycket KL förts över utan ändring i sak. I det första stycket berörs entledigande på förvaltarens egen begäran och i det andra stycket entledigande utan egen begäran.

Enligt *tredje stycket*, som i stort motsvarar de båda första meningarna i 7 kap. 8 § andra stycket KL-förslaget och 80 § andra stycket KL, får en förvaltare aldrig entledigas, vare sig på egen eller annans begäran, utan att tillsynsmyndigheten har hörts.

Prop.
s. 260

För närvarande gäller att konkursdomaren efter det första borgenärssammanträdet aldrig får fatta beslut om entledigande eller byte av förvaltare utan att kalla borgenärerna till ett sammanträde. Det torde emellertid inte vara nödvändigt att ge borgenärerna tillfälle att yttra sig över frågan om entledigande av förvaltare på dennes egen ansökan. Eftersom det enligt mitt förslag inte heller är nödvändigt att höra borgenärernas mening om efterträdare, föreslås att rätten i det fallet alltid skall kunna pröva frågan utan att kalla borgenärerna till förhandling. Däremot bör borgenärerna ges tillfälle att lämna sina synpunkter när frågan prövas på begäran av någon annan än förvaltaren själv (jfr 3 §). I det fallet kan det finnas intressekonflikter mellan borgenärerna eller skilda bedömningar av förvaltarens allmänna lämplighet. Behovet av en förhandling torde i dessa fall i allmänhet vara större än vid prövning av frågan om ökning av antalet förvaltare. Förhandling bör därför normalt hållas, men om det av särskilda skäl är onödigt får rätten avgöra frågan ändå. Detta bör gälla exempelvis om förvaltaren medger att han blir entledigad eller vitsordar de omständigheter som ligger till grund för framställningen om hans entledigande.

Hålls förhandling, skall tillsynsmyndigheten och förvaltaren kallas. Det saknas enligt min mening normalt anledning att kalla andra borgenärer än den som har påkallat förvaltarens entledigande till förhandlingen. Om rätten känner till att det råder intressekonflikter mellan borgenärerna bör dock även de som företräder den andra meningen kallas till förhandlingen. Jag instämmer i *lagrådets* uppfattning att det i lagen bör föras in en bestämmelse som garanterar att övriga borgenärer i dessa fall kallas till förhandlingen. Kallelsen bör normalt sett utfärdas genom kungörelse. Kungörelsen bör dock kunna ersättas med direkta underrättelser till borgenärerna enligt 15 kap. 2 §.

I överensstämmelse med vad som gäller nu får rätten enligt *fjärde stycket* i avvaktn på förhandlingen försätta förvaltare ur tjänstgöring, om det finns skäl till det. Innan detta sker skall tillsynsmyndigheten höras. Rätten kan då också utse någon att interimistiskt fullgöra förvaltarens uppgifter.

Enligt 49 § andra stycket KL kan rätten tillfälligt utse någon annan att fullgöra förvaltarens uppgifter även när den ordinarie förvaltaren har laga förfall. Enligt KL-förslaget, som i denna del lämnats utan erinran av remissinstanserna, skall detta inte längre vara möjligt. Jag biträder förslaget på den punkten.

7 kap. 6 § Om en förvaltare entledigas, skall rätten genast utse en ny förvaltare.

Första stycket gäller inte om det finns flera förvaltare och någon av dem entledigas samt rätten, efter att ha hört tillsynsmyndigheten, finner att det inte är nödvändigt att utse någon annan i den entledigades ställe.

Paragrafen motsvaras närmast av 7 kap. 5 § första och andra styckena KL-förslaget och 48 § första och andra styckena KL.

Prop.
s. 261

Enligt 48 § första stycket KL skall konkursdomaren, om förvaltaren avgår efter det första borgenärssammanträdet, kalla borgenärerna till ett sammanträde varvid ny förvaltare skall utses. Bestämmelsen får anses tillämplig oavsett om förvaltaren avgått efter egen eller annans begäran. I det enhetliga förfarandet får rätten utse förvaltare utan att dessförinnan inhämta borgenärernas mening. Det saknas alltså anledning att föreskriva att rätten skall kalla till ett sammanträde enbart för att utse efterträdaren. Det kan däremot finnas anledning att i fall då frågan om entledigande enligt 5 § tredje stycket skall prövas vid en förhandling låta de närvarande borgenärerna yttra sig också över en tilltänkt förvaltares lämplighet.

Oavsett av vilken anledning förvaltaren entledigas skall rätten enligt *första stycket* genast utse en efterträdare, om inte något annat följer av det andra stycket. Föreskriften i 49 § första stycket KL att konkursdomaren kan förordna någon att upprätthålla befattningen till dess en ny förvaltare har utsetts behövs inte i det enhetliga förfarandet och har slopats. Detta bör emellertid inte förväxlas med möjligheten att utse någon annan att interimistiskt handha förvaltningen i de fall som förvaltaren försätts ur tjänstgöring enligt 5 § fjärde stycket.

I *andra stycket* har i överensstämmelse med såväl KL-förslaget som KL införts en bestämmelse som innebär att rätten i fall då det finns flera förvaltare kan underlåta att utse en ny förvaltare. Tillsynsmyndigheten skall alltid höras innan rätten beslutar att inte utse en ny förvaltare.

I 48 § tredje stycket KL finns en bestämmelse som medger att ny förvaltare inte behöver utses om fråga om avskrivning av konkursen enligt 186 § KL är under prövning. En motsvarande bestämmelse har tagits upp i 7 kap. 5 § tredje stycket KL-förslaget. I mitt förslag har någon motsvarighet till det nu gällande avskrivningsförfarandet enligt 186 § KL inte tagits upp. Om förvaltaren efter edgångssammanträdet anmäler att tillräckliga tillgångar för täckning av konkurskostnaderna saknas, behöver rätten således inte utfärda någon kungörelse och därigenom bereda borgenärerna tillfälle att utpeka ytterligare tillgångar. Det saknas därmed anledning att behålla regeln i 48 § tredje stycket KL.

Rådgivare och förlikningsman

7 kap. 7 § Om rätten av särskilda skäl finner det behövt, får den, efter att ha hört tillsynsmyndigheten, uppdra åt en lämplig person att vara rådgivare åt förvaltaren vid förvaltningen av boet eller att som förlikningsman biträda rätten med utredning och förlikning i en tvistefråga som har uppkommit genom anmärkning mot en bevakning eller att fullgöra båda dessa uppgifter.

Den som är anställd vid en domstol får inte vara rådgivare eller förlikningsman.

När uppdraget är slutfört skall det genast anmälas till rätten. Samtidigt skall en redogörelse lämnas för det arbete som uppdraget har medfört.

Rätten skall återkalla uppdraget när anmälan har gjorts eller när det annars finns skäl till återkallelse.

Paragrafen överensstämmer i sak med 7 kap. 9 § KL-förslaget och 50 a § första–fjärde styckena KL. Bestämmelserna i 50 a § femte stycket KL om arvode till rådgivare och förlikningsmän återfinns i det särskilda kapitlet om konkurskostnader (14 kap. 1 § 2 och 15 §).

Prop.
s. 262

Rådgivare kan i det enhetliga konkursförfarandet utses i alla konkurser. Förlikningsman däremot kan utses bara i konkurser med bevakningsförfarande.

Förvaltarens allmänna åligganden m.m.

7 kap. 8 § Det åligger förvaltaren att ta till vara borgenärernas gemensamma rätt och bästa samt vidta alla de åtgärder som främjar en förmånlig och snabb avveckling av boet.

Första stycket hindrar inte att förvaltaren vid avvecklingen av boet beaktar vad som är ägnat att långsiktigt främja sysselsättningen, om det kan ske utan att borgenärernas rätt nämnvärt förringas.

Första stycket stämmer i sak överens med 7 kap. 10 § KL-förslaget och med 51 § KL. Andra stycket är nytt.

Enligt 51 § KL skall förvaltaren vidta alla åtgärder som främjar en förmånlig och snabb utredning av boet. Varken kommittén eller remissinstanserna har haft någon erinran mot denna formulering. Själva boutredningen får emellertid anses utgöra endast en del av förvaltarens uppgifter i konkursförfarandet. Huvudinriktningen bör vara att främja en avveckling av boet. I klagörande syfte anges i *första stycket* direkt att förvaltarens arbete skall inriktas på en avveckling av konkursboet.

Utöver motsvarigheten till bestämmelsen i första stycket finns i KL endast få regler som styr förvaltarnas agerande i samband med utövandet av förvaltningen. Inte heller KL-förslaget innehåller något närmare därom. Flera remissinstanser efterlyser emellertid regler om hur förvaltaren skall bete sig i olika situationer. Särskilt besvä-

rande upplevs det att det av konkurslagen inte framgår i vad mån förvaltaren skall beakta sysselsättningsaspekter. Försäljning av boets egendom till gäldenären närstående personer eller företag är också en fråga som har tagits upp. Jag har tidigare berört dessa frågor i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4. 1).

Om det i konkursboet ingår en rörelse anses det redan i dag åligga förvaltaren att beakta de anställdas intresse av att få sin framtida anställning långsiktigt tryggad. Han bör i detta syfte som regel på ett tidigt stadium upprätta kontakt med den regionala utvecklingsfonden, de anställdas fackliga företrädare, länsarbetsnämnden, länsstyrelsen och kommunen. Förvaltaren anses också skyldig att fullgöra vad som åligger en arbetsgivare enligt bl. a. lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet och lagen (1974:13) om vissa anställningsfrämjande åtgärder. Som nämnts finns det emellertid inte några uttryckliga bestämmelser som ger förvaltaren rätt att ta hänsyn till annat än borgenärsintresset.

Enligt min mening bör lagstiftningen modifieras på denna punkt. I den nya konkurslagen bör klargöras att förvaltaren t. ex. vid avyttring av en av gäldenären bedrivna rörelse också bör beakta de anställdas och det allmännas gemensamma intresse av att sysselsättningen långsiktigt främjas. Paragrafens *andra stycke* upptar en bestämmelse om detta.

Prop.
s. 263

I sakens natur ligger att det främst är i fall då en rörelse ingår i konkursboet som det kan bli aktuellt för förvaltaren att ta hänsyn till sysselsättningsaspekter. Förvaltare ställs vid försäljning av en rörelse emellanåt inför den situationen att det för boet mest fördelaktiga budet lämnas av någon som säger sig vilja driva rörelsen vidare men som inte kan förväntas göra detta på ett seriöst sätt. Inte sällan avges det bästa budet av någon som står konkursgäldenären nära. Även om förvaltaren anser att det finns anledning att bevara att en försäljning till en sådan anbudsgivare inte gagnar de anställdas intressen på längre sikt, saknar han i dag formellt möjlighet att vägra godta budet. En försäljning till någon annan till ett lägre pris kan t. o. m. medföra risk för skadeståndskrav mot förvaltaren.

Med stöd av den föreslagna bestämmelsen kan förvaltaren göra en helhetsbedömning när han prövar de avgivna buden. Bestämmelsen är emellertid allmänt hållen och lämnar ett betydande utrymme för förvaltarens eget omdöme. Det är min avsikt att följa den praktiska tillämpningen på denna punkt.

Normalt kan det givetvis inte anses främja sysselsättningen långsiktigt att försäljning sker till någon som inte har tillräckliga ekonomiska förutsättningar eller till någon vars syfte är att "slakta" företaget för att tillgodogöra sig realtillgångarna. Än den tilltänkte köparen dessutom någon som kan betraktas som närstående till konkursgäldenären föreligger det enligt min mening starka skäl för att närmare undersöka möjligheterna att avyttra egendomen till någon annan. Det bör i den situationen vara naturligt att förvaltaren inforrdrar ytterligare anbud på egendomen, om det inte bedöms som utsiktslöst att någon annan skulle vilja ge ett bud på denna.

Det är ofrånkomligt att en försäljning till någon annan än den som avgett det högsta budet på egendomen kortsiktigt kan komma att drabba en eller flera borgenärer. Av bestämmelsen framgår emellertid att den får tillämpas endast i den mån det kan ske utan att borgenärernas rätt nämnvärt förringas. Vid denna bedömning bör också den enskilde borgenärens förmåga att tåla förlusten beaktas. Det kan alltså inte bli fråga om annat än relativt obetydliga förluster för en borgenär. Bestämmelsen bör inte heller ges en så vidsträckt innebörd att den påverkar kreditbedömningen och kraven på säkerhet hos banker och andra kreditgivare. I så fall riskerar man nämligen att företagets möjligheter att utnyttja rörelsetillgångarna som kreditsäkerhet försämrats. Att närmare precisera hur pass mycket lägre bud som kan godtas är inte möjligt. Denna bedömning får göras av förvaltaren med ledning av omständigheterna i varje enskilt fall.

En försäljning av en konkursboet tillhörig rörelse torde alltid utgöra en sådan viktigare förvaltningsåtgärd som avses i 7 kap. 10 §. Förvaltaren bör således normalt vara skyldig att höra berörda borgenärer och tillsynsmyndigheten innan en sådan

försäljning äger rum. Tillsynsmyndigheten bör naturligtvis i princip vara införstådd med en försäljning som sker till någon annan än den som har avgett det högsta budet. (Se angående tillämpningen av den nya bestämmelsen också under rubriken till 8 kap.)

7 kap. 9 § Förvaltaren är skyldig att på begäran lämna upplysningar om boet och dess förvaltning till rätten, borgenärer, granskningsmän, gäldenären eller tillsynsmyndigheten. Prop. s. 264

Paragrafen motsvarar 7 kap. 11 §, 29 § första stycket andra meningen och 30 § andra stycket andra meningen KL-förslaget samt delvis 60 § KL. I förhållande till det remitterade förslaget har denna paragraf, på förslag av *lagrådet*, utformats så att det direkt av den framgår mot vilka förvaltaren är upplysningsskyldig. Motsvarande ändringar har gjorts i 28 och 30 §§.

7 kap. 10 § I viktigare frågor skall förvaltaren höra tillsynsmyndigheten och särskilt berörda borgenärer, om det inte föreligger hinder mot det. Förvaltaren skall i sådana frågor höra även gäldenären, om det lämpligen kan ske.

Paragrafen motsvarar 7 kap. 12 § KL-förslaget och 51 a § KL.

Av skäl som har redovisats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4.1) har i förevarande paragraf som en nyhet införts en skyldighet för förvaltaren att i viktigare frågor höra också tillsynsmyndigheten. Det bör påpekas att detta inte innebär att tillsynsmyndigheten skall ge något formellt godkännande av en åtgärd som förvaltaren ämnar vidta. Detta skulle inte vara förenligt med förvaltarens självständiga ställning och den uppgift som har tillagts tillsynsmyndigheterna, nämligen att i efterhand kontrollera hur förvaltaren har utfört sin uppgift. Syftet med bestämmelsen är bl.a. att genom en ökad information ge myndigheten ett bättre underlag för sin tillsynsverksamhet. Förvaltaren kan å sin sida utnyttja tillsynsmyndighetens erfarenhet i sitt arbete och ta intryck av de skäl som myndigheten för fram till stöd för sin uppfattning angående en konkret angelägenhet. Det slutliga beslutet fattar förvaltaren emellertid alltid själv.

I förarbetena till 51 a § KL (prop. 1978/79:105 s. 273) har angetts vad som skall anses vara viktigare förvaltningsfrågor. Som exempel nämns där frågan om den vidare driften av gäldenärens rörelse, om försäljning av värdefull egendom eller om väckande av återvinningstalan eller annan talan angående ej obetydligt belopp. Även när det gäller förfarandet vid samråd bör vad som där sägs i tillämplig utsträckning gälla också när förvaltaren hör tillsynsmyndigheten.

Det bör här erinras om att förvaltaren, innan han godtar ett förlikningsbud angående en osäker eller tvistig tillgång, normalt sett bör höra med gäldenären om denne själv vill utföra tvisten (3 kap. 10 §).

7 kap. 11 § Om förvaltaren finner det nödvändigt, får han anlita ett sakkunnigt biträde för viss förvaltningsåtgärd.

Paragrafen överensstämmer med 7 kap. 13 § KL-förslaget och 52 § KL.

Av 14 kap. 1 § 3 framgår att ersättningen till det sakkunniga biträdet är en konkurskostnad som i princip skall betalas av boet. Prop. s. 265

I likhet med vad bl.a. riksskatteverket har påpekat finner jag det naturligt att förvaltaren normalt hör tillsynsmyndigheten innan han anlitar ett sakkunnigt biträde.

7 kap. 12 § Förvaltaren skall snarast ta hand om gäldenärens bo med de böcker och andra handlingar som rör boet. Om gäldenären är eller under det senaste året före konkursansökningen har varit bokföringsskyldig, skall förvaltaren i det omhändertagna räkenskapsmaterialet på lämpligt sätt ange dagen för omhändertagandet.

Den som på uppdrag av gäldenären har upprättat räkenskapsmaterial rörande gäldenärens bo är skyldig att lämna ut materialet till förvaltaren i gäldenärens konkurs.

Paragrafen överensstämmer i sak med 7 kap. 14 § KL-förslaget. Det första stycket motsvarar 53 § första stycket första meningen KL medan det andra stycket saknar motsvarighet i KL.

Två remissinstanser efterlyser en precisering av vad som menas med att förvaltare "snarast" skall ta hand om gäldenärens bo. Omhändertagandet bör enligt deras mening ske omedelbart. Vidare bör det enligt dessa remissinstanser ges regler om hur förvaltaren skall gå till väga när omhändertagandet sker.

Reglerna om konkursförvaltarens materiella förvaltning lämnar i dag ett inte obetydligt utrymme åt förvaltarnas eget omdöme. Det måste ankomma på förvaltarna att själva bedöma hur och när de åtgärder som åläggs dem bl. a. enligt denna paragraf lämpligen bör utföras. Självfallet bör förvaltaren, om det är fara i dröjsmål, omedelbart låta ta hand om t. ex. bokföring och andra handlingar som rör boet. Det är i sådana fall naturligtvis särskilt viktigt att förvaltare utses snabbt. Någon närmare reglering av dessa frågor anser jag emellertid inte påkallad.

I det *andra stycket* föreslås i överensstämmelse med konkurslagskommitténs förslag att den som har haft i uppdrag av gäldenären att upprätta räkenskapsmaterial rörande gäldenärens bo är skyldig att, trots att han inte har erhållit full betalning, låta förvaltaren i gäldenärens konkurs få del av materialet. Jag har i den allmänna motiveeringen (avsnitt 2.11) redovisat skälen för denna ståndpunkt.

Med begreppet räkenskapsmaterial avses här detsamma som i bokföringslagen (1976:125), dvs. allt sådant som skall ingå i en komplett bokföring. Dit hör också de särskilda beskrivningar, inklusive systemdokumentation och behandlingshistorik, som skall finnas beträffande det aktuella bokföringssystemet. Även annat material som den bokföringsskyldige faktiskt använder för sin affärsbokföring innefattas. Däremot innefattas inte i begreppet räkenskapsmaterial sådana handlingar som exempelvis upprättade budgetar, prognoser och kalkyler. Beträffande sådana handlingar kan uppdragstagaren alljämt åberopa detentionsrätt också gentemot konkursförvaltare.

Prop.
s. 266

7 kap. 13 § Förvaltaren skall upprätta en bouppteckning. I denna skall boets tillgångar tas upp till noggrant uppskattade värden. Beträffande skulderna skall det anges i vad mån de avser lön eller pension. Bouppteckningen skall vidare innehålla uppgift om varje borgenärs namn och postadress samt om de böcker och handlingar som avses i 12 §.

Bouppteckningen skall av förvaltaren ges in till rätten och tillsynsmyndigheten så snart som möjligt och senast en vecka före edgångssammanträdet.

Har en av gäldenären underskriven bouppteckning förut getts in till rätten, behöver någon ny bouppteckning inte upprättas, om förvaltaren anser att denna är tillförlitlig. I så fall skall han snarast anmäla det till rätten och tillsynsmyndigheten.

Skall bevakningsförfarande äga rum och har någon bouppteckning ännu inte getts in till rätten, skall förvaltaren så snart som möjligt och senast en vecka från beslutet om bevakningsförfarandet skicka en förteckning över borgenärerna med uppgift om varje borgenärs postadress till rätten och tillsynsmyndigheten. I ett bankaktiebolags, en sparbanks eller en central föreningsbanks konkurs skall till bouppteckningen eller borgenärsförteckningen bifogas uppgift om insättningsborgenärerna och deras fordringsbelopp med upplupen ränta.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 7 kap. 15 § KL-förslaget. Den motsvarar delvis 53 § KL. Andra meningen i fjärde stycket motsvaras närmast av 3 § första stycket lagen (1956:217) om vissa kreditinrättingars konkurs.

Det *första stycket* motsvarar 53 § första stycket andra och tredje meningarna KL. I kravet på noggrannhet ligger att tillgångarna skall värderas med beaktande av samtliga kända omständigheter som kan inverka på bedömningen.

I ett nytt *andra stycke* anges när bouppteckningen skall ges in till rätten. Enligt 53 § andra stycket KL skall bouppteckningen i ordinär konkurs i princip ges in en vecka från konkursbeslutet. I mindre konkurs skall detta enligt 185 b § fjärde stycket i princip ske senast en månad från beslutet. Om hinder i något fall möter att i ordinär konkurs inge bouppteckningen inom den föreskrivna tiden skall förvaltaren tillstålla konkursdomaren en förteckning över borgenärerna. Det torde höra till undantagen att förvaltaren i en ordinär konkurs förmår prestera en bouppteckning inom en vecka från konkursbeslutet. Borgenärsförteckningen fyller då syftet att upplysa konkursdomaren om vilka borgenärer som skall kallas till det första borgenärssammanträdet.

Det har under remissbehandlingen framförts kritik från bl.a. riksskatteverket (RSV) och domareförbundet angående tidpunkten för bouppteckningens ingivande. Det sägs att förvaltarna ofta begär – och får – anstånd med att upprätta bouppteckningen av sådana skäl som att gäldenären inte går att få tag på. Enligt bl.a. RSV har förvaltarna inte alltid utnyttjat möjligheterna till hämtning och häktning. RSV föreslår att det i lagen införs en begränsning så att högst tre anstånd får beviljas utan att tillsynsmyndigheten hörs. Enligt domareförbundet har det på många håll utvecklats en praxis innebärande att förvaltarna inte ger in bouppteckningen förrän omedelbart i anslutning till det första borgenärssammanträdet. Detta medför enligt förbundet att konkursdomaren inte har kunnat granska uppgifterna i bouppteckningen inför den förestående edgången. Förbundet föreslår att det i lagen införs en skyldighet för förvaltaren att ge in bouppteckningen senast viss tid, exempelvis tre dagar före sammanträdet.

Prop.
s. 267

Edgångssammanträdet skall enligt mitt förslag äga rum tidigast en och senast två månader från dagen för konkursbeslutet. Detta innebär en ganska avsevärd förlängning av den mellanliggande tiden. Det måste kunna förutsättas att förvaltarna inom den tiden normalt har möjlighet att upprätta bouppteckningen. Undantagsvis kan dock edgångssammanträdet äga rum senare än två månader från nämnda dag.

Det är givetvis angeläget att rätten, tillsynsmyndigheten och borgenärerna ges tillfälle att i förväg granska de i bouppteckningen lämnade uppgifterna. Detta ökar pressen på gäldenären att redan från början lämna korrekta uppgifter om boet. Det bör därför anges en yttersta gräns inom vilken bouppteckningen skall avlämnas. I mitt förslag föreskrivs att bouppteckningen skall ges in så snart som möjligt och senast en vecka före edgångssammanträdet. Någon formell möjlighet till anstånd finns inte.

Det förekommer att konkursförvaltaren inte får kontakt med gäldenären. Gäldenären kan befinna sig utomlands eller helt enkelt hålla sig undan och vägra att ge sig till känna för förvaltaren. Förvaltaren skall i dessa fall upprätta en s.k. nödbouppteckning, dvs. ta upp de tillgångar och skulder som förvaltaren stött på i sina efterforskningar. Det är givet att det inte går att ställa särskilt stora krav på en sådan bouppteckning. Edgångssammanträdet skall hållas trots att den ingivna bouppteckningen har upprättats utan gäldenärens medverkan. Vid sammanträdet skall förvaltaren redogöra för sina efterforskningar och redovisa vad han har vidtagit för åtgärder för att nå kontakt med gäldenären. De vid sammanträdet närvarande borgenärerna och tillsynsmyndigheten kan tänkas kunna lämna kompletterande upplysningar såväl om boet som om gäldenärens uppehållsort.

Enligt mitt förslag finns det möjlighet att i alla konkurser fatta beslut om avskrivning eller om utdelning även om gäldenären inte har beedigat en bouppteckning. Detta förutsätts dock förekomma endast i undantagsfall och efter noggranna efterforskningar. Det förutsätts vidare att tillgängliga tvångsmedel visat sig verkningslösa för att förmå gäldenären att medverka vid boutredningen och inställa sig vid edgångssammanträdet. Vid detta skall rätten med stöd av tillgängliga upplysningar besluta om konkursens fortsatta handläggning. Normalt torde rättens beslut mynna ut i att ett nytt sammanträde sätts ut till en senare dag. Under den mellanliggande tiden bör förvaltaren vidta de åtgärder som med ledning av de vid edgångssammanträdet lämnade upplysningarna framstår som ändamålsenliga. Inget hindrar emellertid att rätten samtidigt preciserar vilka åtgärder som förvaltaren förväntas vidta.

Beroende på hur konkursen utvecklar sig kan rätten vid nästa sammanträde fatta olika beslut. Konkursen kan avskrivas men om förvaltaren anser att det är lämpligt kan också utdelning ske efter avyttring av de tillgångar som förvaltaren påträffat. Om gäldenären har medverkat vid boutredningen men inte förmåtts att beediga bouppteckningen bör möjligheterna till hämtning eller häktning prövas. Detsamma gäller om gäldenären inte har medverkat vid boutredningen men det finns skäl som talar för att sådana tvångsåtgärder kan ge resultat. Sammanfattningsvis har rätten relativt fria händer att besluta om konkursens fortsatta handläggning. Rätten bör alltid bevaka att de möjligheter som står till buds utnyttjas till fullo innan konkursen av-

Prop.
s. 268

slutas. Om konkursen inte avslutas, bör rätten alltid sätta ut ett nytt sammanträde för eventuell edgång eller för nya beslut om den fortsatta handläggningen.

Gäldenären bör alltid kallas särskilt till det nya sammanträdet om han inte är närvarande vid edgångssammanträdet. Föreligger förutsättningar därför kan gäldenären hämtas till sammanträdet (6 kap. 9 §). Någon annan särskild kallelse behöver inte utfärdas till de fortsatta sammanträdena. Om tillsynsmyndigheten inte är närvarande bör den dock underrättas om den bestämda tidpunkten. Föreskrifter om detta kan tas upp i den nya konkursförordningen.

Lagrådet har i anslutning till det sagda anmärkt att enligt lagförslaget utdelning i konkursen inte förutsätter något särskilt beslut från rättsens sida om att så skall ske och att beslut om t.ex. avskrivning av konkursen inte behöver fattas vid eller i anslutning till ett sammanträde. Lagrådet erinrar också om att ett beslut av rätten om att hämta eller häkta en gäldenär som inte vill medverka vid boutredningen eller bedediga bouppteckningen kräver yrkande om åtgärden från förvaltarens eller tillsynsmyndighetens sida (6 kap. 10 §).

I det *tredje stycket* har upptagits nuvarande bestämmelse i 53 § första stycket sista meningen KL att en ny bouppteckning inte behöver upprättas om en sådan tidigare har getts in och förvaltaren anser den tillförlitlig. Till detta stycke har också flyttats den kompletterande regeln i 53 § andra stycket sista meningen KL som anger att förvaltaren snarast skall anmäla till rätten och tillsynsmyndigheten om han godkänner den tidigare ingivna bouppteckningen.

I det enhetliga förfarandet föreligger normalt sett inget behov av en borgenärsförteckning. Om det däremot redan före edgångssammanträdet har beslutats att bevakningsförfarande skall äga rum, måste en sådan förteckning upprättas om inte bouppteckningen redan har getts in. Rätten skall nämligen då särskilt underrätta varje känd borgenär om att bevakningsförfarande skall äga rum. En föreskrift om att borgenärsförteckning skall upprättas i denna situation har intagits i det *fjärde stycket*. Bestämmelser om underrättelse till kända borgenärer kan meddelas i förordning. Förteckningen skall av förvaltaren ges in senast en vecka från beslutet om bevakningsförfarandet. Om bouppteckning inges inom denna tid bortfaller givetvis behovet av borgenärsförteckningen.

I det *fjärde stycket* har lagts till en bestämmelse som motsvarar 3 § första stycket lagen (1956:217) om vissa kreditinrättningars konkurs. Bestämmelsen, som gäller endast då det har beslutats om bevakning, skall ses mot bakgrund av det förhållandet att insättningsborgenärerna är befriade från bevakningsskyldighet om det fordringsbelopp som upptagits i förteckningen överensstämmer med borgenärernas krav. Detta framgår av 9 kap. 5 § andra stycket. Med dessa bestämmelser kan den nämnda lagen upphävas.

Prop.
s. 269

7 kap. 14 § Förvaltaren får, om det behövs, begära handräckning av kronofogdemyndigheten för att kunna omhänderta eller annars få tillgång till gäldenärens bo med de böcker och andra handlingar som rör boet. Detsamma gäller sådant räkenskapsmaterial som avses i 12 § andra stycket. Kronofogdemyndigheten får då genomöka hus, rum eller förvaringsställen och, om tillträde behövs till något utrymme som är tillslutet, låta öppna lås eller ta sig in på annat sätt. Kronofogdemyndigheten får även i övrigt använda tvång i den mån det behövs för det avsedda ändamålet och det kan anses befogat med hänsyn till omständigheterna. Våld mot person får dock brukas endast om kronofogdemyndigheten möter motstånd och i den mån det med hänsyn till ändamålet med ingripandet kan anses försvarligt.

I fråga om överklagande av kronofogdemyndighetens beslut eller åtgärd enligt första stycket tillämpas bestämmelserna i utsökningsbalken om talan mot utmätning i allmänhet.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 7 kap. 16 § KL-förslaget och 54 § KL.

I jämförelse med KL har införts en särskild hänvisning till de fall som avses i 12 § andra stycket. Kronofogdemyndigheten har alltså befogenhet att meddela handräckning för att förvaltaren från en sådan uppdragstagare som avses där skall få ut handlingarna i fråga.

Vid remissbehandlingen har framförts önskemålet att förvaltaren inte bara skall ha befogenhet utan också skyldighet att påkalla handräckning i nu avsedda fall. Det har därvid också gjorts gällande att det skulle vara praktiskt och effektivt om tillsynsmyndigheten och inte kronofogdemyndigheten verkställde handräckningen.

För egen del menar jag att handräckningsmöjligheten i dessa situationer bör betraktas som ett stöd åt förvaltaren och ett påtryckningsmedel mot den som är skyldig att tillhandahålla viss egendom. Vid tvångsmedelsanvändning gäller som en allmän princip att tvångsmedlet inte får tillgripas om samma resultat kan uppnås på frivillig väg eller med lindrigare tvångsmedel. En skyldighet för förvaltaren att påkalla handräckning kan mot den bakgrunden inte komma i fråga. Med hänsyn till tillsynsmyndighetens ställning i konkursförfarandet anser jag det inte heller lämpligt att den myndigheten som sådan skall befatta sig med verkställighet av handräckning.

Lagrådet har i anslutning till denna paragraf påpekat bl. a. följande.

”En nyhet är att kronofogdemyndigheten – utan stöd av något domstolsavgörande – kan lämna handräckning för att bereda förvaltaren tillgång till räkenskapsmaterial som inte hör till gäldenärens bo men som gäller detta och har upprättats av någon annan på gäldenärens uppdrag (se angående den materiella regeln 7 kap. 12 § andra stycket). Att det rör sig om ett handräckningsförfarande torde innebära att kronofogdemyndigheten inte kan medge handräckning när det någon gång framstår som oklart, om förutsättningarna för skyldighet att lämna ut material föreligger. Konkursförvaltaren är då hänvisad att väcka talan vid domstol om att få ut materialet från den som påstås inneha det.

Prop.
s. 270

Enligt paragrafens andra stycke tillämpas i fråga om överklagande av kronofogdemyndighetens beslut om handräckning, bl. a. för utfående av räkenskapsmaterial från den som har upprättat sådant för gäldenärens del, bestämmelserna i utsökningsbalken om talan mot utmätning i allmänhet. Lagrådet vill här till anteckna att vid tillämpning av 18 kap. 7 § andra stycket utsökningsbalken den som har upprättat materialet inte kan anses som ’tredje man’, vilket innebär att han måste föra talan inom tre veckor från det att beslutet delgavs honom.”

Jag har inte något att erinra mot vad lagrådet sålunda har uttalat.

7 kap. 15 § Förvaltaren skall snarast upprätta en skriftlig berättelse om boets tillstånd och om orsakerna till gäldenärens obestånd, såvitt de har kunnat utrönas, och om möjligt ange vid vilken tidpunkt obeståndet kan antas ha inträtt. Berättelsen skall vidare innehålla

1. en översikt över tillgångar och skulder av olika slag,
2. en uppgift om huruvida det har förekommit något sådant förhållande som kan föranleda återvinning till konkursboet,
3. en uppgift om huruvida det finns skälig anledning att anta att någon enligt bestämmelserna i aktiebolagslagen (1975:1385) eller lagen (1987:000) om ekonomiska föreningar är skyldig att återbära olovlig vinstutdelning eller annan olovlig utbetalning eller att enligt dessa lagar eller lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag utge skadestånd till aktiebolag, ekonomisk förening eller handelsbolag,
4. en uppgift i förekommande fall om vid vilken tidpunkt skyldighet enligt 13 kap. 2 § aktiebolagslagen att upprätta särskild balansräkning kan antas ha inträtt, om denna tidpunkt kan utrönas,
5. en uppgift i förekommande fall om att misstanke om brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller om sådant förfarande som kan föranleda näringsförbud enligt 2 § lagen (1986:436) om näringsförbud har anmälts till åklagaren,
6. en uppgift om vilket bokföringssystem en gäldenär som är eller under det senaste året före konkursansöknigen har varit bokföringsskyldig har tillämpat och hur bokföringsskyldigheten har fullgjorts.

Berättelsen skall snarast och senast sex månader från konkursbeslutet skickas till rätten, tillsynsmyndigheten och varje borgenär som begär det. När det finns särskilda omständigheter får rätten medge anstånd med avlämnandet av berättelsen. Har gäldenären varit bokföringsskyldig, skall den av gäldenären senast uppgjorda balansräkningen bifogas berättelsen.

Paragrafen motsvarar delvis 7 kap. 17 § och 14 kap. 3 § KL-förslaget samt 55 § första och andra styckena och 185 b § andra stycket KL enligt kommissionsförslaget.

Prop.
s. 271

Enligt KL har förvaltarberättelsen i ordinär konkurs en annan karaktär än förvaltaruppgiften i mindre konkurs. Redan de skilda beteckningarna antyder att förvaltarberättelsen bör vara mer utbyggd än förvaltaruppgiften. I KL kommer detta till uttryck på det sättet att förvaltaren i förvaltaruppgiften inte behöver utlåta sig om boets tillstånd. Inte heller behöver förvaltaren lämna en översikt över boets tillgångar och skulder. I övrigt är de formella kraven på berättelsens innehåll desamma.

I det enhetliga förfarandet bör uppgiftsskyldigheten regleras med utgångspunkt i vad som nu gäller beträffande ordinär konkurs. Uppgiftsskyldigheten bör emellertid vidgas i enlighet med vad kommissionen har föreslagit (se den allmänna motivering- en avsnitt 2.4.2).

Förvaltaren skall enligt gällande rätt i sin berättelse ange orsaken till gäldenärens insolvens, om den har kunnat utrönas. Denna skyldighet har utvidgats till att även gälla frågan om vid vilken tidpunkt insolvensen kan antas ha inträtt. Tidpunkten har betydelse från återvinningssynpunkt och för frågan om utredning av brott som avses i 11 kap. brottsbalken. Uppgiften behöver dock lämnas endast om det är möjligt. Om frågan inte kan utredas utan vidlyftigt arbete och om det kan antas att den saknar betydelse från dessa synpunkter bör förvaltaren kunna avstå från att lämna uppgiften.

Även i några andra hänseenden har förvaltarens uppgiftsskyldighet vidgats. Uppgift skall sålunda lämnas om det finns skälig anledning att anta att någon är skyldig att återbära olovlig vinstutdelning eller annan olovlig utbetalning till aktiebolag eller ekonomisk förening eller att utge skadestånd i vissa fall till aktiebolag, ekonomisk förening eller handelsbolag (punkt 3). I förekommande fall skall också uppgift lämnas om vid vilken tidpunkt skyldighet kan antas ha inträtt enligt 13 kap. 2 § aktiebolagslagen att upprätta särskild balansräkning, om denna uppgift kan utrönas (punkt 4).

Bestämmelser om vinstutdelning, återbäring och skadeståndsskyldighet finns i 12 kap. 1–5 §§ respektive 15 kap. aktiebolagslagen (1975:1385). Liknande bestämmelser finns i lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar (18 och 19, 106, 108 och 109 §§). Dessa bestämmelser motsvaras i förslaget till ny lag om ekonomiska föreningar (prop. 1986/87:7) av 10 kap. 1–4 och 7 §§ samt 13 kap. 1–4 §§. Bestämmelser om skadeståndsskyldighet för bolagsman gentemot handelsbolag meddelas i 2 kap. 14 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

Lagrådet har i anslutning till denna punkt påpekat följande. Syftet med den uppgiftsskyldighet som skall åläggas förvaltaren enligt paragrafens första stycke punkt 3 är att få utrett möjligheterna att återföra medel till konkursboet med tillämpning av vissa associationsrättsliga regler om återbärings- och skadeståndsskyldighet. I lagtexten nämns endast aktiebolagslagen, lagen om ekonomiska föreningar och lagen om handelsbolag och enkla bolag. Om det i annan lag finns en hänvisning till bestämmelserna om återbärings- och skadeståndsskyldighet i aktiebolagslagen eller lagen om ekonomiska föreningar, bör förvaltarens uppgiftsskyldighet föreligga, även om den lagen inte tas med i uppräkningsen i punkt 3. En sådan hänvisning finns t.ex. i 55 § resp. 69 § bostadsrättslagen (1971:479).

Prop.
s. 272

Jag ansluter mig till vad lagrådet anför. I enlighet med vad som anförts i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4.2) omfattar uppgiftsskyldigheten däremot inte rättssubjekt som inte avses med regleringen i någon av de nämnda lagarna. Som lagrådet också har påpekat får möjligheten att återföra medel på annat sätt än genom återvinning i bl. a. ett bankaktiebolags konkurs antas bli bevakad av det allmänna ombud som skall förordnas av bankspektionen.

I en bolagskonkurs torde finnas särskild anledning att undersöka om förtäckt vinstutdelning förekommit. Bolaget kan t.ex. ha avstått från en fordran mot en aktieägare eller ha betalat ut lön till denne som ej motsvaras av utfört arbete. Aktieägaren kan ha lånat pengar av bolaget i strid mot förbudet i 12 kap. 7 § aktiebolagslagen eller lånat bolaget pengar om alltför hög ränta. En sådan förtäckt vinstutdelning som går

utöver det belopp som får utdelas är att likställa med vanlig olovlig vinstutdelning med åtföljande återbäringskyldighet.

Bedömningen av frågan huruvida uppgift rörande tidpunkt för skyldighet att upp-
rätta kontrollbalansräkning enligt 13 kap. 2 § aktiebolagslagen skall lämnas eller inte
får relateras till sannolikheten för att det personliga ansvaret kommer att göras gäl-
lande av borgenär och till kostnaderna för en sådan undersökning. Även storleken
av de förbindelser som har aktualitet bör beaktas vid denna bedömning. Frågan har
beröringspunkter med frågan om när insolvensen inträtt och det torde därför ofta fin-
nas anledning för förvaltaren att rådgöra med revisionsteknisk expertis. Någon skyl-
dighet för förvaltaren att för borgenärernas räkning närmare utreda i vilken mån per-
sonligt ansvar för bolagets förpliktelser kan komma i fråga föreligger inte. Det ankom-
mer på borgenärerna själva att svara för denna utredning.

I ordinära konkurser avges förvaltarberättelsen ofta på ett mycket sent stadium i
konkursen, ibland så sent att fristen för att väcka talan om återvinning har gått ut. Det-
ta är givetvis inte godtagbart. Jag föreslår därför att förvaltarberättelsen i alla kon-
kurser skall avlämnas snarast och senast sex månader från konkursbeslutet (andra
stycket första meningen). Om särskilda omständigheter föreligger bör rätten få be-
vilja anstånd (andra meningen). Enbart den omständigheten att bevakningsförfaran-
de skall äga rum i konkursen bör emellertid inte regelmässigt föranleda att anstånd
beviljas. Förvaltaren måste kunna peka på någon särskild omständighet som medför
att berättelsen inte kan färdigställas i tid. I mycket omfattande konkurser kan dock en-
bart den omständigheten motivera att anstånd beviljas.

Någon yttersta gräns för anstånd bör inte införas och inte heller någon regel som
begränsar det antal gånger som anstånd får beviljas. Det åligger i stället rätten att
pröva om skäl för anstånd föreligger och i så fall ange till vilken dag anstånd beviljas.
Dagen bör beräknas så att förvaltaren, om inget oförutsett inträffar, kan beräknas
hinna med arbetet inom den utmätta tiden. För att ytterligare anstånd skall få beviljas
bör krävas att förvaltaren åberopar nya, tidigare inte kända, omständigheter som
stöd för sin begäran.

För närvarande gäller i såväl ordinär som mindre konkurs att förvaltaren i förval-
tarberättelsen skall ange om det finns skälig anledning anta att gäldenären har gjort
sig skyldig till något brott som avses i 11 kap. brottsbalken (brott mot borgenärer)
och, i så fall, grunden för antagandet. Förvaltaren skall också ange om gäldenären
eller annan har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud kan meddelas. Förslaget
att förvaltarberättelsen skall avlämnas senast sex månader från konkursbeslutet
väcker frågan om dessa uppgifter i fortsättningen lämpligen bör finnas med i förval-
tarberättelsen.

Prop.
s. 273

En viktig uppgift för förvaltaren är att efterforska huruvida gäldenären kan miss-
tänkas för brott mot borgenärer. Det bör inte komma i fråga att nu begränsa förvaltar-
nas uppgifter i dessa hänseenden. Särskilt i konkursens inledningsskede har emel-
lertid förvaltaren många uppgifter som är brådskande. Det är vidare viktigt att förval-
taren i det skedet kan etablera ett gott samarbete med gäldenären. Möjligheten till
detta kan äventyras om förvaltaren snabbt måste börja efterforska om det kan finnas
brottsmisstankar eller förhållanden som kan medföra näringsförbud för att uppgifter
om detta skall kunna lämnas i förvaltarberättelsen.

Vidare bör beaktas att informationen i dessa hänseenden inte i första hand riktar
sig till borgenärerna. Informationen kan visserligen vara viktig för dem men det är
mindre angeläget att den snabbt blir tillgänglig. Om förvaltarberättelsen i det enhet-
liga förfarandet normalt kommer att avlämnas tidigare än för närvarande i ordinära
konkurser skulle en följd kunna bli att förvaltaren, efter det att han avlämnat förvaltar-
berättelsen, underlåter att fortsätta sina efterforskningar. Detta skulle vara en olyck-
lig konsekvens. Jag föreslår därför att kravet på att förvaltarberättelsen skall innehålla
denna information slopas. Förvaltaren bör emellertid alltid när han avger sin slut-
redovisning redovisa vilka efterforskningar han har gjort och resultatet av dessa. En
föreskrift om det har tagits upp i 17 §.

Förhållandena kan emellertid vara sådana att det i ett tidigt skede står klart att misstanke om brott mot borgenärer eller förhållanden som kan medföra näringsförbud föreligger. Om detta kan konstateras innan förvaltarberättelsen avslämnas, bör det givetvis framgå av berättelsen. Det synes emellertid tillräckligt att förvaltaren anger att han har underrättat åklagaren, något som enligt 16 § skall ske omedelbart. En bestämmelse om att den uppgiften i förekommande fall skall lämnas har tagits upp i femte punkten av första stycket.

Som framgår av andra stycket skall berättelsen tillställas rätten, tillsynsmyndigheten och varje borgenär som begär det. Att det kan bli fråga om kopior av berättelsen torde inte behöva anges i författningstexten.

Det har under remissbehandlingen framförts krav på att förvaltarna till berättelsen skall bifoga de två senaste balans- och resultaträkningarna. Jag är inte beredd att utvidga förvaltarberättelsens omfattning på detta sätt. Om någon borgenär, gäldenären eller tillsynsmyndigheten är intresserad av de uppgifter som finns i dessa handlingar får denne, eftersom uppgifterna torde omfattas av förvaltarens allmänna upplysningskyldighet, begära dem direkt hos förvaltaren. Denna är dock inte skyldig att lämna ut själva handlingen. I saklig överensstämmelse med vad som nu gäller anges i andra stycket emellertid att, om gäldenären varit bokföringsskyldig, den senaste uppgjorda balansräkningen skall fogas till berättelsen.

Prop.
s. 274

7 kap. 16 § Om förvaltaren finner att gäldenären kan misstänkas för något brott som avses i 11 kap. brottsbalken, skall han omedelbart underrätta allmän åklagare om det och ange grunden för misstanken. Detsamma gäller om gäldenären har drivit näringsverksamhet och det under konkursförvaltningen kommer fram att gäldenären kan misstänkas för något annat brott av inte ringa beskaffenhet som har samband med verksamheten.

Kan det misstänkas att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 4 § lagen (1986:436) om näringsförbud har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud kan komma i fråga, skall förvaltaren omedelbart underrätta åklagaren om detta och ange grunden för misstanken.

Paragrafen motsvarar 7 kap. 18 § KL-förslaget och 55 § tredje stycket KL.

Enligt rikspolisstyrelsen bör förvaltaren, på grund av de rutiner som tillämpas när det gäller anmälningsupptagning, upprättande av personblad och liknande åtgärder i anledning av brottsmisstankar, underrätta polismyndighet i stället för allmän åklagare om brottsmisstanken. Med hänsyn till att de brott som det här är fråga om regelmässigt är av sådan karaktär att förundersökningen inte får ledas av polismyndighet anser jag emellertid att övervägande skäl talar för att behålla gällande ordning. Det får förutsättas att åklagaren underrättar polismyndigheten i förekommande fall.

7 kap. 17 § Förvaltaren skall till sin slutredovisning bifoga en redogörelse för de åtgärder som han har vidtagit för att efterforska sådan brottslig gärning som avses i 16 § första stycket och sådant förfarande som avses i andra stycket samma paragraf samt resultatet av dessa efterforskningar.

Paragrafen motsvarar närmast 7 kap. 17 § första stycket 3 och andra stycket KL-förslaget och 55 § första stycket andra och femte meningarna KL.

Kravet på att förvaltarberättelsen skall innehålla uppgifter motsvarande dem som avses i denna paragraf har slopats i mitt förslag. Skälen för detta har redovisats i avslutning till 15 §. Förvaltaren är alltid skyldig att anmäla misstankar om sådana gärningar när misstankarna har nått en viss nivå. Att tvinga förvaltarna att alltid på ett tidigt stadium i konkursen uttala sig i dessa frågor kan emellertid antas medföra vissa negativa konsekvenser. Från vissa håll påstås det att samarbetet med gäldenären sätts på spel om förvaltarna tidigt måste redovisa sina misstankar om exempelvis brottsligt förfarande. En skyldighet att redovisa misstankarna alltför tidigt kan också befaras medföra att förvaltarna därefter sänker sin ambitionsnivå i dessa hänseenden; något som inte bör ske.

Förvaltaren bör dock vara skyldig att redovisa resultatet av sina efterforskningar i dessa avseenden. Redovisningen kan emellertid lämnas på ett senare stadium av konkursen. Enligt förevarande paragraf skall redovisningen fogas till förvaltarens slutredovisning.

I vissa fall skall förvaltarens slutredovisning avlämnas till gäldenären. Detta skall ske om konkursbeslutet hävs, konkursen avskrivs sedan ingen borgenär gjort gällande fordran i konkursen och om konkursen läggs ned efter frivillig uppgörelse.

Prop. s. 275

Jag har övervägt att föreslå att förvaltaren i konkurser som avslutas på något av dessa sätt inte skall behöva avge någon redovisning enligt denna paragraf. Något motsvarande undantag finns emellertid inte i dag. Det kan inte heller uteslutas att det finns anledning att misstänka gäldenären för t.ex. brott mot borgenärer även i dessa konkurser. Jag har därför stannat för att inte föreslå några undantag från redovisningsskyldigheten. Det är emellertid givet att om exempelvis konkursbeslutet hävs av högre rätt det kan finnas anledning att inte genomföra undersökningarna på samma ingående sätt som annars, om inte särskilda förhållanden föranleder något annat. Detta bör i sådana fall framgå av den redovisning som förvaltaren lämnar.

I redogörelsen skall förvaltaren ange vilka åtgärder han har vidtagit. Det kan vara fråga om förhör med gäldenären och andra personer. Det kan också vara fråga om efterforskningar i bokföringsmaterial eller liknande. Vanligast torde vara att borgenärerna upplyser förvaltaren om förhållanden som bör undersökas vidare. Sådan information skall förvaltaren redovisa i sin redogörelse. Avslutningsvis skall redogörelsen innehålla ett uttalande om huruvida de redovisade efterforskningarna enligt förvaltarens mening föranleder att misstanke om brott eller annat oegentligt förfarande kan riktas mot gäldenären. Givetvis skall förvaltaren också ange om han har gjort anmälan till åklagare om sådan misstanke.

Förvaltarens medelsförvaltning m.m.

7 kap. 18 § Pengar som flyter in under förvaltningen av ett konkursbo skall snarast göras räntebärande genom insättning på boets räkning i bank. Detta behöver dock inte ske i den mån medlen behövs till betalning av löpande utgifter.

Även sedan konkursen har avslutats skall förvaltaren ha boets medel insatta i bank mot ränta till dess medlen betalas ut enligt 11 kap. Förvaltaren skall underrätta tillsynsmyndigheten om i vilken bank medlen står inne.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 7 kap. 19 § första och tredje styckena KL-förslaget samt 58 § första stycket och fjärde stycket första och andra meningarna KL.

I KL liksom i KL-förslaget sägs att förvaltaren inom en vecka skall göra influtna medel räntebärande genom insättning på bankräkning. Undantag gäller dock för sådana medel som behövs för att betala boets löpande utgifter.

Den nuvarande fristen på en vecka bör ses i samband med bestämmelsen i 58 § andra stycket KL att förvaltaren, om han försummar att sätta in boets medel på bankräkning inom föreskriven tid, är skyldig att på belopp som obehörigen har innehållits betala ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den dag då insättning bort ske.

Enligt min mening bör det inte föreskrivas någon bestämd frist inom vilken influtna medel skall göras räntebärande. Om medlen inte behövs för löpande utgifter bör de sättas in på räntebärande konto utan dröjsmål. Även medel som behövs för löpande betalningar bör naturligtvis helst finnas på ett räntebärande konto, men det skulle föra för långt att föreskriva skyldighet för förvaltaren att placera pengarna på det sättet.

Prop. s. 276

En förvaltare som försummar att göra boets medel räntebärande bör genom en klander- eller skadeståndstalan kunna åläggas skyldighet att ersätta boet de utblivna räntebeloppen enligt 17 kap. 1 §. Någon anledning att i lagen reglera hur skadeståndet skall beräknas torde ej finnas.

I andra stycket har för tydlighets skull gjorts det tillägget i förhållande till KL-förslaget att medlen skall vara insatta i bank mot ränta.

7 kap. 19 § Förvaltaren skall, oavsett vad som gäller i fråga om bokföringsskyldighet för gäldenären, löpande bokföra in- och utbetalningar, om inte god redovisningssed kräver att bokföringen sker på något annat sätt.

Förvaltaren skall bevara räkenskapsmaterialet under minst tio år från utgången av det kalenderår då konkursen avslutades. I övrigt tillämpas 22 § bokföringslagen (1976:125).

Första stycket medför inte någon inskränkning i den bokföringsskyldighet som kan vara särskilt föreskriven för att möjliggöra kontroll över viss verksamhet.

Beträffande skyldighet att sörja för underlag för deklarations- och uppgiftsskyldighet och för kontroll därav finns särskilda bestämmelser.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 7 kap. 20 § KL-förslaget och 57 § KL.

I den allmänna motiveringen (avsnitt 2.10) redovisar jag mina skäl för att föreslå att förvaltarna i något större omfattning än för närvarande bör tillämpa mer utvecklade bokföringsprinciper vid redovisningen av förvaltningen. I enlighet härmed har nuvarande krav i 57 § första stycket KL att det skall föreligga särskilda förhållanden för att kontantprincipen skall frångås slopats. Som jag anfört i den allmänna motiveringen bör detta medföra att bokföringsnämnden fastställer nya anvisningar för bokföring under konkurs.

7 kap. 20 § Om konkursen inte är avslutad då sex månader har förflutit efter edgångssammanträdet, skall förvaltaren inom en månad därefter till tillsynsmyndigheten avlämna en berättelse, i vilken alla de åtgärder som har vidtagits för att avsluta konkursen skall anges noggrant. Berättelsen skall innehålla uppgifter om in- och utbetalningar under den gångna perioden eller en kronologisk och systematisk sammanställning av boets affärshändelser. Har pengar under någon del av denna period stått inne i bank, skall till berättelsen bifogas en av banken bestyrkt uppgift på de insättningar och uttag som har förekommit.

Prop.
s. 277

Senare under konkursen skall förvaltaren inom en månad från utgången av varje sexmånadersperiod avge en sådan berättelse som sägs i första stycket för den senaste perioden. Denna skall även innehålla fullständiga upplysningar om orsakerna till att konkursen inte har avslutats.

Förvaltaren skall snarast skicka en kopia av berättelsen till rätten.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 7 kap. 21 § KL-förslaget. Det första stycket motsvarar delvis 56 § första stycket första meningen och 58 § tredje stycket andra meningen KL. Andra stycket motsvarar delvis 56 § första stycket första meningen samt samma styckes andra mening KL. Tredje stycket överensstämmer i sak med 56 § andra stycket KL.

Som en följd av det enhetliga konkursförfarandet blir reglerna i 20 och 21 §§ i princip tillämpliga i alla konkurser.

Jag har under kapitelrubriken redogjort för mina skäl att nu föreslå att kravet på att förvaltarna skall avge en s.k. kvartalsräkning slopas. De uppgifter som i dag enligt 58 § tredje stycket KL skall inflyta i denna kvartalsräkning skall enligt den nu förevarande paragrafens första stycke tas in i halvårsberättelsen. Förvaltaren skall till denna foga bl. a. en bestyrkt uppgift om de insättningar och uttag på bankkonto som har förekommit under redovisningsperioden.

Det har under remissbehandlingen från flera håll påpekats att förvaltarna har svårigheter att avlämna den i paragrafen omnämnda berättelsen inom den nu stipulerade tiden två veckor från utgången av angivna månader. Detta sägs bero bl. a. på att kontobeskedet från bankerna inte kommer förvaltarna till handa förrän efter tidens utgång. Tiden torde utan olägenhet kunna förlängas till en månad.

I och med att reglerna om redovisning under konkursen enligt mitt förslag omfattar alla konkurser kommer antalet halvårsberättelser att öka. Jag föreslår därför att redovisningsperioderna skall beräknas individuellt för varje konkurs. Härigenom undviks den stora tillfälliga belastning på förvaltare och tillsynsmyndigheter som de nuvarande reglerna annars kunde medföra.

Enligt bokföringsnämndens anvisningar beträffande bokföring i konkurs (BFN: 12) bör konkursförvaltaren utnyttja konkursföretagets bokföringssystem om bokföringen är välordnad och kan utnyttjas. Detta innebär att bokföringen kan komma att föras som kreditbokföring. En skyldighet för förvaltaren att i halvårsberättelsen använda kontantprincipen kan komma att medföra betungande omarbetingar av det befintliga bokföringsmaterialet. Bl. a. riksskatteverket har påpekat att det därför bör medges förvaltarna att basera halvårsredovisningarna på något annat system än kontantprincipen. I mitt förslag har därför i det första stycket angetts att halvårsberättelsen i stället för in- och utbetalningar under den gångna perioden får innehålla en kronologisk och systematisk sammanställning av boets affärshändelser. En redovisning

enligt det senare alternativet torde för övrigt nästan alltid vara mer upplysande än en redovisning enligt kontantprincipen.

7 kap. 21 § Också sedan konkursen har avslutats skall förvaltaren, så länge boets medel är insatta i bank, inom en månad från utgången av varje kalenderår till tillsynsmyndigheten lämna sådana uppgifter som sägs i 20 § första stycket andra och tredje meningarna. När några medel inte längre finns att lyfta, skall förvaltaren anmäla det till myndigheten.

Prop.
s. 278

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 7 kap. 22 § KL-förslaget och svarar mot 58 § fjärde stycket andra och tredje meningarna KL. Också i denna paragraf har den tid inom vilken redovisningen skall lämnas förlängts till en månad.

7 kap. 22 § Om det vid konkursens avslutande finns några hinder mot att de böcker och andra handlingar rörande boet som förvaltaren har tagit hand om återställs till gäldenären, skall de överlämnas till tillsynsmyndigheten, om inte förvaltaren anser att han bör bevara dem. Handlingarna skall bevaras i enlighet med vad som i varje särskilt fall gäller om arkivering.

Paragrafen överensstämmer med 7 kap. 23 § KL-förslaget och 206 § KL.

Riksskatteverket har med instämmande av flera kronofogdemyndigheter påtalat att den i paragrafen föreskrivna skyldigheten för tillsynsmyndigheterna att arkivera gäldenärens räkenskapsmaterial har vällat praktiska problem. Det har visat sig att kostnaderna för arkiveringen har blivit höga. Myndigheterna har också haft svårigheter att uppskatta kostnaden för en så lång arkiveringstid som följer av nuvarande regler. Verket föreslår att arkiveringstiden för dessa handlingar förkortas. En kronofogdemyndighet föreslår att tiden förkortas från tio till fem år från utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades.

Om gäldenären varit bokföringsskyldig skall till följd av hänvisningen till vad som i varje särskilt fall gäller om arkivering räkenskapsmaterialet bevaras under tio år från utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades. Redan i samband med bokföringslagens tillkomst diskuterades frågan om arkiveringstidens längd (prop. 1975:104, s. 194 f). Trots att remissinstanserna hade tillstyrkt utredningsförslaget som innebar att tiden förkortades till sex år ansåg sig den dåvarande departementschefen inte kunna föreslå en sådan förkortning av arkiveringstiden. Skälen härför angavs vara dels kopplingen till den allmänna preskriptionstiden och dels strävan att uppnå samstämmighet med de regler som gäller i skatteförfattningarna. Vidare åberopades att eftertaxering kunde ske om den skattskyldige åtalades för skattebrott efter utgången av den femårsperiod som normalt gäller för eftertaxering.

De skäl som åberopades till stöd för den tioåriga arkiveringstiden i samband med tillkomsten av 1976 års bokföringslag har till viss del giltighet även i konkurssammanhang. Detta gäller särskilt utredningar om skattebrott. Frågor som rör betalningsansvaret för juridiska personers skulder utreds för närvarande av en särskild kommitté (Ju 1984:09). Även i det sammanhanget kan det få betydelse att räkenskapsmaterialet bevaras under en längre tid. Jag är därför inte beredd att nu föreslå en särskild arkiveringstid för det fallet att den bokföringsskyldige har gått i konkurs.

Redovisning av medel till tredje man

7 kap. 23 § Särskilda bestämmelser finns om en kommittents rätt att, när gäldenären såsom kommissionär för kommittentens räkning i eget namn har ingått avtal, mot tredje man göra gällande fordringsrätt på grund av avtalet. Detsamma är fallet i fråga om en kommittents rätt till redovisning för sådana belopp som flutit in till kommissionärens konkursbo för sålt gods.

Prop.
s. 279

Om gäldenären i något annat fall före konkursbeslutet har sålt någon annans egendom, har den vars egendom sålts rätt att, om betalningen helt eller delvis flutit in till konkursboet efter konkursbeslutet, av förvaltaren få redovisning för vad som har flutit in. I den mån betalningen inte har erlagts av köparen har han dessutom rätt att själv göra fordringsrätten gällande gentemot köparen, om inte köparens rätt därigenom skulle åsidosättas.

Vad som har sagts nu om rätt att få redovisning av förvaltaren skall också gälla om det i något annat fall till konkursboet flyter in medel för vilka gäldenären skulle haft skyldighet att redovisa till annan.

Paragrafen överensstämmer i sak med 7 kap. 24 § KL-förslaget och 194 § KL. Vissa smärre språkliga justeringar har gjorts i mitt förslag.

7 kap. 24 § Om gäldenären vid konkursbeslutet innehade redovisningsmedel som skall vara förbehållna någon annan, skall förvaltaren ta hand om medlen och sedan redovisa dem tillsammans med den ränta som har upplupit från dagen för konkursbeslutet. När det gäller att fastställa vad som sålunda skall tillkomma en redovisningsborgenär, dennes rätt i övrigt i konkursen samt skyldigheten att svara för kostnad med anledning av förfarandet, tillämpas vad som i denna lag sägs om borgenär som till säkerhet för sin fordran har panträtt. Ansvaret för sådan kostnad skall dock vila på redovisningsborgenären endast i den mån boet annars inte lämnar tillgång till betalning av kostnaden.

Paragrafen överensstämmer i sak med 7 kap. 25 § KL-förslaget och 194 a § KL.

Tillsynen över förvaltningen

7 kap. 25 § Regeringen utser vissa kronofogdemyndigheter att vara tillsynsmyndigheter.

En kronofogdemyndighet som är tillsynsmyndighet får, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer, förordna en annan kronofogdemyndighet att handlägga tillsynsuppgift i konkursen.

Paragrafen överensstämmer med 7 kap. 26 § KL-förslaget och 42 § andra och tredje styckena KL.

Att förvaltningen av ett konkursbo skall stå under tillsyn av en tillsynsmyndighet framgår av 1 kap. 3 § andra stycket.

I den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4.1) har tillsynsorganisationen och dess uppgift diskuterats. Någon saklig ändring av reglerna om tillsynen över konkursförvaltningen föreslås dock inte.

Prop.
s. 280

7 kap. 26 § I fråga om jäv mot en tjänsteman vid tillsynsmyndigheten gäller utöver vad som följer av 11 § förvaltningslagen (1986:223) att den som i allmänt mål har tagit befattning med indrivning av en fordran som görs gällande i konkursen inte får fullgöra någon tillsynsuppgift i konkursen.

Paragrafen överensstämmer med 7 kap. 27 § KL-förslaget och 208 § KL.

7 kap. 27 § Tillsynsmyndigheten skall övervaka att förvaltningen bedrivs på ett ändamålsenligt sätt i överensstämmelse med denna lag och andra författningar. Den skall då särskilt se till att avvecklingen av konkursen inte fördröjs i onödan. Myndigheten får, när den finner det lämpligt, inventera konkursboets kassa och övriga tillgångar samt begära redovisning av förvaltaren. Om särskilda omständigheter motiverar det, får myndigheten utse en eller flera revisorer för granskning av boets räkenskaper och förvaltningen i övrigt.

Paragrafen överensstämmer med 7 kap. 28 § KL-förslaget och 59 § KL.

7 kap. 28 § Tillsynsmyndigheten skall ha tillgång till de böcker och andra handlingar som rör boet.

Tillsynsmyndigheten är skyldig att på begäran lämna upplysningar om boet och dess förvaltning till rätten, borgenärer, granskningsmän eller gäldenären.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 7 kap. 29 § KL-förslaget och 60 § KL.

I enlighet med vad som har anförts i anslutning till 9 § har, på förslag av *lagrådet*, lydelsen jämkats i förhållande till det remitterade förslaget.

7 kap. 29 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt denna lag får inte överklagas i andra fall än de som avses i 3 kap. 6 §.

Paragrafen överensstämmer i sak med 16 kap. 7 § KL-förslaget och 209 § KL. Anledningen till att bestämmelsen har tagits upp i förevarande kapitel har redovisats under kapitelrubriken.

Granskningsman

Prop.
s. 281

7 kap. 30 § Om en borgenär begär det, skall rätten förordna en granskningsman att med de befogenheter som anges i denna lag övervaka förvaltningen på borgenärens vägnar. Till granskningsman skall utses den som borgenären föreslår, om han är lämplig.

Granskningsmannen skall ha tillgång till de böcker och andra handlingar som rör boet.

Om borgenären begär det, skall även en ersättare för granskningsmannen utses. Bestämmelserna om granskningsman gäller även för ersättaren.

Granskningsmannen skall entledigas om han eller borgenären gör framställning om det eller om han visar sig inte vara lämplig.

Ersättningen till granskningsmannen skall betalas av borgenären.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 7 kap. 30 § KL-förslaget och 43 § KL. Det andra stycket motsvarar viss del av 60 § första stycket KL. Granskningsmannens

ytterligare befogenheter framgår av 6 kap. 2 § första stycket, 7 kap. 3 § andra stycket och 7 kap. 5 § andra stycket.

En remissinstans begär att kostnaderna för granskningsman i vissa fall skall kunna åläggas konkursboet. Denna fråga prövades i samband med 1979 års konkurslagsreform. Kommitténs förslag, som godtogs av remissinstanserna, innebär att sådan möjlighet inte skall finnas. Det saknas anledning att i dag inta en annan ståndpunkt.

I enlighet med vad som har anförts i anslutning till 9 § har, på förslag av *lagrådet*, det andra stycket i det remitterade förslaget redigerats om (jfr 28 §).

4.1.8 8 kap. Försäljning av egendom

Förevarande kapitel, som motsvarar 8 kap. KL-förslaget, upptar regler om försäljning av egendom som ingår i konkursbo. Kapitlet inleds med allmänna bestämmelser om försäljning av egendom och om hinder mot försäljning (1–5 §§). De särskilda bestämmelserna om försäljning av fast egendom finns i 6 § och om försäljning av lös egendom i 7–10 §§. Därefter följer bestämmelser om kungörande av auktion i vissa fall (11–13 §§). Kapitlet avslutas med en bestämmelse om indrivning av fordringar (14 §).

De i 8 kap. KL-förslaget upptagna bestämmelserna sågs över vid 1979 års reform och i samband med utsokningsbalkens tillkomst. De har därför av kommittén förts över till förslaget i princip oförändrade. Kommitténs utformning av kapitlet har av remissinstanserna lämnats utan erinran. Den föreslagna dispositionen har också i allt väsentligt lagts till grund för utformningen av mitt förslag. Vissa smärre ändringar har dock vidtagits vid departementsbehandlingen.

I 8 kap. 1 § KL-förslaget har, i principiell överensstämmelse med KL, tagits upp de bestämmelser som anger under vilka förutsättningar förvaltaren får fortsätta en av gäldenären driven rörelse. Därefter följer i 2 § den bestämmelse som anger att boets egendom skall säljas så snart det lämpligen kan ske. Bestämmelserna i 1 § utgör således undantag från den i 2 §. I mitt förslag har ordningen mellan dessa båda paragrafer kastats om.

Prop.
s. 282

8 kap. 11 § KL-förslaget innehåller bestämmelser om kungörande av auktion i vissa fall. Kommittén föreslår att de regler som för närvarande återfinns i 76 § KL och som ger förvaltaren rätt att inskränka kungörandet i vissa fall skall utgå ur lagen och tas upp i förordning. Av skäl som redovisas i anslutning till 12 § har en paragraf motsvarande 76 § KL bibehållits i mitt förslag. Till följd härav har 11 § KL-förslaget delats upp på två paragrafer (11 och 13 §§).

8 kap. KL-förslaget avslutas med en paragraf som rör förlikningsanbud angående en osäker eller tvistig tillgång och gäldenärens möjligheter att själv föra talan angående den tillgången. Bestämmelsen har i mitt förslag tagits upp i 3 kap. 10 §.

Lagrådet har i anslutning till rubriken till 8 kap. gjort vissa uttalanden rörande tillämpningen vid försäljning av boets egendom av den nya bestämmelsen i 7 kap. 8 § andra stycket. *Lagrådet* anför:

”Kapitlets huvudsakliga innehåll utgörs av föreskrifter om hur konkursbos egendom skall försälas eller i övrigt – genom fortsättande av gäldenärs rörelse – användas för tillgodoseende av borgenärernas intressen. I dessa föreskrifter anges närmare de förutsättningar som skall vara för handen för att i den ena eller andra situationen viss realisationsform skall få komma i fråga. Det måste dock uppmärksammas att dessa förutsättningar inte är fullt uttömmande. Underförstått i kapitlet är att vid förvaltarens bedömningar enligt 8 kap. hänsyn skall tas även till 7 kap. 8 § andra stycket, vilket stadgande ger förvaltaren möjlighet att vid avveckling av boet beakta vad som är ägnat att främja sysselsättningen, om det kan ske utan att borgenärernas rätt nämnvärt förringas.

Viss tvekan kan uppkomma i vad mån det sistnämnda stadgandet skall få verka uppmjukande på 8 kapitlets regler i den mån dessa är tillkomna för att utgöra ett skydd för borgenärsintresse.

I remissprotokollet har – såväl i allmän motivering (avsnitt 2.4.1) som i specialmotiveringen till 7 kap. 8 § – gjorts uttalanden om olika avvägningsproblem som kan uppkomma. Dessa uttalanden föranleder ingen erinran från lagrådets sida. En del randanmärkningar i vissa tillämpningsfrågor må dock göras.

Först är att betona att, när i 7 kap. 8 § andra styckets lagtext talas om att sysselsättningsfrämjande åtgärder får ifrågakomma bara om det kan ske utan att 'borgenärernas' rätt nämnvärt förringas, det inte är avsett att bara det kollektiva borgenärsintresset skall beaktas utan uppmärksammas skall även om enskild borgenärs rätt förringas. Detta framgår endast motivedes (specialmotiveringen till 7 kap. 8 §), och skäl kan anföras för att aspekten borde komma till synes också i lagtexten. Lagrådet finner sig dock inte föranlåten att föreslå någon jämkning i denna del.

Ett sätt att tillgodose ändamålen i 7 kap. 8 § andra stycket kan vara att konkursförvaltningen någon tid fortsätter gäldenärens rörelse enligt 2 § i förevarande kapitel. Lagrådet vill i den delen framföra synpunkten att utsikterna att få en rörelse såld till en bra köpare som är villig att fortsätta driften till gagn för den arbetsmarknadsmässiga situationen i en bygd torde vara större om det är en i gång varande rörelse än om det är fråga om ett i princip nedlagt företag.

Som departementschefen anför i den allmänna motiveringen kan tänkas uppkomma situationer där den som lämnat det högsta budet får påräknas inte alls eller i vart fall inte på ett seriöst sätt komma att driva ett företag som blir till nytta för den lokala arbetsmarknadssituationen. Men ett lägre bud kan vara avgivet av någon som kan förväntas använda egendomen i ett företag som uppfyller ändamål av angivet slag och vars bud därför framstår som mer lockande från de synpunkter som 7 kap. 8 § andra stycket vill tillgodose. I anslutning till det sagda vill lagrådet framhålla att, när det gäller försäljningar på offentlig auktion i förvaltarens regi enligt 8 kap. 6 eller 7 §, det – beträffande egendom som har ingått i en rörelse – kan vara motiverat att förvaltaren förbehåller sig att pröva om det högsta avgivna budet skall antagas eller inte. Liknande synsätt kan göra sig gällande, när förvaltaren under hand säljer lös egendom med stöd av 8 kap. 7 §, dvs. att han antager ett lägre bud än det högsta, om den lokala sysselsättningsituationen befrämjas därigenom.

Sker försäljning i exekutiv ordning finns naturligtvis inte utrymme för att på grundval av 7 kap. 8 § andra stycket lämna högsta budet åt sidan".

För egen del kan jag ansluta mig till vad lagrådet sålunda har anförts.

Inledande bestämmelser

8 kap. 1 § Boets egendom skall säljas så snart det lämpligen kan ske, om inte något annat följer av bestämmelserna i 2–5 §§, 6 § andra stycket, 8 § andra stycket, 14 § samt 12 kap. 1 § tredje stycket.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 8 kap. 2 § KL-förslaget samt 62 § och 185 c § första stycket KL.

I det enhetliga konkursförfarandet kan den ursprungligen utsedde förvaltaren normalt räkna med att han inte byts ut. Det saknas då anledning för förvaltaren att inte omedelbart efter konkursbeslutet påbörja boets avveckling.

Som ett ytterligare undantag från huvudregeln – utöver dem som kommittén hänvisat till – bör ses bestämmelsen i 14 § om att en fordran i första hand skall drivas in och inte säljas. Likaledes bör det, som *lagrådet* har påpekat, i klarhetens intresse göras undantag för fall som avses i 5 §.

8 kap. 2 § Har gäldenären drivit en rörelse, får förvaltaren, om det lagligen kan ske, fortsätta rörelsen för konkursboets räkning i den mån det är ändamålsenligt. Detsamma gäller om förvaltaren sedan rörelsen har lagts ned vill återuppta denna. Rörelsen får dock fortsättas längre tid än ett år från edgångssammanträdet endast om det finns särskilda skäl för det.

Paragrafen överensstämmer i sak med 8 kap. 1 § KL-förslaget och 61 § KL (jfr 14 kap. 7 § andra stycket KL-förslaget och 185 c § andra stycket KL).

I förhållande till KL har gjorts en språklig överarbetning av paragrafen.

Ett beslut att fortsätta en av gäldenären driven rörelse efter konkursutbrottet torde regelmässigt vara en sådan viktigare fråga som förvaltaren i dag normalt är skyldig att höra berörda borgenärer och gäldenären om. I 7 kap. 10 § föreslås att förvaltaren skall vara skyldig att höra tillsynsmyndigheten i viktigare frågor. Av den bestämmelsen följer att tillsynsmyndigheten normalt sett alltid skall höras om förvaltaren överväger att fortsätta gäldenärens rörelse.

Prop.
s. 284

Länsstyrelsen i Stockholms län påpekar att det förekommer att förvaltare låter gäldenären driva sin rörelse vidare på samma oseriösa sätt som tidigare men nu under förbrukande av avsevärda lönegarantimedel. Länsstyrelsen föreslår att tillsynsmyndigheten ges laglig möjlighet att förhindra detta.

Den fråga som länsstyrelsen har tagit upp hänger samman med den grundläggande synen på konkursförvaltningen och tillsynsfunktionen. Jag har i det föregående uttalat att några genomgripande förändringar i detta avseende inte bör föreslås nu.

Även om det alltså alltför ensamt är förvaltaren som ensam beslutar om fortsatt drift bör naturligtvis tillsynsmyndighetens uppfattning i saken tillmätas stor betydelse. Har denna myndighet avstyrkt måste förvaltaren uppenbarligen ha starka skäl för sin ståndpunkt om han beslutar att fortsätta driften.

8 kap. 3 § Har gäldenären överklagat konkursbeslutet, får inte mot hans vilja någon egendom i boet säljas förrän hovrätten har prövat besvären. Första stycket utgör inte hinder mot

1. sådan försäljning som föranleds av bestämmelserna i 3 kap. 7 och 8 §§ samt 2 och 10 §§ i detta kapitel,
2. försäljning av sådan lös egendom som är utsatt för förskämning eller snar förstörelse eller hastigt faller i värde eller kräver alltför kostsam vård,
3. försäljning i annat fall av lös egendom, i den mån medel annars skulle saknas till betalning av utgifter för boet.

Paragrafen överensstämmer i sak med 8 kap. 3 § KL-förslaget samt 63 § (jfr 14 kap. 7 § andra stycket KL-förslaget och 185 c § andra stycket KL).

I 63 § KL anges att egendomen i boet inte får säljas förrän hovrätten har utlåtit sig med anledning av besvären. I mitt förslag har den formuleringen ersatts med "hovrätten har prövat besvären". Någon saklig ändring är inte avsedd. Eftersom ett överklagande till högsta domstolen av hovrättens beslut inte medför försäljningshinder, behöver hovrättens beslut inte ha vunnit laga kraft för att försäljning skall få ske.

8 kap. 4 § Om gäldenären ger in ett ackordsförslag, får egendomen i boet inte säljas innan ackordsfrågan har avgjorts. Vad som nu har sagts utgör inte hinder mot en försäljning om

1. den är förenlig med ackordsförslaget,
2. den föranleds av skäl som sägs i 3 § andra stycket 1 och 2,
3. den behövs för ändamål som anges i 12 kap. 24 § eller
4. det finns andra särskilda skäl.

Paragrafen överensstämmer i sak med 8 kap. 4 § KL-förslaget och 66 § KL.

Bestämmelser om ackord i samband med konkurs har i mitt förslag tagits upp i 12 kap. 3–28 §§. Som framgår av 12 kap. 3 § gäller dessa bestämmelser endast i en konkurs vari bevakningsförfarande äger rum.

Prop.
s. 285

8 kap. 5 § Om en in-teckningshavare eller någon annan borgenär som för sin fordran har för-månsrätt i viss egendom yrkar att den egendomen skall säljas genom förvaltarens försorg och om hans rätt till betalning ur egendomen har lämnats obestridd eller fastställts genom ett laga-kraftvunnet avgörande, får försäljning av egendomen inte uppskjutas. Detta gäller dock inte i fråga om egendom som behövs för en rörelse under tid då denna fortsätts med stöd av 2 § och inte heller om förvaltaren anser att anstånd är nödvändigt för att förhindra att konkursboet tillfo-gas avsevärd förlust eller att genomförandet av ett ackord väsentligt försvåras samt anstånd inte är oskäligt mot borgenären.

Paragrafen överensstämmer i sak med 8 kap. 5 § KL-förslaget samt 67 § KL (jfr 14 kap. 7 § andra stycket KL-förslaget och 185 c § andra stycket KL).

Bestämmelserna att försäljning av egendom inte får skjutas upp när en förmånsberättigad borgenär med en klar fordran har framställt yrkande om försäljning tar främst sikte på det fallet att gäldenären har ansökt om ackord i konkurs. Eftersom en

borgenär med en fordran med särskild förmånsrätt i viss egendom deltar i ackordet endast i den mån den egendom vari förmånsrätt äger rum inte förslår till betalning av fordringen, kan det vara av betydelse för borgenären att kunna få en försäljning till stånd trots att ackordsförfarande har inletts. Borgenären kan därigenom få besked om i vilken utsträckning han behöver delta i ackordet. Bestämmelserna gäller dock även om ackord inte har begärts. De torde i sådana fall knappast ha så stor praktisk betydelse.

För att borgenären skall kunna utöva sin rätt att påkalla försäljning krävs för närvarande enligt 67 § KL att fordringen efter bevakning antingen lämnats obestridd eller fastställts genom lagkraftägande dom. Bestämmelserna är enligt 185 c § andra stycket tillämpliga även i mindre konkurs. Av andra meningen i nämnda stycke framgår att en fordran som får göras gällande i konkursen skall anses som en bevakad fordran. I en konkurs utan bevakning blir således förvaltarens inställning i fråga om fordringen avgörande för om försäljning skall ske i enlighet med borgenärens yrkande.

Det bör observeras att en förmånsberättigad borgenär får delta i ett ackord för del av fordran som inte täcks genom försäljningen endast om han har bevakat fordringen, se 12 kap. 3 och 11 §§.

Paragrafen har utformats i enlighet med vissa påpekanden från *lagrådet*, som anför bl. a.: Avsikten torde inte vara att 5 § skall aktualiseras i fråga om egendom som behövs för gäldenärens rörelse så länge denna drivs vidare med stöd av 2 §. Det synes vara en fördel om detta förhållande kommer till uttryck i lagtexten. En annan sak är att förvaltaren vid sin bedömning enligt 2 § av vad som är ändamålsenligt har att beakta risken för att fortsatt drift medför försvagnig av en förmånsberättigad borgenärs ställning. Han har då anledning att samråda med en sådan borgenär (7 kap. 10 §; jfr prop. 1978/79:105 s. 288).

Prop. *Försäljning av fast egendom*

s. 286

8 kap. 6 § Om fast egendom finns i boet, får förvaltaren begära att den säljs exekutivt. Egendomen får också säljas på annat sätt, om förvaltaren anser att det är fördelaktigare för boet.

Har en exekutiv auktion hållits på fast egendom som hör till boet utan att någon försäljning har kommit till stånd, behöver förvaltaren inte vidta ytterligare åtgärder för egendomens försäljning. Har någon exekutiv auktion inte ägt rum men finns det anledning att anta att en sådan auktion inte kommer att leda till försäljning, behöver förvaltaren inte vidta någon åtgärd för att sälja egendomen, om samtycke till det har lämnats av de borgenärer som i konkursen kan göra gällande fordringar som skall utgå med särskild förmånsrätt ur egendomen.

Har en exekutiv auktion blivit utlyst på boets fasta egendom, skall förvaltaren före bevakningssammanträdet avlämna den behållning som under konkursen uppkommit av egendomen. Behållning som inte avlämnas före bevakningssammanträdet skall, om egendomen säljs, avlämnas före tillträdesdagen och i annat fall innan utdelning sker i konkursen.

Förvaltaren skall även senast vid bevakningssammanträdet anmäla arvode, andra kostnader och sådana fordringar som kan göras gällande i konkursen och som bör beaktas vid försäljning av egendomen. När förvaltaren gör en anmälan på en borgenärs vägnar, skall han skriftligen underrätta denne om det.

Paragrafen överensstämmer i sak med 8 kap. 6 § KL-förslaget och 70 § KL (jfr 14 kap. 7 § andra stycket KL-förslaget och 185 c § andra stycket KL).

Enligt 8 kap. 1 § tredje stycket utsökningsbalken gäller balkens bestämmelser om försäljning av utmätt egendom även när egendom skall säljas exekutivt under konkurs. Av första stycket i den paragrafen följer att begäran om försäljning skall göras hos kronofogdemyndigheten.

I andra stycket har kravet på bevakning ersatts med ett krav på att de aktuella fordringarna skall ha gjorts gällande i konkursen. I 185 c § andra stycket KL anges redan i dag att detta gäller i mindre konkurs. Vidare anges i det tredje stycket att ifrågavarande behållning i de fall då egendomen inte säljs skall avlämnas innan utdelning sker i konkursen. Enligt mitt förslag förekommer endast en utdelning under det ordinarie konkursförfarandet. Det behöver därför inte anges att det är slututdelning som avses.

Riksskatteverket (RSV) har i anslutning till det andra stycket påtalat att de gällande reglerna leder till vissa egendomliga konsekvenser. RSV anför:

"Om en konkursförvaltare begär exekutiv försäljning av fastighet som är in-tecknad högt över sitt värde blir skyddsbeloppet högt eftersom konkursboet anses som sökande utan förmånsrätt (12 kap. 26 § utsökningsbalken). Detta omöjliggör ofta försäljningen såvida anslutning enligt 12 kap. 13 § utsök-ningsbalken inte sker. Fastighetsborgenärerna kan ibland anse att de inte har anledning att begära anslutning. Det har förekommit fall där en fastighets-borgenär, som bevakat i konkursen, inte lämnat sitt samtycke till att avbryta strävandena att få fastigheten såld, samtidigt som det är uppenbart att fastig-heten inte kan bli såld på en exekutiv auktion. Enligt RSVs mening bör kon-kursförvaltaren avgöra när fastigheten kan lämnas osåld. Det bör inte få före-komma att förvaltaren måste begära att kronofogdemyndigheten skall hålla en uppenbart utsiktslös exekutiv auktion.

Den situationen har också inträffat att det har förelegat ett ägarhypotek (med förmånsrätt inom fastighetens värde) som tillkommit konkursboet, men förvaltaren har inte kunnat få fastigheten såld eftersom skyddsbeloppet varit för högt. När borgenärerna inte velat medverka har fastigheten med hänsyn till in-teckningsförhållandena inte heller kunnat säljas under hand. Blir fastigheten inte såld får konkursboet inte ut det förmögenhetsvärde ett obe-lånat (eller inte till fullo belånat) pantbrev representerar i ägarens hand. Det bör därför föreskrivas att konkursboet som sökande kan åberopa ägarhypo-tekets förmånsrätt (8 kap. 2 § utsökningsbalken) eller att konkursförvaltaren enligt 12 kap. 13 § i balken kan begära anslutning under åberopande av boets ägarhypotek i fastigheten".

Prop.
s. 287

Vad först gäller frågan om att slopa kravet på samtycke från samtliga borgenärer som i konkursen har gjort gällande fordringar med särskild förmånsrätt i egendomen kan, som RSV påpekar, reglerna ibland leda till att förvaltaren tvingas att påkalla exekutiv auktion även i sådana fall då försäljning uppenbarligen inte kan komma till stånd. Reglerna bör emellertid ses mot bakgrund av att förmånsberättigade konkursborge-närer saknar möjlighet att göra fordringarna gällande som oprioriterade fordringar med anspråk på betalning ur annan konkursboets egendom om det inte har konsta-terats att egendomen i fråga inte förslår till betalning av en viss fordran. Detta torde endast kunna konstateras i samband med en exekutiv auktion. Det kan därför för bor-genärerna vara angeläget att en sådan auktion trots allt kommer till stånd.

Vad härefter gäller frågan om konkursboets bristande möjlighet att i vissa fall kun-na tillgodogöra sig ägarhypotek vill jag framhålla följande. Båda de av RSV anvisade lösningarna borde rimligen förutsätta att borgenär eller annan vars rätt kan vara be-roende av fastighetens försäljning kan med stöd av 12 kap. 12 § utsökningsbalken lösa ut konkursboet och på så sätt undvika en exekutiv försäljning. Annars skulle de fastighetsborgenärer vars rätt ligger efter ägarhypoteket få sin ställning försämrad i en oacceptabel grad. Emellertid är utlösningsinstitutet i dag inte utformat på ett sätt som medger att konkursbo utlöses. Utlösningsrätten innebär att den berättigade till kronofogdemyndigheten betalar sökandens exekutionsfordran och uppkomma för-rättningskostnader. Därefter inträder han i den sökandes ställe. Konkursboets behö-riighet att påkalla exekutiv försäljning av en fastighet grundar sig emellertid inte på en enskild fordran utan på dess ställning som företrädare för gäldenärens alla borgenä-rer (jfr 12 kap. 26 § fjärde stycket utsökningsbalken). Det är således knappast möjligt att vid försäljning på begäran av förvaltaren urskilja en bestämd fordran som den ut-lösande skall betala.

Det torde vara relativt sällsynt att det värde som ett ägarhypotek representerar är åtkomligt för de oprioriterade borgenärerna. Regelmässigt torde gäldenären före konkursutbrottet ha försökt utnyttja alla möjligheter till ytterligare krediter och då tor-de alternativet att som säkerhet för sådana krediter pantförskriva ägarhypotek ligga

nära till hands. Det ligger dessutom normalt i andra inteckningshavares intresse att utöva sin anslutningsrätt enligt 12 kap. 13 § utsökningsbalken. Om inte någon försäljning kommer till stånd torde nämligen dessa borgenärers möjlighet att i konkursen komma i åtnjutande av någon utdelning för sina fordringar vara högst begränsade.

Prop.
s. 288

På grund av det anförda anser jag mig inte för närvarande kunna biträda RSV:s förslag om ändring av reglerna om försäljning av boets fasta egendom.

Försäljning av lös egendom

8 kap. 7 § Försäljning av lös egendom som inte sker genom fortsättande av gäldenärens rörelse skall ske på auktion eller på annat sätt efter vad förvaltaren anser vara mest fördelaktigt för boet.

Lös egendom i vilken en borgenär har panträtt eller någon annan särskild förmånsrätt får inte utan hans samtycke säljas på annat sätt än på auktion, om hans rätt är beroende av försäljningen. Även om samtycke inte lämnas, får egendomen säljas på annat sätt än på auktion, om det är sannolikt att högre pris uppnås därigenom och om tillsynsmyndigheten medger det.

Samtycke enligt andra stycket krävs inte när förvaltaren genom fondkommissionär säljer värdepapper, noterat på fondbörs eller på sådan marknad som avses i 2 § andra stycket lagen (1979:749) om Stockholms fondbörs, till gällande börs- eller marknadspris eller när det är fråga om försäljning av lös egendom genom fortsättande av gäldenärens rörelse.

Paragrafen motsvarar med vissa ändringar 8 kap. 7 § KL-förslaget och 71 § första–tredje styckena KL (jfr 14 kap. 7 § andra stycket KL-förslaget och 185 c § andra stycket KL).

Första stycket ger i princip förvaltaren frihet att välja mellan försäljning på auktion eller under hand. Han skall emellertid välja den form som är mest fördelaktig för boet. I vissa fall kan dock bestämmelsen modifieras med tillämpning av 7 kap. 8 § andra stycket.

Enligt Sveriges advokatsamfund bör det nuvarande kravet på borgenärs samtycke enligt andra stycket KL-förslaget mjukas upp. Samfundet framhåller att det är självklart att konkursförvaltaren alltid strävar efter att uppnå bästa möjliga köpeskilling vid försäljning av egendomen. Det har emellertid förekommit att en borgenär vägrat ge sitt samtycke trots att det stått helt klart att bästa pris uppnås vid försäljning under hand. Även SACO/SR förordar en uppmjukning av kravet på samtycke. Organisationen pekar på det förhållandet att konkursgäldenären kan överinteckna egendomen och placera inteckningarna hos någon närstående, något som skapar problem för förvaltarna.

Den nuvarande bestämmelsen om samtycke vid annan försäljning än på auktion har störst praktisk betydelse i sådana fall då egendomen omfattas av företagshypotek. Bestämmelser om företagshypotek finns i lagen (1984:649) om företagshypotek. Företagshypotek innebär att innehavaren av inteckningen har en förmånsrätt i den intecknade egendomen om det sker utmätning hos näringsidkaren eller om denne försätts i konkurs. Företagshypoteket gäller i den egendom som vid varje ögonblick ingår i den intecknade verksamheten. Överläts verksamheten, svarar egendomen i förvärvarens hand för inteckningen under viss tid. Vid överlåtelse av viss egendom däremot upphört företagshypoteket att gälla i den överlätna egendomen. Ett företagshypotek kan inte ge upphov till ägarhypotek.

Prop.
s. 289

Av det sagda följer bl. a. att en innehavare av ett företagshypotek inte har något berättigat intresse av att förhindra en försäljning annat än när det finns risk för att försäljningen sker till underpris. När det gäller andra borgenärer med särskild förmånsrätt, t. ex. handpanthavare, är deras intresse såvitt gäller valet av försäljningsmetod i huvudsak detsamma. Deras intresse är att förhindra att egendomen säljs till ett för lågt pris. Såvitt gäller handpanthavare kan detta intresse tillgodoses även genom bestämmelserna i 10 § av förevarande kapitel, motsvarande 73 § KL.

Som ett par remissinstanser varit inne på kan nuvarande krav på samtycke medföra svårigheter vid avvecklingen av boet utan att borgenären har något att vinna på att vägra sitt samtycke. Det är också tänkbart att en borgenär, som är närstående till gäldenären, kan vilja avsiktligt fördröja en avveckling genom att vägra tillstånd till underhandsförsäljning. Jag förordar därför att kravet på samtycke mjukas upp.

Enligt 9 kap. 8 § utsökningsbalken får utmätt egendom säljas under hand, om det är sannolikt att högre köpeskilling kan uppnås därigenom och sådan försäljning även i övrigt är ändamålsenlig. Det synes lämpligt att anknyta till den bestämmelsen och medge underhandsförsäljning, trots att samtycke inte lämnas, om förvaltaren anser det sannolikt att högre köpeskilling kan uppnås. Att försäljning under hand även i övrigt skall vara ändamålsenlig torde inte behöva anges uttryckligen (jfr 7 kap. 8 § första stycket). Däremot bör som ytterligare förutsättning uppställas att tillsynsmyndigheten medger underhandsförsäljning. Tillsynsmyndigheten bör därvid kontrollera att förvaltaren har vidtagit tillräckliga åtgärder för att nå bästa pris vid försäljningen. Tillsynsmyndigheten bör naturligtvis också för att ge sitt medgivande dela förvaltarens uppfattning att priset sannolikt blir högre vid underhandsförsäljning.

Andra stycket har utformats i enlighet med det sagda. Som tredje stycke har tagits upp en motsvarighet till andra stycket andra meningen KL-förslaget (71 § tredje stycket KL enligt SFS 1985:575).

8 kap. 8 § När ett fartyg som inte är infört i skeppsregistret eller i motsvarande utländska register, ett luftfartyg som inte är registrerat, gods i fartyg eller gods i luftfartyg skall säljas, får förvaltaren, om egendomen finns inom landet, begära att den säljs exekutivt.

Uppkommer fråga om att sälja ett registrerat skepp, ett registrerat luftfartyg eller in-tecknade reservdelar till luftfartyg och finns egendomen inom landet, tillämpas 6 § första och andra styckena.

Skall gäldenärens rätt till andel i in-teckning som belastar hans luftfartyg eller reservdelar till luftfartyg säljas, skall förvaltaren före försäljningen skaffa en särskild in-teckningshandling på det belopp som tillkommer gäldenären, om det inte finns laga hinder mot det. Skall en in-teckningshandling som innehåser av gäldenären och för vilken han är personligen ansvarig säljas, är förvaltaren skyldig att, om inte gäldenären medger att handlingen får säljas med bibehållen ansvarighet, förse handlingen med en påskrift som befriar gäldenären från ansvarighet. Något medgivande av gäldenären krävs dock inte, om denne har avvikit eller på något annat sätt håller sig undan.

Prop.
s. 290

Med fartyg likställs i denna lag ett fartyg under byggnad. Vad som sägs om skeppsregistret skall då i stället gälla skeppsbyggnadsregistret.

Paragrafen överensstämmer i sak med 8 kap. 8 § första–tredje styckena och 9 § KL-förslaget och 71 § fjärde–sjätte styckena och 195 a § KL (jfr 14 kap. 7 § andra stycket KL-förslaget och 185 c § andra stycket KL). I tredje stycket sista meningen har införts en bestämmelse som i dag återfinns i 200 § KL.

På inrådan av *lagrådet* har de i lagrådsremissen som fjärde stycke i 8 § upptagna bestämmelserna flyttats till 9 §. Bestämmelserna i den paragrafen har i stället tagits upp som fjärde stycke i 8 §. Lagrådet påpekar att bestämmelserna i det förutvarande fjärde stycket kan tänkas bli aktuella också vid försäljning av annan lös egendom, samtidigt som bestämmelserna i den förutvarande 9 § naturligen synes höra hemma i 8 §.

8 kap. 9 § Bestämmelserna i 6 § fjärde stycket tillämpas även när lös egendom som tillhör gäldenären skall säljas exekutivt under konkursen. I ett sådant fall skall förvaltaren dessutom, i den mån det behövs, i ärendet föra talan för de borgenärer som har förmånsrätt enligt 10 § förmånsrättslagen (1970:979) och skriftligen underrätta sådan borgenär om ett yrkande som han framställer på dennes vägnar.

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 8 § fjärde stycket KL-förslaget och 71 § sjunde stycket KL. Att förevarande bestämmelser i lagrådsremissens lagförslag togs upp i 8 § framgår av kommentaren till den paragrafen.

8 kap. 10 § En borgenär som innehar lös egendom med handpanträtt får själv ombesörja att egendomen säljs på auktion eller, när det är fråga om värdepapper som är noterat på fondbörs eller på sådan marknad som avses i 2 § andra stycket lagen (1979:749) om Stockholms fondbörs, genom fondkommissionär till gällande börs- eller marknadspris. En sådan försäljning får dock inte utan förvaltarens samtycke äga rum tidigare än fyra veckor efter edgångssammanträdet. Borgenären skall minst en vecka innan han vidtar åtgärd för egendomens försäljning ge förvaltaren tillfälle att lösa in egendomen. Om det är fråga om ett fartyg eller gods i fartyg eller i luftfartyg eller in-tecknade reservdelar till luftfartyg, skall egendomen säljas exekutivt.

Borgenären skall minst tre veckor i förväg underrätta förvaltaren om tid och plats för en auktion som inte hålls i exekutiv ordning.

Har egendomen sålts på annat sätt än exekutivt, skall borgenären för förvaltaren redovisa vad som har flutit in.

Prop.
s. 291

Vill inte borgenären själv sälja egendomen, får förvaltaren ombesörja försäljningen. En in-teckning i luftfartyg eller i reservdelar till luftfartyg som har lämnats som pant av den in-tecknade egen-domens ägare får dock inte säljas av förvaltaren. Han får bara låta sälja den rätt till andel i in-teckningen som enligt vad som är särskilt föreskrivet kan tillkomma gäldenären.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 8 kap. 10 § KL-förslaget och 73 § KL enligt SFS 1985:575 (jfr 14 kap. 7 § andra stycket KL-förslaget och 185 c § andra stycket KL).

Bestämmelserna i 73 § KL att en borgenär med handpanträtt själv får sälja egen-domen gäller också i mindre konkurs. Den tid av fyra veckor från första borgenärs-sammanträdet som gäller för rätten att sälja egendomen utan förvaltarens medgi-vande räknas i mindre konkurs från konkursbeslutet (185 c § andra stycket KL).

I det enhetliga konkursförfarandet är det naturligt att slopa särregleringen. Det framstår därvid som mest lämpligt att som utgångspunkt välja den tidpunkt som mot-svarar den som i dag gäller för ordinära konkurser, nämligen edgångssammanträ-det.

I det första stycket sägs också att borgenären minst en vecka innan han vidtar åt-gärd för försäljning av egendomen måste bereda förvaltaren tillfälle att lösa egen-domen. Uppenbarligen innebär detta att borgenären inte får sälja egendomen om för-valtaren anmäler att han vill lösa egendomen för konkursboets räkning. Den uttryck-liga bestämmelsen om detta i 73 § första stycket andra meningen KL har därför slo-pats i mitt förslag.

I lagrådsremissens lagförslag utgjorde andra och tredje styckena ett stycke. Ge-nom uppdelningen görs det klart att bestämmelsen i tredje stycket är tillämplig inte bara när försäljningen sker på auktion.

I 73 § första stycket fjärde meningen KL sägs bl. a. att försäljning genom borgenä-rens försorg i vissa fall inte får ske på annan ort än den där egendomen finns, om inte förvaltaren har samtyckt till det. Bestämmelsen får anses vara föråldrad och torde sakna praktisk betydelse. Den har därför inte tagits upp i mitt förslag. Borgenärens skyldighet att underrätta förvaltaren om den planerade auktionen och förvaltarens rätt att lösa egendomen torde utgöra tillräckligt skydd mot förfaranden som kan skada konkursboet.

Kungörande av auktion i vissa fall

8 kap. 11 § Om konkursboets egendom skall säljas på auktion genom förvaltarens försorg, skall han låta kungöra auktionen på det sätt och inom den tid som föreskrivs för kungörande av exeku-tiv auktion på sådan egendom som det är fråga om. Kungörelsen behöver dock inte i något fall in-föras i Post- och Inrikes Tidningar.

Första stycket tillämpas också beträffande en auktion som enligt 10 § ombesörjs av en borge-när.

Prop.
s. 292

8 kap. 12 § Förvaltaren får kungöra en av honom utsatt auktion i mindre utsträckning än som föl-jer av 11 § första stycket, om han anser att det är tillräckligt. Detta gäller dock inte i fråga om kungörande av

1. auktion på fast egendom, registrerat skepp, registrerat luftfartyg eller in-tecknade reservde-lar till luftfartyg, om inte gäldenären samtycker till det,
2. auktion på någon annan lös egendom i vilken en borgenär har panträtt eller någon annan särskild förmånsrätt, om inte borgenären samtycker till det.

Sådant samtycke av gäldenären som sägs i första stycket 1 krävs inte, om gäldenären har avvikit eller på något annat sätt håller sig undan.

11 § överensstämmer i huvudsak med 8 kap. 11 § första och andra styckena KL-för-slaget och 74 § KL. 12 § saknar motsvarighet i KL-förslaget. Det första stycket över-ensstämmer med 76 § KL och det andra stycket med 200 § KL (jfr 14 kap. 7 § andra stycket KL-förslaget och 185 c § andra stycket KL).

Hänvisningen i 11 § till vad som föreskrivs om kungörande av exekutiv auktion syf-tar på bestämmelserna i 9 kap. 2 §, 10 kap. 6 §, 11 kap. 2 § och 12 kap. 20 § utsök-

ningsbalken samt de närmare bestämmelser om kungörande som meddelats i utskökningsförordningen (1981:981), se 9 kap. 8, 9 och 11 §§, 10 kap. 3, 4 och 7 §§, 11 kap. 1 § samt 12 kap. 15, 16 och 19 §§.

Konkurslagskommittén har föreslagit att bestämmelsen i nuvarande 74 § första stycket KL att en kungörelse om auktion inte i något fall behöver införas i Post- och Inrikes Tidningar tas upp i förordning i stället för i lagen i principiell överensstämmelse med vad som skett i fråga om kungörande av exekutiva auktioner. Detsamma gäller bestämmelserna i nuvarande 76 § KL.

I 15 kap. 1 § mitt förslag har införts regler om kungörande i konkursssammanhang. Av nämnda lagrum framgår bl.a. i vilken omfattning kungörelser behöver införas i Post- och Inrikes Tidningar samt i andra tidningar. De nu aktuella reglerna innebär en inskränkning av skyldigheten att kungöra. Med hänsyn härtill bör bestämmelserna fortfarande tas upp i lag.

8 kap. 13 § Förvaltaren bör i god tid före en av honom utsatt auktion på lös egendom särskild underrätta varje känd borgenär som har panträtt eller någon annan särskild förmånsrätt i egendomen om auktionen.

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 11 § tredje stycket KL-förslaget och i huvudsak med 75 § KL (jfr 14 kap. 7 § andra stycket KL-förslaget och 185 c § andra stycket KL). I 75 § KL sägs också att underrättelsen skall sändas med posten och innehålla uppgift om tid och ställe för auktionen. Att detta skall iaktas torde inte behöva anges uttryckligen.

Indrivning av fordringar

8 kap. 14 § Förvaltaren skall så snart det lämpligen kan ske vidta åtgärder för att driva in utestående fordringar. Kan en fordran inte drivas in inom rimlig tid, får den säljas som annan lös egendom.

Paragrafen motsvarar i sak 8 kap. 12 § KL-förslaget och 77 § KL (jfr 14 kap. 7 § andra stycket KL-förslaget och 185 c § andra stycket KL). Prop. s. 293

Indrivning av utestående fordringar kan i de flesta fall väntas ge bättre resultat än försäljning av fordringen. Förvaltaren bör därför i första hand välja indrivning framför försäljning.

Enligt 77 § KL gäller som förutsättning för att en fordran skall få säljas att rättegång, lagsökning eller mål om betalningsföreläggande inte anhängiggörs eller att skiljedom inte påkallas eller förlikning angående osäker eller tvistig fordran ej kommer till stånd. Kommittén har inte föreslagit någon ändring på den punkten. För egen del anser jag det lämpligare att anknyta till 9 kap. 13 § utskökningsbalken, enligt vilken bestämmelse en utmätt fordran får säljas om den inte kan drivas in inom rimlig tid.

I förvaltarens allmänna befogenheter torde utan att det uttryckligen sägs ingå att väcka talan eller påkalla skiljedom rörande fordringen. Pågår redan rättegång mellan gäldenären och sekundogäldenären tillämpas 3 kap. 9 §. Vidare får förvaltaren anses behörig att i fråga om icke förfallna fordringar träffa avtal med sekundogäldenären om förtida betalning och däremot svarande nedsättning av fordringen. Beträffande förlikningsanbud angående en osäker eller tvistig fordran, se 3 kap. 10 §.

4.1.9 9 kap. Bevaknings- och anmärkningsförfarandet

Detta kapitel innehåller bestämmelser om bevaknings- och anmärkningsförfarandet. Kapitlet inleds med bestämmelser om förutsättningarna för bevakning och om förfarandet (1–7 §§). Därefter följer regler om anmärkning (8–12 §§), tvist angående en bevakad fordran (13–19 §§) samt om efterbevakning (20–22 §§).

Nuvarande bestämmelser om bevakning av fordringar i konkurs finns i 5 kap. KL. Bestämmelserna är med vissa undantag tillämpliga endast i ordinär konkurs. De behandlar i stort sett bevaknings- och anmärkningsförfarandet, förfarandet vid efterbevakning och institutet borgenärsed.

Konkurslagskommitténs förslag till utformning av förevarande kapitel (9 kap. KL-förslaget) vilar i stor utsträckning på 5 kap. KL. Reglerna i 100 § och 100 a § KL om vilka fordringar som får bevakas har dock förts till 5 kap. KL-förslaget. Detsamma gäller bestämmelserna om kvittning av fordran i konkurs. Vissa bestämmelser om rättens handläggning av tvistiga fordringar i konkurs i 108 § fjärde stycket och 109 § KL har flyttats till 16 kap. KL-förslaget vari reglerna om rättens handläggning av konkursärenden samt jävs- och klanderprocesser har sammanförts. Kommitténs förslag att slopa institutet borgenärsed har medfört att det i KL-förslaget inte finns några bestämmelser motsvarande 116–120 §§, 123 § andra och tredje styckena samt 137 § KL.

Utformningen av 9 kap. KL-förslaget har, med ett undantag som jag strax återkommer till, allmänt godtagits av remissinstanserna. Kommittéförslaget har också lagts till grund för utformningen av mitt förslag. Det enhetliga konkursförfarandet har dock medfört vissa relativt långtgående ändringar av författningstexten.

Prop. s. 294 Kommitténs översyn av bestämmelserna har föranlett åtskilliga ändringsförslag. Sålunda föreslår kommittén att det allmänna befrias från skyldighet att bevaka fordringar som avser de flesta skatter och avgifter. Vidare föreslås att förvaltaren inte skall vara skyldig att granska och framställa anmärkningar mot oprioriterade fordringar i de fall det står klart att dessa inte kan komma i åtnjutande av utdelning. Möjligheterna att åberopa en ny grund för en framställd anmärkning föreslås vidgade. I fråga om efterutdelning föreslås att också sådana fordringar som formlost har gjorts gällande efter konkursen får komma i fråga för utdelning. Slutligen föreslår kommittén att en efterbevakares ansvar för kostnaderna för förfarandet begränsas till ett schabloniserat belopp som skall erläggas i förskott. Den efterbevakandes skyldighet att svara för kostnader för förvaltarens och gäldenärens inställelser med anledning av bevakningen föreslås också slopad.

De olika förslagen har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.6). Jag får här i första hand hänvisa till den framställningen.

Förslaget att befria det allmänna från bevakningsskyldighet för fordringar på skatter och avgifter har främst från näringslivets organisationer kritiserats för att det rubbar principen att alla borgenärer skall behandlas lika. I den allmänna motiveringen (avsnitt 2.6.1) har skälen för och emot detta förslag ingående redovisats. Avgörande vikt har därvid fåsts vid att den föreslagna regeln i det enhetliga förfarandet kan antas komma att tillämpas i ett litet antal konkurser. Förslaget har därför inte tagits upp i mitt förslag.

Konkurslagskommittén föreslår som nämnts att förvaltarens skyldighet att granska och framställa anmärkning mot bevakningar inskränks. Förslaget innebär att förvaltaren inte är skyldig att granska och framställa anmärkning mot de bevakade oprioriterade fordringarna om det framstår som uppenbart att dessa inte kan komma i fråga för utdelning i konkursen (9 kap. 7 § andra stycket KL-förslaget). Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.6.2.1) redogjort för detta förslag. Mot bakgrund av att bevakning framdeles förutsätts förekomma i stort sett endast i sådana konkurser vari de oprioriterade fordringarna kan antas erhålla utdelning försvinner tillämpningsområdet för kommitténs förslag nästan helt. Jag anser därför att det inte finns tillräcklig anledning att ta upp den av kommittén föreslagna bestämmelsen i mitt förslag.

Kommitténs övriga förslag har däremot tagits upp även i mitt förslag. Jag förordar emellertid att bestämmelserna i 9 kap. 11 § KL-förslaget (107 § KL) om skyldighet för rätten att underrätta en bevakande borgenär om att anmärkning har framställts mot hans bevakning i stället tas upp i förordning.

En nyhet i mitt förslag är att rätten vid beslut om bevakning normalt samtidigt skall bestämma tid för anmärkning och för förlikningssammanträdet. Detta överensstämmer med konkursdomarnas normala rutiner i dag.

Som framgår av den inledande motiveringen till 16 kap. föreslås att handläggningen av tvistiga fordringar framdeles skall ske vid en förhandling inom ramen för konkursärendet. Detta har medfört vissa ändringar av handläggningsreglerna.

Bevakning

Prop.
s. 295

9 kap. 1 § Rätten får efter framställning från förvaltaren besluta att bevakningsförfarande skall äga rum i konkursen. Bevakning bör äga rum, om fordringar utan förmånsrätt kan antas erhålla utdelning i konkursen.

Paragrafen saknar motsvarighet såväl i KL-förslaget som i KL.

I denna paragraf anges förutsättningarna för att tillgripa bevakningsförfarande i en konkurs. Allmänt sett bör bevakning äga rum om detta bedöms som fördelaktigt för konkursutredningen. Mot intresset av att inte i onödan besvara samtliga borgenärer i en konkurs med skyldighet att inkomma med bevakning skall ställas förvaltarens intresse av att inte behöva lägga ner ett omfattande utredningsarbete för att själv efterforska borgenärerna och deras krav. Beslut om att anordna bevakningsförfarande fattas av rätten. En förutsättning för ett sådant beslut är att förvaltaren gjort framställning om att bevakningsförfarande bör inledas. Förvaltaren skall därvid ta hänsyn till samtliga föreliggande omständigheter. Finns det anledning att anta att antalet borgenärer är litet bör bevakning kunna undvaras även om gäldenärens bokföring är i sådant skick att det krävs viss aktivitet från förvaltaren för att efterforska borgenärerna. Är däremot antalet borgenärer stort kan det finnas anledning att genomföra ett bevakningsförfarande trots att bokföringen är i god ordning. Däremot bör det normalt inte fästas avgörande vikt vid enskilda borgenärs synpunkter vid bedömningen av huruvida bevakning skall äga rum.

Erfarenheterna av de mindre konkurserna visar att borgenärer med förmånsberättigade fordringar normalt sett är lättare att spåra än de med oprioriterade fordringar. Enbart den omständigheten att ett större antal oprioriterade fordringsägare kan antas finnas behöver emellertid inte påkalla något behov av bevakningsförfarandet. I de flesta konkurser räcker nämligen boets tillgångar inte till för utdelning till andra än prioriterade fordringsägare. Det är då inte nödvändigt för förvaltaren att skaffa sig någon exakt kännedom om de oprioriterade fordringarna. I syfte att ange ett riktmärke vid bedömningen av om bevakning skall behöva genomföras anges i paragrafen att bevakning normalt bör förekomma om de oprioriterade fordringarna kan antas erhålla utdelning i konkursen.

I motsats till vad som gäller i dag vid valet av konkursform bör vid bedömningen av om bevakning skall äga rum hänsyn normalt inte tas till andra faktorer än sådana för vilka bevakningsförfarandet har direkt betydelse. Konkursboets omfattning är således inte avgörande. Inte heller behöver bevakning äga rum enbart av det skälet att gäldenären har drivit rörelse i vilken det finns anställda. Det enhetliga förfarandet avses vara anpassat till alla konkurser och särreglering förekommer egentligen endast såvitt avser ackordsförfarandet i konkurs. Detta förfarande förutsätter nämligen en exakt kännedom om de oprioriterade borgenärerna och deras fordringar. För att sådant förfarande – som sällan förekommer – skall kunna äga rum måste enligt mitt förslag ett bevakningsförfarande ha anordnats. Om förvaltaren efter samråd med gäldenären anser att starka skäl talar för att ackordsförhandlingar bör inledas finns det alltså anledning att överväga att göra framställning om bevakningsförfarande.

De riktlinjer som angetts nu tar sikte även på rättens prövning. Rätten skall givetvis bevaka att förvaltarna inte i onödan ådrar konkursbona den ökning av konkurskostnaderna som normalt torde bli följden av ett bevakningsförfarande. Rätten behöver inte höra tillsynsmyndigheten före beslutet.

Prop.
s. 296

En fördel med det enhetliga konkursförfarandet är att rätten inte omedelbart vid konkursbeslutet behöver ta ställning till frågan om bevakning skall äga rum. Beslutet bör fattas först när förvaltaren har skapat ett tillräckligt underlag för en någorlunda säker bedömning. Normalt torde ett tillräckligt underlag finnas tillgängligt vid edgångssammanträdet. Bouppteckningen skall innehålla sådana uppgifter som utvi-

sar boets ställning samt borgenärerna och deras krav. Det kan emellertid tänkas förekomma konkurser där det redan vid konkursbeslutet står helt klart att ett bevakningsförfarande behövs. Förvaltaren bör då inte underlåta att snarast göra framställning om bevakning hos rätten. Det kan också förekomma konkurser där det först efter genomförd avveckling av boets tillgångar visar sig att också oprioriterade fordringar kan komma i fråga för utdelning. Inget hindrar att rätten då fattar beslut om att bevakningsförfarande skall äga rum. Inget hindrar heller att bevakningsförfarande anordnas efter konkursens slut om betydande tillgångar då blir tillgängliga för utdelning.

I konkurser vari bevakningsförfarande inte äger rum räcker det att borgenärerna gör sina fordringar gällande i konkursen. Därmed avses att fordringen, på samma sätt som i dag sker i mindre konkurser, formlöst bringas till förvaltarens kännedom. Det står emellertid en borgenär fritt att för förvaltaren förklara att han för närvarande avstår från att påkalla utdelning i konkursen. Fordringen skall då inte anses ha gjorts gällande i konkursen.

En borgenär behöver normalt inte vidta någon särskild åtgärd i samband med konkursutbrottet för att vara säker på att hans fordran beaktas i konkursen. Borgenärerna bör emellertid så snart som möjligt efter edgångssammanträdet underrättas om att deras fordringar är beaktade och om möjligheterna till utdelning i konkursen. Bestämmelser om sådan underrättelse bör meddelas i förordning. Först om det av underrättelsen framgår att borgenärens fordran kan komma i åtnjutande av utdelning finns det anledning för denne att kontrollera att fordringen är upptagen till rätt belopp.

Har bevakningsförfarande inte anordnats, går en borgenär miste om sin rätt till utdelning först om han underlåter att till rätten framföra invändning mot utdelningsförslaget. Det är således först vid detta tillfälle som den borgenär som inte tidigare haft någon kontakt med förvaltaren måste vara aktiv. Har däremot bevakningsförfarande anordnats, måste borgenären på sedvanligt sätt och inom föreskriven tid bevaka sin fordran. Gör han inte det måste han efterbevaka sin fordran för att komma i fråga för utdelning.

Av 16 kap. 6 § mitt förslag framgår att talan inte får föras mot rättens beslut att bevakning skall äga rum. Däremot kan beslutet att inte förordna om bevakning överklagas av en borgenär eller av förvaltaren. Rätten att klaga tillkommer även tillsynsmyndigheten (se 16 kap. 8 § första stycket 5).

Prop.
s. 297

Lagrådet anför i anslutning till den förevarande paragrafen följande.

"Enligt remissförslaget skall bevakning förekomma i färre konkurser än för närvarande; departementschefens uttalanden ger närmast intryck av att bevakning knappast blir aktuell mer än i de relativt sett få fall då utdelning till oprioriterade borgenärer kan väntas. En konsekvens av detta, som inte har berörts i remissen, är att inte heller det tvistlösningsförfarande som i form av anmärkningsproceduren och jävsprocessen är kopplat till bevakningsförfarandet blir tillämpligt. Tanken är att tvister om betalningsrätt och förmånsrätt – som uppenbarligen kan uppstå också när endast prioriterade borgenärer kan få utdelning – i stället skall lösas inom ramen för utdelningsförfarandet, i den mån de inte har kunnat biläggas dessförinnan genom förlikning. Detta kan emellertid medföra olägenheter, främst så att konkursen drar ut på tiden och berörda borgenärer hålls i längre ovisshet om vilken rätt som tillkommer dem. Olägenheterna blir mer uttalade ju fler och ju större fordringar som är tvistiga. Fråga är, om det behövs något korrektiv härtill.

Till en början kan framhållas att de konkursrättsliga procedurreglerna i princip torde utesluta särskild rättegång mellan en borgenär och konkursboet om den rätt som i konkursen skall tillkomma en fordran. Dock står den utvägen öppen att en borgenär väcker talan mot gäldenären angående en fordran som kan göras gällande i konkursen och att konkursboet med stöd av 3 kap. 9 § andra stycket träder in i rättegången på gäldenärens sida. Åtminstone i detta fall borde man kunna räkna med att domen i målet i allmänhet blir rele-

vant för rätten till utdelning i konkursen (jfr Welamson, Konkursrätt, s. 294). Det är emellertid att märka att frågan om förmånsrätt inte lär kunna prövas i en dylik tvist.

Med hänsyn till det som nu sagts skulle kunna övervägas att öppna tillgång till en anmäkningsprocedur även i de bevakningsfria konkurserna. Något förslag om detta framläggs emellertid inte från lagrådets sida. I stället vill lagrådet förorda att förvaltaren och rätten vid sin bedömning av om bevakning bör äga rum beaktar också behovet av att kunna ta i anspråk anmäkningsförfarandet och jävsprocessen. Den föreslagna lagtexten medger i och för sig ett sådant hänsynstagande. I syfte att ge en något bättre antydan om att bevakningsförfarandet – med åtföljande tvistlösningsprocedur – kan vara till fördel också i konkurser där oprioriterade fordringar av allt att döma inte får någon utdelning föreslår dock lagrådet att första meningen ges denna lydelse: "Rätten får efter framställning från förvaltaren besluta att bevakningsförfarande skall äga rum i konkurser, om det är motiverat av fordringsförhållandena."

När förvaltaren är övertygad om att boet inte räcker till utdelning till oprioriterade borgenärer, kan en lämplig åtgärd vara att lämna upplysning om förhållandet i den kungörelse där bevakningsförfarandet tillkännages. På så sätt kan både de oprioriterade borgenärerna och förvaltaren besparas onödigt arbete. En bestämmelse i frågan kan placeras i förordning."

För egen del vill jag först instämma i vad lagrådet har uttalat angående behovet av bevakningsförfarande i situationer då fordringsförhållandena är sådana att det framstår som praktiskt och ändamålsenligt att klara ut eventuella tvistigheter innan utdelningsförslaget läggs fram. Som lagrådet påpekar lägger den av mig föreslagna lagtexten inte heller något hinder i vägen för ett beslut om bevakning i dessa fall. Det av lagrådet föreslagna tillägget behövs därför enligt min mening inte.

Jag vill samtidigt framhålla att bevakningsförfarandet i första hand skall ses som ett förvaltarens hjälpmedel att snabbt och enkelt nå klarhet över vilka borgenärer som finns och vilka fordringar dessa gör gällande. Borgenärerna torde i allmänhet sakna intresse av att få till stånd ett bevakningsförfarande enbart av den anledningen att eventuella tvister då kan klaras ut på ett tidigare stadium än i samband med utdelningen. Jag anser mig därmed ha bemött de påpekanden och förslag som lagts fram av *en av lagrådets ledamöter*.

Prop.
s. 298

9 kap. 2 § Beslutar rätten att bevakningsförfarande skall äga rum, skall rätten bestämma inom vilken tid bevakning skall ske. Tiden för bevakning skall utgöra minst fyra och högst tio veckor från dagen för beslutet att anordna bevakningsförfarandet.

Paragrafen motsvarar närmast 2 kap. 24 § första stycket 1 och andra stycket tredje meningen KL-förslaget samt 19 § första stycket tredje meningen KL.

I samband med att rätten beslutar att bevakningsförfarande skall äga rum skall rätten också fastställa den tid inom vilken bevakning skall ske. Enligt KL skall konkursdomaren besluta om detta i alla ordinära konkurser i samband med konkursbeslutet. I mitt förslag är de tider inom vilken bevakning skall ske desamma som i dag, men tiden räknas från beslutet att anordna bevakningsförfarande och inte från konkursbeslutet.

Avgörande för vilken tid som skall fastställas är liksom i dag boets omfattning och borgenärskårens sammansättning. Som underlag för bedömningen har rätten normalt tillgång till bouppteckningen. Utgångspunkten bör vara att bevakningstiden inte får sättas längre än vad som är nödvändigt. Sådana omständigheter som att borgenärer finns i utlandet motiverar normalt en längre bevakningstid. Någon möjlighet att förlänga bevakningstiden finns inte sedan beslutet väl har kungjorts enligt 3 §.

9 kap. 3 § Rätten skall genast kungöra vad som har beslutats enligt 1 och 2 §§.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 2 kap. 24 § tredje stycket KL-förslaget och 19 § andra stycket KL.

Beslutet om bevakningsförfarande och vad som rätten har bestämt om tiden för bevakning skall alltid kungöras. Ett viktigt skäl att anordna bevakningsförfarande är att förvaltaren annars måste lägga ner ett omfattande arbete på att spåra borgenärer och efterforska deras fordringar. Det saknas därför anledning att ge möjlighet till utbyte av kungörelsen mot särskilda underrättelser enligt 15 kap. 2 §. Kungörelsen skall alltså alltid tas in i Post- och Inrikes Tidningar (15 kap. 1 §). Till följd av 15 kap. 1 § andra stycket behöver annonsering i övrigt inte ske enligt den s. k. breda principen utan endast i de tidningar som rätten tidigare har bestämt att annonsering fortsättningsvis skall ske i. Kända borgenärer bör emellertid tillställas särskild underrättelse om beslutet. Bestämmelser om detta kan meddelas i den nya konkursförordningen.

Prop.
s. 299

Om en framställning från förvaltaren att bevakningsförfarande skall anordnas har avslagits av rätten, skall naturligtvis inte detta beslut kungöras.

De påpekanden och förslag som i anslutning till denna paragraf har framförts av en av *lagrådets ledamöter* har jag bemött under 1 §.

9 kap. 4 § En borgenär skall inom den tid som har bestämts för bevakning av fordringar skriftligen hos rätten anmäla sin fordran och den förmånsrätt han vill göra gällande. Undantag från denna skyldighet följer dock av 4 kap. 21 §, 5 kap. 8 § och 17 § andra stycket samt 5 § i detta kapitel.

Att en fordran som omfattas av lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs i vissa fall bevakas genom förvaltaren följer av den lagen.

Det första stycket överensstämmer i huvudsak med 9 kap. 1 § första stycket KL-förslaget och motsvaras av 101 § första stycket första meningen första ledet KL. Andra stycket överensstämmer i huvudsak med 9 kap. 1 § andra stycket KL-förslaget och 101 § fjärde stycket KL.

I det *första stycket* anges att borgenär skriftligen skall bevaka sin fordran hos rätten inom den av rätten bestämda bevakningstiden. I överensstämmelse med KL-förslaget men i motsats till KL anges direkt i författningstexten de viktigaste undantagen från bevakningsskyldigheten. Hänvisningarna till 4 kap. 21 § och 5 kap. 17 § syftar på den bevakningsfrihet som enligt dessa lagrum gäller för den som med anledning av återvinning får en fordran i konkursen resp. för en kvittningsberättigad borgenär. Enligt 5 kap. 8 § föreligger bevakningsfrihet vid solidariska skuldförhållanden även i fråga om regressfordran som tillkommer en solidariskt ansvarig gäldenärs konkursbo i en medgäldenärs konkurs. Slutligen hänvisas också till nästföljande paragraf vari panträttshavare generellt befrias från bevakningsskyldighet för rätt till betalning ur den pantsatta egendomen. Även insättare i bank m. m. är enligt den paragrafen befriade från skyldighet att själva bevaka i bankens konkurs.

På förslag av *lagrådet* anges i det första stycket uttryckligen att även begärd förmånsrätt måste bevakas. Detta står i saklig överensstämmelse med vad som gäller redan i dag. Stycket har också utformats språkligt i enlighet med *lagrådets* förslag.

När det gäller fordringar som omfattas av lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs gäller för närvarande olika system beroende på om konkursen handläggs som ordinär konkurs eller som mindre konkurs. I ordinär konkurs förutsätts att fordringen har bevakats. Om fordringen är klar, sker bevakningarna genom förvaltaren. I mindre konkurs däremot är det i princip kronofogdemyndigheten som utreder och prövar lönegarantianspråk.

Lönegarantiutredningen (A 1982:04) har i ett betänkande (SOU 1986:9) Ny lönegarantilag föreslagit att ett enhetligt system för prövning av anspråk på utbetalning av garantimedel införs. Enligt förslaget skall förvaltaren ta hand om löneborgenärernas anspråk i alla konkurser. Betänkandet har remissbehandlats och övervägs för närvarande i arbetsmarknadsdepartementet.

Prop.
s. 300

I överensstämmelse med såväl gällande rätt som KL-förslaget har i paragrafens *andra stycke* tills vidare tagits upp en hänvisning till de särskilda föreskrifter som gäller enligt lönegarantilagen om att bevakning i vissa fall sker genom förvaltarens försorg.

9 kap. 5 § En borgenär som till säkerhet för sin fordran har panträtt i fast eller lös egendom behö-
ver inte bevaka fordringen för att få rätt till betalning ur den pantsatta egendomen.

En borgenär som har en fordran hos ett bankaktiebolag, en sparbank eller en central för-
eningsbank på grund av en insättning på räkning behöver inte bevaka sin fordran i kreditinstitutets
konkurs, om uppgift om fordringen har lämnats enligt 7 kap. 13 § fjärde stycket.

Paragrafens första stycke stämmer överens med 9 kap. 3 § KL-förslaget och 123 §
första stycket KL. Det andra stycket, som saknar motsvarighet i KL-förslaget, över-
ensstämmer i sak med 3 § tredje stycket lagen (1956:217) om vissa kreditinrättning-
ars konkurs.

Enligt gällande ordning är en borgenär med panträtt skyldig att i vissa fall avlägga
borgenärsed. Regler härom finns i 123 § andra och tredje styckena KL. Som en följd
av att institutet borgenärsed föreslås slopat har dessa båda stycken utmönstrats ur
konkurslagen.

Det bör påpekas att bevakningsfriheten för panthavare endast tar sikte på rätt till
betalning ur panten. Om borgenären befarar att panten inte räcker till för betalning av
hela fordringen måste han för att komma i fråga för utdelning till resterande del beva-
ka sin fordran. Utdelning i den delen kommer då att beräknas som för en oprioriterad
fordran, såvida inte borgenären också har förmånsrätt på annan grund än panträtt.

Att retentionsrätt likställs med handpanträtt framgår av 1 kap. 5 § andra stycket.

I ett nysatt *andra stycke* återfinns bestämmelsen om bevakningsfrihet för insätt-
ningsborgenärer i 3 § tredje stycket lagen (1956:217) om vissa kreditinrättningars
konkurs. Bevakningsfriheten gäller endast om fordringsbeloppet har tagits upp i för-
teckningen. Om förteckningen enligt insättningsborgenärens mening utvisar ett för-
litet belopp måste han bevaka sin fordran.

9 kap. 6 § I bevakningsinlagan skall fordringens belopp anges, om det är möjligt. Grunden för
fordringen skall framgå tydligt. Om förmånsrätt yrkas, skall borgenären också tydligt ange grun-
den för den. Inlagan skall vara egenhändigt undertecknad av borgenären eller borgenärens om-
bud.

Vid bevakningsinlagan skall borgenären i original eller bestyrkt kopia bifoga de handlingar
som han vill åberopa till stöd för sitt anspråk.

Prop.
s. 301

Bevakningsinlagan och de handlingar som har bifogats denna skall ges in i två exemplar.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 9 kap. 4 § KL-förslaget och 101 § första
och tredje styckena KL.

På *lagrådets* inrådan har det första stycket, som en konsekvens av ändringen i 4 §,
formulerats om i förhållande till det remitterade förslaget.

I paragrafen anges vad en bevakningsinlaga skall innehålla i främst materiellt hän-
seende. I enlighet med kommitténs förslag har kraven skärpts.

Som kommittén påpekar utgör bestämmelserna om bevakningsinlagans utform-
ning och innehåll regler av en särskild karaktär. Något direkt remedium mot den som
bryter mot reglerna finns inte. Det är inte heller meningens att rätten skall granska var-
je inkommen bevakningsinlaga och avvisa sådana inlagor som inte uppfyller kraven.
Det är först i samband med att tvistefrågan prövas vid en förhandling som möjlighe-
ten till avvisning står öppen om bristen då alltjämt är så väsentlig att inlagan är otjän-
lig som grund för en jävsprocess.

Av *första stycket* framgår att bevakningsinlagan skall ange den bevakade fordring-
ens belopp. I vissa fall är det inte möjligt för borgenären att precisera fordringsbelop-
pet. Detta kan vara fallet beträffande det allmännas krav på skatter och avgifter eller
skadeståndsbelopp. I dessa och liknande fall behöver fordringens belopp inte anges.
Den bevakande borgenären bör då i bevakningsinlagan ange skälen för detta. Han
bör också i inlagan försöka göra en ungefärlig beräkning av vad fordringen kan för-
väntas komma att uppgå till.

Borgenären skall vidare tydligt ange grunden för sin fordran. Om borgenären gör
anspråk på förmånsrätt, skall detta i likhet med vad som nu gäller anges i inlagan, lik-
som grunden för den yrkade förmånsrätten. Att grunden skall framgå tydligt innebär
att den inte får anges i allmänna eller svävande ordalag. Slutligen skärps formkraven

på det sättet att borgenären eller hans ombud skall egenhändigt underteckna inlagan. Detta för med sig att telegrafisk bevakning inte godtas utan en skriftlig bekräftelse.

De skärpta kraven syftar till att skapa ett bättre underlag för förvaltaren och övriga borgenärer vid prövningen av den uppgivna fordringen. Som framgått tidigare är det emellertid inte meningen att rätten redan när bevakningsinlagan ges in skall pröva dess utformning eller innehåll. En remissinstans har föreslagit att reglerna om bevakning kompletteras med en bestämmelse som anger att en bevakningsinlaga skall avvisas om formkraven inte är uppfyllda. En sådan bestämmelse förutsätter emellertid för sin tillämpning en mer ingående granskning från rättsens sida än vad som enligt det föregående kan anses behövt eller lämpligt på detta stadium. En bestämmelse av det slaget bör därför inte införas.

Svea hovrätt ifrågasätter om det inte bör uppställas en tidsgräns efter vilken en bevakande borgenär inte får åberopa nya omständigheter till stöd för sitt anspråk. Hovrätten anser att borgenären senast vid förlikningssammanträdet – helst ännu tidigare – bör ange sin slutliga inställning i en kvarstående tvistefråga.

Prop. s. 302 Jag kan instämma i att det är önskvärt att den bevakande borgenären så tidigt som möjligt slutligt preciserar sin ståndpunkt. I praxis har emellertid den bevakande ansetts ha stor frihet när det gäller att åberopa nya omständigheter till stöd för en bevakning eller att i övrigt komplettera och precisera denna. De skärpta krav på en bevakningsinlagas innehåll som jag nu föreslår bör visserligen medföra att inlagorna blir mer fullständiga från början. Samtidigt är det klart att det inte går att helt eliminera behovet av att kunna göra kompletteringar av olika slag. Inte sällan är det först vid förlikningssammanträdet som parterna kommer till insikt om vilka omständigheter som är rättsligt relevanta.

När det gäller anmärkningar mot bevakningar har, som jag strax skall återkomma till, i rättspraxis upprätthållits stränga krav på anmärkningsskriftens innehåll. I princip måste alla invändningar mot bevakningen och grunderna härför ha tagits upp i anmärkningsskriften. Någon ändring har i praxis inte medgetts efter anmärkningstidens utgång.

I 11 § föreslås att en anmärkningsberättigad i större utsträckning än i dag skall få åberopa nya grunder för en inom anmärkningstiden framställd anmärkning mot en bevakad fordran. Detta förslag syftar till att öka förutsättningarna för materiellt riktiga avgöranden i jävsprocesser. Det är tydligt att inskränkningar i möjligheten att komplettera och precisera bevakningen inte är förenliga med det förslaget. Jag är alltså inte beredd att föreslå några sådana inskränkningar.

Jag vill emellertid framhålla att en borgenär inte bör kunna ändra yrkande och grund för bevakningen på sådant sätt att det inte längre rör sig om samma fordran. Om en sådan ändring skulle bli aktuell efter bevakningstidens utgång, måste borgenären återkalla sin bevakning och tillgripa efterbevakning för den nya fordringen.

De andra och tredje styckena överensstämmer i sak helt med gällande lag.

9 kap. 7 § Genast efter bevakningstidens utgång skall rätten överlämna det ena exemplaret av de inkomna bevakningshandlingarna till förvaltaren.

Förvaltaren skall skyndsamt upprätta en förteckning över de fordringar som har bevakats. För varje fordran anges dess belopp och, om förmånsrätt har yrkats, den åberopade grunden därför samt den plats i förmånsrättsordningen som fordringen får enligt borgenärens yrkande. Kopior av förteckningen skall skickas till rätten och tillsynsmyndigheten.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 9 kap. 5 § KL-förslaget och 102 § KL.

I förhållande till KL-förslaget har paragrafen överarbetats språkligt. Vidare har införts skyldighet för förvaltaren att skicka en kopia av bevakningsförteckningen också till tillsynsmyndigheten. Detta torde överensstämma med vad som redan nu förekommer i de flesta ordinära konkurser.

*Anmärkning*Prop.
s. 303

9 kap. 8 § När rätten beslutar att bevakning skall äga rum skall rätten samtidigt, efter samråd med förvaltaren, bestämma

1. den tid inom vilken anmärkningar får framställas mot bevakningarna,
2. var de till förvaltaren överlämnade bevakningshandlingarna skall hållas tillgängliga för granskning,
3. tidpunkten för det förlikningssammanträde som skall hållas inför rätten om anmärkningar framställs.

Om det visar sig vara lämpligare, får ett beslut enligt första stycket fattas senare, dock senast vid bevakningstidens utgång.

Anmärkningstiden skall bestämmas så att den utgör minst två och högst fyra veckor räknat från bevakningstidens utgång. Om det behövs med hänsyn till förhållandena i konkursen, får en längre anmärkningstid fastställas. Förlikningssammanträdet får inte hållas tidigare än två eller senare än fyra veckor från utgången av anmärkningstiden.

Underrättelser om vad rätten har bestämt enligt denna paragraf skall tillställas förvaltaren, tillsynsmyndigheten, gäldenären samt de borgenärer som har bevakat fordringar i konkursen.

Paragrafen motsvarar 9 kap. 6 § KL-förslaget och 103 § KL. Det fjärde stycket är dock nytt.

Enligt KL skall beslut i de frågor som avses i första stycket normalt fattas vid bevakningstidens utgång. Dock medges i lagen att avgörandet får träffas före bevakningstidens utgång, om det lämpligen kan ske. KL-förslaget innebär ingen ändring av detta.

Stockholms tingsrätt framhåller att tingsrätten normalt beslutar i dessa frågor samtidigt som bevakningstiden fastställs och att detta system fungerar väl i nästan alla konkurser.

För egen del anser jag att det förfarande som används vid Stockholms tingsrätt har praktiska fördelar. Bl. a. kan borgenärerna i det enhetliga förfarandet informeras om anmärkningstiden redan i samband med att de tillställs information om beslutet att bevakning skall äga rum. Jag förordar att bestämmelserna ändras så att huvudregeln anger att rätten beslutar i de frågor som anges i första stycket samtidigt som rätten beslutar om bevakning.

Stockholms tingsrätt redovisar emellertid en situation då det av tingsrätten anvisade förfarandet inte slår väl ut. Om det inkommer bevakningar som är svårbedömda eller avfattade på ett ovanligt utländskt språk, räcker inte den tidigare fastställda anmärkningstiden. Tingsrätten föreslår att det införs en möjlighet för rätten att senare förlänga anmärkningstiden.

Den av Stockholms tingsrätt beskrivna situationen får antas uppkomma sällan. Det har vidare ansetts (Welamson, Konkursrätt, s. 524) att konkursdomaren, med stöd av en analogisk tillämpning av 32 kap. 3 § rättegångsbalken, har möjlighet att förlänga anmärkningstiden i den beskrivna situationen. Jag delar den uppfattningen. En uttrycklig bestämmelse i den nya konkurslagen om förlängning av tiden torde alltså kunna avvaras.

Rätten skall informera bl. a. alla kända borgenärer om vad som sålunda har bestämts, samtidigt som dessa tillställs information om bevakningen. Anmärkningstiden och de andra uppgifterna som avses i första stycket skall däremot inte föras in i den kungörelse som utfärdas i anslutning till beslutet om bevakning. *Lagrådet* anser att de grundläggande bestämmelserna om rättens informationsskyldighet är av den karaktären att de bör tas upp i lagen. Jag har inte något att erinra mot det. Föreskrifterna i fråga har tagits upp i ett nytt fjärde stycke. Föreskrifter om tidpunkten för utsändandet och andra detaljbestämmelser bör däremot kunna meddelas i förordning. Underrättelserna till borgenärerna m. fl. bör kunna bytas ut mot kungörelse enligt 15 kap. 3 §.

Prop.
s. 304

9 kap. 9 § Förvaltaren skall granska bevakningshandlingarna och, om han finner anledning till anmärkning mot något yrkande om betalnings- eller förmånsrätt, skriftligen anmäla det till rätten inom den tid som har bestämts enligt 8 § första stycket 1. I anmärkningskriften skall grunden för anmärkningen anges tydligt. Skriften skall vara egenhändigt undertecknad av förvaltaren eller dennes ombud.

Även en borgenär som har bevakat en fordran i konkursen och gäldenären får framställa en anmärkning mot en bevakning. En sådan anmärkning skall framställas inom den tid och på det sätt som anges i första stycket.

Anmärkningsskriften och de handlingar som åberopas till stöd för anmärkningen skall ges in i två exemplar.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 9 kap. 7 § första, tredje och fjärde styckena KL-förslaget. Den överensstämmer i stort med 104 § KL.

Som en nyhet anges i det *första stycket* att grunden för anmärkningen tydligt skall anges i anmärkningsskriften. Den bevakande borgenären bör genom anmärkningsskriften få klarlagt i vilket avseende hans fordran inte har godtagits. Denna skärpning av kraven på anmärkningsskriften skall ses mot bakgrund av de mer liberala reglerna för ändring av grunden för en anmärkning som föreslås i 11 §. I principiell överensstämmelse med 6 § har införts en bestämmelse som ålägger förvaltaren skyldighet att egenhändigt underteckna anmärkningsskriften. Detta torde redan i dag ske regelmässigt.

I det *andra stycket* anges att också bevakande borgenärer i konkursen och gäldenären är berättigade att framställa anmärkning. Någon skyldighet att granska bevakningarna föreligger dock inte för dessa. Av hänvisningen till det första stycket följer att anmärkningen måste framställas inom anmärkningstiden, att den skall vara skriftlig, att grunden för anmärkningen skall anges tydligt samt att anmärkaren eller dennes ombud måste egenhändigt underteckna anmärkningsskriften.

Anledningen till att den av konkurslagskommittén (9 kap. 7 § andra stycket KL-förslaget) föreslagna begränsningen av förvaltarens gransknings- och anmärkningskyldighet när tillgångarna inte räcker till utdelning till oprioriterade fordringar inte har tagits upp i mitt förslag framgår av den allmänna motiveringen (avsnitt 2.6.2.1).

9 kap. 10 § Om en anmärkning görs av någon av dem som har rätt till det, gäller den också för de andra, även om de inte har tagit del i anmärkningen.

Prop.
s. 305

Paragrafen överensstämmer i sak med 9 kap. 8 § KL-förslaget och 105 § KL.

Bestämmelsen slår fast att jävsprocessen inte är en angelägenhet som berör endast den bevakande och den som framställt anmärkningen. Genom vissa regler i de följande paragraferna anges under vilka förutsättningar en sådan tvist får biläggas. Normalt krävs samtycke till en förlikning av alla vars rätt är beroende av anmärkningsprocessens utgång. Vid förlikningssammanträdet får dock förlikning ingås om de närvarande är överens om det.

9 kap. 11 § Den som har rätt att framställa anmärkning mot en bevakning får efter anmärkningstidens utgång till stöd för en gjord anmärkning åberopa även en annan omständighet än sådan som har angetts i anmärkningsskriften. Efter förlikningssammanträdet får dock en ny omständighet som innebär att grunden för anmärkningen ändras åberopas endast om omständigheten varken var eller borde ha varit känd för den anmärkningsberättigade eller om det i övrigt finns särskilda skäl för att ändå tillåta att omständigheten åberopas.

Om en ny omständighet åberopas i ett annat sammanhang än vid förlikningssammanträdet eller vid en förhandling, gäller i fråga om formen för åberopandet vad som föreskrivs om anmärkning i 9 § första stycket.

Paragrafen, som saknar motsvarighet i KL, överensstämmer i sak med 9 kap. 9 § KL-förslaget.

I den allmänna motiveringen (avsnitt 2.6.2.2) har skälen för att utvidga rätten att åberopa nya grunder för en anmärkning redovisats. Som huvudregel föreslås gälla att en anmärkningsberättigad har rätt att fram till och med förlikningssammanträdet fritt åberopa nya omständigheter även om det innebär att grunden för en framförd anmärkning ändras. Efter förlikningssammanträdet föreligger endast begränsade möjligheter att få åberopa sådana omständigheter. I enlighet med kommitténs förslag tillåts detta ske om omständigheten som innebär att grunden för anmärkningen ändras dessförinnan varken var eller hade bort vara känd för den anmärkningsberättigade.

Efter påpekande av en remissinstans har införts ytterligare ett skäl för att få återropa sådan ny omständighet efter förlikningssammanträdet. I syfte att likställa den anmärkningsberättigade med den bevakande, som ju får återropa nya omständigheter för sin bevakning ända intill dess tingsrättens handläggning avslutas, föreslås att den anmärkningsberättigade skall få återropa nya omständigheter även efter förlikningssammanträdet om det föreligger särskilda skäl. Sådana skäl föreligger om det mot bakgrund av vad som har förekommit under tvistens handläggning framstår som oskäligt att inte tillåta att den nya grunden återropas. Detta kan vara fallet om den bevakande återropar nya omständigheter till stöd för sin fordran eller om den anmärkningsberättigade av något annat skäl först på ett sent stadium får klart för sig betydelsen av en tidigare känd grund. De föreslagna reglerna tar sikte på att förhindra materiellt oriktiga avgöranden. Det bör påpekas att inskränkningen berör endast sådana nya omständigheter som innebär att den rättsliga grunden för anmärkningen ändras. Andra nya omständigheter får återropas fritt fram till dess tingsrättens handläggning av frågan avslutas.

Prop.
s. 306

I det andra stycket föreskrivs att återropandet av nya grunder skall ske i samma form som enligt 9 § gäller för anmärkningen som sådan, dvs. ett krav på skriftlighet och att ändringsskriften ges in till rätten. Framförs invändningen vid förlikningssammanträdet eller vid förhandling behöver dessa formföreskrifter inte iakttas.

Den bevakande borgenären bör underrettas när en anmärkningsberättigad efter anmärkningstidens utgång vid något annat tillfälle än vid förlikningssammanträdet eller en förhandling återropar en ny omständighet till stöd för anmärkningen. En bestämmelse om detta kan meddelas i förordning.

9 kap. 12 § En borgenär får den betalnings- och förmånsrätt som han har yrkat i sin bevakning, om det inte på rätt sätt och i rätt tid har framställts någon anmärkning mot den. Att anmärkning inte har framställts hindrar dock inte att talan om återvinning väcks vid domstol.

Har ett yrkande om förmånsrätt lämnats utan anmärkning, får det inte gå ut över dem som enligt lag har företrädde till betalning ur viss egendom. Ett yrkande om förmånsrätt som inte avser någon i lag föreskriven förmånsrätt är utan verkan, även om någon anmärkning inte har framställts mot yrkandet.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 9 kap. 10 § KL-förslaget och 106 § KL i den av Eko-kommissionen föreslagna lydelsen.

Eftersom jag inte tar upp den av kommittén föreslagna begränsningen av förvaltarens gransknings- och anmärkningsskyldighet (7 § andra stycket KL-förslaget) saknar det av kommittén för motsvarande situation förordade undantaget i första stycket andra meningen aktualitet.

Som andra mening i första stycket har tagits upp en bestämmelse som innebär att förvaltaren eller en borgenär kan väcka talan vid domstol om återvinning av fordran eller förmånsrätt, trots att någon anmärkning inte har framställts. Givetvis måste dock fristerna enligt 4 kap. 20 § iakttas. Angående motiven får jag hänvisa till den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.7.2).

Riksskatteverket påpekar – med instämmande av kronofogdemyndigheten i Eskilstuna – att det i vissa fall finns behov av att i efterhand kunna framställa anmärkning mot en bevakad fordran. Verket tänker på sådana situationer där det efter anmärkningstidens utgång kommer till förvaltarens kännedom förhållanden som utsluter betalnings- eller förmånsrätt. Som ett exempel kan nämnas att det framkommer att borgenär i samverkan med gäldenären har bevakat en fordran som senare upplyses helt sakna rättslig grund.

Missbruk av bevakningsförfarandet av sådant kvalificerat slag torde gå att komma till rätta med i samband med att förvaltaren upprättar utdelningsförslaget. Står det klart att det rör sig om en skenfordran, skall naturligtvis någon utdelning för den inte beräknas. Det kan emellertid tänkas förekomma andra situationer där det inte är lika uppenbart att utdelning inte skall förekomma. Att söka avgränsa de olika situationerna är emellertid vanskligt. Det finns risk för att man då i alltför hög grad urholkar anmärkningsförfarandets preklusiva karaktär och därmed dess effektivitet. Jag är där-

Prop.
s. 307

för inte beredd att införa en möjlighet att i efterhand framställa anmärkning mot en bevakad fordran. Om en fordran har bevakats reservationsvis får dock invändning alltså framställas efter anmärkningstidens utgång, i den mån det är motiverat med hänsyn till den bevakande borgenärens precisering av sin fordran. Eventuell tvist får i ett sådant läge, liksom i dag, lösas på utdelningsstadiet.

Tvist angående en bevakad fordran

9 kap. 13 § Tvistefrågor som har uppkommit genom framställda anmärkningar och som inte har förlikts skall handläggas vid ett förlikningssammanträde inför rätten. Vid detta får förvaltaren, borgenärerna och gäldenären föra talan. Till sammanträdet skall förvaltaren, de borgenärer mot vars bevakningar anmärkningar riktats och de som framställt anmärkningarna kallas.

Förvaltaren skall närvara vid sammanträdet. Att han uteblir hindrar dock inte att sammanträdet genomförs. Tillsynsmyndigheten har rätt att delta i sammanträdet.

Rätten skall vid sammanträdet utreda tvistefrågorna och söka åstadkomma förlikning. De närvarande som har rätt att föra talan får med bindande verkan för dem som har uteblivit medge att en anmärkning förfaller eller inskränks eller uppdra åt förvaltaren att ingå förlikning med en borgenär mot vars bevakning en anmärkning har gjorts. Är både en borgenär och en borgensman eller någon annan som förutom gäldenären ansvarar för borgenärens fordran närvarande och kan de inte enas, gäller borgenärens mening om inte de andra löser ut honom eller ställer betryggande säkerhet för fordringen.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 9 kap. 12 § KL-förslaget och 108 § första–tredje styckena KL.

Som framgått tidigare föreslås att det sammanträde som avses i denna paragraf även i författningstexten benämns förlikningssammanträde.

I överensstämmelse med kommitténs förslag har nuvarande hänvisning till förlikning som träffats genom medverkan av förlikningsman fått utgå. Vidare har, också i överensstämmelse med kommittéförslaget, bestämmelsen om att den borgenär mot vars bevakning anmärkning gjorts bör inge skriftligt svaromål m.m. slopats. Bestämmelser om detta kan meddelas i förordning.

Efter påpekande av bl. a. riksskatteverket har i *andra stycket* införts en ny bestämmelse som ger tillsynsmyndigheten rätt att närvara vid ett förlikningssammanträde med rätt att yttra sig vid sammanträdet men utan talerätt. Tillsynsmyndighetens representant får inte samtidigt representera staten som borgenär i konkursen (jfr 7 kap. 26 §). Myndigheten skall av rätten underrättas om tidpunkten för förlikningssammanträdet. Föreskrift härom har tagits upp i 8 §.

Prop.
s. 308

I *andra stycket* slås också fast att förvaltaren är skyldig att närvara vid förlikningssammanträdet. Att han inte behöver vara närvarande om han har laga förfall är självklart. Nuvarande bestämmelser om detta har därför fått utgå. Gäldenärens närvaroplikt regleras i 6 kap. 2 §.

Det *tredje stycket* är i huvudsak oförändrat. Stockholms tingsrätt efterlyser en förklaring till vad som skall innefattas i uttrycket "de närvarande". I litteraturen (Welamson, Konkursrätt, s. 533) har antagits att, förutom närvarande borgenärer, också förvaltaren och gäldenären bör inbegripas i denna krets om de är närvarande. Den som är närvarande utan talerätt inbegrips inte, t.ex. en representant för tillsynsmyndigheten. Jag vill för min del förorda att uttrycket tilläggs den innebörden.

De närvarande är behöriga att frånfalla eller inskränka anmärkningen och att ge förvaltaren i uppdrag att sluta förlikning med bevakande borgenär. Bestämmelsen har omformulerats i syfte att klargöra att förvaltaren, i den inte alls ovanliga situationen att han ensam infinnar sig vid sammanträdet, kan ge sig själv uppdraget att träffa förlikning med den bevakande borgenären. Är ingen annan än den bevakande borgenären närvarande kan däremot ingen förlikning träffas. Om den borgenär mot vars bevakning anmärkning framställts uteblir kan inte heller någon förlikning träffas vid sammanträdet. Däremot kan förvaltaren i en sådan situation ges uppdraget att senare träffa förlikning med den bevakande borgenären.

9 kap. 14 § Beslut enligt 13 § tredje stycket får överklagas av den som enligt 13 § första stycket är taleberättigad, om han anser att beslutet inte har tillkommit på lagligt sätt. Beslutet överklagas genom besvär till hovrätten inom två veckor från dagen för beslutet. Om inte hovrätten förordnar annat, skall beslutet gälla omedelbart.

Paragrafen överensstämmer i sak med 16 kap. 8 § första och tredje styckena KL förs-laget samt 210 b § första och tredje styckena KL jämförda med 210 § KL och 21 § la-gen (1964:804) om införande av rättegångsbalken.

Enligt KL har borgenärerna beslutanderätt i endast två fall. Vid förlikningssam-manträdet kan de närvarande borgenärerna – gemensamt med förvaltaren och gäl-denären om de är närvarande – besluta om att för alla borgenärers räkning medge att en anmärkning förfaller eller inskränks eller uppdra åt förvaltaren att ingå förlik-ning med den bevakande borgenären. Borgenärerna har också rätt att genom om-röstning besluta om ett av gälldenären framlagt ackordsförslag skall antas eller för-kastas (se bl. a. 12 kap. 8 §).

I mitt förslag behandlas i 16 kap. vissa frågor rörande rättens handläggning och beslut i konkursärenden. Skälen till detta anges i motiveringen under rubriken till 16 kap. Däremot har reglerna om fullföljd mot borgenärernas beslut tagits upp i sitt sakliga sammanhang.

Beträffande de beslut som sålunda fattas vid sammanträdet gäller att beslutet får tillämpas omedelbart, men hovrätten kan besluta om inhibition. Beslutet får överkla-gas genom besvär i hovrätten. Ett beslut kan inte angripas på materiella grunder. Nå-gon överprövning i sak kan det således inte bli fråga om.

Tiden för fullföljd är två veckor räknat från beslutet. I övrigt gäller rättegångsbalken beträffande överklagandet och rättegången i högre instans.

9 kap. 15 § Tvistefrågor som inte har blivit förlikta skall prövas av rätten vid en förhandling. Rätten skall vid förlikningssammanträdet förbereda de återstående tvistefrågorna så att de kan behand-las slutligt vid förhandlingen.

Förhandlingen skall om möjligt hållas i omedelbar anslutning till förlikningssammanträdet. Om det inte sker, skall rätten sätta ut förhandlingen till en dag inom fyra veckor efter sammanträdet eller, om det finns särskilda skäl för det, senare dag. Till en sådan förhandling skall förvaltaren, de borgenärer mot vars bevakningar anmärkningarna riktats och de som framställt anmärkning-arna kallas.

Paragrafen motsvaras i huvudsak av 9 kap. 13 § första stycket första meningen och 16 kap. 10 § KL-förslaget. Den överensstämmer i huvudsak med 108 § fjärde stycket KL.

En följd av att konkursdomarinstitutionen slopas är att all handläggning av ett kon-kursärende sker hos rätten som sådan. Därmed saknas det anledning att hänskjuta en tvist om fordran i konkurs till handläggning i någon annan form. Utan att detta med-för någon ändring i sak kan prövningen därför även formellt ske inom konkursären-dets ram. Det räcker därför att föreskriva att återstående tvistiga fordringar skall prö-vas vid en förhandling.

Reglerna om tidpunkten för förhandlingen står i saklig överensstämmelse med gällande ordning. Eftersom det är rätten som leder förlikningssammanträdet, finns det garantier för att tvistefrågorna där blir ordentligt utredda. Om förlikning inte kan uppnås vid förlikningssammanträdet, åligger det också rätten att bereda de återstå-ende tvistefrågorna så att de kan tas upp till slutlig behandling vid förhandlingen i fråga. Detta anges uttryckligen i första stycket andra meningen. Om förlikning inte uppnås, får således förlikningssammanträdet karaktären av en muntlig förberedel-se.

9 kap. 16 § Tvistefrågor angående fordringar som har bevakats skall prövas snarast och om möj-ligt avgöras på en gång. Kräver vissa fordringar längre tid för att utredas och prövas, skall rätten besluta särskilt över de tvistefrågor som kan avgöras tidigare. Beror någon borgenärs anspråk på prövningen i en särskild rättegång, får det inte fördröja avgörandet. I sådant fall skall rätten fastställa hans rätt i konkursen för det belopp som kan bli bestämt genom dom i den rättegången.

Har ett ackordsförslag tagits upp, får rättens prövning av en tvistefråga skjutas upp till dess ac-kordsfrågan har avgjorts, om det är ändamålsenligt.

Paragrafen överensstämmer i sak med 16 kap. 11 § KL-förslaget och 109 § KL.

Prop.
s. 309

Prop.
s. 310

9 kap. 17 § Förlikning angående en anmärkning som har framställts mot en fordran får inte ingås på något annat sätt än som sägs i 13 §, om inte alla vars rätt är beroende av förlikningen samtycker till det.

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 14 § KL-förslaget och 110 § KL.

Bestämmelsen kompletterar reglerna i 13 § om förlikning vid förlikningssammanträdet. För att förlikning skall kunna träffas vid något annat tillfälle måste således alla vars rätt är beroende av förlikningen samtycka till förlikningen. Detta gäller även vid förhandling som avses i 15 §.

9 kap. 18 § Om ett beslut varigenom en anmärkning mot en fordran har ogillats ändras av högre rätt, gäller det även för dem som inte har sökt ändring i beslutet.

Paragrafen överensstämmer i sak med 9 kap. 15 § KL-förslaget och 114 § KL.

9 kap. 19 § Genom ett beslut i en tvist angående en bevakad fordran avgörs endast vilken rätt som tillkommer fordringen i konkursen.

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 16 § KL-förslaget och 115 § KL.

Efterbevakning

9 kap. 20 § Om bevakningsförfarande har ägt rum, får en borgenär som efter bevakningstidens utgång vill anmäla en fordran eller yrka förmånsrätt skriftligen göra det på det sätt som föreskrivs i 6 §.

Som ersättning för de kostnader för kungörelse, kallelser och underrättelser som föranleds av efterbevakningen skall borgenären till staten i förskott erlägga en avgift motsvarande tre procent av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 9 kap. 17 § KL-förslaget. Det första stycket överensstämmer i sak med 111 § första stycket KL. Det andra stycket ersätter 111 § sista stycket KL.

Efterbevakning kan i det enhetliga förfarandet förekomma endast i de konkurser vari bevakningsförfarande har ägt rum. I konkurser utan bevakning får en borgenär göra gällande sin fordran i princip fram till dess tiden för att framställa invändning mot utdelningsförslaget har löpt ut. Eftersom bevakningsförfarande i framtiden förutsätts äga rum betydligt mer sällan än i dag innebär det att också efterbevakningar får antas bli mer ovanliga.

Svea hovrätt ifrågasätter om det inte av lagtexten bör framgå att borgenär som efter bevakningstidens utgång vill yrka förmånsrätt för en tidigare bevakad fordran måste göra det i form av en efterbevakning. Enligt nuvarande ordning torde i flera olika situationer krävas att kompletteringar och korrigeringar sker i form av efterbevakning. Så är till exempel fallet om borgenären vill ändra grunden för bevakningen. I praxis har vidare ansetts att ett yrkande om förmånsrätt som inte har framställts inom bevakningstiden måste ske i form av efterbevakning. I mitt förslag nämns det fallet uttryckligen i första stycket. En ändring av ett tidigare framställt yrkande om förmånsrätt kräver att efterbevakning sker.

En borgenär behöver inte efterbevakna en fordran för att den skall beaktas i ett förslag till efterutdelning, dvs. en utdelning som äger rum efter konkursens slut. Detta framgår av 11 kap. 20 §.

Som framgår av den allmänna motiveringen (avsnitt 2.6.3.1) föreslås nya regler för borgenärs kostnadsansvar vid efterbevakning. För närvarande gäller att borgenären svarar för samtliga kostnader som är förenade med efterbevakningen. De kostnader det kan bli fråga om är dels kostnader för kungörelse, kallelser och underrättelser med anledning av efterbevakningen och dels ersättning till förvaltare och gäldenären för inställelse vid sammanträde med anledning av efterbevakningen. Förslaget innebär att borgenärens ansvar för kostnaderna för inställelsorna slopas och i övrigt begränsas till ett schabloniserat belopp, tre procent av basbeloppet. De kostnader för efterbevakningen som inte täcks av den särskilda avgiften får stanna på staten, se 14 kap. 1 § andra stycket. Kostnaderna för inställelsorna betalas dock av konkursboet.

Kommittén föreslår att avgiftens storlek efter delegation bör bestämmas av regeringen. Det ligger emellertid enligt min mening ett värde i att det av konkurslagen direkt framgår vilket ansvar för kostnaderna som åvilar den efterbevakande.

9 kap. 21 § När en fordran har efterbevakats, skall rätten så snart som avgiften enligt 20 § andra stycket har betalats överlämna det ena exemplet av bevakningshandlingarna till förvaltaren och efter samråd med denne bestämma

1. den tid inom vilken anmärkningar får framställas mot bevakningen,
2. var de till förvaltaren överlämnade bevakningshandlingarna skall hållas tillgängliga för granskning,
3. tidpunkten för det förliknings-sammanträde som skall hållas inför rätten om anmärkningar framställs.

Anmärkningstiden skall bestämmas så att den utgör minst två och högst fem veckor räknat från den dag då avgiften enligt 20 § andra stycket betalades. Förliknings-sammanträdet inför rätten skall hållas inom fyra veckor från anmärkningstidens utgång.

Underrättelser om att en fordran har efterbevakats och vad rätten har bestämt enligt första stycket skall tillställas förvaltaren, tillsynsmyndigheten, gäldenären samt de borgenärer som har bevakat fordringar i konkursen.

Prop.
s. 312

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med såväl 9 kap. 18 § KL-förslaget som 111 § andra och tredje styckena KL. Det fjärde stycket saknar dock direkt motsvarighet i såväl KL-förslaget som KL.

I förhållande till gällande rätt har gjorts vissa redaktionella ändringar mot bakgrund av att reglerna om kungörande i konkurs har samlats i 15 kap. Dessutom föreslås att betalning av den särskilda efterbevakningsavgiften skall utgöra en förutsättning för att förfarandet skall inledas.

En remissinstans har föreslagit att det i lagen införs en uttrycklig regel om att efterbevakningen skall avvisas om inte avgiften betalas. Med anledning härav framhöll jag i samband med remissen att institutet avvisning inte brukar användas i samband med att rätten tar emot bevakningar. Eftersom en regel om att det särskilda förfarandet inte sätts i gång förrän avgiften betalats fyller samma funktion som avvisning, ansåg jag att någon avvisningsregel inte borde införas.

Enligt *lagrådet* torde emellertid rätten ha att besluta om avvisning om en borgenär efter bevakningstidens utgång bevakar en fordran och begär att hans bevakning skall anses inkommen inom rätt tid. Jag kan ansluta mig till den uppfattningen (jfr Welamson, Konkursrätt, s. 522 not 2). I den situation som regleras i förevarande paragraf torde emellertid avvisning inte bli aktuell eftersom det för efterbevakning inte gäller någon bestämd tid (jfr 20 §). Bevakningshandlingarna skall inte överlämnas till förvaltaren förrän avgiften betalats. Här ligger att efterbevakningen över huvud taget inte skall beaktas dessförinnan.

För närvarande skall kungörelse alltid utfärdas om att efterbevakning har gjorts. Mitt förslag innebär att denna kungörelse ersätts av särskilda underrättelser till borgenärerna (se i anslutning till 15 kap. 2 §). Att underrättelserna till de oprioriterade borgenärerna kan bytas ut mot kungörelse följer av 15 kap. 3 §. Även förvaltaren och gäldenären skall – i likhet med vad som i dag följer av 111 § fjärde stycket KL – erhålla sådana underrättelser. Detta nya fjärde stycke har utformats i enlighet med *lagrådets* förslag.

Kommittén anser att det i förordning bör införas en bestämmelse som innebär att det vid utbyte av kungörelser mot särskilda underrättelser bara är de borgenärer som kan få sin rätt försämrade som skall tillställas den särskilda underrättelsen. Detta bidrar enligt Svea hovrätt till att ytterligare komplicera situationen för rätten.

I det enhetliga förfarandet förutsätts bevakning – och därmed efterbevakning – förekomma mer sällan än för närvarande. En efterbevakning blir normalt aktuell endast i sådana konkurser där även de oprioriterade fordringarna kan beräknas erhålla utdelning. I princip berör en efterbevakning därför alla oprioriterade borgenärer. Det praktiska behovet av en bestämmelse av det slag som kommittén förordar är alltså därmed i det närmaste obefintligt.

Prop. s. 313 **9 kap. 22 §** Utöver bestämmelserna i 20 och 21 §§ gäller beträffande efterbevakning i tillämpliga delar vad som föreskrivs om bevakning.

Om flera efterbevakningar har gjorts, skall de om möjligt handläggas gemensamt.

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 19 § KL-förslaget och 111 § femte och sjätte styckena KL.

4.1.10 10 kap. Avskrivning av konkurs

I KL återfinns bestämmelser om avskrivning av konkurs på flera olika ställen. I 124 § KL behandlas den situationen att ingen fordran har bevakats inom bevakningstiden. Konkursen skall då avskrivas och de uppkomna konkurskostnaderna betalas av boets egendom så långt den förslår.

I 185 d § andra–fjärde styckena KL regleras den vanligaste formen för avskrivning av konkurs, nämligen avskrivning av mindre konkurs på grund av otillräckliga tillgångar. Konkursdomaren skall höra förvaltarens mening innan avskrivningsbeslutet fattas. Avskrivning kan normalt beslutas först sedan bouppteckningen har beedigats. Beslutet får inte meddelas förrän förvaltaren har avgett sin förvaltaruppgift. Efter det att konkursen har avskrivits skall förvaltaren avge sin slutredovisning till tillsynsmyndigheten.

I 185 d § tredje stycket KL sägs att avskrivning under vissa förhållanden kan ske trots att bouppteckningen inte har beedigats. Förutsättningen härför är att det föreligger hinder mot att bouppteckningsed avläggs av gäldenären eller annan inom skälig tid och att det saknas anledning att anta att egendom skulle yppa sig genom edgången. I paragrafens fjärde stycke anges att uppkomna konkurskostnader och boets skulder skall betalas ur boets egendom samt att övrig egendom skall återställas till gäldenären.

I 186 § KL anges hur det skall förfaras då det i en ordinär konkurs befinner sig att boets tillgångar inte förslår till betalning av konkurskostnaderna och boets skulder. Det föreskrivna förfarandet är mer omständligt än vid avskrivning av mindre konkurs. När förvaltaren upptäcker att boets tillgångar inte räcker till för betalning av konkurskostnaderna och skulderna skall han anmäla det till konkursdomaren. Anmälan kan göras endast av den slutliga förvaltaren. Samtidigt med denna anmälan skall förvaltaren avge redovisning för sin förvaltning.

Det föreligger inget formellt krav att bouppteckningen skall ha beedigats före avskrivning. Som en följd av att den slutliga förvaltaren utses vid det första borgenärs-sammanträdet, varvid också bouppteckningen normalt beedigas, kan det dock förutsättas att bouppteckningen i de flesta fall trots allt har beedigats.

Konkursdomaren skall efter att ha hört tillsynsmyndigheten bedöma om det föreligger grund för antagandet att tillgångarna är så otillräckliga som förvaltaren har anmält. Visar sig det vara fallet, skall konkursdomaren utfärda en kungörelse och uppmåna borgenärerna och gäldenären att inom en månad visa att ytterligare tillgångar finns. Uppenbaras ingen tillgång inom den angivna tiden, skall konkursdomaren besluta om avskrivning av konkursen. Det saknas uttryckliga regler om hur det skall förfaras med boets kvarvarande egendom vid avskrivning av ordinär konkurs på grund av bristande tillgångar. Det anses emellertid att uppkomna konkurskostnader och skulder skall betalas av boets egendom och att eventuellt överskott skall återställas till gäldenären, allt i överensstämmelse med vad som gäller vid avskrivning av mindre konkurs.

I 149 § första och andra styckena KL regleras det fallet att gäldenären träffar överenskommelser med alla sina borgenärer. I en sådan situation skall konkursen läggas ned. Det är alltså då inte formellt fråga om avskrivning av konkursen. Motsvarighet till nämnda bestämmelser har i mitt förslag tagits upp i 12 kap. 1 §.

KL-förslaget har de nu refererade avskrivningsreglerna behållits i stort oförändrade. 124 § KL har tagits upp som 9 kap. 20 § KL-förslaget. Bestämmelserna i 186 § KL återfinns i 10 kap. 20 § KL-förslaget, vilket kapitel i övrigt behandlar utdelning i stor

Prop. s. 314

konkurs. Reglerna, som motsvarar 185 d § andra–fjärde styckena KL, har placerats i 14 kap. 8 § KL-förslaget, alltså i det kapitel som behandlar de mindre konkurserna.

Till följd av KL:s systematiska uppbyggnad har reglerna om avskrivning av konkurs förts in på spridda håll, ofta med ganska lös anknytning till omkringliggande regler. Samma teknik har använts i KL-förslaget. Inte heller det enhetliga konkursförfarandet öppnar vägen för några naturliga lösningar. Det är alltså allttjämt svårt att finna en helt naturlig placering av exempelvis reglerna om avskrivning på grund av otillräckliga tillgångar.

Det synes emellertid vara ägnat att öka överskådligheten om konkurslagens bestämmelser om avskrivning samlas i ett särskilt kapitel. Jag har berört frågan i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.5). I mitt förslag har införts ett nytt 10 kap., rubricerat Avskrivning av konkurs.

Det enhetliga konkursförfarandet påkallar vissa ändringar av avskrivningsreglerna. Jag har berört även den frågan i den allmänna motiveringen. Som jag där har anfört (avsnitt 2.2.5) finns det enligt min mening inte tillräckliga skäl att behålla en möjlighet för gäldenären eller en borgenär att undvika avskrivning genom att anvisa ytterligare tillgångar.

Den egendom som återstår sedan konkurskostnaderna och skulderna har betalats skall för närvarande återställas till gäldenären. I praxis förekommer det att förvaltarna i stället betalar ut resterande medel till bäst prioriterad borgenär. I avsaknad av uttryckligt lagstöd får detta ske endast efter gäldenärens medgivande. Länsstyrelsen i Stockholms län har vänt sig mot att gäldenären i dessa fall har rätt att återfå egendomen. Länsstyrelsen föreslår att bäst prioriterad borgenär skall berättigas att utan gäldenärens samtycke erhålla egendomen och att egendomen, om borgenären inte vill ta emot den, skall förstöras, om den är av den beskaffenhet att kunna gynna oseriös verksamhet.

Frågan om hur det skall förfaras med överskottet vid avskrivning övervägdes så sent som i samband med 1979 års konkurslagsreform. Min företrädare, som erinrade om att det här alltid är fråga om tillgångar av mycket blygsamma värden, fann inte anledning att införa någon ny regel. I propositionen (1978/79:105 s. 331) angavs ytterligare skäl för ställningstagandet. Bl. a. åberopades att egendomen i fråga senare finns tillgänglig för utmätning.

Prop.
s. 315

Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.7.1) behandlat konkurslagskommitténs förslag till förenklat utdelningsförfarande i mindre konkurs. Av skäl som redovisas där anser jag att förslaget inte bör genomföras annat än när det gäller konkurser som avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar. Även om åtgärden att återlämna egendomen till gäldenären har en högst begränsad praktisk betydelse, utgör den från borgenärernas synpunkt ett mindre tilltalande inslag i det konkursrättsliga regelsystemet. Samtidigt som borgenärerna når klarhet över att de blir helt utan utdelning, återfår gäldenären egendom av konkursboet. Jag är därför beredd att nu föreslå att kvarvarande egendom vid avskrivning på grund av otillräckliga tillgångar normalt skall tillställas bäst prioriterad borgenär.

Förfarandet måste rimligen vara enkelt och billigt. Detta medför att skyddet för andra borgenärers rättssäkerhet inte kan upprätthållas på samma höga nivå som annars i konkurssammanhang. Emellertid rör det sig om att överlämna små belopp eller tillgångar av ringa värde. En ytterligare garanti för att borgenärsintressena tillgodoses är att tillsynsmyndigheten måste ge sitt medgivande innan förvaltaren överlämnar medlen eller tillgången i fråga. Jag återkommer närmare till detta i specialmotiveringen till 4 §.

Det nya kapitlet innehåller fem paragrafer. I 1 § behandlas avskrivning av konkurs på grund av otillräckliga tillgångar. I 2 § anges att avskrivning i princip inte får ske förrän bouppteckningen har beedigats och förvaltaren avgett sin förvaltarberättelse. I samma paragraf anges också under vilka förhållanden en konkurs får avskrivas trots att bouppteckningen inte har beedigats. Reglerna om avskrivning av konkurs på grund av att inte någon borgenär har gjort gällande fordran i konkursen har införts i

3 §. I 4 § anges att uppkomna konkurskostnader och massaskulder skall betalas med boets egendom så långt den förslår samt hur det skall förfaras med den egendom som eventuellt återstår därefter. Slutligen anges i 5 § hur det skall förfaras när ytterligare tillgångar yppas efter det att konkursen har avskrivits.

10 kap. 1 § Om rätten efter att ha hört förvaltaren finner att konkursboets tillgångar inte räcker till betalning av uppkomna och väntade konkurskostnader och andra skulder som boet har ådragit sig, skall rätten besluta om avskrivning av konkursen.

Paragrafen överensstämmer delvis med 14 kap. 8 § första stycket första meningen KL-förslaget och 185 d § andra stycket första meningen KL. Paragrafen motsvaras i viss mån också av 10 kap. 20 § KL-förslaget och 186 § KL.

I 185 d § andra stycket anges som förutsättning för att avskrivning skall kunna beslutas att bouppteckningen har beedigats. Den frågan behandlas i nästföljande paragraf. Vidare anges i samma stycke av 185 d § att förvaltaren skall avge slutredovisning till tillsynsmyndigheten snarast efter avskrivningsbeslutet. Denna bestämmelse har tagits upp i 13 kap., vari alla regler om förvaltarens slutredovisning har sammanförts.

Prop.
s. 316

Enligt KL-förslaget skall avskrivning av stor konkurs på grund av otillräckliga tillgångar (10 kap. 20 §) inte få aktualiseras av någon annan än förvaltaren. Rätten skall dock alltjämt självmant kunna påkalla avskrivning av mindre konkurs (14 kap. 8 § första stycket). Avskrivning enligt nu förevarande paragraf, som är tillämplig i alla konkurser, föreslås kunna påkallas också av rätten. Eftersom konkurskostnaderna kan komma att betalas av staten bör rätten bevaka att konkurser inte drivs vidare om tillgångarna inte räcker till för betalning av kostnaderna. Avskrivningsbeslutet får emellertid inte fattas förrän rätten har hört förvaltaren. Normalt kommer dock frågan om avskrivning liksom för närvarande att väckas av förvaltaren.

Avskrivning får i princip ske när som helst under konkursen. Tillräckligt underlag för bedömningen av boets förmåga att bära kostnaderna för förfarandet finns dock i allmänhet inte förrän en bouppteckning har upprättats. Avskrivning bör vidare inte beslutas före edgångssammanträdet. Detta gäller även om det finns goda skäl att anta att bouppteckningen inte kommer att kunna beedigas.

Enligt 186 § KL får konkursdomaren inte utfärda kungörelse i anledning av förvaltarens anmälan om boets otillräckliga tillgångar förrän tillsynsmyndighetens mening har inhämtats. Däremot behöver inte tillsynsmyndigheten höras innan mindre konkurs avskrivs enligt 185 d § KL. Det saknas enligt min mening tillräckliga skäl för att nu införa en generell skyldighet för rätten att i alla konkurser höra tillsynsmyndigheten innan avskrivning beslutas. En sådan ordning skulle innebära ett merarbete för rätten som i de flesta fall skulle vara meningslöst.

Det sagda utesluter naturligtvis inte att tillsynsmyndigheten kan tillföra frågan värdefulla synpunkter. Myndigheten kan exempelvis framlägga goda skäl för att förvaltaren bör göra en fördjupad brottsutredning eller en fullständig revision av gäldenärens bokföring. Jag anser emellertid att systemet i sig ger tillsynsmyndigheten tillfredsställande möjligheter att under hand framföra sina synpunkter till rätten. Det bör också kunna antas att rätten finner det naturligt att informellt ta kontakt med tillsynsmyndigheten, om det finns anledning till tvekan huruvida avskrivning bör ske.

10 kap. 2 § Konkursen får inte avskrivas enligt 1 § förrän bouppteckningen har beedigats och förvaltaren har fullgjort vad som åligger honom enligt 7 kap. 15 §.

Om det finns något hinder mot att bouppteckningsed avläggs av gäldenären eller någon annan inom skälig tid och om det saknas anledning att anta att det genom edgången skulle visa sig att tillgångar finns till betalning av konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig, får konkursen avskrivas trots att edgången inte har fullgjorts.

Paragrafen har sin motsvarighet i 14 kap. 8 § första och andra styckena KL-förslaget samt 185 d § andra och tredje styckena KL.

I paragrafen anges när beslut om avskrivning av konkurs på grund av otillräckliga tillgångar får fattas. Bestämmelserna i andra stycket är tillämpliga i alla konkurser och inte som i dag bara i mindre konkurser.

Prop.
s. 317

Av paragrafens första stycke framgår att konkursen inte får avskrivas förrän förvaltaren har avgett förvaltarberättelse enligt 7 kap. 15 §. Till skillnad mot vad som gäller i dag behövs förvaltaren inte längre i berättelsen ange sina misstankar om gäldenärsbrott eller om förfaranden som kan medföra näringsförbud annat än om anmälan gjorts till åklagare. I stället skall förvaltaren i samband med slutredovisningen ange vilka åtgärder han har vidtagit för att efterforska sådana brott eller förfaranden samt resultatet av dessa efterforskningar (7 kap. 17 §).

10 kap. 3 § Om någon fordran inte görs gällande och inte heller kan antas komma att göras gällande, skall rätten efter anmälan av förvaltaren genast besluta om avskrivning av konkursen. Om rätten har beslutat att bevakningsförfarande skall äga rum, får konkursen avskrivas först efter bevakningstidens utgång.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 9 kap. 20 § första stycket KL-förslaget och 124 § första stycket KL.

Om tillgångarna förslår till betalning av konkurskostnader och massafordringar men inga borgenärer anmäler eller bevakar fordringar, är konkursförfarandet inte längre meningsfullt och bör därför avslutas snarast.

Enligt gällande rätt kan avskrivning i den nu avsedda situationen förekomma endast i ordinära konkurser. Inte heller i KL-förslaget har förts in några motsvarande bestämmelser för mindre konkurser. Det kan emellertid inte uteslutas att det också i en mindre konkurs kan inträffa att inte någon borgenär påkallar utdelning i konkursen för sin fordran. Skälet för detta kan då vara detsamma som motiverar regleringen i 124 § KL, nämligen att gäldenären har förnöjt samtliga sina fordringsägare. Den nu föreslagna paragrafen har därför gjorts tillämplig i alla konkurser. Har rätten beslutat att bevakningsförfarande skall äga rum, måste givetvis bevakningstidens utgång avvaktas. Däremot finns det ingen anledning att formellt kräva att bouppteckningen har beedigats eller att förvaltarberättelse har avgetts.

I en konkurs utan bevakning kan det vara förenat med praktiska svårigheter för förvaltaren att konstatera att samtliga borgenärer verkligen avstår från att påkalla utdelning i konkursen. Förvaltaren måste kontrollera att samtliga kända borgenärer är införstådda med att konkursen avskrivs. Det räcker alltså inte att borgenärer har underlåtit att höra av sig.

Lagrådet har i anslutning till denna paragraf uttalat följande. En borgenär som har gjort gällande en fordran kan sedermera återkalla sitt krav på utdelning, varvid fordringen alltså inte längre görs gällande. Den i lagtextens första mening använda participformen skulle kunna föranleda tvekan huruvida i en sådan situation konkursen kan avskrivas. En fordran har ju en gång gjorts gällande. En sådan tvekan bör undvikas. Samtidigt bör i lagtexten ges uttryck för vad som sägs i specialmotiveringen om att förvaltaren måste vara aktiv för att ta reda på om någon fordran kan tänkas bli gjord gällande.

Prop.
s. 318

Paragrafen har utformats i enlighet med vad *lagrådet* sålunda har uttalat.

10 kap. 4 § Om det återstår tillgångar i boet när förvaltaren har betalt konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig, skall han

1. om det i fall som avses i 1 § står klart hur kvarvarande tillgångar skall fördelas och om tillsynsmyndigheten medger det, tillstålla berättigad borgenär vad som tillkommer denne,
2. i övriga fall återställa egendomen till gäldenären.

Paragrafen motsvarar närmast 9 kap. 20 § andra stycket, 14 kap. 8 § tredje stycket och, i viss mån, 14 kap. 13 § första stycket KL-förslaget samt 124 § andra stycket och 185 d § fjärde stycket KL.

Enligt KL gäller att när en mindre konkurs avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar eller en ordinär konkurs avskrivs på grund av underlåten bevakning, förvaltaren skall betala de uppkomna konkurskostnaderna och konkursboets skulder av boets egendom så långt den förslår. Även om KL inte innehåller någon uttrycklig regel om detta anses detsamma gälla vid avskrivning av ordinär konkurs på grund av

otillräckliga tillgångar. Den egendom som därefter kan återstå skall tillställas gäldenären.

Om avskrivning sker på grund av otillräckliga tillgångar enligt 1 § kan den situationen uppkomma att tillgångarna väl räcker till för att betala de dittills upplupna konkurskostnaderna men däremot inte till kostnaderna för ett utdelningsförfarande. I det läget skall förvaltaren sedan konkursen har avskrivits för närvarande återställa kvarvarande egendom till gäldenären. Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.7.1) och under kapitelrubriken redovisat skälen för att kvarvarande egendom normalt bör tillställas berättigade borgenärer. I punkt 1 har tagits upp en regel härom.

Eftersom överlämnandet inte är att jämställa med utdelning har förfarandet inte förenats med krav på offentliggörande som skydd för övriga borgenärs intressen. Ett sådant krav skulle medföra att kostnaderna för förfarandet ökade, vilket i sin tur skulle innebära att de medel som kan överlämnas minskar och själva syftet med ändringen därmed gå förlorad. Visst skydd för övriga borgenärer måste dock uppställas.

En första förutsättning är att det skall stå klart hur kvarvarande medel skall fördelas. Detta innebär att det endast i undantagsfall kan förekomma att annan borgenär än en borgenär med förmånsberättigad fordran kan komma i fråga som mottagare av medlen. Om det i konkursen endast förekommer borgenärer med oprioriterade fordringar måste förvaltaren skaffa sig kännedom om dem och om deras fordringar. Detta kan förutsättas dra sådana kostnader att det därefter inte återstår något att fördela mellan dem. Det kan emellertid förutsättas att det i normalfallet är en förmånsberättigad borgenär eller ett par borgenärer med samma förmånsrätt som är bäst berättigade.

Prop.
s. 319

Ofta torde borgenären inte vara särskilt intresserad av att överta egendomen som sådan. Om han är det och det heller inte föreligger några problem med värderingen av tillgången, finns det inget som hindrar att egendomen i fråga överlämnas. Om en försäljning skulle visa sig medföra höga kostnader saknas det också anledning att försöka sälja egendomen eftersom det här alltid måste vara fråga om tillgångar till ett mycket begränsat värde. Om inte heller bäst berättigad borgenär är intresserad av att överta egendomen och kostnaderna för en försäljning skulle överstiga eller motsvara egendomens värde, bör i stället egendomen enligt punkt 2 överlämnas till gäldenären.

Det är i första hand förvaltaren som bedömer om förutsättningarna för att tillgripa det nu ifrågakvarande förfarandet föreligger. Som en kontroll av att förvaltaren inte har missbedömt situationen uppställs som ett krav att tillsynsmyndigheten lämnar sitt medgivande. Myndigheten bör bevaka att det verkligen står klart vilken borgenär som är bäst berättigad och att förfarandet i övrigt är försvarligt.

En konkurs vari det nu beskrivna förfarandet tillgrips avslutas formellt med avskrivning på grund av otillräckliga tillgångar. En borgenär som anser att gottgörelsen i stället hade bort tillkomma honom har möjlighet att föra talan mot avskrivningsbeslutet (jfr dock vad som sägs nedan).

Överlämnandet till borgenären bör givetvis dokumenteras exempelvis i förvaltarens slutredovisning. Detta har nämligen betydelse om ytterligare tillgångar senare yppas och efterutdelning skall ske. Den borgenär som har tillställts egendom eller medel enligt denna paragraf bör i det sammanhanget behandlas som om han har erhållit utdelning i konkursen. Det är av det skälet också viktigt att förvaltaren, om borgenären tillställs egendom, anger vilket värde som har åsatts egendomen.

I och med att konkursen i fråga avslutas genom avskrivning på grund av otillräckliga tillgångar bör förvaltarens arvode normalt utgå enligt taxa även om borgenär tillställts egendom med stöd av denna paragraf. Om det har uppkommit ett särskilt omfattande merarbete får avvikelse från taxan ske under de i taxan angivna förutsättningarna.

Det måste särskilt uppmärksammas att förslaget inte medger att förfarandet får tillgripas om tillgångarna förslår till att betala kostnaderna för ett utdelningsförfarande. Detta kan medföra att en större bobehållning lämnar mindre över för utdelning till

borgenärerna. Detta är emellertid en effekt som det inte går att komma ifrån. Även om konsekvenserna i gränfallen kan tyckas bli orättvisa, får förfarandet enligt punkt 1 inte tillämpas annat än i de avsedda situationerna. Detta förhållande bör tillsynsmyndigheterna ägna särskild uppmärksamhet åt vid bedömningen av om förfarandet skall få tillämpas.

Om en borgenär inte tillställs tillgång i enlighet med vad som nu har sagts skall egendomen i fråga återlämnas till gäldenären. Någon försäljning av egendomen skall alltså inte förekomma inom ramen för konkursförfarandet. Detsamma gäller om konkursen avskrivs enligt 3 §, dvs. därför att ingen borgenär har gjort någon fordran gällande i konkursen. Detta framgår av utformningen av punkt 2.

Lagrådet har i anslutning till denna paragraf uttalat bl. a. följande.

Prop.
s. 320

”Tanken bakom paragrafens punkt 1 är att, när konkurs avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar, den situationen kan föreligga att tillgångarna räcker till för att betala dittills upplupna konkurskostnader men inte till kostnaderna för ett utdelningsförfarande och att i den situationen föreliggande överskott” under närmare angivna förutsättningar skall tillställas ’berättigad borgenär’ i anslutning till konkursens avskrivning. Av specialmotiveringen framgår att därvid företrädesvis beräknas komma i fråga att förvaltaren – utan realisering – överlämnar tillgångarna som sådana till bäst berättigad borgenär (ev. till flera likaberättigade borgenärer), om sådan borgenär har intresse därav. Konsekvensen synes fordra att, om bäst berättigad borgenär avböjer att överta de överskjutande tillgångarna, erbjudandet om övertagande får gå vidare till näst bäst berättigade borgenär och så vidare i turordning. Kostnadsaspekten sätter dock naturligen en gräns för hur långt man bör gå på denna linje. Lagtexten lägger inte hinder i vägen för en tillämpning av nu angivna innebörd.

Senare i specialmotiveringen framgår att en borgenär, som anser att överskottstillgångarna bort tillkomma honom – i eller utan konkurrens med annan borgenär – men att han oriktigt förmenats detta, såsom enda remedium skall ha möjlighet att föra talan mot rättens avskrivningsbeslut. Detta remedium är emellertid inte effektivt – avskrivningsbeslutet kan ju i sig vara helt korrekt utifrån de förutsättningar som kapitlets 1 och 2 §§ anger för rättens prövning. Tänkbara remedier synes i stället vara att den förorättade borgenären väcker talan mot sin konkurrent om bättre rätt till egendomen eller skadeståndstalan mot förvaltaren. Problemet torde få ringa praktisk betydelse.”

Jag instämmer i vad lagrådet anfört beträffande tänkbara möjligheter för en borgenär att reagera mot att förvaltaren överlämnat egendom enligt denna paragraf till annan borgenär. Inte heller lagrådets uttalanden i övrigt ger anledning till någon erinran från min sida.

10 kap. 5 § Om ny tillgång blir känd efter det att konkursen har avskrivits enligt 1 §, skall 11 kap. 19–21 §§ gälla i tillämpliga delar.

Paragrafen är ny och har tagits upp efter förslag av *lagrådet*.

Paragrafen tar sikte på den situationen att det efter det att konkursen har avskrivits visar sig att det fanns ytterligare tillgångar. Det är naturligt att tillgångarna i den situationen görs till föremål för efterutdelning. Den omständigheten att konkursen avslutades med avskrivning kan vara ett skäl för att upprätta och kungöra ett förslag till efterutdelning. Om de nya tillgångarna inte förslår att betala kostnaderna för förfarandet, tillämpas dock 11 kap. 21 § andra stycket.

4.1.11 11 kap. Utdelning

I 6 kap. KL finns bestämmelser som på olika sätt har anknytning till utdelning i ordinär konkurs. Reglerna kan grovt sett indelas i två skilda grupper. Den ena gruppen avser regler som tar sikte på att ange det belopp för vilket utdelningen skall beräknas för

Prop.
s. 321

olika fordringar. Dessa bestämmelser återfinns i 133–136 §§ och 138–140 §§ KL. Bestämmelser av den typen har i mitt förslag tagits upp i 5 kap.

Den andra gruppen utgörs av regler som bestämmer själva förfarandet vid utdelning och om lyftning av utdelningsmedel. Dessa regler har samlats i förevarande kapitel, vilket motsvarar 10 kap. KL-förslaget.

Enligt 126 § fjärde stycket KL skall i ordinär konkurs slututdelning ske sedan all boets egendom har förvandlats till pengar. När förslaget till slututdelning blir tillgängligt för granskning, anses konkursen avslutad (146 § första stycket KL). Blir medel tillgängliga därefter, skall även dessa delas ut (148 § KL), s. k. efterutdelning.

Utdelning i ordinär konkurs tillgår så att förvaltaren upprättar ett utdelningsförslag. Han skall kungöra att förslaget har upprättats och den tidpunkt från vilken förslaget finns tillgängligt för granskning. Den som vill klandra utdelningsförslaget skall anmäla det hos konkursdomaren inom trettio dagar från det förslaget först var tillgängligt för granskning enligt kungörelsen. Om förslaget klandras, skall konkursdomaren sätta ut en dag för målets handläggning vid rätten och kungöra den sålunda bestämda tidpunkten.

Reglerna om utdelning i mindre konkurs återfinns i dag i 185 e–g §§ KL. Även i mindre konkurs skall förvaltaren upprätta ett utdelningsförslag. Förslaget skall ges in till konkursdomaren, som kungör att förslaget har upprättats. Den som anser att utdelningsförslaget innehåller någon felaktighet skall inom två veckor hos konkursdomaren framföra invändning mot förslaget, men konkursdomaren prövar också självantant att förslaget inte innehåller fel eller brister som inverkar på någons rätt. Konkursdomaren kan, om han finner att förslaget bör ändras, antingen själv ändra förslaget och därefter fastställa utdelning i konkursen eller återförvisa förslaget till förvaltaren. Konkursdomarens prövning kan givetvis också leda till att utdelning fastställs i enlighet med förslaget.

Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.6) uttalat att ett enhetligt utdelningsförfarande enligt min mening bör bygga på utdelningsförfarandet i mindre konkurs. Förfarandereglerna i detta kapitel har utformats i enlighet härmed. Förfarandet har dock byggts ut med en möjlighet för rätten att hålla förhandling för prövning av en invändning mot ett utdelningsförslag. Samordningen av de båda nuvarande utdelningsförfarandena kräver också en särregel som förhindrar att en borgenär, om bevakningsförfarande har ägt rum, gör gällande en ny fordran genom invändning mot utdelningsförslaget. Bestämmelsen har tagits upp i 7 §.

Utdelning kan i ordinär konkurs under vissa förutsättningar ske även innan all boets egendom har förvandlats till pengar (interimsutdelning). Bestämmelser här om finns i 126 § andra och tredje styckena KL. Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.7.3) närmare redogjort för dessa bestämmelser.

Prop.
s. 322

Vid sidan av denna utdelningsform ger KL möjlighet för förvaltaren att i ordinär konkurs medge förmånsberättigade borgenärer förskottslyftning, om det finns medel tillgängliga. Bestämmelser om detta finns i 143–145 §§ KL. Förskottslyftning förutsätter att borgenären gör framställning därom. Har förskottslyftning förekommit, skall den redovisas i ett senare utdelningsförslag. Den som lyfter i förskott är i princip skyldig att ställa borgen.

I praktiken har förskottslyftning ersatts av ett oregerat förfarande, benämnt underhandsutdelning. Det innebär att förvaltaren självantant tillställer en borgenär medel när det är lämpligt med hänsyn till konkursboets ställning. Säkerhet brukar i allmänhet inte krävas.

Någon motsvarighet till interimsutdelning eller förskottslyftning finns inte för mindre konkurs.

Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.7.3) förordat att instituten interimsutdelning och förskottslyftning slås samman till ett nytt institut, benämnt förskottsbetalning. Sådan betalning kan enligt mitt förslag förekomma i alla konkurser. Förslaget innebär att det under konkursen kan förekomma utdelning vid endast ett tillfälle, nämligen i samband med att konkursen avslutas.

Reglerna om förskottsbetalning tar sikte på tiden innan ett utdelningsförslag har upprättats. Såväl KL som KL-förslaget innehåller därutöver regler om när utbetalning av utdelningsmedel får ske. Dessa regler förutsätter alltså att ett utdelningsförslag har upprättats.

I fråga om utbetalning av utdelningsmedel är huvudregeln i ordinär konkurs att en borgenär får lyfta medel som tillagts honom i utdelningsförslaget sedan klandertiden löpt ut utan att klander anställts. Borgenären får lyfta medel även före klandertidens utgång, men måste då ställa säkerhet. Detsamma gäller om klander har anställts, men beslutet i klanderområdet ännu inte har vunnit laga kraft. Reglerna om detta finns i 141 § KL, som också uppger bestämmelser för mer speciella fall.

I mindre konkurs är regleringen enklare. Enligt 185 g § KL skall förvaltaren tillstålla borgenärerna de medel som tillkommer dem sedan beslutet om fastställelse av utdelningen har vunnit laga kraft. Någon formell möjlighet att dessförinnan lyfta medlen finns inte.

I mitt förslag har reglerna om utbetalning av utdelningsmedel samordnats. KL:s regler om utbetalning i ordinär konkurs har i stort utan saklig ändring tagits upp i förslaget. Detta innebär att reglerna blir tillämpliga i alla konkurser.

Kommittén har föreslagit att ett formlöst utdelningsförfarande, som nu tillämpas ganska allmänt, skall regleras i konkurslagen. Utmärkande för detta förfarande är att förvaltaren delar ut medel till de bäst prioriterade borgenärerna utan att upprätta något utdelningsförslag. Förfarandet är särskilt vanligt vid efterutdelning, då förvaltaren normalt har tillgång till en prioriteringslista i form av ett tidigare upprättat och fastställt utdelningsförslag. Enligt KL-förslaget skall förvaltaren anmäla hos rätten att utbetalning har skett. Utdelningen skall därmed anses fastställd. Någon kungörelse behövs inte utföras. Borgenär får inom en månad därefter påkalla rättslig prövning av utbetalningen.

Jag har behandlat detta förslag i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.7.1). Av skäl som anges där har kommitténs förslag om ett förenklat utdelningsförfarande tagits upp i mitt förslag endast i en modifierad form. För det fallet att en konkurs avskrivs enligt 10 kap. 1 § återfinns en motsvarighet till kommittéförslaget i 10 kap. 4 §. Vidare har en motsvarande möjlighet till formlös utbetalning införts vid efterutdelning (se den allmänna motiveringen avsnitt 2.7.2).

Prop.
s. 323

KL torde utgå från att bouppteckningsed skall ha avlagts innan konkursen får avslutas. En uttrycklig bestämmelse om detta finns dock endast såvitt gäller avskrivning av mindre konkurs på grund av bristande tillgångar (185 d § andra stycket). Undantag görs dock för det fallet att det föreligger hinder mot att gäldenären inom skälig tid avlägger bouppteckningsed. Om det saknas anledning att anta att det genom edgång skulle yppas tillgång till betalning av konkurskostnaderna och massagäld, får konkursen avskrivs trots att edgångsskyldigheten inte har fullgjorts (185 d § tredje stycket). Motsvarande bestämmelser återfinns i mitt förslag i 10 kap. 2 §.

En remissinstans – Stockholms tingsrätt – anser att det finns ett praktiskt behov av att kunna avsluta en tillgångskonkurs med utdelning trots att gäldenären inte har avlagt bouppteckningsed. Jag delar den uppfattningen. Det är inte acceptabelt att konkursgäldenären genom att hålla sig undan eller på annat sätt göra sig oåtkomlig för tvångsåtgärder kan förhindra att boet avvecklas på avsett sätt. Enligt mitt förslag krävs därför inte att gäldenären har avlagt bouppteckningsed för att konkursen skall kunna avslutas med utdelning.

När det är fråga om avskrivning av konkurs på grund av bristande tillgångar krävs – i huvudsaklig överensstämmelse med gällande rätt – att edgångsskyldigheten först har fullgjorts. Anledningen är bl. a. att avskrivning förutsätts ske huvudsakligen i gäldenärens intresse. Undantag får göras under samma förutsättningar som i dag (10 kap. 2 §).

I konkurser där utdelning blir aktuell får det i första hand ankomma på förvaltaren att bedöma om konkursen skall kunna avslutas trots att bouppteckningsed inte har avlagts. Självfallet bör detta inte ske förrän förvaltaren kan anses ha uttömt sina möj-

ligheter att framtvinga en edgång. Någon särskild lagreglering om detta anser jag inte behövlig.

Förevarande kapitel har disponerats på följande sätt. I 1–3 §§ upptas bestämmelser om när utdelning skall ske. Utdelningsförslaget regleras i 4 §. Regler om själva utdelningsförandet finns i 5–8 §§. Bland dessa paragrafer återfinns också reglerna om prövningen av utdelningsförslaget. I 9–13 §§ finns regler om utbetalning av utdelningsmedel som tillagts borgenärerna i ett utdelningsförslag och om preskription av utdelningsrätten. Reglerna om förskottsbetalning har samlats i 14–17 §§. I 18 § anges när en konkurs skall anses avslutad. Reglerna om efterutdelning återfinns i 19–21 §§. Slutligen har, på förslag av *lagrådet*, de nuvarande bestämmelserna i 145 a § KL om underrättelser då utdelning sker på ett företagshypoteksbrevs belopp tagits upp i 22 §.

Prop. *Inledande bestämmelser*

s. 324

11 kap. 1 § Om konkursen inte avskrivs, skall boets pengar, i den mån medlen inte går åt till betalning av konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig, delas ut till borgenärerna i den ordning som föreskrivs i detta kapitel. Utdelningen skall äga rum i enlighet med den rätt till betalning som tillkommer borgenärerna.

Paragrafen motsvarar närmast 14 kap. 9 § första och andra meningarna KL-förslaget och 185 e § första stycket första och andra meningarna KL. Den motsvaras också i viss mån av 10 kap. 1 § första stycket KL-förslaget och 125 § KL.

De två normala sätten att avsluta en konkurs är antingen avskrivning eller utdelning. I 10 kap. 4 § regleras den utbetalning som kan bli aktuell i samband med att en konkurs avskrivs. Att en konkurs i vissa fall kan avslutas också genom frivillig uppgörelse eller ackord framgår av 12 kap. mitt förslag. Den utbetalning som då kan bli aktuell regleras i 12 kap.

När en konkurs inte avskrivs och inte heller nedläggs på grund av frivillig uppgörelse eller ackord, skall utdelningen ske enligt reglerna i detta kapitel. Det belopp som skall delas ut är vad som återstår sedan konkurskostnaderna och de skulder som boet ådragit sig har betalats. Utdelningen skall ske i enlighet med den rätt till betalning som tillkommer borgenärerna. Denna rätt bestäms genom andra regler i konkurslagen, främst 5 kap., och av bestämmelserna i förmånsrättslagen.

11 kap. 2 § Utdelning skall ske så snart som all tillgänglig egendom har förvandlats till pengar. Om egendom i sådana fall som avses i 8 kap. 6 § andra stycket eller 8 kap. 6 § andra stycket inte har blivit såld, utgör det inte hinder för utdelning. Har bevakningsförfarande ägt rum, får utdelning inte ske förrän den enligt 9 kap. 8 § bestämda anmärkningstiden har gått ut och, om anmärkning har framställts, förlikningssammanträde har hållits.

Paragrafen motsvarar i viss mån 10 kap. 1 § andra stycket och 2 § fjärde stycket och 14 kap. 9 § tredje meningen KL-förslaget samt 125 §, 126 § fjärde stycket och 185 e § första stycket tredje meningen KL.

I paragrafen anges när utdelning skall ske. Enligt mitt förslag skall utdelning förekomma bara en gång, nämligen vid konkursens slut. Utdelning av tillgångar som blir tillgängliga för utdelning efter konkursens slut kan emellertid ske genom efterutdelning enligt 19–21 §§. Betalningar till borgenärerna före konkursens slut får ske i form av förskottsbetalningar enligt reglerna i 14–17 §§, men dessa betalningar har inte karaktären av utdelning. Betalningarna skall i stället alltid senare regleras i det utdelningsförslag som upprättas inför konkursens avslutning.

Huvudregeln är liksom för närvarande att utdelning skall ske så snart som all tillgänglig egendom har förvandlats till pengar. Den närmare tidpunkten för utdelning bestäms av förvaltaren. Detta får anses ligga inom förvaltarens allmänna kompetens och torde inte kräva författningsreglering. Om förvaltaren försummar att verkställa utdelning när förutsättningarna föreligger, kan ytterst frågan om hans entledigande enligt 7 kap. 5 § aktualiseras. Borgenär är berättigad att påkalla förskottsbetalning och kan enligt 17 § få den saken prövad av rätten.

Prop. s. 325

Enligt riksskatteverket (RSV) kan det i vissa fall vara mer förmånligt för boet att tillskifta en borgenär annat än pengar och RSV föreslår att det öppnas en möjlighet för förvaltaren att föranstalta om utdelning trots att all egendom inte har förvandlats till pengar. Jag vill med anledning härav framhålla att reglerna i denna paragraf inte bör uppfattas så att det enligt konkurslagen föreligger ett oavvisligt krav på att borgenärerna alltid måste tillskiftas pengar. Paragrafens innebörd är att förvaltaren i princip inte får vänta med utdelningen sedan all egendom har förvandlats till pengar.

Av 8 kap. 1 § framgår att förvaltaren skall sträva efter att förvandla all boets egendom till pengar. Om det i enskilda fall är förenligt med boets intressen att egendom i stället för att säljas tilldelas en utdelningsberättigad borgenär som avräkning på vad denne har att fordra som utdelning föreligger i och för sig inte något hinder häremot, förutsatt givetvis att borgenären hellre vill ta betalt på det sättet och att värderingsfrågan inte är oklar. *Lagrådet* har i anslutning härtill påpekat att det i den situationen får anses vara fråga om en försäljning av egendomen mot en köpeskilling som helt eller delvis erläggs genom avräkning på vad som tillkommer borgenären som utdelning. Av detta följer att en överlåtelse till borgenären är underkastad de regler om försäljning av konkursboets egendom som uppställs i 8 kap. Jag instämmer i lagrådets uttalande.

I remissen framhöll jag att det inte föreligger något hinder mot att förvaltaren avvaktar med försäljningen av viss egendom till efter konkursens slut om det finns anledning att anta att betydligt bättre pris då kan uppnås. *Lagrådet* ifrågasätter om ett sådant förfarande är förenligt med den utformning som lagtexten har erhållit. Enligt *min mening* lägger lagtexten inte något direkt hinder i vägen för ett sådant förfarande, om det i undantagsfall kan vara motiverat att vänta med försäljningen av viss egendom. Lagtexten föreskriver skyldighet för förvaltaren att dela ut medlen när all egendom har förvandlats till pengar men medger samtidigt att utdelning sker dessförinnan. Jag är dock medveten om att de extra kostnader som är förenade med en ytterligare utdelning gör en sådan ordning olämplig i de flesta fall.

Från huvudregeln att förvaltaren skall föranstalta om utdelning så snart boets egendom har realiserats görs liksom för närvarande undantag för det fall att försäljning enligt 8 kap. 6 § andra stycket eller 8 kap. 8 § andra stycket inte har ägt rum. I det förra lagrummet avses det fallet att fast egendom tillhörig boet blivit osåld. I det senare lagrummet behandlas motsvarande situation beträffande registrerat skepp, registrerat luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg.

Utdelning kan äga rum även om inte alla frågor med anknytning till konkursen har slutligt avgjorts (jfr 10 § andra stycket och 18 §). Sålunda skall utdelning ske även om tvist angående en fordran i konkurs pågår. Inte heller en pågående rättegång som kan medföra att boet tillförs ytterligare egendom utgör hinder mot utdelning. Detsamma gäller tvister angående underhåll till gäldenären.

För närvarande brukar förslag till slututdelning inte framläggas förrän förvaltarens arvode har fastställts och beslutet vunnit laga kraft. Enligt mitt förslag skall arvodesfrågan prövas samtidigt med utdelningsförslaget (14 kap. 9 §). Den omständigheten att arvodesfrågan ännu inte har avgjorts utgör således inte något hinder mot att utdelningsförslag upprättas.

Prop.
s. 326

Paragrafen avslutas med en regel som anger vid vilken tidpunkt utdelning tidigast får ske när bevakningsförfarande har anordnats. Regleringen står i principiell överensstämmelse med vad som i dag gäller i ordinär konkurs. Har bevakningsförfarande anordnats, får utdelning aldrig äga rum före anmärkningstidens utgång. Om anmärkning framställs, får utdelning vidare inte äga rum förrän förlikningssammanträdet har hållits. Däremot hindrar inte efterbevakning att utdelning äger rum.

11 kap. 3 § När ett ackordsförslag är under prövning, får förvaltaren vänta med utdelning till dess ackordsfrågan har avgjorts, om det motiveras av förslaget.

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 3 § KL-förslaget och 127 § KL.

Paragrafen är tillämplig endast i konkurs vari bevakningsförfarande äger rum. Ackord i konkurs kan nämligen förekomma endast i konkurs vari bevakningsförfarande

har anordnats. I paragrafen ges förvaltaren möjlighet att vänta med utdelningen till dess ackordsfrågan har avgjorts trots att förutsättningar för utdelning i övrigt föreligger. I en sådan situation torde vanligen förutsättningar föreligga för förvaltaren att genom förskottsbetalningar tilldelade de förmånsberättigade borgenärerna medel för sina fordringar. Den omständigheten att ackordsförfarandet inte har avslutats bör emellertid normalt utgöra ett sådant särskilt skäl som enligt 15 § andra stycket föranleder att förskottsbetalning inte bör ske till oprioriterade borgenärer trots att tillgångarna uppenbarligen räcker till betalning av tio procent av deras fordringar.

Eftersom utdelning förutsätts äga rum endast vid ett tillfälle under konkursen är det inte möjligt att successivt dela ut boets medel. Uttrycket "i den mån" har därför ändrats till "när".

Utdelningsförfarandet

11 kap. 4 § När utdelning skall ske, skall förvaltaren upprätta ett förslag till utdelning. Förvaltaren skall då beakta alla de fordringar och förmånsrätter som dittills har bevakats eller efterbevakats i konkursen eller, när bevakning inte har behövts, de fordringar och förmånsrätter som dittills har gjorts gällande eller annars är kända för förvaltaren.

Förslaget skall för varje däri upptagen borgenär ange

1. beloppet av hans fordran med den ränta varpå utdelningen skall beräknas,
2. den förmånsrätt som följer med fordringen och
3. den utdelning som belöper på fordringen.

Prop. s. 327 I förslaget skall också anges om det föreligger någon sådan omständighet som enligt 10 § andra eller tredje stycket medför inskränkning i borgenärens rätt att lyfta den utdelning som belöper på fordringen eller om det har betalats ut medel i förskott.

Till förslaget skall bifogas en redogörelse för förvaltningen av den egendom för vilken medel avsedda till utdelning har flutit in. Av redogörelsen skall framgå hur mycket som genom försäljning eller på annat sätt har flutit in för egendomen samt, om inte hela detta belopp enligt förslaget delas ut, för vilka andra ändamål återstoden har tagits i anspråk. Om medel som delas ut har flutit in för egendom vari särskild förmånsrätt har funnits, skall uppgifterna lämnas särskilt för den egendomen.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 10 kap. 4 § och 14 kap. 10 § KL-förslaget samt 128 § och 185 e § andra stycket KL.

Som andra mening i första stycket har lagts till en bestämmelse som närmast motsvarar 10 kap. 9 § första stycket KL-förslaget och 132 § första stycket KL. Bestämmelserna tar där sikte på fordringar som har efterbevakats. I 132 § KL anges noggrant hur utdelning skall beräknas för sådana fordringar i ett utdelningsförslag.

Innebörden av dessa bestämmelser är att utdelning skall beräknas för fordringen på vanligt sätt trots att den efterbevakats, om kungörelse av utdelningsförslaget ännu inte hunnit utfärdas (132 § första stycket). Har kungörelse utfärdats, har borgenären visst företräde till medel som skall fördelas i ett nytt utdelningsförslag. Han får då utdelning av dessa medel, så långt de förslår, för vad han skulle ha fått om han bevakat i rätt tid. Därefter får han tillsammans med övriga borgenärer dela på vad som eventuellt återstår (132 § andra stycket). Den nu föreslagna bestämmelsen ersätter 132 § första stycket KL men är mer allmänt hållen. Den är tillämplig i alla konkurser. Om bevakningsförfarande har ägt rum innebär bestämmelsen att en efterbevakad fordran skall tas upp i utdelningsförslaget även om anmärkningstiden inte har löpt ut. Däremot får borgenären inte lyfta den utdelning som belöper på fordringen förrän anmärkningstiden har gått ut (se vidare 10 §).

Kungörelsen av utdelningsförslaget har inte längre betydelse för frågan om en fordran skall tas med i utdelningsförslaget eller inte. Praktiskt sett blir i konkurser utan bevakning förvaltarens kännedom om fordringens existens avgörande. Det är bl. a. därför viktigt att förvaltaren på lämpligt sätt dokumenterar uppgiften om den dag då han formellt upprättat utdelningsförslaget.

Om bevakningsförfarande inte har ägt rum görs fordringarna gällande formlöst. Det är alltså fullt tänkbart att en borgenär gör sin fordran gällande på ett mycket sent stadium av konkursen. Av den föreslagna bestämmelsen följer att alla fordringar som

har gjorts gällande då förvaltaren upprättar förslaget skall beaktas i detta. Fordringar kan emellertid komma i fråga för utdelning även om de görs gällande först därefter. Som anförts i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.6) kan, om bevakningsförfarande inte har anordnats, fordringar göras gällande genom att invändning framställs mot ett utdelningsförslag. Godtas invändningen, får utdelningsförslaget i allmänhet återförvisas till förvaltaren, se 7 § tredje stycket.

Har däremot bevakningsförfarande ägt rum i konkursen går rätten till utdelning ur de medel som skall fördelas genom det aktuella utdelningsförslaget förlorad, om efterbevakning sker först efter det att förslaget har upprättats. Detta följer av 7 § andra stycket. Prop. s. 328

En motsvarighet till 132 § andra stycket KL har tagits upp som tredje stycke i 20 §.

På förslag av *lagrådet* har första stycket andra meningen formulerats om i förhållande till det remitterade förslaget. Genom den nya formuleringen klargörs att förvaltaren när han upprättar utdelningsförslaget skall beakta alla för honom kända fordringar och förmansrätter, oberoende av yrkande härom från borgenärernas sida. Enligt *lagrådet* är det självklart att förvaltaren bortser från en fordran som är känd för förvaltaren men som borgenären uttryckligen har avstått från att göra gällande. Vidare framgår bättre när en efterbevakning senast måste göras (se 7 § andra stycket).

11 kap. 5 § När ett utdelningsförslag har upprättats, skall förvaltaren genast skicka förslaget med bifogad förvaltningsredogörelse till rätten och tillsynsmyndigheten.

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 5 § första stycket och 14 kap. 11 § första stycket KL-förslaget samt 185 f § första stycket första meningen KL.

I överensstämmelse med vad som för närvarande gäller i mindre konkurs skall förvaltaren tillstålla rätten och tillsynsmyndigheten vardera ett exemplar av utdelningsförslaget och förvaltningsredogörelsen. Till skillnad från vad som i dag gäller i ordinär konkurs är det inte förvaltaren utan rätten som skall kungöra att förslaget har upprättats (se följande paragraf).

11 kap. 6 § Rätten skall kungöra att ett utdelningsförslag har upprättats, så snart det utåtande som tillsynsmyndigheten enligt 13 kap. 5 § skall avge över förvaltarens slutredovisning har kommit in till rätten.

Utdelningsförslaget och förvaltningsredogörelsen skall hållas tillgängliga hos rätten och tillsynsmyndigheten för den som vill ta del av handlingarna. En uppgift om detta skall tas in i kungörelsen.

Den som vill framställa invändning mot utdelningsförslaget skall göra det hos rätten senast den dag som rätten bestämmer och anger i kungörelsen. Denna dag skall bestämmas så att tre veckor förflyter från den tidpunkt då kungörelsen kan antas bli införd i Post- och Inrikes Tidningar.

Paragrafens första och tredje stycken motsvaras närmast av 14 kap. 11 § andra stycket KL-förslaget och 185 f § andra stycket KL. Det andra stycket motsvaras närmast av 10 kap. 5 § andra stycket KL-förslaget och 129 § första stycket KL.

Första stycket. För närvarande gäller i ordinär konkurs att förvaltaren kungör att ett utdelningsförslag har upprättats. I mindre konkurs utförs denna uppgift av konkursdomaren. Konkurslagskommittén föreslår att rätten skall överta denna förvaltarens uppgift också i stor konkurs. Förslaget har lämnats utan erinran av de flesta remissinstanserna, men vissa instanser anser att det saknas tillräckliga skäl för att ändra gällande ordning. Prop. s. 329

I 15 kap. har tagits upp enhetliga regler om kungörande i konkurs. Med hänsyn härtill och eftersom förfarandet i mindre konkurs i övrigt lagts till grund för det enhetliga utdelningsförfarandet, godtar jag förslaget att rätten åläggs uppgiften att kungöra utdelningsförslaget.

Att borgenärerna informeras om upprättade utdelningsförslag är viktigt från rätts-säkerhetssynpunkt. Eftersom förvaltarens slutredovisning samtidigt skall avges till tillsynsmyndigheten (13 kap. 4 §) är informationen av intresse inte endast för de borgenärer som kommer i fråga för utdelning enligt förslaget utan också för övriga bor-

genärer. Det är därför viktigt att alla borgenärer såvitt möjligt får information om upprättade utdelningsförslag.

Av 15 kap. 2 § följer att en kungörelse får bytas ut mot särskilda underrättelser till borgenärerna endast om bevakningsförfarande har ägt rum i konkursen. Sker utbyte, skall alltid samtliga borgenärer, således också borgenärer utan förmänsrätt, tillställas den skriftliga informationen. Av den nya konkursförordningen bör framgå att varje borgenär som i ett utdelningsförslag tillagts utdelning skall tillställas särskild underrättelse om utdelningsförslaget och om den utdelning som enligt förslaget kommer honom till del. Om kungörelse har utfärdats behöver de borgenärer som inte föreslås till utdelning normalt sett inte tillställas särskilda underrättelser. Att kungörelsen i dessa fall får annonseras i ett begränsat antal tidningar framgår av 15 kap. 1 § andra stycket.

I kungörelsen om utdelningsförslaget skall också anges att slutredovisning har avgetts och vad den som vill klandra slutredovisningen har att göra. Samtidigt skall tillsynsmyndighetens utåtande över slutredovisningen finnas tillgängligt. En konsekvens av detta är att det kommer att löpa viss tid från det att utdelningsförslaget inges till rätten och det kungörs att det finns tillgängligt för granskning. Som *lagrådet* påpekar är utdelningsförslaget faktiskt tillgängligt redan när det ges in till rätten.

Andra stycket. KL innehåller inte någon bestämmelse om att utdelningsförslag och redovisningshandlingar i mindre konkurs skall hållas tillgängliga hos konkursdomaren för alla som vill ta del av handlingarna. Sannolikt gäller detta ändå. För att en borgenär skall kunna framställa invändning mot ett utdelningsförslag måste han ju ha tillgång till förslaget. Detsamma gäller i princip beträffande redovisningshandlingarna. I ordinär konkurs däremot har förvaltaren en uttrycklig skyldighet att efter samråd med tillsynsmyndigheten bestämma var och när handlingarna skall hållas tillgängliga för granskning. En uppgift om vad förvaltaren har bestämt skall enligt 129 § första stycket KL tas in i kungörelsen om utdelningsförslaget.

Enligt mitt förslag skall de ifrågavarande handlingarna alltid finnas tillgängliga hos rätten och tillsynsmyndigheten. Inget hindrar givetvis att också förvaltaren håller handlingarna tillgängliga hos sig och låter intresserade ta del av dem där. Någon lagstadgad skyldighet för förvaltaren att hålla handlingarna tillgängliga hos sig föreslås dock inte.

Prop.
s. 330

I och med att bevakningsförfarande enligt mitt förslag förutsätts förekomma mer sällan än i dag förskjuts tyngdpunkten i konkursförfarandet mot utdelningstillfället. Det får därför antas att borgenärernas intresse av att ta del av dessa handlingar ökar. Starka skäl talar därför för att föreskriva att handlingarna skall hållas tillgängliga i alla konkurser.

Tredje stycket. Den som i dag vill framställa invändning mot ett utdelningsförslag i en mindre konkurs skall göra det inom två veckor från den dag kungörelsen om utdelningsförslaget var införd i Post- och Inrikes Tidningar (185 f § andra stycket KL). I ordinär konkurs skall klander väckas inom trettio dagar från den dag då förslaget enligt kungörelsen först var tillgängligt för granskning (130 § första stycket KL). Kommittén föreslår inte någon ändring i dessa hänseenden.

I det enhetliga förfarandet är det knappast möjligt att föreskriva en så kort frist som i dag gäller i mindre konkurs. Fristen bör alltså förlängas. För detta talar också den begränsning av fullföljdsrätten mot rättens beslut att fastställa utdelning i enlighet med förvaltarens förslag som föreslås i 16 kap. 6 § andra stycket. Enligt den bestämmelsen får talan mot ett beslut om fastställelse föras endast av den som framställt invändning mot utdelningsförslaget eller som berörs av en ändring. Därigenom undviks att sakfrågan prövas i hovrätt utan att först ha prövats av tingsrätt. Om fristen förlängs i förhållande till vad som nu gäller i mindre konkurs torde några negativa effekter för borgenärerna av den nämnda fullföljdsbegränsningen inte behöva uppstå.

Enligt min mening bör fristen lämpligen bestämmas till tre veckor.

Enligt Stockholms tingsrätt kan vissa praktiska svårigheter uppstå om den angivna fristen skall räknas från den dag då kungörelsen om utdelningsförslaget var införd i

Post- och InrikesTidningar. Eftersom det inte på förhand går att säkert veta när detta sker, kan en uppgift om den dag då invändning senast skall framställas inte införas i kungörelsen. När kungörelsen förekommer i andra sammanhang än i Post- och InrikesTidningar går det därför inte att få någon exakt uppgift om när fristen löper ut.

För min del anser jag att fristen lämpligen bör beräknas på det sättet att rätten fastställer en viss dag inom vilken invändningar mot utdelningsförslaget måste framföras. Denna dag skall bestämmas så att tre veckor förflyter från den tidpunkt då kungörelsen kan antas bli införd i Post- och InrikesTidningar. Det tredje stycket har utformats i enlighet med *lagrådets* förslag.

På förslag av *lagrådet* har vidare fjärde stycket i det remitterade förslaget tagits upp som andra stycke i 7 §.

11 kap. 7 § När tiden för invändning har gått ut, skall rätten fastställa utdelningen i konkursen i enlighet med utdelningsförslaget, om det inte genom invändning eller på något annat sätt framgår att fel eller brist som inverkar på någons rätt föreligger.

Om en fordran eller en förmånsrätt inte har bevakats eller efterbevakats senast då utdelningsförslaget upprättades, fastän bevakningsskyldighet har förelegat, är en invändning att fordringen eller förmånsrätten borde ha tagits upp i utdelningsförslaget utan verkan.

Om rätten finner att utdelning inte bör fastställas enligt förslaget, skall rätten antingen göra behövliga ändringar i det och fastställa det sålunda ändrade förslaget eller återförvisa ärendet till förvaltaren. Att ett nytt utdelningsförslag har upprättats skall kungöras endast om det finns skäl till det. Om kungörelse inte utfärdas, skall de borgenärer som berörs av ändringarna i utdelningsförslaget underrättas om det. I sådant fall skall invändning mot förslaget framställas inom tre veckor från dagen efter den då underrättelserna sändes ut. Slutdagen skall anges i underrättelsen.

Prop.
s. 331

Paragrafen motsvaras närmast av 14 kap. 11 § tredje stycket KL-förslaget och 185 f § tredje stycket KL. Det andra stycket är dock nytt.

I huvudsak överensstämmer första och tredje styckena med vad som i dag gäller vid konkursdomarens prövning av utdelningsförslaget i mindre konkurs. Samma regler blir nu tillämpliga vare sig bevakning har ägt rum eller inte.

Första stycket. I fråga om rättens prövning av utdelningsförslaget kan hänvisas till förarbetena till 1979 års konkurslagsreform (prop. 1978/79:105, s. 229). Enligt dessa skall prövningen sammanfattningsvis gå till på följande sätt. Rätten skall pröva utdelningsförslaget snarast efter det att tiden för framställande av invändning har gått ut. Även om ingen invändning mot förslaget har framställts skall rätten granska att det i utdelningsförslaget inte förekommer felaktighet av den beskaffenheten att någons rätt påverkas därav. Eftersom rätten saknar kännedom om alla omständigheter som ligger till grund för förslaget kan det i praktiken bara bli fråga om att ändra uppenbara felaktigheter.

Om rätten avser att göra en sådan förändring i förslaget att borgenärs rätt påverkas därav skall de berörda borgenärerna ges tillfälle att yttra sig över ändringen. Rätten skall vid sin prövning också beakta sådana faktorer som kommit till rättens kännedom efter invändningstidens utgång. Som underlag för sin prövning skall rätten alltid ha tillgång till förvaltarens slutredovisning och förvaltningsredogörelsen.

Rätt att framställa invändning mot utdelningsförslaget tillkommer alla vars rätt berörs av detsamma. Framst berörs givetvis borgenärerna men också gäldenären och de borgenärer som har fordringar på konkursboet (massaborgenärer) kan beröras. Givetvis får också den som anser sig vara konkursborgenär framställa invändning även om förvaltaren i strid mot borgenärens uppfattning har utslutit denne från utdelning. Om rätten anser att en invändning har gjorts av någon som inte är saklegitimerad, får rätten ändå beakta invändningen, om det av den framgår att utdelningsförslaget innehåller en uppenbar felaktighet.

Om bevakningsförfarande inte har ägt rum i konkursen kan en invändning rikta sig både mot den föreslagna fördelningen av tillgängliga medel och mot en enskild borgenärs fordran. Har däremot bevakningsförfarande ägt rum, får en invändning normalt sett inte framställas mot en enskild fordran.

Prop.
s. 332

Rätten skall pröva en invändning endast om den kan föranleda en ändring av utdelningen till en eller flera borgenärer. Vidare är rätten inte skyldig att pröva en invändning som framställs efter den angivna fristens utgång. Om invändningen visar på ett uppenbart fel eller brist i utdelningsförslaget bör dock rätten vara oförhindrad att beakta den.

Andra stycket. I det enhetliga konkursförfarandet får fordringar i princip göras gällande formlöst. En fordran kan också göras gällande genom invändning mot utdelningsförslaget. Denna ordning, som överensstämmer med vad som i dag torde gälla i mindre konkurs, är nödvändig för att förebygga rättsförluster.

En sådan ordning är emellertid inte möjlig om ett bevakningsförfarande har anordnats. Tanken bakom ett sådant förfarande i förening med ett anmärkningsförfarande är att man på ett relativt smidigt sätt skall kunna få reda på vilka fordringar som finns och vilka av dem som är berättigade till betalning, eventuellt med förmånsrätt. Har en fordran inte bevakats i rätt tid, kommer den över huvud taget inte i fråga för utdelning i konkursen såvida den inte efterbevakas.

Den nu förordade bestämmelsen hindrar att en borgenär, som inte har bevakat eller efterbevakat senast i samband med att utdelningsförslag upprättas, kan genom invändning mot utdelningsförslaget uppnå vad han förlorat genom att inte bevaka eller efterbevaka i rätt tid. I sak ansluter bestämmelsen till vad som i dag gäller i ordinarie konkurs. Att en borgenär inte kan genom invändning mot utdelningsförslaget anmärka mot en bevakad fordran följer av 9 kap. 12 § första stycket.

Av 20 § framgår att det vid efterutdelning inte krävs att bevakning äger rum även om bevakningsförfarande har anordnats i konkursen. I den situationen gäller alltså inte den nu aktuella bestämmelsen.

Bestämmelsen, som i lagrådsremissens lagförslag togs upp i den föregående paragrafen, har på *lagrådets* inrådan flyttats till denna paragraf samt jämkats redaktionellt.

Tredje stycket. Sedan rätten prövat utdelningsförslaget skall den fastställa förslaget, eventuellt efter att ha gjort behövliga ändringar däri. Rätten kan emellertid också återförvisa förslaget till förvaltaren. Förvaltaren är då bunden av de uttalanden som rätten gör i samband därmed.

Om det inte är fråga endast om enklare ändringar i utdelningsförslaget bör rätten normalt besluta om återförvisning. Mot tingsrättens beslut att återförvisa ett utdelningsförslag till förvaltaren får enligt 16 kap. 6 § första stycket talan inte föras. Den som anser sig förfördelad genom rättsens beslut får i stället framföra invändning mot det nya utdelningsförslaget.

Även om fastställelsebeslutet inte överklagas kan det senare komma att ändras. I 14 kap. 9 § andra stycket sägs nämligen att högre rätt får göra den ändring av ett beslut att fastställa utdelningen som föranleds av den högre rättsens beslut i fråga om förvaltarens arvode. Angående motiven för denna nyhet får jag hänvisa till specialmotiveringen under rubriken till 14 kap. och i anslutning till den nämnda paragrafen.

Ett nytt utdelningsförslag behöver enligt tredje stycket andra meningen kungöras endast om det finns skäl till det. Det bör i regel räcka att rätten särskilt underrättar de berörda borgenärerna om det nya utdelningsförslaget. Efter påpekande av *lagrådet* har också tagits upp en bestämmelse som föreskriver att borgenärerna skall underrättas om det nya utdelningsförslaget, om ny kungörelse inte utfärdas. Även föreskrift om hur invändningstiden skall beräknas i det fallet har tagits upp.

Prop.
s. 333

I lagrådsremissen gjorde jag vissa uttalanden i frågan i vad mån förvaltaren, efter återförvisning, skall beakta sådana omständigheter som har inträffat sedan det förra utdelningsförslaget upprättades och som påverkar det nya. *Lagrådet* har i sitt yttrande utvecklat och nyanserat dessa. Lagrådet, vars synpunkter jag kan ställa mig bakom, anför bl. a. följande.

”Som en regel in dubio torde kunna uppställas att de förhållanden som rådde vid tidpunkten för upprättandet av det ursprungliga förslaget bör vara avgörande. Denna grundsats angavs i förarbetena vara den riktiga, när nuvarande

regler i 185 f § tredje stycket KL om återförvisning av utdelningsförslag i mindre konkurs kom till (prop. 1978/79:105 s. 336, jfr Welamson, Konkursrätt, s. 599, och konkurslagskommittén i SOU 1983:24 s. 325 f). Den bör sålunda bli bestämmande för bl.a. beräkningen av ränta på konkursfordringarna.

I enlighet med vad departementschefen anger i remissprotokollet bör emellertid i vidsträckt omfattning omständigheter som har inträffat under mellantiden kunna beaktas, när det ändrade förslaget utarbetas. Dit hör givetvis konkurskostnader som i samband med utdelningsförfarandet eller annars har tillkommit. Något hinder bör inte finnas mot att nytillkomna tillgångar rycks in i det reviderade förslaget. Konkurslagskommittén diskuterar (bet. s. 326) hur man bör förfara med suspensivt villkorade fordringar. Kommittén kommer bl.a. till slutsatsen att utdelning bör beräknas för en fordran för vilken medel inte avsattes i det ursprungliga utdelningsförslaget därför att det ansågs osannolikt att villkoret skulle uppfyllas (jfr 5 kap. 10 § i remissförslaget) men beträffande vilken villkoret under mellantiden likväl har uppfyllts. Lagrådet instämmer i denna slutsats.

En betydelsefull fråga är om och i vad mån nytillkomna konkursfordringar får beaktas när utdelningsförslaget görs om. Att fordringar, som i en bevakningsfri konkurs har gjorts gällande genom invändning mot det gamla utdelningsförslaget och fått rättens godkännande, skall delta i utdelningen ligger i öppen dag. Man torde emellertid kunna gå ett steg längre och hävda att det ligger i linje med den ordning som gäller för utdelningsprövningen i bevakningsfria konkurser att alla fordringar som har blivit kända för förvaltaren under mellantiden kan beaktas på vanligt vis. På annat sätt ligger det till i en bevakningskonkurs. Med reglerna om bevakningsskyldighet är det inte förenligt att en fordran som varken var bevakad eller efterbevakad, när det gamla utdelningsförslaget upprättades, kan berättiga till utdelning då detta förslag efter återförvisning revideras (se särskilt 7 § andra stycket enligt lagrådets förslag ovan). Denna ståndpunkt måste emellertid modifieras med tanke på vad som gäller om efterutdelning. Skall förvaltaren i det reviderade förslaget dela ut medel från nytillkomna tillgångar, bör han sålunda, med analogisk tillämpning av 20 § andra och tredje styckena i detta kapitel, ta hänsyn även till fordringar som inte förut har bevakats. Detta betyder att dessa nya fordringar kan tilldelas medel endast ur de nytillkomna tillgångarna.”

11 kap. 8 § Om rätten anser att det finns anledning att inte fastställa utdelning enligt förslaget, skall den genom underrättelser bereda förvaltaren och den för vilken en ifrågasatt ändring skulle vara till nackdel tillfälle att yttra sig, om det inte är uppenbart obehövt. Den som har framställt invändning mot utdelningsförslaget skall få tillfälle att ta del av ett yttrande, om det inte är obehövt.

Rätten får hålla förhandling för att pröva en fråga om att fastställa utdelningsförslaget. Förhandling skall hållas, om det begärs av den som har framställt invändning mot förslaget, den för vilken en ifrågasatt ändring skulle vara till nackdel eller, i fråga om återvinning, förvaltaren. Till förhandlingen skall nu nämnda personer alltid kallas.

Prop.
s. 334

Det första stycket är nytt. Det andra stycket motsvarar delvis 16 kap. 13 § KL-förslaget och 130 § KL.

Det *första stycket* har tagits upp på förslag av *lagrådet*. I sitt yttrande anför lagrådet bl.a. följande.

”Principen bör vara att rätten inte får underkänna utdelningsförslaget, om den inte dessförinnan har berett dem tillfälle att yttra sig som skulle bli lidande på en ändring. Det är likgiltigt om ändringsförslaget emanerar från en invändning av t.ex. en borgenär eller har aktualiserats av rätten själv. Något automatiskt tillkännagivande av inlagor med invändningar bör inte göras. Rätten bör bilda sig en preliminär uppfattning om det befogade i en framställd invändning och kommunicera denna endast om den finner anledning att inte följa utdelningsförslaget.

I första hand är det de borgenärer som kan få sin utdelning minskad som bör få tillfälle att yttra sig. Också gäldenären kan vara berörd, t.ex. därför att det invändningsvis har gjorts gällande en ny fordran. Han har emellertid i och för sig inget berättigat intresse av hur tillgängliga medel fördelas mellan dem som är hans borgenärer. Förvaltaren bör lika litet som för närvarande i klanderprocessen anses inblandad som part men bör likväl regelmässigt höras före en ändring i utdelningsförslaget. Om han begagnar sig av sin befogenhet enligt 4 kap. 19 § att påkalla återvinning under utdelningsförbandet, kommer han att inta partsställning i denna del (se vidare under 16 kap. 6 §).

Kommunikationsreglerna bör utformas närmare under hänsynstagande till de speciella förhållanden som föreligger i en konkurs, med kanske många borgenärer berörda. Till en början bör sålunda kunna dispenseras från informationskyldigheten i klara undantagsfall (jfr NJA II 1979 s. 99). En ändring i utdelningsförslaget kan t.ex. vara betingad av en uppenbar felräkning eller, även om den inte framstår som fullt så lättkonstaterad, minska utdelningen för envar som berörs med endast ett rent försumbart belopp.

Vidare bör ett föreläggande att yttra sig få sändas till intressenterna i vanliga brev, alltså genom underrättelser; delgivning skulle kunna göra förbandet mycket tungrott. I vissa fall då tillkännagivande skall ske för de prioriterade fordringsägarna kan också utsändandet av underrättelser te sig onödigt kostsamt. För bl.a. sådana fall förordar lagrådet i 15 kap. 3 § en regel som gör det möjligt att byta ut underrättelserna mot en kungörelse. Det kan tilläggas att kostnaderna såväl för underrättelser till borgenärerna som för kungörelsen enligt 14 kap. 1 § blir att anse som konkurskostnader som primärt skall utgå ur konkursboet.

I första hand bör övervägas föreläggande om ett skriftligt yttrande inom en viss tid. I ett sådant yttrande kan förvaltaren påkalla återvinning enligt 4 kap. 19 § 2; utan ett yrkande av förvaltaren kan rätten inte vid fastställelseprövningen ta upp återvinningsfrågan. Det är självklart att den borgenär mot vilken återvinningsyrkandet är riktat i sin tur måste beredas tillfälle att komma in med påminnelser. Även i andra fall bör huvudregeln vara att den som har framställt en invändning mot utdelningsförslaget skall få del av ett inkommet yttrande häröver innan rätten gör sitt ställningstagande.

Skriftväxlingen kan vid behov följas av en förhandling inför rätten enligt regler i ämnet som med lagrådets förslag bildar ett andra stycke i 8 §. Inget hindrar emellertid att rätten fullgör sin kommunikationsskyldighet enligt första stycket genom att direkt kalla till en förhandling. Kretsen av dem som skall kallas bör vara identisk med de intressenter som anges i första stycket. Föreskrift om att kallelserna skall delges bör inte meddelas (se 15 kap. 4 §).

Kallelser till fordringsägare utan förmänsrätt kan, när adressaternas antal är stort, enligt 15 kap. 3 § ske i form av en kungörelse."

Vad lagrådet sålunda uttalat kan jag ansluta mig till.

I det *andra stycket* har tagits upp bestämmelser om förhandling för prövning av utdelningsförslag. För närvarande prövas klander av utdelningsförslag i ordinär konkurs vid en förhandling inför rätten. I mindre konkurs däremot är prövningsförbandet inför konkursdomaren rent skriftligt.

I det enhetliga förbandet bygger ordningen för prövning av utdelningsförslag på vad som för närvarande gäller i mindre konkurs. Det bör emellertid observeras att i konkurser utan bevakningsförbandet det inte sällan är först i samband med utdelningsförbandet som en borgenär har tillfälle att invända mot en annan borgenärs fordran. Vid prövningen av utdelningsförslaget kan i sådana konkurser komma upp frågor om t.ex. betalnings- eller förmänsrätt, vilka i konkurser med bevakningsförbandet normalt har klarats av på ett tidigare stadium.

De flesta frågor som kan tänkas uppkomma bör rätten kunna pröva på handlingarna. Vissa frågor kan emellertid behöva utredas närmare. Även bevisfrågor kan tän-

kas förekomma. I syfte att undvika att frågor förs upp till hovrätten utan att vara ordentligt utredda bör därför ges möjlighet för rätten att hålla förhandling för att pröva invändningar mot ett utdelningsförslag.

Paragrafen ger rätten befogenhet att hålla förhandling för att pröva en sådan invändning. Syftet är att ge rätten ett bättre underlag för prövningen. Förhandling kan hållas på rättens eget initiativ eller på begäran av part. Rättens beslut att hålla eller inte hålla förhandling kan inte överklagas.

På förslag av *lagrådet* har också tagits upp en föreskrift som ger den som till sin nackdel berörs av en ifrågasatt ändring av utdelningsförslaget rätt att efter framställning få sin sak prövad vid en förhandling. Rätt att begära förhandling bör tillkomma också förvaltaren när han har påkallat återvinning. Även utan uttryckligt förbehåll i lagtexten torde det stå klart att rätten inte behöver efterkomma en sådan begäran av en person vars "invändning", även om den i och för sig är befogad, inte kan leda till ändring i utdelningsförslaget till hans egen förmån och alltså inte berör hans rätt i konkursen.

I andra stycket anges vidare vilka som skall kallas till förhandlingen. Dessa är i princip desamma som för närvarande skall underrättas enligt 130 § KL. Någon kungörelse om förhandlingen skall inte utfärdas. Borgenärs eller annans utevaro utgör inte något hinder mot att frågan avgörs (se 16 kap. 2 §).

Rätten är vid sin prövning inte bunden av de yrkanden och åberopanden som gjorts vid förhandlingen. Inte heller är rätten formellt bunden av de invändningar som har framställts. Det är dock naturligt att vad som sålunda har framförts utgör ramen för rättens prövning. Rätten är exempelvis inte skyldig att pröva en invändning mot en fordran som inte kommer i fråga för utdelning i konkursen.

Lagrådet har i anslutning till dessa bestämmelser anfört följande.

"I en konkurs där bevakningsförfarande inte förekommer kan vid en förhandling enligt andra stycket komma att behandlas frågor om fordringars bestånd, storlek och förmånsrätt. Någon bestämmelse om behörighet för de vid förhandlingen närvarande att träffa förlikning med verkan för frånvarande angående en invändning mot ett yrkande om utdelning – motsvarande bestämmelsen i 9 kap. 13 § tredje stycket – har inte tagits upp i förslaget. Förlikning kräver därför medverkan av alla vilkas rätt är beroende av den (jfr 9 kap. 17 §).

Departementschefen har inte i detta sammanhang berört frågan om ersättning för kostnader med anledning av rättens handläggning av en utdelningsfråga. I princip torde komma att gälla att reglerna i 18 kap. rättegångsbalken är tillämpliga (jfr vad *lagrådet* anför under 16 kap. 1–3 §§). Åtskilliga tillämpningssvårigheter uppkommer emellertid. Bl. a. ter det sig något tveksamt, om redan kostnaden för en inlaga, i vilken framställs invändning mot utdelningsförslaget, alltid skall vara ersättningsgill, t.ex. när en borgenär först på detta sena stadium anmäler en fordran i en konkurs utan bevakningsförfarande. Denna och andra kostnadsfrågor torde få avgöras i rättsstillämpningen. Ett särskilt problem, nämligen hur förvaltaren skall kunna tillgodoföras ersättning från konkursboet för insatser i en utdelningstvist, behandlar *lagrådet* under 14 kap. 9 §."

Vad *lagrådet* sålunda har yttrat föranleder inte någon erinran från min sida.

Utbetalning av utdelningsmedel

11 kap. 9 § När beslutet att fastställa utdelningen och beslut att bestämma arvode till förvaltaren har vunnit laga kraft, skall förvaltaren snarast till borgenärerna skicka de medel som tillkommer dem, om inte hinder mot utbetalning enligt 10 § andra eller tredje stycket föreligger.

Har förvaltaren skickat medlen till en borgenär under dennes senast kända adress, behöver förvaltaren inte vidta någon ytterligare åtgärd för att verkställa betalningen. När medlen har skickats till borgenärerna, skall förvaltaren anmäla det till rätten och tillsynsmyndigheten.

Paragrafen motsvaras närmast av 10 kap. 18 § och 14 kap. 12 § första och andra meningarna KL-förslaget samt 147 § och 185 g § första stycket KL.

Prop.
s. 336

KL utgår från att borgenärerna i ordinär konkurs själva gör anspråk på de medel som tillagts dem i ett lagakraftvunnet utdelningsförslag. I praktiken är det emellertid förvaltaren som självant överlämnar medlen. I mindre konkurs är förvaltaren skyldig att göra detta. Reglerna har nu samordnats och bringats i överensstämmelse med rådande praxis.

Enligt *första stycket* är förvaltaren skyldig att, så snart besluten att fastställa utdelningen och att bestämma förvaltarens arvode har vunnit laga kraft, tillstålla borgenärerna de medel som tillkommer dem. Om hinder mot utbetalning enligt 10 § andra eller tredje stycket då alltså föreligger, skall förvaltaren givetvis inte tillstålla berörd borgenär några medel. Stycket har utformats i enlighet med *lagrådets* förslag.

Prop.
s. 337

Även om förvaltaren ålagts skyldigheten att självant betala ut utdelningsmedlen till borgenärerna är det inte meningen att förvaltaren skall behöva lägga ner något omfattande arbete på att spåra borgenärer som inte kan nås på den senast kända adressen. Därför föreskrivs i *andra stycket* att förvaltaren inte behöver vidta någon ytterligare åtgärd om han har tillstållt borgenären medlen under dennes senaste adress. Betalning sker numera vanligen genom insättning på bank- eller postgiro-konto. Om borgenären har lämnat upplysning om kontonummer bör förvaltaren i första hand utnyttja den formen av betalningsförmedling. Om detta visar sig inte fungera eller om sådan upplysning saknas kan förvaltaren naturligtvis skicka pengarna genom postanvisning eller liknande.

När förvaltaren har fullgjort sin skyldighet åligger det den borgenär som har pengar att fordra men som inte nåtts genom det förfarande som lagtexten anger att själv ta initiativet till utbetalning. Det är också borgenärens sak att visa att hinder som tidigare mött för utbetalning har fallit bort. Om borgenären inte tar initiativ till utbetalning inom viss tid, kan hans rätt till utdelning preskriberas. Detta framgår av 12 §.

I mindre konkurs skall förvaltaren enligt 185 g § första stycket KL anmäla till konkursdomaren och tillsynsmyndigheten när medlen har tillstållts borgenärerna. Enligt riksskatteverket bör detta gälla också i ordinär konkurs. Jag delar verkets uppfattning. En bestämmelse av den innebörden har tagits upp som andra mening i *andra stycket*.

11 kap. 10 § Innan besluten att fastställa utdelning och att bestämma arvode till förvaltaren har vunnit laga kraft, får medel som tillagts en borgenär betalas ut endast om borgenären ställer säkerhet. Har tiden för överklagande av besluten löpt ut, får dock, utan att säkerhet ställs, utbetalning ske till borgenär som inte till sin nackdel berörs av besvär som anförts mot något av besluten.

Är en fordran beroende av något sådant villkor som avses i 5 kap. 10 §, får utdelningen för fordringen inte betalas ut förrän villkoret uppfyllts. Detsamma gäller i fråga om en tvistig fordran innan den har fastställts av domstol. När fordringen har fastställts men innan fastställelsebeslutet har vunnit laga kraft, får medlen betalas ut endast om borgenären ställer säkerhet.

Om bevakningsförfarande har ägt rum, får utdelning för en fordran som har efterbevakats inte betalas ut under den tid inom vilken anmärkningar får framställas mot efterbevakningen.

Om en borgenär som har lyft utdelning blir skyldig att till konkursboet betala tillbaka vad han har fått, skall han betala ränta på beloppet. Räntan beräknas enligt 5 § räntelagen (1975:635) från den dag då medlen betalades ut till och med den dag då skyldigheten att återbära medlen inträder och enligt 6 § räntelagen för tiden därefter.

Paragrafen motsvarar närmast 10 kap. 10 § KL-förslaget och 141 § KL.

Enligt *första stycket* får medel som tillkommer en borgenär enligt rättens beslut om fastställelse av utdelning betalas ut även innan besluten att fastställa utdelningen och bestämmande av arvode till förvaltaren har vunnit laga kraft. För utbetalning krävs då att borgenären ställer säkerhet.

Prop.
s. 338

Om något av besluten överklagas, kan det dröja länge innan förutsättningarna för utbetalning enligt huvudregeln i 9 § föreligger. När tiden för överklagande har gått ut är omfattningen av den talan som skall prövas av hovrätten känd. Om det då kan konstateras att en viss borgenär inte till sin nackdel berörs av den ändring som yrkas, får utbetalning ske utan att säkerhet ställs. Detta framgår av andra meningen i första stycket.

Av 14 kap. 9 § andra stycket framgår att tingsrättens beslut att fastställa utdelning i konkursen får ändras av högre rätt i den mån det motiveras av den högre rättens beslut att bestämma förvaltarens arvode. Detta innebär att den borgenär vars utdelning berörs av ett överklagande av rättens beslut i arvodesfrågan också måste ställa säkerhet för att få uppbära utdelningsbeloppet, även om ingen har besvärat sig mot rättens beslut att fastställa utdelningen i konkursen.

För att en borgenär skall få lyfta utdelningsmedel innan besluten att fastställa utdelningsförslaget och bestämma förvaltarens arvode har vunnit laga kraft torde förutsättas att borgenären gör framställning om det. I praktiken är det vanligt att förvaltaren själv tar initiativet till utbetalning. Detta gäller särskilt då borgenären är staten eller bank och liknande. Något hinder mot att så sker även i fortsättningen föreligger givetvis inte. Det första stycket har utformats i enlighet med *lagrådets* förslag.

Genom hänvisningen i 20 § första stycket är bestämmelserna om utbetalning av utdelningsmedel tillämpliga också vid ordinär efterutdelning.

Om förutsättningarna för förskottsbetalning enligt 14–17 §§ föreligger kan det ibland vara mer förmånligt för borgenären att begära sådan betalning. Vid förskotts betalning krävs nämligen inte säkerhet, såvida inte förvaltaren finner att säkerhet bör ställas.

Andra–fjärde styckena överensstämmer i sak med 141 § andra och tredje styckena KL.

11 kap. 11 § Säkerhet enligt 10 § skall bestå av pant eller borgen. Borgen skall ställas såsom för egen skuld och, om den ingås av två eller flera personer gemensamt, vara solidarisk.

Om en bank eller något annat jämförbart kreditinstitut skall ställa säkerhet, får förvaltaren godta en utfästelse av institutet att infria den förpliktelse som säkerheten skall avse.

Staten, kommun, landstingskommun och kommunalförbund behöver inte ställa säkerhet.

Paragrafen, som överensstämmer i sak med 10 kap. 11 § KL-förslaget, saknar motsvarighet i KL.

Uttrycket "penninginrättning" i KL-förslaget har bytts ut mot "kreditinstitut" utan att någon saklig ändring är avsedd.

Enligt KL skall säkerhet som krävs för lyftning av utdelningsmedel bestå av borgen. Förevarande paragraf innebär en anpassning till vad som gäller enligt 2 kap. 25 § första och andra styckena och 27 § första stycket utsköningsbalken.

Det ankommer på förvaltaren att bedöma om erbjuden säkerhet kan godtas. Säkerheten bör tas i förvar av förvaltaren, men även tillsynsmyndigheten bör vid behov kunna anlitas för ändamålet. Detsamma bör gälla t. ex. bevis om denuntiatio i de fall då pantsättning sker genom en sådan åtgärd.

Prop.
s. 339

11 kap. 12 § En borgenär förlorar sin rätt till utdelning, om han inte gör anspråk på medlen inom två år räknat från

1. dagen då beslutet att fastställa utdelningen vann laga kraft, eller
2. den senare dag då borgenären blev berättigad att lyfta medlen utan att ställa säkerhet.

De medel som borgenär har förlorat sin rätt till skall fördelas mellan de borgenärer som har bevarat sin rätt och i andra hand överlämnas till gäldenären.

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 19 § KL-förslaget och 148 a § KL.

Bestämmelser om preskription av rätten till utdelningsmedel finns för närvarande endast såvitt gäller ordinär konkurs. I det enhetliga förfarandet bör sådana bestämmelser gälla generellt.

Utöver vad som anges i 9 § är förvaltaren inte formellt skyldig att vidta några åtgärder för att en borgenär skall få de medel som han är berättigad till. Förvaltaren bör naturligtvis ändå försöka se till att en borgenärs rätt till utdelning inte går förlorad i onödan. Går det inte att spåra borgenären utan alltför stort besvär, får medlen sedan tiden har gått ut fördelas mellan de andra berättigade borgenärerna. Om detta medför att alla borgenärerna får full utdelning skall överskottet naturligen överlämnas till gäldenären.

11 kap. 13 § När medel som har tillagts en borgenär i ett förslag till utdelning betalas ut, har borgenären rätt också till den ränta som har upplupit på medlen från den dag då utdelningsförslaget upprättades.

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 12 § KL-förslaget och 142 § KL.

Bestämmelsen om ränta är tillämplig oavsett när utdelningsmedlen utbetalas till borgenären.

Förvaltaren är skyldig att sätta in boets medel på bankräkning. Den upplupna ränta som belöper sig på ett visst utdelningsbelopp från dagen då utdelningsförslaget upprättades skall gottgöras borgenären. Borgenären är berättigad endast till den verkliga ränta som belöper sig på utdelningsbeloppet. Någon anknytning till de i räntelagen angivna räntenivåerna är det således inte fråga om. Rätten till ränta avser vidare endast ränta på det belopp som faktiskt betalas ut. Har förskottsbetalning ägt rum, skall det beloppet givetvis avräknas.

Prop.
s. 340

Det sålunda uppburna räntebeloppet skall inte avräknas på borgenärens fordran på gäldenären. Detta torde stå klart utan författningsreglering.

Förskottsbetalning

11 kap. 14 § Innan utdelning äger rum, får förvaltaren självmant eller på begäran av en borgenär betala ut utdelningsmedel i förskott i enlighet med vad som föreskrivs i 15 §.

Även om en borgenär har fått betalt i förskott för sin fordran, skall den tas upp i utdelningsförslaget.

Paragrafens första stycke överensstämmer i huvudsak med 10 kap. 13 § KL-förslaget och motsvaras närmast av 143 § första stycket KL. Det andra stycket överensstämmer med 10 kap. 14 § fjärde stycket KL-förslaget och 143 § fjärde stycket KL.

Enligt första stycket får förvaltaren betala ut medel till borgenärerna i förskott enligt 15 §. I den paragrafen anges de grundläggande riktlinjerna för när förskottsbetalning kan bli aktuell. Av förevarande stycke framgår att förvaltaren själv kan ta initiativ till förskottsbetalning. Ett skäl till detta kan vara att räntan på förmånsberättigade fordringar är högre än vad boet kan erhålla om medlen inestår i bank.

Förskottsbetalning kan naturligtvis också påkallas av en borgenär. Detta överensstämmer med vad som i dag gäller vid förskottslyftning. Det är angeläget att det klar görs på vems initiativ en förskottsbetalning äger rum. Om det är borgenären som begärt förskottsbetalning, har förvaltaren enligt 16 § andra stycket möjlighet att kräva att borgenären ställer säkerhet för en eventuell skyldighet att återbetala utbetalda medel. Om förvaltaren vägrar att efterkomma en begäran om förskottsbetalning, kan frågan enligt 17 § hänskjutas till rättens prövning.

En förskottsbetalning är alltid att betrakta som preliminär. Betalningen skall tas upp i utdelningsförslaget (se 4 § tredje stycket). Härav följer att en annan borgenär normalt inte torde ha rätt att överklaga förvaltarens eller rättens beslut att tillåta förskottsbetalning. Däremot kan naturligtvis den borgenär som förgäves har gjort framställning om förskottsbetalning föra talan mot tingsrättens beslut att vägra förskottsbetalning.

11 kap. 15 § Förskottsbetalning skall utgå för en fordran med förmånsrätt, om det lämpligen kan ske.

Förskottsbetalning skall utgå för en fordran utan förmånsrätt, om det är uppenbart att tillgångarna räcker till betalning av tio procent av sådana fordringar och det inte finns särskilda skäl mot det.

Förskottsbetalning för en fordran utgår endast i den mån det kan antas att utdelning kommer att belöpa på denna. Är fordringen beroende av villkor eller tvistig, får förskott inte betalas ut. När bevakningsskyldighet föreligger, får förskottsbetalning ske endast till en borgenär som har bevakat sin fordran i konkursen.

Prop.
s. 341

Paragrafens första stycke motsvarar i viss mån 10 kap. 2 § tredje stycket och 14 § första–tredje styckena KL-förslaget samt 126 § tredje stycket och 143 § första–tredje styckena KL. Paragrafens andra stycke motsvarar närmast 10 kap. 2 § andra stycket KL-förslaget och 126 § andra stycket KL. Det tredje stycket har viss motsvarighet i 10 kap. 15 § första stycket KL-förslaget och 144 § första stycket första meningen KL.

Paragrafen har utformats i enlighet med *lagrådets* förslag.

I 126 § andra och tredje styckena KL anges när interimsutdelning skall äga rum. Såvitt gäller de förmånsberättigade fordringarna sägs där att utdelning inte får skjutas upp i avvaktan på utdelning till andra borgenärer. Även oprioriterade borgenärer är under vissa förutsättningar berättigade till interimsutdelning. Förskottslyftning får enligt 143 § KL ske främst till borgenärer med förmånsrätt enligt 10 § förmånsrättslagen och till borgenärer med särskilda förmånsrätter. Om tillgångarna räcker också till övriga förmånsberättigade borgenärer får förskottslyftning äga rum i den utsträckning det är möjligt. Oprioriterade borgenärer saknar möjlighet till förskottslyftning, men skall normalt ges rätt till betalning i förskott i form av interimsutdelning under förutsättning att tillgångarna räcker till utdelning motsvarande minst tio procent av deras fordringar.

I *första stycket* behandlas de förmånsberättigade fordringsägarnas rätt till förskottsbetalning. Nuvarande regler om detta har ersatts med en bestämmelse om att förskottsbetalning skall utgå för en förmånsberättigad fordran om det lämpligen kan ske. Härav följer att förvaltaren är skyldig att självmant bevaka om förutsättningarna för förskottsbetalning till dessa borgenärer föreligger. I denna förutsättning ligger också att medel måste finnas tillgängliga.

I principiell överensstämmelse med 126 § andra stycket KL upptas i *andra stycket* en regel som ger oprioriterade borgenärer rätt till förskottsbetalning om tillgångarna räcker till utdelning för deras fordringar med minst tio procent av fordringsbeloppet. Det torde vara ytterst sällsynt att interimsutdelning till oprioriterade borgenärer förekommer. Konkurslagskommittén har också övervägt att slopa denna bestämmelse men stannat för att inte göra det. För egen del menar jag, i likhet med kommittén, att bestämmelsen bör behållas. Att bestämmelsen sannolikt kommer att tillämpas endast undantagsvis minskar naturligtvis inte dessa borgenärs intresse av att, när någon gång frågan blir aktuell, inte i onödan behöva vänta på sina pengar.

En förutsättning för att förskottsbetalning skall utgå till dessa borgenärer är att det är uppenbart att tillgångarna räcker till betalning av tio procent av deras fordringar. Det måste också finnas en betryggande marginal för att förskottsbetalning till oprioriterade borgenärer skall få ske.

Förvaltaren skall föranstalta om förskottsbetalning så snart förutsättningarna är uppfyllda. Hans skyldighet är dock inte ovillkorlig. Om särskilda skäl föreligger är han berättigad att underlåta förskottsbetalning. Som exempel på sådana särskilda skäl kan nämnas att utdelningsförslaget kommer att upprättas inom kort eller att boets likvida medel för tillfället måste reserveras för andra ändamål.

Prop.
s. 342

Enligt *tredje stycket* första meningen gäller som en allmän förutsättning för förskottsbetalning att det måste kunna antas att fordringen kommer att erhålla utdelning i konkursen med minst förskottsbetalningens belopp. Förskottsbetalning kan därför inte bli aktuell förrän förvaltaren har skaffat sig ett någorlunda gott underlag för sin bedömning. Förvaltaren bör således normalt ha en ganska god bild av värdet av konkursboets tillgångar liksom av de fordringar som görs gällande och konkursboets egna utgifter innan förskottsbetalning sker. Om en borgenär har förmånsrätt i viss egendom, bör förskottsbetalning kunna ske av medel som flyter in vid försäljning av den egendomen trots att förvaltaren ännu inte hunnit skaffa sig en helhetsbild av konkursboet i övrigt.

Vidare skall utgångspunkten vara att de medel som tillställs borgenären inte skall behöva föranleda återbetalning till boet. Det är givet att det som underlag för denna bedömning måste ligga flera faktorer, som kan vara mer eller mindre osäkra. En faktor är givetvis tillgångarnas storlek. Andra faktorer är de kända fordringarnas storlek och dessas förmånsrätt liksom förekomsten av tvistiga och villkorade fordringar.

Om en fordran är tvistig eller beroende av villkor, får enligt andra meningen i tredje stycket förskott inte betalas ut för fordringen (jfr 10 § andra stycket). Förskott får enligt tredje meningen inte heller betalas ut för en fordran för vilken borgenären är bevakningsskyldig innan han fullgjort den skyldigheten. Den bestämmelsen motsvarar närmast 16 § första stycket i det reviderade förslaget och har på förslag av *lagrådet*

flyttats hit samtidigt som den begränsats till att reglera läget när bevakningsskyldighet föreligger. Även om en borgenär har tillställts förskottsbetalning måste han bevakna samma fordran om det senare under konkursen beslutas om bevakningsförfarande. Gör han inte det blir han återbetalningsskyldig.

11 kap. 16 § Har en borgenär begärt förskottsbetalning, kan förvaltaren kräva att borgenären ställer säkerhet för att medlen återbetalas, om det visar sig att borgenären saknar rätt att behålla vad som betalas till honom. I fråga om sådan säkerhet gäller 11 §.

Vad som föreskrivs i 10 § fjärde stycket om skyldighet att betala ränta skall tillämpas även vid återbetalning av medel som har betalats ut i förskott.

Paragrafen står i principiell överensstämmelse med 10 kap. 15 § andra och tredje styckena KL-förslaget och 144 § KL.

Som nämnts i anslutning till den föregående paragrafen har den i det remitterade förslaget som första stycke upptagna bestämmelsen med viss ändring flyttats till 15 § tredje stycket.

För närvarande är borgenären i princip skyldig att vid förskottslyftning ställa säkerhet för eventuell återbetalningsskyldighet. Förvaltaren har dock ganska vidsträcktta möjligheter att efterge kravet på säkerhet. I *första stycket* har kravet på säkerhet modifierats. Förvaltaren kan kräva säkerhet om det är borgenären som har påkallat en förskottsbetalning. Eftersom en förskottsbetalning som sker på förvaltarens initiativ förutsätts ligga i konkursboets intresse och borgenären är skyldig att ta emot medlen, bör det i sådana fall inte krävas att borgenären skall ställa säkerhet.

Av hänvisningen till 11 § följer att säkerheten skall bestå av pant eller borgen. Av den följer också att garanti av bank eller annan penninginrättning alltid skall godtas samt att staten m.fl. inte behöver ställa säkerhet.

Det ankommer på förvaltaren att bedöma om säkerhet behöver ställas och om erbjuden säkerhet skall godtas.

Är borgenären återbetalningsskyldig för belopp som har betalats ut i förskott är han enligt *andra stycket* skyldig att också betala ränta på beloppet. Detta följer av hänvisningen till 10 § fjärde stycket.

Lagrådet har i anslutning till detta lagrum berört en komplikation som kan inträda när förskott aktualiseras till en borgenär som för sin fordran har förmånsrätt som följer med företagsinteckning. Lagrådet anför:

”Problemet kan illustreras med följande, förenklade och måhända tillspetsade exempel:

Borgenären X har gentemot gäldenären Y en räntebärande fordran på 100.000 kr. Till säkerhet för fordringen får X ett företagshypoteks brev lydande på samma belopp. En annan borgenär, Z, ger senare till Y ett lån mot ett hypoteks brev med sämre företrädesrätt. X ger därefter Y ett nytt lån på 100.000 kr, var vid det ursprungliga hypoteks brevet stipuleras vara säkerhet även för detta lån. I den mån avbetalning på det första av X givna lånet sker är alltså tanken att X:s utlåning nummer 2 blir i motsvarande mån tryggad genom det hypoteks brev, som X erhöill redan från början. Det antas nu att Y går i konkurs. Efter ett år betalar förvaltaren ut ett förskott om 100.000 kr till X. Ytterligare ett år senare läggs utdelningsförslag fram.

Den företagsinteckning på vilken X grundar sitt företagshypotek blir utan verkan enligt 3 kap. 5 § lagen om företagshypotek först när beslut fattas om fastställelse av utdelningen (jfr Dahlgren-Rune, Företagshypotek m.m., s. 72). Det torde samtidigt stå klart att förskottet på utdelningen inte kan jämsättas med en betalning före konkursen utan skall avräknas från det belopp med vilket borgenären enligt 2 kap. 5 § i nämnda lag har rätt att i konkursen få betalt ur egendom som omfattas av hypoteket. Mer än detta belopp, som utgörs av företagshypoteks brets belopp plus tillägg, kan X inte lyfta i konkursen med stöd av hypoteket.

Problemet består i stället däri att X trots förskottsbetalningen kan för sina fordringar tillgodogöra sig tillägget fullt ut (i exemplet uppgående till överlagsvis 45.000 kr), på samma gång som han, i stället för konkursboet, kan under ett år lyfta ränta på förskottsbeloppet, här uppskattad till 15.000 kr. Genom förskottsbetalningen gör X alltså en vinst på sistnämnda belopp, med motsvarande förlust för Z (eller annan borgenär) som följd.

Denna effekt av förskottsbetalningen får anses innebära en oacceptabel rubbning av borgenärernas inbördes förhållande. Lagrådet har övervägt en lagreglering men, bl. a. med tanke på frågans speciella natur, avstått från försök härtill. En utväg ur problemet står att finna i den lämplighetsbedömning som enligt 15 § i förevarande kapitel skall göras, när fråga kommer upp om förskott till förmånsberättigad fordringsägare. Det bör vara möjligt för förvaltaren att i den uppkomna situationen som villkor för förskott uppställa att borgenären förbinder sig att på sin utdelning avräkna en – försiktigt beräknad – ränta på förskottsbeloppet. Godtar borgenären detta villkor, kommer han i princip varken i bättre eller sämre ställning i förhållande till andra borgenärer än om förskott inte hade utgetts. Skulle borgenären avböja villkoret, får förvaltaren anses skyldig att underlåta förskottsbetalning".

Prop.
s. 344

För egen del har jag inte något att erinra mot vad lagrådet sålunda har anfört.

11 kap. 17 § Om förvaltaren vägrar förskottsbetalning med begärt belopp, får borgenären hänskjuta frågan till rättens prövning.

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 16 § KL-förslaget och i huvudsak med 145 § KL.

Paragrafen täcker också det fallet att förskottsbetalning medges men endast med en del av det begärda beloppet. Däremot kan inte förvaltarens krav på säkerhet eller bedömning av erbjuden säkerhet komma under rättens prövning, om förskottsbetalning medges med begärt belopp.

Rättens prövning sker på handlingarna. Formellt saknar rätten möjlighet att hålla förhandling för att pröva om förskottsbetalning skall medges eller inte.

När en konkurs anses avslutad m.m.

11 kap. 18 § En konkurs anses avslutad när tingsrätten har fastställt utdelning enligt 7 §. Detta gäller även om en tvist angående en fordran som har gjorts gällande i konkursen eller en fråga om underhåll åt gäldenären ännu inte är slutligt avgjord eller någon ytterligare tillgång till följd av rättegång eller på något annat sätt senare kan komma att tillföras konkursboet.

Även om konkursen är avslutad, får ett ackordsförslag som har getts in tidigare prövas enligt 12 kap.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 10 kap. 17 § KL-förslaget och 146 § KL. Paragrafen motsvaras i viss mån också av 14 kap. 14 § KL-förslaget och 185 f § fjärde stycket KL.

En ordinär konkurs anses enligt 146 § KL avslutad när förslaget till slututdelning först är att tillgå för granskning även om vissa särskilt angivna frågor ännu ej har slutligt avgjorts. En mindre konkurs anses avslutad när beslutet att fastställa utdelningen meddelas. Det nu föreslagna enhetliga förfarandet bygger principiellt på utdelningsförfarandet i mindre konkurs. I enlighet härmed föreslås att konkursen skall anses avslutad när tingsrätten har fastställt utdelningen enligt 7 §. Liksom hittills bör konkursen anses avslutad även om vissa frågor inte har slutligt avgjorts. Det saknar i detta sammanhang betydelse om tingsrättens beslut att fastställa utdelningsförslaget överklagas.

Enligt 146 § KL anses konkursen avslutad även om bl. a. frågan om förvaltarens arvode ännu inte är avgjord. I 14 kap. 9 § första stycket sägs att arvodesfrågan skall avgöras samtidigt som rätten beslutar att fastställa utdelning i konkursen. Det kan således inte förekomma att tingsrätten beslutar om utdelning utan att arvodesfrågan är avgjord. Detta har beaktats vid utformningen av denna paragraf. Den omständighe-

Prop.
s. 345

ten att arvodesbeslutet överklagas påverkar inte frågan när konkursen skall anses vara avslutad.

Att en konkurs som avslutas genom avskrivning skall anses avslutad först sedan avskrivningsbeslutet har vunnit laga kraft torde stå klart utan särskild reglering.

Efterutdelning

11 kap. 19 § Blir medel tillgängliga för utdelning efter det att utdelningsförslag enligt 4 § har upprättats, skall förvaltaren dela ut dem till borgenärerna.

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 21 § första stycket första meningen och 14 kap. 16 § första meningen KL-förslaget samt delvis med 148 § första mening och 185 g § andra stycket första meningen KL.

Paragraferna 19–21 har utformats i enlighet med *lagrådets* förslag. Det innebär bl.a. att 19 § andra och tredje meningarna i det remitterade förslaget med någon jämkning tagits upp som första stycke i 20 §.

Efter det att ett utdelningsförslag har upprättats eller t. o. m. efter konkursens slut kan det visa sig att gäldenären hela tiden har haft viss tillgång. Det kan vidare inträffa att medel som i utdelningsförslaget har reserverats för eventuella konkurskostnader eller massaskulder eller för tvistiga eller suspensivt villkorade fordringar inte behöver tas i anspråk för sitt avsedda ändamål. Medlen skall då delas ut enligt vad som sägs i denna och följande paragrafer. Reglerna är däremot inte tillämpliga på egendom som gäldenären efter konkursens slut förvärvat genom exempelvis arbetsförtjänst, arv eller gåva.

Efterutdelning kan enligt mitt förslag ske på två olika sätt. Om det är oklart hur medlen skall fördelas, skall ett formellt förslag till efterutdelning upprättas och kungöras (20 §). I övriga fall eller när medlen inte förslår till betalning av de med förfarandet föränsade kostnaderna, får efterutdelning ske i en förenklad form (21 §). Se härom även den allmänna motiveringen (avsnitt 2.7.2).

11 kap. 20 § Om det är oklart hur medlen skall fördelas, skall ett förslag till efterutdelning upprättas. I sådant fall tillämpas bestämmelserna i detta kapitel om utdelning, utbetalning av utdelningsmedel och förskottsbetalning.

Förslaget till efterutdelning kan utdelning beräknas även för en fordran som har blivit känd efter det att utdelningsförslag enligt 4 § upprättades. En fordran får beaktas utan bevakning trots att bevakningsförfarande förut har varit anordnat i konkursen. Har så inte varit fallet, får rätten emellertid besluta om bevakningsförfarande inför efterutdelningen.

Av nytillkomna medel skall en borgenär för en fordran som inte har tagits upp i utdelningsförslag enligt 4 § först så långt medlen räcker tilldelas så mycket som skulle ha tillagts fordringen, om denna hade beaktats i utdelningsförslaget. Därefter får han tillsammans med övriga borgenärer ta del i vad som kan återstå.

Prop.
s. 346

Paragrafens första stycke saknar direkt motsvarighet i såväl KL-förslaget som KL. Det andra stycket, som i sak överensstämmer med 10 kap. 21 § andra stycket KL-förslaget, saknar motsvarighet i KL. Det tredje stycket överensstämmer i sak med 10 kap. 9 § andra stycket KL-förslaget och 132 § andra stycket KL.

I *första stycket* anges när förslag till efterutdelning skall upprättas och kungöras. Detta skall ske om det är oklart hur medlen skall fördelas. I annat fall får efterutdelning ske formlost enligt 21 §.

Fördelningen kan normalt inte anses klar om exempelvis konkursen tidigare har avskrivits på grund av otillräckliga tillgångar. I en sådan situation har normalt något utdelningsförslag inte upprättats. Borgenärerna har därför inte tidigare fått möjlighet att granska förvaltarens ställningstaganden i fråga om utdelningsordningen m. m. (jfr 10 kap. 5 §).

En annan situation som bör motivera en formell efterutdelning med utdelningsförslag och kungörelse kan vara att en borgenär inför efterutdelningen har gjort gällande en ny fordran. En sådan fordran kan komma att förändra förutsättningarna för det tidigare upprättade utdelningsförslaget och därmed också borgenärernas rätt till utdelning. Den omständigheten att det eventuellt kan finnas ökända borgenärer bör

emellertid inte utgöra tillräckliga skäl för formell efterutdelning. Är de nytillkomna tillgångarna så betydande att oprioriterade borgenärer i detta skede kan komma i fråga för utdelning, bör bevakningsförfarande anordnas.

En fordran som har gjorts gällande i konkursen men som inte kommer i fråga för utdelning, behöver inte prövas i samband med ett utdelningsförfarande. Om de vid efterutdelning tillgängliga medlen förslår till utdelning för en sådan fordran, bör därför ett efterutdelningsförslag upprättas och kungöras för att ge övriga borgenärer tillfälle att framställa invändningar. Ett ytterligare skäl för att upprätta förslag till efterutdelning kan vara att det tillgängliga beloppet är mycket stort.

För att formlös efterutdelning skall få ske enligt 21 § krävs medgivande av tillsynsmyndigheten. Det innebär att, om tillsynsmyndigheten till skillnad från förvaltaren finner det oklart hur fördelningen skall ske, ett förslag till efterutdelning måste upprättas och kungöras.

Det torde även utan uttrycklig författningsreglering stå klart att medel som har tillställts en borgenär med stöd av 10 kap. 4 § skall avräknas när förslaget till efterutdelning upprättas.

Också reglerna om utbetalning av utdelningsmedel och om förskottsbetalning är tillämpliga vid efterutdelning.

Av 13 kap. 2 § följer att förvaltaren alltid skall avlämna slutredovisning i samband med efterutdelning.

I det *andra stycket* föreslås regler som är nya såvitt gäller de ordinära konkurserna men som redan i dag anses gälla i mindre konkurs. En borgenär föreslås kunna komma i fråga för utdelning vid efterutdelning även om han inte har gett sig till känna under konkursen. Borgenären tillåts att formlost göra sin fordran gällande inför upprättandet av förslaget till efterutdelning även om bevakningsförfarande har ägt rum i konkursen. En borgenär, som mot bakgrund av vad som tidigare var känt om utdelningsmöjligheterna har avstått från att bevaka sin fordran, har ett berättigat intresse av att komma i fråga för utdelning om det sedermera visar sig att underlaget för hans bedömning väsentligt har ändrats. En borgenär som redan under konkursen har gjort gällande sin fordran men gjort det så sent att fordringen inte har beaktats i utdelningsförslaget, kommer naturligtvis också i fråga för efterutdelning.

Prop.
s. 347

Även om det i stycket hänvisas till utdelningsförslag enligt 4 § får det anses stå klart att föreskriften är analogiskt tillämplig även vid eventuellt följande efterutdelningar.

Någon information om de tillkommande tillgångarna utgår inte till borgenärerna. Inte heller åligger det förvaltaren att särskilt efterforska nya borgenärer. Om den tidigare boutredningen på grund av de begränsade tillgångarna var mindre omfattande kan det däremot finnas anledning för förvaltaren att i vanlig ordning undersöka främst vilka förmånsberättigade borgenärer som har fordringar hos gäldenären. Det är inte heller uteslutet att de tillkommande tillgångarna är så omfattande att de oprioriterade borgenärerna kommer i fråga för utdelning. Bevakningsförfarande bör då äga rum. Om ett sådant anordnas inför efterutdelningen, kan givetvis en fordran inte göras gällande formlost.

I *tredje stycket* anges hur utdelning skall beräknas för nya fordringar i ett förslag till efterutdelning. Bestämmelserna, som står i principiell överensstämmelse med nu gällande regler, har anpassats till de föreslagna nya utdelningsreglerna. Bestämmelserna tar sikte både på de fordringar som görs gällande efter konkursen och de som har gjorts gällande i konkursen på ett så sent stadium att de inte har kunnat beaktas i förslaget till utdelning. Av 4 § följer att i utdelningsförslaget skall, om bevakningsskyldighet inte föreligger, beaktas endast de fordringar som hade gjorts gällande då förslaget upprättades eller annars var kända för förvaltaren. De i detta stycke föreslagna bestämmelserna innebär att utdelning ur de nytillkomna medlen först skall beräknas för den aktuella fordringen som om den hade gjorts gällande innan det tidigare utdelningsförslaget upprättades. Därefter får borgenären konkurrera med övriga borgenärer om resterande nytillkomna medel enligt vanliga regler.

11 kap. 21 § Om förvaltaren anser att de nytillkomna medlen kan fördelas utan att förslag till efterutdelning upprättas och om tillsynsmyndigheten medger det, får han dela ut medlen till berättigade borgenärer utan att föreskrifterna i detta kapitel iakttas. För utbetalningen gäller dock 9 § andra stycket. En borgenär förlorar sin rätt till utdelning, om han inte gör anspråk på medlen inom två år räknat från det att förvaltaren har anmält till rätten att han har skickat medlen till borgenären.

Första stycket tillämpas också för det fall att det finns skäl att upprätta ett utdelningsförslag men medlen inte förslår till betalning av de därmed förenade kostnaderna.

Prop.
s. 348

Paragrafen motsvarar närmast 10 kap. 22 och 23 §§ och 14 kap. 17 § KL-förslaget samt 148 § andra meningen och 185 g § andra stycket fjärde meningen KL.

Beträffande första meningen kan hänvisas till vad som anförts i anslutning till 19 §. För närvarande gäller i såväl ordinär som mindre konkurs att, om de med en efterutdelning förenade kostnaderna inte motiverar att utdelning sker, konkursdomaren kan förordna att de för efterutdelning tillgängliga medlen i stället skall överlämnas till gäldenären. Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.7.2) redovisat mina skäl för att nu föreslå att dessa medel normalt sett i stället skall överlämnas till bäst berättigade borgenärer.

Som *lagrådet* påpekat får förutsättas att förvaltaren vid efterutdelning tillämpar förfarandet enligt denna paragraf endast i klara fall (bortsett från situationer då medlen inte täcker utdelningskostnaderna). I de sällsynta fall då en borgenär vill reagera mot förvaltarens åtgärd torde han, såsom har angetts vid 10 kap. 4 § för avskrivningsfallens del, ha som remedier att väcka talan mot den enligt hans mening oriktigt gynnade borgenären eller att väcka skadeståndstalan mot förvaltaren.

Viss anmälningsskyldighet m.m.

11 kap. 22 § Om utdelning eller efterutdelning har utfallit på ett företagshypoteksbrevs belopp, skall förvaltaren anmäla detta till inskrivningsmyndigheten. Anmälan skall göras sedan beslutet att fastställa utdelningen eller efterutdelningen har vunnit laga kraft eller, i fall som avses i 21 §, när utbetalningen har ägt rum. Tillsammans med anmälningen skall förvaltaren sända in utdelningsförslaget eller någon annan handling som visar fördelningen.

När inteckningsborgenären lyfter betalning, skall detta antecknas på hypoteksbrevet.

Paragrafen, som överensstämmer med 145 a § KL, saknar motsvarighet i såväl KL-förslaget som i det remitterade förslaget. Vid lagrådsremissen utgick jag från att bestämmelser i ämnet skulle meddelas i förordning. Enligt *lagrådet* innebär föreskrifterna ett åläggande för en enskild person och de kan knappast hänföras till kategorin verkställighetsföreskrifter. Det torde därför enligt lagrådet vara nödvändigt att ge dem lagform.

4.1.12 12 kap. Ackord i konkurs m.m.

I 7 kap. KL upptas regler om förlikning och ackord i konkurs. Delvis mycket omfattande ändringar av reglerna om ackord i konkurs genomfördes i samband med ackordslagens (1970:847, AckL) tillkomst. I samband med 1979 års konkurslagsreform gjordes dessutom vissa följdändringar i kapitlet.

Prop.
s. 349

Konkurslagskommittén har överarbetat reglerna i 7 kap. KL huvudsakligen språkligt och redaktionellt och tagit upp dem i 11 kap. KL-förslaget. De sakliga nyheterna utgörs främst av nödvändiga följdändringar. Sålunda har konkursdomaren ersatts med rätten som sådan. Frågor som i dag hänskjuts till rätten skall enligt förslaget hänskjutas till rättegång. Motsvarande ändringar bör enligt kommittén också göras i AckL.

11 kap. KL-förslaget har föranlett kommentarer av remissinstanserna endast i ett fåtal fall. Sveriges Ackordscentral anser att institutet ackord i konkurs vad gäller företag saknar praktisk betydelse. Ackordscentralen anser vidare att det visserligen är möjligt att enskilda personer kan ha intresse av att låna upp pengar för att via ackord med utdelningshöjning till borgenärerna få skulderna avskrivna. Detta kan emellertid inte vara en tillräcklig anledning att behålla dessa bestämmelser. Eftersom reglerna utnyttjas så sällan, bör enligt ackordscentralen kapitlet utgå ur konkurslagen.

Föreningen Auktoriserade Revisorer (FAR) anser att reglerna i 13 kap. 19 § aktiebolagslagen (1975:1385) bör ses över så att ett aktiebolag efter ackord i konkurs ges

formella möjligheter att fortsätta verksamheten. Reglernas nuvarande utformning medför enligt FAR att reglerna om ackord i konkurs får begränsad betydelse för gäldenärer som är aktiebolag.

För egen del anser jag att det inte är möjligt att på det underlag som föreligger slopa reglerna om ackord i konkurs. Också den av FAR föreslagna ändringen är ganska långtgående och kan därför inte heller tas upp i detta sammanhang. Båda förslagen bör emellertid lämpligen övervägas om en allmän översyn av konkurshalternativen kommer till stånd i enlighet med vad jag inledningsvis var inne på. Eftersom nuvarande ordning inte medför några direkta olägenheter föreslår jag att reglerna tills vidare behålls i stort sett oförändrade.

Reglerna om förlikning i 149 § KL gäller endast i ordinär konkurs. Det har framförts önskemål om att reglerna om förlikning bör kunna tillämpas i alla konkurser. Med det enhetliga konkursförfarandet är en sådan ändring naturlig. Enligt mitt förslag är reglerna om förlikning tillämpliga i alla konkurser. Däremot är reglerna om ackord i konkurs, i saklig överensstämmelse med gällande rätt, tillämpliga endast i konkurser vari bevakningsförfarande äger rum (se 3 §).

På förslag av *lagrådet* har ordet "förlikning" i detta sammanhang i klagörande syfte bytts ut mot "frivillig uppgörelse". Detta har i förhållande till det remitterade förslaget medfört en ny kapitelrubrik och en ny rubrik före 1 §.

Frivillig uppgörelse

12 kap. 1 § Visar gäldenären att han har kommit överens om betalningen av sina skulder eller på annat sätt träffat uppgörelse med de borgenärer vars fordringar har bevakats eller, när bevakning inte behövs, vars fordringar är kända för förvaltaren, skall rätten på ansökan av gäldenären besluta om nedläggning av konkursen. Innan beslut meddelas skall förvaltaren höras.

Om bevakningsförfarande äger rum, får beslut om att lägga ned konkursen inte meddelas före bevakningstidens utgång.

Rätten kan förordna att boets egendom inte får säljas innan ansökningen har prövats, om egendomen inte behöver säljas av någon sådan anledning som avses i 8 kap. 3 § andra stycket 2 och 3. Prop. s. 350

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 11 kap. 1 § KL-förslaget och 149 § första och andra styckena KL. Ordalydelsen har jämkats något i förhållande till det remitterade förslaget.

Möjligheten att träffa frivillig uppgörelse under konkursen står enligt mitt förslag öppen i alla konkurser, således också i konkurser utan bevakningsförfarande. Eftersom en frivillig uppgörelse måste omfatta också alla oprioriterade borgenärer torde dock utrymmet för sådan uppgörelse i konkurs utan bevakningsförfarande bli högst begränsat.

Enligt 149 § KL behöver gäldenären ha träffat överenskommelse endast med de borgenärer som har bevakat fordran i konkursen. Härav följer att de borgenärer som är befriade från bevakningsskyldighet inte behöver omfattas av uppgörelsen. Anledningen härtill torde vara att dessa borgenärer, t. ex. panthavare och borgenärer som är kvittningsberättigade, i princip får fullt betalt för sina fordringar trots konkursen.

I det enhetliga förfarandet kan bevakningsfriheten inte användas för att avgränsa de borgenärer som inte behöver omfattas av en frivillig uppgörelse. Inte ens om bevakningsförfarande har anordnats är detta möjligt. Av 9 kap. 4 § följer nämligen att bevakningsfrihet tillkommer även vissa borgenärer som måste omfattas av en frivillig uppgörelse trots att de inte är skyldiga att bevaka, t. ex. en återvinningsvarande.

I mitt förslag sägs därför endast att frivillig uppgörelse skall omfatta borgenärer vars fordringar har bevakats eller, när bevakning inte behövs, vars fordringar är kända för förvaltaren. Med sistnämnda uttryck avses då att fordringen är känd för förvaltaren, vare sig kännedomen vunnits genom förvaltarens egna efterforskningar eller genom anmälan av borgenären. Det innebär att uppgörelsen i princip måste omfatta även borgenärer som, om bevakningsförfarande anordnats, enligt 9 kap. 4 § är befriade från bevakningsskyldighet.

Det sagda bör emellertid inte utesluta att en borgenär som har betryggande säkerhet för sin fordran får stå utanför den frivilliga uppgörelsen. Att en sådan borgenär normalt inte bör få motsätta sig en uppgörelse är uppenbart. Frågan torde inte kräva uttrycklig reglering.

Eftersom det i en konkurs utan bevakning inte med samma grad av säkerhet som efter bevakning går att ange vilka borgenärer som måste delta i den frivilliga uppgörelsen, är det i dessa fall av särskild vikt att förvaltaren hörs över gäldenärens ansökan. Däremot vill jag med anledning av ett påpekande från en kronofogdemyndighet framhålla att jag inte ser det som meningsfullt att kräva att också tillsynsmyndigheten skall höras med anledning av en ansökan om nedläggning av konkursen på grund av frivillig uppgörelse.

12 kap. 2 § Ett beslut att lägga ned konkursen skall kungöras.

Innan egendomen i boet återställs till gäldenären, skall konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig tas ut ur egendomen.

Prop.
s. 351

Är någon kostnad eller skuld tvistig, skall förvaltaren sätta in behövliga medel till betalning av kostnaden eller skulden i den bank som parterna enas om. Räntan skall tillkomma den som slutligen blir berättigad till medlen.

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 2 § KL-förslaget. Det första stycket överensstämmer i sak med 149 § tredje stycket KL. De följande styckena överensstämmer i sak med 171 § KL såvitt paragrafen rör nedläggning av konkurs.

Rättens beslut att lägga ned konkursen skall enligt *första stycket* kungöras. Att kungörelsen skall införas i Post- och Inrikes Tidningar och de tidningar som rätten har bestämt för fortsatt kungörande framgår av 15 kap. 1 § andra stycket. Av 15 kap. 2 § följer att kungörelse kan ersättas med skriftliga underrättelser till borgenärerna – bl.a. i nu förevarande situation – bara om bevakningsförfarande har ägt rum i konkursen. I en konkurs utan bevakning finns nämligen inte någon fastställd tid inom vilken borgenärerna måste göra sina fordringar gällande i konkursen. Genom kungörelsen ges en borgenär som ännu inte underrättat förvaltaren om sitt fordringsanspråk en reell möjlighet att överklaga beslutet att lägga ned konkursen.

Andra och tredje styckena överensstämmer i sak med gällande ordning.

Ackordsförslag m.m.

12 kap. 3 § Reglerna i 4–28 §§ om ackord är tillämpliga endast i en konkurs i vilken det har beslutats att bevakningsförfarande skall äga rum.

Paragrafen saknar motsvarighet i både KL-förslaget och KL men ansluter i sak till vad som nu gäller.

I paragrafen anges att bestämmelserna i 4–28 §§ om ackord är tillämpliga endast i en konkurs vari det har beslutats att bevakningsförfarande skall äga rum. Detta beror främst på att ett fastställt ackord – i eller utom konkurs – är bindande även för okända borgenärer som har haft möjlighet att delta i ackordsförhandlingen men inte gjort detta (21 § i förevarande kap. samt 19 § AckL). Denna ordning förutsätter att alla borgenärer kan få kännedom om att ackord kan bli aktuellt samt lämnas tillfälle att anmäla sina fordringar. De bör också få tillfälle att anmärka mot fordringar som görs gällande av andra borgenärer. Vid ackord i konkurs synes för dessa ändamål ett bevakningsförfarande lämpligast. Det finns emellertid inget som hindrar att rätten beslutar att bevakningsförfarande skall äga rum enbart för att ett ackordsförfarande skall kunna genomföras.

12 kap. 4 § Om gäldenären vill bjuda ackord, skall han tillstålla rätten ett ackordsförslag. I förslaget skall anges

1. hur mycket gäldenären bjuder i betalning,
2. när betalningen skall ske,
3. om säkerhet har ställts för ackordet och vari säkerheten i så fall består.

Prop.
s. 352

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 3 § KL-förslaget och 150 § första stycket KL.

I paragrafen har gjorts den ändringen att ackordsförslaget skall tillställas rätten och inte konkursdomaren. Dessutom har nuvarande föreskrift att ansökningshandlingarna skall inges i tre exemplar fått utgå ur lagen.

12 kap. 5 § Ett ackord får avse att fordringar som tillkommer de borgenärer som enligt 11 § har rätt att rösta om förslaget sätts ned och betalas på närmare angivet sätt. Ackordet skall ge likaberrättigade borgenärer lika rätt och minst tjugofem procent av fordringarnas belopp, om inte en lägre ackordsprocent godkänns av samtliga kända borgenärer som har bevakat fordran och skulle omfattas av ackordet eller om det finns synnerliga skäl för lägre utdelning. Betalning av föreskriven minsta utdelning skall ske inom ett år efter det att ackordet har fastställts, om inte samtliga nämnda borgenärer godkänner en längre betalningstid.

Ett ackord får innehålla villkor att borgenärer får full betalning intill ett visst belopp, om avvikelser kan anses skälige med hänsyn till omfattningen av boet och övriga omständigheter. Avvikelser till nackdel för en viss borgenär får också äga rum, om han medger det.

Ett ackord får även avse att gäldenären endast får anstånd med betalningen eller annan särskild eftergift. Första och andra styckena gäller i tillämplig utsträckning.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 4 § KL-förslaget och 150 § andra–fjärde styckena KL.

12 kap. 6 § Ett ackordsförslag får tas upp endast om det kommer in till rätten före den dag då kungörelsen om utdelningsförslaget i konkursen är införd i Post- och Inrikes Tidningar eller, när utbyte enligt 15 kap. 2 § sker, före den dag då underrättelserna sändes ut.

Om ackordsförslaget har kommit in i rätt tid, skall rätten inhämta yttrande av förvaltaren huruvida förslaget bör föreläggas borgenärerna. Avstyrker förvaltaren att det sker, får förslaget tas upp endast om rätten finner synnerliga skäl till det.

Paragrafens första stycke överensstämmer i sak med 11 kap. 5 § KL-förslaget och 151 § KL. Det andra stycket överensstämmer med 11 kap. 6 § KL-förslaget och 152 § KL.

Eftersom det enligt mitt förslag kommer att förekomma endast en utdelning under konkursen behöver det i författningstexten inte särskilt anges att det är slututdelningen som avses. I överensstämmelse med vad som sägs i specialmotiveringen under kapitelrubriken till 15 kap. anges det i det första stycket vidare att den dag som avses är den dag då kungörelsen om utdelningsförslaget är införd i Post- och Inrikes Tidningar. Om utbyte sker enligt 15 kap. 2 §, är den avgörande tidpunkten den dag då underrättelserna sändes ut.

Prop.
s. 353

12 kap. 7 § Möter enligt 4–6 §§ hinder mot att ackordsförslaget tas upp, skall det avisas.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 7 § KL-förslaget och 153 § KL.

Sammanträde för prövning av ackordsförslag

12 kap. 8 § Om ackordsförslaget tas upp, skall borgenärerna genast kallas till ett sammanträde inför rätten för att pröva förslaget. Innan gäldenären har avlagt ed enligt 6 kap. 3 §, får kallelse utfärdas endast om det finns synnerliga skäl för det. Kallelsen till sammanträdet skall kungöras.

Sammanträdet får inte hållas tidigare än tre veckor efter det att ackordsförslaget togs upp och inte heller innan tvistefrågor som har uppkommit genom anmärkningar mot bevakade fordringar har handlagts vid förlikningssammanträdet.

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 8 § KL-förslaget. Det första stycket motsvarar 154 § KL och det andra stycket 155 § första stycket KL.

Begreppet borgenärssammanträde har som tidigare angetts utmönstrats ur konkurslagen. I förhållande till KL-förslaget har därför rubriken till 8–14 §§ ändrats till Sammanträde för prövning av ackordsförslag.

I 154 § andra stycket KL sägs att konkursdomaren skall bestämma tidpunkten för sammanträdet efter samråd med förvaltaren samt att det i kungörelsen skall anges att ackordsförslaget finns tillgängligt hos förvaltaren. Dessa bestämmelser bör flyttas till förordningen. Detsamma gäller bestämmelserna i 155 § andra stycket KL, vari anges att konkursdomaren skall sända underrättelser om kungörelsens innehåll och översända ackordsförslaget till borgenärerna.

Kallelsen till sammanträdet skall kungöras. Konkurslagskommittén har övervägt att införa en möjlighet för rätten att byta ut kungörelsen mot särskilda underrättelser till borgenärerna men avstått med motiveringen att ackordet kan tänkas beröra även en borgenär som inte har bevakat sin fordran. På *lagrådets* inrådan har också jag stannat för den ståndpunkten.

I överensstämmelse med KL-förslaget skall den tidpunkt då sammanträdet tidigast får äga rum beräknas från den dag då ackordsförslaget togs upp av rätten och inte som nu från den dag då kungörelsen om sammanträdet för prövning av ackordsförslaget var införd i Post- och Inrikes Tidningar.

Prop.
s. 354

12 kap. 9 § Förvaltaren skall snarast till rätten inkomma med yttrande huruvida han anser att ackordsförslaget bör antas av borgenärerna. Yttrandet skall hållas tillgängligt för borgenärerna vid sammanträdet för prövning av ackordsförslaget, om det inte har sänts till dem tidigare.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 9 § KL-förslaget och 156 § KL.

12 kap. 10 § Vid sammanträdet för prövning av ackordsförslaget bör förvaltaren närvara. Om gäldenären inte kan infinna sig personligen, bör han skicka ett ombud.

Förvaltaren skall tillhandahålla en förteckning över de borgenärer som har rätt att rösta i ackordsfrågan, med uppgift om de fordringsbelopp för vilka rösträtt får utövas. Har det mot någon av dessa fordringar framställts anmärkning som inte har prövats eller har, om efterbevakning har skett, anmärkningstiden ännu inte gått ut, skall det särskilt anges i förteckningen.

Om gäldenären inte har avlagt ed enligt 6 kap. 3 §, skall anledningen till det uppges vid sammanträdet.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 10 § KL-förslaget och 157 § KL.

12 kap. 11 § Vid omröstning i ackordsfrågan får rösträtt utövas endast för bevakade fordringar. En borgenär som kan få täckning för sin fordran genom kvittning eller vars fordran är förenad med förmånsrätt deltar dock inte i omröstningen. Om borgenären helt eller delvis avstår från kvittningsrätten eller förmånsrätten, deltar han i motsvarande mån. Kan en borgenärs fordran endast till viss del täckas genom kvittning eller understiger värdet av den egendom i vilken borgenären har särskild förmånsrätt hans fordran, deltar han med återstående del av fordringen.

En svarande som med anledning av en återvinningstalan har fått eller kan få en fordran mot gäldenären, får utan bevakning delta med fordringen i omröstningen.

Innebär ackordsförslaget att borgenärer som inte har förmånsrätt skall få full betalning intill visst belopp, får rösträtt inte utövas för de fordringar som därigenom får full betalning.

Med borgenärer som har förmånsrätt likställs en borgenär som till säkerhet för sin fordran har gjort förbehåll om återtaganderätt.

Första, tredje och fjärde styckena överensstämmer med 11 kap. 11 § KL-förslaget och 158 § första–tredje styckena KL. Det andra stycket är nytt men motsvaras i viss mån av 11 kap. 23 § andra stycket andra meningen KL-förslaget och 171 a § andra stycket andra meningen KL.

Det bör anmärkas att en borgenär som trots att han är befriad från bevaknings-skyldighet bevakar sin fordran, inte får delta i omröstningen om han inte avstår från kvittningsrätten eller förmånsrätten eller, i fall som avses i första stycket fjärde meningen, där angivna förutsättningar föreligger.

Prop.
s. 355

I 171 a § andra stycket andra meningen KL sägs att en svarande, som med anledning av talan om återvinning *kan* få en fordran mot gäldenären, deltar med fordringen "i förhandlingen". Detta uttryck, som har sin motsvarighet i 18 § första stycket AckL, torde innebära att återvinningssvaranden får delta i omröstningen om ackordsförslaget trots att han inte har bevakat fordringen. Med tanke på att bevakning inte krävs i dessa fall när bevakningsförfarande har anordnats (4 kap. 21 §), finns det goda skäl för att tillåta borgenären att delta i omröstningen.

Eftersom möjligheten att delta i omröstningen utan bevakning är att se som ett undantag från huvudregeln i första stycket, har en motsvarighet till nämnda bestämmelse i KL tagits upp som *andra stycke* i förevarande paragraf. Där sägs att ifrågavarande borgenär deltar i omröstningen utan bevakning oavsett om han har fått en sådan fordran eller kan få det. Som framgår av 25 §, som i övrigt motsvarar 171 a § KL, har den paragrafens andra stycke begränsats till att behandla borgenärens rätt att från

det belopp som han har ålagts att återbära genom återvinningsdomen, dra av den utdelning som tillkommer honom.

I det *fjärde stycket* har termen äganderättsförbehåll bytts ut mot förbehåll om återtaganderätt i syfte att anpassa terminologin till den som används i bl. a. utsökningsbalken och konsumentkreditlagen (1977:981).

12 kap. 12 § En anmärkning som har framställts mot en fordran utgör inte hinder mot att borgenären deltar med fordringen i omröstningen. Är utgången av omröstningen beroende av om fordringen skall beaktas eller inte, skall rätten vid sammanträdet utreda tvistefrågan och söka åstadkomma förlikning. De närvarande får med bindande verkan för dem som har uteblivit medge att en anmärkning förfaller eller inskränks eller uppdra åt förvaltaren att ingå förlikning med borgenären. Kan förlikning inte träffas, skall frågan handläggas enligt vad som sägs i 17 § första stycket för bestämmande av omröstningens utgång. Har en anmärkning mot någon yrkad fordran eller förmånsrätt prövats enligt 9 kap. 16 §, skall rättens avgörande dock tillämpas vid omröstningen i ackordsfrågan, om det inte före omröstningen visas att avgörandet har ändrats av högre rätt.

Förlikning angående en anmärkning som har framställts mot en fordran får inte ingås på något annat sätt än som har nämnts nu, om inte alla vars rätt är beroende av förlikningen samtycker till det.

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 12 § KL-förslaget och 158 § fjärde och femte styckena KL.

Om det på grund av en tvistig fordran inte går att avgöra hur omröstningen har utfallit skall frågan enligt 17 § första stycket prövas av rätten vid en förhandling. Vid förhandlingen skall också avgöras om ackordet skall fastställas eller inte. Ovissheten om en fordran skall berättiga en borgenär att delta vid omröstningen utgör alltså i det beskrivna läget hinder mot att rätten fastställer ackordet. Om förvaltaren är ensam närvarande kan han ge sig själv uppdraget att träffa förlikning med den bevakande borgenären (jfr 9 kap. 13 §).

12 kap. 13 § Om både en borgenär och en borgensman eller någon annan som följer gäldenären ansvarar för borgenärens fordran vill rösta för denna i ackordsfrågan, har de tillsammans en röst, vilken beräknas efter borgenärens fordran. Kan de inte enas, gäller borgenärens mening, om inte de andra löser ut honom eller ställer betryggande säkerhet för fordringen.

Prop.
s. 356

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 13 § KL-förslaget och 159 § KL.

12 kap. 14 § Gäldenären får inte återta eller ändra ackordsförslaget utan rättens medgivande. Ett yrkande om detta skall framställas senast vid sammanträdet och innan omröstningen sker.

Om en ändring i ackordsförslaget medges, får prövningen av ackordsförslaget skjutas upp till ett fortsatt sammanträde inom tre veckor. Om ändringen inte medför att förslaget blir sämre för borgenärerna, får prövningen skjutas upp endast om det finns särskilda skäl till det.

Om rätten i något annat fall än som avses i andra stycket, efter att ha hört förvaltaren och de närvarande borgenärerna, anser att det finns särskilda skäl för att borgenärernas prövning av ackordsförslaget skjuts upp, får rätten besluta om uppskov till ett fortsatt sammanträde inom tre veckor.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 14 § KL-förslaget och i huvudsak med 161 § första, andra och fjärde styckena KL.

I 161 § första stycket KL sägs att särskild talan mot konkursdomarens beslut i fråga om återtagande eller ändring av ackordsförslag inte får föras. En motsvarande bestämmelse återfinns i 16 kap. 7 § andra stycket 1. I 161 § tredje stycket KL finns regler om konkursdomarens skyldighet att lämna information om ett fortsatt sammanträde. Motsvarande föreskrifter bör flyttas till den nya konkursförordningen.

Borgenärsmajoritet vid ackord m.m.

12 kap. 15 § Ett ackordsförslag som ger minst femtio procent av fordringsbeloppen skall anses antaget av borgenärerna, om tre femtedelar av de röstande har godtagit förslaget och deras fordringar uppgår till tre femtedelar av de röstberättigande fordringarnas sammanlagda belopp. Är ackordsprocenten lägre, skall ackordsförslaget anses antaget om tre fjärdedelar av de röstande har enats om förslaget och deras fordringar uppgår till tre fjärdedelar av de röstberättigande fordringarnas sammanlagda belopp.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 15 § KL-förslaget och 162 § KL.

12 kap. 16 § Anser en borgenär eller gäldenären att ett beslut genom vilket ett ackordsförslag har förkastats av borgenärerna inte har tillkommit på lagligt sätt, får han överklaga beslutet i hovrätten inom två veckor från beslutet. Gäldenären får dock överklaga beslutet endast om hans rätt kan vara beroende av det. Beslutet tillämpas omedelbart, om inte något annat förordnas.

Prop. s. 357 Paragrafen överensstämmer med 16 kap. 8 § andra och tredje styckena KL-förslaget och i sak med 210 b § andra och tredje styckena KL, jämförda med 210 § KL samt 21 § lagen (1946:804) om införande av rättegångsbalken.

I motiveringen under rubriken till 16 kap. redogörs för de överväganden som har föranlett att det i det kapitlet behandlas endast vissa frågor rörande handläggningen vid rätten och dess beslut i konkursärenden. Borgenärerna får enligt konkurslagen fatta beslut som kan överklagas i två fall. Det ena fallet behandlas i 9 kap. 14 § och rör beslut vid förlikningssammanträdet att träffa förlikning angående en anmärkning mot en fordran som har gjorts gällande i konkursen. Det andra fallet behandlas i förevarande paragraf och avser borgenärernas beslut att *förkasta* ett av gäldenären framlagt ackordsförslag. Om borgenärerna antar ackordsförslaget, skall det efter viss prövning fastställas av rätten (se 17 §).

Borgenärernas beslut enligt denna paragraf kan inte överprövas i sak. Hovrättens prövning kan endast avse frågan om beslutet har fattats på ett lagenligt sätt.

Borgenärernas beslut skall tillämpas omedelbart om inte annat förordnas. Arbetet med att avsluta konkursen skall alltså omedelbart vidta.

Fastställelse av ackord

12 kap. 17 § Har ett ackordsförslag antagits vid sammanträdet men finns det enligt 19 § anledning att inte fastställa ackordet, skall ackordsfrågan prövas av rätten vid en förhandling. Detsamma gäller, om det vid sammanträdet inte kan avgöras om förslaget har antagits eller förkastats av borgenärerna.

Om ackordsfrågan inte skall prövas vid en förhandling, skall rätten fastställa ackordet.

Beslut i ackordsfrågan skall meddelas inom en vecka, om inte längre rådrum är nödvändigt på grund av särskilda omständigheter.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 11 kap. 16 § KL-förslaget och 164 § första, andra och fjärde styckena KL.

Enligt 164 § KL skall konkursdomaren i den i första stycket angivna situationen hänskjuta frågan till rätten. I 164 § tredje stycket KL sägs inledningsvis att konkursdomaren, när ackordsfrågan har hänskjutits till rätten, skall utsätta målet att förekomma så snart som möjligt. Vidare anges vilka som skall kallas till förhandlingen. Mot-svarande bestämmelser har i mitt förslag tagits upp i 20 §.

12 kap. 18 § Är utgången av omröstningen över ackordsförslaget beroende av om kvarstående anmärkningar godkänns eller inte och finns det i övrigt skäl att fastställa ackordet, skall rätten vid förhandlingen först pröva anmärkningarna eller så många av dem att utgången av omröstningen blir densamma vare sig övriga anmärkningar godkänns eller inte.

Prop. s. 358 Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 17 § KL-förslaget och 165 § första meningen KL.

I 165 § andra meningen KL anges att talan i detta fall inte får föras mot rättsens beslut med anledning av en framställd anmärkning. Den bestämmelsen återfinns i 16 kap. 7 § första stycket.

12 kap. 19 § Ett ackord får inte fastställas, om

1. ärendet inte har handlagts på föreskrivet sätt och felet kan ha inverkat på ackordsfrågans utgång,
2. ackordet inte uppfyller de villkor som anges i 5 §,
3. det finns skälig anledning att anta att gäldenären i hemlighet har gynnat någon borgenär i avsikt att inverka på ackordsfrågan eller att något annat svek har ägt rum vid ackordet eller
4. ackordet uppenbart är till skada för borgenärerna.

Även om första stycket inte är tillämpligt får rätten efter omständigheterna vägra att fastställa ackordet, om en borgenär eller en borgensman eller någon annan som förutom gäldenären svarar för fordringen har bestritt fastställelse på grund av att

1. betryggande säkerhet för ackordets fullgörande inte finns,
2. ackordet är till skada för borgenärerna eller
3. ackordet av någon annan särskild anledning inte bör medges. Vägras fastställelse enligt

första stycket 1 och är inte förslaget förkastat av borgenärerna eller förfallet, skall borgenärerna på nytt pröva ackordsförslaget och ett sammanträde sätts ut för detta. Ett sådant sammanträde får hållas tidigast tio dagar efter beslutet om vägrad fastställelse. Borgenärerna skall kallas till sammanträdet. Kallelsen skall kungöras.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 18 § KL-förslaget och i sak med 166 § KL.

Den i tredje stycket angivna tidsfristen beräknas i dag på det sättet att kungörelsen skall ha varit införd i bl. a. Post- och Inrikes Tidningar minst tio dagar före sammanträdet. Här räknas tiden, i överensstämmelse med kommitténs förslag, från dagen för beslutet om vägrad fastställelse.

I 166 § tredje stycket KL sägs bl. a. att talan mot rättsens beslut att borgenärerna på nytt skall pröva ackordsförslaget inte får föras särskilt. Denna bestämmelse återfinns i 16 kap. 7 § andra stycket 2. I 166 § fjärde stycket KL finns regler om kallelser till det utsatta sammanträdet och om särskilda underrättelser till borgenärerna m. fl. Bestämmelserna om kallelse av borgenärerna har tagits upp i tredje stycket av förevärande paragraf. Bestämmelser i övrigt om underrättelser bör föras in i förordningen.

12 kap. 20 § En förhandling enligt 17 § skall äga rum så snart som möjligt. Till förhandlingen skall förvaltaren, gäldenären och de borgenärer som var närvarande vid sammanträde som avses i 8 § kallas.

Paragrafen motsvaras närmast av 16 kap. 12 § KL-förslaget samt 164 § tredje stycket KL.

Att förhandlingen skall äga rum så snart som möjligt står i principiell överensstämmelse med vad som gäller för närvarande.

Prop.
s. 359

Enligt 211 § första stycket KL gäller att mål som avses nu skall utan förberedelse företas till huvudförhandling. Vidare gäller att rätten kan förordna att förberedelse skall äga rum om målet sätts ut till fortsatt eller ny huvudförhandling och förberedelse krävs för att målet skall kunna slutföras vid denna förhandling. Mitt förslag innehåller inte några regler om förberedelse. Hinder möter dock inte att en fortsatt förhandling hålls, om ackordsfrågan inte kan slutligt prövas vid det första förhandlingstillfället. (Se vidare härom vad som sägs i anslutning till 16 kap. 2 §.)

Till förhandlingen skall förvaltaren, gäldenären och de borgenärer som var närvarande vid sammanträde som avses i 8 § kallas. Liksom fallet nästan alltid är i konkurssammanhang utgör parts eller annans utevaror inte hinder mot att frågan prövas och avgörs (16 kap. 2 §).

Verkan av ackord

12 kap. 21 § Ett fastställt ackord är bindande för alla borgenärer, kända och okända, som har haft rätt att efter bevakning rösta om ackordsförslaget.

Den som har förmänsrätt i viss egendom är bunden av ackordet i fråga om belopp som inte kan tas ut ur egendomen.

En borgenär har, utan hinder av ackordet, den rätt till kvittning som han kan ha enligt 5 kap. 15 och 16 §§.

Paragrafen stämmer överens med 11 kap. 19 § KL-förslaget och 168 § KL.

12 kap. 22 § En borgenär som har godkänt ett ackordsförslag förlorar inte genom godkännandet sin rätt mot borgensmän eller andra som förutom gäldenären svarar för fordringen.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 20 § KL-förslaget och 169 § KL.

12 kap. 23 § En anmärkning mot en bevakning skall, om förmänsrätt yrkas för den bevakade fordringen, prövas på det sätt som föreskrivs i denna lag även om ackord har kommit till stånd.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 21 § KL-förslaget och 170 § KL.

12 kap. 24 § Innan egendomen i boet till följd av att ett ackord har fastställts återställs till gäldenären, skall konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig tas ut ur egendomen. Förvaltaren skall dessutom se till att de borgenärer som har förmänsrätt för sina bevakade fordringar av egendomen, så långt den räcker, får den betalning som tillkommer dem på grund av förmänsrätten.

Prop.
s. 360

År någon kostnad eller skuld tvistig, tillämpas 2 § tredje stycket.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 22 § KL-förslaget och i sak med 171 § KL.

I 171 § KL anges hur boet skall avvecklas sedan konkursen har lagts ned efter frivillig uppgörelse eller ackord har fastställts. I 2 § har bestämmelserna som rör avvecklingen i det förstnämnda fallet förts in. I denna paragraf upptas reglerna för avveckling av boet efter det att ackord har fastställts.

12 kap. 25 § När ackord har fastställts, får talan om återvinning inte väckas av någon borgenär som omfattas av ackordet. Talan som har väckts på behörigt sätt får trots det prövas.

Vad som vinnas genom återvinningstalan och inte behövs för något sådant ändamål som avses i 24 § skall, sedan kärandens kostnader har ersatts, tillkomma de borgenärer som omfattas av ackordet. En svarande som med anledning av kärandens talan får en fordran mot gäldenären har rätt att på vad han annars skulle ha fått betala avräkna den utdelning som tillkommer honom.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 11 kap. 23 § KL-förslaget och 171 a § KL.

I 171 a § andra stycket andra meningen KL finns det en regel som anger att en svarande som med anledning av återvinningstalan kan få en fordran mot gäldenären får delta med fordringen i förhandlingen. Denna bestämmelse har flyttats till 11 § andra stycket. Skälen för detta framgår av motiveringen till den paragrafen.

Tillsyn över ackord

12 kap. 26 § På begäran av en borgenär vars fordran omfattas av ackordet kan rätten, om det finns skäl till det, förordna förvaltaren eller någon annan lämplig person att utöva tillsyn över att gäldenären fullgör sina åtaganden enligt ackordet. Om det behövs, skall även en ersättare för tillsynsmannen förordnas.

Gäldenären skall ge tillsynsmannen de uppgifter som denne begär och följa de anvisningar som tillsynsmannen lämnar.

Tillsynsmannen skall entledigas av rätten, om det visar sig att han inte är lämplig eller att han av någon annan särskild orsak bör skiljas från uppdraget.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 24 § KL-förslaget och 171 b § KL.

Prop.
s. 361

12 kap. 27 § Arvode till tillsynsmannen och ersättning för de kostnader som uppdraget har medfört skall prövas av rätten, om tillsynsmannen eller gäldenären begär det. Så länge ackordet inte har fullgjorts, får en sådan begäran framställas också av en borgenär vars fordran omfattas av ackordet.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 25 § KL-förslaget och 171 c § KL.

Det förtjänar att uppmärksammas att arvode och kostnadsersättning till tillsynsmannen inte utgör en konkurskostnad eller en fordran mot konkursboet. I stället jämföras tillsynsmannens krav med andra fordringar på gäldenären och får i en ny konkurs göras gällande på vanligt sätt, dock med förmånsrätt enligt 10 § förmånsrättslagen.

Förverkande av ackord

12 kap. 28 § På ansökan av en borgenär vars fordran omfattas av ackordet kan rätten förklara att den eftergift som genom ackordet har medgetts gäldenären förfaller, om gäldenären

1. har gjort sig skyldig till oredlighet mot borgenärer eller i hemlighet har gynnat någon borgenär i syfte att inverka på ackordsfrågan,
2. åsidosätter vad som åligger honom enligt 26 § andra stycket eller
3. på något annat sätt uppenbart försummar sina åtaganden enligt ackordet.

Förlikning är inte tillåten i en fråga som avses i första stycket.

Även om den eftergift som har medgetts gäldenären förklaras förfallen, får borgenärerna göra ackordet i övrigt gällande mot gäldenären eller mot den som har gått i borgen för ackordet.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 26 § KL-förslaget och 172 § KL.

4.1.13 13 kap. Förvaltarens slutredovisning

I 10 kap. KL finns regler om förvaltarens skyldighet att avge slutredovisning och om klander av sådan redovisning. Kapitlet innehåller bara fyra paragrafer (189–192 §§). En av dem, 189 §, är dock mycket omfattande. Bestämmelserna tar främst sikte på ordinär konkurs men i 190 och 191 §§ finns vissa för de båda handläggningsformerna

gemensamma regler. Regler om förvaltares redovisningsskyldighet i mindre konkurs finns i 185 a, 185 d, 185 f och 185 g §§. Reglerna om slutredovisningen är i viss utsträckning olika i ordinär konkurs och i mindre konkurs.

I KL-förslaget har bestämmelserna om förvaltares redovisningsskyldighet tagits in, såvitt gäller stor konkurs, i 12 kap. och såvitt rör mindre konkurs i 14 kap. 19 och 20 §§. Den systematiska uppbyggnaden av 12 kap. KL-förslaget utmärks i jämförelse med KL av en betydligt ökad överskådlighet. I 14 kap. 19 och 20 §§ KL-förslaget har använts en i princip likartad systematik. Utformningen av redovisningsreglerna i KL-förslaget har inte utsatts för någon kritik under remissbehandlingen. Den valda utformningen har lagts till grund för redovisningskapitlet i mitt förslag.

Prop.
s. 362

I 189 § femte stycket KL föreskrivs att tillsynsmyndigheten skall skicka vissa underrättelser i anledning av att slutredovisning har avgetts. Där anges också att myndigheten skall översända avskrifter av redovisningshandlingarna till konkursdomaren. Med undantag för denna senare regel, vars motsvarighet återfinns i 13 kap. 3 §, bör bestämmelser motsvarande 189 § femte stycket KL tas upp i den nya konkursförordningen.

I sak innehåller KL-förslaget inte några mer betydelsefulla nyheter. Det är främst fråga om smärre följdändringar.

I mitt förslag har till följd av det enhetliga förfarande som jag föreslår alla regler om förvaltarens slutredovisning samlats i ett kapitel. I syfte att ytterligare öka regleringens överskådlighet har i förhållande till KL-förslaget vissa redaktionella förändringar vidtagits. Den av konkurslagskommittén föreslagna grundläggande systematiken har dock behållits.

Kommittén har föreslagit att kravet att förvaltaren till sin slutredovisning skall foga verifikationer o.d. nu slopas. Förslaget har utsatts för kritik från SACO/SR och vissa kronofogdemyndigheter och nuvarande regler har behållits i mitt förslag (3 §).

För att markera att tiden för granskningen av redovisningen inte alltid ligger i direkt anslutning till att den avges, har en ny rubrik Granskning av slutredovisning införts. Dessutom har en ny paragraf (8 §) förts in för att klargöra att riksskatteverket för det allmänna talan i högsta domstolen även i mål om klander av förvaltares slutredovisning.

Det enhetliga konkursförfarandet påkallar inga större sakliga ändringar i förhållande till kommitténs förslag. Där reglerna i dag är olika för ordinär och mindre konkurs har en samordning skett. Reglerna om beräkning av tiden för väckande av klandertalan har förenklats. Förvaltaren skall enligt förslaget alltid ge in en avskrift av redovisningshandlingarna till rätten. Ett av skälen för detta är att skapa en enhetlig utgångspunkt för beräkningen av klandertiden. Undantag härifrån har dock gjorts för de fall när tillsynsmyndigheten avger utlåtande över redovisningen. Klandertiden beräknas i dessa fall från en dag som rätten bestämmer och anger i kungörelsen. Dagen skall bestämmas så att minst tre månader förflyter från den tidpunkt då kungörelsen kan antas bli införd i Post- och Inrikes Tidningar.

Avgivande av slutredovisningen

13 kap. 1 § Förvaltaren skall avge slutredovisning för sin förvaltning i enlighet med vad som föreskrivs i detta kapitel. En förvaltare som avgår innan konkursen är avslutad skall avge slutredovisning, även om han har haft hand om förvaltningen tillsammans med andra förvaltare. Har förvaltningen varit delad, behövs redovisningen omfatta endast den del av förvaltningen som har ankommit på den avgående förvaltaren ensam.

Om förvaltarens skyldighet att under konkursen redovisa medelsförvaltningen m.m. finns det bestämmelser i 7 kap. 18–21 §§.

Första styckets första mening överensstämmer med 12 kap. 1 § första stycket KL-förslaget. Andra mening i samma stycke överensstämmer i sak med 12 kap. 2 § andra stycket KL-förslaget. Det andra stycket överensstämmer med 12 kap. 1 § andra stycket KL-förslaget.

Prop.
s. 363

Paragrafen saknar direkt motsvarighet i KL. Första styckets andra mening motsva-

ras dock i viss mån av 189 § första stycket KL. Regler som ålägger förvaltare skyldighet att avge redovisning för sin förvaltning återfinns på flera olika ställen i KL.

13 kap. 2 § Slutredovisning skall avgas

1. om konkursbeslutet hävs av högre rätt,
2. om förvaltaren avgår före konkursens slut,
3. om konkursen avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar,
4. om konkursen avskrivs därför att ingen fordran har gjorts gällande i konkursen,
5. vid utdelning och vid efterutdelning enligt 11 kap. 20 §,
6. vid efterutdelning enligt 11 kap. 21 §,
7. om konkursen läggs ned efter frivillig uppgörelse,
8. om egendomen i boet återställs till gäldenären till följd av att ackord har fastställts.

Paragrafen motsvaras av 12 kap. 2 § första stycket och 14 kap. 19 § första stycket KL-förslaget. Den motsvarar närmast 189 § första och andra styckena samt 190 § första och tredje styckena KL.

Paragrafen har fått sin slutliga utformning efter förslag av *lagrådet*. Jämkningsarna i förhållande till det remitterade förslaget har samband med de på lagrådets inrådan vidtagna ändringarna i 11 kap. 19–21 §§ och rubriken till 12 kap.

När en konkurs avslutas eller en förvaltare avgår skall slutredovisning alltid avgas. Paragrafen innehåller av pedagogiska skäl en fullständig uppräkningslista av de olika situationer då skyldighet för förvaltaren att avge slutredovisning inträder. Lagtekniskt skiljer sig regleringen från KL-förslaget därigenom att uppräkningslistan här utgör en egen paragraf. I syfte att öka tydligheten har de olika situationerna beskrivits och hänvisningar till andra lagrum undvikits så långt möjligt.

Också utformningen av de olika punkterna i uppräkningslistan skiljer sig något från KL-förslaget. Med det enhetliga konkursförfarandet följer att uppräkningslistan blir gemensam för alla konkurser. Vidare har de olika utdelningssituationerna här slagits samman till en punkt, eftersom samma regler om redovisningsskyldigheten bör gälla oavsett om det är fråga om vanlig utdelning eller efterutdelning. Efterutdelning i för-enklad form enligt 11 kap. 21 § har dock tagits upp i en särskild punkt.

Slutredovisning skall avgas i följande fall.

Punkt 1: Konkursbeslutet hävs av högre rätt. Redovisningen är av intresse främst för gäldenären. Av 2 kap. 25 § följer att boets egendom skall återställas till gäldenären i den mån den inte behövs för betalning av konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig.

Punkt 2: Förvaltaren avgår före konkursens slut. Av 1 § första stycket andra och tredje meningarna framgår att förvaltaren i denna situation är skyldig att avge redovisning även om flera förvaltare har utsetts. Om förvaltningen på grund av rättsens beslut har varit delad enligt 7 kap. 3 § första stycket behöver varje förvaltares redovisning dock endast omfatta den del av förvaltningen som har ankommit på honom ensam.

Punkt 3: Konkursen avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar. Reglerna om avskrivning av konkurs har samlats i 10 kap. Även om kvarvarande medel enligt 10 kap. 4 § överlämnas till borgenär eller gäldenären, betraktas förfarandet formellt som avskrivning på grund av otillräckliga tillgångar.

Punkt 4: Ingen fordran har gjorts gällande i konkursen. Enligt 10 kap. 3 § skall konkursen avskrivas om någon fordran i konkursen inte har gjorts gällande. Egendomen skall då sedan konkurskostnader och massaskulder har betalats återställas till gäldenären (10 kap. 4 §).

Punkt 5: Konkursen avslutas med utdelning eller ordinär efterutdelning enligt 11 kap. 20 §.

Punkt 6: Enligt 11 kap. 21 § får förvaltaren under vissa förutsättningar dela ut medel som blivit tillgängliga efter konkursens slut till berättigade borgenärer utan att förslag till efterutdelning behöver upprättas och kungöras.

Punkt 7: Konkursen läggs ned efter frivillig uppgörelse. Enligt 12 kap. 1 § skall konkursen läggas ned om gäldenären träffar överenskommelser om betalning med alla sina borgenärer. Egendomen skall då återställas till gäldenären sedan konkurskostnader och massaskulder har betalats (12 kap. 2 §).

Punkt 8: Ackord har fastställts i konkursen. När ackord har fastställts skall förvaltaren enligt 12 kap. 24 § överlämna egendomen till gäldenären sedan konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig har betalats.

13 kap. 3 § Slutredovisningen skall avges till tillsynsmyndigheten. Till slutredovisningen skall förvaltaren bifoga de handlingar som är av betydelse för kontroll av redovisningen. Förvaltaren skall ge in en kopia av redovisningen till rätten. I fall som avses i 2 § 1, 4 och 7 skall en kopia samtidigt lämnas till gäldenären.

Paragrafen motsvaras närmast av 12 kap. 3 § första stycket och 5 § och 14 kap. 19 § tredje stycket KL-förslaget samt 185 f § första stycket andra meningen, 189 § första och andra styckena och 190 § första stycket KL.

Förvaltaren skall enligt första meningen alltid avge sin slutredovisning till tillsynsmyndigheten. Av 5 § framgår att myndigheten bl. a. när konkursen avslutas med utdelning skall granska redovisningen och avge ett utlåtande över den.

Enligt 185 f § första stycket andra meningen KL skall förvaltaren till sin slutredovisning till tillsynsmyndigheten foga de handlingar som kan vara av betydelse för kontroll av redovisningen. Konkurslagskommittén har föreslagit att detta krav slopas och anser att det bör ankomma på tillsynsmyndigheten att vid behov fordra in sådana handlingar. Förslaget har väckt kritik vid remissbehandlingen. Flera kronofogdemyndigheter har uttalat att dessa verifikationer är av största betydelse vid deras kontroll av förvaltningen. SACO/SR hävdar att kommittéförslaget på denna punkt kommer att medföra att tillsynsmyndigheterna nödgas att alltid begära komplettering av förvaltarna. Att ha tillgång till verifikationer m. m. är, enligt SACO/SR, en förutsättning för en meningsfull granskning av slutredovisningen.

Prop.
s. 365

Jag delar den uppfattning som förts fram av nämnda remissinstanser. En för alla konkurser gemensam bestämmelse om att förvaltaren skall bifoga de handlingar som är av betydelse för kontroll av redovisningen har därför tagits upp som andra mening i paragrafen. Jag vill dock framhålla att det inte möter något hinder mot att förvaltaren och tillsynsmyndigheten exempelvis i de fall då materialet är mycket omfattande träffar överenskommelse om att materialet i stället för att skickas till myndigheten hålls tillgängligt på annan plats (jfr 189 § femte stycket första meningen KL).

Förvaltaren skall enligt tredje meningen alltid ge in en kopia av sin slutredovisning till rätten. Detta innebär en förändring i förhållande till gällande ordning. I de fall då redovisningen är av mindre intresse för borgenärerna behöver nämligen i dag förvaltaren inte ge in någon avskrift av redovisningen till rätten. Skälet för att nu föreslå denna ändring är främst att skapa förutsättningar för en mer enhetlig beräkning av den tid inom vilken klandertalan mot redovisningen måste väckas. Den dag som redovisningen kommer in till rätten utgör därvid en tidpunkt som är lätt att fastställa och bör i de flesta fall utgöra utgångspunkt för beräkningen. Se härom vidare i anslutning till 7 §. Förvaltaren behöver inte till rätten ge in kopior av de verifikationer som i enlighet med vad som ovan sagts alltid skall fogas till redovisningen när den avges till tillsynsmyndigheten.

De fall då slutredovisning skall avges kan delas in i två olika grupper. Den första gruppen avser fall då redovisningen är av betydelse främst för borgenärerna och den andra fall då redovisningen är av särskilt intresse för gäldenären. Till den senare gruppen hör de fall då slutredovisning skall avges

- i samband med att konkursbeslutet hävs av högre rätt (2 § 1),
- när konkursen avskrivs därför att ingen fordran har gjorts gällande i konkursen (2 § 4),
- när egendomen i boet återställs till gäldenären till följd av att konkursen läggs ned efter frivillig uppgörelse (2 § 7).

Av fjärde meningen framgår att förvaltaren i dessa fall samtidigt skall lämna en kopia av slutredovisningen också till gäldenären. Till redovisningen behöver förvaltaren inte foga verifikationshandlingarna. På den punkten instämmer jag i vad *lagrådet* har uttalat. Det saknas enligt min mening tillräckliga skäl för att föreskriva att slutredovisningen skall avges också till gäldenären när egendom överlämnas till gäldenären med stöd av 10 kap. 4 § 2. Tillsynsmyndighetens granskning får här anses tillräcklig.

Prop. s. 366 **13 kap. 4 §** I fall som avses i 2 § 5 skall slutredovisningen avges samtidigt som utdelningsförslaget ges in till rätten. I övriga i 2 § avsedda fall skall förvaltaren avge redovisningen så snart som möjligt.

Paragrafen motsvaras närmast av 12 kap. 2 § tredje stycket och 14 kap. 19 § andra stycket KL-förslaget samt till viss del av 189 § första och andra styckena och 190 § första stycket KL.

Paragrafen har fått sin slutliga utformning efter förslag av *lagrådet*.

I paragrafen anges *när* slutredovisningen skall avges.

Huvudregeln är att redovisningen skall avges snarast efter det att förvaltarens uppdrag har avslutats. Vid utdelning gäller dock särskilda regler. Vid utdelning – både vanlig utdelning och ordinär efterutdelning – skall redovisningen avges samtidigt med att utdelningsförslaget läggs fram. Som framgår av nästföljande paragraf skall tillsynsmyndigheten i bl.a. dessa fall alltid avge ett utlåtande över redovisningen. När detta utlåtande har avgetts till rätten, skall denna enligt 11 kap. 6 § första stycket kungöra att utdelningsförslaget har lagts fram. Av 6 § detta kapitel följer att upplysning om slutredovisningen skall tas in i samma kungörelse. Den senaste dagen för att framställa invändning mot utdelningen resp. väcka klandertalan mot redovisningen bestämmer rätten. De bestämda dagarna skall anges i kungörelsen (7 §).

Granskning av slutredovisningen

13 kap. 5 § Tillsynsmyndigheten skall i de fall som avses i 2 § 2, 3, 5, 6 och 8 granska slutredovisningen samt i de fall som avses i 2 § 2, 5 och 8 avge utlåtande över densamma. Tillsynsmyndigheten skall skicka utlåtandet till rätten. Redovisningen och utlåtandet skall hållas tillgängliga hos rätten och tillsynsmyndigheten för dem som vill ta del av handlingarna.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 12 kap. 3 § andra stycket KL-förslaget och motsvaras i viss mån också av 14 kap. 19 § tredje stycket KL-förslaget. Den överensstämmer i huvudsak med 189 § tredje stycket första och andra meningarna KL.

Bestämmelserna om granskning av slutredovisningen tar sikte endast på de fall då främst borgenärerna har ett intresse av redovisningen. De fall som avses är

- när förvaltaren avgår före konkursens slut (2 § 2),
- när konkursen avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar (2 § 3),
- vid utdelning och vid efterutdelning enligt 11 kap. 20 § (2 § 5),
- vid efterutdelning enligt 11 kap. 21 § (2 § 6) och
- när egendomen i boet återställs till gäldenären till följd av att ackord har fastställts (2 § 8).

En uttrycklig bestämmelse om att tillsynsmyndigheten skall granska slutredovisningen finns för närvarande endast såvitt gäller ordinär konkurs i vissa fall (189 § tredje stycket). Bestämmelsen är kopplad till en skyldighet att avge utlåtande över granskningen. För övriga fall då slutredovisning skall tillställas tillsynsmyndigheten torde emellertid av regelsystemet följa att redovisningen också skall granskas och att myndigheten är skyldig att på lämpligt sätt ge till känna eventuell kritik av redovisningen, låt vara att något formligt utlåtande inte behöver avges.

Prop. s. 367

I mindre konkurs är någon uttrycklig granskningskyldighet inte föreskriven i något fall och inte heller en skyldighet att avge utlåtande över redovisningen. Även i mindre konkurs måste emellertid anses gälla att tillsynsmyndigheten skall granska en slutredovisning som tillställs myndigheten och framföra de anmärkningar den kan ha.

I första meningen anges i vilka fall tillsynsmyndigheten är skyldig att granska slutredovisningen. Dessa fall överensstämmer med vad som i dag gäller enligt KL eller som får anses gälla utan att granskningsskyldighet ålagts uttryckligen.

Det kan diskuteras om det när en konkurs avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar finns skäl att i alla situationer föreskriva en uttrycklig granskningsskyldighet. I den situationen att tillgångarna kanske lång tid efter edgångssammanträdet befinns otillräckliga, var antingen den ursprungliga bedömningen att tillgångarna räckte för att betala kostnaderna för ett utdelningsförfarande inte riktig eller också har någonting inträffat under mellantiden. Av förvaltarens slutredovisning bör då framgå vad som har föranlett den aktuella utvecklingen. Att tillsynsmyndigheten granskar slutredovisningen kan då vara av värde.

Något egentligt behov av en liknande granskning vid avskrivning i nära anslutning till edgångssammanträdet föreligger däremot normalt inte, såvida inte medel överlämnas till borgenär med stöd av 10 kap. 4 §. Det sagda talar för att skillnad bör göras mellan fall då avskrivningen sker i nära anslutning till edgångssammanträdet och övriga fall.

Det är emellertid angeläget att reglerna om förvaltarens slutredovisning blir så enkla som möjligt och att splittring av regelsystemet undviks. Jag föreslår därför att tillsynsmyndigheten generellt skall vara skyldig att granska slutredovisningen vid avskrivning på grund av otillräckliga tillgångar. Myndigheten bör lägga större vikt vid granskningen av de redovisningar som avlämnas i konkurser vari avskrivningsbeslutet fattas först en tid efter edgångssammanträdet eller när medel överlämnats till borgenär enligt 10 kap. 4 §. I andra fall kan granskningen vara mer översiktlig.

Beträffande frågan i vilka fall tillsynsmyndigheten skall avge ett formligt utlåtande vill jag framhålla följande. Den mest praktiska situationen när utlåtande behövs är när en konkurs avslutas med utdelning eller ordinär efterutdelning (2 § 5). I enlighet med vad som nu gäller i ordinär konkurs föreslås alltså att tillsynsmyndigheten i bl. a. det fallet skall avge utlåtande över granskningen.

Som framgår av 11 kap. 6 § skall rätten inte kungöra att ett utdelningsförslag har upprättats förrän tillsynsmyndighetens utlåtande har kommit in till rätten. Därför måste förvaltaren översända såväl utdelningsförslaget som slutredovisningen till tillsynsmyndigheten för att myndigheten skall ha en praktisk möjlighet att genomföra sin granskning och färdigställa ett utlåtande (jfr 11 kap. 5 §).

I enlighet med vad kommittén har föreslagit föreskrivs vidare att utlåtande över slutredovisningen skall avges även när förvaltaren avgår före konkursens slut (2 § 2) och när egendom återställs till gäldenären efter fastställt ackord (2 § 8). Också på dessa punkter överensstämmer förslaget med vad som i dag gäller i ordinär konkurs.

Slutredovisningen och utlåtandet skall hållas tillgängliga för granskning hos rätten och tillsynsmyndigheten. Detta framgår av sista meningen i paragrafen.

13 kap. 6 § I fall som avses i 2 § 5 skall av den kungörelse som rätten utfärdar enligt 11 kap. 6 § framgå att slutredovisningen och utlåtandet är tillgängliga för granskning och var handlingarna finns.

I fall som avses i 2 § 2 och 8 skall rätten, när tillsynsmyndigheten har lämnat sitt utlåtande, kungöra att slutredovisningen och utlåtandet har avgetts samt var handlingarna är tillgängliga för granskning.

I de kungörelser som nämns i första och andra styckena skall det anges vad den som vill klandra redovisningen måste göra.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 12 kap. 4 § KL-förslaget. Det första stycket överensstämmer i sak med 189 § tredje stycket tredje meningen KL, det andra stycket i huvudsak med 189 § tredje stycket fjärde meningen KL samt det tredje stycket i sak med 189 § fjärde stycket KL.

Paragrafen har fått sin utformning i enlighet med vad *lagrådet* har förordat (jfr 11 kap. 6 §).

Paragrafen innehåller regler om i vilka fall information om avgiven slutredovisning skall ske genom kungörelse och vad en sådan kungörelse skall innehålla.

Prop.
s. 368

Vid utdelning och ordinär efterutdelning skall enligt *första stycket* information om slutredovisningen lämnas i den kungörelse som enligt 11 kap. 6 § utfärdas med anledning av ett framlagt utdelningsförslag. Detta står i principiell överensstämmelse med vad som gäller vid slututdelning i dag. Att handlingarna alltid skall hållas tillgängliga för granskning hos rätten och tillsynsmyndigheten framgår av 5 §. Rätten är emellertid oförhindrad att i samråd med förvaltaren och tillsynsmyndigheten bestämma att handlingarna dessutom skall finnas tillgängliga någon annanstans. Kungörelse om utdelningsförslaget och slutredovisningen skall därför alltid innehålla uppgift om bl. a. att handlingarna finns tillgängliga för granskning och var de finns.

Närmare regler om kungörandet finns i 15 kap. 1 §. Av 15 kap. 2 § 2 följer att kungörelsen om utdelning och slutredovisning får ersättas av särskilda underrättelser till borgenärerna, dock endast om bevakningsförfarande har ägt rum i konkursen.

Prop.
s. 369

Om slutredovisning avges med anledning av att förvaltare avgår i förtid (2 § 2) eller med anledning av att egendomen i boet återställs till gäldenären till följd av att ackord har kommit till stånd (2 § 8), skall kungörelse om avlämnad slutredovisning också utfärdas av rätten. Detta skall ske så snart som tillsynsmyndigheten har lämnat sitt utlåtande över redovisningen till rätten. Detta framgår av det *andra stycket*. I 5 § sägs att handlingarna alltid skall hållas tillgängliga för granskning hos rätten och tillsynsmyndigheten. Rätten kan bestämma att handlingarna dessutom skall finnas tillgängliga någon annanstans. Uppgifterna om att slutredovisningen och utlåtandet har avgetts och var handlingarna finns skall framgå av kungörelsen.

I fall där redovisningen avlämnas därför att förvaltaren avgår i förtid kan rätten alltid, om förutsättningarna i övrigt föreligger, ersätta kungörelsen med särskilda underrättelser till borgenärerna.

Av det *tredje stycket* följer att det i kungörelser som avses i första och andra styckena alltid skall anges vad den som vill klandra slutredovisningen har ått iaktta. Närmare regler om klander av slutredovisning finns i nästföljande paragraf.

Klander av slutredovisningen

13 kap. 7 § Förvaltarens slutredovisning får klandras av tillsynsmyndigheten och gäldenären. Även en borgenär får klandra redovisningen, om hans rätt kan vara beroende av den.

Talan om klander av slutredovisning väcks genom stämning vid den tingsrätt där konkursen är eller har varit anhängig.

I fall som avses i 2 § 2, 5 och 8 skall talan väckas senast den dag som rätten bestämmer och anger i kungörelsen. Denna dag skall bestämmas så att tre månader förflyter från den tidpunkt då kungörelsen kan antas bli införd i Post- och Inrikes Tidningar. I övriga fall skall talan väckas inom tre månader från den dag då kopian av redovisningen kom in till rätten.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 12 kap. 6 § och 14 kap. 20 § första och andra styckena KL-förslaget samt 191 § KL.

Reglerna i första och andra styckena står nästan helt i överensstämmelse med gällande rätt. *Lagrådet* har i anslutning till 17 kap. 2 § ifrågasatt om det är nödvändigt att inskränka borgenärernas rätt att klandra redovisningen till vissa särskilt angivna fall. Enligt *lagrådet* torde det vara tillräckligt att som villkor för talerätten uppställa kravet att borgenärens rätt kan vara beroende av slutredovisningen. Jag anser *för min egen del* att *lagrådets* påpekande är välmotiverat. Det första stycket har utformats i enlighet härmed.

Reglerna i tredje stycket, som anger från vilken dag som klandertiden skall räknas, har i mitt förslag förenklats. Stycket har utformats i enlighet med vad *lagrådet* har föreslagit (jfr 11 kap. 6 §). I de fall då tillsynsmyndigheten avger utlåtande över slutredovisningen skall tiden räknas från den dag som rätten bestämmer och anger i kungörelsen. Denna dag skall bestämmas så att tre månader förflyter från den tidpunkt då kungörelsen kan antas bli införd i Post- och Inrikes Tidningar. Sker utbyte av kungörelsen mot direkta underrättelser till borgenärerna, framgår det av 15 kap. 2 § andra stycket att tiden i stället skall beräknas från dagen efter den då underrättelserna sändes ut.

I mindre konkurs beräknas klandertiden även i fall när kungörelse utfärdas för närvarande från den dag då redovisningen kom in till rätten. En sådan ordning passar inte ihop med förslaget att kungörelsen om utdelning och slutredovisning skall utfärdas först sedan tillsynsmyndighetens utlåtande har kommit in till rätten. Detta förutsätts ske först en tid efter det att redovisningen kom in till rätten. Prop. s. 370

I alla övriga fall skall tiden beräknas från den dag då kopian av redovisningshandlingarna kom in till rätten. Detta står i principiell överensstämmelse med vad som i dag gäller i mindre konkurs. I de fall då redovisningen är av intresse främst för gäldenären beräknas klandertiden i ordinär konkurs i dag från den dag då redovisningen tillställdes denne. Konkurslagskommittén föreslår att tiden i dessa fall skall beräknas från den dag då redovisningshandlingarna kom gäldenären och tillsynsmyndigheten tillhanda. Stockholms tingsrätt har kritiserat detta förslag och hävdar att det ofta kan vara svårt att nå gäldenären i konkursens slutskede. Detta gäller särskilt om konkursgäldenären är en juridisk person. Den framförda kritiken har, som framgått, tillgodosetts i mitt förslag.

Både i KL och KL-förslaget behandlas ytterligare ett speciellt fall, nämligen då ordinär konkurs avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar (186 § KL). Klandertiden beräknas i dessa fall från den dag då avskrivningsbeslutet vann laga kraft. Om en mindre konkurs avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar beräknas tiden i stället från den dag då avskrift av redovisningshandlingarna kom in till rätten (191 § första stycket jämfört med 190 § andra och tredje styckena).

Av 10 kap. framgår att avskrivning på grund av otillräckliga tillgångar i det enhetliga konkursförfarandet alltid sker i enlighet med de regler som i dag gäller för avskrivning av mindre konkurs. Även klandertiden bör då räknas från den dag då kopian av slutredovisningen inkom till rätten och inte från den dag då avskrivningsbeslutet vann laga kraft. Ett avgörande skäl för detta är att det inte finns någon absolut tid efter avskrivningsbeslutet inom vilken redovisningen skall avlämnas. Detta kan tänkas ske efter det att beslutet om avskrivning vann laga kraft.

13 kap. 8 § I högsta domstolen för riksskatteverket det allmännas talan i mål som avses i 7 §.

Paragrafen är ny och saknar motsvarighet i såväl KL-förslaget som KL.

I 16 kap. 8 § andra stycket sågs att det allmännas talan i konkursärenden i högsta domstolen förs av riksskatteverket (RSV). Ett mål om klander av förvaltarens slutredovisning förs inte inom ramen för konkursärendet utan som ett helt fristående tvistemål. Eftersom tillsynsmyndigheten enligt 7 § första stycket får klandra förvaltarens slutredovisning uppkommer frågan vem som får föra talan vidare hos högsta domstolen. Utan särskild reglering skulle denna talerätt med tillämpning av 20 § rättegångsbalkens promulgationslag tillkomma riksåklagaren (jfr NJA 1983 s. 348). I principiell överensstämmelse med 16 kap. 8 § andra stycket föreslås därför att RSV skall föra det allmännas talan också i mål om klander av förvaltarens slutredovisning.

13 kap. 9 § En borgenär som har väckt klandertalan har rätt att av konkursboet få ersättning för sina rättegångskostnader i den mån de täcks av vad som genom rättegången har kommit boet till godo. Prop. s. 371

Paragrafen överensstämmer med 12 kap. 7 § (jfr 14 kap. 20 § tredje stycket) KL-förslaget och 192 § KL.

Eftersom vinnande part i ett tvistemål normalt sett i första hand är berättigad till ersättning för sina rättegångskostnader av motparten torde bestämmelsens tillämpningsområde vara litet. Den kan dock tänkas få betydelse i situationer exempelvis då borgenär och förvaltare träffar förlikning och den har därför behållits.

4.1.14 14 kap. Konkurskostnader

Bestämmelser om kostnader i konkurs återfinns i dag i KL på flera olika ställen. Reglerna om förvaltarens arvode i ordinär konkurs återfinns i 82–86 a §§. Särskilda regler om konkurskostnadernas fördelning när i boet finns egendom med särskild förmånsrätt finns i 81 § KL. Beträffande de mindre konkurserna hänvisas i 187 § till reglerna

om ordinär konkurs, vilken paragraf också innehåller en bestämmelse om arvodes-taxa i mindre konkurs. I 188 § KL finns det regler som anger vem som slutligen skall bära konkurskostnaderna när dessa inte kan tas ut ur boet. Hur kostnaderna för till-synsverksamheten skall bäras framgår av 42 § fjärde stycket KL.

Konkurslagskommittén har strävat efter att samla reglerna om konkurskostnader i stor konkurs i ett kapitel, 13 kap. KL-förslaget. Genom hänvisningar i 14 kap. KL-försla-get blir dessa regler i stor utsträckning gällande även i mindre konkurser. Vissa avvika-nde bestämmelser finns dock. KL-förslaget har i huvudsak tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna. Den av konkurslagskommittén föreslagna ut-formningen av kapitlet om konkurskostnaderna har också i allt väsentligt lagts till grund vid utformningen av motsvarande kapitel i mitt förslag.

Med det enhetliga konkursförfarandet följer att bestämmelserna om konkurskost-nader blir tillämpliga i alla konkurser. Sammansmältningen av reglerna för stor kon-kurs och mindre konkurs medför inte några nämnvärda komplikationer.

I sak föreslår kommittén förändringar på sammanlagt fyra olika punkter. Förbudet att räkna arvode efter tid föreslås slopat. Rättens handläggning av arvodesfrågor i ordinär konkurs förenklas och förvaltares möjlighet att uppbära förskott på arvodet vidgas. Kommittén föreslår slutligen en utvidgning av tillämpningsområdet för arvo-destaxan i mindre konkurs. Dessa förslag har behandlats i den allmänna motivering-en (avsnitt 2.8). Sammanfattningsvis framgår där att kommitténs förslag enligt min mening bör genomföras, utom såvitt gäller ett utvidgat tillämpningsområde för arvo-destaxan. Även i övrigt har i jämförelse med KL-förslaget vissa smärre ändringar gjorts. Det är främst fråga om nödvändiga justeringar till följd av att bestämmelserna avses bli tillämpliga i alla konkurser. Beträffande dessa ändringar hänvisas till spe-cialmotiveringarna i anslutning till de enskilda paragraferna.

Prop.
s. 372

Jag vill i detta sammanhang ta upp frågan om hur samordningen av prövningen av förvaltarens arvodesanspråk och av utdelningsförslaget bör gå till. Förvaltarens ar-vode påverkar utdelningen i konkursen eftersom det utdelningsbara beloppets stor-lek kan bestämmas först sedan förvaltarens arvode har fastställts. I ordinära konkur-ser brukar förvaltarna för närvarande inte lägga fram förslaget till slututdelning förr-än arvodesfrågan slutligt har avgjorts. I mindre konkurser är det däremot vanligt att förvaltarens arvode tas upp till prövning samtidigt som utdelningsförslaget prövas.

I det enhetliga konkursförfarandet kommer prövningen av förvaltarens utdelnings-förslag att tillgå på samma sätt som i dag i de mindre konkurserna. Rätten skall pröva utdelningsförslaget och fastställa utdelningen i konkursen. Rätten är därvid oförhind-rad att göra ändringar i förslaget eller att återförvisa det till förvaltaren, som i enlighet med rättens direktiv har att upprätta ett nytt utdelningsförslag.

Den ordning som i dag tillämpas i ordinära konkurser medför den fördelen att för-valtaren när han upprättar utdelningsförslaget vet vilket arvodesbelopp han är berät-tigad att uppbära. Det utdelningsförslag som han upprättar kan inte senare påverkas av att arvodesbeloppets storlek ändras.

Med denna ordning kan inträffa att om det är aktuellt att fastställa särskilt arvode för viss egendom och det samtidigt är tvist om huruvida egendomen i fråga är belas-tad med särskild förmånsrätt, frågan om förmånsrätten kan komma att prövas dels i samband med arvodesprövningen, dels i ett senare mål om klander av utdelnings-förslaget. Samma fråga kan alltså komma att prövas i två olika mål. Denna situation, som kan synas vara något udda men som då och då uppkommer, skulle gå att komma till rätta med genom en föreskrift om att arvodesfrågan vid utdelning alltid skall prö-vas samtidigt med utdelningsförslaget på sätt som i dag sker i mindre konkurser.

En sådan ordning är emellertid också förenad med vissa olägenheter. Om kon-kursdomstolen samtidigt meddelar beslut om förvaltarens arvode och om utdelning i konkursen kan den situationen uppstå att beslutet om utdelning vinner laga kraft medan arvodesfrågan förs upp till prövning i högre instans. Ändrar exempelvis hov-rätten beslutet i arvodesfrågan måste det inverka på det damera lagakraftvunna be-slutet att fastställa utdelning i konkursen.

De nu redovisade problemen bör kunna lösas genom föreskrifter om att dels tingsrättens beslut i arvodesfrågan vid utdelning alltid meddelas samtidigt som tingsrättens beslut att fastställa utdelningen i konkursen, dels rättens beslut att fastställa utdelning i konkursen får ändras av högre rätt oavsett om talan har förts mot fastställelsebeslutet i den mån ändringen föranleds av att den högre rätten ändrar beslutet i arvodesfrågan. Bestämmelser om detta bör tas upp i en särskild paragraf. Denna bör lämpligen placeras i nära anslutning till reglerna om handläggningen av arvodesfrågan.

En annan nyhet har tagits upp på förslag av *lagrådet*. Om en förvaltare utför arbete i samband med handläggningen vid rätten av en fråga om utdelning är han i princip berättigad till ersättning för sitt arbete av boet. Jag förordar, i likhet med *lagrådet*, att rätten i det läget skall kunna bestämma ett tilläggsarvode till förvaltaren utan att behöva höra tillsynsmyndigheten eller borgenärerna.

Prop.
s. 374

Det nu ifrågasvarande kapitlet innehåller inledningsvis allmänna bestämmelser om konkurskostnader (1–3 §§). Regler om principerna för att bestämma förvaltarens arvode och olika handläggningsregler följer därefter (4–11 §§). I 12 § behandlas förskott på förvaltarens arvode och de båda nästföljande paragraferna (13 och 14 §§) tar upp regler om förvaltarens ersättning för kostnader. Övriga konkurskostnader behandlas i 15–17 §§. Kapitlet avslutas med en paragraf (18 §) som rör fördelning av konkurskostnader på olika slag av egendom.

Allmänna bestämmelser

14 kap. 1 § Med konkurskostnad avses

1. arvode och kostnadsersättning till förvaltare,
2. arvode och kostnadsersättning till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 §,
3. ersättning till ett sakkunnigt biträde som förvaltare har anlitat med stöd av 7 kap. 11 §,
4. ersättning till staten för tillsynen över förvaltningen,
5. kostnad för kungörande av beslut eller åtgärd rörande konkursen,
6. kostnad för de skriftliga kallelser och underrättelser till borgenärerna som utfärdas i konkursen,
7. ersättning enligt 6 kap. 14 § till gäldenären eller någon annan för inställelse.

Som konkurskostnad anses inte de kostnader för kungörelsen, kallelser och underrättelser som föranleds av efterbevakning.

Första stycket överensstämmer i huvudsak med 13 kap. 1 § och 14 kap. 21 § KL-förslaget. Paragrafens andra stycke överensstämmer i huvudsak med 13 kap. 2 § andra stycket KL-förslaget. Paragrafen saknar motsvarighet i KL.

I *första stycket* uppräknas alla olika konkurskostnader. I mitt förslag är uppräkningsen gemensam för alla konkurser. Arvode och kostnadsersättning till en rådgivare som har utsetts enligt 7 kap. 7 § (punkten 2) kan förekomma inte bara i stora konkurser utan i alla konkurser. På en punkt avviker uppräkningsen också i sak från KL-förslaget. Enligt 3 kap. 5 § andra och tredje styckena är gäldenären och vissa andra personer berättigade att i viss utsträckning erhålla nödvändigt underhåll av boet. Detta underhåll anses i dag formellt vara en konkurskostnad. Detta medför att underhållsbeloppen kan komma att ersättas av allmänna medel om boet inte räcker till för att betala alla konkurskostnader. Stockholms tingsrätt kritiserar detta och anser att enskildas rätt till ekonomiskt understöd av det allmänna bör regleras av sociallagstiftningen och inte av konkurslagen. Jag delar denna uppfattning. Underhåll enligt 3 kap. 5 § andra och tredje styckena likställs därför i mitt förslag inte med en konkurskostnad.

Alltjämt gäller dock att gäldenären och andra, om boets medel förslår därtill, är berättigade att i den utsträckning som följer av 3 kap. 5 § erhålla underhåll av boet. Krav på underhåll är att likställa med annan skuld som boet ådrar sig (massaskuld). Underhåll kan alltså utgå ur boet endast om boet förslår till det.

Prop.
s. 374

Första punkten upptar arvode och kostnadsersättning till förvaltare. Att förvaltaren är berättigad till särskild ersättning för kostnad som uppdraget har medfört överens-

stämmer i sak med gällande ordning. Vad som rätteligen skall betraktas som arvode respektive omkostnad torde som regel inte vålla några större problem. Allmänna kontorskostnader ingår i arvodet. Till arvode bör även ersättning för tidsspillan hänföras. Ersättningen för omkostnader skall utgöra gottgörelse för direkta utlägg eller motsvara de särskilda kostnader som förvaltaren har inom ramen för uppdraget. Ett exempel härpå är utlägg för nödvändiga resor. Också kostnader för arkivering av gäldenärens redovisningshandlingar kan vara att hänföra hit.

I princip hänförs till arvodet endast ersättning för förvaltarens eget arbete. Har förvaltaren med stöd av 7 kap. 11 § anlitat ett sakkunnigt biträde kan, liksom enligt KL, två situationer föreliga: Antingen har biträdet gottgjorts med förvaltarens egna medel eller fått ersättning direkt ur boet. I båda fallen är det förvaltaren som i förhållande till det sakkunniga biträdet bestämmer ersättningens storlek. I det förra fallet skall ersättningen enligt mitt förslag, liksom enligt KL, ingå i det allmänna förvaltararvodet. I det senare fallet ingår ersättningen visserligen inte i arvodet men bör likväl beaktas när förvaltarens arvode bestäms. Det arbete som det sakkunniga biträdet utfört skall ju då inte gottskrivas förvaltaren (se vidare under punkt 3). Av 6 § andra stycket följer att biträdesersättningen alltid skall anges i den arbetsredogörelse som skall fogas till förvaltarens arvodesräkning.

Andra punkten uppftar arvode och kostnadsersättning till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 §. Närmare regler om dennes arvode finns i 15 §. Liksom enligt 50 a § femte stycket KL blir det enligt mitt förslag aldrig fråga om att rätten prövar kostnadsersättningen.

Tredje punkten avser sådan ersättning till ett sakkunnigt biträde som har berörts under första punkten. Närmare regler om denna biträdesersättning finns i 16 §.

I fjärde punkten anges att ersättningen till staten för tillsynen över förvaltningen är en konkurskostnad. Enligt 17 § första stycket tas ersättningen ut ur konkursboet enligt föreskrifter som regeringen meddelar.

Femte punkten uppftar kostnad för kungörande av beslut eller åtgärd rörande konkursen. Det är här fråga om kostnader vid domstolen dvs. kostnader för staten.

Kungörelsekostnader m.m. vid efterbevakning avses bli täckta genom den avgift som en efterbevakande enligt 9 kap. 20 § andra stycket har att erlagga i förskott för att efterbevakningen skall tas upp. I *andra stycket* anges uttryckligen att de kostnader som avses i sistnämnda bestämmelse inte anses utgöra konkurskostnader. Härav följer att boet inte svarar för dessa kostnader ens om de överstiger dens särskilda efterbevakningsavgiften. Däremot svarar boet för kostnader som inte avses med avgiften, t. ex. kostnader som kan komma att åläggas boet i en jävsprocess.

Enligt 15 kap. 2 § skall i den paragrafen angivna kungörelser ersättas med skriftliga underrättelser till borgenärerna, om det saknas anledning att anta att kostnaden för tillkännagivandet med kungörelse blir lägre eller om kungörelse i övrigt är lämpligare. Numera sänds alla kallelser och underrättelser med tjänstebrev oavsett om kostnaden för porto skall belasta boet. Kostnaderna har därigenom kommit att betraktas som övriga domstolskostnader och betalas av staten. I enlighet med vad som kommittén har föreslagit bör ersättning till staten utgå ur boet också för dessa kostnader. Ersättningen kan lämpligen tas ut genom en schablonavgift. Vad som har sagts nu bör gälla inte bara de skriftliga underrättelser till borgenärerna som enligt 15 kap. 2 § ersätter en kungörelse utan också övriga skriftliga kallelser och underrättelser till borgenärerna som rätten utfärdar i konkursen. En bestämmelse i ämnet har tagits upp i *sjätte punkten*. Det får ankomma på regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela närmare föreskrifter om hur ersättningen skall tas ut. Ett bemyndigande härtill finns i 17 § andra stycket.

Enligt 6 kap. 14 § kan gäldenären eller annan få ersättning av konkursboet för inställelser hos rätten eller annan. En sådan kostnad som boet åsamkas med stöd av nämnda paragraf räknas enligt *sjunde punkten* som konkurskostnad.

Enligt KL räknas kostnaden för hämtning enligt 94 § som en konkurskostnad som i första hand skall tas ut ur boet. Enligt mitt förslag skall däremot hämtningskostnaden alltid betalas av staten (se 6 kap. 9 § fjärde stycket).

14 kap. 2 § Konkurskostnaderna skall utgå ur konkursboet framför andra skulder som boet har ådragit sig. I den mån konkurskostnaderna inte kan tas ut ur boet, skall de betalas av staten, om inte något annat följer av 3 §.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 13 kap. 2 § första stycket och 14 kap. 22 § första stycket KL-förslaget. Den motsvaras i sak av 188 § första stycket första meningen samt andra och tredje styckena KL.

Av 11 kap. 1 § första stycket framgår att konkurskostnaderna och boets massaskulder skall betalas innan utdelning äger rum i konkursen. I första meningen av förevarande paragraf klargörs att konkurskostnaderna skall utgå ur boet framför massaskulderna. Om boet inte ens räcker till betalning av konkurskostnaderna svarar staten för dem med visst undantag.

Reglerna tar sikte främst på de konkurser som avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar, dvs. enligt 10 kap. 1 §. Utformningen av bestämmelserna om statens subsidiära ansvar för konkurskostnaderna gäller emellertid också i de undantagsfall då konkurser avslutas på något annat sätt utan att boet förslår till betalning av konkurskostnaderna. En sådan situation kan tänkas uppkomma om boet består endast av egendom med annan särskild förmånsrätt än den som följer med företagsinteckning. Av 18 § andra stycket följer att ur sådan egendom får utgå endast sådana konkurskostnader – däri inbegrips i detta sammanhang kostnader för egendomens vård och försäljning – som enligt första stycket samma paragraf alltid skall tas ut ur egendomens avkastning eller köpeskilling. Om förvaltaren misslyckas med att sälja t.ex. en intecknad fastighet eller uppnår så dåligt pris att det inte ger boet något överskott, får övriga konkurskostnader tas ut ur boet eller i sista hand betalas av allmänna medel.

Prop.
s. 376

Av 3 § följer att den borgenär som har ansökt om gäldenärens försättande i konkurs i vissa fall har ett ansvar för konkurskostnaderna. Undantag härför har gjorts i andra meningen.

14 kap. 3 § Om en konkurs har uppstått på ansökan av någon annan borgenär än staten och om konkursen avskrivs enligt 10 kap. 1 §, skall, i den mån konkurskostnaderna inte kan tas ut ur boet, borgenären svara för dessa, dock högst med ett belopp som motsvarar en tiondel av det vid tiden för konkursbeslutet gällande basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Är flera borgenärer betalningsskyldiga, svarar de solidariskt. I beslutet om avskrivning skall ansvarig borgenär åläggas att betala konkurskostnaderna med den angivna begränsningen. Kan kostnaderna inte heller tas ut av borgenären, skall de betalas av staten.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 14 kap. 22 § andra stycket KL-förslaget och 188 § första stycket andra–femte meningarna KL.

I paragrafen regleras sökande borgenärs subsidiära ansvar för konkurskostnaderna i de fall då konkursen avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar, dvs. enligt 10 kap. 1 §.

Enligt 2 § andra stycket lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs utgår betalning enligt garantin bl.a. för kostnad som avses i förevarande paragraf. Domstolsverket föreslår i sitt remissvar att även en sökande vars fordran omfattas av den statliga lönegarantin bör befrias från skyldighet att betala konkurskostnader enligt denna paragraf.

Domstolsverkets förslag skulle onekligen medföra en mer rationell hantering av kostnadsfrågan i de konkurser vari sökande borgenärs fordran omfattas av lönegarantin. Lönegarantin belastar emellertid inte statsbudgeten utan utgår från en för ändamålet särskilt inrättad fond (lönegarantifonden). Fonden finansieras på det sättet att en i lagen (1981:691) om socialavgifter särskilt angiven lönegarantiavgift enligt 4 kap. 10 § samma lag förs till lönegarantifonden. Förslaget innebär alltså att staten skulle få vidkännas kostnaderna, vilket jag inte anser lämpligt.

Enligt 188 § första stycket KL är en sökande borgenär subsidiärt ansvarig för konkurskostnaderna endast om konkursen handläggs som mindre konkurs. Detta gäller oavsett om konkursen avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar omedelbart i anslutning till edgångssammanträdet eller senare. Om konkursen däremot handläggs som ordinär konkurs inträder aldrig något motsvarande kostnadsansvar för den borgenär som har ansökt om gäldenärens försättning i konkurs.

Prop.
s. 377

Som framgår av 10 kap. har den särskilda ordning som enligt 186 § KL i dag gäller för avskrivning av ordinär konkurs på grund av otillräckliga tillgångar slopats i mitt förslag. Detta inverkar på frågan om borgenärs ansvar för konkurskostnaderna på det sättet att den hittills tillämpade skiljelinjen mellan ordinär och mindre konkurs inte kan utnyttjas för uppdelning av avskrivningsfallen. Antingen måste reglerna om borgenärs kostnadsansvar göras lika i alla konkurser eller också måste en ny skiljelinje dras upp. Jag har valt den förra lösningen.

För att borgenär i dag skall vara säker på att undgå ansvar för konkurskostnaderna måste konkursen handläggas som ordinär konkurs. För att borgenär å andra sidan skall kunna åläggas skyldighet att svara för dessa kostnader krävs att konkursen handläggs som mindre konkurs. Förutsättningarna för att konkurs skall handläggas som mindre konkurs framgår av 185 § första stycket KL. Där sägs inledningsvis att konkurs skall handläggas som mindre konkurs om det finns anledning att anta att gäldenärens bo inte räcker till betalning av de konkurskostnader som annars skulle följa. I ett sådant fall fyller kostnadsregeln i 188 § KL ett syfte därigenom att borgenärer i förväg tvingas överväga om en konkursansökan är meningsfull. Kostnadsregeln kan således antas medföra att meningslösa konkursansökningar undviks.

Som mindre konkurs skall emellertid också handläggas en sådan konkurs vari tillräckliga tillgångar finns men det kan antas att boet med hänsyn till dess omfattning och övriga förhållanden är av enkel beskaffenhet. En konkurs som på denna grund handläggs som mindre konkurs avvecklas på ett sätt som principiellt överensstämmer med vad som sker i en ordinär konkurs. Trots det har sökande borgenär en skyldighet att i begränsad omfattning svara för konkurskostnaderna om det senare – mot förmodan – skulle visa sig att tillgångarna inte räcker till för betalning av konkurskostnaderna. Om däremot konkursen handläggs som ordinär konkurs och det senare visar sig att tillgångarna trots allt inte räcker till betalning av konkurskostnaderna, har sökande borgenär inget ansvar för kostnaderna.

Reglerna om sökande borgenärs ansvar för konkurskostnaderna infördes i samband med 1979 års konkursslagsreform. Dåvarande chefen för justitiedepartementet anförde därvid att det fanns skäl att ålägga sökande borgenär visst kostnadsansvar i de konkurser där boets medel inte förslår till konkurskostnaderna. En annan lösning skulle lämna fältet fritt för konkurser som inte tjänar något meningsfullt syfte.

Ett begränsat subsidiärt ansvar för konkurskostnaderna säkerställer att meningslösa konkursansökningar undviks. Det saknas däremot egentligen anledning att som nu låta den omständigheten att konkursdomaren beslutar om ordinär konkurs vara avgörande för borgenärens kostnadsansvar. I mitt förslag har därför annan sökande borgenär än staten generellt ålagts skyldighet att i den utsträckning som boet inte förmår att bära dessa kostnader betala kostnaderna intill ett visst högsta belopp, om konkursen avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar enligt 10 kap. 1 §. Bortsett från den nu redovisade nyheten överensstämmer 3 § i sak helt med 188 § första stycket andra–femte meningarna KL.

Prop.
s. 378

Förvaltarens arvode

14 kap. 4 § Arvodet till förvaltaren bestäms av rätten. Om det har utsetts flera förvaltare, skall särskilt arvode bestämmas för var och en av dem.

Arvodet får inte bestämmas till ett högre belopp än som med hänsyn till det arbete som uppdraget har krävt, den omsorg och skicklighet varmed det har utförts samt boets omfattning kan anses utgöra skäligen ersättning för uppdraget.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fastställer taxa som skall tillämpas vid bestämmande av arvode till förvaltaren om konkursen avskrivs enligt 10 kap. 1 §.

Paragrafens båda första stycken överensstämmer i sak med 13 kap. 3 § (jfr 14 kap. 23 § första stycket) KL-förslaget och 82 § första och andra styckena KL. Det sista stycket överensstämmer i huvudsak med 14 kap. 24 § andra stycket KL-förslaget och 187 § tredje stycket KL.

Paragrafens *båda första stycken* är också i dag tillämpliga i alla konkurser. I överensstämmelse med konkurslagskommitténs förslag har förbudet att beräkna arvodet efter tid slopats. Skälen för denna förändring har redovisats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.8.2). Förändringen kan antas medföra att rätten och tillsynsmyndigheten ges ett bättre underlag vid prövningen av förvaltarens arvodesanspråk. Den uppgivna tidsåtgången blir en naturlig utgångspunkt vid bedömningen av det begärda arvodet. Andra faktorer som förvaltarens skicklighet och det sätt varpå uppdraget utförts skall dock alltså tillmätas betydelse vid prövningen av arvodesanspråket. Den föreslagna ändringen får däremot inte uppfattas så att arvodet skall bestämmas med utgångspunkt i den tid som konkursen har pågått.

I det *tredje stycket* har tagits upp ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att fastställa taxa för bestämmande av arvode till förvaltare i de fall då konkursen avskrivs enligt 10 kap. 1 §, dvs. på grund av otillräckliga tillgångar. I den allmänna motiveringen (avsnitt 2.8.3) har kommitténs förslag att utvidga taxeområdet behandlats. Den nu föreslagna bestämmelsen överensstämmer i huvudsak med 187 § tredje stycket KL. En skillnad är att taxan alltid är tillämplig när konkurser avskrivs av den nämnda anledningen och inte som i dag bara i mindre konkurser. Av den allmänna motiveringen framgår skälen för den valda lösningen. I en konkurs som avskrivs först sedan den pågått en längre tid, dvs. en situation som liknar den som i dag behandlas i 186 § KL, kommer i allmänhet arvodet inte att bestämmas enligt taxa, eftersom förvaltarens som skäligt ansedda arvode i dessa fall nästan alltid kommer att överstiga det taxebestämda arvodesbeloppet med mer än 50 %. Den nuvarande taxans konstruktion kan alltså i detta avseende bibehållas oförändrad.

14 kap. 5 § Arvodet skall bestämmas till ett visst belopp i ett för allt, om inte enligt 18 § ett särskilt arvode behöver beräknas för egendom som avses där. Ett sådant särskilt arvode får bestämmas innan arvodesfrågan i övrigt avgörs.

När ett särskilt arvode bestäms för viss egendom, tillämpas de grunder för arvodesberäkningen som anges i 4 §.

Prop.
s. 379

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 4 § (jfr 14 kap. 23 § första stycket) KL-förslaget och 83 § KL (jfr 187 § första stycket) KL.

14 kap. 6 § Arvodet bestäms efter framställning av förvaltaren. Har det utsetts flera förvaltare, bör deras arvoden bestämmas på en gång, om det lämpligen kan ske.

I arvodesframställningen skall förvaltaren ange det belopp som han begär och, om det kan komma i fråga att bestämma ett särskilt arvode för viss egendom, även det beloppet. Till framställningen skall bifogas en redogörelse för det arbete som uppdraget har medfört med en specificerad räkning, som utvisar det begärda beloppets fördelning på de olika förvaltningsåtgärderna. Har förvaltaren anlitat ett sådant biträde som avses i 7 kap. 11 § och har biträdet erhållit gottgörelse eller har förvaltaren tillgodoförts ersättning för utgifter, skall det anges i redogörelsen.

Om det finns anledning att bestämma ett särskilt arvode för viss egendom, skall förvaltaren tillhandahålla rätten en förteckning över de kända rättsägare som har särskild förmånsrätt i egendomen.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 13 kap. 5 § (jfr 14 kap. 23 § andra stycket) KL-förslaget och 84 § (jfr 187 § första stycket) KL.

Genom en hänvisning i 187 § första stycket KL är 84 § första stycket KL i dag tillämpligt också i mindre konkurser. Även en bestämmelse motsvarande 84 § andra stycket KL, som överensstämmer med tredje stycket i förevarande paragraf, bör gälla i alla konkurser. Att särskilt arvode skall fastställas för egendom med särskild förmånsrätt gäller ju redan i dag i mindre konkurser.

Av praktiska skäl har det *andra stycket* utformats så att det därav framgår klart att den specificerade räkningen får vara intagen i arbetsredogörelsen.

Stockholms tingsrätt påpekar att förvaltarna inte är särskilt observanta på nödvändigheten av att fastställa särskilt arvode för egendom med särskild förmånsrätt. Tingsrätten uppger att någon rättsågarförteckning aldrig spontant har getts in till tingsrätten. Däremot ger förvaltarna ofta in en sådan förvaltningsredogörelse som avses i 128 § tredje stycket KL. Genom denna kan rätten själv bilda sig en uppfattning i frågan om särskilt arvode skall fastställas. Eftersom ansvaret för arvodets fastställande åvilar rätten bör, enligt tingsrätten, en förvaltningsredogörelse alltid ges in till rätten i samband med framställningen om arvode. I annat fall blir rätten beroende av förvaltarens eget ställningstagande till frågan om särskilt arvode behöver fastställas.

Prop.
s. 380

För egen del vill jag först erinra om att det åligger i första hand förvaltaren att bevisa om det finns anledning att fastställa särskilt arvode för egendom med särskild förmånsrätt. Av paragrafens *tredje stycke* framgår att förvaltaren så snart det förekommer anledning att fastställa särskilt arvode för viss egendom är skyldig att tillhandahålla rätten en förteckning över de kända rättsägarna med särskild förmånsrätt i egendomen. En sådan förteckning skall tillhandahållas även om förvaltaren själv inte har begärt att särskilt arvode skall fastställas.

Enligt 8 § första stycket åligger det rätten att, om särskilt arvode skall fastställas för viss egendom, bereda varje känd borgenär med förmånsrätt i egendomen tillfälle att yttra sig över förvaltarens arvodesframställning. Detta bör ske även om förvaltaren själv inte har begärt särskilt arvode för egendomen i fråga. Rätten – och tillsynsmyndigheten – bör självmant se till att arvode och de särskilda kostnader som anges i 18 § tredje stycket fördelas på olika slag av egendom oavsett om förvaltaren eller rättsägarna begär det. Om fördelning inte har skett och andra borgenärer menar att så borde ha skett, torde dessa nämligen vara oförhindrade att framställa invändning mot utdelningsförslaget.

Som nämnts i anslutning till kapitelrubriken skall rätten, om konkursen avslutas med utdelning, alltid besluta om arvodet samtidigt som rätten fastställer utdelningen i konkursen (9 § första stycket). Härav följer bl. a. att rätten alltid har tillgång till såväl utdelningsförslaget som förvaltningsredogörelsen när rätten bestämmer arvodet. Därigenom kan rätten dels få tillgång till ett underlag för bedömningen av om särskilt arvode behöver fastställas, dels kontrollera att förvaltaren fullgör sin skyldighet att inge den förteckning över rättsägare som avses i det tredje stycket.

14 kap. 7 § Avser en arvodesframställning endast ett särskilt arvode skall bestämmas för viss egendom, får rätten avgöra om det finns skäl att ta upp yrkandet till prövning innan arvode i övrigt bestäms.

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 6 § första stycket andra meningen KL-förslaget och 85 § första stycket andra meningen KL.

De i 13 kap. 6 § KL-förslaget upptagna förfarandereglerna har samlats i den följande paragrafen.

14 kap. 8 § I andra fall än de som avses i 9 § tredje stycket och 10 § skall rätten, innan arvodesframställningen prövas, inhämta yttrande i arvodesfrågan av tillsynsmyndigheten samt ge gäldenären och de borgenärer som hos rätten har begärt det tillfälle att yttra sig över framställningen inom viss tid, minst två och högst fyra veckor. I fall som sägs i 6 § tredje stycket skall varje känd borgenär som har särskild förmånsrätt i egendomen ges tillfälle att yttra sig över framställningen.

Rätten får hålla förhandling i arvodesfrågan, om den finner skäl till det. Till förhandlingen skall förvaltaren, tillsynsmyndigheten, gäldenären samt de borgenärer som har begärt att få yttra sig över arvodesframställningen kallas. I fall som avses i 6 § tredje stycket skall varje känd borgenär som har särskild förmånsrätt i egendomen kallas.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 13 kap. 6 § andra stycket och 7 § KL-förslaget samt 85 § KL.

Prop.
s. 381

Paragrafens första stycke har utformats i enlighet med vad *lagrådet* har föreslagit. Sålunda har undantag från handläggningsreglerna i denna paragraf gjorts också för fall som avses i det i förhållande till lagrådsremissen nya tredje stycket i 9 § (tilläggsarvode).

Förfarandereglerna för rättens prövning av förvaltares arvodesanspråk är nya i jämförelse med vad som i dag gäller i både ordinära och mindre konkurser. Av den allmänna motiveringen (avsnitt 2.8.4) framgår skälen för dessa förändringar. I jämförelse med KL-förslaget har bestämmelserna omarbetats redaktionellt.

Reglerna i förevarande paragraf för prövningen av förvaltares arvodesanspråk skall tillämpas i alla konkurser utom i de konkurser som avskrivs eller läggs ner eller där konkursbeslutet upphävs eller vid efterutdelning enligt 11 kap. 21 § (se 10 §). Detta är en nyhet också i jämförelse med KL-förslaget. Vidare behöver reglerna inte tillämpas när det är aktuellt att bestämma arvode till förvaltaren för hans agerande under handläggningen av en tvistig utdelningsfråga i den mån han inte i sin ursprungliga arvodesräkning har beräknat ersättning för detta arbete (se 9 § tredje stycket).

I övrigt bör i det enhetliga konkursförfarandet gälla samma förfaranderegler i andra fall än som sagts nu. Genom att förhandling inte görs obligatorisk vid arvodesprövning underlättas en samordning av regelsystemen.

Handläggningen hos rätten skall enligt *första stycket* alltid inledas med att rätten inhämtar tillsynsmyndighetens yttrande över arvodesframställningen. Dessutom skall rätten bereda gäldenären och de borgenärer som hos rätten särskilt har begärt det tillfälle att yttra sig över framställningen inom viss tid. Denna tid skall vara minst två och högst fyra veckor. Om det finns anledning att fastställa särskilt arvode för viss egendom, skall varje känd borgenär som har särskild förmånsrätt i egendomen beredas tillfälle att yttra sig över framställningen även om han inte har begärt det. En underrättelse till en borgenär enligt detta lagrum bör kunna översändas till honom med posten i vanligt brev (se 15 kap. 4 §).

Som har framhållits i den allmänna motiveringen torde förhållandena endast undantagsvis vara sådana att förhandling behöver hållas i arvodesfrågan. Beslutet om förhandling fattas enligt *andra stycket* av rätten. Beslutet kan fattas så snart som arvodesframställningen har kommit in men också senare, t. ex. då tillsynsmyndighetens yttrande har kommit in eller den i första stycket angivna tidsfristen har gått ut. Om rätten omedelbart fattar beslut om förhandling, bör underrättelser till gäldenären och de i första stycket angivna borgenärerna inte skickas särskilt. Dessa personer skall i stället kallas till rätten. I kallelsen bör dock anges att mottagaren i stället för att infinna sig inför rätten skriftligen kan yttra sig över arvodesframställningen. En föreskrift om det bör tas upp i den nya konkursförordningen. Oavsett om rätten beslutar om förhandling skall dock tillsynsmyndighetens yttrande alltid inhämtas.

14 kap. 9 § I fall då tingsrätten har att fastställa utdelning eller efterutdelning i konkursen skall beslut i arvodesfrågan meddelas samtidigt med beslutet om fastställelse, när inte något annat följer av 7 §. Prop. s. 382

Oberoende av om talan har förts mot ett beslut om att fastställa utdelning eller efterutdelning får högre rätt som ändrar lägre rätts beslut i arvodesfrågan göra den ändring i beslutet om fastställelse som föranleds därav eller, om det behövs, återförvisa utdelningsfrågan till förvaltaren.

Den domstol som har att pröva en fråga om utdelning eller efterutdelning får bestämma tilläggsarvode till förvaltaren för arbete i anledning av handläggningen av frågan vid domstolen.

Paragrafen saknar motsvarighet såväl i KL-förslaget som i KL.

Paragrafen har utformats i enlighet med vad *lagrådet* har föreslagit.

Under kapitelrubriken har skälen för de i de båda första styckena upptagna bestämmelserna redovisats. Syftet med dessa är att skapa en ändamålsenlig handläggningsordning för prövningen av arvodesfrågan när konkursen avslutas med utdelning.

Huvudregeln i *första stycket* att arvode och utdelning skall fastställas samtidigt gäller givetvis endast när konkursen avslutas med utdelning. Den är också tillämplig vid ordinär efterutdelning. I andra meningen av första stycket görs emellertid undantag för det fallet att det före konkursens slut skall fastställas ett särskilt arvode för viss egendom och den frågan enligt 7 § skall avgöras separat.

Om prövningen av utdelningsförslaget resulterar i att ärendet återförvisas till förvaltaren för upprättande av ett nytt utdelningsförslag, är förvaltaren berättigad till er-

sättning för det arbete som detta medför. Av regleringen följer automatiskt att förvaltaren är oförhindrad att begära ersättning för detta sitt arbete genom ett tillägg till sin tidigare ingivna arvodesframställning. Om det finns anledning att anta att prövningen av utdelningsförslaget kan dra ut på tiden, bör förvaltaren kunna tillerkännas förskott på sitt arvode enligt 12 §.

Det kan, som *lagrådet* påpekat, finnas anledning att erinra om att om utdelningsförslaget återförvisas till förvaltaren, torde det innebära att något beslut i arvodesfrågan tills vidare inte skall träffas, även om den frågan i och för sig är klar för avgörande.

Om tingsrättens beslut i arvodesfrågan överklagas och detta leder till att förvaltarens arvode ändras, berörs även utdelningsförslaget. För att undvika att högre rätt då anser sig vara förhindrad att vidta den nödvändiga ändringen i utdelningsförslaget föreskrivs i *andra stycket* att den högre rätt som ändrar lägre rätts beslut i arvodesfrågan får göra den ändring i beslutet att fastställa utdelningen som föranleds därav. Den högre rätten får också med anledning av det ändrade arvodesbeslutet återförvisa utdelningsfrågan till förvaltaren. Detta innebär att det kan dröja viss tid innan utdelningen i konkursen slutligt fastställs. Genom det utvidgade utrymmet för förskottsbetalning till borgenärerna bör emellertid dessas krav på snar betalning ändå kunna tillgodoses. Även reglerna om utbetalning (11 kap. 10 §) fyller samma funktion. I en situation då arvodesfrågan överklagas bör förvaltaren därför i den utsträckning som det är möjligt snarast betala ut medlen till borgenärerna genom förskottsbetalningar eller enligt reglerna om förtida utbetalning av utdelningsmedel.

Prop.
s. 383

Det *tredje stycket* har tillkommit på förslag av *lagrådet*. Enligt *lagrådet* skulle det vara tungrott om ett yrkande från förvaltaren om arvode för det arbete som han lägger ner i anslutning till handläggningen av en tvistig utdelningsfråga skulle behöva prövas i den i 14 kap. 8 § föreskrivna ordningen. Yrkandet bör kunna prövas direkt av den handläggande domstolen, alltså även av högre rätt. Jag kan för egen del ansluta mig till *lagrådets* synpunkter.

Lagrådet har ytterligare påpekat att om rätten beslutar om ett tilläggsarvode, den givetvis, i analogi med vad som föreskrivs i *andra stycket*, är oförhindrad att räkna om utdelningsförslaget. Frågan, huruvida den som genom sin invändning mot utdelningsförslaget har föranlett boet kostnad för ytterligare arvode till förvaltaren kan bli återbetalningsskyldig gentemot konkursboet, får inte sitt svar i paragrafen utan får lösas i rättstillämpningen.

Lagrådet konstaterar avslutningsvis att de föreslagna kompletteringarna i första och tredje styckena självfallet inte får uppfattas så, att tilläggsarvode inte skulle kunna komma i fråga i andra fall än de med kompletteringarna avsedda. Något hinder kan inte heller anses möta mot att separat arvode bestäms för en förvaltare som avgår i förtid.

14 kap. 10 § Om konkursen avskrivs eller läggs ned eller om konkursbeslutet upphävs eller om efterutdelning enligt 11 kap. 21 § äger rum, skall rätten höra tillsynsmyndigheten innan arvode till förvaltaren bestäms.

Paragrafen motsvarar närmast 13 kap. 8 § och 14 kap. 24 § första stycket första meningen KL-förslaget samt 187 § första stycket första meningen KL.

Paragrafen har utformats i enlighet med vad *lagrådet* har föreslagit.

Enligt kommittéförslaget skall det i denna paragraf föreskrivna förenklade prövningsförfarandet tillämpas vid avskrivning av mindre konkurs på grund av bristande tillgångar samt då konkursen avslutas med utdelning i förenklad form. Förslaget om utdelning i förenklad form har i mitt förslag modifierats. Enligt mitt förslag (10 kap. 4 §) får sådan förenklad eller formlös utbetalning förekomma endast i sådana situationer då boets tillgångar inte förslår att betala kostnaderna för utdelningsförfarandet. En sådan konkurs avslutas formellt med avskrivning enligt 10 kap. 1 §, dvs. på grund av otillräckliga tillgångar, och kommer därmed också att inrymmas i den nu förevärande paragrafen.

Vidare skall enligt paragrafen det förenklade förfarandet vid prövning av förvaltararvodet tillämpas oavsett på vilken grund konkursen avskrivs. Det skall också användas när konkursen läggs ner på grund av frivillig uppgörelse och när konkursbeslutet hävs av högre rätt och när efterutdelning sker formlöst enligt 11 kap. 21 §.

Tillsynsmyndigheten skall höras, men den behöver inte avge något skriftligt yttrande. Prop. s. 384

14 kap. 11 § En förvaltare får inte lyfta sitt arvode förrän han har avgett slutredovisningen för sin förvaltning.

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 9 § och 14 kap. 24 § första stycket andra meningen KL-förslaget samt 86 § (jfr 187 § första stycket) KL.

Förskott på förvaltarens arvode

14 kap. 12 § Rätten får tillerkänna förvaltaren skäligt belopp att utgå i förskott innan slutligt arvode bestäms, om det är rimligt med hänsyn till omfattningen av det arbete som uppdraget har medfört, den tid under vilken konkursen har varat och ytterligare beräknas pågå samt övriga förhållanden.

En framställning om förskott skall ange det belopp som begärs och de skäl som åberopas för förskottsbetalningen. Till framställningen skall bifogas en redogörelse för det arbete som uppdraget har medfört och en uppgift om boets ekonomiska ställning. Rätten skall inhämta yttrande i förskottsfrågan av tillsynsmyndigheten.

Paragrafen överensstämmer i sak med 13 kap. 10 § KL-förslaget och i huvudsak med 86 a § KL.

I paragrafen föreslås nya regler som innebär att möjligheterna för förvaltaren att uppbära förskott på arvode utvidgas. Förslaget har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.8.5).

Även i fortsättningen bör dock en viss restriktivitet upprätthållas. För att förskott skall utgå bör förvaltaren ha nedlagt ett betydande arbete på konkursen. Konkursen bör också beräknas pågå ytterligare så lång tid att det framstår som obilligt att kräva att förvaltaren skall invänta konkursens slut innan han får betalt.

Bestämmelserna i förevarande paragraf är tillämpliga i alla konkurser. Förutsättningarna för att sådant förskott skall kunna utgå är emellertid sådana att förskott knappast kommer i fråga annat än i mer omfattande konkurser.

Förfarandet vid prövningen av förskottsfrågor överensstämmer helt med vad som gäller i dag fränsett att det är rätten och inte konkursdomaren som prövar frågan.

Förvaltarens ersättning för kostnader

14 kap. 13 § Förvaltaren får under förvaltningens gång ur konkursboet ta ut medel för att betala de kostnader som uppdraget medför. Uttagen skall anges i förvaltarens slutredovisning.

Paragrafen, som saknar motsvarighet i KL, överensstämmer i sak med 13 kap. 11 § KL-förslaget. Prop. s. 385

KL bygger på tanken att förvaltaren under konkursen får ta ut medel ur konkursboet för att betala de kostnader som uppdraget medför allteftersom kostnaderna uppstår. Konkurslagskommittén föreslår att det införs en bestämmelse som direkt ger uttryck åt den angivna principen. Kommitténs förslag har i denna del allmänt lämnats utan erinran under remissbehandlingen. Även jag biträder förslaget.

Vad förvaltaren har betalat ut skall anges i slutredovisningen. En erinran om detta har förts in i paragrafens andra mening. Frågan om och i vad mån en kostnad över huvud taget är ersättningsgill kan komma under domstols prövning i mål om klander av slutredovisningen.

14 kap. 14 § Avskrivs konkursen enligt 10 kap. 1 §, skall rätten bestämma kostnadsersättningen till förvaltaren samtidigt som arvodet bestäms. Tillsynsmyndigheten skall höras också över begäran om ersättning för kostnader.

Paragrafen står i saklig överensstämmelse med 13 kap. 12 § och 14 kap. 25 § KL-förslaget samt 187 § första stycket KL.

Bestämmelserna är tillämpliga i alla konkurser som avskrivs enligt 10 kap. 1 §, dvs. på grund av otillräckliga tillgångar. Reglerna är också i dag tillämpliga i både ordinära och mindre konkurser som avskrivs av samma anledning. Dessutom skall emellertid enligt 187 § första stycket KL konkursdomaren bestämma förvaltarens kostnadsersättning även då en mindre konkurs avslutas med utdelning. Eftersom staten i dessa fall inte löper någon risk att till följd av 2 § behöva stå för dessa kostnader saknas det egentlig anledning att ålägga rätten skyldighet att bestämma förvaltarens kostnadsersättning. Någon föreskrift om detta har därför inte tagits upp i mitt förslag.

Övriga konkurskostnader

14 kap. 15 § Rätten bestämmer arvodet till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 § efter att ha hört tillsynsmyndigheten och förvaltaren. Härvid tillämpas 4 § andra stycket och 5 §.

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 13 § KL-förslaget och i huvudsak med 50 a § femte stycket KL.

Att arvodet utgör en konkurskostnad framgår av 1 § första stycket 2.

14 kap. 16 § Ersättningen till ett sakkunnigt biträde som har anlitats med stöd av 7 kap. 11 § bestäms av förvaltaren.

Prop.
s. 386

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 14 § KL-förslaget. Den saknar motsvarighet i KL.

Att förvaltaren bestämmer ersättningen åt ett sakkunnigt biträde som han har anlitat gäller redan i dag även om någon uttrycklig bestämmelse härom inte finns i KL. Tvister som rör biträdets rätt till ersättning får avgöras i enlighet med vanliga regler i en rättegång. För biträdesersättning som förvaltaren har betalt av egna medel är han berättigad till ersättning av boet. Om ersättningen har tagits ut ur boet skall detta anges i slutredovisningen. Uppgift om utbetald biträdesersättning skall också tas in i den arbetsredogörelse som enligt 6 § andra stycket skall åtfölja förvaltarens arvodesframställning. I förhållande till tillsynsmyndigheten och borgenärerna kan frågan om biträdesersättningens storlek komma att prövas genom att förvaltarens slutredovisning klandras.

14 kap. 17 § Ersättningen till staten för tillsynen över förvaltningen utgår enligt föreskrifter som regeringen meddelar.

Ersättningen till staten för sådana konkurskostnader som avses i 1 § första stycket 6 utgår enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 13 kap. 15 § KL-förslaget. Det första stycket överensstämmer i sak med 42 § fjärde stycket KL medan det andra stycket saknar motsvarighet i KL.

Föreskrifter rörande tillsynskostnaderna finns i förordningen (1979:972) om tillsynsavgift i konkurs. Av förordningen framgår hur avgiften skall beräknas. Tillsynsmyndigheten skall underrätta domstolsverket om den tillsynsavgift som myndigheten har bestämt. I den mån boets tillgångar förslår, skall avgiften av förvaltaren redovisas till domstolsverket. Riksskatteverket har med instämmande av vissa kronofogdemyndigheter kritiserat den gällande ordningen. Enligt verkets mening bör avgiften inte redovisas till domstolsverket utan till tillsynsmyndigheterna direkt. Frågan om en ändring av den gällande ordningen övervägs för närvarande inom finansdepartementet. Jag anser därför att frågan inte bör tas upp i detta sammanhang.

Det *andra stycket* är nytt. I anslutning till 1 § första stycket 6 har angetts att de kostnader som drabbar staten därigenom att konkursdomstolen skickar underrättelser och kallelser till borgenärerna i konkursen bör ersättas av konkursboet. För att detta skall kunna praktiskt genomföras måste ersättningen tas ut enligt en schablonmässigt beräknad avgift. I detta stycke överlämnas åt regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att utfärda föreskrifter om hur schablonen skall utformas. Det torde däremot inte som kommittén föreslår vara nödvändigt att föreskriva

hur sådana kostnader som avses i 1 § första stycket 5, dvs. kungörelsekostnader, skall beräknas. Efter den 1 juli 1987 införs nämligen enhetliga kungörandeavgifter (prop. 1986/87:26, JuU 13, rskr. 89). Det saknas då anledning att genom en bestämmelse i konkurslagen delegera befogenheten att bestämma kungörandeavgiften.

Prop.
s. 387

Enligt 1 § första stycket 4 utgör tillsynsavgiften en konkurskostnad. Av 2 § följer att den skall tas ut ur boet i första hand. Någon motsvarighet till föreskriften i 42 § fjärde stycket KL att ersättning för tillsynen skall utgå ur konkursboet har därför inte tagits upp i mitt förslag.

Fördelning av konkurskostnaderna på olika slag av egendom

14 kap. 18 § Av arvodet till förvaltaren eller sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 § skall, om det i boet finns egendom i vilken särskild förmånsrätt äger rum och i den mån det inverkar på de borgenärers rätt som inte har sådan förmånsrätt i egendomen eller på statens ansvar för konkurskostnaderna, den del som avser egendomen i fråga fastställas att betalas ur egendomens avkastning och köpeskilling.

Då särskild förmånsrätt äger rum i boet tillhörig egendom, får inte till skada för någon med samma eller bättre förmånsrätt, av egendomens avkastning och köpeskilling betalas någon annan konkurskostnad än som har sagts i första stycket. Om den särskilda förmånsrätten är sådan som anges i 5 § förmånsrättslagen (1970:979), får dock av egendomen betalas också övriga konkurskostnader, i den mån boet annars inte lämnar tillgång till det.

Med arvode som sägs i första stycket jämställs vid tillämpningen av denna paragraf konkursboets kostnader för vård och försäljning av egendomen i fråga.

Paragrafen överensstämmer i sak med 13 kap. 16 § (jfr 14 kap. 23 § andra stycket) KL-förslaget och 81 § (jfr 187 § andra stycket) KL.

Paragrafens första stycke har utformats i enlighet med vad *lagrådet* har föreslagit.

I 81 § första stycket KL sägs bl. a. att bestämmelsen där skall tillämpas "så vitt det inverkar på de borgenärers rätt, som icke i den egendom hava sådan förmånsrätt". Bestämmelsen har fått bl. a. den följden att arvode och andra kostnader inte har bestämts att utgå ur egendomen i fråga, om det i boet inte har funnits några ytterligare tillgångar. Övriga borgenärers rätt har ju då inte berörts. Det har därför hänt att staten i dessa situationer har ålagts att betala även dessa kostnader. I syfte att undvika detta har i mitt förslag särskilt angetts att kostnaderna skall fastställas att utgå ur egendomen även när statens ansvar för konkurskostnaderna berörs.

Bestämmelsen i andra stycket innebär att kostnaderna i fråga inte kan tas ut ur annan egendom vari det finns särskild förmånsrätt; företagsinteckning dock undantagen.

I 1 § första stycket anges vilka kostnader som i konkurslagens mening utgör konkurskostnader. Däribland ingår inte kostnader för vård och försäljning av boets egendom. I syfte att anpassa denna paragraf till den nu valda terminologin anges i ett nytt tredje stycke att kostnad för vård och försäljning av egendom vid tillämpning av just denna paragraf skall jämställas med arvode som sägs i första stycket.

4.1.15 15 kap. Information om beslut och åtgärder under konkurs

Reglerna om information till de av en konkurs berörda personerna utgör en viktig del av konkursrätten. Borgenärerna förutsätts själva vara aktiva för att bevaka sina rättigheter. Detsamma gäller i viss mån också andra som exempelvis gäldenären och massaborgenärer. Detta kräver att berörda personer får tillräcklig information om beslut och åtgärder under konkursen. Reglerna om denna information finns för närvarande i både KL och KF. Regleringen är svåröverskådlig. Olika regler gäller beroende på om konkursen handläggs som ordinär konkurs eller som mindre konkurs.

Prop.
s. 388

I KL-förslaget har reglerna om information under konkursen i stor utsträckning arbetats om. Regleringen har gjorts mer enhetlig. De allmänna reglerna om kungörande m. m. har sammanförts i ett särskilt kapitel, 15 kap. Den föreslagna systematiken har mottagits positivt av remissinstanserna. Den ligger också till grund för utformningen av mitt förslag.

Konkurslagskommittén har framfört flera olika förslag till ändringar av reglerna om kungörande. Bl. a. har kommittén föreslagit att kungörelse i vissa fall skall kunna ersättas med särskilda underrättelser direkt till borgenärerna. Vidare föreslås att informationen till de oprioriterade borgenärerna skall kunna begränsas i stor konkurs, om de beräknas inte få någon utdelning i konkursen. I kungörelsen om konkursbeslutet skall det enligt kommittén inte heller anges i vilka tidningar annonsering av kungörelse fortsättningsvis skall ske.

Förslagen har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.9). Av skäl som redovisas där har jag godtagit förslagen att i vissa fall byta ut kungörelse mot särskilda underrättelser till borgenärerna och att slopa kravet att de tidningar vari annonsering fortsättningsvis skall äga rum skall namnges i kungörelsen om konkursbeslutet. Utrymmet för en begränsning av informationskyldigheten i förhållande till oprioriterade borgenärer på det sätt som kommittén föreslår blir i det enhetliga förfarandet alltför smalt. På den punkten har jag alltså inte följt kommitténs förslag.

Här skall närmare beröras kommitténs förslag om gemensamma bestämmelser om beräkning av tidsfrister (15 kap. 4 § KL-förslaget).

I anslutning till de bestämmelser som föreskriver att kungörande skall ske brukar i KL också anges från vilken dag olika tidsfrister skall beräknas. I vissa fall anges att tid skall räknas från dagen för utfärdande av kungörelsen. På några håll anges uttryckligen att tiden då skall räknas från den dag då kungörelsen var införd i Post- och Inrikes Tidningar. På andra håll saknas denna uppgift. Även i dessa fall anses emellertid att tiden skall räknas från samma dag. Kommittén har valt att i 15 kap. 4 § KL-förslaget ta upp regler som mer exakt anger utgångspunkten för tidsberäkningen generellt. En kompletterande regel anger utgångspunkten för tidsberäkningen i de fall då kungörelse ersätts med särskilda underrättelser direkt till borgenärerna.

Den nu gällande utgångspunkten för fristberäkning i de nu aktuella fallen skapar onekligen vissa praktiska svårigheter. Tidsfristerna skall som nämnts ibland beräknas från dagen för införandet av kungörelsen i Post- och Inrikes Tidningar. Det är då inte möjligt att i förväg med säkerhet veta vilken dag som införandet kan komma att ske. I kungörelsen kan därför endast anges att utgångspunkten för tidsberäkningen är dagen för införandet i Post- och Inrikes Tidningar. När kungörelsen är införd i andra tidningar måste läsaren på annat sätt skaffa sig upplysning om vilken dag införandet i Post- och Inrikes Tidningar ägde rum. Det nu sagda gäller exempelvis kungörelse om att ett utdelningsförslag finns tillgängligt för granskning.

Stockholms tingsrätt föreslår att reglerna ändras så att det i kungörelsen går att direkt ange från vilken dag tiden skall räknas.

Med det enhetliga konkursförfarandet följer att antalet situationer då kungörelse skall utfärdas minskar. Enligt KL skall sålunda beslut om ändrad handläggningsform alltid kungöras. Någon motsvarighet till denna bestämmelse finns det naturligt nog inte i mitt förslag. Även den kungörelse som i dag skall utfärdas innan avskrivning av ordinär konkurs på grund av otillräckliga tillgångar kan ske har slopats.

Enligt min mening talar övervägande skäl för att reglerna om utgångspunkten för tidsberäkning nu ändras så att det blir möjligt att av en kungörelse direkt utläsa när en åtgärd senast måste vidtas.

I det följande redovisar jag de olika kungörandesituationerna och de övriga regler som hänvisar till den dag då en kungörelse publicerades. I anslutning till de olika punkterna redovisas också de ändringar som följer av mitt förslag.

1. *Kungörelse om konkursbeslutet.* Talan mot beslutet får föras inom två veckor från den dag då kungörelsen var införd i Post- och Inrikes Tidningar. Detta framgår av 16 kap. 9 § första stycket. I detta fall kvarstår den nuvarande utgångspunkten för tidsberäkningen. Någon ändring har inte bedömts vara möjlig. Edgångssammanträdet skall hållas viss tid räknat från dagen för konkursbeslutet.

2. *Kungörelse om beslut om bevakning.* Denna kungörelse saknar direkt motsvarighet i KL. Bevakningstiden skall beräknas från dagen för beslutet att inleda bevakningsförfarandet (9 kap. 2 §).

3. *Kungörelse om efterbevakning.* Anmärkningsfristen skall enligt 9 kap. 21 § andra stycket beräknas från den dag då efterbevakningsavgiften betalades. Kungörelsen om efterbevakningen får inte utfärdas förrän betalning har erlagts.

4. *Kungörelse om utdelningsförslag och slutredovisning.* Om en konkurs avslutas med utdelning, skall information om förvaltarens slutredovisning – vilken förvaltaren skall avge samtidigt med det upprättade utdelningsförslaget – lämnas i samma kungörelse som informerar om detta förslag. Invändning mot förslaget måste enligt mitt förslag framföras senast den dag som rätten bestämmer och anger i kungörelsen. Detsamma gäller i princip den dag då slutredovisningen senast måste klandras.

121 § andra stycket KL, som behandlar en borgenärs möjlighet att kvitta med en suspensivt villkorad fordran, har rätten till kvittning knutits till den tidpunkt då kungörelse om utdelningsförslaget utfärdades. Enligt 151 § KL får vidare ett ackordsförslag tas upp till behandling endast om det kommer in till rätten innan kungörelsen om utdelningsförslaget utfärdades. I mitt förslag anges i motsvarigheten till de nämnda paragraferna (5 kap. 15 § andra stycket resp. 12 kap. 6 § första stycket) att den avgörande tidpunkten är den dag då utdelningsförslaget upprättas resp. den dag då kungörelsen förs in i Post- och Inrikes Tidningar.

Prop.
s. 390

5. *Kungörelse om beslut att lägga ned en konkurs.* Detta beslut skall enligt 12 kap. 2 § första stycket alltid kungöras. Den tid inom vilken besvär mot beslutet får föras skall enligt 16 kap. 9 § första stycket räknas från den dag då kungörelsen om beslutet var införd i Post- och Inrikes Tidningar. Om kungörelsen byts ut mot särskilda underrättelser enligt 15 kap. 2 § skall enligt andra stycket samma paragraf tiden räknas från dagen efter den dag då underrättelserna sändes ut.

6. *Kungörelse med kallelse till sammanträden.* Kallelser till sådana sammanträden som avses i 12 kap. 8 och 19 §§ skall kungöras. Det är i dessa situationer inte aktuellt att beräkna någon tid från det att kungörelsen utfärdades.

7. *Kungörelse om slutredovisning i vissa fall.* Om slutredovisning avges i samband med utdelning skall kungörelse utfärdas enligt särskilda regler (se 4 ovan). Enligt 13 kap. 6 § andra stycket skall rätten utfärda kungörelse också när slutredovisning avges i samband med att förvaltare avgår före konkursens slut eller egendom återlämnas till gäldenären till följd av att ett ackord har fastställts. Tiden för att väcka klandertalan mot slutredovisningen i dessa fall skall enligt mitt förslag nu räknas från den dag som rätten bestämmer och anger i kungörelsen.

Av den nu lämnade redovisningen framgår att flera ändringar nu föreslås som syftar till att förenkla tillämpningen av de regler som rör beräkning av olika tidsfrister. Dessa ändringar syftar bl. a. till att göra det möjligt att direkt i en kungörelse ange vilken dag som utgör utgångspunkten för beräkningen av en tidsfrist eller som utgör tidsfristens slutpunkt. Detta gäller bl. a. kungörelse om utdelningsförslag och slutredovisning. I de fall då det alltså kvarstår ett behov av att beräkna en tidpunkt med utgångspunkt i dagen för kungörandet har det direkt i författningstexten förts in en upplysning om att det är den dag då kungörelsen var införd i Post- och Inrikes Tidningar som avses. I ett fall, nämligen vid kungörande av ett beslut att lägga ned en konkurs efter frivillig uppgörelse enligt 12 kap. 1 §, krävs en särbestämmelse som anger utgångspunkten för besvärstiden i de fall då kungörelsen har bytts ut mot särskilda underrättelser till borgenärerna enligt 15 kap. 2 §. Motsvarande gäller när kungörelse om utdelningsförslag och slutredovisning byts ut mot särskilda underrättelser till borgenärerna. En sådan bestämmelse har tagits upp i den paragrafens andra stycke.

Av det nu sagda följer att behovet av en särskild paragraf motsvarande 15 kap. 4 § KL-förslaget inte föreligger.

Som en följd av mina förslag i fråga om kungörande av beslut och åtgärder behövs inte heller någon motsvarighet till 202 § KL.

På förslag av *lagrådet* har däremot förts in två nya paragrafer. I 3 § upptas en föreskrift som gör det möjligt att i vissa fall ersätta direkta underrättelser till de opriorite-

rade borgenärerna med en kungörelse. Allmänna regler om krav på delgivning av kallelser och underrättelser har tagits upp i 4 §.

Prop. *Formen för kungörande*

s. 391

15 kap. 1 § Kungörelsen om konkursbeslutet skall införas i Post- och Inrikes Tidningar och, enligt vad som föreskrivs i 3 § lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m.m., i ortstidning.

När ett beslut eller en åtgärd i något annat fall än som sägs i första stycket eller i 8 kap. 11 § skall kungöras enligt denna lag, skall kungörelsen införas i Post- och Inrikes Tidningar och den eller de ortstidningar som rätten bestämmer.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 15 kap. 1 § KL-förslaget. Det första stycket motsvaras närmast av 18 a § andra stycket och 19 § andra stycket KL. Paragrafens andra stycke saknar direkt motsvarighet i KL men motsvaras i viss mån av bestämmelsen i 18 a § första stycket sista meningen KL.

Frågan i vilken omfattning kungörelse skall annonseras har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.9.4). Angående de närmare övervägandena får jag i första hand hänvisa dit.

I det *första stycket* anges i principiell överensstämmelse med gällande ordning att kungörelsen om konkursbeslutet skall införas i Post- och Inrikes Tidningar och enligt vad som föreskrivs i den s.k. kungörandelagen i ortstidning. Kungörande skall alltså ske enligt den s.k. breda principen. Till konkursbeslutet knyts en mängd olika rättsverkningar och den krets av personer som berörs av beslutet är vid det tillfället i stort sett okänd. Däremot behöver det i kungörelsen av naturliga skäl inte längre anges något om handläggningsformen. Om det redan i konkursens inledning beslutas om bevakningsförfarande, bör däremot kungörelsen om konkursbeslutet lämpligen innehålla uppgift om detta och om de tider för bevakning m.m. som har bestämts.

Enligt 19 § andra stycket KL skall det av kungörelsen alltid framgå den tidpunkt som bestämts för det första borgenärssammanträdet. En bestämmelse att kungörelsen om konkursbeslutet skall innehålla uppgift om den för edgångssammanträdet bestämda tidpunkten har tagits upp i 2 kap. 24 §. Att vissa uppgifter om bl.a. kallelse av borgenärerna till edgångssammanträdet skall föras in i denna kungörelse anges också där.

I det *andra stycket* behandlas de övriga fall när kungörelse skall utfärdas enligt konkurslagen. Därvid har ett ytterligare undantag gjorts för det fall att kungörelse skall utfärdas i fall som avses i 8 kap. 11 §. Där sägs att förvaltare skall kungöra en auktion för försäljning av boets egendom på sätt och inom tid som föreskrivs för kungörande av exekutiv auktion på sådan egendom som det är fråga om. Kungörelsen behöver dock enligt det nämnda lagrummet aldrig föras in i Post- och Inrikes Tidningar. Därutöver får enligt 8 kap. 12 § ytterligare inskränkningar av kungörandet av auktionen göras i vissa fall.

Rätten bestämmer själv i vilka tidningar utöver Post- och Inrikes Tidningar som kungörelsen skall införas. Av kungörelsen om konkursbeslutet behöver inte längre framgå vilka tidningar som rätten har bestämt för fortsatt annonsering. Enligt vad kommittén uttalar i anslutning till denna paragraf förutsätts dock att kungörelse under konkursen som huvudregel förs in i samma tidning eller tidningar. Som jag har anfört i den allmänna motiveringen bör emellertid enligt min mening fortsatta kungörelser annonseras i en mer begränsad omfattning än kungörelsen om konkursbeslutet. I syfte att uppmärksamma läsare av konkurskungörelsen på att fortsatta kungörelser kan komma att annonseras i ett begränsat antal tidningar bör, i förekommande fall en uppgift med detta innehåll införas i kungörelsen om konkursbeslutet. En föreskrift om detta bör tas upp i den nya konkursförordningen.

Att kungörandet i vissa fall kan ske i annan form eller i större utsträckning än den nu föreskrivna framgår av 4 § lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m.m.

Prop. s. 392

Utbyte av kungörelse mot skriftliga underrättelser till borgenärerna

15 kap. 2 § I en konkurs vari bevakningsförfarande har ägt rum skall följande kungörelser ersättas med skriftliga underrättelser till borgenärerna, om det saknas anledning att anta att kostnaden för tillkännagivandet med kungörelse blir lägre eller att kungörelse i övrigt är lämpligare, nämligen

1. kungörelse med kallelse till förhandling angående entledigande av förvaltare,
2. kungörelse med information om att ett förslag till utdelning eller efterutdelning har upprättats samt att slutredovisningen och tillsynsmyndighetens utlåtande över den finns tillgängliga för granskning,
3. kungörelse av beslut om att lägga ned konkursen på grund av frivillig uppgörelse,
4. kungörelse med information om att slutredovisningen och tillsynsmyndighetens utlåtande över den finns tillgängliga för granskning i fall då förvaltare avgår före konkursens slut.

Om utbyte sker i de fall som anges i första stycket 2, 3 eller 4 skall tid som avses i 11 kap. 6 § tredje stycket, 13 kap. 7 § tredje stycket och 16 kap. 9 § första stycket i stället räknas från dagen efter den då underrättelserna sändes ut.

Paragrafens första stycke motsvaras av 15 kap. 2 § KL-förslaget och i viss mån av 203 § KL. Det andra stycket motsvaras i viss mån av 15 kap. 4 § första stycket KL-förslaget men saknar motsvarighet i KL.

Konkurslagskommitténs förslag att byta ut kungörelse mot skriftliga underrättelser till borgenärerna har diskuterats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.9.3). Den nu föreslagna paragrafen innehåller i jämförelse med KL-förslaget två principiellt betydelsefulla nyheter.

Enligt 15 kap. 2 § KL-förslaget skall utbyte av kungörelse mot underrättelser ske i vissa särskilt angivna fall om det kan antas att kostnaden för tillkännagivandet därmed blir lägre eller ett utbyte i övrigt framstår som lämpligt. Vid bedömningen av om ett utbyte framstår som lämpligt skall enligt kommittén hänsyn tas till att underrättelser normalt sett ger mottagarna en säkrare information än kungörelse. En förutsättning för utbyte är enligt kommittéförslaget att en kostnadsjämförelse görs.

Även om beräkningsgrunderna förenklas innebär KL-förslaget på denna punkt ett inte obetydligt merarbete för rätten. Av främst detta skäl förordar jag, som framgått av den allmänna motiveringen, att bestämmelsen utformas på ett sådant sätt att utbyte normalt sker i de angivna fallen.

Prop.
s. 393

Utbyte skall däremot inte äga rum om tillkännagivandet genom kungörande kan antas bli billigare eller i övrigt befinnes vara lämpligare. Rätten behöver således normalt inte göra någon kostnadsjämförelse. Om antalet borgenärer är mycket stort kan utbyte underlätas. Också om det av någon anledning finns skäl att anta att borgenärskretsen inte är känd med tillräcklig grad av säkerhet får utbyte underlätas, även om kostnaderna för tillkännagivandet därmed kan antas bli högre.

Den andra nyheten är att utbyte får ske endast om bevakningsförfarande har ägt rum. Det sagda har praktisk betydelse endast såvitt gäller kungörande av att ett utdelningsförslag har upprättats. Även kommittén anser att utbyte normalt bara skall få ske i stor konkurs. Skälen för min ståndpunkt finns redovisade i den allmänna motiveringen. Kungörelse om att ett utdelningsförslag har upprättats får således bytas ut mot underrättelser endast om bevakning har ägt rum.

I *första stycket* anges sålunda som en allmän förutsättning att bevakningsförfarande skall ha ägt rum. Här i ligger att bevakningsförfarandet skall vara avslutat, dvs. den bestämda tiden för bevakning skall ha löpt ut. Däremot behöver inte i förekommande fall förlikningsammansrådet ha hållits, än mindre jävistvister slutligt ha avgjorts.

I det första stycket har de situationer då utbyte kan ske räknats upp. Uppräkningen ansluter – bortsett från de ändringar som föranleds av utformningen av mitt förslag i övrigt – i sak till KL-förslaget.

Efter påpekande av *lagrådet* har i uppräknningen gjorts en del ändringar samt paragrafen i övrigt justerats.

Lagrådet har sålunda påpekat att informationen till borgenärerna om att en efterbevakning har gjorts bara kan förekomma i konkurser vari bevakningsförfarande har ägt rum. Lagrådet föreslår därför att det i det berörda lagrummet (9 kap. 21 §) direkt

anges att informationen normalt sett skall ske genom underrättelser till borgenärerna. Om antalet borgenärer med oprioriterade fordringar är mycket stort bör däremot underrättelserna kunna ersättas med kungörelse (se nästa paragraf). Mitt förslag har utformats i enlighet med vad lagrådet har förordat.

Enligt mitt förslag skall borgenärerna i vissa fall kallas till en förhandling för prövning av fråga om att entlediga förvaltaren (7 kap. 5 §). Till förhandlingen skall borgenärerna normalt kallas genom kungörelse. Även i detta fall bör det, som lagrådet föreslagit, finnas en möjlighet att byta ut kungörelsen mot direkta underrättelser till borgenärerna.

Andra stycket har införts en bestämmelse vars principiella motsvarighet återfinns i 15 kap. 4 § KL-förslaget. I det förevarande stycket sägs bl. a. att besvärstiden beträffande ett beslut att lägga ned konkursen efter frivillig uppgörelse skall, om utbyte har ägt rum, räknas från dagen efter den då underrättelserna sändes ut. Enligt *lagrådet* bör detsamma gälla vid beräkningen av tiden för att framställa invändning mot utdelningsförslag resp. klander mot slutredovisning. Stycket har utformats i enlighet härmed.

För att förebygga tvekan om från vilken dag de olika tiderna skall räknas bör tingsrätten alltid sända ut alla underrättelser samma dag.

Prop.
s. 394

Det bör slutligen påpekas att om utbyte har ägt rum bör sådana underrättelser som enligt konkursförordningen skall sändas ut så långt möjligt samordnas med underrättelser enligt nu förevarande paragraf.

Utbyte av underrättelser och kallelser till borgenärerna mot kungörelse

15 kap. 3 § Om antalet borgenärer med fordringar utan förmånsrätt är mycket stort, får underrättelser till dessa borgenärer och sådana kallelser till dem som inte behöver delges ersättas av ett tillkännagivande genom kungörelse.

Paragrafen, som saknar motsvarighet i såväl KL-förslaget som KL, har tillkommit efter förslag av *lagrådet*.

Paragrafen har getts en generell utformning men torde få sin praktiska betydelse främst i de fall som avses i 9 kap. 8 och 21 §§ och 11 kap. 8 §.

Det är inte lämpligt att borgenärer med förmånsberättigade fordringar berövas den direkta informationen om olika beslut och åtgärder i konkursen. Ofta är informationen i fråga av störst betydelse för dessa.

Det bör inte i lagen direkt anges vilket antal borgenärer som motiverar ett sådant utbyte som förevarande paragraf avser att göra möjligt. Kostnadsaspekten bör naturligen väga tungt. Det kan inte heller uteslutas att fordringarnas storlek får inverka på bedömningen.

Om ett utbyte sker enligt denna paragraf, bör rätten beakta det förhållandet att borgenärer som bor i utlandet generellt sett har små möjligheter att uppmärksamma information som lämnas genom kungörelse i svenska tidningar. Finns det många sådana borgenärer, kan den omständigheten utgöra ett skäl mot utbyte. Om utbyte sker trots det, kan det finnas anledning att tillstålla dessa borgenärer särskild information om innehållet i kungörelsen.

Formen för kallelser och underrättelser m.m.

15 kap. 4 § Skriftliga kallelser och underrättelser enligt denna lag sänds med posten i vanligt brev till mottagaren under hans senaste kända postadress, om inte något annat följer av särskilda föreskrifter om delgivning.

Skall någon enligt en föreskrift i lagen beredas tillfälle att yttra sig i en viss fråga, får delgivning äga rum.

Paragrafen, som saknar motsvarighet i såväl KL-förslaget som KL, har tillkommit på förslag av *lagrådet*. Jag instämmer i lagrådets uppfattning att den nya konkurslagen bör ta upp regler om formen för olika meddelanden.

Med hänsyn till önskemålet om en snabb och enkel handläggning är huvudregeln den att kallelser och underrättelser sänds i vanligt brev, utan delgivning. Intresset av att vinna klarhet över att adressaten har nåtts av en kallelse gör sig dock i vissa fall gällande med sådan styrka att delgivning bör föreskrivas; ibland dock endast som huvudregel. Detta har gjorts i anslutning till de särskilda bestämmelser som stipulerar kallelser.

I fråga om meddelanden varigenom någon bereds tillfälle att yttra sig över en viss framställning (se t. ex. föreskrifterna härom i 2 kap. 13 §, 6 kap. 10 § och 14 kap. 8 §) Prop. s. 395 kan rätten efter omständigheterna välja mellan vanligt brev och delgivning.

De föreslagna bestämmelserna är inte tänkta att hindra att kallelser eller förelägganden meddelas vid en förhandling eller ett sammanträde inför rätten med verkan för de närvarande. I anslutning till andra stycket kan anmärkas att när i 11 kap. 8 § talas om att borgenärer m. fl. "genom underrättelser" bereds tillfälle att yttra sig över invändning mot ett utdelningsförslag därmed avses att utesluta delgivning.

4.1.16 16 kap. Bestämmelser om handläggning och besvär m. m.

Utöver den exekutionsrättsliga regleringen innehåller KL ett stort antal regler av mer renodlad processuell karaktär. Hit hör inte endast reglerna om själva handläggningen utan också regler om när ett beslut i ett konkursärende går i verkställighet, när beslutet får överklagas och av vem talan får föras. Regler av denna typ återfinns på flera olika ställen i KL. Många har tagits in i sitt sakliga och tidsmässiga sammanhang. Andra finns samlade i 208–211 a §§ KL.

Dessa processuella regler kan systematiskt indelas i sex olika grupper:

1. Regler som rör konkursdomarens handläggning och beslut.
2. Regler som rör rättens handläggning och beslut i sådana frågor som konkursdomaren hänskjuter till rättens prövning eller som enligt KL alltid skall avgöras av rätten.
3. Regler som rör sådana tvistemål eller brottmål som har sin grund i den konkursrättsliga lagstiftningen.
4. Regler som rör beslut som fattas av borgenärerna.
5. Regler som rör beslut som fattas av tillsynsmyndigheten.
6. Regler om säkerhetsåtgärder och tvångsmedel.

I det följande lämnas en kortfattad redogörelse för vilka frågor och måltyper som ingår i de olika grupperna samt för några av de för varje grupp utmärkande särdragen.

Grupp 1. I denna grupp ingår alla de beslut och åtgärder som enligt KL ankommer på konkursdomaren. Utmärkande för dessa är att de är av procedurteknisk natur. Vissa undantag finns dock som exempelvis beslut rörande förvaltarfrågor och fastställande av utdelningsförslag och förvaltararvode i mindre konkurser. Beträffande konkursdomarens beslut finns vissa gemensamma bestämmelser i 210 och 210 a §§ KL. Dessa rör bl. a. överklagande av sådana beslut. I vissa situationer får konkursdomaren fatta beslut först sedan ett sammanträde med borgenärerna har hållits. Detta gäller t. ex. om ny förvaltare skall utses (47 och 48 §§ KL) eller om fråga uppkommer att entlediga den utsedde förvaltaren på grund av påstådd olämplighet för uppdraget (80 § KL).

Grupp 2. Enligt KL skall konkursdomaren i flera fall hänskjuta en fråga till rätten för prövning medan andra frågor alltid skall avgöras av rätten. Särskilda bestämmelser om handläggningen av denna typ av mål finns i 211 § KL. De fall som avses är följande:

- Om gäldenären bestrider en borgenärs konkursansökan eller om han underlåter att yttra sig över den, skall målet hänskjutas till rätten. Prop. s. 396
- Det ankommer på rätten att i ordinär konkurs bestämma förvaltarens arvode.
- Ett yrkande om att någon annan än gäldenären skall avlägga bouppteckningsed eller beediga viss uppgift i bouppteckningen skall hänskjutas till rätten om det inte medges.

- Om förlikning angående en anmärkning mot en bevakad fordran inte kan nås, skall frågan hänskjutas till rätten.
- Framställt klander mot ett utdelningsförslag i ordinär konkurs skall handläggas vid rätten.
- Om ett ackordsförslag har antagits av borgenärerna men konkursdomaren finner anledning att ackordet inte skall fastställas, skall konkursdomaren hänskjuta ackordsfrågan till rätten. Detsamma gäller om det vid borgenärssammanträdet inte kan avgöras om förslaget har antagits eller förkastats.

Grupp 3. De mål som har sin grund i KL men som i huvudsak följer tvistemåls- eller brottmålsreglerna i RB utgörs av

- mål vari talan förs om återvinning till konkursboet genom stämning,
- mål om klander av förvaltarens slutredovisning,
- mål om straffansvar.

För de båda förstnämnda måltyperna innehåller KL inga gemensamma processuella regler. I 40 b § KL finns vissa bestämmelser som anger hur, av vem och när talan om återvinning får väckas. I 191 § KL anges vem som får klandra förvaltarens slutredovisning och när sådan klandertalan måste väckas. I 192 § KL finns också en särbestämelse som reglerar ansvaret för rättegångskostnader i ett mål om klander av slutredovisning i de fall en borgenär har väckt klandertalan. I 40 b § tredje stycket KL finns en motsvarande bestämmelse för mål om återvinning. I övrigt är RB:s regler tillämpliga fullt ut vid handläggningen av dessa båda måltyper.

Enligt 40 b § KL kan återvinning påkallas av förvaltaren inte bara genom väckande av talan utan också genom anmärkning mot bevakning eller genom invändning mot annat yrkande som framställts mot konkursboet. I dessa fall kommer frågan om återvinning att prövas i samband med att anmärkningen eller invändningen prövas. För den prövningen gäller de handläggningsregler som normalt tillämpas vid exempelvis jävsprocess.

Som vanliga brottmål handläggs mål om straffansvar enligt 213 § KL och om överträdelse av näringsförbud (212 §).

Grupp 4. Borgenärerna har enligt KL befogenhet att fatta beslut i följande två fall:

- Borgenärerna får vid förlikningssammanträdet besluta om förlikning angående en framställd anmärkning mot en bevakad fordran.
- Borgenärerna får vid ett borgenärssammanträde rösta om huruvida ett av gäldenärens framlagt ackordsförslag skall antas eller förkastas.

Regler om överklagande av dessa beslut finns i 210 b § KL.

Grupp 5. Under en konkurs fattar tillsynsmyndigheten en mängd olika beslut. Ofta är det fråga om att i ett yttrande eller i annan ordning ta ställning till framställningar eller redovisningar. KL innehåller inga särskilda regler om dessa beslut, som från processuell synpunkt är att betrakta som andra beslut fattade av förvaltningsmyndighet. Förvaltningslagen (1986:223) är i princip tillämplig. Jag vill här med anledning av vad en av *lagrådets ledamöter* uttalar påpeka att jag därmed inte har tagit ställning till frågan i vad mån besluten i fråga verkligen går att överklaga. Huvudregeln är i stället att beslut av den här karaktären inte går att överklaga särskilt.

Av 209 § KL följer emellertid att talan mot tillsynsmyndighetens beslut enligt KL inte får föras annat än i två där särskilt angivna fall. Dessa är:

- Tillsynsmyndighetens beslut vid tvist om hur mycket av en konkursgäldenärs arbetsinkomst som skall tillkomma konkursboet (27 § fjärde stycket KL).
- Tillsynsmyndighetens beslut i tvist mellan gäldenären och förvaltaren om hur mycket gäldenären skall få ut av konkursboet som beneficium och underhåll för sin försörjning (98 § KL).

Grupp 6. Regler om säkerhetsåtgärder under konkursansökningsstadiet finns i 14 a–14 c §§ KL. Om personella säkerhetsåtgärder under konkursen finns det bestämmelser i 88 och 88 a §§ KL. Tvångsmedel regleras slutligen i 94–96 §§ KL. Reglerna i den-

na grupp intar en särställning därigenom att beslut i berörda frågor enligt KL kan fattas såväl av rätten som konkursdomaren.

I *KL-förslaget* har ett stort antal processuella regler samlats i ett särskilt kapitel (16 kap.). Åtskilliga bestämmelser av processuell karaktär återfinns dock i sitt sakliga och tidsmässiga sammanhang. Slopandet av konkursdomarinstitutionen har medfört att systemet har kunnat göras mer enhetligt än i dag. De lösningar som *KL-förslaget* innehåller i detta hänseende har vid remissbehandlingen fått ett övervägande positivt mottagande.

Den systematiska dispositionen av de processuella bestämmelserna i mitt förslag bygger på *KL-förslaget*. Det enhetliga konkursförfarandet har medfört att företsättningar har förändrats på en punkt, nämligen när det gäller reglerna om prövning av utdelningsförslag. Systemet med klander mot utdelningsförslag i ordinär konkurs har ersatts av ett system som bygger på det som i dag tillämpas i mindre konkurs. Det innebär att invändningar mot förslaget framställs mer formlost och att rätten själv-mant prövar förslaget. Vidare ges möjlighet att hålla förhandling för denna prövning.

I huvudsak innebär mitt förslag beträffande de tidigare redovisade grupperna av regler följande.

Grupperna 1 och 2. I och med att konkursdomarinstitutionen nu avskaffas kan diskuterat om det inte i processuellt hänseende borde gälla samma regler beträffande de beslut och åtgärder som i dag handhas av konkursdomaren resp. rätten.

Enligt *KL-förslaget* skall prövningen av en tvistig konkursansökan ske inom ramen för konkursärendet. Detsamma gäller prövningen av förvaltarens arvode i ordinär konkurs och av ett yrkande om att någon annan än gäldenären skall avlägga boupp-teckningsed. Däremot skall enligt kommitténs förslag prövningen av en tvistig fordran i konkurs hänskjutas till särskild rättegång. Detsamma gäller prövningen av ett ackordsförslag som borgenärerna inte har förkastat men som konkursdomaren trots det inte själv får fastställa.

Från systematiska utgångspunkter är det förenat med uppenbara fördelar om reglerna om handläggningen av olika frågor med anknytning till ett konkursärende kan göras så enhetliga som möjligt. Den splittring som i dag karaktäriserar reglerna om handläggningen medför att bestämmelserna ibland är svåra att tillämpa.

De frågor som enligt *KL-förslaget* skall prövas i en särskild rättegång avviker till sin karaktär inte på något avgörande sätt från de frågor som enligt förslaget skall handläggas inom ramen för konkursärendet. Ett flertal av de regler som rör handläggningen föreslås också vara gemensamma. Mest betydelsefullt är att RB:s regler om handläggningen är tillämpliga om inte något annat sägs i konkurslagen. Rättens sammansättning är densamma liksom utgångspunkten för beräkningen av den tid inom vilken talan får föras mot beslutet. Mitt förslag utgår från att även prövningen av tvistiga fordringar och av ackordsförslag som borgenärerna inte har förkastat men som trots det kräver en särskild prövning för fastställelse, skall ske inom ramen för konkursärendet.

I KL finns regler om olika sammanträden som skall hållas inför konkursdomaren resp. rätten. Det gäller första borgenärssammanträdet, edgångssammanträde, förliknings-sammanträde samt sammanträden för att utse ny förvaltare eller för att pröva en fråga om att entlediga en förvaltare som påstås vara olämplig för sitt uppdrag. Om ett ackordsförslag har tagits upp skall också borgenärerna samlas till ett borgenärssammanträde för att rösta om förslaget. Dessutom innehåller *KL-förslaget* nya regler om förhandlingar som rätten håller för att pröva frågor om tvångsmedel.

I mitt förslag har uppdelningen mellan förhandling och sammanträde behållits trots att båda hålls inför rätten. I konkurslagens mening har ett sammanträde en annan karaktär än en förhandling. Vid ett sammanträde behöver inte frågor avgöras av rätten. Detta är emellertid regelmässigt fallet vid en förhandling.

De sammanträden som nu hålls inför konkursdomaren för prövning av fråga huru-vida antalet förvaltare skall ökas (47 § KL), ny förvaltare utses (48 §) eller förvaltare entledigas på begäran av annan än honom själv (80 § andra stycket) är av delvis an-

Prop.
s. 398

nat slag. Här kan starka intressen ställas mot varandra och sammanträdena syftar till att bereda samtliga berörda tillfälle att framföra sina synpunkter. Dessa sammanträden benämns i mitt förslag förhandlingar (7 kap. 3 och 5 §§) och föreslås följa samma regler som skall gälla för övriga förhandlingar i ett konkursärende.

Vad som nu har sagts medför behov av relativt långtgående förändringar i förhållande till 16 kap. KL-förslaget. De särskilda reglerna om handläggningen av frågor som enligt KL-förslaget hänskjuts till rättegång måste inarbetas bland de regler som rör handläggningen av konkursärenden och rättens beslut i sådana ärenden.

Som redan anförts i anslutning till 1 kap. 6 § bör RB:s regler om handläggningen av tvistemål i princip gälla vid handläggningen av konkursärenden. En bestämmelse om detta har tagits upp i 2 § i förevarande kapitel.

Beträffande de förhandlingar som skall hållas inom ramen för ett konkursärende bör, i principiell överensstämmelse med KL-förslaget, reglerna i RB om huvudförhandling i tvistemål gälla i tillämplig utsträckning. Gemensamt för de förhandlingar som sker med stöd av konkurslagen är dock att parts eller annans utevaro inte utgör hinder mot att prövningen av den aktuella frågan slutförs vid förhandlingen. En särskild regel bör också gälla om rättens sammansättning.

Prop.
s. 399

Det ligger utan tvekan ett visst värde i att handläggningsreglerna för förhandlingarna finns i nära anslutning till de regler som anger att förhandlingen skall eller får hållas. Kommittén har också valt denna lösning såvitt gäller förhandlingar inom ramen för konkursärendet. Å andra sidan finns det också skäl som talar för att regler som är i stort sett lika för sådana förhandlingar sammanförs. Regleringen blir på det sättet betydligt enklare. Som redan framgått av de bestämmelser om förhandlingar som har tagits upp i de särskilda kapitlen, har jag i huvudsak stannat för denna lösning. Närmare regler om de förhandlingar som hålls inom konkursärendets ram har tagits upp i 2 §. Regler om kallelser och om delgivning har dock tagits upp i sitt sakliga sammanhang.

I 16 kap. 9 § och 16 kap. 15 § första stycket KL-förslaget finns i sak samstämmiga regler om rättens sammansättning. En enhetlig regel om rättens sammansättning vid handläggningen av konkursärenden har i mitt förslag tagits upp som 3 § i förevarande kapitel.

I 16 kap. 16 § KL-förslaget återfinns bestämmelsen i 113 § KL som föreskriver att talan mot dom varigenom anmärkning mot bevakning har ogillats får föras inte bara av förvaltaren utan också av en borgenär och gäldenären. Varken i RB eller i KL ges i övrigt några regler om vem som får föra talan mot beslut som meddelas under konkursen. Vem som är berättigad att föra talan mot olika beslut får i stället avgöras från fall till fall med stöd av allmänna processrättsliga principer om talerätt. Det framstår mot denna bakgrund som inkonsekvent att i lagen särskilt ange vem som får föra talan mot just detta beslut. Bestämmelsen kan också, som en remissinstans påpekar, föranleda felaktiga slutsatser om rätt till fullföljd i andra fall än de i paragrafen äsyftade. Jag föreslår därför att bestämmelsen i fråga slopas.

Grupp 3. Mål om återvinning till konkursbo och om klander av slutredovisning handläggs som vanliga tvistemål. RB:s regler är direkt tillämpliga. De särskilda regler som i dag finns i KL och som huvudsakligen rör talerätten och den tid inom vilken talan måste väckas har behållits och tagits upp i sina sakliga sammanhang. Att talan mot förvaltaren om skadestånd förs genom klander av slutredovisningen följer av 17 kap. 2 §. De speciella regler som tidigare fanns i KL om handläggningen av mål om näringsförbud har numera sin motsvarighet i lagen (1986:436) om näringsförbud. Mål om överträdelse av det automatiska näringsförbudet under konkurs (17 kap. 4 §) och om straffansvar för borgenär som betingat sig särskild förmån av gäldenären (17 kap. 5 §) handläggs som vanliga brottmål.

Grupp 4. De processuella regler som tar sikte på de beslut som borgenärerna fattar med stöd av KL har tagits upp i sina sakliga sammanhang (9 kap. 14 § och 12 kap. 16 §).

Grupp 5. De regler som anger i vilken utsträckning tillsynsmyndighetens beslut får överklagas har tagits upp i 7 kap. 29 § i omedelbar anslutning till de övriga regler som rör tillsynen och tillsynsmyndighetens verksamhet.

Grupp 6. De närmare reglerna om förfarandet vid prövning av säkerhetsåtgärder och tvångsmedel har också förts in i sina sakliga sammanhang (2 kap. 11–13 §§ och 6 kap. 6–12 §§). I övrigt tillämpas reglerna i detta kapitel. Prop. s. 400

Till följd av den reglering som jag nu redogjort för kommer förevarande kapitel att innehålla endast regler som hänför sig till rättens handläggning av ett konkursärende och beslut i sådana ärenden. Kapitlet inleds med en bestämmelse om handläggningen vid tingsrätt av konkursärenden (1 §). Som redan nämnts har regler om tillämpligheten av RB:s regler i konkurssammanhang och om rättens sammansättning tagits upp i 2 och 3 §§. Bestämmelserna i 1–3 §§ har i förhållande till det remitterade förslaget disponerats om i enlighet med vad *lagrådet* har föreslagit.

I 4 § anges när ett beslut går i verkställighet. En bestämmelse om att varje beslut av tingsrätten i ett konkursärende får överklagas till hovrätt har tagits upp i 5 §, som också innehåller en föreskrift om underrättelser om rättens beslut. I 6 och 7 §§ anges vissa begränsningar i fullföljdsrätten. Tillsynsmyndighetens rätt att föra talan mot rättens beslut i konkursärenden framgår av 8 §. I 9 § anges slutligen inom vilken tid besvärstalan skall föras.

Handläggning av konkursärenden

16 kap. 1 § Prövningen av en konkursansökan och handläggningen av konkursen sker som ett konkursärende hos tingsrätten. Som konkursärende handläggs inte sådan talan enligt denna lag som skall väckas genom stämning.

Paragrafen saknar motsvarighet i såväl KL-förslaget som KL.

De sammanhållande och övervakande uppgifter som enligt KL ankommer på konkursdomaren övertas i den nya lagen av rätten. Den tingsrätt som avses i första meningen är den tingsrätt som först prövat konkursansökningen. Detta gäller även om konkursbeslutet meddelats av högre instans. Enligt 2 kap. 26 § kan handläggningen av en konkurs undantagsvis överflyttas till en annan tingsrätt och då övertar naturligtvis den tingsrätten den första tingsrättens uppgifter.

De frågor som rätten skall pröva med anledning av konkursen skall – bortsett från mål om straffansvar – handläggas i konkursärendet vid den tingsrätt som avses i första meningen med två undantag. Som fristående mål handläggs dels en genom stämning väckt talan om återvinning, dels klander av slutredovisning. I dessa fall skall talan – till skillnad mot vad som gäller i övriga fall – väckas genom stämning. I fråga om återvinning gäller därvid vanliga forumregler.

16 kap. 2 § I konkursärenden gäller rättegångsbalkens bestämmelser om tvistemål i tillämpliga delar, om inte något annat sägs i denna lag. Sker handläggningen vid förhandling, tillämpas bestämmelserna om huvudförhandling i tvistemål, om inte sakens beskaffenhet motiverar avsteg därifrån.

Om den som har kallats till en förhandling uteblir, hindrar det inte att den fråga som förhandlingen gäller prövas och avgörs. Prop. s. 401

Rättens avgörande sker genom beslut.

Det första stycket saknar motsvarighet i såväl KL-förslaget som KL. Paragrafens andra stycke motsvarar delvis 16 kap. 14 § KL-förslaget samt 211 § fjärde stycket KL. Det tredje stycket överensstämmer i huvudsak med 16 kap. 15 § andra stycket KL-förslaget men saknar motsvarighet i KL.

Enligt *första stycket* gäller rättegångsbalkens bestämmelser om handläggning av tvistemål i tillämpliga delar vid handläggningen av konkursärenden, om inte annat sägs i denna lag.

Bestämmelser om att förhandlingar skall eller får hållas finns på åtskilliga ställen i lagen. Som anförts i anslutning till kapitelrubriken skall i princip RB:s regler om huvudförhandling i tvistemål tillämpas i fråga om dessa förhandlingar. Genomgående gäller dock vissa undantag. Ett undantag regleras i 3 §, nämligen frågan om rättens

sammansättning. Vidare gäller att utevaro av den som är part eller som annars har kallats till förhandlingen inte hindrar att den fråga som skall prövas vid förhandlingen avgörs. Detta framgår av paragrafens andra stycke. Om avvikande bestämmelser har meddelats i anslutning till de bestämmelser som reglerar möjligheten att hålla förhandling, skall givetvis de bestämmelserna gälla.

Hänvisningen till reglerna om huvudförhandling i tvistemål avser endast själva förhandlingen. Reglerna i RB om stämning och kallelser till huvudförhandling skall alltså inte tillämpas. Det innebär bl. a. att tredskodomsföreläggande inte kan komma i fråga. I vilken utsträckning RB:s regler i övrigt skall tillämpas beror på vad saken rör. Möjlighet finns att förebringa muntlig bevisning, om det skulle behövas. I fråga om kallelser till förhandlingar gäller konkurslagens regler.

Frågan om rättegångskostnader vid prövningen av en konkursansökan är reglerad i 2 kap. 23 §. Vid övriga förhandlingar inför rätten gäller att ersättning i vissa fall kan utgå av konkursboet för inställelse, se 6 kap. 14 §. Frågan i vad mån därutöver RB:s kostnadsregler är tillämpliga kan inte besvaras generellt utan beror på vad saken rör. Huvudprincipen bör emellertid vara att 18 kap. RB skall tillämpas om partsställningen är jämförbar med den som föreligger i vanliga dispositiva tvistemål (jfr NJA 1985 s. 299).

Lagrådet har i anslutning till detta lagrum anfört bl. a. följande om RB:s tillämpning i konkursärenden. När det i 2 § hänvisas till RB:s tvistemålsregler "i tillämpliga delar" resp., för förhandlingsfallen, RB:s regler om huvudförhandling i tvistemål "om inte sakens beskaffenhet motiverar avsteg därifrån", ligger det i reservationerna att det i konkursärenden får förutsättas kunna förekomma ganska många avsteg från eller modifieringar av RB:s bestämmelser. Detta framgår enligt lagrådet direkt eller indirekt av de föreslagna bestämmelserna eller också följer det av konkursförfarandets natur.

Lagrådet fortsätter:

"Ett elementärt formellt särdrag är att stämningsansökan inte behövs för att anhängiggöra talan i delfrågor (frånsett vissa fall som dock formellt faller utanför ramen för konkursärendebegreppet).

Som ett annat, mer principiellt exempel kan nämnas att utrymmet för skriftlig handläggning och för utnyttjande av skriftligt material i förhandlingsfall måste bli större än vad RB tillåter. Gången i en förhandling kan vidare behöva gestaltas annorlunda än vad RB anger för huvudförhandling i tvistemål, i synnerhet när det gäller frågor om häktning och andra tvångsmedel, däri inbegripet utdömande av vite.

Spörsmålet om vad som är indispositivt och dispositivt i konkursärenden är inte utan vissa problem, men torde i stor utsträckning ha vunnit en lösning i praxis. Av förarbetena till nu föreliggande förslag kan beträffande vissa frågor utläsas att en hel del inslag av officialprövning är förutsatta. Visst utrymme för tillämpning av principerna för dispositiva mål förefinnes dock, exempelvis i jävsprocessen.

Av de områden där RB:s regelsystem blir gällande har redan nämnts förhållandena på partssidan. Annat som kan nämnas är exempelvis reglerna om domarjäv, om omröstning, om bevisning (i stort) och om särskilda rättsmedel. En mer detaljbetonad fråga gäller om vitesföreläggande kan ges enligt 9 kap. 7 § RB. Frågan synes böra besvaras jakande.

Den i såväl remissförslag som lagrådsförslag förekommande hänvisningen till RB:s bestämmelser kan såvitt angår rättegångskostnader medföra vissa tillämpningsproblem, eftersom hänvisningen inte ger någon särskild vägledning i den delen. För ett specialfall ges en bestämmelse i 2 kap. 23 §. När det gäller kostnadsfrågor i övrigt blir det en bedömningsfråga hur RB:s kostnadsregler skall tillämpas i konkurssammanhang. Lagrådet finner sig i denna del inte böra gå längre än att konstatera att det inom ramen för det nya begreppet 'konkursärendet' kan förekomma delprocesser som har avsevärd lik-

het med ordinära tvistemål och vari kostnadsspörsmålen bör lösas enligt RB:s allmänna regler i ämnet; detta gäller särskilt i jävstvister, utdelningstvister (jämför vad lagrådet anfört under 11 kap. 8 §) och arvodestvister. Det får överlämnas till rättstillämpningen, hur kostnadsfrågan är att bedöma i olika situationer. Remissförslaget får antas bygga på att hittills förekommen praxis i kostnadsfrågor väsentligen blir orubbad. – Ett särskilt kostnadsspörsmål har lagrådet behandlat under 6 kap. 11 §”.

Hänvisningen till tvistemålsreglerna för huvudförhandling hindrar inte att muntlig förberedelse anordnas när så undantagsvis är behövt. Enligt 42 kap. 20 § andra stycket RB krävs för att förberedelse skall få övergå till huvudförhandling i förenklad form att parterna samtycker eller att saken anses uppenbar. Föreskriften i 211 § andra stycket KL innebär den uppmjukningen i förhållande till RB att det räcker med att samtliga närvarande lämnar sitt samtycke. Någon sådan uppmjukning finns inte i förslaget. RB:s regler om skriftlig förberedelse torde vid behov kunna appliceras i olika skeden av ett konkursärende.

I *andra stycket* utsågs att, om den som har kallats till en förhandling uteblir, detta inte hindrar att den fråga som förhandlingen gäller prövas och avgörs. Denna allmänna regel för förhandlingar i konkursärenden har ett undantag i 2 kap. 19 § första stycket i mitt förslag. Förhållandet synes inte behöva uttryckligen anges i nu förevarande paragraf.

Att rättsens avgörande sker i form av beslut framgår av *tredje stycket*.

16 kap. 3 § En tingsrätt skall vid handläggningen av ett konkursärende bestå av en lagfaren domare. Vid en förhandling får dock rätten bestå av tre lagfarna domare.

Paragrafens första mening överensstämmer i huvudsak med 16 kap. 9 § första stycket och 15 § första stycket KL-förslaget. Den motsvaras i viss mån av 211 § tredje stycket KL. Andra meningens saknar motsvarighet i såväl KL-förslaget som KL. Prop. s. 403

I och med att konkursdomarinstitutionen nu föreslås avskaffad finns det ett behov av en regel som generellt anger hur rätten skall vara sammansatt vid handläggningen av konkursärenden. I enlighet med vad som enligt KL gäller för de flesta fall då en fråga i samband med konkurs skall prövas av rätten, bör rätten bestå av en lagfaren domare. Vid förhandlingar bör emellertid rätten kunna bestå av tre lagfarna domare när detta bedöms ändamålsenligt. Så kan vara fallet exempelvis vid förhandling för prövning av tvistefrågor enligt 9 kap. 15 §, om vidlyftig utredning förekommer eller målet annars är av komplicerad beskaffenhet. Det får förutsättas att möjligheten till flerdomarsammansättning utnyttjas endast undantagsvis.

Som framgått av vad som anförts i anslutning till 1 § är förevarande paragraf inte tillämplig vid handläggningen av fristående mål om återvinning eller av mål om klander av förvaltarens slutredovisning.

Verkställighet av beslut i konkursärenden

16 kap. 4 § Ett beslut om konkurs och om upphävande av ett konkursbeslut går i verkställighet omedelbart. Detsamma gäller andra beslut av rätten under handläggningen av ett konkursärende i en fråga som enligt denna lag skall prövas av rätten, om inte något annat förordnas eller följer av andra stycket.

Beslut under handläggningen av ett konkursärende går i verkställighet först sedan det har vunnit laga kraft, om beslutet avser

1. arvode eller kostnadsersättning till förvaltare,
2. arvode till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 §,
3. arvode eller kostnadsersättning till en sådan tillsynsman som har utsetts enligt 12 kap. 26 §,
4. utdömmande av förelagt vite.

Angående verkställighet av beslut att fastställa utdelning finns det bestämmelser i 11 kap. 9 och 10 §§.

Första och andra styckena överensstämmer i huvudsak med 16 kap. 1 § KL-förslaget samt motsvaras till viss del av 25 § första stycket och 210 § tredje stycket KL. Det tredje stycket saknar direkt motsvarighet i såväl KL-förslaget som KL.

Prop.
s. 404

Paragrafen behandlar frågan när rättens beslut om konkurs eller beslut under handläggningen av en konkurs går i verkställighet, dvs. från vilken tidpunkt beslutet får börja tillämpas. Uttrycket syftar inte på verkställighet i den mening som avses i ut-sökningsbalken. Vissa beslut i ett konkursärende kan bli föremål för verkställighets-åtgärder enligt utsökningsbalken, om beslutet innebär åläggande av betalningsskyldighet eller annan förpliktelse eller avser kvarstad. Andra beslut kräver ingen verkställighetsåtgärd men skall ändå beaktas av myndigheter och andra. Det kan t.ex. bli aktuellt med följdåtgärder, såsom kungörande av beslutet. Den valda terminologin ansluter till den som nu används i KL och i allmänhet också i RB, t. ex. i 17 kap. 14 §.

För närvarande gäller enligt 25 § första stycket KL att ett beslut om konkurs, vare sig det har meddelats av konkursdomaren eller rätten, går i verkställighet utan hinder av att beslutet överklagas. I övrigt gäller att beslut som konkursdomaren meddelat under handläggningen av en konkurs går i verkställighet omedelbart, om inte annat förordnas. Undantag gäller dock för beslut om utdömmande av vite. Andra beslut av konkursdomaren, dvs. sådana som har slutlig karaktär, går i verkställighet först sedan beslutet har vunnit laga kraft. Som exempel på sådana beslut kan nämnas avskrivning av en ordinär konkurs på grund av bristande tillgångar (186 § KL) och fastställelse av utdelning i mindre konkurs (185 f § KL). Denna ordning följer av 210 § tredje stycket KL.

I fråga om beslut av konkursdomaren är huvudregeln i 210 § KL att beslutet går i verkställighet omedelbart. När det däremot gäller beslut enligt KL av rätten gäller – fränsett beslut om konkurs – vanliga regler i RB. Beslutet går alltså i verkställighet först när det har vunnit laga kraft, om inte annat förordnas med stöd av 17 kap. 14 § RB eller följer av den paragrafen.

Enligt kommittén bör den nya konkurslagen i sak inta samma standpunkt som gällande rätt. Den omständigheten att konkursdomaren ersätts med rätten föranleder inte någon annan bedömning. Vissa smärre ändringar föreslås dock.

För egen del ansluter jag mig i huvudsak till KL-förslaget, med vissa jämkningar som jag strax återkommer till.

I *första stycket* anges till en början att ett beslut om konkurs går i verkställighet omedelbart. En remissinstans – riksskatteverket – har efterlyst en regel som klart uttalar att också ett beslut om att upphäva ett konkursbeslut går i verkställighet omedelbart. Även jag anser att detta bör, för att förebygga tvekan om vad som gäller, framgå direkt av lagtexten.

Även när det gäller övriga beslut under handläggningen av en konkurs bör utgångspunkten liksom för närvarande vara att besluten går i verkställighet trots att de inte har vunnit laga kraft. En bestämmelse om detta har tagits upp som andra mening i första stycket. Eftersom bestämmelsen avser endast beslut under handläggningen av konkursen omfattar den inte beslut varigenom en konkurs avslutas. Som beslut av sistnämnda slag är att anse t. ex. beslut om avskrivning av en konkurs enligt 10 kap. 1 §, beslut om att lägga ned en konkurs enligt 12 kap. 1 § efter frivillig uppgörelse, beslut att fastställa ackord i konkurs och beslut att fastställa utdelningsförslag enligt 11 kap. 7 §. Bestämmelsen gäller, liksom den i första meningen, oavsett om beslutet har fattats av tingsrätt eller hovrätt.

Vidare avses endast beslut enligt konkurslagen. Beslut om t. ex. rättshjälp omfattas alltså inte av den föreslagna bestämmelsen.

Prop.
s. 405

I *andra stycket* anges vissa undantag från reglerna i första stycket. Dessa bör liksom för närvarande omfatta bl. a. beslut om arvode och kostnadsersättning till förvaltare eller till tillsynsman som har utsetts enligt 12 kap. 26 §. Enligt kommittén bör även ett beslut om förskott på förvaltararvode, i motsats till vad som nu gäller, gå i verkställighet först sedan det har vunnit laga kraft. Kommittén har därvid åberopat främst att tillsynsmyndigheten, såväl enligt KL som KL-förslaget, har fullföljdrätt mot beslut om förskott.

För egen del anser jag inte att det finns tillräckliga skäl att ändra på vad som nu gäller i fråga om förskott. KL-förslaget på denna punkt strider i viss mån mot tanken bak-

om de vidgade möjligheter till förskott som mitt förslag innebär. Beslut om förskott bör därför enligt min mening följa huvudregeln om omedelbar verkställighet.

Undantagen i punkterna 1 och 3 i andra stycket från regeln om omedelbar verkställighet har utformats i enlighet med vad som nu har sagts. I överensstämmelse med KL-förslaget bör ytterligare undantag göras för beslut om arvode till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 §. Detta undantag har tagits upp i punkt 2. I överensstämmelse med gällande rätt undantas i punkt 4 också beslut om att döma ut ett vite. Däremot omfattas inte beslut om häktning och andra tvångsmedel. Sådana beslut går alltså i verkställighet omedelbart. Regleringen i andra stycket avser även beslut av hovrätt.

I och med att den prövning av ett ackordsförslag som i dag efter hänskjutande sker hos rätten nu föreslås ske inom ramen för konkursärendet, blir beslutet enligt huvudregeln verkställbart utan hinder av att det inte har vunnit laga kraft. Om emellertid beslutet i fråga innebär att ackordsförslaget fastställs, medför det att konkursen avslutas. Eftersom det då inte är fråga om ett beslut under handläggningen, omfattas det inte av bestämmelsen i första stycket andra mening.

Om beslutet innebär att ackordet inte fastställs, omfattas det således av bestämmelsen i första stycket. Verkställigheten av ett sådant beslut består uteslutande däri att konkursen handläggs vidare. Ett överklagande av beslutet bör alltså inte uppehålla den fortsatta handläggningen av konkursen. Om det skulle finnas anledning att avvakta utgången av ett överklagande finns det möjlighet att förordna om det. Detta kan vara fallet om exempelvis en försäljning av en för gäldenären betydelsefull tillgång skall ske under tiden som beslutet prövas i högre rätt.

I *tredje stycket* erinras om de speciella regler rörande verkställigheten av beslutet att fastställa utdelningen i konkursen som finns i 11 kap. 9 och 10 §§.

Ett beslut att fastställa utdelning verkställs på det sättet att de utdelningsberättigade borgenärerna tillställs sina utdelningsmedel (11 kap. 9 § första stycket). Detta skall ske när beslutet har vunnit laga kraft. Dessförinnan får medlen betalas ut till en utdelningsberättigad borgenär endast om han ställer säkerhet (11 kap. 10 § första stycket). Om fastställelsebeslutet eller beslutet om förvaltarens arvodesättning överklagas gäller detsamma i fråga om de borgenärer vars utdelningsrätt berörs av talan. Övriga borgenärer får alltså då trots överklagandet lyfta sina utdelningsmedel utan säkerhet.

Ett beslut om en tvistig fordran i konkurs har verkan bara i konkursförbandet. Den omständigheten att en fordran alljämt är föremål för tvist utgör inte hinder mot att fordringen tas upp i utdelningsförslaget. Av 11 kap. 10 § andra stycket framgår emellertid att utdelning för fordringen inte får betalas ut innan fordringen har fastställts av domstolen. Har fordringen fastställts av domstolen får emellertid utbetalning ske mot säkerhet även om avgörandet överklagas.

Prop.
s. 406

Överklagande av rättsens beslut i konkursärenden m.m.

16 kap. 5 § Varje tingsrätts beslut i ett konkursärende i en fråga som enligt denna lag skall prövas av rätten får överklagas för sig, om inte något annat följer av 6 eller 7 §.

Har ett beslut meddelats utan att förhandling har hållits, skall de som beslutet har gått emot genast underrättas om tiden för beslutet, i den mån det med hänsyn till omständigheterna är motiverat. När det är lämpligt, bör i underrättelsen ges besked om utgången av den prövade frågan.

Paragrafens första stycke motsvarar 16 kap. 2 § första stycket KL-förslaget och i hudsak 210 § första stycket KL. Det andra stycket är nytt och har tillkommit efter förslag av *lagrådet*.

KL utgår från att varje beslut som konkursdomaren meddelar under handläggningen av ett konkursärende får överklagas för sig. Detsamma gäller enligt utsökningensbalken i fråga om kronofogdemyndighetens beslut i utsokningsmål. Enligt RB däremot är principen den motsatta, nämligen att beslut under rättegången inte får överklagas särskilt annat än när det är uttryckligen medgivet.

Om inte något annat sägs blir RB:s bestämmelser om fullföljd tillämpliga i fråga om talan mot rättsens beslut i ett konkursärende. Det skulle bl. a. innebära att rättsens beslut i olika frågor som uppkommer under handläggningen av ett konkursärende inte skulle få överklagas särskilt. Förevarande paragrafs *första stycke* ger uttryck för principen att varje beslut under ett konkursärende får överklagas för sig. Vissa undantag föreskrivs i 6 och 7 §§.

I fråga om det på förslag av *lagrådet* upptagna *andra stycket*, har *lagrådet* anfört bl. a. följande.

”Enligt 9 § i detta kapitel gäller för flertalet beslut i konkursärenden att tiden för besvär över beslutet räknas från den dag då beslutet meddelades. Denna bestämmelse väcker frågan hur det är sört för att parterna får kännedom om när ett beslut har meddelats.

Enligt flera bestämmelser i den föreslagna lagen skall eller kan ett avgörande av rätten föregås av en förhandling. Tvistefrågor som rör bevakade fordringar och som inte har förlikts skall t. ex. alltid prövas vid en förhandling (9 kap. 15 §). När förhandling hålls, är det naturligt att rätten antingen meddelar beslutet vid förhandlingen eller vid dess slut underrättar de närvarande – som får förutsättas vara huvudintressenterna – om tiden för beslutets meddelande. Denna ordning är den som gäller för dom i tvistemål enligt 17 kap. 9 § andra stycket RB. Med tanke på hänvisningen i 2 § första stycket andra meningen i förevarande kapitel till vad som enligt RB gäller om huvudförhandling i tvistemål torde någon särskild bestämmelse i ämnet inte erfordras i konkurslagen.

Prop.
s. 407

Flertalet beslut i konkurssammanhang kommer emellertid att meddelas utan att ha föregåtts av någon förhandling. Att generellt ålägga rätten att beträffande sådana 'kanslibeslut', i analogi med föreskriften i 17 kap. 9 § fjärde stycket RB, skicka underrättelser till de taleberättigade om tiden för beslutet bör inte komma i fråga; en sådan skyldighet bör inte anses följa av den allmänna hänvisningen till RB:s regler i 2 § första stycket första meningen. Som konkurslagskommittén har skrivit (SOU 1983:24, s. 388), får utgångspunkten vara att det ankommer på berörda intressenter att hålla sig underrättade om förfarandet, så att de inte går miste om dem tillkommande klagomöjlighet.

Det förekommer likväl situationer då den som berörs av ett beslut, fattat utan förhandling, har särskild anledning att vänta sig ett besked om beslutet och kan lida rättsförlust, om beskedet uteblir när beslutet har gått honom emot. Som exempel kan nämnas att en borgenär inte har fått rättsens gehör för en invändning mot ett utdelningsförslag eller att en borgenär genom rättsens fastställelsebeslut har gått miste om utdelning enligt utdelningsförslaget eller fått utdelningen reducerad med ett icke försumbart belopp. Också en förvaltare vars arvodesyrkande har vunnit endast partiellt bifall har, för att ta ytterligare ett exempel, ett närmast självklart anspråk på att bli underrättad om tiden för beslutet.”

Enligt *lagrådet* låter det sig inte göra att i detalj ange när rätten skall skicka underrättelser om att beslut har meddelats. Det torde i stället kunna anförtros åt rätten att avgöra när underrättelser är motiverade. I flertalet fall saknas anledning att underrätta andra än dem som har fört talan i någon form i den fråga som avgörs genom beslutet. I övrigt bör beaktas hur pass nära en part är berörd av beslutet. Finns särskild föreskrift om bekantgörande av beslutet, aktualiseras inte den nu föreslagna underrättelseskyldigheten.

För egen del ansluter jag mig till vad *lagrådet* sålunda har anfört.

Enligt 17 kap. 9 § sista stycket RB skall rätten skicka en skriftlig underrättelse till parterna om utgången i målet. Den bestämmelsen bör inte anses tillämplig i konkurssammanhang. En särskild föreskrift om vad som gäller i detta hänseende i konkursärendet har i stället tagits upp som en andra mening i det andra stycket.

16 kap. 6 § Ett beslut enligt 9 kap. 1 § att bevakning skall äga rum får inte överklagas. Inte heller får ett beslut av tingsrätten enligt 11 kap. 7 § tredje stycket som innefattar återförvisning av ett utdelningsförslag till förvaltaren överklagas.

Rättens beslut i fråga om utdelning får överklagas endast av den som i rätt tid har framställt invändning mot utdelningsförslaget eller, om rätten beslutar fastställa utdelning som avviker från förslaget, den vars rätt påverkas av ändringen. Förvaltaren får fullfölja talan i en fråga som gäller återvinning.

Första stycket andra meningen motsvarar närmast 16 kap. 4 § KLförslaget och 185 f § tredje stycket tredje meningen KL. I övrigt saknar paragrafen motsvarighet i såväl KLförslaget som KL.

Paragrafen behandlar olika begränsningar i rätten att föra talan mot tingsrättens beslut i konkursärenden. Den har utformats i enlighet med vad *lagrådet* har föreslagit. Prop. s. 408

Enligt *första stycket* första meningen får talan inte föras mot ett beslut att anordna bevakningsförfarande. Skälen härför är att ett bevakningsförfarande måste anses vara till nytta för boutredningen utan att medföra annat än ganska begränsade kostnadsökningar. Ett beslut att anordna bevakningsförfarande skall kungöras genast. Om förfarandet efter någon tid måste ställas in på grund av att högre rätt ändrat beslutet, har borgenärerna åsamkats besvär i onödan. Ett beslut om inställelse skulle vidare behöva kungöras, vilket medför extra kostnader.

Det bör påpekas att det inte uppställs något hinder mot att talan förs mot ett beslut att inte förordna om bevakning. Av 8 § framgår att tillsynsmyndigheten är behörig att överklaga ett sådant beslut.

I fråga om det fullföljdsförbud som upptas i första stycket andra meningen föreslog jag i lagrådsremissen en bestämmelse som överensstämmer med vad som i dag gäller för mindre konkurs, nämligen att beslut att återförvisa ett utdelningsförslag till förvaltaren inte får överklagas. Av ett rättsfall från högsta domstolen (NJA 1983 s. 253) framgår dels att fullföljdsförbudet i gällande rätt träffar också de anvisningar om utdelning som rätten har meddelat i samband med återförvisningsbeslutet, dels att förbudet gäller även besvär över ett hovrättsbeslut.

Enligt *lagrådet* kan det ändamålsenliga i gällande ordning såvitt gäller hovrättsbesluten ifrågasättas. Om man utgår från att hovrätten i återförvisningsbeslutet direkt har tagit ställning till den omtvistade materiella frågan om hur utdelningen rätteligen skall genomföras, framstår det som otympligt att först behöva avvakta ett nytt utdelningsförslag från förvaltaren för att sedermera kunna nå fram till högsta domstolen och där få den egentliga tvistefrågan slutligt prövad. Övervägande skäl talar därför enligt *lagrådet* för att fullföljdsförbudet inte skall avse hovrättens avgörande. Som en bieffekt kan man härigenom också undgå de svårigheter som med ett fullföljdsförbud eventuellt skulle kunna uppkomma vid tillämpningen av 14 kap. 9 § andra stycket. Därmed åsyftar *lagrådet* den situationen att hovrätten ändrar arvodesbeslutet men finner att den korrigering av utdelningen som föranleds härav skall efter återförvisning göras av förvaltaren. Återförvisningen bör givetvis ses som ett bihang till det överklagbara arvodesbeslutet.

Jag godtar den av *lagrådet* föreslagna begränsningen av fullföljdsförbudet.

I det enhetliga utdelningsförfarandet skall rätten alltid pröva utdelningsförslaget och fastställa utdelningen. Den som vill framföra invändning mot förslaget skall dessförinnan inkomma till rätten med sina invändningar. Detta gäller redan nu i mindre konkurser. Talan kan därefter föras mot fastställelsebeslutet.

Den som inte inom rätt tid kommer in med sin invändning skulle, om inte annat sägs, vara oförhindrad att föra talan mot rättens fastställelsebeslut. Därigenom skulle en invändning kunna bli föremål för prövning i hovrätten utan att dessförinnan ha behandlats av tingsrätten. I syfte att undvika detta har i *andra stycket* tagits upp en bestämmelse som innebär att rätt att föra talan mot rättens beslut att fastställa utdelningen tillkommer endast den som i rätt tid har framfört invändning mot utdelningsförslaget. Prop. s. 409

Rättens beslut kan innebära att utdelningen fastställs annorlunda än vad som framgår av utdelningsförslaget. Det åligger rätten att höra de borgenärer som i så fall

kommer att beröras av beslutet. Även dessa borgenärer måste ges rätt att föra talan mot beslutet. Detsamma gäller förvaltaren om han har påkallat återvinning under utdelningsförfarandet men inte har fått rättens gehör för sin inställning. Föreskriften om besvär rätt för förvaltaren har tagits upp på inrådan av *lagrådet*.

16 kap. 7 § Mot beslut enligt 12 kap. 18 § med anledning av en framställd anmärkning får talan inte föras.

Mot följande beslut får talan inte föras särskilt, nämligen

1. beslut i fråga om vägrat återtagande eller om ändring i ett ackordsförslag enligt 12 kap. 14 §,
2. beslut enligt 12 kap. 19 § att borgenärerna på nytt skall pröva ackordsfrågan.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 16 kap. 3 och 17 §§ KL-förslaget och motsvaras av 161 § första stycket tredje meningen, 165 § andra meningen och 166 § tredje stycket andra meningen KL.

Paragrafen har utformats i enlighet med *lagrådets* förslag.

I paragrafen anges vissa undantag från huvudregeln i 5 §. Samtliga undantag avser beslut under ett ackordsförfarande i konkurs. Gemensamt för besluten är att de påverkar det fortsatta ackordsförfarandet men att det först på ett senare stadium visar sig om beslutet inverkar på frågan huruvida ackordet skall fastställas eller inte. En besvärstalan är onödig om klaganden ändå uppnår det huvudsakliga syftet med eventuella besvär genom att tingsrätten senare fastställer resp. vägrar att fastställa ackordet.

Första stycket innebär att den som är anmärkningsberättigad inte inom ramen för prövningen av ackordsförslaget skall kunna få en framställd anmärkning självständigt prövad. Om nämligen utgången av omröstningen om ackordsförslaget beror på om anmärkningar godkänns eller inte, behöver rätten inte pröva anmärkningarna i vidare mån än som behövs för att utgången av omröstningen skall stå klar (12 kap. 18 §). Bestämmelsen bör inte uppfattas så att den som för talan mot tingsrättens beslut i ackordsfrågan inte får åberopa den omständigheten att omröstningen om ackordsförslaget till följd av att en anmärkning blivit felaktigt bedömd har fått en oriktig utgång.

Andra stycket punkt 1 har införts en regel som motsvarar den som i dag återfinns i 161 § första stycket tredje meningen KL. Där sägs att särskild talan inte får föras mot ett beslut rörande återtagande eller ändring av ett ackordsförslag. Mot ett sådant beslut får alltså talan föras endast i samband med beslut om att ackordet fastställs eller fastställelse vägras. I likhet med vad *lagrådet* har anfört bör förbudet att föra särskild talan träffa endast beslut om vägrat återtagande av ett ackordsförslag. Om gäldenären tillåts att återta sitt ackordserbjudande kan det inte längre prövas.

Andra stycket punkt 2 slås fast att beslut att underkasta ett ackordsförslag borgenärernas prövning på nytt inte får överklagas för sig. Ett sådant beslut kan behöva fattas om rätten inte kan fastställa ackordsförslaget därför att ärendet inte har handlagts i föreskriven ordning och ackordsförslaget inte är att anse som förkastat av borgenärerna. Rättens senare beslut att fastställa eller att vägra fastställa ackordsförslaget får naturligtvis överklagas i vanlig ordning.

16 kap. 8 § Tillsynsmyndigheten får överklaga tingsrättens beslut, om beslutet rör

1. utseende eller entledigande av förvaltare, antalet förvaltare eller delning av förvaltningen mellan flera förvaltare,
2. arvode, kostnadsersättning eller förskott till förvaltare,
3. reseförbud, skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass, förbud att utfärda pass, hämtning eller häktning eller föreläggande eller utdömmande av vite,
4. uppdrag som eller arvode till rådgivare eller förlikningsman,
5. avslag på en framställning om att inleda bevakningsförfarande,
6. avskrivning av konkurs enligt 10 kap. 1 §.

I de frågor som avses i första stycket förs det allmännas talan i högsta domstolen av riksskatteverket.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 16 kap. 5 § KL-förslaget. Det första stycket överensstämmer i huvudsak med 210 a och 211 a §§ KL medan det andra stycket saknar motsvarighet i KL.

Beträffande de i det *första stycket* angivna besluten kan nämnas att punkt 5 närmast motsvarar den rätt som för närvarande tillkommer tillsynsmyndigheten att föra talan mot konkursdomarens beslut om handläggningsform. Enligt 6 § får talan inte föras mot rättens beslut att bevakningsförfarande skall äga rum. I syfte att motverka en oenhetlig rättstillämpning bör det däremot finnas en möjlighet att överklaga ett beslut som innebär att bevakningsförfarande inte skall äga rum. Om förvaltaren gör en framställning om ett sådant förfarande måste rätten fatta beslut i frågan. De enskilda borgenärerna torde sällan ha ett sådant intresse av att få ett bevakningsförfarande till stånd att de kan förväntas föra talan mot ett avslagsbeslut. Denna rätt bör därför tilläggas också tillsynsmyndigheten.

Det finns i det här sammanhanget anledning att fästa uppmärksamheten vid det förhållandet att tillsynsmyndigheten i de nu angivna fallen i hovrätten intar ställning av part i målet. Rätten ant där företråda staten som borgenär i konkursen tillkommer dock som nu riksskatteverket (RSV).

Bestämmelsen i *andra stycket* är ny. Av 20 § lagen (1946:804) om införande av RB följer att det allmännas talan i frågor som avses i första stycket skall föras av riksåklagaren. Starka skäl talar för att RSV och inte riksåklagaren bör, i enlighet med kommitténs förslag, föra det allmännas talan i dessa mål i högsta domstolen.

Enligt RSV bör av den nu förevarande paragrafen framgå att tillsynsmyndigheten får föra talan mot en tingsrätts beslut i mål om klander av förvaltarens slutredovisning. Det föreligger emellertid en principiellt betydelsefull skillnad mellan beslut som avses i denna paragraf och en tingsrätts avgörande av mål om klander av slutredovisning. De förra fattas i konkursärendet medan de senare avgörs av tingsrätten i vanlig rättegång. Därav torde följa att en tillsynsmyndighet som har väckt talan om klander av slutredovisningen också är berättigad att föra talan mot domen i målet. Det bör emellertid ankomma på RSV att också i dessa mål föra tillsynsmyndighetens talan i högsta domstolen. En bestämmelse med denna innebörd har tagits upp i 13 kap. 8 §.

Prop.
s. 411

16 kap. 9 § Ett sådant beslut av tingsrätten som avses i 5 § får överklagas genom besvär till hovrätten. Överklagandet skall ske inom två veckor från den dag då beslutet meddelades. Är det fråga om ett konkursbeslut eller ett beslut om nedläggning av en konkurs på grund av frivillig uppgörelse, räknas dock tiden för överklagande från den dag då kungörelsen om beslutet var införd i Post- och Inrikes Tidningar.

Beslut om åläggande av reseförbud, om skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass, om förbud att utfärda pass samt om någons häktande eller kvarhållande i häkte får överklagas utan inskränkning till viss tid. Detsamma gäller klagan mot ett beslut på den grunden att förfarandet onödigt uppehålls genom beslutet.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 16 kap. 6 § KL-förslaget. Det första stycket motsvaras i viss mån av 25 § andra stycket och 210 § första och andra styckena KL. Det andra stycket saknar motsvarighet i KL.

Paragrafen har redaktionellt utformats i enlighet med vad *lagrådet* har föreslagit.

Av 52 kap. 1 § första stycket RB framgår bl. a. att besvärstiden såvitt gäller beslut under rättegång som har meddelats annorledes än vid sammanträde för förhandling räknas från den dag då klaganden erhöll del av beslutet. Denna ordning passar mindre väl i konkurssammanhang eftersom ett stort antal personer kan vara taleberättigade och delgivning av beslut sällan eller aldrig kan komma i fråga. I princip skall därför besvärstiden beräknas från dagen då beslutet meddelades. Detta tar bara sikte på tingsrätts beslut i frågor som enligt konkurslagen skall prövas av rätten, dvs. de beslut som avses i 5 §. Paragrafen har utformats i enlighet härmed.

I dag gäller att besvärstiden för annan än gäldenären såvitt gäller klagan över konkursbeslutet räknas från den dag då kungörelsen om konkursbeslutet infördes i Post- och Inrikes Tidningar. Samma beräkningsgrund tillämpas i de fall då konkursen läggs ned efter frivillig uppgörelse.

Även enligt den nya konkurslagen skall dessa båda beslut alltid kungöras. Nuvarande utgångspunkt för beräkningen av besvärstiden bör lämpligen behållas. Dessa

Prop.
s. 412

två undantag har därför tagits upp i tredje meningen av första stycket. Enligt KL gäller den särskilda utgångspunkten för besvärstiden vid konkursbeslutet endast annan än gäldenären. Det saknas dock, med tanke på att skillnaden praktiskt sett får mycket liten betydelse, skäl att behålla denna särregel. Den särskilda beräkningsgrunden bör således gälla också för gäldenärens besvärstalan. Det bör anmärkas att den särskilda beräkningsgrunden inte är tillämplig på andra beslut som kan fattas i samband med konkursbeslutet.

I *andra stycket* upptas ytterligare särbestämmelser vad gäller tiden för besvärstalan mot beslut enligt konkurslagen. Av 52 kap. 1 § första stycket RB följer bl. a. att klagan över tingsrätts beslut om någons häktande eller kvarhållande i häkte eller om åläggande av reseförbud inte är inskränkt till viss tid. Detsamma gäller en talan enligt 49 kap. 6 § på den grunden att förfarandet onödigtvis upphålles genom ett beslut.

I klarhetens intresse har motsvarigheter till dessa regler tagits upp i förevarande paragraf. Dessutom bör, som kommittén påpekar, beslut om skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass i detta hänseende likställas med dessa beslut. Även i fråga om ett sådant beslut bör talan få föras utan inskränkning till viss tid. Detsamma bör också gälla beslut enligt 2 kap. 12 § och 6 kap. 6 § om förbud att utfärda pass.

Lagrådet har berört frågan om fullföljdshänvisning i rättsens beslut. En tillämpning av 2 § i detta kapitel leder enligt lagrådet närmast fram till föreskriften i 17 kap. 13 § andra stycket RB att den som vill föra talan mot beslutet hos rätten kan erhålla under rättelse om vad han har att iakttä. Det ligger å andra sidan nära till hands att rätten upptar en fullföljdshänvisning i ett beslut varigenom den sliter en tvist eller annars avgör en kontroversiell fråga (jfr 17 kap. 7 § tredje stycket och 12 § andra stycket RB). I likhet med lagrådet anser *jag* att man kan avstå från att reglera frågan i konkurslagen.

4.1.17 17 kap. Skadestånd och straff

KL avslutas med ett antal paragrafer som på olika sätt berör frågor om skadestånd och straff. I 212 och 213 §§ KL straffbeläggs överträdelse av näringsförbud resp. det förfarandet att borgenär för sin röst vid ett borgenärssammanträde betingar sig en särskild förmån av gäldenären. I 215 § anges att böter och viten som utdöms enligt KL skall tillfalla kronan. Enligt 216 § kan en borgenär åläggas att utge skadestånd till gäldenären om han inger en obefogad konkursansökan. I 217 § KL ges en allmän åklagare rätt att vid misstanke om brott som avses i 11 kap. brottsbalken få tillgång till alla handlingar som rör boet och som kan lämna upplysning om saken. 219 § slutligen innehåller vissa förfaranderegler i samband med talan om straff och skadestånd.

Med undantag för 215 § KL har konkurslagskommittén sammanfört motsvarigheter till dessa paragrafer i ett särskilt kapitel, 17 kap., rubricerat Skadestånd och straff. Kommittén har också i kapitlet tagit upp några bestämmelser som saknar motsvarighet i KL och som rör förvaltarens skadeståndsskyldighet till konkursboet, konkursborgenär och gäldenären (1 och 2 §§ KL förslaget). Dispositionen har lämnats utan erinran under remissbehandlingen och den har också lagts till grund för utformningen av detta kapitel i mitt förslag.

Prop.
s. 413

I KL finns inte några regler om förvaltarens skadeståndsansvar. Före 1979 års ändringar fanns i 87 § KL en bestämmelse som angav att skadeståndsansvaret var solidariskt, om flera förvaltare eller förvaltare och rättsens ombudsman var ansvariga för skada. Därav framgick indirekt att en förvaltare kunde åläggas skadeståndsskyldighet för skada som han vållat vid fullgörande av sitt uppdrag.

Även om KL således numera saknar bestämmelser om förvaltarens skadeståndsansvar torde det stå klart att ett sådant ansvar kan uppkomma gentemot konkursboet, konkursborgenär och gäldenären, om skadan tillfogas uppsåtligt eller av oaktsamhet. Efter skadeståndslagens (1972:207) tillkomst får också anses klart att förvaltarens skadeståndsskyldighet kan jämkas om den är oskäligt betungande. Vidare torde skadeståndslagens regler om solidariskt ansvar för skadeståndsskyldighet som har ålagts flera förvaltare gälla, liksom reglerna om den slutliga fördel-

ningen av skadeståndsbeloppet mellan dessa. Att talan mot förvaltaren om skadestånd i princip skall föras som klander av förvaltarens slutredovisning anses också stå klart.

Det är däremot mer oklart i vilken omfattning förvaltaren är skadeståndsskyldig för skada som han tillfogar tredje man, dvs. någon som inte är direkt inblandad i konkursen. I den rättsvetenskapliga litteraturen har antagits att förvaltaren ansvarar gentemot tredje man i vart fall om skadan åsamkats genom åsidosättande av en uttrycklig till tredje mans skydd meddelad lagbestämmelse (Welamson, Konkursrätt s. 183). Det anses slutligen stå klart att en skadeståndstalan av tredje man får väckas även efter det att tiden för väckande av klandertalan har löpt ut. Ståndpunkten har bekräftats i rättspraxis (NJA 1977 s. 816).

Konkurslagskommittén föreslår att huvuddragen av vad som för närvarande anses vara gällande rätt såvitt gäller förvaltarens skadeståndsansvar i förhållande till konkursboet, konkursborgenär och gäldenären kommer till direkt uttryck i den nya konkurslagen. Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. Även jag biträder förslaget.

Frågan om förvaltarens skadeståndsansvar gentemot konkursboet, konkursborgenär och gäldenären hör nära samman med reglerna om klander av förvaltarens slutredovisning. Som nämnts anses för närvarande gälla att skadeståndstalan i princip skall föras genom talan om klander av slutredovisningen. Syftet med att klandra slutredovisningen kan vara antingen att förmå förvaltaren att upprätta en ny – mer klaggörande eller rättvisande – slutredovisning eller att förmå förvaltaren att öka det saldo som slutligen står till borgenärernas föfogande för utdelning eller till gäldenärens föfogande, om egendomen i boet skall återställas till denne. Det först angivna syftet saknar intresse i detta sammanhang och fortsättningsvis bortses från detta.

Klander i syfte att öka saldot kan ha olika grund. En grund kan vara att samtliga tillgångar inte har tagits upp i redovisningen eller att försäljningen av någon tillgång har inbringat eller borde ha inbringat mer än vad som framgår av redovisningen. Det kan också vara fråga om att en utgiftspost inte motsvaras av någon kostnad för boet eller att en utgiftspost är onödig eller har upptagits till för högt belopp. En klandertalan på angiven grund behöver inte nödvändigtvis innebära att förvaltarens agerande kan åsamka honom skadeståndsskyldighet. Tvisten om slutredovisningen kan ha föranletts av att förvaltaren och den klandrande har olika uppfattningar i saken.

Prop.
s. 414

En helt annan grund för klandertalan kan vara att förvaltaren vid utförandet av sitt uppdrag förfarit på ett sådant sätt att han är skadeståndsskyldig gentemot boet i följd varav behållningen kan komma att öka. Det är naturligt att en sådan talan förs genom klander av slutredovisningen. En skadeståndstalan behöver emellertid inte alltid rymmas inom klanderprocessen. En gäldenär kan t.ex. drabbas av skada om konkursen inte avslutas inom rimlig tid eftersom han inte får driva näringsverksamhet under konkursen.

Det sagda talar för att det inte i konkurslagen tas upp någon regel om att en skadeståndstalan alltid måste föras genom klander av slutredovisningen. Å andra sidan behövs en bestämmelse som, i enlighet med vad som nu anses gälla, begränsar tiden för att väcka skadeståndstalan mot förvaltaren till den tid som står till buds för att klandra slutredovisningen. Åtminstone när det gäller skadeståndstalan som förs av gäldenären eller en borgenär eller för boets räkning kan detta lämpligen uppnås genom föreskrift om att en sådan talan skall föras genom klander av slutredovisningen.

En särskild fråga är om det finns behov av att i konkurslagen reglera även frågan om förvaltarens skadeståndsansvar gentemot tredje man. Denna fråga är emellertid betydligt mer komplicerad än frågan om förvaltarens skadeståndsansvar mot konkursboet, konkursborgenär och gäldenären. Frågan har endast i mindre omfattning varit föremål för prövning i rättspraxis. Jag delar därför kommitténs uppfattning att saken bör lämnas oregerad i den nya konkurslagen.

Mot den bakgrunden möter det inte något hinder mot att föreskriva att sådan skadeståndstalan som enligt vad jag nyss anfört skall regleras i den nya lagen alltid skall föras genom klander av slutredovisningen.

I 17 kap. mitt förslag har i enlighet med vad som nu har sagts i 1 § tagits upp regler om förvaltares skadeståndsansvar. I 2 § anges inom vilken tid och var en sådan talan måste väckas. Nuvarande regel om borgenärs skadeståndsansvar vid obefogad konkursansökan tas upp i 3 §. Gälldenärs straffansvar för överträdelse av det automatiska näringsförbudet under konkursen och borgenärs straffansvar då han av gälldenären betingat sig obehörig förmån för sin röst vid omröstning om akordsförslag behandlas i 4 och 5 §§. Vissa särregler om forum i vissa brottmål med anknytning till konkurs finns i 6 §. Kapitlet avslutas med en bestämmelse i 7 § som ger allmän åklagare och polismyndighet tillgång till alla handlingar som rör boet.

Det bör här mot bakgrund av de nya reglerna om handläggningen av konkursärenden framhållas att mål som väcks med stöd av detta kapitel alltid skall handläggas som särskilda mål skilda från konkursärendet.

Skadestånd

Prop.
s. 415

17 kap. 1 § En förvaltare skall ersätta de skador som han vid fullgörande av sitt uppdrag uppsåtligt eller av oaktsamhet tillfogar boet, en konkursborgenär eller gälldenären. Skadeståndet kan jämkas efter vad som är skäligt med hänsyn till handlingens beskaffenhet, skadans storlek och omständigheterna i övrigt.

Skall flera förvaltare ersätta samma skada, svarar de solidariskt för skadeståndet i den mån inte skadeståndsskyldigheten har jämkats för någon av dem enligt första stycket. Vad någon har betalt i skadestånd får sökas åter av de andra efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

Paragrafen, som överensstämmer med 17 kap. 1 § KL-förslaget, saknar motsvarighet i KL.

I *första stycket första meningen* anges att förvaltaren skall ersätta de skador som han vid fullgörande av sitt uppdrag uppsåtligt eller av oaktsamhet vållar boet, en konkursborgenär eller gälldenären. Bestämmelsen står i saklig överensstämmelse med vad som anses gälla redan i dag. Den tar inte sikte på förvaltarens skadeståndsansvar gentemot en tredje man, t.ex. en massaborgenär. För den föreslagna regeln har likvidators skadeståndsansvar i aktiebolagslagen (1975:1385) stått som förebild.

Det bör framhållas att förvaltaren aldrig i denna sin egenskap – inte ens om han är anställd vid en allmän advokatbyrå – betraktas som offentlig funktionär. Förvaltarens agerande innefattar med andra ord inte myndighetsutövning i den mening begreppet har i skadeståndslagen.

Vidare bör uppmärksammas skillnaden mellan förvaltarens skadeståndsansvar gentemot konkursboet och konkursboets skadeståndsansvar. Boet kan tvingas utge skadestånd t.ex. därför att boet inte har rätt uppfyllt sina åtaganden gentemot en avtalspart eller därför att boet inte har iakttagit en skyldighet gentemot en arbetstagare enligt den arbetsrättsliga lagstiftningen. Den omständigheten att konkursboet har tvingats utge skadestånd medför inte automatiskt att också konkursförvaltaren är skyldig att ersätta konkursboet. Avgörande i det sammanhanget är om förvaltarens förfarande kan karaktäriseras som åtminstone oaktsamt. Det kan inte uteslutas att förvaltaren medvetet ådragit boet skadeståndsskyldigheten därför att han har bedömt detta som mer fördelaktigt för boet eller att förvaltaren trots noggranna överväganden har missbedömt en situation eller en rättsfråga och därigenom ådragit boet skadeståndsskyldighet. I sådana och liknande situationer saknas det ofta grund för en skadeståndstalan mot förvaltaren.

Förvaltarens skadeståndsansvar sträcker sig principiellt sett längre än vad som följer av skadeståndslagens regler om utomobligatoriskt skadeståndsansvar, dvs. ansvar som inte har sin grund i något avtalsförhållande mellan parterna. En förvaltare ansvarar i överensstämmelse med skadeståndslagen för person- och sakskada

som han uppsåtligt eller av oaktsamhet vållar konkursboet, konkursborgenär eller gäldenären. Förvaltaren svarar emellertid också för ren förmögenhetsskada, dvs. ekonomisk skada utan samband med person- eller sakskada. Av skadeståndslagen följer ett sådant ansvar först om skadan har vållats genom ett brott.

Det är bara de skador som förvaltaren vållar vid fullgörande av sitt uppdrag som regleras av den förevarande paragrafen. Det kan givetvis förekomma att förvaltaren åsamlar t. ex. en konkursborgenär skada genom en åtgärd som han vidtar vid sidan av sitt förvaltaruppdrag. Hans skadeståndsansvar får i en sådan situation bedömas enligt vanliga regler.

Prop.
s. 416

Vid bedömningen av en konkursförvaltares handlande måste hänsyn tas till de speciella förhållanden som råder i en konkurs. Det finns anledning att understryka att frågan huruvida ansvar skall inträda till följd av en viss åtgärd eller underlåtenhet måste göras till föremål för en nyanserad bedömning. Förvaltaren är alltid skyldig att ta till vara borgenärernas gemensamma rätt och bästa, vilket innebär bl. a. att han skall verka för att ge konkursen bästa möjliga resultat för borgenärerna. Man måste emellertid hålla i minnet att det inom borgenärskollektivet kan finnas motstridiga intressen. Löntagarintressen kan brytas mot andra förmånsberättigade borgenärs önskemål om hur avvecklingen av boet skall gå till. En försäljning i fall som avses i 7 kap. 8 § andra stycket av viss egendom till ett lägre pris än som skulle kunnat erhållas från en annan köpare måste anses försvarligt om förvaltaren handlat inom ramen för den bestämmelsen.

Kommittén har behandlat den omdiskuterade frågan om förvaltarens skadeståndsansvar då han under hand säljer lös egendom, vari en borgenär har panträtt eller annan särskild förmånsrätt, utan att inhämta samtycke från de berörda borgenärerna. Det har hävdats att förvaltaren är skadeståndsskyldig för vad som inte utgått för fordringen, oavsett sannolikheten för att en auktionsförsäljning skulle ha inbringat högre belopp.

Enligt kommittén bör frågan om skadeståndsskyldighet i den angivna situationen bedömas mer nyanserat. Skadeståndsskyldighet bör i allmänhet åläggas endast om borgenären kan visa att han lidit skada. I övrigt bör frågan bedömas efter den grad av oaktsamhet som i det enskilda fallet ligger i underlåtenheten att inhämta samtycke och den risk för skada som förelegat för borgenären.

Vad kommittén anfört bör enligt min mening kunna tjäna till ledning för rättstillämpningen. Jag vill i sammanhanget erinra om att kravet på samtycke enligt mitt förslag inte längre är undantagslöst (8 kap. 7 § andra stycket).

I en konkurs förutsätts att borgenärerna själva i stor utsträckning är aktiva t. ex. genom att framställa anmärkning mot en bevakning eller invändning mot ett utdelningsförslag. Genom en sådan åtgärd kan en borgenär förhindra att skada uppkommer. Det är därför inte alldeles givet att förvaltaren, även om hans agerande måste betecknas som oaktsamt, skall åläggas skadeståndsskyldighet för skada som uppstår. Vilken inverkan detta förhållande skall ha vid bedömningen av skadestandsfrågan går det inte att ge något entydigt svar på. Starka skäl talar för att en borgenär, som försuttit ett tillfälle att i vanlig ordning få en förvaltares åtgärd prövad under kursen, i princip inte bör ha möjlighet att i en skadestandsprocess nå framgång med en talan som grundar sig på samma åtgärd.

Av 13 kap. 7 § första stycket följer bl. a. att en borgenär inte alltid är berättigad att väcka talan om klander av förvaltarens slutredovisning. En förutsättning är att borgenärens rätt är beroende av slutredovisningen. Den nu nämnda inskränkningen torde dock sakna praktisk betydelse såvitt gäller borgenärernas rätt att väcka skadeståndstalan. Det följer av allmänna processrättsliga principer att endast den som kan uppnå något för egen del är berättigad att väcka talan.

Skadeståndet kan enligt *andra mening* jämkas efter vad som är skäligt med hänsyn till handlingens beskaffenhet, skadans storlek och omständigheterna i övrigt. Detta innebär en från 6 kap. 1 och 2 §§ skadeståndslagen avvikande reglering. Regeln är alltså exklusiv i förhållande till den lagen. Den omständigheten att hänsyn till

Prop.
s. 417

den skadeståndsskyldiges ekonomiska förhållanden inte nämns i den nu förevarande paragrafen betyder inte att sådana hänsyn aldrig skall kunna tas. Omständigheterna i det enskilda fallet kan vara sådana att jämkning trots allt bör medges på den grunden.

Enligt *andra stycket* ansvarar flera ersättningskyldiga för samma skada solidariskt. Den, vars ersättningskyldighet har jämkats, är solidariskt ansvarig endast med det jämkade beloppet. Flera ersättningskyldiga skall sinsemellan ta del i betalningen efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna. Om omständigheterna inte föranleder annat, bör fördelningen ske efter huvudtalet. En prövning av fördelningsfrågan efter skälighet skall äga rum även om en av flera förvaltare som är medverkande till skadan har dömts att betala ett jämkat belopp.

17 kap. 2 § Talan om skadestånd enligt 1 § som inte grundas på brott skall föras genom klander av förvaltarens slutredovisning.

Paragrafen, som nära ansluter till 17 kap. 2 § KL-förslaget, saknar motsvarighet i KL.

Som anförts i anslutning till kapitelrubriken bör en talan om skadestånd mot förvaltaren alltid föras genom klander av slutredovisningen. Detta skall dock inte gälla i fråga om talan som grundas på brott.

I 13 kap. 7 § tredje stycket anges inom vilken tid talan om klander av slutredovisningen skall väckas. Därav följer att talan om skadestånd skall väckas inom tre månader. Utgångspunkten för beräkningen av denna tidsfrist varierar något beroende på bl. a. om konkursen har avslutats med utdelning eller inte.

En skadeståndstalan väcks genom stämning vid den tingsrätt där konkursen är eller har varit anhängig. Detta följer av 13 kap. 7 § andra stycket.

Vad som har sagts nu gäller inte en talan om skadeståndsskyldighet mot förvaltaren som väcks av tredje man. En massaborgenär som väcker skadeståndstalan mot förvaltaren med påstående exempelvis att förvaltaren i strid med reglerna i 11 kap. 1 § har delat ut boets medel till borgenärerna trots att alla skulder inte hade betalats är således inte bunden av bestämmelsen i förevarande paragraf.

17 kap. 3 § Om en borgenärs konkursansökan inte bifalls och om borgenären när han gav in sin ansökan saknade skälig anledning att anta att gäldenären var på obestånd, skall borgenären ersätta gäldenären den skada som skäligen kan anses ha orsakats denne genom ansökningen och dess handläggning.

Talan om skadestånd enligt första stycket skall väckas vid den tingsrätt där ärendet om gäldenärens försättning i konkurs är eller har varit anhängigt. I detta ärende får sådan talan väckas utan stämning.

Prop.
s. 418

Paragrafen stämmer i huvudsak överens med 17 kap. 3 § KL-förslaget. Det första stycket överensstämmer i sak med 216 § KL och det andra stycket i huvudsak med 219 § andra stycket KL.

Bestämmelserna om borgenärs skyldighet att utge skadestånd till gäldenären vid obefogad konkursansökan har tagits upp i den nya lagen utan ändring i sak. Enligt KL kan borgenärens yrkande om skadestånd i denna situation prövas i det till rätten hänskjutna målet om egendomsavträde utan särskild stämning. Enligt min mening bör även fortsättningsvis gäldenär kunna få ett skadeståndsyckande enligt denna paragraf prövat omedelbart i samband med prövningen av konkursansökningen. Till skillnad från KL-förslaget har en motsvarighet till nuvarande regel i 219 § andra stycket KL tagits upp i mitt förslag.

Straff m.m.

17 kap. 4 § En gäldenär som i strid mot förbudet i 6 kap. 1 § första stycket driver näringsverksamhet under konkursen döms till böter.

Paragrafen överensstämmer i sak med 17 kap. 4 § KL-förslaget och 212 § KL.

17 kap. 5 § En borgenär som för sin röst vid ett sammanträde i samband med ackord i konkurs har betingat sig någon särskild förmån av gäldenären döms till böter eller fängelse i högst ett år.

Paragrafen överensstämmer med 17 kap. 5 § KL-förslaget och motsvaras i sak av 213 § KL.

Den i 213 § KL upptagna straffbestämmelsen är generellt giltig i fall då borgenär betingar sig särskild förmån för sin röst vid borgenärssammanträde. Enligt såväl KL som mitt förslag har borgenärerna bestämmande inflytande över ett beslut i endast två fall. Det är dels vid förliknings-sammanträdet, varvid borgenärerna kan avgöra frågor som rör en framställd anmärkning mot en fordran i konkursen, och dels vid omröstning om ett av gäldenären framlagt ackordsförslag. Det är egentligen endast vid det senare tillfället som straffbestämmelsen fyller någon praktisk funktion. I överensstämmelse med KL-förslaget har paragrafen utformats så att den är tillämplig endast vid omröstningen om ackordsförslag.

17 kap. 6 § Åtal mot en gäldenär för brott som avses i 11 kap. brottsbalken och åtal mot en borgenär för brott som sägs i 5 § får väckas vid den tingsrätt där konkursen är eller har varit anhängig.

Paragrafen överensstämmer i sak med 17 kap. 6 § KL-förslaget och 219 § första stycket KL.

17 kap. 7 § Allmän åklagare och polismyndighet skall ha tillgång till alla handlingar som rör boet och som kan lämna upplysning om huruvida gäldenären har gjort sig skyldig till brottsligt förfarande mot sina borgenärer.

Prop.
s. 419

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 17 kap. 7 § KL-förslaget och 217 § KL.

Mot bakgrund av reglerna i 27 kap. 1 § och 28 kap. 1 § rättegångsbalken om de straffprocessuella säkerhetsåtgärderna beslag och husrannsakan har denna paragraf praktiskt sett självständig betydelse endast vid åklagarens prövning av frågan om förundersökning skall inledas. Konkurslagskommittén har övervägt att slopa den nuvarande bestämmelsen men stannat för att behålla den. Riksåklagaren har i sitt remissvar särskilt framhållit att den, i jämförelse med RB:s regler, utvidgade möjligheten att få del av handlingarna fyller ett viktigt behov.

Rikspolisstyrelsen anser att det av lagtexten bör framgå att det är polisen som skall ha tillgång till alla handlingar som rör konkursboet. Det kan diskuteras om en sådan ändring behöver göras, eftersom det i överensstämmelse med vad jag har anfört vid 7 kap. 16 § i allmänhet är åklagaren som är förundersökningsledare i här avsedda fall. Ett intresse från straffprocessuell synpunkt av att få tillgång till handlingarna synes dock kunna komma upp redan under förstadiet till en förundersökning, dvs. innan åklagaren normalt har övertagit ledningen. Med hänsyn härtill innebär mitt förslag att även polismyndighet skall ha tillgång till ifrågavarande handlingar.